SF. EFREM SIRUL

CUVINTE ȘI ÎNVĂȚĂTURI

Vol 1

EDITURA BUNAVESTIRE
BACĂU 1997

Cuviosul Efrem Sirul

CUVINTE ŞI ÎNVĂŢĂTURI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:
EPHREM SYRUS, st.
Cuvinte și învățături / cuviosul Efrem Sirul.
Bacău-Bunavestire, 2006-
vol.-I-
ISBN (10) 973-8460-83-2; ISBN (13) 978-973-8460-83-6

Cuviosul Efrem Sirul

CUVINTE ȘI ÎNVĂȚĂTURI

Tomul I

Ediția a II-a revăzută

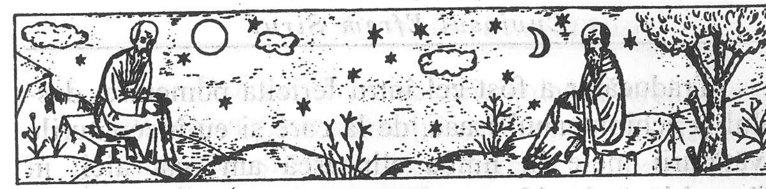
Se tipărește cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte
GALACTION
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Translatare după ediția din anul 1818
Protosinghel Ioan Filaret

Editura Bunavestire
Bacău – 2006

Culegere şi corectură

Prof. Elisabeta Filioreanu

CUVÂNT ÎNAINTE

A lăuda acum pe Preacuviosul şi de Dumnezeu purtătorul Părintele nostru Efrem Sirul, pentru faptele lui bune, mari şi minunate, socotesc că-mi este lucru nepotrivit şi mai presus de vrednicie. Pentru că el, şi sus în cer la Dumnezeu este preamărit, şi jos pe pământ de toată Biserica dreptcredincioşilor este cinstit. Încă şi de sfinţii cei mari, care au fost într-o vreme cu el, sau care după el au strălucit, cu multe cuvinte de laudă s-a încununat. A arăta iarăşi folosul ce se pricinuieşte din citirea cuvintelor sale, cele de Dumnezeu insuflate şi din Duhul Sfânt, Cel întru dânsul sălăşluit, judec că e de prisos. Că lucrul, fiind de faţă, singur mărturiseşte. Încă şi vremea a arătat că nimic nu este mai înţelept decât cuvântul de obşte. Că el pe toate le vădeşte, precum şi folosul acesta. Că nimeni din cei ce cu luare-aminte s-au îndeletnicit în citirea lor n-a rămas neîmpărtăşit de schimbarea cea spre mai bine în fapta bună. Deci, pe acestea, şi altele ca acestea, care de unii se obişnuieşte pe la începutul cărţilor a se spune, le las, despre traducător voi arăta cine a fost, iar despre traducere, după care izvoare s-a făcut. Că acestea socotesc că sunt şi celor de pe urmă dorite a le şti, iar mie, după cuviinţă a le vesti.

Traducător a fost cel întru fericita pomenire, dascălul şi schimonahul Isaac, de la care şi eu începăturile învăţăturii mele în limba elinească am luat aici, în Sfânta Mănăstire Neamţ. Că acesta, găsind o tipăritură veche, dar nu a tuturor cuvintelor Sfântului, şi după cercetare, aflând multe locuri lipsă într-însa, având împreună şi pe cea grecească, iar în manuscris pe cea slavonească, a făcut să apară această traducere. Întâi, a tradus cuvintele ce sunt în cartea elinească, tipărită în Oxonia, apoi după câtăva vreme, ducându-se la Sfântul Munte pentru vedere şi închinare, şi aflând acolo un alt tom elinesc şi latinesc, a tradus şi pe celelalte ce lipseau din aceea.

Iar când a binevoit Dumnezeu a se tipări această traducere şi a se da la lumină pentru folosul cel de obşte al neamului nostru, a iconomisit şi aceasta: Că împreună cu voia şi binecuvântarea ce a trimis Sfintei Mănăstiri Prea Sfinţitul nostru stăpân Veniamin, Mitropolitul Moldovei, pentru tipărire, mi-a dat şi mie trei tomuri elineşti şi latineşti tipărite la Roma, care cuprindeau toate cuvintele Sfântului, cele traduse elineşte din limba siriană, poruncindu-mi ca la tipărire, întru toate să urmez acestora.

Deci eu, nebizuindu-mă şi neîncrezându-mă în puterea mea, ci prea sfintelor rugăciuni ale Preasfinţiei Sale, după stăpâneasca poruncă, unde am văzut vreo lipsă, precum s-a cuvenit am împlinit-o. Iar unde am aflat vreo deosebire, precum m-am priceput am îndreptat-o, ca să fie traducerea întocmai după această tipărire în trei tomuri. Pentru aceasta am adus la început şi cuvântul de laudă al Sfântului Grigorie de Nyssa şi celelalte mărturii, care în tomul întâi există, iar în cel elinesc lipsesc.

Dar poate să se pricinuiască vreo îndoială prin citirea vieţilor sfântului, una scrisă de Sfântul Simeon Metafrast şi alta de un anonim. Că Sfântul Simeon, zice că din pământul Siriei a răsărit Sfântul Efrem, iar anonimul zice că e sirian de neam, şi din Edessa născut. Iar Preasfinţitul Mitropolit al Astrahanului, Nichifor Teotoki, şi Preasfinţitul Meletie al Atenei, în ***Istoria bisericească***, scriu aşa: „Efrem, minunatul de neam, adică sirian, iar patria lui a fost cetatea Nisive, care amândouă sunt în Mesopotamia, iar nu în Siria. Că Siria se află între Palestina şi Mesopotamia, pe care le desparte râul cel mare al Eufratului, care este hotar al Siriei dinspre răsărit, iar al Mesopotamiei dinspre apus. Şi amândouă aceste cetăţi sunt în Mesopotamia, nu în Siria, după cum arată Meletie în ***Geografia*** sa şi în toate hărţile geografice”. Deci, dacă după cum mărturiseşte Meletie şi toate hărţile geografice, că aceste cetăţi sunt în Mesopotamia, nu în Siria, apoi trebuia să se numească mesopotamian, iar nu sirian, dacă este născut şi crescut în Mesopotamia. Această îndoială o dezleagă Preasfinţitul Meletie al Atenei, scriind în ***Geografia*** sa aşa: „Siria este nu mică parte a Asiei, care multe eparhii întru dânsa cuprinde. Mai ales în vremea de demult cuprindea şi Asiria, Mesopotamia şi Babilonul, care mai pe urmă fiecare s-a despărţit cu deosebite stăpâniri de la dânsa, adică de la Siria”. Şi pentru aceasta se numeşte sfântul sirian, căci pe acele vremuri, tot sub aceeaşi stăpânire fiind, tot cu un nume se chemau. Iată dezlegarea îndoielii pentru patria sfântului”.

Să zicem puţine şi pentru învăţătura sfântului, dacă a fost el învăţat în învăţătura cea dinafară sau nu. Preasfinţitul Mitropolit al Astrahanului zice pentru dânsul: „Cuviosul Efrem, din tânără vârstă, în filosofia

cea monahicească nevoindu-se, la prea multă învăţătură a limbii sirieneşti s-a dat pe sine, de la nimeni învăţându-se, ci însuşi de sine învăţat făcându-se". Iar Meletie al Atenei zice aşa: „Efrem, minunatul, învăţându-se limba sirienească, atât a mustrat înşelăciunile cele în multe feluri ale elinilor şi neputinţa relei meşteşugiri a ereticilor atât a golit-o, ca nimeni altul". De lucrul acesta sunt mulţi care se minunează. Cum sfântul, neînvăţându-se de nimeni, să poată scrie atâtea cuvinte atât de dulci şi de înalte, încât să covârşească pe ale celor care mult au învăţat prin şcoli. Că omul, neînvăţat de dascăli în învăţăturile cele dinafară, nimic întemeiat şi cu meşteşug nu poate să scrie. Noi citim toate istoriile şi vieţile sfinţilor dascăli, dar în nici una nu aflăm pe vreunul neînvăţat de alţi dascăli, care să fi scris ceva.

Iar de zice cineva că Sfântul Antonie cel Mare a scris cele o sută de capete şi nu a fost învăţat, zicem: Sfântul Antonie, deşi a fost neînvăţat în învăţăturile cele dinafară, dar a avut mulţi ucenici învăţaţi şi filosofi, care singuri de la sine au scris cărţi şi îşi au scrierile lor, precum Evagrie, cel cu ologul, Sfântul Macarie cel Mare şi mulţi alţii. Unii ca aceştia puteau să scrie cele ce le auzeau de la Sfântul Antonie, şi mai multe decât cele o sută de capete, apoi să semneze cu numele sfântului, numindu-l dascăl al lor şi părinte duhovnicesc. Se vede că Sfântul Efrem însuşi le-a grăit, nu numai în pustie sau prin mănăstiri către monahi, ci şi prin cetăţi către mireni.

Deci, dacă nu a fost învăţat în învăţăturile cele dinafară de la alţii, cum a îndrăznit să vorbească în popor şi prin cetate cuvinte ritoriceşti, unde se aflau şi oameni înţelepţi şi învăţaţi? Eu cred aşa: Sfântul Efrem, după ce s-a lepădat de lume şi s-a dus la viaţa

monahicească, acolo unde s-a făcut monah şi a pustnicit erau unii părinţi sihaştri învăţaţi în toate învăţăturile cele dinafară, cu care împreună vieţuind şi împreună pustnicind, pe lângă învăţătura cea duhovnicească, a învăţat şi toată învăţătura cea dinafară de la dânşii, pentru că era tânăr şi isteţ şi îndemânatic spre toată învăţătura. Că nu s-ar fi îndemnat sfântul la atâta învăţătură de nu ar fi fost împreună cu nişte bărbaţi ca aceştia, fiindcă nu după învăţătura şcolilor era învăţat, iar în isteţime nu era întrecut de nimeni. Şi ca martor aduc pe Sfântul Simeon Metafrast, scriitorul vieţii sfântului, care zice aşa: „Odinioară îşi lăsă patria sa ca şi dumnezeiescul Avraam, şi la cetatea Edesei ajunge. Mai întâi, pentru închinarea la Sfintele Moaşte ce erau acolo, dar şi pentru întâlnirea cu un oarecare bărbat din cei învăţaţi, ca să ia de la dânsul rod de cunoştinţă".

Încă şi mergerea lui în Cezareea către Marele Vasile, mai mult pentru aceasta a fost. Pentru că, de vreme ce vestea învăţăturii Sfântului Vasile şi a cuvintelor lui cele înalte şi pline de duhovnicie şi de priceperea cea din afară străbătea în toată lumea, mare pagubă de fapta bună, dar mai mare de învăţătură, socotea că îşi va pricinui dacă nu se va întâlni cu un bărbat ca acesta. Şi dovadă pentru aceasta sunt cuvintele lui. Că zice aşa, în cuvântul de laudă la Sfântul Vasile: „Şi socoteşte sârguinţa bunului dascăl ca locul de unde a luat fiinţă fapta bună a mea, de unde chipul l-a cuprins, ca şi cum am zice toiagul trupului, şi smulgând năravul necuvântătoarelor patimi, a luat solzii mei, urdorile ochilor şi, furişând verdiciunea şi crudiciunea cuvântului meu, m-a apucat cu râvnă şi m-a cufundat în adâncurile învăţăturilor lui. Atunci a zămislit mintea mea înţelegere, ca să nască lauda celor patruzeci de

mucenici. Că şi chipul răbdării lor, viteazul l-a făcut cunoscut auzului meu". Vezi că nu numai pentru folosul faptei bune, ci şi pentru al învăţăturii celei dinafară umbla după oameni învăţaţi şi dorea a se întâlni şi vorbi cu dânşii.

Aceste două pricini eu le-am însemnat aici, pentru că era necesar a se cunoaşte. Şi despre celelalte fapte bune ale sfântului, citindu-se cu luare aminte şi celelalte mărturii ale sfinţilor şi ale dascălilor Bisericii, care sunt puse în tomul întâi, încă şi din scrierile sale, se va afla cât de îmbunătăţit şi plăcut lui Dumnezeu a fost.

Iar eu acum, în umilinţa sufletului mă rog, dacă cineva, în aceste cărţi ale Sfântului, după puterea mea urmate şi îndreptate, va afla vreo nedumerire şi mai bine va înţelege, căutând mai mult la osârdia voinţei decât la neputinţa minţii, să se roage şi pentru mine, bine încredinţat fiind că şi eu, după pururea pomenitul traducător, pe cât am putut, m-am ostenit pentru folosul cel de obşte.

Şi s-a început a se tipări în limba românească această sfântă scriere în trei tomuri a Sfântului Efrem Sirul, pe vremea stăreţiei Preacuviosului Arhimandrit al Sfintelor Mănăstiri Neamţ şi Secu, Ilarie, om împodobit cu multe fapte bune, în Sfânta Mănăstire Neamţ.

Al dragostei voastre de amândouă fericirile doritor, ***Iosif***, ieromonahul, din Sfânta Mănăstire Neamţ.

CUVÂNT DE LAUDĂ LA CUVIOSUL EFREM SIRUL

Al Sfântului Grigorie, Episcopul de Nyssa

Mă porneşte către pricina aceasta de faţă, pilda din dumnezeieştile Evanghelii, învăţătura de taină a făcliei. Iar limba ce este ţinută de frâul neglăsuirii o dezleagă, şi căile înţelegerilor, ca pe nişte cărări umblate de cai le netezeşte, şi căruţa cuvântului, cea cu multe chipuri, pe cale împărătească o găteşte a umbla, aşa cum luminat striga Mântuitorul: *„Nu aprind făclia şi o pun sub obroc, ci în sfeşnic, şi luminează tuturor celor din casă"* (Matei 5, 15). Şi ceea ce dintru aceasta adânc se înţelege, o adaugă zicând: *„Ca să vadă faptele voastre cele bune"* (Matei 5, 16).

Apoi, oare, nu este lucru de vinovăţie a ne ascunde şi a ne teme de cele întru care Însuşi Stăpânul ne-a poruncit să îndrăznim? Care ca pe o făclie strălucită şi decât soarele mai luminată, aprinzând petrecerea dumnezeiescului nostru părinte, nu voieşte să se ascundă aceasta sub obrocul tăcerii, ci sus să se pună, pe vârful cel bisericesc, ca să se arate tuturor celor ce petrec în casa cea lumească, şi dintru aceasta, cei ce văd, să slăvească pe Tatăl Cel din ceruri. Nu se cuvine să ne sfiim de legătura părintească a Aceluia, pentru că poruncă stăpânească se încalcă. Şi de acolo se iau începuturile laudelor, deşi laudele de acum Efrem a

rânduit să nu se spună. Fiindcă cel ce ştie a desluşi bine lucrurile, nu este legătură simplă aceea care opreşte a încununa cu laude pe cel ce se întoarce de la slava omenească, ci legătură fără de legătură şi ţinere neţinută, care către cea împotrivă îndeamnă pe îndrăgitori. Căci prin cele prin care a socotit să scape de laudele noastre, oprind cu legătură aceasta, prin acestea noi luăm pricinile laudelor. Deci, fiecare ispravă a lui este potrivită spre laudă desăvârşită, iar mai ales că nu se bucură de laudă! Că nu voia să pară bun, ci să fie bun. Drept aceea, şi numai pentru aceasta, deşi nimic altceva vrednic de laudă să nu fi lucrat, cu dreptate este să se laude. Că atât a zis laudelor să se bucure, încât cu legătură a pecetluit certarea pentru dânsele.

Iar aceasta ne deschide drumul cuvântului şi deplin ne încredinţează că nu vom păşi fără de socoteală, nici peste prăpastiei vom merge, ci pe cale împărătească vom călători, dacă bine vom socoti. Că de nu s-ar fi cunoscut pe sine vrednic de laude, plăcutul lui Dumnezeu nu ar fi oprit pe cei ce ar vrea să-l laude. Că nimeni din cei care trăiesc şi care nu s-au făcut vrednici de laudă pentru multe fapte bune, nu porunceşte celor de pe urmă să-i lase pomenirea în groapa uitării. Deci, pe lângă acestea, este cu putinţă a zice şi aceasta: Că precum Pavel, ritorul darului, împodobitorul de mireasă al Bisericii, gura lui Hristos, nu şi-a pierdut numirea de Apostol, pentru că a zis: *„Nu sunt vrednic să mă numesc apostol”* (I Corinteni 15, 9), ci mai ales pentru că s-a smerit, mai mare laudă a luat. Astfel şi marele nostru părinte, judecându-se pe sine nevrednic de laude, pentru cucernicie, vrednic de acestea se află. Fiindcă legea Bisericii noastre ştie a încununa pe râvnitorii faptei bune, şi mai ales pe cei care prin măsura cea smerită a

gândului, duhovniceşte s-au înălţat, după cum zice Domnul în Evanghelie: *„Cel ce se smereşte pe sine, se va înălţa”* (Luca 14, 11). Că fără greşeală, defăimare şi osândă sunt cei ce scriu faptele bune ale acestui purtător de Dumnezeu părinte, şi ca pe un stâlp însufleţit şi viu ni-l prezintă. Iar înţeleptul ascultător va vedea adevărul celor făgăduite, dacă după cuvânt va aduna chipurile cele de multe feluri ale faptelor lui bune, din care noi, făcând o cunună de aur împodobită cu scumpe şi felurite pietre, Bisericii, Miresei lui Hristos dar dorit o vom aduce. Că se bucură, primind nişte daruri ca acestea, când se face pomenirea drepţilor pe peste an. Iar acum, trecând vremea, pe Efrem spre laudă l-a adus. Şi cum nu va primi cu bucurie pomenirea acestuia? Pe Efrem, care prin toate gurile creştinilor se zice Sirul. Că nu mă ruşinez de neamul aceluia cu a cărui chipuri mă împodobesc, a cărui vestire a vieţii şi a privirii în tot pământul a strălucit, care de toată lumea cea de sub soare este ştiut, şi de atâţia nu este ştiut, de câţi nu este ştiut Vasile, luminătorul cel mare al Bisericii.

Efrem, Eufratul cel gândit al Bisericii, din care credincioşii adăpându-se, însutit dă sămânţa credinţei. Efrem, via cea mult rodită a lui Dumnezeu, care ca nişte struguri dulci înfloreşte roduri de învăţătură şi pe ospătătorii Bisericii cu saţiul dumnezeieştii dragoste îi veseleşte. Efrem, iconomul cel bun şi credincios al darului, care cuvintele faptelor bune ca nişte grâu le împarte cu potrivire celor împreună robi, şi casa cea stăpânească prea bine o chiverniseşte, a cărui neamul, patria, strălucirea strămoşilor, slava părinţilor, naşterea, petrecerea, creşterea vârstei şi a trupului, fericirea, meşteşugurile şi celelalte laude care se adună din laudele scriitorilor de cuvinte filosofice, am socotit că este de

prisos a le aduce ca mărturie. Că noi, nu pentru unele ca acestea lăudăm pe dumnezeieştii bărbaţi, măcar că şi din acestea li se află vrednicie de laudă, ci dintru cele din care s-au făcut vestiţi cu viaţa şi cu cuvântul. Dintru acestea şi noi îl vom încununa cu cununa cuvântului, că laudele sunt în puterea noastră şi darurile ale celor de sine stăpânitori.

Căci cum ar fi primit să fie lăudat de neamuri, cel ce a urât toată bogăţia lumească, şi fiu al lui Dumnezeu, prin înălţarea lucrurilor celor bune, a iubit a se face? Sau cum de patrie a se slăvi, cel ce tot pământul străin de dânsul îl socotea, şi de averea cea materială ca de o vrăjmaşă se ferea, pentru fericirea cea de-a pururea veşnică gătită în ceruri? Şi cum, iarăşi, pentru slava strămoşilor s-ar fi îndulcit, cel ce a călcat cu uşurinţă împătimirea trupească şi de hăinişoara cea sufletească, adică de trup, se îngreuia, care ca o împiedicare i se afla lui spre drumurile cele iuţi ale faptei bune? Şi cum cu totul din trupeasca creştere şi petrecere, sau din măsurare sau din meşteşug, sau din altă oarecare îndeletnicire a vieţii vrednică de scuipat ar fi voit a fi lăudat cel ce s-a hrănit din întâia vârstă şi a crescut în cugetarea dumnezeieştilor Scripturi, şi s-a adăpat din izvoarele cele de-a pururea curgătoare ale Darului, şi, apostoleşte să zicem, a ajuns la măsura vârstei lui Hristos? Deci, ştiind noi că marele nostru părinte nu se bucură să fie lăudat cu nişte laude ca acestea, cu totul vrednice de râs, cu care se laudă cei trupeşti, nici dorirea noastră să o lege neglăsuirea, nici pe cărare străină de a părinţilor călătorind, să greşim din calea cea împărătească, de aceea cu măsură vom folosi cuvântul.

Ce sunt cele ale acestuia, prin care ne-am apucat a ţese lauda? Fapta şi privirea, cărora le urmează mulţimea

faptelor bune: credinţa, nădejdea, dragostea, buna cinstire de Dumnezeu, cugetarea dumnezeieştilor Scripturi, sfinţenia sufletului şi a trupului, lacrimi neîncetate, vieţuire pustnicească, mutarea din loc în loc, fugirea de cele vătămătoare, învăţătură necurmată, rugăciune necontenită, post şi priveghere care măsură nu au, culcare pe pământ şi aspră petrecere care covârşesc cuvântul, neavere şi smerenie desăvârşită, milostivire care îl ridică pe el din firea cea omenească, râvnă dumnezeiască asupra celor ce se pornesc împotriva dreptei credinţe. Şi, mai scurt a zice, tot ce aseamănă pe om cu Dumnezeu.

Cu nişte laude ca acestea părintele nostru se împodobeşte, şi cunoaşte cele ce se zic, şi bunătăţile sale le ştie. Iar cuvintele le primeşte ca pe nişte pricinuitoare de folos pentru noi, fiindcă numai singură numirea acestuia, pricină de faptă bună celor sârguitori se face. Că nu ne-am învăţat acestea de aiurea, ci din cele pe care el, pentru sine, prin cuvinte le-a semănat, şi din care noi, ca albina cea lăudată, din multe flori adunând cele folositoare, am lucrat fagurul acesta duhovnicesc. Şi cu adevărat, nu se mânie asupra noastră pentru îndrăzneală, că nu se mai teme de vicleanul drac, care şi la sfârşitul luptelor pe mulţi i-a împiedicat. Căci, după ce a ajuns la limanurile cele neînvăluite ale celor fără de trupuri, afară este şi de vifor şi de furtună.

Deci, veniţi să arătăm celor ce s-au adunat, în ce fel a fost minunatul şi la câtă măsură duhovnicească a ajuns. Că foarte drept se află în credinţă, neabătându-se de la ea, precum am văzut şi din scrierile şi din învăţătura Bisericii despre dânsul. Că ura amestecarea cea necuviincioasă a lui Savelie şi despărţirea cea turbată a lui Arie. Căci cu sărăcia dumnezeirii iudaiceşti

nu se ocăra, nici cu mulțimea dumnezeilor, ca elinii, nu se îmbăta, așa cum au pătimit cei ce au înnebunit împrejurul Treimei Celei necuprinse cu mintea.

Iar dogma cea necuviincioasă a lui Apolinarie o lepăda, încât a pus toată sârguința ca să o scoată din tot sufletul creștinesc. Dar încă și gurile cele fără de uși ale anomianilor, cu multe cuvinte doveditoare și scrise le-a astupat, mare întemeiere lăsându-ne nouă cuvintele lui cele de Dumnezeu învățate. Iar de ar voi cineva să vadă biruirea semețului Nuat, în cuvintele lui Efrem să vadă căderea acestuia. Și atât va afla covârșirea puterii dascălului nostru întru îndrăzneala cuvântului, câtă putere are un bărbat puternic cu vârtutea, față de un copil slab, pentru cruzimea vârstei.

Dar nu numai eresurile cele ce pe vremea aceea sau de mai înainte ce s-au născocit de semănătorul răutății neghinești, cu cuvântul cel drept al credinței le-a vădit, ci și cele de pe urmă răutăți, cu ochi proorocesc văzându-le, mai înainte le-a secerat. Iar de aceste dovezi plină este toată învățătura și cărțile acestuia. Și nu a ieșit niciodată din adevăr, fiul adevărului. Iar nădejdea acestuia era numai spre Dumnezeu, de unde sunt celor vrednici pregătite darurile. Că psalmul proorocului în toată viața, prin cuvânt și prin faptă cugetându-l, zicea: *„Spre Dânsul a nădăjduit inima mea și mi-a ajutat"* (27, 9). Pentru aceasta, fiindcă a nădăjduit spre Domnul, *„mila îl va înconjura"* (31, 13). Și nădejdea cea spre Dânsul, nu numai îl face pe acesta asemenea Muntelui Sionului, ci și înlăuntru, în prea înaltă fericire așează pe cel ce a câștigat-o, după cum învățăm de la prooroci. Fiindcă David zice: *„Fericit bărbatul a cărui nădejde este numele Domnului"* (39, 6); iar Ieremia: *„Bine este cuvântat omul care a nădăjduit spre Domnul, și Domnul*

va fi nădejdea lui. Și va fi ca lemnul cel răsădit lângă ape și pe umezeală va pune rădăcina lui". Și Isaia: *„Domnul, Împăratul nostru, Domnul, Mântuitorul nostru, El ne va mântui pe noi. Iată Dumnezeu, Mântuitorul meu, Domnul, nădăjduind voi fi spre Dânsul și voi cuteza"* (33, 22; 12, 2). Iar fericitul Pavel sfătuiește și zice: *„Să ținem făgăduința nădejdii, că credincios este Cel ce a făgăduit"* (Evrei 10, 23).

Întru această dumnezeiască și gătită nădejde petrecând el, pe toate cele lumești le defăima și slava cea veșnică în fiecare zi o poftea, iar dragostea cea către Dumnezeu și către aproapele cu deadinsul o păzea, așa cum zicea pe patul morții: „Nicidecum, în toată viața mea, pe Domnul nu L-am defăimat și cuvânt nebunesc pe buzele mele nu a fost. În toată viața mea pe nimeni nu am blestemat și cu nici un credincios nu m-am luptat".

O, fericită limbă, care, îndrăznind, a scos un glas ca acesta, ce numai îngerilor este potrivit, pentru nematerialnicia și netulburarea vieții! Iar nouă, celor ce slujim trupului, străin și mai presus de fire și cu greu ne este să săvârșim lucruri ca acestea.

Și deși te vei osteni cercetând viețile celor vestiți în fapte bune, nicăieri nu vei afla o dragoste curată și neîntinată ca la părintele acesta. Deci, dacă mai mare decât toate faptele bune este dragostea, și pe aceasta mai mult decât oricare dintre părinți a avut-o fericitul Efrem, pe aceasta altora o vom lăsa să o compare, ca să nu părem că asemănăm părinți și părinți. Că nu pentru a face deosebire am vorbit despre aceasta, ci numai ca să arătăm luminat celor mulți că la însuși vârful scării celei duhovnicești a faptelor bune a ajuns Efrem al nostru, dascălul lumii.

Iar cinstirea de Dumnezeu, în câştigarea înţelepciunii celei adevărate a neguţătorit-o, după cele zise de Iov: *„Iată cinstirea de Dumnezeu este înţelepciunea"* (28, 28). Prin ea, după cum puţin mai sus am arătat, scriind curăţenia credinţei lui, la al treilea cer, după Pavel, s-a suit, şi cu nemuritoare pomenire şi cu îndelungată laudă de către Biserică s-a îmbogăţit. Iar cugetarea dumnezeieştilor Scripturi s-a aprins în acesta, după cum David zice: *„Şi în cugetul meu se va aprinde foc"* (Psalmul 38, 4). Căci dor de privire duhovnicească pe el cuprinzându-l, i-a ridicat dorire în văpaie înaltă. Că după ce toată Scriptura cea Veche şi cea Nouă a deprins, şi ca alt oarecare, în priviri ca acestea a zăbovit, cu de-amănuntul tâlcuind-o, şi de la Cartea Facerii lumii şi până la Noul Testament, adâncurile minunilor celor ascunse la lumină le-a adus, făclie având pe Duhul.

Şi nu numai ale acestei înţelepciuni a noastre şi de Dumnezeu insuflate tot paharul cel duhovnicesc l-a băut şi altora a dat, ci şi la cea dinafară, lumească, atât cât era de trebuinţă la vorbirea şi îndreptarea cuvântului şi la adâncul înţelegerilor deprinzându-se, cât a fost de folos a luat, iar cât nu a fost de folos a lepădat, neguţătorind cu jugul dreptăţii şi fapta şi privirea. Iar curăţenie a sufletului şi a trupului a avut atât cât putea cuprinde firea, dar şi mai presus de fire, căci era darul Harului. Că nu lăsa pe suflet să greşească din cuviinţa cea după dreapta socoteală, ci era întru adevăr, cu sufletul împărăţind, iar cu trupul luminat strălucind. Şi mărturiseşte despre aceasta schimbarea femeii celei desfrânate, pe care ucigaşul de oameni Veliar a pus-o la vânarea răutăţii, spre amăgirea bărbatului celui luminat, dar a pierdut ce a nădăjduit, şi chiar desfrânata a tăbărât asupra celui cu covârşire viclean. Şi prin dojeniri şi

îndemnări şi prin sfătuirile dumnezeieştilor cuvinte prefăcându-se, şi spre mai bine schimbându-se, înţeleaptă în loc de desfrânată, cinstită în loc de necinstită şi curată în loc de întinată s-a arătat.

Iar eu sârguindu-mă a spune curgerea cea de-a pururea a lacrimilor acestuia, îmi vine cu adevărat a lăcrima. Oare ar putea cineva să spună cu cuvântul noianul lacrimilor lui? Că precum tuturor oamenilor firească le este răsuflarea şi de-a pururea lucrarea, aşa era la Efrem curgerea lacrimilor. Că nu era zi, nici noapte, nici miez de noapte, nici ceas, nici clipă când se vedea uscat ochiul cel neadormit al lui. Uneori, necuvioşiile cele de obşte, iar alteori pe altele plângându-le, după cum zicea. Şi prin suspinuri înţelepteşte pornea curgerile ochilor, iar prin vărsările ochilor chema afară suspinurile. Şi era prea slăvită urmarea amândurora, una alteia pricină arătându-se. Că lacrimile năşteau suspinurile, iar suspinurile iarăşi lacrimi, şi pricina de mulţi nu se cunoştea. Că vremea pe acestea nedespărţindu-le, ci de-a pururea suspinurile lacrimi aducând, apoi iarăşi acestea suspinuri, şi oarecare înconjurare făcându-se, nearătat era începutul şi pricina amândurora. Şi aceasta o va vedea cineva, dacă va citi scrierile lui.

Că îl va afla pe el că plângea, nu numai în cuvintele cele pentru pocăinţă şi pentru obişnuinţa cea rea şi pentru bună petrecere, ci chiar şi în cuvintele de la praznice, unde multă bucurie s-au obişnuit cei mulţi a arăta în cuvinte, el pretutindeni acelaşi era, şi neîncetat cu darul umilinţei se îmbogăţea. De unde şi acum pe toţi ascultătorii cuvintelor lui iarăşi îi cheamă la viaţa cea adevărată. Atâta tărie are cuvântul cel de Dumnezeu insuflat al acestuia, cu lacrimi amestecat fiind, căci, care neînduplecat sau împietrit cu inima, auzind graiurile

acestuia, nu se va înmuia și asprimea năravului lepădând-o, nu se va mâhni pentru răutățile lui? Care sălbatic cu năravul sau cu chipul de fiară, luând în urechi învățătura lui cea de suflet folositoare, nu va fi îndată bun și blând și iubitor de bunătate? Cine, cugetând a se bucura în dulcețile patimilor vieții și lăcrimând, întorcându-se, puține cuvinte ale acestuia auzind, nu va suspina și nu va plânge și nu va veni în aducere aminte de răsplata ce va fi pentru cele lucrate în viață de dânsul?

Piatră fierbinte, asemănarea celor dinafară s-au luat la cele cu neputință, iar nouă cercarea luminat ne-a arătat aceasta. Că pe sufletele cele neînduplecate și nesupuse, dumnezeiescul bătrân, le-a plecat și să se înmoaie și să se supună. Că cine, citind în cuvântul lui despre smerita cugetare, nu va urî îndată toată mândria și nu se va propovădui pe sine mai smerit decât toți? Cine, citind cele despre dragoste, nu se va sârgui a se primejdui pentru dragoste? Cine, citind cele despre feciorie, nu se va nevoi a se arăta pe sine înaintea lui Dumnezeu curat cu sufletul și cu trupul? Cine, citind cele despre judecată, adică despre a doua venire a lui Hristos, nu va socoti că stă înaintea divanului și, cutremurându-se, i se va părea că acum s-a dat asupra lui hotărârea cea mai de pe urmă? Că așa a arătat, de-a pururea pomenitul și prorocescul acesta bărbat, divanul lui Dumnezeu ce va fi, încât nimic altceva nu lipsește din descriere, decât numai însuși lucrul și cu vederea a-l învăța.

De niște priviri ca acestea pentru judecată, de-a pururea fiind ținut fericitul, fugea de lume și de cele din lume și se depărta fugind, precum zic cuvintele, și se sălășluia în pustie, luând aminte la sine și la Dumnezeu, și de acolo primind sporirile faptelor bune. Că știa cu deadinsul că viețuirea pustnicească eliberează de tulburările cele lumești pe cel ce voiește, și prin liniște se face împreună vorbitor cu îngerii, și la privirea către Dumnezeu, pe minte, cât este cu putință a ajunge, o înalță. Și se muta din loc în loc, când Duhul îl mișca, iar spre zidirea celor mulți nu se arăta nesupus, nici se împotrivea. Că era supus voii dumnezeiești mai mult decât altcineva. Pentru aceea patria și-a lăsat, după cum dumnezeiescul Avraam, și în cetatea Edesei s-a dus. Că nu era cu dreptate ca multă vreme să fie ascuns soarele sub pământ. Și s-a dus la Edesa din două motive: pentru ca să sărute Sfintele Moaște de acolo și să se întâlnească cu vreun înțelept, și rod de cunoștință să ia sau să dea.

Deci, precum se povestește, venind la cetate și intrând pe poartă, a întâlnit o oarecare femeie desfrânată în locul înțeleptului. Și fiindcă întâlnirea aceasta era străină de nădejdea lui, i-a căzut cu greu întâlnirea. Pentru aceea, căutând la femeia desfrânată, și fiindcă nu-și nimerise nădejdea, se mâhnea. Iar ea, văzându-l căutând la dânsa, și ea, cu dinadinsul căuta la el, lua seama. Și îi zise ei înțeleptul: „Spune-mi, femeie, pentru ce așa lung privești la mine?". Iar ea îi răspunse cu îndrăzneală: „Eu, după cuviință privesc la tine, că din tine, bărbatul, sunt luată, iar tu nu privi la mine, ci mai vârtos la pământ privește, de unde ești luat". Aceasta auzind înțeleptul, mărturisea că mult s-a folosit și a preamărit puterea cea necuprinsă cu mintea a lui Dumnezeu, Care dăruiește cele ale nădejdii și prin cele afară de nădejde.

Și ducându-se de acolo la Cezareea Capadochiei, de Duhul Sfânt povățuit fiind, a văzut pe Marele Vasile, gura Bisericii, turtureaua cea de aur a dogmelor, pe care,

după ce l-a văzut bătrânul, cu multe laude a început a-l ferici. Căci cu ochiul cel străbătător al sufletului vedea o porumbiță strălucită șezând pe umărul drept al acestuia, dându-i cuvinte de învățătură, iar sfântul le împărțea poporului. Și învățându-se cu taină de cinstita porumbiță, a simțit și venirea lui și a cunoscut că el este Efrem Sirul. Și de duhovnicească întâlnire, la vreme potrivită, amândoi s-au învrednicit, iar mergerea lui Efrem acolo nu a fost cu pagubă.

Iar nerăutatea cea firească a vieții îi arăta lui fugirea de cele vătămătoare, învățându-l și mai înainte vederea celui mai bun și păzirea de cel rău și să primească gândurile cele mai alese, curate și folositoare spre alegerea binelui, cele care nu împiedică la trebuința învățăturii. Că din belșug era dat de la Hristos dumnezeiescului bătrân talantul cuvântului, pe care dator era, mai înainte de toate, să-l pună pe mesele inimilor celor mulți. Și aceasta i se arătase după ce a trecut peste cruzimea vârstei copilărești, când a văzut cu taină că s-a ridicat pe limba lui o viță foarte bine rodită, atât de crescută, încât umpluse pământul, și toate păsările cerului venind, se săturau din ea. Și vița aceasta, oricât se tăia și oricâte păsări mâncau din ea, mai mult se îmbogățea de struguri. Acest lucru, și altul din cei foarte îmbunătățiți și sporiți în vedenii, despre dânsul a mărturisit, zicând că a văzut mulțime de îngeri pogorându-se din cer și ținând în mâini o carte scrisă și dinafară și dinlăuntru și ziceau între ei: „Oare cui se cuvine a se încredința cartea aceasta?". Iar unii răspunzând, pe acesta îl alegeau, alții pe altul și alții pe altcineva, pe care vremea aceea îi avea cuvântători. Apoi toți au zis: „Cu adevărat sfinți sunt aceștia și robi ai lui Dumnezeu, însă nu pot să li se încredințeze cartea

aceasta". Și după ce pe mulți din sfinții cei de atunci pomenindu-i, nu au binevoit spre ei. În sfârșit, unindu-se, au zis: „Nimănui nu se poate să i se încredințeze cartea aceasta, fără numai lui Efrem".

Încă se zice că cel care a văzut dumnezeieștii îngeri dând cartea lui Efrem, s-a trezit de noapte să meargă la biserică și a auzit pe Efrem învățând cu cuvânt îndestulat și cu dar îndulcit. Și judecând vedenia cea văzută, pe Dumnezeu L-a slăvit, și de darul cel bogat al cuvântului ce s-a dat sfântului s-a spăimântat. Că atât de multă înțelepciune i se dăruise, încât de-a pururea curgătoare îi erau izvoarele cuvintelor, dar zăbavnice spre arătarea gândurilor, nu pentru amorțirea limbii, ci pentru mulțimea înțelegerilor, încât limba nu avea putere spre înțelegerea celorlalți. Pentru aceea, însuși marele bătrân, rugându-se lui Dumnezeu pentru sine, se zice că a zis unele ca acestea pentru ținerea darului celui neoprit al cuvintelor: „Slăbește, o, Stăpâne, valurile darului Tău!". Că sub limbă, adâncul învățăturii ca un noian făcându-se, nu-l lasă pe el să sufere înțelegerile, ci valuri, unele peste altele se făceau, fiindcă gura nu făcea față spre slujirea cea grabnică.

Și nimic nu-i tăia cuvintele, decât singură rugăciunea, și pe aceasta cuvintele, și pe acestea lacrimile, și pe acestea iarăși rugăciunea. Și era cuvântul al cuvântului, iar mai potrivit a zice, în cuvânt îndeletnicindu-se, adeseori, prin toate acestea, în privirile cele pentru Dumnezeu. Că după ce trupul și-a omorât împreună cu dulcețile, și prin înfrânare l-a făcut rob stăpânitorului gând, nemișcat îl avea către cele necuvioase, postind mult și fiind râvnitor spre cele de folos și care pricinuiesc mântuire sufletească.

Nici nopțile nu-l împiedicau din drumul faptei bune, și nu-l amăgeau cu nălucirile din timpul somnului. Că treaz din zi primindu-l, trecând îl lăsa priveghind. Iar aceasta făcea ca să nu-l apuce mâna stăpânitorului întunericului. Iar de somn atâta se împărtășea, cât îi era necesar spre a trăi, ca nu urmarea cea firească cu totul pierzându-se, dezlegare silnică să pătimească trupul. Și îl surpa pe acesta și din ochi îl alunga, iar mai ales prin culcarea pe jos și aspra petrecere și tot felul de chinuire a trupului, căci cu acestea se izgonește patima somnului.

Iar necâștigare atâta a avut, cât au avut dumnezeieștii Apostoli. Pentru aceea, și dacă cineva îl va numi întâi chip al necâștigătorilor, nu va greși. Că avem glasul aceluia, cel dulce și fericit, pe care, vrând a se ridica spre cele cerești, ni l-a lăsat nouă învățător de necâștigare. Nu a fost niciodată la Efrem pungă, nici toiag, nici traistă, nici argint, nici aur: „Dar nici vreo altă avere pe pământ am câștigat, fiindcă am auzit pe Bunul Împărat în Evangheliі zicând ucenicilor Săi: *„Nimic pe pământ să nu câștigați”* (Matei 10, 9). Și nici cu patimă nu m-am aflat către ceva de acest fel”. Deci, așa era de nebăgător în seamă de slavă și de bani, și decât toți mai îndrăgitor al celor cuvioase, încât se întrecea cu Apostolii.

Dar ce vom mărturisi pentru smerita lui cugetare, când tot cuvântul lui are această faptă bună propovăduită, măcar că de la dânsul foarte departe era alungată. Căci, când spre înălțare sau spre mândrie și-ar fi împiedicat de piatră piciorul cel sufletesc, cel ce lacrimi peste lacrimi chema, și cenușă ca pâinea mânca, și asprimea petrecerii și neîndulcirea, și băutura cu plângere o amesteca, după cum zic cuvintele, sau cel ce de la toată slava omenească se întorcea. Și încă fiind în

viață, lăudându-l cineva, se mâhnea, iar uneori culoarea feței se schimba, la pământ căuta, cu sudori asuda și cu tăcerea se îngrădea, ca și cum rușinea i-ar fi stăpânit limba lui.

Și vrând a se duce către viața cea fericită și nesfârșită, aceasta iarăși cu groaznică certare oprind-o, zicea: „Să nu cântați cântare pentru Efrem. Să nu-i faceți cuvânt de laudă. Să nu mă îngropați cu haină de mult preț, să nu faceți trupului meu mormânt deosebi, că tocmeală am cu Dumnezeu a mă sălășlui împreună cu cei străini. Că străin sunt eu și nemernic, ca toți părinții mei”.

Deci, iată, ai arătate semnele acestei fapte bune, precum cu adevărat și ale celorlalte, iar al milosteniei și al milostivirii nu numai făcător, ci și dascăl îl va încredința pe acesta hotarul și legea adevărului. Căci, deoarece pentru necâștigarea cea desăvârșită a da celor lipsiți nu avea, prin dese sfătuiri el deștepta pe ceilalți milostenii să dea. Că era cu adevărat cuvântul acestuia, și fără ca el să vadă, cheie de Dumnezeu făcută, care visteriile bogaților le deschidea și celor lipsiți le da cele de trebuință. Iar fața lui cea cu chip de înger, amestecată fiind cu simplitate, cu blândețe și cu multă bunătate, destulă era și numai să fie văzută să pornească spre milostivire și spre îndurări chiar și pe cei foarte aspri. Și cine era fără de rușine, care, căutând la el, să nu se rușineze și să nu se facă mai cucernic?

Căci, poate, auzind cineva atâtea mulțimi de isprăvi, i se va părea că nu a intrat dumnezeiescul acesta bărbat în adâncul dogmelor bisericești. Că ar fi zis unul ca acesta: „Ce îndeletnicire avea el [cu dogmele], făcând atâtea fapte bune?”. Însă la el nu era numai la suprafață cunoștința dumnezeieștilor dogme, că nu numai a spune

și a sfătui pe alții știa, ci în amândouă bine s-a iscusit, și în dogmele bisericești, și în cele ce se împotriveau acestora. Pe unele, învățându-le din osârdie, iar pe altele, spre mustrarea ereticilor, că râvna îl pornea pe el asupra fiarelor Bisericii.

A ajuns și la noi oarecare cuvânt nescris, arătându-ne râvna acestuia pentru adevăr, și se află așa: „Că Apolinarie, cel fără de minte și fără de socoteală, multe scriind, și din pântece grăind, nedreaptă scrisoare asupra dreptei credințe a scris, în două tomuri, și le-a dat spre pază unei femei care, precum este povestirea, îi mângâia dezmierdările. Și după ce s-a înștiințat marele Efrem de scrisoarea aceea, prefăcându-se a fi de credința lui Apolinarie, se apropie de femeia ce păzea cărțile cele spurcate, ca și cum binecuvântare din pustie i-ar aduce, poate încă și altele spunând. Și pe urmă, se rugă să i le dea pentru folos, precum era scris în cărțile dascălului, că să poată el ereticilor – așa oarecum numindu-ne pe noi – cu lesnire a le sta împotrivă. Iar ea, nepricepându-i gândul, și amăgindu-se că și acesta este de partea lui Apolinarie, i-a dat cărțile, rugându-l numai ca să fie grabnică întoarcerea acestora. Iar marele acesta Iacov, amăgind pe spurcatul Isav, și întâiele nașteri cele viclene ale înțelegerilor acestuia luându-le, înțelepțește le-a folosit. Că filă de filă despărțind, și cu clei de pește pe toate ungându-le, ca o panahidă toată cartea a făcut-o, nelăsând o parte de alta să se dezlipească din strângerea cea cumplită. Așa la amândouă cărțile făcând, le-a dat iarăși înapoi femeii. Iar ea, ca o femeie și neștiutoare de înțelegerile cele înțelepte, coperta întreagă văzând-o, nu a mai cercetat cărțile.

Și netrecând prea multe zile, sfătuiește dumnezeiescul bătrân pe oarecare dintre dreptcredincioși să

cheme pe păgânul Apolinarie ca să se socotească cu el. Iar el, primind chemarea, și pe cărțile lui cele fără de Dumnezeu bizuindu-se, a mers în ziua cea rânduită. Și n-a vrut să vorbească el, ca unul ce era obosit de bătrânețe, dar a zis să se aducă înainte cărțile sale, și printr-însele să dea răspuns și împotrivă să grăiască. Deci, după ce i s-au adus cărțile, mult pentru ele mândrindu-se, luându-le acel judecător al nedreptății ce era învechit în zile rele, pe una din cărți se ispitea a o deschide. Și fiindcă nu se deschidea, fiind strânsă cu clei, la jumătatea acesteia a încercat, dar de asemenea nu s-a deschis. Deci, după ce a lăsat pe cea dintâi, la a doua a alergat, și apoi, și pe aceea toată nedespărțită văzând-o, de rușine, fața și-a schimbat, iar de nedumerire, cu sufletul s-a spăimântat. Și de adunare despărțindu-se nebunul, de mâhnire și de boală, și, mai pe urmă, de moarte s-a apropiat, nesuferind ocara.

Astfel era râvna dreptei credințe a marelui nostru părinte și dascăl Efrem, spre unele, blândețe și evlavie arătând, când nu era trebuință de război, iar spre altele, iuțeală și asprime, când mai ales credința era în primejdie. Căci toate cu înțelepciune le obținea, după cum vremea cerea. Că aceasta nu era mai jos decât posturile lui cele multe, decât lacrimile și neîncetatele rugăciuni, ci, mai mult decât acelea, râvna cea după Dumnezeu. Că acelea, doar celui ce le-a lucrat folosește, iar aceasta trece la folosul de obște, fiindcă pe vânătorul cel bun, cuvântul cel adevărat la fiarele cele luptătoare îl arată iscusit, și pe cârmaciul cel bun la vânturile cele ce suflă împotriva corabiei, și pe doctorul cel înțelept la bolile cele cu anevoie de vindecat, și pe ostașul cel viteaz la tabăra cea grea pusă împotrivă, și pe sârguitorul și râvnitorul dreptei credințe, la vârful primejdiilor și al

greutății, cum și pe sine și pe alții îi va smulge de la vătămare.

Deci, nu este cu putință a afla chip de fapte bune făcut de demult de cineva, care să nu le fi făcut și Efrem. Și este cu putință a asemăna sufletul lui unui izvor ce curge cu tot felul de ape împodobite cu folos, cu dulceață și cu veselie; sau cu o livadă înflorită cu feluri de feluri de flori mirositoare, sau cu un cer pământesc înfrumusețat cu mulți luminători, sau cu un rai. În ce fel auzi că a fost cel din Eden împodobit cu nenumărați copaci roditori, însă necălcat de șarpele cel prea viclean și pricinuitor de izgonire, sau orice altceva din cele bune și veselitoare bunătăți, astfel socotește că este fericitul suflet al marelui Efrem, înconjurat din toate părțile cu multe feluri de fapte bune. Că minunatul, prin toată viața, punând cugetare ca să câștige fapta bună, s-a sârguit singur să cuprindă bunătățile tuturor.

Că lui Abel, celui întâi între drepți, ca un preot urmând, nu a adus Domnului jertfă din turme, nici grăsime, ci jertfă fără de sânge, slujba cea cuvântătoare, care se arată prin curățenia vieții, atât cu acela întrecându-se, încât nu a fost ucis de vicleanul ucigaș, ci, fugind, a scăpat de cursele dracului urâtor de oameni și către viața cea fără de sfârșit, precum acela, s-a mutat, mai înalt decât vătămarea lui arătându-se. Și râvnind nădejdea lui Enoh, nu numai că a chemat numele Domnului Dumnezeu, ci și împreună cu alții a învățat a-l chema. Și nu a urmat mutarea lui Enoh de la pământ către rai, ci mutarea cea de la împătimire materialnică spre Duhul.

Și nu a urmat lui Noe la mântuirea cea puțină a neamului omenesc în chivot de lemn, ci și-a întărit toate părțile sufletului său, ca să treacă fără de vătămare

furtuna vieții și să nu se păgubească de averile faptei bune. Lui Avraam s-a făcut următor întru credință și întru blândețe și întru dragostea cea către Dumnezeu, iar mai ales întru fugirea de lume, precum acela de pământul său și de rudeniile sale, spre a lua jertfa Celui Unuia-Născut întru jertfa trupului său, de bună voie, pentru Dumnezeu, omorându-și mădularele cele de pe pământ. Lui Isaac, întru moartea cea de bună voie și fără de tulburare, însă nu de tatăl, precum acela. Că lucrătorul acesta de sfințenie în fiecare zi, apostolește, cu trupul se jertfea pe sine, întru punerea înainte, iar cu duhul era viu și trăia pentru Dumnezeu, pentru jertfa cea curată a trupului. Lui Iacov, întru a amăgi pe spurcatul Isav, adică pe născătorul eresurilor, și a lua întâiele nașteri, adică dogmele cele drepte ale Bisericii, și întru a vedea nu scară de la pământ întărită pe cer, ci stâlp de foc până la cer, care arată, oarecum mai frumos, adânc de taină. Încă și întru a da binecuvântările ucenicilor ca unor fii, când avea să iasă din trup, la care luând aminte cineva cu iubire de osteneală, va socoti că acestea sunt chiar ale marelui Iacov. Lui Iosif, mai ales în curățenia și sfințenia trupului, iar cu mult mai mult întru împărțirea cuvântului, precum acela a grâului.

Lui Moisi, sau în toate sau în cele mai multe asemenea s-a făcut. Că a fugit și acesta de faraonul cel gândit și în pustie s-a sălășluit și pe Dumnezeu L-a văzut, cât îi era cu putință, prin privire; și minuni a lucrat, și pe popor l-a povățuit, dascăl fiind, și pe egipteni i-a amăgit, răpind bogăția acelora, cărțile ereticilor robindu-le și la iveală dându-le. Și marea a despărțit, adică necredința cea sărată și nefolositoare, și pe popor l-a trecut, adică adunarea cea dreptmăritoare, iar pe faraoneni i-a înecat, adică nașterile cele fără de

Dumnezeu ale ereticilor, şi pe Amalic l-a biruit, adică pe eretici. Legea dreptei credinţe de la Dumnezeu a luat şi nouă tuturor ne-a dat-o. Chipul cortului în munte l-a văzut, nu al celui din vremea lui Moisi, ci al judecăţii şi al aşezării celei înfricoşătoare ce va să fie.

Preoţi a făcut, adică cele pentru preoţie legiuind. Apă din piatră a izvorât, adică pe inimile cele pietroase făcându-le să picure lacrimi. Cu pâine cerească a hrănit sufletele, punându-le înainte cuvintele dragostei, prin care mai ales se întăreşte sufletul, şi, îndrăznind, se apropie de dumnezeiasca şi tainica Pâine, ceea ce din sânurile Tatălui spre mântuirea noastră a venit. Şi prepeliţe a dat, învăţându-ne pe noi, credincioşii cei de jos, prin pomenirea lui Dumnezeu, la cer să călătorim şi frumuseţile cele de acolo să le cugetăm. Şi cu oricare dintre cuvintele vechi ale privirii vei voi să asemeni laudele părintelui, nu vei afla că sunt mai cu lipsă.

Fiindcă, şi ca Isus a lui Navi, Iordanul l-a despărţit, adică mâinile bogaţilor cele închise spre milostenie, spre facere de bine deschizându-le, şi dând poporului nu pământul făgăduinţei celei de jos, ci al împărăţiei cereşti. Ca Samuil, din pruncie s-a dăruit lui Dumnezeu, şi glas dumnezeiesc a auzit. Ca marele Ilie, pe popii ruşinii i-a vădit, şi foc gândit peste jertfa cea cuvântătoare, nu o dată, ci de multe ori a pogorât, şi în căruţa de foc a faptelor bune, nu prin văzduh, ci la cer s-a suit. Ca Elisei, cu îndoit dar al Duhului s-a îmbogăţit, şi ca proorocii, de multe ori, de vederea lui Dumnezeu s-a învrednicit.

Îndrăzneşte cuvântul să-l asemene pe acesta şi cu cel mai mare dintre cei născuţi din femeie, cu Mijlocitorul Legii şi al Darului, căci, la fel ca Înaintemergătorul, în pustie s-a sălăşluit, şi cuvântul lui Dumnezeu s-a

făcut şi către acesta şi propovăduitor al pocăinţei a fost, şi mărturisirea păcatelor pe cei ce veneau la dânsul i-a învăţat. Ca Pavel, vasul alegerii, tot felul de ispite a suferit, şi seminţele pocăinţei, precum acela ale credinţei, a le semăna nu a pregetat.

Şi ce trebuinţă este a-l alătura cu fiecare în parte, fiindcă minunile acestuia toată lumea umple, şi arătându-se lucrurile, de prisos este multa vorbire, căci lungimea cuvântului întru necinstea faptelor bune se întoarce, ca şi cum nu ar fi de ajuns lucrurile să-l vestească, ci au trebuinţă de ajutorul cuvintelor. Însă bine este, ca o dulceaţă veselitoare, a adăuga la cuvânt şi minunea ce se povesteşte a se fi petrecut la sfârşitul vieţii acestuia.

Că vrând acest bărbat purtător de Dumnezeu a se duce către cele cereşti, celor ce erau de faţă le poruncea ca nu cu haină de mult preţ să îngroape trupul lui. Şi chiar dacă cineva, iubitor de părinte fiind, şi astfel ar fi gândit, sau ar fi pregătit, sfântul a poruncit să nu împlinească cu lucrul sfatul acela, ci cele menite spre îngroparea lui să se dea săracilor. Deci, unul dintre cei care stăteau de faţă, şi acesta era dintre cei străluciţi, gătind mai dinainte haină de mult preţ spre a îngropa trupul dumnezeiescului bărbat, auzind certarea, s-a mâhnit, şi ca să dea săracilor haina cea mai înainte gătită a întârziat, judecând cu mintea sa că mai bine este a da săracilor preţul cel cuviincios. Şi îndată rănindu-se de un drac viclean, şi-a cules roadele cele prea amare ale neascultării, trântindu-se lângă patul cuviosului şi spumă din gură scoţând. Iar omul lui Dumnezeu cel prea milostiv a zis celui ce pătimea: „Spune, o, omule, ce lucru necuvios s-a lucrat de tine şi în această primejdie te-a aruncat?". Iar el, din poruncă sculându-se, măcar că

întunecat era la minte de drac, şi-a spus gândul cel ascuns şi şi-a arătat neascultarea. Şi mărturisindu-l, prea milostivul bătrân sănătos l-a făcut prin punerea sfintelor mâini, şi prin rugăciune izbăvindu-l de patimă. Apoi i-a zis: „Împlineşte făgăduinţa ta, omule, pe care mai înainte ai gândit-o".

O minune ca aceasta la sfârşitul vieţii lucrând, şi prin multe sfătuiri pe cei ce erau împreună cu el către râvna faptelor bune deşteptându-i, după cum arată cuvântul lui cel mai de pe urmă, la limanul cel neînvăluit al împărăţiei celei veşnice şi fără de sfârşit a trecut. Şi unde anume se cuvine a socoti că s-a sălăşluit sufletul aceluia? Arătat este că în lăcaşurile cereşti, unde sunt rânduielile Îngerilor, unde sunt mulţimile Patriarhilor, unde sunt cetele Proorocilor, unde sunt scaunele Apostolilor, unde este bucuria Mucenicilor, unde este veselia Cuvioşilor, unde este strălucirea Dascălilor, unde este adunarea celor întâi născuţi şi glasul cel curat al celor ce prăznuiesc acolo. La bunătăţile acelea, la care poftesc îngerii să privească, la sfinţitul acela loc s-a dus sufletul cel mult fericit şi sfânt al fericitului şi de-a pururea pomenitului părintele nostru.

Socotesc că împreună cu suirea lui la cer mergeau şi faptele lui cele bune din viaţă, şi fiecare îi arăta frumuseţile cele negrăite şi nevăzute. Şi apropiindu-se poate dragostea, cea mai mare decât toate faptele bune, îi zicea aşa: „Vezi, prea iubite suflete, ce fel de frumuseţe ţi-am pricinuit ţie?". Şi, odată spus cuvântul, îi arăta şi desfătarea. Şi smerita cugetare, alergând îi zicea: „Vezi, suflete, de Dumnezeu dorite, şi eu ce fel de loc de odihnă ţi-am gătit ţie?". Şi fiecare îi zicea şi îi arăta ce fel de răsplătiri i-au pricinuit pe urmă, fiindcă mai înainte s-a ostenit. O, ducere mult lăudată şi

vrednică de râvnit! O, moarte care nu aveai trebuinţă de lacrimi! O, despărţire care pricinuiai împreunarea cea dorită! O, mutare care nu dai celui ce se mută căinţă! O, îngropare care nu aveai căinţă! Că dintru cele care din chipurile aceluia ne minunăm, dintru acestea mângâierea luăm. Că la ceilalţi oameni, moartea pricinuitoare de lacrimi se cunoaşte celor rămaşi, iar la sfinţi, de veselie şi de prăznuire pricinuitoare se face. Că una ca aceasta nu este moarte, ci mai vârtos mutare, şi către cele mai bune trecere.

Aceste cuvinte de laudă, ca nişte daruri nevrednice se aduc de noi, ţie, prea bunule, şi al lumii dascăle, limbă îndrăzneaţă, nu fiindcă ai trebuinţă de dânsele, că ce fel de laudă dăruieşte cuvântul cel ce nu umblă după vrednicia celui ce se laudă, ci mai vârtos spre folosul celor ce sunt în viaţă, că mare mângâiere şi îndemnare spre cele mai bune pricinuieşte multora lauda bărbaţilor celor buni.

Şi ne-a pornit pe noi către cuvintele acestea şi îndrăzneţi ne-au făcut multe altele. Las faptele bune cele în multe chipuri şi vestea vieţii şi a cuvântului în toată lumea. Şi mai mult decât acestea purtarea ta de grijă cea minunată şi izbăvirea făcută celui ce a fost de un nume cu tine, care ne-a îndemnat pe noi de aceste nevoinţe a ne apuca. Iar acesta fiind dus în robie de barbari, strănepoţii lui Ismail, şi de patrie multă vreme despărţit, către ale sale iarăşi întorcându-se, şi folosul căii necunoscându-l, a dobândit prea slăvită purtarea ta de grijă, şi calea cea îndemânatică spre mântuire a învăţat, şi din scop cu adevărat nu a greşit. Ajungând încă şi la vârful primejdiilor şi moarte aşteptând, de supărarea barbarilor pe cale strâmtorat fiind, numai ce şi-a adus aminte de numirea ta, zicând: „Sfinte Efreme, ajută-mi!".

Şi peste rătăcirea primejdiilor fără de vătămare a trecut şi frica nu a luat-o în seamă, şi mântuire mai presus de minte a dobândit, şi patriei fără de nădejde s-a dat, cu purtarea ta de grijă păzindu-se.

Pentru aceasta, la cele mai sus zise a ne întinde mai cu osârdie am îndrăznit, şi de laude a ne apuca cu buze necurate am cutezat. Şi dacă mai mult decât cuviinţa am venit întru cuvinte, ca pe un stâlp vom scrie că tu te-ai făcut pricinuitor alegerii, şi harul tău îl vom mărturisi. Iar dacă laudele sunt prea departe de vrednicie, şi aşa iarăşi pe tine te vom învinovăţi că eşti pricinuitorul nealegerii, deşi oarecum îndrăzneţ este cuvântul. Că vrând a fugi de laude, şi precum când erai în viaţă, aşa şi după ce te-ai mutat, iubind a cugeta smerit, opreşti pe cei ce voiesc a te lăuda. Însă, ori aceasta de este, ori cea mai înainte de aceasta, noi datoria, cât putem, o facem, şi credem că nu te vei întoarce de la noi, cei fierbinţi, iubitori de părinte, ci vei primi ca pe nişte gânguriri ale copiilor iubite de părinţi.

Însă tu, cel ce stai înaintea dumnezeiescului Jertfelnic şi slujeşti împreună cu îngerii Treimei Celei de viaţă începătoare şi Preasfinte, adu-ţi aminte de noi toţi, cerându-ne lăsare de păcate, îndulcire de împărăţia cea veşnică, întru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava, împreună cu Cel fără de început Părinte şi cu dumnezeiescul şi de viaţă făcătorul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

VIAŢA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU EFREM SIRUL

După Metafrast

Minunatul Efrem a răsărit din pământul sirienilor. Şi fapta bună din pruncie alegând-o, se păzea pe sine de-a pururea şi se sârguia a fugi de vorbirile cele vătămătoare ale celor de o vârstă cu el. Şi citea neîncetat mai ales sfintele cărţi ale scripturilor, iar sârguinţa, îndeletnicirea şi cugetarea întru acestea îi erau lui Efrem mai plăcute decât toată dulceaţa, încât şi el împreună cu proorocul zicea: *„Cât sunt de dulci gâtlejului meu cuvintele Tale, mai mult decât mierea”* (Psalmul 118, 102).

De atunci a avut tovarăşă şi prietenă fapta bună şi sârguinţa în osteneli. Căci care faptă nu s-a săvârşit cu dinadinsul de el? Nu postul? Nu privegherea? Nu culcarea pe jos? Nu blândeţea? Nu necăştigarea? Nu, peste atâta bogăţie de bunătăţi, şi smerita cugetare? Încă şi de darul învăţării a fost împărtăşit. Căci până acum, prin cuvintele sale, vorbeşte cu noi, îndemnându-ne, mângâindu-ne şi sfătuindu-ne, din care putem a dogmatisi nu numai cuvântul credinţei cel drept, ci ne şi deşteptăm spre câştigarea faptei bune. Iar de nădejdea cea către Dumnezeu şi de dragostea cea către aproapele, atâta grijă a avut Efrem, încât el însuşi când a vrut să se ducă din viaţă, zicea astfel: „Nicidecum în toată viaţa

mea n-am ocărât pe Domnul şi cuvânt nebun din buzele mele n-a ieşit. În toată viaţa mea n-am blestemat pe nimeni şi nicidecum nu m-am sfădit cu vreunul din cei dreptcredincioşi".

Avea încă şi lacrimi neîncetat în ochii lui, încât mai cu înlesnire puteau izvoarele cele de-a pururea curgătoare să-şi înceteze curgerea, decât Sfântul Efrem lacrimile. Şi împreună cu lacrimile ieşeau şi suspinurile, arătând focul cel dinlăuntru aprins al umilinţei, pe care mai luminat îl va pricepe cineva, dacă va citi scrierile acestuia. Căci îl va afla pe el filozofând pretutindeni despre judecată şi a doua venire a lui Hristos, înfricoşatul divan având-l înaintea ochilor şi ziua aceea în minte întipărind-o; apoi pe sine osândit socotindu-se şi foarte cu jale tânguindu-se. În astfel de cugetări ale minţii îndeletnicindu-se Efrem de-a pururea, se îndepărta, după cuvântul psalmistului, fugind de gâlceava lumească şi în pustie sălăşluindu-se. Apoi, din loc în loc se muta pentru a sufletelor zidire şi folos, fiindcă era mişcat de duhul dumnezeiesc.

Odată şi-a lăsat patria şi el, fiindu-i poruncit ca dumnezeiescului Avraam, şi a ajuns la cetatea Edesa, pe de o parte, pentru închinare la sfintele moaşte, care erau într-însa, iar pe de alta, pentru întâlnirea cu un oarecare bărbat dintre cei cuvântători, ca să ia rod de cunoştinţă de acolo. Acest lucru îl cerea şi de la Dumnezeu, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Stăpâne al tuturor, învredniceşte-mă ca, intrând în cetatea Edesa, să mă întâlnesc cu acest fel de bărbat, care va fi puternic a-mi grăi cele spre folosul şi zidirea sufletului". Astfel rugându-se, când a ajuns la porţile cetăţii, era îngrijorat şi cu luare aminte şi se gândea cum se va apropia de acel bătrân, ce va întreba de la dânsul şi ce folos va dobândi.

Deci, astfel gândind, o femeie îndată îl întâmpină, şi aceasta era desfrânată. Negreşit al lui Dumnezeu lucru era acesta, căci pentru cele bune, de multe ori le rânduieşte tainic pe cele potrivnice. Deci, sfinţitul Efrem, întâlnind pe desfrânată, stătea uimit oarecum, căutând către dânsa, mâhnindu-se şi pătimind întru sine cu sufletul, că nu i s-a împlinit cererea după rugăciune, ci cu totul potrivnic. Iar ea văzându-l, iarăşi privea la dânsul cu ochi necuvioşi. Şi fiindcă astfel multă vreme se priveau unul pe altul, vrând el s-o ruşineze şi întru sfiala ce se cuvine femeilor a o aduce, i-a zis: „Pentru ce nu te ruşinezi, o, femeie, să priveşti la mine cu ochii aţintiţi?". Şi aceea zise: „Dar mie aşa mi se cade a privi la tine, că din tine şi din a ta coastă sunt luată. Iar ţie ţi se cade a te uita nu către noi, ci în pământ, din care ai şi fost luat".

Acestea auzindu-le Efrem a mulţumit şi femeii, pentru folosul ce a avut din vorbele ei, şi lui Dumnezeu cu fierbinţeală îi înălţa mulţumire; Care chiar din cele fără de nădejde de multe ori poate face lucruri mai presus de nădejde.

Deci, după ce au trecut zile destule şi dumnezeiescul Efrem era în cetatea Edesei, o desfrânată oarecare locuind aproape de dânsul, s-a făcut organ de răutate al vicleanului. Şi printr-însa, ca prin şarpele cel dintâi, năvălea asupra dreptului. Deci, de vreme ce s-a întâmplat, că dumnezeiescul Efrem fierbea nişte bucate, acea femeie deschizând fereastra care era în perete, se plecă cu neruşinare, apoi cu obrăznicie căutând la cuviosul, îi zise: „Binecuvintează, părinte". Iar el cu blândeţe şi cu graiul cel cuviincios lui îi zice: „Domnul să te binecuvinteze". Şi aceasta iarăşi cu râs necuvios a zis: „Dar ce lipseşte bucatelor tale?" Iar acela a zis: „Trei pietre şi

puţin noroi, ca fereastra aceasta să se astupe". Aceea cu obrăznicie a zis: „Pentru că te-am cinstit, aceasta a făcut întru tine mândrie? Eu voiesc a dormi împreună cu tine, iar tu de prima dată mă deznădăjduieşti?"

Însă precum aceea avea graiuri sataniceşti, astfel şi el cu mult mai vârtos n-a fost lipsit de cuvinte duhovniceşti, căci a zis: „De voieşti împreună cu mine a dormi, trebuie s-o faci unde-ţi voi zice eu". Iar aceea, dacă a auzit cuvântul, a şi întrebat de locul unde voieşte a dormi. „Nu într-alt loc, a zis el, decât chiar în mijlocul cetăţii voi dormi cu tine". Iar ea a zis: „Dar nu ai sfială şi ruşine de bărbaţii ce ne vor vedea dormind în mijlocul cetăţii?". Căci femeia aceea ce dorea să vâneze sufletul cel nepătimaş, nu putea cunoaşte nici ceea ce zice Solomon: *„Că ochii Domnului Celui Preaînalt sunt de milioane de ori mai luminaţi decât soarele; căci caută peste toate căile oamenilor"*.

Atunci sfântul a răspuns îndată: „Dacă ochii oamenilor i-ai judecat că sunt puternici a ruşina sufletul şi a-l opri de la fapta cea rea, dar oare de ochii lui Dumnezeu, care văd toate câte se lucrează în ascuns şi întru arătare, nu ne vom teme şi nu ne vom spăimânta cu mult mai vârtos şi oare nu ne vom depărta de lucrul cel rău, care ridică asupra noastră de-a pururea conştiinţa ca şi pârâş împreună locuitor, şi ne aduce munci veşnice?". Acestea destule au fost nu numai ca să înduplece pe desfrânata a se depărta de vicleana poftă către dânsul, ci şi ca să se căiască de cele dintâi fapte rele ale ei. Căci îndată apropiindu-se şi căzând la pământ, cerea iertăciune de dobitoceasca şi neînfrânata ei pornire.

Apoi, făcând adevărată pocăinţă, a luat povăţuitor şi dascăl pe Sfântul Efrem în calea cea către mântuire. Iar el fiind gata a sluji unei cereri ca aceasta, o sfătui

cele cuviincioase, spre a nu merge iarăşi, după cum zice dumnezeiescul Ieremia, în urma gândurilor inimii ei celei rele; apoi s-a îngrijit a o aduce într-o mănăstire femeiască, spre a face fapte bune. Şi în scurt, pe aceea care a voit a-l împiedica din calea cea dreaptă, el mai vârtos întorcând-o de la calea cea rea, a avut ca rod al dreptăţii întoarcerea ei spre calea mântuirii.

Astfel, dumnezeiescul Efrem întâlnindu-se cu două femei desfrânate, pe una a folosit-o, iar de la cealaltă însuşi a primit folos sau, mai adevărat să zic, de la amândouă, fiindcă ajutorul dumnezeiesc a folosit tuturor. De acolo fiind povăţuit către Cezareea Capadociei, de darul care îl purta de sus, a văzut pe Marele Vasile, glasul Bisericii şi izvorul dogmelor. Pe care Efrem văzându-l, cu multe cuvinte a început a-l lăuda. Căci cu ochiul cel ascuţit văzător al sufletului a văzut o porumbiţă cu capul asemenea cu razele soarelui, şezând pe umărul drept al acestuia, fiind strălucită şi vorbind la ureche lui Vasile, şi pe acela iarăşi povestind poporului cele de dânsa spuse. Apoi, învăţându-se în taină prin acea cinstită porumbiţă cele pentru Efrem, l-a cunoscut cine este şi pentru ce a venit; de aceea s-au şi împărtăşit unul cu altul de vorbire şi s-au îndulcit de bunătăţile care erau întru dânşii.

Dar să ne întoarcem iarăşi către dumnezeiescul Efrem şi doar pe ale acestuia să le povestim. Căci nici un gând care să nu-i folosească în lucrarea faptei bune nu avea şi cum că îndestulător i s-a dat de la Dumnezeu talentul dăscăliei, pe care sfântul cu covârşire l-a împărtăşit în adâncul sufletelor de-a pururea. Şi aceasta chiar el o însemnează, zicând că încă fiind tânăr, ar fi văzut ca o viţă îngreuiată de mulţi struguri, din limba lui crescută, la mare înălţime ridicată şi pe spatele a tot

pământul întinsă; şi toată pasărea se odihnea într-însa, zbura împrejur şi din struguri mânca. Iar viţa cu cât strugurii i se culegeau şi pe păsări cu îndestulare le ospăta, cu atât mai mult cu rodul se înmulţea.

Încă şi alţii din cei ce s-au învrednicit a vedea unele ca acestea, o mărturisesc despre Efrem. Odată, a spus unul dintre ei că a văzut o mulţime de îngeri pogorându-se de sus şi având în mâini o carte, scrisă şi înăuntru şi afară, şi făceau cercetare cine oare ar fi putut lua cartea? Şi unii dintr-înşii puneau înainte pe Efrem, iar alţii pe altul dintre aceia câţi cu adevărat săvârşeau viaţa cucernică şi înţeleaptă în acea vreme. Iar la urmă toţi s-au învoit şi lui Efrem i s-a încredinţat cartea.

Deci, deşteptându-se cel ce a avut vedenia, a ajuns la biserică şi a aflat într-însa pe Efrem cu învăţături prea bune şi decât mierea mai dulci, ospătând pe cei ce erau de faţă. Deci acela a potrivit aceasta cu visul şi după vrednicie a mulţumit lui Dumnezeu. Iar dintr-acea vreme, atât de covârşitoare i-au fost lui Efrem curgerile cuvântului şi necurmarea gândurilor, încât nici limba nu putea sluji din destul grăbniciei noimelor; încât chiar el a zis odată către Dumnezeu: „Stăvileşte, o, Stăpâne, valurile darului Tău". Căci făcându-i-se lui adâncul dăscăliei ca un noian, nu-l lăsa a nu învăţa. Iar cuvintele cu nimic altceva nu le întrerupea decât numai cu rugăciunea, şi pe aceasta cu lacrimile.

Nopţile apucându-l priveghind, lumina iarăşi îl găsea treaz, fiindcă se temea de stăpânitorul întunericului, ca nu cumva să-l prindă pe el împiedicat cu somnul; şi de aceea priveghea pentru năvălirea aceluia. Căci îi era destul cât de puţin somn, gustându-l numai, nu spre saţiu, ci numai de nevoie, ca să-i ţie trupul, care la multe sudori şi osteneli se întindea. Că multe

nevoinţe făceau să fugă din ochii lui somnul, dar mai ales culcarea pe jos, aspra petrecere şi topirea de tot felul a trupului şi necăjirea care îi erau lui iubite.

Apoi, a adunat atâta bogăţie, încât martori pentru dânsul chiar gura sa o iau şi graiurile lui cele mai de pe urmă, decât care nimic nu este mai vrednic de credinţă sau mai adevărat. Acestea sunt în acest chip: „Efrem n-a avut niciodată pungă, nici toiag, nici traistă, nici argint, nici aur. Nici vreo avere pe pământ n-am câştigat, zice el, fiindcă am ascultat pe Bunul Împărat, Care în Evanghelii porunceşte ucenicilor Săi: *«Nimic pe pământ să nu câştigaţi»* (Matei 10, 9). De aceea nu am avut cu patimă nici un lucru de acest fel".

Astfel a supus toate Dascălului şi râvnitor cu adevărat şi următor al ucenicilor Lui celor dintâi s-a arătat. Iar în smerita cugetare, zdrobirea inimii şi smerenie, cine era atât de mare, fierbinte şi tare? Căci cenuşa, ca pâinea o mânca şi băutura cu plângere o amesteca şi de laude se ferea foarte mult. Pe cei ce-l lăudau, nu numai că nu-i primea, ci şi arătat se îngreuia asupra lor, precum altul este asupra celor care-l iau în râs şi-l defaimă. Şi se ruşina şi privea la pământ, culoarea feţii o schimba uneori, şi cu sudori asuda şi cu totul fără de glas petrecea, ca şi cum ruşinea i-ar fi oprit glasul.

Acesta încă era deosebirea smeritei lui cugetări, că atunci când era să moară, unele ca acestea cu groaznică certare poruncea: „Să nu cântaţi la moarte pe Efrem, să nu-i faceţi cuvânt de laudă, să nu-l îngropaţi cu haine de mare preţ, să nu puneţi deosebi trupului meu mormânt, căci am făgăduit lui Dumnezeu a mă sălăşlui împreună cu cei străini, căci străin sunt eu şi nemernic ca toţi părinţii mei".

Iar despre iubirea de oameni, despre hrănirea săracilor şi despre milostivirea către cei săraci atâta grijă avea şi atât dorea folosirea acelora el, care de la sine nu avea ce să le dea, încât cu înţelepciunea limbii şi priceperea deschizând inima şi mâna multora din bogaţi, precum şi vistieriile, dădea printr-înşii cu îndestulare celor ce aveau trebuinţă. Căci nu era numai cuvântul lui astfel ca să moaie sufletele şi să le pornească spre milă, ci şi însăşi vederea şi blândeţea lui mişcau sufletele altora spre umilinţă. Şi acestea astfel le-au spus, ca măsură pentru toată fapta bună ce strălucea într-însul. Iar ale râvnei celei după Dumnezeu şi ale sudorilor pentru dreapta credinţă altele sunt faptele. Iar ceea ce acum cuvântul pune înainte, se cade să spun, căci este înveselitoare.

Apolinarie, cel ce a grăit şi a cugetat multă nedreptate şi era învăţat toate a le face şi a le zice spre răsturnarea drept credincioaselor dogme, născocind multe din voia sa, pentru adevărata credinţă, ca cei ce scornesc din pântece şi cei ce strigă din pământ – precum bine socoteşte pentru aceştia marele Isaia –, şi alcătuindu-le pe acestea în două cărţi, le-a încredinţat unei femei oarecare, care se spunea că-i slujea voii aceluia şi dezmierdărilor lui. Deci, înştiinţându-se Efrem de aceasta, şi socotind că el ar putea prin bun meşteşug să împiedice răspândirea păgânătăţii lui, cu înţelepciunea sa a găsit un lucru ca acesta: s-a apropiat către păzitoarea cărţilor, sub chipul unuia din cei ce cugetau asemenea lui Apolinarie, pe de-o parte ca şi cum i-ar aduce binecuvântare din pustie, şi pe de alta împrietenindu-se cu acea femeie şi făcându-se obişnuit ei, când lipsea Apolinarie. Şi de vreme ce femeia se încredinţase acum cu totul cum că Efrem este ucenic al

lui Apolinarie şi din ceata păgânătăţii lui, el s-a rugat ei ca să-i dea scrierile dascălului, „ca să pot, zicea el, să mă lupt cu ereticii" (aşa numindu-ne pe noi, cei dreptcredincioşi). Iar ea amăgindu-se prin acest înţelept meşteşug, i-a dat în mână cărţile, rugându-l a le înapoia grabnic.

Deci, marele Iacov acesta, prin aceasta pe spurcatul Isav amăgindu-l, şi pe întâile naşteri ale acestuia luându-le în mână, cu vitejie a atacat pe pierzătorul. Şi iată plănuirea înţeleptului, cum o atât de mare nebunie şi nesimţire a sufletului o biruieşte; căci greu îi era lui a se apropia de cuvintele şi ereziile lui Apolinarie şi limbă a slobozi asupra lor, care să poată să le dezlege şi să le răstoarne pe toate, şi avea trebuinţă de multă vreme şi de osteneală. Şi fiindcă atunci vremea nu-i îngăduia aceasta, că femeia îl cicălea foarte, cerându-i cărţile, s-a pornit către altă măiestrie, care era şi grabnică şi cu mult folos. Că deschizând cărţile şi pe fiecare din file despărţindu-le, şi cu clei de peşte ungându-le pe toate, şi una cu alta împreună lipindu-le, şi ţinându-le mult timp cu mâna şi strângându-le, încât toate una să le facă, cu lipirea uneia de alta, aşa că nici una de alta să nu poată să se dezlipească sau să se rupă, le-a dat înapoi femeii.

Iar ea luându-le şi necercetându-le, nici deschizându-le, şi văzând că erau bine pe din afară, s-a mulţumit cu aceasta. Deci a ţinut câtva timp cărţile la dânsa. Apoi dreptcredincioşii l-au chemat pe Apolinarie ca să vorbească cu viteazul apărător al cuvântului, cu dumnezeiescul Efrem, la sfatul acestuia, căci el ştia ce lucrase asupra necuvioaselor şi pângăritelor cărţi ale aceluia.

Însă Apolinarie s-a lepădat de vorbă, fiind obosit şi de bătrâneţe şi de răutăţile cele multe, şi îndată a căutat către ale sale cărţi şi pe acestea a poruncit să i le

aducă, „că acestea, zicea el, şi cuvântul gurii îmi vor sluji". Pentru aceasta, luând una din cărţi, încerca a o deschide cu multă mândrie la începutul scrierii. Iar după ce nu ascultă aceea nicidecum, nici din file nici una nu se dezlipea, ci mai mult se ţinea pe sine, ca un trup fiind făcută, a trecut la cele mai dinlăuntru ale aceleia. Iar de vreme ce nici aici nu şi-a dobândit nădejdile, această carte lăsându-o a luat-o pe cealaltă. Iar dacă şi aceasta se afla asemenea şi era cu totul lipită, a căzut în multă nedumerire. Şi umplându-i-se sufletul de întunecare şi de mâhnire, a plecat din sobor, neputincios fiind a se mai ţinea acolo. Iar mai pe urmă rău a pierit, câştigând moartea ca rod al ostenelilor şi al cărţilor sale.

Astfel era Efrem cu râvnă pentru Hristos, şi aşa în sufletul lui se sădise toată fapta cea bună, încât ar fi fost cu cuviinţă a-l numi cineva un izvor ce curge cu multe feluri de ape, sau livadă împodobită cu multe feluri de flori şi de trandafiri, sau alt cer pe pământ, sau rai care înflorea ca şi Edenul şi strălucea de-a pururea şi niciodată nu se veştejea; însă de şarpele cel veşnic clevetitor al mântuirii noastre, cu totul era neatins şi necălcat.

Însă acum, către sfârşit se apropie şi povestirea cea despre Efrem. Pentru aceea este de nevoie a povesti şi ceva din cele despre sfârşitul acestuia, şi mai ales aceea care spune despre îndestularea darului celui unit cu dânsul. Căci, atunci când avea să plece, cu cea de pe urmă ducere, a poruncit celor ce erau de faţă ca să nu-l îngroape cu haină de mult preţ şi a zis: „Iar dacă cineva, iubitor de părinte fiind, ne-a gătit nouă vreo haină ca aceasta dinainte, s-o dea pe aceasta celor ce au trebuinţă". Unele ca acestea poruncind către cei ce stăteau împrejur, un oarecare dintre dânşii – şi acesta era din cei mai străluciţi şi mai fierbinţi –, gătind o haină de mult

preţ şi scumpă, socotea a înfăşura trupul sfântului după moarte.

Şi auzind acesta porunca sfântului, bolea foarte, căci i s-a stricat voia şi osârdia. Şi pentru aceasta se îndoia a da săracilor haina, judecând că mai bine este a le da aur acelora de preţul ei, neştiind că mult mai vârtos aşa s-ar fi socotit că lui Efrem îi dă, dacă ar fi dat săracilor, decât să urmeze voii şi judecăţii sale. Dar ceea ce nu ştia a cunoscut pătimind, căci a căzut îndată sub munca neascultării, rănit fiind de diavol viclean şi primind chin chiar şi numai pentru gând, nu şi pentru faptă. De aceea lângă patul sfântului a fost trântit şi acolo, în mijlocul tuturor celor ce-l priveau, sucindu-şi mâinile şi întorcându-şi ochii, şi curgându-i spume din gură, făcea şi alte lucruri ce sunt ale îndrăcirii. Deci prin socoteala dumnezeieştii iconomii a fost pedepsit, căci a defăimat părintească poruncă.

Deci, cel ce mai înainte vedea cele ascunse şi grăia cu Duhul Cel dumnezeiesc, a înţeles că boala era rodul păcatului şi a zis: „Ce nu se lucrează după cuviinţă de tine, o, omule, că pe tine întru atât de mare primejdie te-a împins?". Şi acela ce suferea îndrăcirea a mărturisit fărădelegea, a descoperit neascultarea şi şi-a vădit neputinţa gândurilor. Atunci dumnezeiescului Efrem făcându-i-se milă şi primind mărturisirea, doar cu rugăciunea şi cu punerea mâinilor l-a izbăvit de diavol, poruncindu-i a-i împlini făgăduinţa, după poruncă.

Deci, într-acest chip sfinţitul Efrem, la sfârşitul vieţii, cu atât de mare minune dojenind pe cei ce erau de faţă şi sfătuindu-i din destul la lucrarea faptei bune, către locaşurile cele de acolo trece şi către strălucirea care pe unii ca aceştia îi aşteaptă întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slavă, cinste şi

stăpânire, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

A unui necunoscut

Acest cuvios părinte al nostru, Efrem, era de la răsărituri, sirian de neam, din părinţi cinstitori de Dumnezeu, născut în Edesa. Şi era în vremea lui Constantin, marele împărat, şi ale celor ce după dânsul au împărăţit, depărtându-se din copilărie de la tot lucrul rău. Deci, părinţii lui, încă prunc fiind el, au văzut în vis, adică în vedenie, că a răsărit o viţă în limba lui Efrem, iar acesta a crescut şi a umplut toată lumea de sub cer. Şi veneau toate păsările cerului şi mâncau din rodul viţei. Şi cu cât mâncau, mai mult se înmulţea rodul.

Acesta, din tânără vârstă, s-a sălăşluit în pustie, adânc de umilinţă având, prin care a primit darul Preasfântului Duh. Pentru care, unul din purtătorii de Dumnezeu, în vis a văzut un bărbat înfricoşat, ţinând o carte de hârtie şi întrebând: „Cine, oare, poate să o primească pe dânsa şi să o păzească?". Şi s-a făcut glas către dânsul, zicând: „Nimeni altul, fără numai Efrem, sluga Mea". Şi acesta, stând de faţă, şi deschizându-şi gura, a mâncat cartea, şi îndată a izbucnit râu de cuvinte de Dumnezeu curgătoare, pline de umilinţă şi de pocăinţă. Şi astfel a istorisit frica judecăţii şi a doua venire, cu slavă, a Împăratului tuturor, a Stăpânului Iisus Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, ca să răsplătească fiecăruia după lucrurile lui. Pe lângă acestea, şi îndreptarea dumnezeieştilor dogme le-a aşezat prin scrieri.

Şi altul iarăşi, un oarecare din sfinţii bătrâni, a văzut în vedenie cete de îngeri din cer pogorându-se la porunca lui Dumnezeu, care aveau în mâini o carte scrisă dinlăuntru şi dinafară. Şi zicea unii către alţii: „În ale cui mâini se cuvine a se da aceasta?". Unii, ziceau unuia, iar alţii altuia, iar alţii au răspuns şi au zis: „Cu adevărat sfinţi sunt şi drepţi, însă nici unuia nu se poate să se încredinţeze aceasta, fără numai lui Efrem, celui blând şi smerit cu inima". Şi a văzut bătrânul că lui Efrem i-au dat cartea. Şi sculându-se dimineaţa, a auzit ca un izvor izvorând din gura lui şi alcătuind cuvinte de învăţătură pline de toată umilinţa şi de frica lui Dumnezeu. Şi a cunoscut că de la Duhul Sfânt erau cele ce ieşeau din gura lui, către care, acel purtător de Dumnezeu bătrân, a zis: „Domnule Efreme, de multe ori, îndemnat fiind de părinţi să alcătuieşti cuvinte spre pomenirea ta şi spre zidirea altora, nu te-ai plecat, şi acum de bună voia ta ai venit către acestea cu bucurie". Iar Sfântul Efrem, răspunzând, a zis: „*«A ne pleca se cuvine lui Dumnezeu mai vârtos decât oamenilor»*, a zis Apostolul (Fapte 5, 29). Şi eu, când eram îndemnat de voi, nu m-am plecat, fiindcă nu aveam întemeiere, iar acum, de vreme ce dumnezeiescul Dar a umbrit peste smerenia mea, tâmpirea şi amestecătura s-a luat de la mine, şi cu osârdie şi cu ascuţită vedere mi s-a încredinţat mie acestea". Atunci a zis bătrânul către dânsul: „Fericit eşti tu, că din mâna Îngerului ai primit cartea aceea ce are scrisă dinlăuntru şi dinafară înţelepciune dumnezeiască, căci acest lucru, cu ochii mei l-am văzut în noaptea aceasta".

Şi a poftit acest cuvios părinte Efrem să vadă cetatea Edessa şi s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, învredniceşte-mă să văd

cetatea aceasta. Şi intrând eu într-însa, porunceşte să mă întâlnesc cu un om care să fie vrednic din Scriptură să vorbească cu mine". Şi intrând el în cetate, l-a întâmpinat o femeie care era desfrânată. Şi văzând-o pe ea, robul lui Dumnezeu Efrem stătea mâhnit, zicând întru sine: „Doamne, Iisuse Hristoase, ai trecut cu vederea rugăciunea robului Tău, Efrem, căci cum poate aceasta din Scriptură să vorbească cu mine?". Stătea şi desfrânata privind la dânsul. Şi a zis către dânsa Cuviosul Efrem: „Spune, copilă, ce stai şi priveşti la mine?". Şi răspunzând desfrânata, a zis către dânsul: „Privesc la tine, că eu, femeia, dintru tine, bărbatul, sunt luată, iar tu la mine nu privi, ci în pământ, dintru care tu, bărbatul, eşti luat". Acestea auzindu-le robul lui Dumnezeu, Efrem, s-a minunat şi a slăvit pe Dumnezeu, Cel ce i-a dat ei o înţelepciune ca aceasta ca să-i răspundă. Şi a cunoscut că nu a trecut cu vederea Domnul Dumnezeu rugăciunea lui. Şi, intrând în cetate, s-a sălăşluit acolo.

Şi în casa de lângă peretele lui petrecea altă desfrânată. Şi stând el multe zile în cetate, îndemnată a fost desfrânata de vicleanul, ca, apucând mai înainte, să-l smintească pe el. Şi deschizând fereastra, care o avea în peretele cel din mijloc, i s-a arătat. Şi văzând pe sfântul stând şi făcându-şi fiertură, a zis către dânsul: „Binecuvintează, domnule avva". Şi căutând la fereastră, o vede pe dânsa. Şi îi zise ei: „Domnul să te binecuvinteze". Şi răspunzând aceea, i-a zis: „Ce lipseşte la bucatele tale?". Şi a zis ei Sfântul Efrem: „Trei pietre şi puţină tină, ca fereastra prin care cauţi să se astupe". Şi răspunzând aceea, a zis către dânsul: „Fiindcă eu întâi am grăit către tine, m-ai deznădăjduit. Eu voiesc să dorm cu tine, şi tu de un grai subţire te-ai întors". Şi răspunzând robul lui Dumnezeu Efrem, a zis către dânsa: „De voieşti a dormi cu mine, vino unde îţi voi zice, şi acolo să dormim împreună". Şi răspunzând desfrânata i-a zis: „Spune-mi locul şi voi veni". Iar cuviosul i-a zis: „De voieşti să dormi cu mine, în alt loc nu poţi, fără numai în mijlocul cetăţii". Şi răspunzând aceea, a zis către dânsul: „Şi nu ne va fi ruşine de oameni?". Şi răspunzând Efrem, a zis: „Dacă de oameni ne ruşinăm, apoi cu mult mai vârtos de Dumnezeu se cuvine a ne ruşina, împreună şi a ne teme, Care cunoaşte cele ascunse ale oamenilor, că El este Cel ce va judeca lumea şi va da fiecăruia după lucrurile lui". Acestea auzindu-le desfrânata, s-a umilit de cuvintele lui şi, venind, a căzut la picioarele lui, plângând şi zicând: „Robule al lui Dumnezeu, povăţuieşte-mă pe mine la calea mântuirii, ca să mă izbăvesc de răutăţile mele cele multe şi de faptele cele viclene". Iar sfântul bătrân, mult sfătuind-o pe dânsa din Sfintele Scripturi, şi întărindu-i inima, a dus-o într-o mănăstire şi i-a mântuit sufletul din noroiul fărădelegilor.

Şi ieşind din cetatea aceea, a venit în Cezareea Capadochiei, iar la biserică a aflat pe Sfântul Vasile, Arhiepiscopul, vorbind către popor. Şi a început prea fericitul Efrem cu mare glas a-l lăuda pe el. Şi zicea oarecare din popor: „Cine este străinul acesta, că aşa laudă pe Episcopul? Că mai vârtos îl momeşte pe el ca să-i dăruiască ceva". Iar după ce s-a sfârşit cuvântul, a zis Sfântul Vasile: „Chemaţi la mine pe omul care m-a lăudat". Şi chemat fiind el, i-a zis lui: „De stăteai şi strigai lăudându-mă pe mine, gâlceavă făcând?". Şi răspunzând Sfântul Efrem, a zis: „Pentru aceea strigam, lăudându-te pe tine, că vedeam o porumbiţă neîntinată stând pe umărul tău drept şi la urechea ta grăia, şi aşa vorbeai poporului". Şi plin fiind de Duhul Sfânt, Marele

Vasile l-a cunoscut pe el şi i-a zis: „Tu eşti Efrem Sirul, cu adevărat, şi precum am auzit pentru tine, aşa am şi văzut, al liniştii îndrăgitorule. Scris este undeva la Proorocul David: *«Efraim tăria capului Meu»* (Psalmul 59, 7). Că blândeţea ta şi simplitatea sunt arătate ca o lumină ce luminează tuturor".

Altădată iarăşi, trecând Fericitul Efrem, dintr-un oarecare vicleşug, a venit o desfrânată momindu-l spre urâta amestecare, iar de nu, măcar să-l pornească spre mânie, că niciodată nu l-a văzut pe el cineva mâniindu-se. Şi a zis către dânsa: „Vino după mine". Şi după ce s-a apropiat de oarecare loc plin de popor, a zis ei: „În acest loc, vino, precum voieşti să facem". Iar ea, văzând mulţimea, a zis: „Cum putem aici a face aceasta? Atâta popor fiind, ne ruşinăm!". Şi i-a zis ei: „Dacă de oameni te ruşinezi, cu cât mai vârtos datori suntem a ne ruşina de Dumnezeu, Cela ce pe cele ascunse ale întunericului le vădeşte". Iar ea, ruşinându-se, s-a dus nelucrătoare, neputând nici măcar spre mânie să-l pornească pe el.

Acestea sunt nevoinţele marelui Efrem, că bărbat nepomenitor de rău era, fără de răutate, întru dumnezeiască cunoştinţă ca un neprefăcut, după cum este scris: „Umil, smerit cugetător, umilindu-se peste fire; şi chiar tăcând, numai din vedere învăţa pe cei ce-l vedeau pe el, cu totul fiind adunat în minte, prin rugăciunea cea către Dumnezeu".

Deci, acest Cuvios Părinte al nostru, pustnicind bine, chip de dumnezeiască faptă bună şi de umilinţă făcându-se şi multe cuvinte de învăţătură alcătuind, şi mai înainte cunoscându-şi sfârşitul său, a alcătuit aşezământ către ucenici şi către toţi monahii, despre

cele ce vor fi vestindu-le lor. Şi aşa, puţin suferind, în pace s-a odihnit, fiind îngropat de pustnicii pustiei.

Deci, cu rugăciunile şi solirile Cuviosului Efrem, Hristos, Dumnezeul nostru, să ne învrednicească şi pe noi, păcătoşii, a ne face următori petrecerii lui celei dumnezeieşti, prin care să dobândim milă şi iertare de păcatele cele greşite de noi. Că Însuşi Dumnezeului nostru I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Povestire despre Cuviosul Efrem Sirul

Acesta a fost de la răsărit, sirian de neam, învăţat fiind de la strămoşi credinţa cea bună în timpul marelui Teodosie. Şi a iubit din început viaţa monahicească. Şi se zice că de la Dumnezeu s-a vărsat darul prin care, alcătuind scrieri pline de toată umilinţa, pe mulţi către fapta bună i-a povăţuit şi chip de fapta bună cea pustnicească s-a arătat celor de pe urmă. Şi se săvârşeşte prăznuirea lui în biserica Sfintei Achilina din Filoxen, aproape de târg.

*

Acesta era de la răsărit, sirian de neam, din cetatea Edessa, din părinţi creştini, trăind din timpul împărăţiei marelui Constantin până în timpul lui Valent. Şi când era copil, au văzut părinţii lui în vis că era sădită o viţă în limba lui care umplea tot pământul. Şi veneau păsările cerului şi mâncau din rodul ei. Iar viţa însemna cunoştinţa ce avea să i se dea. Şi atât s-a făcut de vestit

întru fapta bună, că pe mulţi i-a folosit. Şi venind la Marele Vasile, în Cezareea, a fost hirotonit de dânsul preot. Şi îndată ce a fost hirotonit, a vorbit elineşte, mai înainte numai sirieneşte vorbind. Şi scriind cărţi de suflet folositoare şi pe mulţi învăţându-i şi folosindu-i, la adânci bătrâneţe ajungând, către Dumnezeu s-a dus.

Povestirea lui Amfilohie, Episcopul Iconiei

Fraţilor, voiesc să fac povestire despre marele şi de-a pururea pomenitul Vasile şi despre Efrem Sirul. Pe cele pentru părintele nostru Vasile, însumi văzându-le, iar cele pentru Sfântul şi dumnezeiescul Efrem, din nemincinoasa lui gură auzindu-le. Şi sunt aşa:

Efrem, de-a pururea pomenitul, în pustie fiind, pe unele din lucrurile minunate ale părintelui nostru Vasile prin strălucirea Sfântului Duh văzându-le, iar de altele, din dor şi din întrebare înştiinţându-se, cu dinadins s-a rugat lui Dumnezeu să-i descopere în ce fel este Marele Vasile. Şi, întru uimire făcându-se, a văzut un stâlp de foc care ajungea la cer. Şi a auzit glas de sus, zicându-i: „Efreme, Efreme, în ce chip ai văzut stâlpul de foc, întru acest fel este Marele Vasile". Şi îndată luând un tălmaci, pentru că nu ştia să vorbească în limba elinească, a venit în biserica cea mare a Cezareei, cea cu nume mare, şi după ce a sosit acolo, la Praznicul dumnezeieştii Arătări, a intrat înlăuntru cu taină şi a văzut pe Marele Vasile ieşind. Şi a zis Efrem celui ce era cu el: „Socotesc, frate, că în zadar ne-am ostenit, că acesta întru acest fel de rânduială fiind, nu este precum mi s-a arătat. Că l-am văzut pe el îmbrăcat cu haină albă şi împrejurul lui clerici de neam bun purtând veşminte albe şi făcându-i închinăciune". Şi stând într-un loc ascuns al bisericii, s-a deznădăjduit de ceea ce i se arătase lui, zicând întru sine: „Noi cei ce am purtat greutatea şi zăduful zilei, nimic nu ne-am folosit, şi acesta, fiind înconjurat de astfel de slujitori şi cu cinste omenească, stâlp de foc este. Mă minunez!".

Deci, când gândea el acestea, a trimis Sfântul Vasile pe arhidiaconul său, zicând: „Du-te la uşa cea dinspre apus şi în unghiul bisericii vei afla pe un avva, având culion pe cap, împreună cu cineva, rar la barbă, mic – şi celelalte ale chipului i-a spus –, şi să-i zici: «Mergi şi intră în altar, că te cheamă Arhiepiscopul»". Iar arhidiaconul, cu multă osteneală despărţind mulţimea poporului, s-a dus unde sta Cuviosul Efrem, şi i-a zis lui: „Mergi şi intră în altar, că te cheamă părintele tău, Arhiepiscopul". Şi înştiinţându-se prin tălmaci de ceea ce se zicea, i-a răspuns, zicând: „Te-ai rătăcit, frate! Noi suntem oameni străini şi necunoscuţi de el". Şi ducându-se arhidiaconul, i-a vestit lui acestea. Şi fiindcă Marele Vasile citea Sfintele Cărţi poporului, a văzut Cuviosul Efrem o limbă de foc grăind prin gura lui. Şi a zis iarăşi arhidiaconului Marele Vasile: „Mergi şi zi-i lui: «Domnule Efreme, mergi şi intră în Sfântul Altar, că te cheamă Arhiepiscopul»". Şi ducându-se arhidiaconul şi sărutându-i picioarele, i-a zis: „Domnule Efreme, mergi că te cheamă pe tine părintele tău, Arhiepiscopul, ca să intri în Sfântul Altar". Şi s-a spăimântat de acestea cuviosul, slăvind pe Dumnezeu, şi făcând metanie, şi, dându-i răspuns, a zis: „Cu adevărat, mare este Vasile! Cu adevărat, stâlp de foc este Vasile! Cu adevărat, Duhul Sfânt grăieşte prin gura lui!". Şi a rugat

pe arhidiacon să-i spună că mai bine după Liturghie în camera unde se păstrează sfintele vase se va închina lui.

Şi, după otpust, intrând Marele Vasile în camera unde se păstrează sfintele vase, a chemat pe Sfântul Efrem, şi sărutarea cea întru Domnul i-a dat lui, şi i-a zis: „Bine ai venit, părinte al fiilor pustiei! Bine ai venit, cela ce ai înmulţit pe ucenicii lui Hristos întru dânsa şi pe draci i-ai gonit! Pentru ce te-ai ostenit, părinte? Ai venit să vezi om păcătos? Să îţi dea ţie Dumnezeu plată după osteneala ta". Şi răspunzându-i cinstitul Efrem, i-a spus toate cele în inima sa lucrate şi grăite avvei ce era împreună cu dânsul, s-a împărtăşit din sfintele lui mâini. Şi făcând el dragoste, i-a zis Cuviosul Efrem: „Părinte prea cinstite, un dar cer de la tine, şi pleacă-te de îmi dă mie acesta". Iar Vasile i-a zis: „Îndrăzneşte, spune-mi cele ce doreşti, că foarte sunt dator ţie, şi mai ales pentru osteneala venirii tale către mine". Şi i-a zis lui cinstitul Efrem: „Ştiu, părinte sfinte, căci câte vei cere de la Dumnezeu, îţi va da ţie, şi voiesc să rogi pe Dumnezeu ca să vorbesc în limba elinească". Iar el a zis: „Mai presus de putere îţi este cererea, dar fiindcă ai cerut cu credinţă, vino, părinte prea cinstite şi povăţuitorule al pustiei, şi să ne rugăm Domnului, că puternic este a face voia ta. Că scris este: *«Voia celor ce se tem de El va face şi rugăciunea lor o va auzi şi îi va mântui pe ei»*"(Psalmul 144, 20).

Şi după ce au făcut ei multă rugăciune, a zis Marele Vasile: „Pentru ce, domnule Efreme, nu primeşti preoţia, că ţi se cuvine". Şi i-a zis lui prin tălmaci: „Că păcătos sunt". Şi i-a răspuns lui Sfântul: „O, de aş avea şi eu păcatele tale!", apoi i-a zis: „Să facem metanie". Şi îngenunchind ei la pământ, şi-a pus Marele Ierarh mâna pe Cuviosul Efrem şi a citit rugăciunea de diaconie şi i-a

zis: „Zi: «Ridică-ne pe noi»". Şi apoi, limpezindu-i-se limba, a zis Sfântul Efrem desluşit în limba elinească: „Mântuieşte, miluieşte, ridică-ne şi ne păzeşte pe noi Dumnezeule cu darul Tău". Şi s-a împlinit cea scrisă: „Atunci va sări şchiopul ca cerbul şi limpede va fi limba gângavilor". Şi după ce a grăit el elineşte, toţi au slăvit pe Dumnezeu, Cel ce toate le poate şi ascultă rugăciunea celor ce se tem de El. Şi duhovniceşte veselindu-se împreună cu dânşii trei zile, şi hirotonind pe tălmaci diacon şi pe el preot, i-a slobozit în pace, slăvind pe Dumnezeu pentru toate cele pe care le-au văzut şi le-au auzit, precum le-a fost vestit.

*

În vremea Preasfântului şi Preafericitului Arhiepiscop Vasile, ale moştenitorului împărăţiei lui Hristos, ale vasului alegerii, ale celui ce a purtat numele lui Hristos înaintea neamurilor, a împăraţilor şi a fiilor lui Israel, după dumnezeiescul şi fericitul Apostol, a fost oarecare femeie foarte bogată şi de bun neam, dar cu slujirea vieţii deşarte pe toţi întrecându-i. Şi iubind văduvia, cu necuvioşie şi-a petrecut-o, făcându-se pe sine roabă îndrăcirii pântecelui şi înverşunării. Şi nimic spre plăcerea lui Dumnezeu nu câştiga, ci ca porcii în noroiul desfrânării se tăvălea.

Deci, din iconomia lui Dumnezeu, venindu-şi în fire şi luminându-se la minte şi liniştindu-se într-un loc deosebit, se gândea la mulţimea păcatelor sale. Şi cu amar plângând, zicea: „Vai mie, păcătoasei şi înverşunatei! Cum mă voi mărturisi pentru păcatele mele cele nenumărate ce s-au lucrat de mine? Lăcaşul Duhului l-am stricat, sufletul ce locuieşte în mine l-am întinat. Vai mie, lepădata! Oare, voi zice ca desfrânata aceea: «Miluieşte-mă»? Sau ca vameşul: «Păcătuit-am»? Că

mai ales, după botez am greşit. Şi cum voi cunoaşte că, pocăindu-mă, mă va primi pe mine Dumnezeu?".

Acestea socotindu-le ea, Cel ce voieşte ca toţi să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină, o aduse pe dânsa întru pomenire de greşelile cele din tinereţile ei şi până la bătrâneţe şi le-a scris pe o hârtie. Şi mai pe urmă de toate a scris un păcat pe care îl zicea mare, şi cu plumb a pecetluit-o. Şi căutând vreme potrivită, când Sfântul Vasile mergea la Sfânta Biserică pentru obişnuitele rugăciuni, alergând pe ascuns, a aruncat hârtia la picioarele lui, şi, aruncându-se şi pe sine, pe faţă striga, zicând: „Miluieşte-mă, Sfinte al lui Dumnezeu, pe mine cea decât toţi mai păcătoasă". Şi stând fericitul slujitor al lui Hristos, o întreba pe dânsa pricina tânguirilor. Iar ea a zis: „Iată, stăpâne, toate păcatele şi fărădelegile mele le-am scris în hârtia aceasta şi am pecetluit-o. Iar tu, Sfinte al lui Dumnezeu, pecetea să nu o strici, ci prin rugăciunea ta şterge-le pe acestea. Că Cel ce mi-a dat mie un gând ca acesta, negreşit te va auzi pe tine, când te vei ruga pentru mine".

Iar Marele Vasile, luând hârtia, şi căutând la cer, a zis: „Al Tău Unuia este lucrul acesta, Cel ce ai ridicat păcatul lumii, şi greşelile acestui suflet mai cu lesnire poate să le şteargă. Că toate greşelile noastre numărate sunt la Tine, iar mila Ta este nemăsurată şi neurmată". Şi acestea zicându-le, a intrat în biserică, ţinând hârtia, şi, căzând în genunchi lângă jertfelnic, a petrecut toată noaptea şi a doua zi rugându-se, prin toată sfânta rugăciune înduplecând pe Dumnezeu. Şi după sfinţirea Sfintelor Taine, a chemat pe femeie, şi, dându-i hârtia, i-a zis: „Ai auzit, femeie, că nimeni nu poate ierta păcatele, fără numai singur Dumnezeu". Iar ea a zis:

„Am auzit, părinte, şi pentru aceasta te-am îndemnat pe tine la rugăciune către Iubitorul de îndurări, Dumnezeu".

Şi acestea zicându-le, a dezlegat hârtia şi s-a aflat toată ştearsă, şi a rămas neştearsă numai acea necuvioasă lucrare a păcatului celui mare. Şi văzând femeia, s-a împuţinat cu sufletul, şi, bătându-şi pieptul cu mâinile, a căzut la picioarele lui, zicând: „Miluieşte-mă, robule al lui Dumnezeu Celui Preaînalt, şi precum pentru toate păcatele mele te-ai rugat şi ai fost auzit, aşa şi pentru acesta te roagă, şi negreşit se va şterge". Iar Arhiepiscopul a lăcrimat pentru milostivire, zicând: „Scoală-te, femeie, că şi eu om păcătos sunt, având trebuinţă şi eu de iertare. Cel ce a şters, a şters păcatele tale câte a voit, şi puternic este ca şi pe acesta să-l ridice de la tine, Cel ce a ridicat păcatul lumii. De te vei păzi de acum a nu mai păcătui şi în căile Domnului vei umbla, nu numai că te va ierta, ci şi de slavă te vei învrednici. Deci, du-te în pustie, şi acolo vei afla un bărbat sfânt, cu numele Efrem. Acestuia dă-i hârtia şi va milostivi şi va îmblânzi pe Dumnezeu pentru tine".

Iar femeia, închinându-se sfântului, a alergat în pustie şi săvârşind lungimea căii, a venit la locul cel mai înainte arătat ei al marelui pustnic. Şi, bătând, striga zicând: „Miluieşte-mă pe mine, sfinte al lui Dumnezeu". Iar el, mai înainte cunoscând cu duhul pentru care pricină a venit, a zis ei: „Du-te de la mine, femeie, că om păcătos sunt, având şi eu trebuinţă de ajutor". Iar ea i-a aruncat hârtia, zicând: „Arhiepiscopul Vasile m-a trimis la tine, ca, rugându-te lui Dumnezeu, să ştergi fărădelegea mea care este scrisă în hârtia aceasta, că pe celelalte păcate, rugându-se sfântul, le-a şters, iar tu pentru un păcat să nu te lenevești de a ruga pe Dumnezeu, că la tine sunt trimisă". Iar sfântul lui

Dumnezeu a zis: „Nu, fiică, deoarece cel ce pentru păcatele cele multe a putut îmblânzi pe Dumnezeu, şi pentru unul va putea, mai mult decât mine. Deci, du-te şi nu sta, ca să-l apuci pe el la ieşirea din trup".

Iar femeia, închinându-se sfântului, s-a întors în Cezareea. Şi când intra ea în cetate, a întâlnit moaştele Sfântului Vasile care erau duse spre mormânt. Şi, văzând, a început a striga, tăvălindu-se pe pământ şi luptându-se cu sfântul şi zicând: „Vai mie, sfinte al lui Dumnezeu! Pentru aceasta m-ai trimis în pustie, ca fără de supărare să ieşi din trup, şi iată nelucrătoare m-am întors, în zadar străbătând lungimea căii. Să vadă Dumnezeu şi să judece între mine şi între tine. Că putând să îmblânzeşti pe Dumnezeu, către altul m-ai trimis". Şi acestea strigând, a aruncat hârtia deasupra patului, povestind la tot poporul fapta sa. Iar unul din clerici, vrând să vadă care era fărădelegea, luând hârtia şi dezlegând-o, a aflat-o pe ea cu totul nescrisă, şi a strigat cu glas mare, zicând către femeie: „Nescrisă este hârtia, o, femeie! Şi ce te osteneşti, neştiind iubirea de oameni cea negrăită a lui Dumnezeu către tine?". Deci, mulţimea poporului, văzând minunea cea preaslăvită, a slăvit pe Dumnezeu, Cel ce are stăpânire pe pământ a ierta păcatele şi a dat dar robilor Săi, ca şi după moarte să vindece toată boala şi toată slăbiciunea, încă şi păcatele, celor ce vin la dânşii cu credinţă.

Povestirea lui Paladie, Episcopul Elenopolei

Cele despre Efrem, slujitorul Bisericii edesenilor, cu adevărat le-am auzit, că a fost acesta vrednic spre a

se pomeni de cuvioşii robi ai lui Hristos. Acesta, care după vrednicie a săvârşit calea Sfântului Duh şi nicidecum nu s-a abătut din cărarea cea dreaptă, s-a învrednicit de darul cunoştinţei celei fireşti, pe care o moşteneşte învăţătura şi cea mai de pe urmă fericire.

Deci, de-a pururea învăţându-se şi deprinzându-se desăvârşit în viaţa cea liniştită, şi pe cei ce veneau la dânsul totdeauna folosindu-i, după mulţi ani a ieşit din chilie pentru o pricină ca aceasta: fiindcă foamete mare cuprinsese cetatea edesenilor, şi milostivindu-se spre toată sărăcimea ce se îmbolnăvea de foame, dumnezeiescul acesta părinte s-a apropiat de bărbaţii cei bogaţi şi le-a zis: „Pentru ce nu vă este milă de firea omenească ce piere, ci ţineţi bogăţia voastră de putrezeşte spre osânda sufletelor voastre?". Iar aceia, socotind ca pricină binecuvântată, au zis sfântului: „Că nu avem cui să încredinţăm pâine spre a sluji celor ce pătimesc de foame, că toţi vând lucrurile". Şi le-a zis lor, îmbunătăţitul: „Cum credeţi despre mine? Ce vi se pare vouă de mine?". Şi i-au zis lui: „Om al lui Dumnezeu te ştim pe tine", fiindcă mare cinste avea el la toţi, nu cu minciună, ci întru adevăr. Şi le-a zis lor robul lui Hristos: „Dacă aşa socotiţi pentru mine, încredinţaţi-mi mie purtarea de grijă pentru cei ce pătimesc de foame". Şi i-au zis lui trufaşii aceia: „O, de ai primi!". Şi le-a răspuns lor Efrem, alesul lui Dumnezeu: „De astăzi înainte, pentru voi mă pun pe mine primitor de străini al celor ce au trebuinţă". Şi luând de la dânşii bani, închizând uliţele şi aşezând ca trei sute de paturi, hrănea pe cei ce pătimeau de foame, pe cei ce mureau îi îngropa, iar pe cei ce aveau nădejde de viaţă îi hrănea şi îi îngrijea. Şi, în scurt a zice, tuturor celor ce veneau la dânsul pentru

mâncare, găzduire şi slujire, le oferea în fiecare zi din cele ce i se dădeau lui.

Iar după ce s-a împlinit anul, şi s-a făcut ieftinătate şi toţi pe la case s-au dus, de-a pururea pomenitul acesta, nemaiavând ce să facă, întorcându-se, a intrat iarăşi în chilia sa, iar după o lună a adormit, moştenind pământul cel fericit al celor blânzi. Pe lângă celelalte fapte minunate ale lui, şi această slujbă dându-i lui Dumnezeu în cele mai de pe urmă zile ale vieţii, pentru ca să primească şi mai strălucite cununi pentru blândeţea obiceiurilor. A lăsat încă şi scrieri vrednice de multă laudă, care îi mărturisesc faptele lui bune.

Povestirea lui Ermiu Sozomen Salaminiu

Arătat este că decât toţi era mai îmbunătăţit şi mai mult împodobea Biserica sobornicească, Efrem Sirul, care din Nisivia sau din laturile ei îşi avea neamul. Şi întru filosofia monahicească viaţa îndreptându-şi, nici învăţându-se, nici nădăjduind a fi în acest fel, fără de veste, la atâta învăţătură în limba siriană a sporit, încât a ajuns la vârful privirilor filosofiei. Iar cu uşurinţa şi cu strălucirea cuvântului, cu mulţimea şi cu înţelepciunea înţelegerilor a întrecut pe scriitorii cei prea iscusiţi ai elinilor. Căci, dacă cineva, scrierile acelora le va schimba în limba siriană sau în altă limbă, dulceaţa frumoaselor cuvinte elineşti o va lua, şi îndată se vădesc şi cad din starea cea dintâi, însă la cuvintele lui Efrem nu este aşa. Căci şi când era el în viaţă, dar şi acum, cele scrise de el în limba elinească se traduc şi nu scad mult din frumuseţea lor, dar şi elineşte citindu-le, sunt întocmai

ca şi cele sireneşti de minunate. De aceea şi Vasile, cel ce a fost pe vremea aceea Episcop al Mitropoliei Capadocienilor, a lăudat pe acest bărbat şi de învăţătura lui s-a minunat. Drept aceea, cu dreptate mi se arată de la cei ce atunci la elini pentru cuvinte erau vestiţi, această măiestrie s-a adus asupra lui Efrem, prin glasul lui Vasile şi care spunea că Efrem a fost cel mai mare cuvântător din vremea lui.

Se vorbeşte că a scris trei sute de mii de stihuri, şi mulţi ucenici a avut, care cu sârguinţă au râvnit învăţătura lui. Iar mai vestiţi pe Avan, Zenovie, Avraam, Maran, Simeon, cu care mult se mândresc sirienii, şi toţi care s-au iscusit în învăţătura lor. Întocmai încă şi pe Pailonan şi pe Aranaad îi laudă pentru frumoasa vorbire, dar zic că ei au căzut din învăţăturile cele sănătoase. Ştiu că şi mai demult, cuvântători întru acest chip au fost Osroini, Vardisan, care au alcătuit eresul ce se numeşte de la dânsul, şi Armonie, feciorul lui Vardisan. Şi acesta după ce bine s-a deprins în învăţăturile elineşti, note şi canoane muziceşti în limba strămoşească a făcut, şi jocurilor a dat-o, după cum şi acum, de multe ori, sirienii cântă nu stihurile lui Armonie, ci viersurile. Fiindcă nu era cu totul străin de eresul strămoşesc, şi de cele care pentru suflet, pentru facere, pentru stricăciunea trupului şi pentru a doua naştere filosofii elinilor învaţă. Iar aceste învăţături, care au fost puse şi pe muzică, Armonie le-a răspândit prin scrisorile sale.

Şi văzând Efrem pe sirieni amăgindu-se de frumuseţea numelor şi de tocmirea viersuirii, măcar că de învăţătura elinească era neîmpărtăşit, s-a străduit să înţeleagă stihurile lui Armonie, şi după viersurile scrisorilor aceluia, alte scrieri potrivite dogmelor bisericeşti a alcătuit, care de dânsul s-au aşezat în dumnezeieşti

cântări şi laude. Şi de atunci, sirienii, după aşezământul cântării lui Armonie, pe cele ale lui Efrem le cântă. Deci, în ce fel a fost cu firea, şi dintru aceasta este cu putinţă a-l cunoaşte. Avea încă şi viaţă cu fapte bune şi era vestit pentru petrecerea cea aspră şi pentru iubirea de linişte. Era cucernic şi se ferea de sminteli, încât şi vederea îşi păzea de la orice femeie.

Odată, o femeie oarecare, fără luare aminte la viaţa sa şi fără de ruşine, sau de la ea însăşi ispitindu-l pe bărbat, sau pentru plată, la aceasta fiind îndemnată de alţii, înadins l-a întâmpinat drept în faţă, înadins privind la dânsul. Iar el a certat-o şi i-a poruncit să privească în pământ. „Şi cum voi căuta în pământ – a zis femeia – care nu din pământ, ci din tine sunt făcută; dar mai cu dreptate este ca tu să cauţi în pământ, din care ai fost făcut, iar eu la tine, de unde sunt". Şi minunându-se Efrem de această femeie, a scris această întâmplare, iar sirienii au aşezat-o în cele mai lăudate din cuvintele lui.

Se vorbeşte că mai înainte era foarte mânios, iar după ce s-a apucat de petrecerea monahicească, nu l-a mai văzut cineva să se mânie. Deci, după multe zile, după cum se obişnuise ca să postească, cel ce-i slujea, aducându-i fiertura a spart oala. Şi Efrem, văzându-l pe el cuprins de sfială şi de frică, i-a zis: „Nu te teme, noi să mergem către fiertură, dacă ea către noi nu a venit". Şi, aşezându-se lângă hârburile oalei, a mâncat.

Iar cât era de nebiruit de slava deşartă, de aici se cuvine a şti. Odată, a venit la el cineva ca să-l prindă şi să-l ducă pentru a fi hirotonit episcop. Iar el, îndată ce a simţit, a intrat în târg şi ca un nebun se arăta pe sine, umblând fără rânduială, hainele târându-şi după dânsul şi mânca înaintea tuturor. Şi fiindcă s-a socotit că este fără de minte, au încetat pornirea către dânsul, iar el,

aflând vreme potrivită, a fugit, şi până ce a fost hirotonit altul, s-a ascuns.

Şi mai multe despre Efrem nu voi spune, dar un lucru ce s-a făcut de dânsul, nu cu mult înainte de sfârşit, fiindcă mi se pare că este vrednic de pomenit, aici îl voi scrie. Foamete mare a cuprins cetatea edesenilor, iar Efrem, după multă vreme ieşind din locuinţa unde se nevoia, îi certa pe cei ce aveau avuţii, ca pe unii ce treceau cu vederea neamul cel de o seminţie, care se înfrunta cu lipsa celor de nevoie, iar a lor bogăţie cu sârguinţă o păzeau pentru vătămarea şi munca sufletelor lor. Iar aceia, ruşinându-se de el şi de cuvintele lui, au zis: „Nouă nimic nu ne pasă de avuţie, dar suntem lipsiţi de cel pe care îl vom pune să slujească la nişte treburi ca acestea, fiindcă mai toţi la câştig iau aminte, şi vând lucrurile". Şi răspunzând el, i-a întrebat: „Despre mine, ce vi se pare vouă?". Iar ei mărturiseau că este vrednic de credinţă, foarte bun şi înţelept. Drept aceea, de bună voie a zis: „Pentru voi, mă voi pune pe mine la aceasta".

Şi luând bani de la dânşii, a aşezat trei sute de paturi în uliţele cetăţii. Şi pe cei ce din pricina foamei erau bolnavi, îi căuta şi îi îngrijea, iar pe străini şi pe cei de la ţară, lipsiţi de cele de nevoie, îi găzduia. Iar după ce foametea a încetat, s-a întors la lăcaşul unde mai înainte de aceasta petrecea, şi, puţine zile trăind, s-a săvârşit, suindu-se până la treapta preoţească şi vestit făcându-se, pentru fapta bună, întocmai cu cei ce sunt lăudaţi în preoţie şi în petrecerea cu viaţă bună şi în învăţătură.

Acestea sunt vestirile faptei bune ale lui Efrem, şi după vrednicie este a povesti şi scrie pentru toate, cum acesta şi alţi nevoitori au vieţuit şi au petrecut. Dar văd că aceasta mie îmi sunt cu neputinţă şi din slăbiciunea

cuvintelor şi din necunoaşterea bărbaţilor şi a faptelor pe care le-au isprăvit. Că unii prin pustietăţi s-au tăinuit, iar alţii în mijlocul cetăţilor petrecând, netrebnici pe sine se arătau şi de cei mulţi cu nimic nu se deosebeau, fapta bună lucrând-o, dar furând părerea cea adevărată pentru dânşii, ca să nu fie lăudaţi. Căci către răsplătirile bunătăţilor ce vor fi întinzându-şi mintea, martor al ostenelilor cu care se osteneau pe singur Dumnezeu Îl luau, iar de slava cea dinafară nici o grijă nu aveau.

În acea vreme, Iulian se nevoia în Edesa, apucându-se de aspră petrecere şi vieţuire, ca şi cum ar fi fost fără de trup, fără de carne, numai cu oase şi cu piele. Şi lui Efrem Sirul s-a făcut pricină de scrierea şi povestirea vieţii lui.

Povestirea lui Teodorit, Episcopul Cirului

Efrem cel minunat, cel ce a fost scriitor iscusit la sirieni, pe dumnezeiescul Iacov l-a rugat să se urce pe zid ca să vadă pe barbari şi să slobozească săgeţile blestemului asupra lor. Deci, plecându-se dumnezeiescul om, s-a urcat pe acel zid.

Pe vremea aceea, în Edesa strălucea minunatul Efrem, iar în Alexandria Didim, scriind împotriva învăţăturilor potrivnice adevărului. Şi acesta, limba elinilor învăţând-o, slobozea razele darului duhovnicesc. Că chiar dacă de învăţătura elinească nu era împărtăşit, a arătat rătăcirile cele în multe chipuri ale elinilor şi a dezgolit neputinţa relei meşteşugiri ereticeşti. Şi, fiindcă Armonie al lui Vardisan, de demult a alcătuit unele cântări şi cu dulceaţa viersului amestecând păgânătatea, amăgea pe cei ce le auzeau şi spre pierzare îi vâna,

Efrem a alcătuit alte viersuri, unite cu buna credinţă, şi prin acestea aducea celor ce le auzeau şi folositoare doctorii. Cântările acestea, şi acum fac mai strălucite praznicele purtătorilor de biruinţă mucenici.

*

Vardisan Sirul, din Edesa trăgându-se, a trăit în vremea lui Uvir Marcu, cezarul. Iar acesta multe basme a luat de la Velendin. Multe încă în limba siriană le-a scris, şi pe acestea cineva le-a tălmăcit în limba elinească. Am citit şi eu cuvintele lui despre noroc şi despre eresul lui Marcion, şi altele, nu puţine. Spun că şi Armonie, feciorul acestuia, care a fost în Atena, învăţat a fost în limba elinească şi multe a scris, folosind limba siriană. Iar rătăcirea amândurora, Efrem Sirul cel prea lăudat, vitejeşte a arătat-o.

Povestiri ale Sfinţilor Bătrâni

Când Avva Efrem era copil, a văzut vis, adică vedenie, cum că a ieşit o viţă în limba lui, bine rodită, care a crescut şi a umplut toată lumea de sub cer. Şi veneau toate păsările cerului şi mâncau din rodul viţei, şi cu cât mâncau, cu atât mai mult se făcea rodul ei.

Altădată, iarăşi, un oarecare sfânt a văzut în vedenie o ceată de îngeri pogorându-se din cer, din porunca lui Dumnezeu, având în mâini o carte scrisă pe dinlăuntru şi pe dinafară. Şi ziceau unii către alţii: „Cine este vrednic să i se încredinţeze aceasta?". Şi unii ziceau acela, iar alţii ziceau pe altul. Şi au răspuns şi au zis: „Cu adevărat sunt sfinţi şi drepţi, însă aceasta nimănui nu este cu putinţă să i se încredinţeze, fără numai lui Efrem". Şi a văzut bătrânul că lui Efrem i-au dat cartea. Şi sculându-se dimineaţa, a auzit pe Efrem că vorbea şi

ieşeau din gura lui cuvinte ca dintr-un izvor şi a cunoscut că de la Duhul Sfânt sunt cele ce ies prin buzele lui.

Altădată, iarăşi, trecând Efrem, din întâmplare a venit o desfrânată să-l momească pe dânsul spre urâta amestecare, iar de nu, măcar spre mânie să-l pornească pe el, că niciodată nu l-a văzut cineva pe el mâniindu-se. Şi a zis către dânsa: „Vino după mine". Şi apropiindu-se de un loc cu mult popor, i-a zis ei: „În locul acesta vino să facem precum ai voit". Iar aceea, văzând mulţimea poporului, i-a zis lui: „Cum putem face aceasta, atâta mulţime fiind de faţă şi să nu ne ruşinăm?". Iar el a zis către dânsa: „Dacă de oameni ne ruşinăm, cu mult mai vârtos datori suntem a ne ruşina de Dumnezeu, Care vădeşte cele ascunse ale întunericului". Iar ea, ruşinându-se, s-a dus nelucrătoare.

Povestire din hronografia lui Teofan

Şi Efrem, cel mare întru pustnicie, cu dumnezeiască învăţătură strălucea. Şi multe cuvinte pustniceşti, dar mai multe dogmaticeşti, din dumnezeiescul Duh, ca dintr-un izvor scotea, şi pe unele din alcătuiri le-a dat sirienilor ca să le cânte, prin viers, ca şi pe cei mai trândavi să-i atragă. Deci, zic că trei sute de mii de stihuri a făcut acesta, cu adevărat de Dumnezeu înţelepţit.

Povestirea lui Gheorghe Chedrinul

Pe vremea lui Eudoxie, ucenicul lui Eunomie, a fost cel între sfinţi Efrem Sirul, mare în lucru şi în cuvânt, care multe învăţături folositoare în scris a lăsat.

Povestirea Sfântului Vasile, Arhiepiscopul Cezareei

Dar cum se purta pe deasupra apei îţi voi spune ţie nu cuvânt al meu, ci al unui bărbat sirian, de la înţelepciunea lumească atâta depărtat, pe cât era aproape de ştiinţa celor adevărate. Şi zicea că al sirienilor cuvântul este mai arătător şi mai asemănător decât al elinilor, iar pentru apropierea de limba evreiască, mai mult se apropie de înţelegerea Scripturilor. Deci, zicea că este înţelegerea graiului întru acest fel. Cuvântul *„se purta pe deasupra apei"* se tâlcuieşte în loc de încălzea şi făcea vie firea apelor, după chipul şi asemănarea găinii ce şade pe ouă şi dă oarecare putere viaţă celor ce se încălzesc sub dânsa. O minte ca aceasta se însemnează de glasul acela, ca şi cum se purta Duhul pe deasupra: Adică spre rodire de viaţă pregătea firea apei, încât din destul se arată dintru aceasta ceea ce se cearcă de unii, că nici de lucrarea cea făcătoare de viaţă Duhul Cel Sfânt nu era lipsit.

Povestirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Unde este Efrem cel mare, îndemnarea leneşilor, îndrăzneala necăjiţilor, povăţuirea tinerilor, ducerea de mână a celor ce se pocăiesc, sabia asupra ereticilor, primitorul faptelor bune, lăcaşul Sfântului Duh?

A soborului din Halchidon

Samuil a zis: „Este David, diaconul de la locul unde se păstrează odoarele, Maras diaconul şi Sava diaconul, care grăiesc cuvinte de învăţătură în patria fericitului Efrem, bărbat între sirieni prea înţelept".

Povestire din hronografia lui Gheorghe Singel

Şi, ca la o învăţătură ca aceasta, să arătăm martor pe unul din purtătorii de Dumnezeu dascăli, să ne stea nouă de faţă dumnezeiescul Efrem, limba cea ca râul curgătoare, care zice aşa în cuvintele lui dogmaticeşti despre rai: „Decât toate înălţimile cele frumoase mai înalt este raiul, şi potopul la urmele lui a ajuns, iar oamenii cei mai înainte de potop între ocean şi între rai locuiau. Neamul lui Cain, în pământul Naid, care se tâlcuieşte tremurând, iar neamul lui Set în cel mai înalt, căruia i se poruncise de Adam să nu se amestece cu neamul lui Cain, ucigaşul de frate" (Caută cuvântul lui Efrem despre rai).

Povestirea Sfântului Ioan Damaschin

Iar fericitul Efrem, tainicul cel prea adevărat al venirii a doua a lui Hristos, aşa învaţă: „Atunci fiii vor osândi pe părinţii lor fiindcă nu au lucrat lucrurile cele bune". Deci, vai tuturor celor ca mine! Şi vai, după cum zice dumnezeiescul Efrem, celor ce le vor cădea soarta de-a stânga.

DESPRE FAPTELE CELE BUNE ŞI CELE RELE

Fericesc viaţa voastră, o, iubitorilor de Hristos, căci cu bună îndrăzneală este, şi ticăloşesc viaţa mea, că netrebnică este. Vă fericesc pe voi, o, adevăraţilor, că prin dreapta petrecere, prieteni v-aţi făcut lui Dumnezeu şi îngerilor! Dar pentru mine cine va plânge, că L-am întărâtat pe El prin lucrurile mele cele deşarte? Fericiţi sunteţi voi, cei ce prin curata voastră petrecere şi prin dragostea voastră cea fără de măsură moşteniţi raiul! Că mă minunez de voi, cum, lungime de atâta cale pentru folosul sufletului, nu aţi pregetat a săvârşi! Iar lucrul cel mai minunat este că aţi venit către un netrebnic şi osândit cu păcatele, cerând de la dânsul cuvânt de folos!

Minune cu adevărat! Cum cei sătui aţi venit către cel ce se topeşte de foame! Cum cei ce de roua cea duhovnicească vă împărtăşiţi, aţi venit către cel ce se usucă de sete! Cum cei ce dulceaţa faptelor bune o aveţi, aţi venit către cel amărât cu păcatele! Cei bogaţi, către cel sărac; cei înţelepţi, către cel prost; cei curaţi, către cel întinat; cei sănătoşi, către cel bolnav cu ştiinţa; cei ce faceţi cele bine plăcute, către cel ce întărâtă; cei slobozi, către cel robit! Că voi sunteţi minunaţi cu faptele cele bune, iar eu, fără de minte fiind, sărac sunt. Voi, înfrânare având, sunteţi bineplăcuţi, iar eu, cu nebăgarea de seamă vieţuind, mă osândesc. Voi, prin

lucrurile cele bune şi prin slăvita curăţenie, sunteţi bună mireasmă lui Hristos, iar eu, pentru moliciunea şi trândăvirea mea, tot m-am făcut împuţiciune.

Deci, minune este cu adevărat, căci, atât folos având în voi, aţi venit către mine, cel ce nici pe mine însumi nu mă folosesc! Deci, după cuviinţă aţi făcut, o, iubitorilor de Hristos, vrând moliciunea mea a o întări şi sufletul meu cel trândav a-l face grijuliu; slăbiciunea mea a o întări şi a o împuternici, că, desăvârşiţi fiind, de nimic nu sunteţi lipsiţi. Dar, de vreme ce prin smerita cugetare, de la mine, prostul, cuvânt de folos căutaţi, şi viaţa mea voiţi a v-o arăta, şi pentru că mi-aţi poruncit, pentru rodul ascultării voi grăi. Însă mă ruşinez! Dacă voi începe a vă sfătui pe voi, pe mine mă osândesc, şi dacă voi începe pe alţii a mustra, pe mine mă prihănesc, căci după cuviinţă mi se va zice cuvântul Mântuitorului: *„Doctore, vindecă-te pe tine însuţi”* (Luca 4, 23).

Însă, fiindcă şi Domnul şi Mântuitorul tuturor a zis: *„Toate, oricâte vor zice vouă să faceţi, faceţi-le, iar după lucrurile lor nu faceţi”* (Matei 23, 3), pentru aceea, şi eu, deşi necurat sunt, dar a sfătui drept ştiu. Drept aceea, căutând către îngerească petrecere, am fericit fiecare faptă bună a ei. Că cine nu va ferici pe cel ce drept şi cu bună plăcere vieţuieşte, şi care în curăţie petrece, pentru bunătăţile cele pregătite, nenumărate şi nemăsurate? Şi cine nu va plânge pe cel ce cu lenevire vieţuieşte şi pentru un lucru ticălos, afară de împărăţia cerurilor se află, şi, pentru petrecerea cea cu nebăgare de seamă, din cămara de Mire se leapădă? (Matei 25, 11).

Despre frica lui Dumnezeu

Fericit este omul acela care are întru sine frica lui Dumnezeu, că unul ca acesta este fericit şi de Duhul Sfânt: *„Fericit bărbatul cel ce se teme de Domnul”*. Căci, cu adevărat, cel ce se teme de Domnul, afară de toată meşteşugirea vrăjmaşului este, şi de toată bântuirea vrăjmaşului scapă. Cel ce are frica lui Dumnezeu, cu uşurinţă biruieşte meşteşugirile vrăjmaşului celui rău, pentru că întru nimic pe dânsul nu-l robeşte, căci, pentru frica lui Dumnezeu, dulceaţa trupului nu o primeşte. Cel ce se teme de Domnul nu se răspândeşte cu mintea aici şi acolo, fiindcă aşteaptă pe Stăpânul său, nu cumva să vină fără de veste şi îl va afla trândăvindu-se şi-l va tăia în două. Cel ce are frica lui Dumnezeu nu petrece fără de grijă, că totdeauna este treaz. Cel ce se teme de Dumnezeu, la somn fără de măsură pe sine nu se dă, că priveghează şi aşteaptă venirea Domnului său. Cel ce se teme de Domnul nu petrece cu nebăgare de seamă, ca să nu întărâte pe Stăpânul său. Cel ce se teme de Domnul nu se trândăveşte, că totdeauna se îngrijeşte de talantul ce-l are, ca să nu se osândească. Cel ce se teme face totdeauna cele ce plac Domnului său şi pe acestea le găteşte, ca, după ce va veni Domnul, pentru multe să-l laude.

Deci, de multe bunătăţi se face pricinuitoare frica Domnului celor ce o au pe ea.

Despre cel ce nu are frica lui Dumnezeu

Cel ce nu are frica lui Dumnezeu întru sine, unul ca acesta uşor este prins de uneltirile diavolului. Cel ce nu are frica lui Dumnezeu întru sine se răspândeşte cu

mintea, petrece cu nebăgare de seamă, doarme fără de grijă, se trândăveşte spre lucrurile lui, lăcaş al dezmierdărilor se face. Cu tot lucrul veselitor se îndulceşte, că nu se teme de venirea Stăpânului. Este plin de patimi, de odihnă se bucură, de reaua pătimire fuge, smerenia o urăşte, mândria o iubeşte. Veni-va Domnul lui şi îl va afla întru cele care nu-I sunt plăcute, şi-l va tăia în două şi-l va trimite în întunericul cel veşnic! Cine nu va ticăloşi pe unul ca acesta?

Despre dragoste

Fericit este omul care are dragostea lui Dumnezeu, că pe Dumnezeu în sine Îl poartă. *„Că Dumnezeu dragoste este"* (I Ioan 4, 8), şi cel ce petrece întru dragoste, întru Dumnezeu petrece. Cel ce are dragoste, pe toate, cu ajutorul lui Dumnezeu, le biruieşte. Cel ce are dragoste nu se teme, că dragostea alungă frica afară. Cel ce are dragoste pe nimeni nu urăşte niciodată. Nu pe mic, nu pe mare, nu pe slăvit, nu pe neslăvit, nu pe sărac, nu pe bogat, ci al tuturor lepădătură se face, *„toate le suferă, toate le rabdă"* (I Corinteni 13, 4). Cel ce are dragoste nu se înalţă asupra cuiva, nu se trufeşte, pe nimeni nu grăieşte de rău, ci, şi dinspre cei ce grăiesc de rău, se întoarce. Cel ce are dragoste nu umblă cu vicleşug, nu se poticneşte şi nici pe fratele lui nu-l împiedică. Cel ce are dragoste nu invidiază, nu zavistuieşte, nu pizmuieşte, nu se bucură de căderea altora, nu batjocoreşte pe cel ce greşeşte, ci împreună cu el se mâhneşte şi-l sprijineşte, nu trece cu vederea pe fratele aflat în nevoie, ci îl ajută şi împreună cu el moare. Cel ce are dragoste voia lui Dumnezeu face şi ucenic al Lui

este, că Însuşi Bunul nostru Stăpân a zis: *„Întru aceasta vă vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenici ai Mei, dacă vă veţi iubi unii pe alţii"* (Ioan 13, 35).

Cel ce are dragoste niciodată ceva lui nu-şi agoniseşte, nu zice că are ceva al său, ci toate câte are, de-obşte la toţi le pune înainte. Cel ce are dragoste străin nu socoteşte pe nimeni, ci pe toţi ai săi îi face. Cel ce are dragoste nu se întărâtă, nu se trufeşte, nu se aprinde spre mânie, nu se bucură de nedreptate, cu minciuni nu se îndeletniceşte, vrăjmaş pe nimeni nu socoteşte, fără numai pe diavol. Cel ce are dragoste toate le suferă, se milostiveşte, îndelung rabdă.

Deci, fericit este cel ce a câştigat dragostea şi împreună cu dânsa s-a dus către Dumnezeu, că El, ce este al Său cunoscând, în sânurile Sale îl va primi. Că împreună petrecător cu îngerii va fi şi împreună cu Hristos va împărăţi. Că prin ea, şi Dumnezeu Cuvântul pe pământ a venit (I Ioan 4, 11). Prin ea, şi raiul ni s-a deschis şi suire la cer tuturor s-a arătat. Vrăjmaşi fiind noi lui Dumnezeu, printr-însa ne-am împăcat. Deci, după cuviinţă, am zis: *„Că Dumnezeu este dragoste şi cel ce petrece întru dragoste, întru Dumnezeu petrece"*.

Despre cel ce nu are dragoste

Ticălos şi vrednic de jale este cel ce este departe de dragoste, că acesta, visând, zilele lui le cheltuieşte. Şi cine nu va plânge pe omul care departe de la Dumnezeu este, de lumină lipsit şi în întuneric petrece? Căci vă zic vouă, fraţilor, cel ce nu are dragostea lui Hristos este vrăjmaş al Lui. Că nemincinos este cel ce a zis: *„Cel ce urăşte pe fratele său, ucigaş de oameni este şi în întu-*

neric umblă, şi în tot păcatul lesne este prins" (I Ioan 2, 11; 3, 15).

Că cel ce nu are dragoste degrab se mânie, degrab se iuţeşte, degrab se uneşte cu urâciunea. Cel ce nu are dragoste se bucură de nedreptatea altora, nu pătimeşte împreună cu cel ce greşeşte, nu întinde mâna celui căzut, nu sfătuieşte pe cel greşit, nu întăreşte pe cel ce se clatină. Cel ce nu are dragoste este orb cu mintea, prieten al diavolului, aflător a toată răutatea, făcător de certuri, prieten al ocărâtorilor, împreună-vorbitor cu grăitorii de rău, sfetnic al prihănitorilor, povăţuitor al zavistnicilor, lucrător al mândriei, vas al trufiei.

Şi, în scurt, cel ce nu a câştigat dragostea este unealtă a împotrivitorului şi în toată cărarea se rătăceşte şi nu ştie că în întuneric călătoreşte.

Despre îndelunga-răbdare

Fericit cu adevărat este omul care a câştigat îndelunga-răbdare, că pe unul ca acesta şi Sfânta Scriptură îl laudă, zicând: *„Bărbatul îndelung-răbdător mult este întru pricepere"* (Pilde 14, 29). Şi ce este mai mult decât aceasta? Cel îndelung-răbdător este totdeauna în bucurie, totdeauna cu voie bună, totdeauna în veselie, că nădăjduieşte spre Domnul. Cel îndelung-răbdător este fără de mânie, că toate le rabdă. Cel îndelung-răbdător spre mânie nu se aprinde degrab, spre ocară nu se abate, spre cuvinte deşarte cu lesnire nu se porneşte; nedreptăţit fiind, nu se scârbeşte, celor potrivnici nu le stă împotrivă. În tot lucrul este întărit, în amăgiri nu este uşor prins, nu este lesnicios spre întărâtare; în necazuri se bucură, împreună cu tot lucrul bun petrece, spre toţi cei ce-l zavistuiesc se află cu dragoste. Când i se porunceşte, nu grăieşte împotrivă; când este mustrat, nu se mâhneşte; cu îndelunga-răbdare, totdeauna pe sine se mângâie.

Despre cel ce nu are îndelungă-răbdare

Cel ce nu are îndelungă-răbdare, nici răbdare nu are. Căci, cel ce nu este îndelung-răbdător, uşor se răstoarnă, spre întărâtare mereu e gata, degrab spre gâlceavă se aprinde. Când este ocărât, ocărăşte; când este nedreptăţit, îşi face izbândă, se ceartă pentru orice lucru. Faptele lui, împreună cu lucrurile, ca nişte frunze în vânt se clatină. În cuvinte nu stă întărit, degrab sare din una în alta. Cel ce nu are îndelungă-răbdare degrab se schimbă, înţelepciune nu câştigă, cu cel rău se împrieteneşte, cu cel pătimaş petrece împreună, celui ce nedreptăţeşte, îi ajută; taina nu o ţine şi este gata spre a descoperi cuvântul auzit. Şi cine este mai ticălos decât acesta?

Despre răbdare

Fericit este, fraţilor, cel ce a câştigat răbdare, că răbdarea nădejde are, iar nădejdea nu ruşinează. Deci, fericit cu adevărat şi de trei ori fericit este cel ce are răbdare, că *„cel ce va răbda până la sfârşit se va mântui!"*. Şi ce este mai bun decât făgăduinţa aceasta? Bun este Domnul celor ce-L aşteaptă pe El. Oare, ştiţi, fraţilor, până când se judecă răbdarea? Pentru aceasta, este trebuinţă a lungi cuvântul spre întemeierea voastră, că nu este numai una răbdarea, ci în multe fapte bune se află. Căci cel răbdător se atinge de toată fapta bună, în

necazuri se bucură şi în nevoi sporeşte, în ispite se veseleşte şi este gata spre ascultare. În îndelunga-răbdare frumos, în dragoste deplin. Fiind ocărât, binecuvintează; în ceartă este împăciuitor; în linişte viteaz; în cântarea de psalmi fără lenevie; în postiri totdeauna pregătit; în rugăciune răbdător; în lucruri fără de prihană; în îndatoriri drept. Fiind trimis, se supune, iar în petrecerea vieţii e silitor. În slujbe bucuros şi în petrecerea cu fraţii, frumos; în chinovia frăţimii dulce şi în sfătuiri plăcut. În priveghери vesel, iar la purtarea de grijă a străinilor sârguitor. Al celor bolnavi, purtător de grijă şi al celor ce sunt la lucru, cel întâi împreună-lucrător; în înţelepciune treaz şi în tot lucrul iscusit.

Cel ce a câştigat răbdare a câştigat nădejde, fiind împodobit cu tot lucrul bun. Pentru aceea, cu bună îndrăzneală va striga către Domnul, zicând: *„Aşteptând am aşteptat pe Domnul şi a luat aminte la mine"* (Ps. 39, 1).

Despre cel ce nu are răbdare

Ticălos şi vrednic de jale este cel ce nu a câştigat răbdarea, că pe unul ca acesta cu „vai" l-a îngrozit dumnezeiasca Scriptură: *„Vai celor ce au pierdut răbdarea"* (Sirah 2, 14). Ca frunza în vânt se clatină. Ocară nu suferă; în necazuri este împuţinat. Unul ca acesta în ceartă uşor este prins; în răbdare este cârtitor, iar în ascultare împotrivă-grăitor. Trândav în rugăciune, slăbănog în priveghери, în postiri posomorât şi în înfrânare leneş. În răspunsuri şovăitor şi la lucru rău lucrător. În vicleşug nebiruit şi la lucru anevoios. În ceartă viteaz şi în linişte slab. Unul ca acesta, celor ce sporesc le stă împotrivă şi pe cei învăţaţi îi pizmuieşte.

Cel ce nu are răbdare multe pagube pătimeşte şi fapta bună nu poate să o înceapă. *„Că prin răbdare alergăm către nevoinţa ce ne stă înainte"*, zice Apostolul (Evrei 12, 1). Cel ce nu are răbdare de nădejdea acesteia este străin. Pentru aceea, toţi cei care, ca şi mine, sunteţi nerăbdători, câştigaţi-vă răbdare, ca să vă mântuiţi.

Despre neiuţeală

Fericit este omul acela care nu se iuţeşte uşor şi mânie nu primeşte. Unul ca acesta în pace este totdeauna.

Cel ce duhul mâniei şi al iuţimii îl depărtează de la sine, afară este de război şi de tulburare totdeauna este liniştit cu duhul, iar cu faţa se bucură. Cel ce nu se iuţeşte degrab, spre cuvânt deşert nu porneşte. Unul ca acesta este lucrător al dreptăţii şi al adevărului. Unul ca acesta cu uşurinţă îşi ţine limba, iar pe cei limbuţi cu uşurinţă îi suferă; el nedreptate nu lucrează. Unul ca acesta în ceartă nu se bucură, căci către toţi se arată cu dragoste.

Cel care nu este iute se bucură când este prigonit. Pe unul ca acesta, neputinţele nu îl întâmpină, ci totdeauna este sănătos; în pace se află şi în îndelungă-răbdare se sălăşluieşte.

Cel ce duhul iuţimii nu îl primeşte uşor, al Duhului Sfânt se face lăcaş. Cel ce nu are duhul iuţimii, pe Duhul Sfânt nu-L întărâtă. Acesta şi blând poate fi, dragoste poate să aibă, răbdare, smerenie, cu tot lucrul bun este împodobit şi de Hristos iubit.

Deci, de trei ori fericit este cu adevărat cel ce duhul iuţimii şi al mâniei totdeauna de la sine îl alungă,

că trupul, sufletul și mintea acestuia totdeauna sunt sănătoase.

Despre iuțime

Iar cel ce de iuțime totdeauna este cuprins, de multe ori și repede, și pentru lucru de nimic se iuțește, va auzi pe Apostolul Iacob, zicând: *„Că mânia bărbatului dreptatea lui Dumnezeu nu lucrează"* (1, 20). Și, cu adevărat, ticălos și vrednic de jale este cel ce se biruiește de patimi ca acestea, că cel ce se iuțește își ucide sufletul, fiindcă totdeauna în tulburări petrece și de liniște este lipsit. Unul ca acesta este străin de pace, dar și de sănătate, fiindcă totdeauna trupul i se topește, sufletul i se mâhnește, carnea i se veștejește, gălbiciunea înflorește, cugetul i se schimbă, mintea îi slăbește, gândurile ca râul izvorăsc și de toți este urât. Unul ca acesta este străin de îndelunga-răbdare și de dragoste, ușor se tulbură și pentru un lucru mic și de nimic pornește ceartă. Unde nu este trebuință se amestecă și își adună ură. Unul ca acesta în multa vorbire se bucură și la lucruri nefolositoare se avântă; în ocări se îndulcește, în blândețe este neputincios și în vicleșuguri viteaz.

Și cine nu va plânge pe unul ca acesta? Că și de Dumnezeu și de oameni este urât, că în tot lucrul este viclean. Pentru aceea, luați aminte de iuțime!

Despre blândețe

Fericit cu adevărat și de trei ori fericit este omul care are blândețe! Căci pe unul ca acesta, Domnul îl fericește, zicând: *„Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul"* (Matei 5, 5). Și ce este mai fericit decât această fericire? Ce făgăduință este mai înaltă decât aceasta? Ce bucurie este mai strălucită decât a moșteni pământul raiului? Pentru aceea, fraților, auzind măsura cea covârșitoare a bogăției făgăduinței, râvniți a o câștiga! Alergați către strălucirea faptei bune! Auzind, umiliți-vă, și cu câtă putere aveți, sârguiți-vă, ca nu cumva cineva, nemoștenitor al pământului acestuia să se facă și cu amar să plângă, căindu-se fără de folos.

Auzind fericirile blândeții, sârguiți-vă spre dânsa! Auzind ce zice despre ea și nemincinosul Isaia, de la Duhul Sfânt: *„Peste cine Mă voi odihni, fără numai peste cel blând și liniștit și care se cutremură de cuvintele Mele"* (66, 2), oare, nu se cuvine a ne minuna de făgăduința aceasta? Că ce este mai slăvit decât această cinste?

Deci, vedeți, fraților, să nu cadă cineva din această fericire și din nemăsurata bucurie și veselie! Sârguiți-vă, dar, sârguiți-vă, vă rog! Câștigați blândețe, că cel blând cu tot lucrul cel bun este împodobit. Cel blând, de va fi ocărât, se bucură; de va fi necăjit, mulțumește. Pe cei ce se mânie, cu dragoste îi îmblânzește; când este mustrat rămâne neclătit, în ceartă se alină, când i se poruncește se bucură, de mândrie nu se îndulcește, în smeriri se bucură, în isprăvi nu se înalță, nu se trufește, cu toți are liniște. La toată ascultarea este supus, spre tot lucrul este gata, în toate sporește, de toți este lăudat, de vicleșug străin și de fățărnicie departe. Unul ca acesta de vicleșug nu este robit, iar zavistiei nu se supune, de ocări fuge, vorbire de rău nu primește. Pe cei necinstiți îi urăște și de clevetitori se depărtează. O, fericită bogăție este blândețea, că de toți se slăvește!

* * *

Despre vicleşug

Deci, fraţilor, se cuvine a plânge şi a ne tângui pentru cei ce nu au blândeţe, ci cu vicleşug sunt înjugaţi, că sub rea hotărâre sunt supuşi! *„Că cei ce viclenesc, de tot vor pieri"* (Psalmul 36, 9). Iar Dumnezeul nostru Cel Sfânt, pe unii ca aceştia îi ocărăşte, zicând: *„Omul cel viclean, din comoara cea vicleană a inimii sale scoate cele viclene"* (Matei 12, 35). Şi proorocul zice: *„Pe cei vicleni ce se ridică asupra mea, îi va auzi urechea mea"* (Psalmul 91, 11). Căci cumplit drac este cel al vicleşugului! Pentru aceea, luaţi aminte, ca nu căzând cineva sub robia lui, pe sine să se păgubească. Că cel viclean niciodată nu petrece în pace, ci totdeauna în tulburare; totdeauna de mânie, de vicleşug şi de iuţime este plin, totdeauna pândeşte pe aproapele său, totdeauna şopteşte, totdeauna zavistuieşte, totdeauna pizmuieşte, totdeauna se aspreşte, totdeauna, când i se porunceşte, împotrivă grăieşte. Când i se dă sfat, face împotrivă; când este îndreptat, batjocoreşte; când este iubit, ia în râs; pe cei ce sporesc îi urăşte, de cei învăţaţi se îngreţoşează, sfătuirile le micşorează, pe fraţi îi răzvrăteşte, pe cei fără de răutate îi necăjeşte, pe cei blânzi de la sine îi îndepărtează, de cei îndelung-răbdători râde, înaintea străinilor se făţărniceşte, pe unul la altul îl cleveteşte, tuturor se împotriveşte, la gâlceavă ajută, spre ceartă porneşte, spre defăimări este gata, la clevetiri dulce, spre ocară lesnicios, în multă grăire viteaz, spre a certa osârdnic, spre tulburare cel întâi alergător, la cântare de psalmi neputincios, la post slăbănog şi la tot lucrul bun neputincios şi nefolositor, la cuvinte duhovniceşti tâmpit, pentru că toată fărădelegea îi va astupa gura lui.

Deci, de multă plângere este vrednic unul ca acesta! Pentru aceea, fraţilor, vă rog, păziţi-vă de vicleşug!

Despre adevăr

Fericit este cel ce şi-a îndreptat viaţa sa în adevăr şi în nici o minciună nu s-a prins. Fericit şi de trei ori fericit este cel ce s-a făcut lucrător al adevărului, că adevărat este Dumnezeu şi minciună întru Dânsul nu este. Şi cine nu va ferici pe cel ce păzeşte adevărul? Că lui Dumnezeu urmează unul ca acesta.

Cu adevărat, cel ce grăieşte adevărul, totdeauna, şi lui Dumnezeu este bineplăcut şi tuturor oamenilor folositor. Între fraţi frumos şi în tot lucrul drept. Cel adevărat, nu se bucură de faţa cuiva şi nu face judecată nedreaptă; de dregătorie şi de cinste nu se sprijineşte, iar pe sărac şi pe lipsit nu-l trece cu vederea. În răspunsuri nu este viclean, iar în cunoştinţă este drept; în lucrare este atent şi în trupul cel de obşte al frăţimii cinstit. Vicleşug nu ştie, făţărnicia nu o iubeşte, cu tot lucrul bun este împodobit şi în toată fapta bună petrece. Fericit este cel ce totdeauna adevărului slujeşte!

Despre minciună

Ticălos şi vrednic de jale este cel ce cu toată minciuna se îndeletniceşte, că din început diavolul este mincinos. Cel ce cu minciuna se îndeletniceşte, acesta este fără de îndrăzneală, că urât este şi de Dumnezeu şi de oameni.

Şi cine nu va plânge pe cel ce petrece în minciună? Că unul ca acesta, la tot lucrul este neiscusit

şi la tot răspunsul neîndemânatic. Unul ca acesta mânie şi sfadă ridică în mănăstire şi, în obştea frăţimii, este ca rugina în fier, fiindcă are inima îndrăzneaţă şi nu suferă. Cu dulceaţă ascultă vorbele de taină şi cu uşurinţă le descoperă, şi ştie prin vorbe a răsturna pe cei ce bine vieţuiesc. Începe lucrul şi pe sine fără de treabă se arată, fără de jurământ nimic nu vorbeşte şi prin multa cuvântare i se pare că este plăcut. Prea măiestru şi mult viclean este mincinosul! Mai mare decât rana aceasta nu este, şi defăimare mai înaltă nu se află, că de toţi este urât şi de râs este la toţi.

Pentru aceea, luaţi aminte, fraţilor, să nu vă îndeletniciţi cu minciuna!

Despre ascultare

Fericit este cel ce a câştigat şi a avut ascultare adevărată şi nefăţarnică, că unul ca acesta următor este al Bunului nostru Dascăl, *„Care ascultător S-a făcut până la moarte"* (Filipeni 2, 8).

Deci, cu adevărat, cel ce are ascultare este fericit, că al Domnului următor fiind, împreună moştenitor cu Dânsul se face. Cel ce are ascultare, spre toţi cu dragoste se uneşte. Cel ce are ascultare mare avuţie a câştigat, mare bogăţie a dobândit! Ascultătorul este bineplăcut tuturor, de toţi este lăudat, de toţi este slăvit. Ascultătorul repede se înalţă şi tot astfel va fi în sporire. Ascultătorul se supune şi nu grăieşte împotrivă, i se porunceşte şi nu se răzvrăteşte, este mustrat şi nu se mânie, spre tot lucrul bun este gata. De iuţime nu este prins uşor; dacă va auzi certare nu se tulbură, şi, fiind ocărât, nu se aprinde; în scârbe se bucură, în necazuri mulţumeşte,

din loc în loc nu se mută şi din mănăstire în mănăstire nu umblă. Sfătuit fiind, nu se înfricoşează; în care loc este pus, rabdă şi de trândăvie nu se ţine. Pe părinte nu-l defaimă şi pe frate nu-l nedreptăţeşte; afară de mănăstire nu se abate, de odihnă nu se bucură, cu locurile nu se îndulceşte şi de măriri nu se veseleşte, ci, după Sfântul Apostol, în care loc este chemat, în acela şi rămâne.

Deci, multe sunt cu adevărat roadele ascultării; pentru aceea, fericit este cel ce a câştigat-o pe dânsa.

Despre nesupunere şi cârtire

Blestemat şi ticălos este cel ce ascultarea nu a câştigat, ci cârtirea! Căci cârtirea, în mănăstire, mare rană este, sminteală obştii, răsturnare a dragostei, risipire a unirii, tulburare a păcii.

Cârtitorul, când i se porunceşte, grăieşte împotrivă; la lucru este netrebnic şi niciodată nu are dar, că este şi leneş, iar lenevirea şi cârtirea sunt unite împreună. Deci, tot leneşul va cădea în rele, după spusa Scripturii: *„Leneşul, trimiţându-se în cale, leu este în cărări şi ucigaş în uliţe"*.

Cârtitorul totdeauna se ceartă; dacă i se va porunci să facă vreun lucru, cârteşte şi îndată răzvrăteşte şi pe alţii. „De ce aceasta?". „De ce aceea?". „Nu este acest lucru de folos!". Dacă se va trimite la drum, zice că mari vătămări suferă. Dacă îl vor scula pentru cântarea de psalmi, se mânie; dacă la priveghere, pune motiv că-l doare stomacul şi capul. Dacă îl sfătuieşti, zice: „Pe tine te sfătuieşte, iar pentru mine cum voieşte Dumnezeu". Dacă îl înveţi ceva, zice: „O, de ai şti tu precum ştiu eu!". Niciodată nu face singur vreun lucru, ci numai

ajutat de altul. Tot lucrul cârtitorului este neiscusit şi netrebnic şi la toată fapta bună este neîndemnatic.

Cârtitorul în odihnă se bucură, iar în reaua pătimire nu se veseleşte. Cârtitorul de mese se bucură şi la postire îi este urât. Cârtitorul şi leneşul se obişnuiesc şi a şopti şi ştiu să scoată şi vorbe. Unul ca acesta în multe chipuri şi mult viclean este, iar în cuvântări nebiruit. Unul ca acesta totdeauna pe unul către altul cleveteşte. În faceri de bine cârtitorul este posomorât, spre primirea străinilor neîndemânatic, în dragoste făţarnic şi în duşmănie viteaz.

Pentru aceea, fraţilor, să nu cârtim când ni se porunceşte, nici împotrivă să vorbim sau în cuvinte să ne îndreptăm, ca şi cum am fi ştiut mai mult!

Despre a nu avea zavistie sau invidie

Fericit este cel ce zavistiei şi invidiei nu s-a supus, că invidia şi zavistia una de alta atârnă, iar cel ce are pe una din ele, pe amândouă le are.

Deci, fericit este cu adevărat cel ce nu a căzut în acestea, nici s-a rănit de vreuna din ele. Că cel ce fratelui său cu nedreptate râvneşte împreună cu diavolul se osândeşte. Cel ce invidiază este biruit, are şi duşmănie şi vrajbă, şi de sporirea altora se mâhneşte. Iar cel ce nu are zavistie sau invidie, niciodată nu se scârbeşte de sporirea altora. Când altul este slăvit el nu se tulbură, când altul se înalţă el nu se mâhneşte, că pe toţi îi socoteşte că sunt mai buni decât el. Pe toţi, mai mult decât pe sine, îi fericeşte; pe sine, nevrednic şi decât toţi mai pe urmă se socoteşte. Pe toţi, mai mari şi mai buni decât pe sine îi are.

Nezavistnicul, cinste nu-şi urmăreşte; cu cei ce se bucură împreună se bucură, slavă niciodată nu-şi pricinuieşte, celor ce sporesc le ajută; cu cei ce bine călătoresc împreună se bucură şi pe cei ce drept vieţuiesc îi laudă.

De va vedea pe vreun frate lucrând fapta bună, nu-l împiedică, ci, pe unul ca acesta, cu sfaturi îl ajută. Dacă pe altul în luare-aminte îl va vedea, nu îl cleveteşte, ci se uneşte cu el. Dacă pe vreun frate în greşeli îl va vedea, nu-l batjocoreşte, ci drept îl sfătuieşte. Dacă îl va vedea mâniindu-se, nu-l mai tulbură, ci cu dragoste pe acesta îl potoleşte şi la pace îl îndeamnă. Dacă îl va vedea scârbit, nu-l trece cu vederea, ci, împreună cu acesta, durere pătimeşte şi prin cuvinte de folos îl mângâie. Dacă va vedea pe unul neînvăţat şi simplu, îl învaţă spre sârguinţă şi spre cele de folos îl aduce. Dacă va vedea pe cineva că nu ştie, fără de zavistie, la lucrul cel mai bun îl povăţuieşte şi, dacă va vedea pe cineva că doarme în vremea cântării de psalmi, cu sârguinţă pe acesta îl deşteaptă. Şi, în scurt să zic: nezavistnicul şi cel ce este departe de invidie, nici un lucru al aproapelui nu zavistuieşte, ci de toată sporirea şi bunăstarea prietenului se bucură.

Despre zavistie şi invidie

Cel ce s-a rănit cu acestea este ticălos, că este împreună părtaş cu diavolul, prin care moartea a intrat în lume. Cel ce are zavistia şi invidia, tuturor este împotrivitor, că nu voieşte ca altul să fie cinstit mai înainte de el. Pe cei ce sporesc îi micşorează şi celor ce bine călătoresc le pune sminteli; pe cei ce drept vieţuiesc îi prihăneşte şi pe cei cucernici îi urăşte; pe cel ce posteşte

îl numeşte măreţ în deşert, iar pe cel sârguitor la cântarea de psalmi, iubitor de arătare; pe cel îndemânatic în slujire, nesăţios şi pe cel deştept în lucruri, iubitor de slavă; pe cel iubitor de osteneală în Scripturi, nelucrător, iar pe cel iscusit în răspunsuri, lacom cu pântecele.

Niciodată nu se bucură zavistnicul de sporirea altuia. Dacă vede pe cel ce se leneveşte, nu-l deşteaptă, ci mai vârtos îl îndeamnă spre cel rău. Când va vedea pe cel ce doarme în timpul rugăciunii, nu îl trezeşte, ci mai vârtos şi linişte îi dă. Dacă va vedea pe frate odihnindu-se, îl cleveteşte; dacă îl va vedea în greşeli, înainte tuturor îl batjocoreşte.

Vai de cel ce zavistuieşte! Că inima lui totdeauna în scârbe se slăbănogeşte, trupul cu veştejirea i se strică, iar puterea i se împuţinează. Către toţi este amar şi tuturor vrăjmaş; pe toţi îi urăşte, către toţi se făţărniceşte şi vicleşug face. Astăzi cu unul se împrieteneşte, iar mâine cu altul; după toţi se schimbă şi după voia fiecăruia se preface, şi, după puţin timp, pe toţi îi defaimă. Pe unul îl ia în batjocoră şi la oricine lipsurile observă.

Deci, cumplită otravă este zavistia şi invidia, că vorbirea de rău, ura şi uciderile din ea se nasc. Fugiţi, dar, departe de zavistie, ostaşi ai petrecerii cereşti! Departe de la voi alungaţi invidia şi zavistia, ca nu împreună cu diavolul să vă osândiţi!

Despre a nu fi ocărâtori

Fericit şi de trei ori fericit este cel ce limba sa nu a vătămat-o cu ocara altora şi prin limbă inima nu şi-a spurcat, ci, pricepând că toţi suntem în vinovăţii, cu defăimarea altora nu s-a îndulcit şi a urât o patimă ca

aceasta. Căci cel ce nu ocărăşte pe altul s-a păzit pe sine fără de prihană. Unuia ca acesta împiedicare nu i s-a făcut şi ştiinţa nu i s-a întinat.

Cel ce de duhul cel ocărâtor fuge, pe sine de cuprinderea răutăţilor s-a păzit şi tabăra dracilor a biruit. Cel ce limbă ocărâtoare nu are şi-a agonisit comoară nejefuită. Cel ce nu s-a plecat spre ocara altora de uciderea de frate a scăpat şi de alţii nu va fi ocărât. Cel ce de duhul ocării nu s-a prins, acesta cu adevărat s-a cunoscut pe sine că nu este om trupesc şi s-a păzit neîntinat. Cel ce nu stă împreună cu ocărâtorii, acesta împreună cu îngerii se va sălăşlui. Cel ce nu şi-a otrăvit urechile şi limba cu ocara, unul ca acesta de doctoria dragostei este plin. Cel ce nu îşi spurcă gura cu ocările, gura acestuia bună mireasmă din roadele Sfântului Duh sloboade.

Fericit este cu adevărat şi iarăşi fericit, cel ce pe sine de ocară s-a păzit!

Despre ocară şi ocărâtori

Cel ce se îndulceşte ocărând pe altul, acesta, arătat este că în cele ce ocărăşte, pe sine s-a prins, că, cel ce ocărăşte pe altul, pe sine se ocărăşte; el este trupesc şi în mrejele lumii încurcat.

Ocărâtorul are împreună şi clevetirea şi ura. Unul ca acesta se judecă la fel ca un ucigaş de frate, ca un neîndurat şi nemilostiv, iar cel ce are frica lui Dumnezeu totdeauna cu sine şi inima lui curată nu se bucură de ocările altora, de cele străine şi ascunse nu se veseleşte, şi prin căderea altora nu se odihneşte. Deci, cel ce s-a obişnuit în ocări este vrednic de plângere şi de

tânguire. Şi ce este mai mare decât această urăciune? Drept aceea, şi Apostolul Pavel, vestind lucrurile necuvioşiei, împreună numără pe ocărâtor cu răpitorii: *„Nici ocărâtorii, nici răpitorii, împărăţia lui Dumnezeu nu o vor moşteni"* (I Corinteni 6, 10).

Despre înfrânare

Fericit cu adevărat, şi de trei ori fericit, este cel ce înfrânarea a păzit, căci cu adevărat, mare faptă bună este înfrânarea! Ci ascultaţi până unde poate fi înfrânarea. Astfel, este înfrânarea limbii: A nu vorbi cuvinte multe şi deşarte, a ţine limba şi a nu grăi de rău, a nu ocărî, a nu blestema, a nu vorbi cele ce nu se cuvin, a ţine limba şi a nu cleveti, a nu prihăni pe fratele, a nu descoperi taine, a nu cugeta cele ce nu sunt ale sale. Înfrânarea este şi în auz: A te feri să auzi cuvânt deşert. Înfrânare este şi la ochi: A ţine vederea şi a nu căuta sau a lua aminte la toate cele veselitoare şi la care nu se cuvin.

Există şi o înfrânare a mâniei: A ţine mânia şi nu degrab a se aprinde. Înfrânare este şi în slavă: A înfrâna cugetele şi a nu dori slavă, a nu căuta slavă, a nu se înălţa, a nu căuta cinste şi a se îngâmfa, a nu iscodi ceva pentru laude. Înfrânare este şi în gânduri: A le munci pe acestea cu frica lui Dumnezeu, a nu se învoi sau a se îndulci cu gândul care aprinde pofte. Înfrânare este la mâncăruri: A nu căuta mâncăruri scumpe sau ospeţe de mult preţ, a nu mânca afară de vreme sau afară de ceasul mesei, a nu fi stăpânit de duhul lăcomiei pântecelui, a nu fi fără de saţiu în frumuseţea bucatelor, a nu pofti multe şi felurite mâncăruri. Înfrânare este şi la băutură: A se păzi şi a nu cădea în patima beţiei sau în dulceaţa

vinurilor, a nu bea vin fără de frică, a nu căuta deosebite băuturi şi nici băuturi fine, dulci, a nu folosi fără de măsură nu numai vinul, ci şi apa. Este şi o înfrânare a poftei şi a dezmierdării celei rele: A ţine simţirea şi a nu cădea în poftele ce apar, a nu se învoi cu gândurile cele pomenitoare de îndulcirea cea cu patimă, a nu se îndulci cu gândul că a lucrat necurăţia, a nu face voia trupului, ci a înfrâna, cu frica lui Dumnezeu, patimile.

Cel cu adevărat înfrânat este cel care are poftă de nemuritoarele bunătăţi, şi către ele cu mintea căutând, de la toată pofta pătimaşă se întoarce. Împreunarea trupească, ce este ca o umbră, o urăşte; de feţe femeieşti nu se bucură, de trupuri nu se veseleşte, de frumuseţi nu se biruieşte, cu mirodenii dulci nu se îndulceşte, de cuvinte ademenitoare nu se amăgeşte, de femei şi, mai ales, de cele necuvioase, se fereşte, la vorba femeilor nu zăboveşte.

Deci, cel cu adevărat viteaz şi înfrânat, pe sine se păzeşte, în tot gândul se înfrânează, toată pofta o stăpâneşte cu dorinţa şi gândul la bunătăţile viitoare şi cu frica veacului ce va să fie.

Despre neînfrânare

Cel nestăpânit şi neînfrânat în toată necuvioşia cu uşurinţă se prinde. Cel neînfrânat este şi iubitor de dulceţi. Cel neînfrânat se bucură de cuvinte multe şi deşarte, de glume se veseleşte, şi cu dulceaţa bucatelor se răsfaţă. Cu multă mâncare şi băutură se îmbărbătează, de dulceaţa deşartă se arde, cu gândurile cele necurate se învoieşte, cu dulceaţa se înnebuneşte, slavă pofteşte, în cinste se vede ca şi cum i s-ar fi dat, la întâlnirile

femeilor este strălucit, cu frumuseţi străine se împodobeşte, în culorile trupurilor cu veselie se învârteşte, în facerile de bine se farmecă, în vorbele femeilor celor de râs făcătoare se topeşte, în mintea sa feţe femeieşti îşi imaginează, pipăiri de mâini, îmbrăţişări de trupuri, împleticire de mădulare, cuvinte pătimaşe, râs de amăgire, facere din ochi, împodobire de haine, rumeneli de trupuri, vorbe ademenitoare, a buzelor strângere, a trupului dulceaţă, închipuiri ale mişcărilor, timp şi loc a împreună-vorbirilor şi toate câte sunt aducătoare de dulceaţă. Iubitorul de dulceaţă şi neînfrânatul, acestea în minte şi le închipuieşte şi cu gândurile se uneşte.

Unul ca acesta, de va auzi citindu-se din Scriptură pentru înţelepciune, se mâhneşte, de va vedea adunare de părinţi folositoare, se abate şi o defaimă. Dacă va vedea asprime la părinţi, se îngreţoşează; de va auzi de post, se tulbură; în adunarea fraţilor nu se veseleşte, însă, de va vedea femei, se luminează. Aleargă sus şi jos ca să pară slujitor; atunci şi la cântare puternic se arată, spune glume şi provoacă râsul, ca să îndulcească pe alţii; frumos şi vesel se arată femeilor ce sunt de faţă, dar în linişte este posomorât şi neputincios.

Deci, nenorocit şi ticălos este cel ce nu are înfrânare la tot lucrul şi în tot chipul. Pentru aceea, fraţilor, auzind roadele înfrânării şi mănunchii neînfrânării, să fugim de ea şi să ne lipim de înfrânare, că mare este plata înfrânării şi nu este hotar al mărimii ei!

Deci, negreşit, fericit este cu adevărat cel ce a câştigat înfrânarea! Fericit este cel ce în toată fapta bună pe sine bine s-a rânduit şi, în lucrurile dreptăţii, a străluci s-a sârguit! Şi fericit este cel care nu a ascuns faptele ce nu plac lui Dumnezeu, ci la tot adevărul a

slujit şi toate faptele lui la lumină le-a făcut şi care nu s-a învoit cu gândul care îl învăţa cele deşarte.

Şi ce voi face eu, care toată fapta bună am lăudat-o, dar în nici una din ele nu am petrecut, ci în toate relele anii mei i-am cheltuit? Se împlinesc cu mine cele scrise: *„Însărcinaţi pe oameni cu sarcini anevoie de purtat şi nici cu unul din degete nu vă atingeţi"* (Matei 23, 4).

Pentru aceea, rog dragostea voastră, a tuturor, binecuvântaţii lui Hristos şi părtaşii raiului, sârguiţi-vă a plăcea lui Hristos, Cel ce v-a făcut pe voi ostaşi, ca nu cumva vreunul din voi să se arunce afară, ca unul ce a fost nebăgător de seamă şi s-a lenevit! Câţi, cu darul lui Hristos, sub jug vă aflaţi, luaţi aminte să nu faceţi voile trupului, ca nu fără de răspuns să ne aflăm la înfricoşatul divan, unde se va face răsplătirea fiecăruia, ori bine de a lucrat, ori rău. Şi vai mie atunci, că fără de îndrăzneală voi sta înainte, şi ce voi face în ceasul netrecutei nevoi? Fericiţi sunt câţi vor sta atunci cu îndrăzneală înaintea Judecătorului şi vor lua sfânta plată din mâna Domnului! Şi vai de cei ce se vor ruşina pentru prea mic şi de nimic lucru! Deci ce zic? Ce fel de răspuns va fi celui prihănit pentru iubirea de slavă, sau pentru obrăznicie, sau pentru neascultare, sau pentru nesupunere, sau pentru lăcomia pântecelui, sau pentru îndrăzneală, sau pentru multa vorbire, sau pentru mândrie, sau pentru stăpânire, sau pentru trufie, sau pentru zavistie, sau pentru împotrivire, sau pentru iuţime, sau pentru ocară, sau pentru clevetire? Ce răspuns va avea cel ce pentru aceste prea mici va fi prihănit? Ce câştig şi ce dulceaţă îţi vine din acestea? Şi ce greutate este a te păzi de acestea?

Pentru aceea, vă rog pe voi, fraţilor, cu nici una dintre acestea să nu se osândească vreunul dintre voi! Că de păcatele cele grele ştiu că vă feriţi, iar pe acestea, ca pe

unele mai mici, fiecare le defaimă, socotind că nici o certare nu este pentru ele. Că prin aceasta ne prinde pe noi diavolul, că pe fiecare din noi ne face să le defăimăm ca pe un nimic. Şi sârguiţi-vă ca să nu fiţi prinşi în aceasta şi cu toată râvna păziţi-vă pe voi, ca împreună cu Hristos să vă preamăriţi; că Lui I se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

MUSTRARE SIEŞI ŞI MĂRTURISIRE

Fraţilor, având multă milă, înduraţi-vă spre mine, că nu în zadar a zis dumnezeiasca Scriptură: *„Frate pe frate ajutorându-se, sunt ca o cetate tare şi înaltă şi poate ca o împărăţie întemeiată”* (Pilde 18, 19). Şi iarăşi: *„Mărturisiţi-vă unii altora păcatele şi vă rugaţi unii pentru alţii, ca să vă vindecaţi”* (Iacov 5, 16).

Deci, aleşi ai lui Dumnezeu, primiţi rugămintea celui ce s-a făgăduit să placă lui Dumnezeu şi a minţit Celui ce l-a făcut pe el! Ca, prin rugăciunile voastre, să mă izbăvesc de păcatele ce m-au cuprins şi, sănătos făcându-mă, să mă scol din patul păcatului făcător de stricăciune, că din copilărie m-am făcut vas netrebnic şi necinstit. Şi acum, auzind despre judecată, nu iau seama, ca şi cum mai presus de greşeli şi de vinovăţii aş fi. Pe alţii îi sfătuiesc să se depărteze de cele nefolositoare, dar pe acestea eu îndoit le săvârşesc.

Vai mie, în ce osândă m-am aşezat! Vai mie, în ce ruşine zac! Vai mie, că nu este cel ascuns al meu precum cel văzut! Pentru aceea, dacă îndurările lui Dumnezeu nu vor străluci peste mine, nici o nădejde de mântuire din lucruri nu-mi este mie. Că vorbind de curăţenie, de neînfrânare îmi aduc aminte; despre

nepătimire vorbind, cugetarea urâtelor patimi ziua şi noaptea sunt în mine.

Deci, ce răspuns voi avea? Vai mie, ce fel de cercare îmi este pregătită? Cu adevărat, cu chip de evlavie sunt înfăşurat, dar nu şi cu purtarea. Deci, cu ce faţă mă voi apropia de Domnul Dumnezeu, Cel ce cunoaşte cele ascunse ale inimii mele? Cu atâtea rele vinovat fiind, mă tem, stând la rugăciune, ca să nu se pogoare foc din cer şi să mă ardă. Că, dacă pe cei ce au adus în pustie foc străin, ieşind foc de la Domnul, cu totul i-a ars, eu, care cu atâtea greutăţi de greşeli sunt înfăşurat, ce voi aştepta? Deci, ce? Să deznădăjduiesc de a mea mântuire? Să nu fie! Fiindcă aceasta este şi sârguinţa diavolului; când coboară pe cineva în deznădejde, atunci îl surpă! Ci eu nu mă deznădăjduiesc de mine, că îndrăznesc la îndurarea lui Dumnezeu şi la rugăciunile voastre.

Deci, să nu încetaţi rugându-vă Iubitorului de oameni Dumnezeu, ca să se slobozească inima mea din robia patimilor necinstite! Orbită s-a făcut inima mea, s-a schimbat gândul meu cel cucernic, s-a întunecat mintea mea, mă întorc ca un câine la borâtura sa şi pocăinţa nu îmi este curată. Nu am lacrimi la rugăciune, chiar dacă voi şi suspina. Faţa mea, ce se află în ruşine, se usucă. Pieptul meu, lăcaşul patimilor, îl voi bate.

Slavă Ţie, Cel ce suferi! Slavă Ţie, îndelung-Răbdătorule! Slavă Ţie, Nepomenitorule de rău! Slavă Ţie, Bunule! Slavă Ţie, Unule înţelepte! Slavă Ţie, Făcătorule de bine al sufletelor şi al trupurilor! Slavă Ţie, Cel ce răsari soarele peste cei răi şi peste cei buni, şi trimiţi ploaie peste drepţi şi peste nedrepţi! Slavă Ţie, Cel ce hrăneşti toate neamurile şi toată firea omenească, ca pe un om! Slavă Ţie, Cel ce hrăneşti păsările cerului şi

fiarele, târâtoarele şi cele din apă, ca pe o pasăre proastă! Că toţi către Tine aşteaptă să le dai lor hrană la bună vreme; că mare este puterea Ta şi îndurările Tale peste toate lucrurile Tale, Doamne! Pentru aceea mă rog, Doamne, să nu mă lepezi pe mine împreună cu cei ce Îţi zic „Doamne, Doamne" şi nu fac voia Ta, pentru rugăciunile tuturor celor ce bine au plăcut înaintea Ta. Că Tu cunoşti patima ce este ascunsă în mine, Tu ştii rănile sufletului meu. Vindecă-mă, Doamne, şi mă voi vindeca!

Nevoiţi-vă împreună cu mine, fraţilor, în rugăciuni! Cereţi-mi îndurări de la bunătatea Lui! Sufletul, amărât de păcate, îndulciţi-l! Cei ce sunteţi mlădiţe ale viei celei adevărate, împărtăşiţi pe cel însetat din izvorul vieţii, cei ce v-aţi învrednicit a vă face slujitori ai ei! Luminaţi-mi inima, cei ce fii ai luminii v-aţi făcut! Povăţuiţi-mă pe mine, cel rătăcit, pe calea vieţii, cei ce pe ea aţi rămas! Duceţi-mă pe mine pe poarta cea împărătească, ca un stăpân pe al său rob, cei ce moştenitori ai împărăţiei v-aţi făcut, că ţinută este inima mea. Să mă întâmpine pe mine îndurările lui Dumnezeu, prin rugăciunile voastre, mai înainte, până nu sunt tras împreună cu cei ce lucrează fărădelegea. Acolo se vor descoperi cele ce în ascuns şi la arătare sunt lucrate. Ce ruşine mă va cuprinde pe mine când mă vor vedea osândit cei ce zic acum că fără prihană sunt!

De lucrarea cea duhovnicească lipsit fiind, patimilor m-am supus. A fi învăţat nu voiesc, ci a învăţa. A mă supune nu voiesc, ci a supune. A mă osteni nu voiesc, ci a osteni pe alţii. A lucra nu voiesc, ci a comanda pe cei ce lucrează. A cinsti nu voiesc, ci a fi cinstit. A fi ocărât nu voiesc, ci a ocărî. A fi defăimat nu voiesc, ci a defăima. A fi numit mândru nu voiesc, ci a

spune de alții că sunt mândri. A fi mustrat nu voiesc, ci a mustra. A milui nu voiesc, dar a fi miluit cer. A fi certat nu voiesc, ci a certa voiesc. A fi nedreptățit nu voiesc, ci a nedreptăți. A fi vătămat nu voiesc, ci a vătăma caut. A fi grăit de rău nu voiesc, ci a grăi de rău. A auzi nu voiesc, ci a fi auzit. A slăvi nu voiesc, ci a fi slăvit. A fi stăpânit nu voiesc, ci a stăpâni. În a sfătui sunt înțelept, dar nu în a face. Ceea ce se cuvine a face, o zic, și ceea ce nu se cuvine a zice, o fac. Cine nu va plânge pentru mine?

Plângeți-mă, cuvioșilor și drepților, pe mine, cel în fărădelegi zămislit! Plângeți-mă, cei ce ați iubit lumina și ați urât întunericul, pe mine, cel ce am iubit lucrurile întunericului și nu ale luminii! Plângeți-mă, cei iscusiți, pe mine, cel neiscusit, cei milostivi și cunoscători, pe mine, cel miluit și care am amărât! Plângeți-mă, cei ce mai presus decât tot păcatul v-ați făcut, pe mine, cel cufundat în fărădelegi! Plângeți-mă, cei ce ați iubit pe Cel Bun și ați urât pe cel rău, pe mine, cel ce am iubit cele rele și am urât cele bune! Plângeți-mă, cei ce viață îmbunătățită aveți, pe mine, cel ce cu chipul numai am cuprins viața! Plângeți-mă, cei plăcuți lui Dumnezeu, pe mine, cel ce plac oamenilor! Plângeți-mă, cei ce dragostea cea desăvârșită ați câștigat, pe mine, cel ce prin cuvinte iubesc, iar cu lucrurile urăsc pe aproapele! Plângeți-mă, cei ce de ale voastre vă îngrijiți, pe mine, cel ce pe cele străine le iscodesc!

Plângeți-mă, cei ce aveți răbdare și aduceți roadă lui Dumnezeu, pe mine, cel nerăbdător și fără de roadă! Plângeți-mă, cei ce pedepsirea și învățătura ați iubit, pe mine, cel nepedepsit și netrebnic! Plângeți-mă, cei ce fără de rușine vă apropiați de Dumnezeu, pe mine, cel nevrednic a căuta și a vedea înălțimea cerului! Plângeți-mă,

cei ce aveți blândețea lui Moise, pe mine, cel ce pe aceasta de bună voie am pierdut-o! Plângeți-mă, cei ce întreaga înțelepciune a lui Iosif o aveți, pe mine, vânzătorul acesteia! Plângeți-mă, cei ce înfrânarea lui Daniil ați iubit, pe mine, cel lipsit de bună voie de aceasta! Plângeți-mă, cei ce răbdarea lui Iov ați câștigat, pe mine, cel ce străin de aceasta m-am făcut! Plângeți-mă, cei ce neagoniseala Apostolilor ați câștigat, pe mine, cel ce de aceasta departe am stat! Plângeți-mă, cei credincioși și întăriți cu inima către Domnul, pe mine, cel îndoit la suflet, fricos și neiscusit! Plângeți-mă, cei ce plânsul ați iubit și râsul l-ați alungat de la voi, pe mine, cel ce râsul l-am iubit și plânsul l-am urât! Plângeți-mă, cei ce Biserica lui Dumnezeu neîntinată ați păzit-o, pe mine, cel ce pe aceasta am întinat-o și am spurcat-o! Plângeți-mă, cei ce pomeniți totdeauna despărțirea și calea cea netrecută, pe mine, cel nepomenitor și nepregătit pentru această călătorie! Plângeți-mă, cei ce în minte aveți judecata cea după moarte, pe mine, cel ce mărturisesc că îmi aduc aminte și cele împotrivă fac! Plângeți-mă, moștenitorii împărăției cerurilor, pe mine, cel vrednic de gheena focului! Vai mie, că păcatul nu a lăsat în mine mădular întreg sau simțire pe care nu a stricat-o! Sfârșitul lângă ușă a sosit, fraților, și eu nu mă îngrijesc.

Iată, eu v-am descoperit vouă rănile sufletului meu, deci să nu vă leneviți de mine, pătimașul, ci rugați pe Doctorul pentru mine, cel neputincios! Pe Păstor pentru oaie, pe Împărat pentru cel robit, pe Viața pentru cel mort, ca să dobândesc mântuirea cea întru Hristos Iisus Domnul nostru, de păcatele ce mă cuprind, și să trimită darul Său ca să-mi oprească alunecarea sufletului meu. Că mă pregătesc spre a sta împotriva patimilor, și

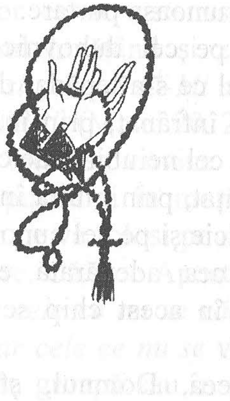
când mă ridic la război cu ele, reaua viclenie a balaurului îmi slăbănogeşte puterea sufletului prin dulceaţă şi sunt robit de ele.

Iarăşi mă sârguiesc a smulge pe cel ce cu totul se arde şi, mirosul focului fiind încă proaspăt, mă trage pe mine către foc. Iarăşi mă pornesc ca să mântuiesc pe cel ce se cufundă şi, din neiscusinţă, împreună cu dânsul mă scufund. Doctor vrând a mă face al patimilor, însumi eu de dânsele sunt ţinut, iar în loc de tămăduire, rănesc pe cel bolnav. Orb fiind, pe orbi a-i povăţui mă ispitesc. Drept aceea, am trebuinţă de multe rugăciuni, ca să-mi cunosc măsurile mele, ca Darul lui Dumnezeu să mă acopere şi să lumineze inima mea cea întunecată, şi în loc de necunoştinţă, cunoştinţă dumnezeiască să sălăşluiască în mine, că nu va fi cu neputinţă la Dumnezeu tot cuvântul.

El, marea cea neumblată, umblată a dat-o poporului Său. El le-a plouat lor mana şi din mare, prepeliţe ca nisipul mării le-a adus. El, din piatră vârtoasă, apă a dat celor însetaţi. El singur, pe cel ce a căzut între tâlhari, cu bunătatea Sa l-a mântuit. Se va milostivi bunătatea Lui şi spre mine, cel căzut în păcate şi legat ca într-o temniţă din cauza defăimării? Nu am îndrăzneală către Cel Care cearcă inimile şi rărunchii. Nimeni nu este să-mi tămăduiască rana sufletului meu, fără numai Însuşi Cel ce ştie adâncurile inimii. De câte ori am pus hotar şi ziduri am zidit între mine şi între păcatul cel fărădelege şi între potrivnicii care împotrivă năvălesc la război! Mintea, hotarele le-a trecut şi zidurile le-a surpat, fiindcă hotarele nu au întemeiere pe frica Celui mai bun şi zidurile nu sunt întemeiate pe adevărata pocăinţă. Pentru aceea, şi acum bat ca să mi se deschidă

mie, celui ce aştept rugându-mă, ca să dobândesc cererea, şi ca cel fără de ruşine cer a fi miluit, Doamne.

Tu, Mântuitorule, cele bune le dai, eu pe cele rele. Îndelung rabzi spre mine, îndărătnicul! Nu numai pentru cuvinte deşarte cer iertare de la bunătatea Ta, ci şi pentru fapte necuvioase. Slobozeşte-mă, Doamne, de tot lucrul rău, mai înainte până nu mă apucă sfârşitul, ca să aflu har înaintea Ta, în ceasul morţii. *„Că în iad, cine se va mărturisi Ţie?"* (Psalmul 6, 5). Mântuieşte-mi sufletul meu, Doamne, de frica ce va fi şi haina mea cea întinată albeşte-o pentru îndurările Tale şi bunătatea Ta! Ca şi eu, nevrednicul, purtând haină strălucită, să mă învrednicesc împărăţiei cerurilor şi în bucuria cea neasemănată ajungând, să zic: Slavă Celui ce a izbăvit suflet necăjit din gura leului şi l-a pus în raiul desfătării! Că Ţie, Preasfântului Dumnezeu, se cuvine slava întru toţi vecii. Amin.

DESPRE SURPAREA MÂNDRIEI

Deşartă este toată nevoinţa, toată înfrânarea, toată supunerea, toată neagoniseala şi toată multa învăţătură dacă este lipsită de smerita cugetare. Căci, precum început şi sfârşit al bunătăţilor este smerita cugetare, aşa început şi sfârşit al răutăţilor este înalta cugetare. Însă, în multe feluri şi în multe chipuri este acest duh necurat, care se nevoieşte a domni peste toţi şi fiecăruia, prin meşteşug, îi întinde cursă. Celui înţelept, prin înţelepciune; celui tare, prin tărie; celui bogat, prin bogăţie; celui frumos, prin frumuseţe; celui bine grăitor, prin buna grăire; celui cu bun glas, prin buna glăsuire; celui cu bună pricepere, prin buna pricepere; celui ce frumos se poartă, prin frumoasa purtare.

La fel şi pe cei duhovniceşti nu încetează să-i ispitească: pe cel ce s-a lepădat de lume, prin lepădarea de lume; pe cel înfrânat, prin înfrânare; pe cel liniştit, prin linişte; pe cel neiubitor de câştig, prin necâştigare; pe cel mult învăţat, prin multa învăţătură; pe cel cucernic, prin cucernicie şi pe cel cunoscător, prin cunoştinţă. Iar cunoştinţa cea adevărată este unită cu smerita cugetare. Deci, în acest chip se sârguieşte să semene neghinele în toţi.

Pentru aceea, Domnul, ştiind grozăvia patimii acesteia (fiindcă oriunde se va înrădăcina, netrebnic îl face pe acel om împreună cu lucrarea lui) ne-a dat nouă

biruinţă împotriva ei smerita cugetare, zicând: *„Când pe toate cele poruncite vouă le veţi face, ziceţi că robi netrebnici sunteţi"* (Luca 17,10).

Deci, pentru ce tragem spre noi înşine uşurătatea şi vătămarea de minte? Fiindcă zice Apostolul: *„Iar dacă cineva are părere cum că este ceva, nimic fiind, pe sine se înşeală"* (Galateni 6, 3). Deci, fiecare să-şi cerceteze lucrul său, şi atunci numai întru sine va avea lauda şi nu în altul. Pentru ce să ne amăgim pe noi înşine, înălţându-ne unii asupra altora, ca cei slăviţi din lume, pe cei smeriţi defăimându-i? Că zice Domnul: *„Cele înalte la oameni, urâte sunt la Dumnezeu"* (Luca 16, 15), dar noi, ca şi cum am fi înfrânaţi, împotriva celor mai neputincioşi ne înălţăm.

Iarăşi suntem mustraţi de Apostolul care zice: *„Nu cel ce pe sine se laudă este iscusit, ci pe care Domnul îl laudă"* (II Corinteni 10, 18). Şi mai mult ne ostenim, cugetând înalt împotriva celor ce se liniştesc, căci aflăm pe Domnul că pe Maria o laudă mai mult, *„că partea cea bună şi-a ales"* (Luca 10, 42). Ca nişte liniştitori ne înălţăm împotriva celor ce se ostenesc la lucru, dar aflăm iarăşi pe Domnul învăţând şi zicând: *„Nu am venit să fiu slujit, ci să slujesc şi să-Mi dau sufletul Meu răscumpărare pentru mulţi"* (Matei 20, 28).

Drept aceea, cu totul se cuvine a lepăda înalta cugetare. Dacă în loc pustiu şi în mormânturi şezând, înalt cugetăm, nimic nu ne va folosi pe noi dacă nu vom lucra cu smerită cugetare. Că zice Apostolul: *„Nu căuta la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd, că cele ce se văd, vremelnice sunt, iar cele ce nu se văd, veşnice"* (II Corinteni 4, 18). Dar, în groapă sau în peşteră locuind, ne îngâmfăm, spunând că acestea sunt semne de omorâre şi negrijă de lucrurile pământeşti! Deci, ceea ce

ți-ai ales spre împlinirea faptei bune, să nu ți să facă spre cădere și să te asemeni fierarului celui nepriceput, care nu-și știe lucrul său, și în loc de fier, se ispitește a înroși lemn! De aceea, de mare trebuință este a ne începe de smerita cugetare.

Bogat ești și te arăți a fi drept? Dar n-ai ajuns la măsura lui Avraam, care se vedea pe sine pământ și cenușă. Grijă de popor ți s-a încredințat? Și Moisi a primit grija poporului, că după ce a bătut Dumnezeu Egiptul prin mâna lui Moisi și a lui Aaron, și după ce a uscat Marea Roșie și neudat a trecut pe Israel, și după ce i-a trecut pe dânșii acea înfricoșată pustie, a venit aproape de hotarele lui Moav și, după ce au văzut moavitenii mulțimea poporului, precum este scris, a zis Moav bătrânilor lui Madiam: *„Acum va mânca adunarea aceasta pe toți cei dimprejurul nostru, precum mănâncă vițelul pajiștea din câmp"* (Numerii 22, 4). Că era numărul poporului, fără de femei și fără de copii și fără de seminția leviților, de la douăzeci de ani în sus, tot cel ce ieșea din Israel ca să meargă la război, șase sute trei mii cinci sute cincizeci (Numerii 1, 46). Și al tuturor le era povățuitor. Și după ce împreună-vorbitor s-a făcut cu Dumnezeu și slava Domnului a văzut, nu s-a înălțat cu inima, nu s-a lenevit de la smerita cugetare. Pentru aceea, și Sfânta Scriptură mărturisește, zicând: *„Și omul Moisi era blând foarte, mai mult decât toți oamenii cei ce erau pe pământ"* (Numerii 12, 3).

Frumos ești cu chipul, având trupul puternic și ești împodobit cu coroană? Dar nu ai ajuns la măsurile împăratului David, care, smerit cugetând, zicea: *„Iar eu sunt vierme și nu om"* (Psalmul 21, 6).

Ai cunoștință, înțelepciune și înfrânare? Dar nu ai ajuns la măsura celor trei tineri și a Proorocului Daniil,

care zicea: *„Ție, Doamne, dreptatea și nouă rușinea feței, ca ziua aceasta"* (9, 7), iar tinerii aceia ziceau: *„Cu suflet zdrobit și cu duh de smerenie să fim primiți"*. Și, dacă drepții atâta smerenie au arătat, în ce fel se cuvine să fim noi, păcătoșii? Că a se înălța și înalt a cugeta, este cuget trupesc, după cuvântul Apostolului: *„Dacă după trup viețuiți, veți muri, iar dacă prin Duhul faptele trupului le omorâți, veți trăi"* (Romani 8, 13). Și nu este cu putință a birui patimile, dacă nu, mai întâi, fapta bună o vom îndrepta.

Oare, nu ai auzit ce fel de primejdii a pătimit și fericitul Pavel pentru buna credință? Că scrie în Epistola către Corinteni: *„În osteneli mai cu prisosință, în bătăi peste măsură, de la iudei de cinci ori câte patruzeci fără una am luat; de trei ori am fost bătut cu toiege, o dată am fost bătut cu pietre, de trei ori s-a spart corabia cu mine, o noapte și o zi am fost în mare; în călătorii de multe ori, în primejdii de râuri, în primejdii de tâlhari, în primejdii de la neamul meu, în primejdii de la neamuri, în primejdii în cetate, în primejdii în pustietăți, în primejdii pe mare, în primejdii între frații cei mincinoși, în osteneli și trudă, în privegheri de multe ori, în foame și în sete, în posturi de multe ori, în frig și în golătate"*, și celelalte (II Corinteni 11, 24-27). Oare putem deschide gura împotriva acestora? Și vezi faptă bună după atâtea primejdii și după atâtea biruințe, smerit cugetând, zicea: *„Fraților, eu pe mine încă nu mă socotesc să o fi cucerit"* (Filipeni 3, 13). Și acestea le zicea ca să alunge înălțarea, știind ce urgie pregătește iubitorilor ei.

Și ce este înalta cugetare? A se înălța este ca și cum ai ocărî pe Dumnezeu pentru lucrurile Sale. Că și în cele omenești, dacă cineva ar da un dar aproapelui și apoi ar începe a se ridica împotriva lui, darurile acestuia

se vor risipi şi prietenia cu aproapele o va strica. Pentru aceea, urâcios este unul ca acesta.

De aceea, Domnul şi Ocârmuitorul vieţii noastre, vrând a ne face pe noi străini de această pierzătoare patimă, ne-a învăţat, zicând: *„Când pe toate cele poruncite vouă le veţi face, ziceţi că robi netrebnici sunteţi"* (Luca 17, 10). Iar dacă nu le-am făcut, nici robi netrebnici nu suntem vrednici a ne numi. Că mare este Domnul nostru şi mari sunt darurile Lui. Şi, ca să te înveţi că nu numai smerit a grăi ne-a învăţat pe noi Domnul, ci şi smerit a cugeta, cu lucru ne-a învăţat: *„Cu fota încingându-se şi picioarele apostolilor spălându-le"*. Pentru aceea zice: *„Învăţaţi-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi afla odihnă sufletelor voastre"* (Matei 11, 29).

Iar când cele neplăcute, fără de voie, ca pe cele de voie, le vei răbda, atunci să te cunoşti pe tine că ai ajuns la măsuri de bărbat îmbunătăţit şi smerit. Însă m-am înspăimântat, înştiinţându-mă că ai primit gândul cel înşelător care te sfătuieşte pe tine cele necuvioase, şi zic: Voieşti să-ţi vii în simţire, pentru că mulţi din această pricină au înnebunit? Spune-ţi ţie însuţi: „Tu cine eşti? La ce măsuri ai ajuns? Ilie eşti? Au doar ca dânsul, minuni ai făcut?". Că acesta prin rugăciune cerul a încuiat şi în trei ani şi şase luni nu a plouat, şi iarăşi, prin rugăciune, de trei ori foc din cer a pogorât (III Regi 17, 1). „Oare, ai credinţă tare?". Arată semne şi minuni: scoală morţii prin rugăciune, deschide ochii orbilor, alungă dracii, curăţeşte leproşii, vindecă şchiopii, umblă pe mare ca pe pământ uscat, prefă apa în vin, satură din cinci pâini şi doi peşti mulţime de oameni! Că nemincinos este Cel ce a zis: *„Amin zic vouă, cel ce crede în Mine, lucrurile pe care le fac Eu şi acela le va face, şi mai mari va face"* (Ioan 14, 12).

Dar poate cineva, trecând, va zice: „Dar, dacă nu va face cineva acele lucruri cuviincioase lui Dumnezeu, nu are nădejde de mântuire?". Avem nădejde de mântuire, dacă neputinţa noastră şi credinţa cea puţină o vom mărturisi. Că cel neputincios, de milă are trebuinţă, iar nu de înălţare. Iar dacă de milă avem trebuinţă, vom avea trebuinţă de smerita cugetare, ca prin smerita cugetare să atragem îndurări de la Domnul. Că scris este: *„În smerenia noastră ne-a pomenit pe noi Domnul şi ne-a izbăvit pe noi de vrăjmaşii noştri"* (Psalmul 135, 23). Şi iarăşi: *„Smeritu-m-am şi m-a mântuit"* (Psalmul 114, 6). Iar dacă, rezemându-ne de vânturi, înalt cugetăm, nimic altceva nu facem decât pe noi înşine ne aruncăm în adânc.

Deci, nu primi boala mândriei, ca nu cumva cugetele tale de năprasnă să fie jefuite de vrăjmaş! Deşteaptă-te din gândul cel înalt al plăcerii de sine, nu pune curse picioarelor tale, spală-ţi mintea de acest venin purtător de moarte prin smerita cugetare! Te va învăţa pe tine cel ce îşi mătură casa, care se apleacă la pământ şi o curăţeşte. Cu cât mai vârtos se cuvine a ne apleca şi a ne smeri spre curăţirea sufletului şi a nu lăsa în el cele pe care le urăşte Dumnezeu! Că în sufletul cel smerit locuieşte Tatăl şi Fiul şi Sfântul Duh. Că scris este: *„Ce împărtăşire este dreptăţii şi fărădelegii? Sau care împreunare este luminii cu întunericul? Şi ce unire este lui Hristos cu Veliar? Sau ce parte are credinciosul cu necredinciosul? Şi ce întocmire este Bisericii lui Dumnezeu cu idolii? Că noi suntem biserica lui Dumnezeu Celui viu, precum a zis Dumnezeu: Voi locui între ei şi voi umbla şi voi fi lor Dumnezeu şi aceia îmi*

vor fi Mie popor. Pentru aceea ieşiţi din mijlocul lor şi vă osebiţi, zice Domnul, şi de ce este necurat nu vă atingeţi, şi Eu vă voi primi pe voi. Şi voi fi vouă tată şi voi veţi fi Mie fii şi fiice, zice Domnul Atotţiitorul" (II Corinteni 6, 14-16; Levitic 26, 11; Iezechiel 11, 20; Isaia 52, 11; Ieremia 31, 1).

„Deci, aceste făgăduinţe având-u-le, iubiţilor, să ne curăţim pe noi de toată spurcăciunea trupului şi a duhului, săvârşind sfinţenie întru frica lui Dumnezeu" (II Corinteni 6, 1). Astfel, când, nevoindu-te, vei ieşi din lucrurile lumeşti şi te vei deosebi de fapturile vieţii rele, atunci mai cu sârguinţă nevoieşte-te să nu te împărtăşeşti cu necuratul duh al mândriei, ca să te primească pe tine Domnul. Că necurat este înaintea Domnului tot cel înalt cu inima. Dar nu iei în minte focul acela prin care vom trece? Când vom trece prin focul acela, de ne vom afla curaţi şi fără de prihană, atunci ne vom cunoaşte pe noi în ce fel suntem! Că ziua va arăta lucrul fiecăruia, precum este scris: *„Că prin foc se va lămuri"* (I Corinteni 3, 13).

Deci, să ne rugăm Domnului cu multă smerită cugetare, ca să ne scoată pe noi din focul ce va fi şi să ne învrednicească răpirii aceleia, când drepţii, pe nori, în văzduh, spre întâmpinarea Domnului slavei se vor răpi, şi împărăţia cerurilor împreună cu cei blânzi şi smeriţi să o moştenim! Că precum este scris: *„Fericiţi cei săraci cu duhul, că acelora este împărăţia cerurilor"* (Matei 5, 3), tot aşa, vai celor mândri şi înalţi cu cugetul, că al lor este cuptorul focului! Că în mândrie locuieşte stăpânitorul asirienilor, după cel ce a zis: *„Cu tăria mea voi face şi cu înţelepciunea priceperii mele voi lua hotarele neamurilor şi vârtutea lor voi prăda-o şi voi clăti cetăţi locuite şi lumea toată voi lua cu mâna*

mea ca pe un cuib, şi ca pe nişte ouă părăsite o voi lua. Şi nu va fi cine să scape de mine sau să mi se împotrivească. Însă va trimite Domnul Dumnezeu Savaot, întru cinstea ta, necinste şi întru slava ta, foc arzător se va aprinde" (Isaia 10, 13-16). Şi iarăşi: *„Iar tu ai zis în mintea ta: În cer mă voi sui, deasupra stelelor cerului voi pune scaunul meu, voi şedea pe muntele cel sfânt, pe munţii cei înalţi, cei de către miazănoapte. Sui-mă-voi deasupra norilor şi voi fi asemenea Celui Preaînalt"* (Isaia 14, 13-14).

Deci, să fugim de mândrie, pe care o urăşte Domnul şi să iubim smerita cugetare, în care toţi drepţii bine au plăcut Domnului! Că mare dar este smerita cugetare, mare slavă, mare sporire şi cinste la cei ce o au! Că în ea este drum fără de cădere şi întreagă înţelepciune. Că prin înalta cugetare s-a smerit fariseul acela şi prin smerita cugetare s-a înălţat vameşul (Luca 18, 10), cu care să ne învrednicească pe noi Domnul părţii celei nestricăcioase, împreună cu toţi drepţii! Că Lui I se cuvine slava, în veci. Amin.

CUVÂNT DE UMILINȚĂ

Veniți, iubiților, veniți, părinții și frații mei, turma cea aleasă a Părintelui, ostașii cei pecetluiți ai lui Hristos! Veniți, fiilor, ascultați cuvânt de mântuire sufletelor voastre! Veniți să negutătorim, veniți să luăm viață veșnică! Veniți să cumpărăm mântuirea sufletelor noastre! Umpleți-vă ochii de lacrimi și îndată se vor deschide ochii minții voastre. Veniți toți, cu un suflet, bogații și săracii, stăpânitorii și cei stăpâniți, bătrânii împreună cu cei mai tineri, fiii și fiicele și toată vârsta, cei ce voiți să vă izbăviți de munca cea veșnică și împărăției cerurilor moșteni să vă faceți! Veniți împreună cu Sfântul David să rugăm pe Domnul cel milostiv și iubitor de oameni, zicând: *Descoperă-mi ochii mei și voi cunoaște minunile din Legea Ta"* (Psalmul 118, 18). *Luminează ochii mei, ca nu cândva să adorm întru moarte"* (Psalmul 12, 4). Să strigăm precum a strigat orbul: *Miluiește-mă, Doamne, Fiule al lui Dumnezeu Celui Preaînalt"* (Marcu 10, 48).

Și de ne va opri cineva sau ne va certa ca să tăcem, noi mai tare să strigăm și să nu ne slăbănogim strigând, până când va deschide ochii inimii noastre Dătătorul de lumină, Iisus. Apropiați-vă de Hristos! Apropiați-vă către Dânsul și vă veți lumina și fețele voastre nu se vor rușina! Să luăm înțelegere bună și dorire de împărăție și de rai, și îndată veți defăima lucrurile veacului acestuia. Nevoiți-vă în acest ceas al

unsprezecelea; alergați iute, ca nu afară să vă încuiați, fiindcă seara s-a apropiat și Dătătorul de plată vine cu slavă multă ca să răsplătească fiecăruia după lucrurile lui. Să ne pocăim, fraților, până avem vreme! Auziți ce zice Domnul: *„Bucurie se face în ceruri pentru un păcătos ce se pocăiește"* (Luca 15, 10).

Ce te lenevești, păcătosule? Ce te deznădăjduiești? Dacă în cer se face bucurie când tu te pocăiești, apoi ce te înfricoșezi? Îngerii se bucură, și tu te trândăvești? Arhanghelul este propovăduitor al pocăinței, și tu te înfricoșezi? Preacurata și nedespărțita și închinata Treime te cheamă, și tu suspini? Să nu ni se facă nouă dulce grija lumii, ca să nu ne amărască focul cel veșnic și viermele cel neadormit! Deci, să plângem aici puțintel, ca să nu plângem acolo veșnic, muncindu-ne! Vedeți, nimeni să nu se lenevească, căci grabnică și ca un fulger înfricoșat va fi venirea lui Hristos. Nu vă temeți, că fiecare va lua în ceasul acela după lucrurile lui; fiecare povara sa își va purta, fiecare va secera ce a semănat. Toți goi vom sta înaintea divanului lui Hristos și fiecare din noi, pentru sine va da seamă Judecătorului. În ceasul acela, nimeni nu va putea să ajute cuiva, nici fratele fratelui, nici părinții feciorilor, nici feciorii părinților, nici prietenii prietenilor, nici bărbatul soției, ci fiecare cu frică și cu cutremur va sta înainte, așteptând să audă hotărârea lui Dumnezeu.

Ce ne lenevim și ce ne gătim? Pentru ce nu purtăm grijă de răspuns, cât avem vreme? Pentru ce defăimăm Sfintele Scripturi și graiurile lui Hristos? Au vi se pare că toate cuvintele Lui, ale Sfinților Apostoli și ale Proorocilor nu ne vor osândi pe noi în ziua aceea înaintea înfricoșatului divan, dacă nu vom păzi și nu vom face după cum ne poruncesc nouă? Ascultați ce zice Domnul

către ucenicii Săi: *„Cel ce vă ascultă pe voi pe Mine Mă ascultă, şi cel ce se leapădă de voi de Mine se leapădă şi de Tatăl Meu"* (Luca 10, 16). Şi în alt loc zice: *„Cel ce se leapădă de Mine şi nu primeşte graiurile Mele, Eu nu îl judec pe el, ci are judecător ca să-l judece cuvântul pe care l-am grăit, acela îl va judeca în ziua cea de apoi"* (Ioan 12, 48), adică Sfânta Lui Evanghelie şi celelalte Sfinte Scripturi ale Sfinţilor Prooroci şi Apostoli.

Pentru aceasta, fraţilor, vă rog pe voi, să nu defăimaţi cele scrise, că cerul şi pământul vor trece, iar cuvintele lui Hristos nu vor trece. Deci, veniţi, iubiţilor, mai înainte de a veni ziua cea înfricoşată, să ne aruncăm pe noi înşine în noianul îndurărilor lui Dumnezeu, că Însuşi Dumnezeu îndeamnă şi cheamă pe toţi, zicând: *Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi"* (Matei 11, 28). Pe toţi îi cheamă Iubitorul de oameni şi Nepomenitorul de rău, Înduratul şi îndelung-Răbdătorul, Cel ce voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască. Nu îndeamnă şi nu cheamă numai pe ai Săi, ci pe toţi: *„Veniţi la Mine toţi*, bogat sau sărac; *„că pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară"*. Şi cine este cel ce *„vine la Mine"*? *„Cel ce are poruncile Mele şi le păzeşte pe ele, cel ce ascultă cuvântul Meu şi crede în Cel ce M-a trimis pe Mine"*. Fericit este cel ce ascultă cuvântul Lui şi-l păzeşte, şi ticălos este cel ce nu-l ascultă, căci cuvântul acela îl va judeca pe el în ziua cea de apoi, precum este scris: *„Înfricoşat lucru este a cădea în mâinile Dumnezeului Celui viu"* (Evrei 10, 31).

Pocăieşte-te, frate, şi nu te teme; pocăieşte-te, păcătosule, îndrăznind şi căutând la nemăsurata iubire de oameni a lui Hristos, Cel ce a zis: *„Nu am venit să chem pe cei drepţi, ci pe cei păcătoşi la pocăinţă"* (Matei 9, 13). Pocăieşte-te, ca să nu te ruşinezi înaintea

înfricoşatului divan, unde cu frică stau mii şi milioane de îngeri şi de arhangheli, când cele ascunse se vor arăta, când cărţile faptelor se vor deschide, când se vor despărţi unii de alţii, ca oile de capre! Cu adevărat, înfricoşat ceas şi înfiorat, că Dreptul Judecător groaznic va mustra. Cine nu se va înfricoşa? Cine nu se va teme de ceasul acela? Fiindcă şi Judecătorul este tare şi divanul neîmblânzit, şi lucrurile noastre înaintea ochilor vor sta, râul cel de foc pe dinaintea divanului va curge, cântarea drepţilor cu a îngerilor va fi netăcută, plângerea păcătoşilor nesuferită şi lacrimile nefolositoare. Atunci şi visteriile se vor deschide, şi drepţii se vor îndulci. Fericiţi cei ce au flămânzit şi au însetat, că acolo se vor sătura, şi vai de cei ce s-au săturat aici, că acolo vor flămânzi şi vor înseta! Fericiţi cei ce au plâns şi s-au tânguit aici, că acolo vor râde şi se vor mângâia, şi vai de cei ce râd acum, că acolo vor plânge şi se vor tângui neîncetat! Fericiţi cei ce au miluit, că acolo se vor milui, şi vai celor ce nu au miluit, că acolo nu se vor milui!

Aţi auzit cum se fericesc cei ce se nevoiesc şi cum se văicăresc cei ce se lenevesc? Acestea toate le cugetă şi te sârguieşte ca să te mântuieşti. Să nu iei aminte la cei ce se lenevesc şi se desfătează, căci ca iarba degrab se vor usca. Să nu iubeşti veacul acesta, că îi împiedică pe cei ce-l iubesc şi puţină vreme îi veseleşte, dar îi va trimite goi în veacul acela. Ascultă şi ia aminte la Sfintele Scripturi şi nu te vei rătăci, nici vei fi împiedicat de deşarta şi vicleana lume de aici! Auzi ce zice Ioan, cuvântătorul de Dumnezeu: *„Nu iubiţi lumea, nici cele din lume, că tot ce este în lume, pofta trupului este, pofta ochilor, şi amăgirea lumii. Şi lumea trece, iar cel ce face voia lui Dumnezeu petrece în veac"* (I Ioan 2, 15-17). Auzi încă ce zice şi Domnul: *„Ce va folosi*

omului dacă toată lumea va dobândi şi de sufletul său se va păgubi?" (Matei 16, 26).

Luaţi aminte cu deadinsul, cu frică, la cuvântul Lui, căci cuvântul care l-a grăit şi l-a învăţat, acela ne va judeca pe noi în ziua cea de apoi. Au doară mincinos este Domnul? Să nu fie! Că El Însuşi este Adevărul. Şi dacă cu deadinsul cunoşti că El este Adevărul, şi cuvintele Lui nemincinoase sunt, apoi ce te lenevești, ticălosule? Ce aştepţi? Ce gândeşti? Cine va răspunde pentru tine? Au nu ştii că fiecare pentru sine va da răspuns lui Dumnezeu? Au nu ştii că fiecare va secera ce a semănat şi fiecare a sa podoabă o va purta? Până ai vreme, risipeşte podoaba păcatelor tale, că te cheamă Iubitorul de oameni Dumnezeu, zicând: *„Veniţi la Mine toţi cei împovăraţi"* (Matei 11, 28). Pe toţi îi îndeamnă. Nimeni să nu deznădăjduiască, nimeni să nu îndrăznească a zice că nu a greşit! Cel ce zice că nu a greşit este orb şi ticălos mai mult decât toţi oamenii, că zice Ioan Evanghelistul: *„De vom zice că păcat nu avem, minţim şi nu zicem adevărul şi pe noi înşine ne înşelăm şi pe Dumnezeu Îl facem mincinos, că nimeni nu este curat de spurcăciune"* (I Ioan1, 8-10).

Deci, ce? De lacrimi este trebuinţă ca spurcăciunea să o spălăm, cântând împreună cu Sfântul David: *„Spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi"* (Psalmul 50, 8). Şi iarăşi: *„Spăla-voi în toate nopţile patul meu, cu lacrimile mele aşternutul meu voi uda"* (Psalmul 6, 6). Acela, într-o noapte a păcătuit şi totdeauna a lăcrimat, pentru aceasta, fericit s-a arătat. Căci cu deadinsul mai înainte vedea proorocul pe Cel ce a zis: *„Fericiţi cei ce plâng"*.

Deci, pentru nici un lucru din cele trecătoare ale veacului acestuia să nu plângi. Nu te bucura de cele veselitoare ale vieţii; să nu pofteşti bogăţia lumii acesteia. Urăşte hainele cele moi, brăţările cele împodobitoare, urăşte vopselele cele de multe feluri, aşternuturile, împodobirea, mândria şi cântările cele drăceşti, alăutele şi fluierele, plesnirea mâinilor şi glasurile cele fără de rânduială şi urâte! Au nu ştii, ticăloase, că acestea toate, ale diavolului seminţe sunt? Acestea toate neamurile lumii le fac, la care nu este nădejde de mântuire. Deci, să nu ne asemănăm neamurilor, care nu au nădejde de mântuire, ca să nu ne osândim împreună cu ele. Auziţi pe Apostolul ce zice: *„Aşadar, aceasta o zic şi o mărturisesc întru Domnul, de acum să nu mai umblaţi precum celelalte neamuri care umblă în deşertăciunea minţii lor, întunecaţi fiind cu gândul"* (Efeseni 4, 17).

Astfel, după ce am lăsat lucrurile neamurilor, să nu ne mai întoarcem înapoi şi pe acelea iarăşi să le lucrăm. Odată te-ai lepădat de satana şi de îngerii lui şi te-ai unit cu Hristos înaintea a multor martori! Vezi cu cine te-ai unit şi nu-L defăima! Şi aceasta cunoaşte, că îngerii, în acel ceas, cuvintele şi făgăduinţele şi lepădarea ta le-au scris, şi în ceruri, până la înfricoşata zi a judecăţii, se păzesc. Nu te înfricoşezi? Nu te înfiorezi? În ziua judecăţii, îngerii, zapisul tău şi graiurile gurii tale, înaintea înfricoşatului divan le vor aduce, unde şi îngerii cu frică stau înainte. Şi atunci vei auzi jalnicul glas: *„Din cuvintele tale te voi judeca, slugă vicleană"*.

Cu adevărat, atunci amar vei suspina şi vei lăcrima, dar la nimic nu va folosi! Miluieşte-te pe tine şi nu-ţi urî sufletul tău, deschide-ţi ochii şi vezi cum se nevoiesc mulţi, cum se sârguiesc să se mântuiască şi cum se silesc spre tot lucrul bun, cum se păzesc de zavistie, de ocărâre, de invidie, de râs, de curvie, de desfătare, de sfadă, de tot alt lucru rău, şi cum calea cea

strâmtă şi necăjită au iubit-o, postind, priveghind, rău pătimind şi plângând! Cum candelele şi le-au pregătit, cum gura lor totdeauna laudă şi slăveşte pe Mirele Cel fără de moarte, cum ochii lor totdeauna iau aminte la frumuseţea Lui şi sufletul lor se bucură!

Ia aminte şi vezi că S-a apropiat şi nu zăboveşte; că vine să veselească pe cei ce L-au iubit pe El. Vine să mângâie pe cei ce au plâns şi s-au tânguit, nu pentru mort, nici pentru vremelnica pagubă a banilor, ci pentru păcat şi pentru împărăţia care nu va avea sfârşit şi pentru fericita desfătare a raiului, de unde, după ce am încălcat porunca lui Dumnezeu, am fost scoşi, şi unde, cei ce plâng şi se tânguiesc, iarăşi se întorc. Vine să încununeze pe cei ce au pătimit după Lege şi calea cea strâmtă şi necăjită au iubit-o. Vine să miluiască pe cei milostivi; vine să fericească pe cei ce pentru Dânsul au sărăcit; vine să umple de bunătăţi pe cei ce au flămânzit şi au însetat pentru El; vine să lumineze cele ascunse ale întunericului şi să arate sfaturile inimilor. Şi pentru ce nu zic în scurt? Vine să dea fiecăruia după lucrurile lui! Vine, nu de pe pământ, ca prima dată, ci din ceruri, cu putere şi cu slavă multă! Atunci trâmbiţele din cer vor trâmbiţa şi puterile cerurilor se vor clătina, pământul tot, ca apa mării, de slava Lui va tremura, râu de foc va curge înaintea Lui, curăţind pământul de fărădelegi.

Apoi, fără de veste se va face strigare: *„Iată, Mirele vine"*; iată bucuria cea aşteptată soseşte; iată vine lauda drepţilor, Soarele dreptăţii; iată vine Împăratul împăraţilor, a Cărui împărăţie nu are sfârşit; iată vine Dreptul Judecător; iată, vine, ieşiţi în întâmpinarea Lui! Atunci vor ieşi cu bucurie cei ce vor avea candelele lor luminate şi haina strălucită şi vor auzi glasul Mirelui zicând către dânşii: *„Veniţi, binecuvântaţii Părintelui Meu, de moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii"* (Matei 25, 34). Şi pretutindeni făcându-se strigarea aceasta, vor ieşi în întâmpinarea Lui cei ce vor avea candelele aprinse, cu multă îndrăzneală bucurându-se, căci candelele lor nu s-au stins.

Atunci tu, văzându-te în mult necaz şi în cumplită cădere şi în nevoie nesuferită şi văzându-ţi candela ta stinsă, cu ruşine vei zice: Fraţii mei, daţi-mi împrumut puţin untdelemn, că s-a stins candela mea. Şi, răspunzând, vor zice ţie: *„Nu, nu cumva să nu ne ajungă nici nouă şi nici vouă, ci mai bine mergeţi către cei ce vând şi vă cumpăraţi"*. Şi te vei duce cu necaz şi cu durere şi cu suspinuri, cu amar lăcrimând, nicăieri aflând să cumperi, fiindcă s-a risipit zborul vieţii şi toată viaţa lor tremură ca apa mării. Nu mai sunt nici săracii, cei ce lângă uşile bisericilor şedeau şi vindeau untdelemn.

Deci, de pretutindeni fiind strâmtorat şi nedumerit, plângând şi tânguindu-te, vei zice: „Mă duc să bat la uşa milostivirii lui Hristos. Cine ştie, poate îmi va deschide!". Şi, venind, vei bate şi îţi va răspunde Mirele: *„«Amin zic ţie, nu te ştiu pe tine. Du-te de la Mine, lucrătorule al fărădelegii»* (Matei 25, 12). Nu ai miluit, nu vei fi miluit. Nu ai ascultat glasul săracului, nici Eu pe al tău nu-l ascult. Sfintele Mele Scripturi le auzeai şi le luai în râs, pentru aceasta nu îţi dau voie să intri! Pe proorocii şi pe apostolii Mei i-ai stricat; pentru aceasta, cuvântul pe care L-am grăit, acela te va judeca. Du-te de la Mine, că nu te primeşte pe tine uşa cea strâmtă! Ţi-ai hrănit trupul tău, iar sufletul l-ai ucis. Cum voieşti a intra aici şi a-Mi pângări împărăţia Mea? Haina trupului ţi-ai întinat-o, gura ta de ocări ai umplut-o, pe aproapele tău l-ai urât, voile diavolului le-ai făcut, iar voile Mele le-ai lepădat! Şi acum te rogi să intri unde nimic înainte

nu ai trimis, unde nimic nu ai pregătit: nici lacrimi, nici plângere, nici post, nici priveghere, nici cântare de psalmi, nici feciorie, nici răbdare, nici milostenie? Nici una dintre acestea nu ai trimis mai înainte aici, şi acum ce cauţi? În acest lăcaş locuiesc cei ce pentru Mine au sărăcit. Împărăţia aceasta este a celor milostivi. Veselia aceasta este a celor ce au plâns. Bucuria aceasta este a celor ce s-au pocăit şi au suspinat şi a celor ce şi-au plâns păcatele lor. Odihna aceasta s-a pregătit celor ce au privegheat şi au postit. Viaţa aceasta este a văduvelor şi a sărmanilor; aici se veselesc în veci cei ce au flămânzit şi au însetat. Iar tu ţi-ai luat cele bune ale tale în viaţa ta. Du-te de la Mine în focul cel veşnic!".

Acestea auzindu-le, vei fi ruşinat şi, stând acolo, va veni în urechile tale glas de veselie şi de bucurie şi vei cunoaşte glasul fiecărui prieten al tău şi atunci cu amar vei suspina, zicând: „Vai mie, ticălosului, cum m-am lipsit de slava aceasta şi m-am despărţit de dânşii pentru lucrurile mele cele viclene şi rele! Cu adevărat, dreaptă este judecata lui Dumnezeu; cu adevărat, după dreptate am pătimit acestea, că aceia se înfrânau, iar eu prânzurile şi cinele le căutam. Aceia cântau, iar eu tăceam. Aceia se rugau, iar eu cu mintea mă răspândeam. Aceia se smereau, iar eu mă mândream. Aceia se defăimau, iar eu mă împodobeam. Aceia lăcrimau, iar eu râdeam. Pentru aceasta, ei acum se bucură, iar eu mă tânguiesc. Ei se veselesc, iar eu plâng. Ei împreună cu Hristos împărăţesc în vecii cei nesfârşiţi, iar eu împreună cu antihrist în focul cel veşnic mă trimit. Vai mie, ticălosului, ce mi s-a întâmplat? De câte bunătăţi m-am păgubit, că în puţină vreme voia diavolului am făcut! Acum am cunoscut că fiecare după lucrurile lui îşi ia plata. Acum am cunoscut că m-a batjocorit şi m-a împiedicat lumea

cea deşartă. O, de câte bunătăţi m-am lipsit! Câtă ruşine am pătimit şi în câte răutăţi m-am aruncat!".

Acestea şi unele ca acestea vei zice, tânguindu-te, şi nimic nu vei folosi, că nu este acolo folos de pocăinţă! Pentru aceasta ne poruncesc şi ne mărturisesc nouă dumnezeieştile Scripturi ale Sfinţilor Apostoli şi Prooroci, că bunătăţile pe care le-a pregătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El, ochi nu le-a văzut şi ureche nu le-a auzit şi la inimă de om păcătos nu s-au suit!

Ai auzit iarăşi pe Domnul, zicând: *„Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul"* (Matei 10, 28). Şi în alt loc: *„Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate"* (Matei 5, 10). Pentru aceasta, zice şi Apostolul: *„Nu vă amăgiţi: Dumnezeu nu Se lasă batjocorit; căci ce va semăna omul, aceea va şi secera. Cel ce seamănă în trupul său, din trupul său va secera stricăciune, iar cel ce seamănă în Duhul, din Duh va secera viaţă veşnică"* (Galateni 6, 7-8). *„Că cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera"*. Acolo, luaţi aminte, fraţii mei, şi vă aduceţi aminte de cele scrise: *„Ieşit-a semănătorul să semene sămânţa sa"*. Cine este cel ce a ieşit şi a semănat? Bunul Stăpân de casă, Domnul nostru Iisus Hristos. Şi ce a semănat? Cuvântul Evangheliei, sfintele Lui porunci. Şi unde a semănat, în care pământ? În inimile oamenilor, în toate marginile lumii. Dar nu toţi ascultă Evanghelia, nici toţi fac arătură, ca, după ce va cădea sămânţa Domnului, să facă rod, ci în spini şi mărăcini şi, în înşelăciune fiind, primesc cuvântul, dar umblând după grijile şi bogăţia şi dulceţile vieţii, se îneacă şi nu aduc roadă.

Iar voi, iubiţilor, îndreptaţi-vă inimile spre primirea Evangheliei şi nu va fi înecată mintea voastră de multa grijă a lumii! Pentru trebuinţă să alergăm şi nu pentru desfătare! Dacă vă veţi mulţumi cu ceea ce e de

trebuință, odihnă veți avea, iar dacă nu veți alunga desfătarea și lăcomia, osteneala va fi multă, drumul neîncetat, necazul fără de sfârșit și viața cu multe griji. Ci de un lucru este trebuință, frații mei, precum zice Domnul: *„Și pe acestea din parte se cădea a le face pentru nevoia trupului, iar pe acelea neîncetat pentru mântuirea sufletului vostru, că nimic nu este mai înalt decât sufletul"*.

Pentru aceasta, frații mei, să alergăm și să ne îngrijim și să ne pregătim în fiecare zi. Să nu cheltuim toată vremea noastră în grija trupului, ci, când va flămânzi trupul și hrană va cere, atunci adu-ți aminte că și sufletul cere a sa trebuință. Și precum trupul, de nu se va împărtăși de pâine, nu poate trăi, așa și sufletul, dacă nu se va împărtăși de duhovniceasca înțelepciune, moare. Că îndoit este omul, din suflet și din trup, și pentru aceasta zice Mântuitorul: *„Că nu numai cu pâine va trăi omul"* (Matei 4, 4).

Deci tu, ca un bun iconom, dă bucatele sufletului, sufletului și pe cele ale trupului, trupului. Să nu hrănești numai trupul, iar pe suflet să-l lași pustiu, leșinat de foame. Să nu lași sufletul tău să moară, ci hrănește-l pe el din cuvintele lui Dumnezeu, cu psalmi și cu laude și cu cântări duhovnicești, cu citirile dumnezeieștilor Scripturi, cu postiri și privegheri, cu rugăciuni, cu lacrimi, cu nădejdea și cugetarea la bunătățile ce vor fi! Acestea și cele asemenea acestora sunt hrană și viață a sufletului.

Vedeți, fraților, să nu se afle cineva fără de roadă, că cel ce seamănă în trupul său îndulcirea lumii, desfătare, cine și prânzuri, din trup va secera stricăciune, iar cel ce seamănă în Duhul rugăciune, post și priveghere, din Duh va secera viață veșnică. Luați aminte și vedeți că nicăieri nu se laudă cei ce se desfătează, nici cei ce

cu mintea se răspândesc, nici cei ce râd, că acestea neamurile le fac. Iar legea noastră este aceasta: Fericiți cei săraci cu duhul, fericiți cei ce plâng, fericiți cei milostivi, fericiți cei prigoniți, fericiți cei ocărâți, fericiți cei curați cu inima, fericiți cei înfrânați, fericiți cei ce botezul curat l-au păzit, fericiți cei ce pentru Hristos de lumea aceasta s-au lepădat, fericite sunt trupurile fecioarelnicilor, fericiți cei ce au femei și sunt ca și cum nu ar avea, fericiți cei ce priveghează și se roagă, fericiți cei ce mai înainte văd pe Cel ce va veni să judece viii și morții, fericiți cei ce lăcrimează în rugăciune! Acestea sunt ale dumnezeieștii Scripturi a dreptcredincioșilor.

Dar pe cei ce zic cu fluierele și cu alăutele, sau pe cei ce râd, sau pe cei ce se desfătează, sau pe cei ce se îmbată și joacă, pe cei ce iubesc lumea și cele din lume, care scriptură îi fericește? Acestea legea noastră nu le sfătuiește! Acestea Domnul nostru nu le-a învățat, ci încă le-a și plâns, zicând: *„Vai de cei ce râd acum, că vor plânge și vor suspina; vai de cei sătui, că vor flămânzi; vai vouă, bogaților!"* (Luca 6, 25). Și iarăși, prin proorocul, zice: *„Vai de cei ce zic răului bun și bunului rău; care socotesc amarul dulce și dulcele amar! Vai de cei ce îndreptează pe cel păgân pentru daruri și întunecă dreptatea dreptului! Vai de cei ce se scoală dimineața și aleargă după băutură, în care petrec până seara, că vinul îi va arde pe dânșii! Căci cu alăute și cu tobe și cu fluiere beau vinul, iar la lucrurile lui Dumnezeu nu caută și la lucrurile mâinilor Sale nu iau aminte"* (Isaia, cap. 5). Acestea și cele asemenea acestora sunt ale oamenilor iubitori de lume și iubitori de trup, iar nu ale celor iubitori de Hristos.

Voiești încă să auzi și puține ale celor iubitori de Hristos, care umblă pe calea cea strâmtă? Ascultă ce

zice Apostolul: „*În toate, alcătuindu-ne pe noi ca nişte slujitori ai lui Dumnezeu, în răbdare multă, în necazuri, în nevoi, în strâmtorări, în răni, în temniţe, în nestatornicii, în osteneli, în privegheri, în postiri*" şi celelalte (II Corinteni 6, 4). Şi iarăşi zice Domnul: „*Privegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu intraţi în ispită. Că duhul este osârdnic, iar trupul neputincios*" (Matei 26, 41).

Deci, ce suntem datori să facem, fraţii mei? Căci iată, aţi auzit cum se fericesc cei ce umblă pe calea cea strâmtă şi cum se văicăresc cei ce umblă pe calea cea lată şi răsfăţată. Deci veniţi, şi, lăsând calea cea lată care duce la pierzare, să ne ostenim puţină vreme, ca să împărăţim în vecii cei nesfârşiţi, totdeauna având înaintea ochilor pe Cel ce va veni să judece viii şi morţii, şi de-a pururea să ne aducem aminte de viaţa veşnică şi de împărăţia cea fără de moarte, de dănţuirea împreună cu îngerii şi de petrecerea împreună cu Hristos.

Adu-ţi aminte că nimic nu are viaţa aceasta, fără numai lacrimi, ocări, trândăviri, dureri, boli, bătrâneţe, păcate şi moarte. Şi să nu iubeşti lumea! Caută să nu te veselească pe tine lumea aceasta şi să te împiedice şi gol să te trimită în veacul acela! Adu-ţi aminte de cel ce a zis: „*Neîncetat vă rugaţi*" (I Tesaloniceni 5, 17). Nu te veseli de cele înflorite ale lumii acesteia! Psalmul să fie totdeauna în gura ta, că Dumnezeu, pomenindu-Se, alungă dracii. Chiar dacă la lucru mâna ta o mişti, limba să-ţi cânte, mintea să se roage. Şi Însuşi Domnul sfătuieşte şi îndeamnă, ca de aici să ne pregătim.

Iar de am păcătuit ceva şi am căzut în vreo greşeală, până avem vreme de pocăinţă, prin lacrimi să ne vindecăm. Vremea pocăinţei este puţină. Pe sfinţi îi fericim şi cununile lor le poftim, iar nevoinţele lor nu voim să le urmăm. Au vi se pare că fără de osteneli şi

fără de necazuri s-au încununat, precum şi voi doriţi? Voieşti să auzi ce fel de odihnă au avut sfinţii în viaţa aceasta? Unii cu toiege au fost bătuţi, iar alţii de ocări şi de bătăi au avut parte, de legături, de temniţă, cu pietre au fost loviţi, au fost ferăstruiţi, cu sabia au fost ucişi, au umblat în cojoace şi piei de capre, lipsiţi, neîngrijiţi, supăraţi, au rătăcit prin pustietăţi, prin munţi, prin peşteri şi prin gropi, ei, de care lumea nu era vrednică.

Iată, aţi auzit o parte din cele multe, desfătarea sfinţilor şi odihna lor, ei care, ca pe o bucurie le-au răbdat pe acestea, de vreme ce vedeau mai înainte bunătăţile cele pregătite în ceruri, „*pe care ochiul nu le-a văzut şi urechea nu le-a auzit şi la inimă de om nu s-au suit*".

De voieşti a te izbăvi din munci, pe nimeni să nu ocărăşti! Vai celui fărădelege, căci, când toţi se vor lumina, el se va întuneca! Vai hulitorului, că se va lega limba lui şi să răspundă Judecătorului nu va putea! Vai lacomului, că bogăţia lui va fugi şi focul pe el îl va primi! Vai trândavului, că va căuta vremea pe care rău a pierdut-o, dar nu o va afla! Vai iubitorului de curvie, că îşi întinează haina de nuntă şi de la nunta cea împărătească va fi scos afară cu ruşine! Vai ocărâtorului şi beţivului, că împreună cu ucigaşii se vor rândui şi împreună cu preacurvarii se vor munci! Vai celui ce se desfătează în această puţină vreme, căci ca un miel spre junghiere se va căuta! Vai făţarnicului, că Păstorul pe dânsul îl va lepăda şi lupul îl va răpi!

Fericit va fi cel ce pe calea cea strâmtă călătoreşte, că purtând cunună, la cer se va înălţa! Fericit va fi cel ce viaţă înaltă are şi cugetul smerit, că pe Hristos Îl urmează şi împreună cu Dânsul va şedea! Fericit va fi cel ce multor săraci le face bine, că mulţi ajutători va afla,

când se va judeca! Fericit va fi cel ce la toate bunătăţile pe sine se sileşte, că silitorii răpesc împărăţia cerurilor!

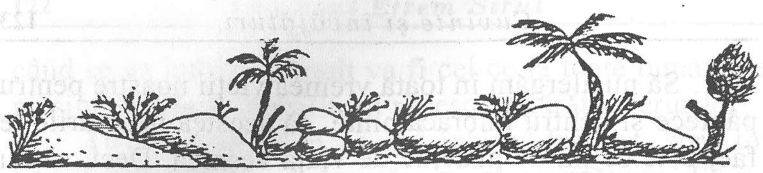
Deci, să ne silim pe noi înşine, fraţilor, spre tot lucrul bun şi să ne îndemnăm şi să ne sfătuim. Să ne zidim unul pe altul, precum şi faceţi totdeauna. Vorba voastră să fie pentru judecată şi pentru darea răspunsului. Ori de faceţi un lucru, ori pe cale de umblaţi, ori de sunteţi în timpul prânzului, ori de vă odihniţi pe paturile voastre, ori altceva de faceţi, totdeauna să vă îngrijiţi pentru judecată şi pentru venirea Dreptului Judecător. Şi gândiţi în inimile voastre şi ziceţi unii către alţii: Oare în ce fel este întunericul cel mai dinafară? Oare în ce fel este focul cel nestins şi viermele cel neadormit? Oare în ce fel sunt scrâşnirile dinţilor?

Acestea, în voi înşivă le cugetaţi totdeauna, noaptea şi ziua. Cum curge râul cel de foc şi curăţeşte pământul de fărădelegile celor ce sunt pe dânsul? Cum se va strânge cerul ca o carte? Cum stelele vor cădea ca frunzele din smochin? Cum va lipsi soarele şi luna? Cum cerurile se vor desface cu porunca Stăpânului? Cum, fulgerând din cer, Judecătorul Se va pogorî? Cum, tulburate fiind puterile cerurilor, înainte vor alerga? Cum scaunul cel înfricoşat se va găti? Cum se va clăti pământul, aşteptând păşirea Judecătorului? Cum vor striga trâmbiţele? Cum se vor deschide mormânturile? Cum se vor scutura gropile? Cum adormiţii cei din veac, ca din somn se vor scula? Cum, iarăşi, sufletele către trupuri vor alerga? Cum spre întâmpinare sfinţii se vor sârgui? Cum cei pregătiţi de intrare se vor învrednici? Cum celor leneşi cămara de mire se va încuia? Acestea a le cugeta, bine este. De acestea este nevoie a purta grijă ziua şi noaptea. Că cel ce de-a pururea îşi aduce aminte de moarte, nu va greşi multe.

Să nu alergăm în toată vremea vieţii noastre pentru pântece şi pentru îmbrăcăminte, că acestea neamurile le fac, cele ce nu au nădejde de viaţă veşnică. Deci, să nu ne asemănăm lor, ci să auzim pe Domnul, zicând: *„Căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi acestea toate se vor adăuga vouă”* (Matei 6, 33).

Să căutăm, fraţilor, împărăţia care nu are sfârşit! Să căutăm bucuria care ne duce în vecii cei nesfârşiţi! Să ne rugăm, iubiţilor, cu durere de inimă şi cu suspinuri şi cu lacrimi, ca să nu pierdem acel fericit glas! Să încetăm a ne desfăta aici, ca să câştigăm desfătarea raiului! Să plângem aici puţin, ca acolo să râdem! Să flămânzim aici, ca acolo să ne săturăm! Să intrăm prin uşa cea strâmtă şi prin calea cea necăjită, pentru ca acolo, pe calea cea lată şi desfătată să călătorim! Şi iarăşi zic: Vedeţi să nu vă împiedice viaţa aceasta şi să vă batjocorească, şi goi şi ticăloşi în veacul acela să vă trimită, că pe mulţi i-a împiedicat, pe mulţi i-a batjocorit, pe mulţi i-a orbit înşelăciunea lumii acesteia.

Iar noi, fraţilor, să luăm aminte la noi înşine, că auzim pe Domnul, zicând: *„Veniţi după Mine”*. Pe toate să le părăsim şi Lui Să-i urmăm! Să scuipăm toată bucuria lumii acesteia, că batjocoreşte pe toţi cei ce o iubesc pe dânsa. Iar noi să ne sârguim spre viaţa cea veşnică, la dănţuirea cea împreună cu îngerii, la petrecerea cea împreună cu Hristos. Că Lui I se cuvine slava şi stăpânirea, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNT PUSTNICESC

Durerea de a grăi mă sileşte, nevrednicia mea mă ceartă spre a tăcea, chinurile mă silesc a le vesti, iar păcatele mele mă îndeamnă la tăcere.

Deci, de vreme ce de amândouă sunt ţinut, mai de folos îmi este a grăi, ca să iau uşurare de durerile inimii mele. Că sufletul meu durere pătimeşte şi ochii mei lacrimi poftesc. Deci, cine va da capului meu apă şi ochilor mei izvor de lacrimi şi voi plânge ziua şi noaptea pentru rănile sufletului meu şi pentru moliciunea învăţăturii ce se face în zilele noastre? Cât este de plin de răni sufletul meu şi nu cunoaşte? Că mândria lui nu-l lasă să ia aminte la rănile sale, ca să se vindece, ci numai învăţătura părinţilor noştri i le arată.

Aceştia au strălucit ca nişte luminători în tot pământul, şi petrecând în mijlocul spinilor şi al mărăcinilor, adică al oamenilor necredincioşi şi eretici, ca nişte pietre scumpe şi mărgăritare de mult preţ, pentru multa şi curata lor petrecere li s-au făcut următori chiar vrăjmaşii lor. Că cine, văzând smerita lor cugetare, nu se umilea? Sau blândeţea şi liniştea lor şi nu se spăimânta? Care iubitori de bani, văzând necâştigarea lor, nu au urât lumea? Care răpitor şi mândru, văzând cinstita lor viaţă, nu s-au îndreptat? Care curvar sau care spurcat, văzându-i pe dânşii stând la rugăciune, nu s-a

arătat îndată întreg la minte şi curat? Care mânios, vorbind cu dânşii, nu s-a îmblânzit? Deci, ei aici s-au nevoit şi acolo se bucură, că Dumnezeu S-a proslăvit întru dânşii şi oamenii s-au întărit în credinţă.

Iar învăţătura noastră, părăsind cărările cele drepte, prin prăpăstii şi locuri aspre călătoreşte, că nu este cel ce, pentru Dumnezeu, fuge de bani, nici cel ce se leapădă de lume pentru viaţa cea veşnică. Nimeni nu este blând şi smerit, nici liniştit, şi cine de ocară se depărtează sau ocări rabdă? Căci toţi sunt iuţi şi împotrivă grăitori, toţi leneşi şi mânioşi şi iubitori de haine împodobite; toţi măreţi în deşert şi iubitori de slavă, toţi iubitori de sine. Că cel ce vine să se înveţe, mai înainte de a se învăţa, învaţă; mai înainte de a se deprinde, legiuieşte şi mai înainte de a citi, filozofează. Mai înainte de a se supune el, pe alţii supune, şi mai înainte de a i se porunci, porunceşte. Mai înainte de a se sfătui, pune legi. De este bătrân, cu semeţie porunceşte, iar de este tânăr, împotrivă grăieşte. De este bogat, îndată cere cinste, iar de este sărac, întreabă de odihnă. De este lucrător şi argat, degetele curate şi le păstrează.

Deci, cine nu va plânge, iubiţilor, învăţătura noastră, că noi, de lume lepădându-ne, cele pământeşti cugetăm! Lucrătorii de pământ au defăimat pământul şi cei ce par că sunt duhovniceşti s-au lipit de el. Nu ştim la ce am fost chemaţi, fraţilor, nici la ce am venit, iubiţilor! La înfrânare am fost chemaţi şi poftim mulţime de bucate; am venit la goliciune şi pentru haină ne prigonim. La supunere şi blândeţe am fost chemaţi şi, sălbăticindu-ne, împotrivă grăim. Citind, nu cunoaştem, şi, auzind, în urechi nu primim. Dacă cineva în vreo cale pe neaşteptate ar vedea vreo ucidere, i se schimbă faţa şi cu inima se sperie, iar noi, despre apostolii cei ucişi şi

despre proorocii cei bătuţi cu pietre citind, socotim că acestea se grăiesc în zadar.

Şi ce zic despre prooroci şi despre apostoli? Despre Însuşi Dumnezeu-Cuvântul, spânzurat pe lemn pentru păcatele noastre şi ucis auzim, dar râdem, cu mintea risipindu-ne. Soarele nesuferind ocara Stăpânului, strălucirea în întuneric a schimbat-o, iar noi, de la întunericul răutăţii noastre nu voim să ne schimbăm. Catapeteasma bisericii, fără a greşi ceva, s-a sfâşiat, iar noi, pentru păcatele noastre, nici inima noastră nu voim să o umilim. Pământul, adeseori înfricoşându-se de faţa Domnului, se cutremură sub noi, spre înfricoşarea noastră, iar noi nici aşa nu ne temem. Cetăţi s-au înecat, locuri s-au pustiit din mânia lui Dumnezeu, şi nici aşa nu ne-am îngrozit. Soarele, o dată şi de două ori în amiază-zi s-a întunecat peste noi, şi nici aşa nu ne-am temut. Războaie de la perşi şi de la barbari s-au pornit şi ţara noastră au pustiit-o, ca noi, de Dumnezeu temându-ne, spre pocăinţă să venim, dorind pocăinţa, nu aşa puţin, o zi sau o lună, ci mulţi ani, dar nici aşa nu ne-am schimbat.

Deci, să ne pocăim, fraţilor, ca pe Dumnezeu să-L facem milostiv pentru păcatele noastre! Să ne rugăm Lui, fiindcă L-am întărâtat pe El; să ne smerim, ca să ne înalţe; să plângem, ca să ne mângâie; să lepădăm de la noi obiceiul cel rău şi să ne îmbrăcăm cu fapta cea bună ca şi cu o haină, mai vârtos noi, cei ce ne-am învrednicit de această viaţă îngerească! Aşa, iubiţii mei, să luăm măsură şi rânduială, pe cea bună şi desăvârşită măsură a părinţilor ce au fost mai înainte de noi. Nu astăzi să te înfrânezi şi mâine să prânzeşti, nici astăzi apă bând, mâine vin să cauţi. Nu astăzi desculţ să umbli, iar mâine ciubote sau papuci să pofteşti. Nu astăzi haină de păr să îmbraci, iar mâine haină de mult preţ. Nu astăzi simplitate, iar mâine împodobire. Nu astăzi blând şi smerit, iar mâine trufaş şi mândru. Nu astăzi liniştit şi supus, iar mâine nestatornic şi împotrivă grăitor. Nu astăzi în plâns şi tânguire, iar mâine în râs şi neluare aminte. Nu astăzi jos pe pământ dormind, iar mâine pe pat, ci o rânduială ţine, iubite, prin care vei putea plăcea lui Dumnezeu, iar ţie şi aproapelui tău de bună treabă vei fi.

Iar dacă pe tine te vei chinui şi eşti singur, să nu osândeşti pe prietenii tăi, iar dacă eşti împreună cu mulţi, ascultă pe Stăpânul tău, Care a zis: „*Precum voiţi să vă facă vouă oamenii, faceţi şi voi lor asemenea*" (Matei 7, 12). Iar dacă de nevoie, pentru chinuirea trupului, trebuie totdeauna să-ţi slujeşti ţie, ia aminte să nu vatămi pe aproapele tău.

Deci, pentru aceasta, părinţii cei desăvârşiţi, după ce şi-au ales o rânduială, lucrul început, până la sfârşit, fără de împiedicare l-au săvârşit. Că până la patruzeci sau cincizeci de ani nu şi-au schimbat rânduiala lor, adică: înfrânarea cea bună şi neprihănită, de la mâncăruri înfrânându-se şi limba stăpânindu-şi, culcarea pe jos şi smerita cugetare, blândeţea, credinţa şi dragostea, cererea pentru zidirea cea desăvârşit duhovnicească. Şi peste acestea: necâştigarea şi liniştea din partea oricărui lucru pământesc şi viaţă cinstită, priveghere şi rugăciune cu plâns şi umilinţă, iar râsul până la zâmbire. Că mândria au călcat-o, iuţimea şi mânia, în ei uscându-se, le-au stins. Aurul şi argintul de dânşii s-a defăimat şi desăvârşit pe sine s-au curăţit. Pentru aceea, şi Dumnezeu S-a sălăşluit întru dânşii, iar ei înşişi şi cei ce au auzit despre dânşii pe Dumnezeu au preamărit.

Că de nu se va curăţi cineva pe sine de tot lucrul rău şi de gândurile spurcate, de pofte şi de iuţime, de mânie, zavistie, mândrie, slavă deşartă, ură, grăire împo-

trivă, clevetire, bârfire, nebăgare în seamă și de toate celelalte asemenea, pe care nu le numim cu de-amănuntul, nu se va sălășlui în el Dumnezeu, până când se va întoarce cu totul și se va depărta de toate acelea pe care le urăște Dumnezeu.

Că, spune-mi mie, de ar fi voit cineva să te arunce pe tine în noroi, ca totdeauna să fii acolo, l-ai fi suferit pe el? Deci dacă tu, vierme fiind, nu suferi a pătimi aceasta, apoi cum Dumnezeu Cel Neîntinat, Cel Preacurat, Cel Unul Sfânt și Care întru sfinți Se odihnește, va suferi a Se sălășlui în tine, fiind plin de atâta întinăciune și putoare? Pentru aceea, să ne curățim pe noi, iubiților, ca să Se sălășluiască Dumnezeu în noi și să dobândim făgăduința Lui! Să nu ocărâm Sfântul Lui nume cel chemat peste noi; să nu Se hulească pentru noi numele Dumnezeului nostru; să ne curățim pe noi înșine și să pricepem că numele nostru se unește cu numele lui Hristos. Că Hristos Însuși și noi, creștini ne numim. Dumnezeu este duh și noi să ne facem duhovnicești, că unde este duhul Domnului, acolo este libertate. Să ne sârguim a dobândi libertatea aceasta! Să socotim de ce fel de petrecere ne-a învrednicit, să cunoaștem că la a Sa nuntă ne-a chemat pe noi! Să ne iubim precum El ne-a iubit pe noi. Să-L dorim pe El, ca și El să ne preamărească pe noi. Să luăm aminte la noi, ca nu îndoită osândă să pătimim în ziua judecății, depărtându-ne de lume, dar cele lumești cugetându-le, și avuția defăimând-o, pentru ea să ne îngrijim, de cele trupești fugind, însă pe acelea să le căutăm.

Mă tem ca nu de năprasnă să vină asupra noastră ziua aceea și, aflându-ne goi și ticăloși și nepregătiți, noi, pe noi înșine, să ne păgubim. Că aceasta s-a întâmplat și în zilele lui Noe: mâncau și beau, se însurau și se

măritau, vindeau și cumpărau, până când, venind potopul, pe toți i-a pierdut. Că minunat lucru era, fraților, a vedea atunci animalele sălbatice adunându-se într-un loc, elefanți venind din India și din Persia; pe lei și pe pardoși împreună cu oile și cu caprele amestecați și nici o strâmbătate făcându-le; târâtoare și păsări venind fără a le alunga cineva și împrejurul corabiei sălășluindu-se. Și acestea în multe zile. Și pe însuși Noe, cu sârguință gătind corabia și oamenilor strigându-le: „Pocăiți-vă!". Iar ei nu primeau. Și adunarea cea prea slăvită a dobitoacelor celor necuvântătoare și sălbatice văzând-o, nu s-au umilit, ca să se mântuiască.

Deci, să ne înfricoșăm, iubiților, ca nu, și noi, aceleași să le pătimim, fiindcă cele scrise de aceia s-au împlinit și semnele cele zise sfârșit au luat și nu va mai fi de acum altceva decât cele ale lui antihrist, vrăjmașul nostru! Că la sfârșitul împărăției romanilor se cuvine a se împlini toate.

Deci, cel ce voiește să se mântuiască să se sârguiască, și cel ce voiește a intra în împărăție să nu se lenevească! Cel ce voiește din gheena focului să se izbăvească după lege să pătimească, și cel ce nu voiește a fi aruncat la viermele cele neadormit să se trezească! Cel ce voiește a se înălța să se smerească, iar cel ce voiește să fie mângâiat să plângă acum. Cel ce iubește să intre în cămara cea de Mire și să se bucure, candelă luminată și untdelemn să ia în vasul său. Cel ce așteaptă să intre la acea nuntă, să-și câștige haină luminată. Cetatea Împăratului este plină de veselie și de bucurie, plină de lumină și de dulceață și îndulcire cu viață veșnică izvorăște celor ce locuiesc în ea.

Deci, oricine iubește să se facă împreună-cetățean al Împăratului, să alerge iute, că ziua s-a plecat și

nimeni nu știe ce-l va întâmpina pe cale. Că precum un călător, deși știe lungimea drumului, se culcă și doarme până spre seară, apoi, deșteptându-se, vede că s-a plecat ziua și, începând să călătorească, pe neașteptate nori, grindină, trăsnete, fulgere și necazuri de pretutindeni îl înconjoară, nici la vreun lăcaș nu a ajuns, nici la locul său nu poate să se întoarcă, așa și noi, dacă ne vom lenevi în vremea pocăinței, la fel vom pătimi. Că nemernici și venetici suntem.

Deci, să ne sârguim să intrăm cu bogăție în cetatea și patria noastră! Neguțători duhovnicești suntem, fraților, care căutăm mărgăritarul cel de mult preț, care este Hristos, Mântuitorul nostru, lauda și comoara cea nejefuită. Pentru aceea, cu multă sârguință să-L câștigăm pe El, că fericit și de trei ori fericit este cel care s-a sârguit să-L câștige pe El, iar prea ticălos este cel ce s-a lenevit să câștige pe Ziditorul nostru al tuturor și să fie câștigat de Dânsul! Au nu știți, fraților, că vițe suntem ale Viei celei adevărate, care este Domnul? Deci, vedeți să nu se afle cineva fără de roadă, că Tatăl Adevărului este lucrătorul și lucrează via aceasta și pe cei ce aduc rod îi curăță, ca mai mult rod să aducă, iar pe cei ce nu fac rod, îi taie și afară de Vie îi aruncă, ca să ardă în foc. Deci, luați aminte la voi înșivă, ca nu fără de roadă să vă aflați și, tăiați fiind, focului să vă dați!

La fel, sămânță bună suntem, pe care a semănat-o Făcătorul cerului și al pământului, Hristos, Stăpânul casei. Secerișul, iată, a sosit și secerătorii secerile în mâini le țin, amenințarea Stăpânului așteptând-o. Deci, căutați să nu se afle cineva neghină și legat fiind în snopi, să se ardă în focul cel veșnic.

Au nu pricepeți, frații mei, că înfricoșată furtună vom trece? Deci, neguțătorii cei desăvârșiți și înțelepți, având marfa în mâini, cu bucurie așteaptă să sufle vântul, ca trecând furtuna să ajungă la limanul vieții, iar eu, și cei asemenea mie, cu nebăgare de seamă aflându-ne și cu mintea răspândindu-ne, și nici în mintea noastră gândind că vom trece această furtună, mă înfricoșez, ca nu fără de veste să sufle vântul și să ne aflăm nepregătiți, și, legându-ne, să ne arunce în corabie și vom plânge acolo zilele trândăvirii noastre, văzând pe alții bucurându-se și veselindu-se. Că în limanul acela, fiecare în a sa bogăție și în a sa neguțătorie se va lăuda!

Au nu știți, iubiților, că la nunta Mirelui ne-a chemat pe noi Împăratul împăraților? Pentru ce ne lenevim și nu ne sârguim de aici să luăm haină strălucită, candele aprinse și untdelemn în vase? Oare, nu socotiți că acolo nimeni nu intră gol? Iar de va îndrăzni cineva să intre fără haină de nuntă, știți ce va pătimi unul ca acesta, că, poruncind Împăratul, îi vor lega mâinile și picioarele și-l vor arunca în întunericul cel mai dinafară, unde este plângerea și scrâșnirea dinților.

Frică îmi este, iubiților, nu cumva patimile trupului afară din cămara de Mire să ne scoată pe noi, care numai pe dinafară suntem închipuiți. Căci chipul cel dinafară ne arată unde este inima noastră și mintea. Împodobirea și înfrumusețarea hainei arată că suntem goi de slava aceea, cele pământești cugetându-le; iubirea de slavă însemnează că ne mărim în deșert; dulceața bucatelor arată că suntem lacomi cu pântecele și trândăvia arată că suntem leneși; iubirea de avere arată că pe Hristos nu-L dorim; zavistia vestește că dragoste în noi nu avem; spălarea picioarelor și a feței însemnează că robi patimilor suntem, că prin limbă se propovăduiesc acele lucruri pe care le dorește inima, iar pe cele ce le dorește inima, limba le cugetă. Prin buze, cele ascunse

ale inimii noastre se vădesc, de vreme ce s-a deschis gura, neavând nici uşă, nici strajă, şi iese cuvântul nostru cu nebăgare de seamă şi, prin cuvinte, se jefuieşte inima noastră. Căci gura, nepăzind tainele inimii, fură gândurile ei şi, socotind că este înlăuntrul său, prin gură se face cunoscută, deşi i se pare că este nevăzută. Dulceaţa grăirii de rău înseamnează că suntem plini de ură.

Deci, să nu se înşele cineva de cucernicia cea dinafară, că pe sine se înşeală, şi pe fratele său, părându-i-se că îl încredinţează prin cucernicia cea dinafară, căci prin petrecerea sa arată evlavia sa cea mincinoasă. De voieşti a şti gândurile inimii, ia aminte la gură, şi din ea te vei învăţa pentru cine are grijă şi sârguinţă: pentru cele pământeşti sau pentru cele cereşti, pentru cele duhovniceşti sau pentru cele trupeşti, pentru desfătare sau pentru înfrânare, pentru mult câştig sau pentru necâştigare, pentru smerita cugetare sau pentru înalta cugetare, pentru dragoste sau pentru ură? Că din comoara inimii scoate gura celor ce se apropie de ospeţe şi cugetarea limbii arată pe cine iubeşte inima: Pe Hristos sau pe cele ale veacului acestuia.

Şi sufletul acesta nevăzut, prin faptele trupului se vede în ce fel este: bun sau rău. Bun este cu firea, dar se preface în răutate, pentru voia cea de sine stăpânitoare.

Dar poate va zice cineva că patimile sunt fireşti şi nevinovaţi sunt cei ce le lucrează. Ia aminte la tine, ca nu cumva zidirea cea bună a lui Dumnezeu în prihănire să o aduci. Că El le-a făcut pe *„toate bune foarte"* (Facerea 1, 31) şi firea cu toate bunătăţile a împodobit-o.

Deci, de flămânzeşte cineva, nu păcătuieşte de va mânca cu măsură, fiindcă după fire a flămânzit. La fel dacă înseteză cineva, nu păcătuieşte de va bea din destul, că firească este setea. Doarme cineva, nu păcă-

tuieşte, fără numai dacă fără de măsură va dormi şi pe sine moleşindu-se, la somn se va da, încât de obiceiul somnului celui fără de măsură să se biruiască firea. Că firea şi obiceiul sunt propovăduitori ai ambelor părţi: firea arată robia şi obiceiul înseamnează voia, că din amândouă este alcătuit omul. Voia, fiind de sine stăpânitoare, este ca un lucrător de pământ ce altoieşte în firea noastră obiceiuri rele şi bune, precum voieşte. Pe cele rele, în acest chip le altoieşte: prin foame, lăcomia pântecelui; prin sete, multa băutură; prin somn, moliciunea, şi prin vedere, gândirea cea rea; prin adevăr, minciuna. La fel altoieşte faptele cele bune în acest chip: Prin mâncare, înfrânarea şi prin sete, răbdarea; prin somn, priveghere şi prin adevăr, minciuna; prin întreaga înţelepciune, vederea, că într-o clipă, ca un lucrător de pământ fiind voia noastră, dezrădăcinează obiceiurile cele rele şi altoieşte cele bune, biruind firea.

Pământul lucrării noastre este firea, iar lucrătorul de pământ este voia. Dumnezeieştile Scripturi sunt sfătuitorii şi dascălii, care învaţă lucrătorul nostru de pământ să dezrădăcineze obiceiurile rele şi să răsădească faptele bune. Însă, oricât de treaz şi de sârguitor ar fi lucrătorul nostru de pământ, fără de învăţătura dumnezeieştilor Scripturi, fără de oarecare putere, este prost. Că legiuirea dumnezeieştilor Scripturi îi dă lui pricepere şi putere şi faptele cele bune din ramurile lor, ca să altoiască în lemnul firii.

Pe credinţă în necredinţă şi pe nădejde în deznădejde; pe dragoste în ură şi pe cunoştinţă în necunoştinţă; pe sârguinţă în lene şi pe slavă şi laudă în neslavă; pe nemurire, în moarte şi pe Dumnezeire, în omenire. Deci, dacă ar voi vreodată lucrătorul nostru de pământ, cu obrăznicia sa, să părăsească dascălul şi

sfătuitorul său, adică dumnezeieştile Scripturi, se rătăceşte, adunând gânduri rele şi obiceiuri nebuneşti şi altoind în fire pe cele afară de fire, pe necredinţă şi pe necunoştinţă, pe ură şi zavistie, pe mândrie, pe slava deşartă, pe iubirea de slavă, pe lăcomia pântecelui, pe prigonire şi pe grăirea împotrivă şi pe altele multe ca acestea. Că părăsind pe Dătătorul de lege, este părăsit şi el de Dânsul, iar dacă s-ar învinovăţi pe sine, căindu-se, căzând la Dătătorul de lege şi ar zice: „Am greşit şi Te-am părăsit", îndată, cu a Sa iubire de oameni, Dătătorul de lege îl primeşte şi îi dă pricepere şi putere bună să lucreze iarăşi pământul firii sale, să dezrădăcineze obiceiurile cele rele şi în locul lor să sădească faptele cele bune. Încă şi cununi îi dă lui şi laude, în acest chip: flămânzeşte după fire, dar se înfrânează; însetează, dar, asemenea, rabdă; este doborât de somn sau de lenevire este oprit de la slavoslovia Stăpânului, dar, priveghind, se sileşte spre cântarea de laudă a lui Dumnezeu. Şi aşa se încununează, biruind firea şi câştigând faptele bune.

Deci, slavă iubirii Lui de oameni şi mărturisire bunătăţii Lui şi închinăciune milostivirii Lui! Care părinte este atât de îndurat? Care părinte este atât de milostiv şi care tată iubeşte atât de mult, precum Stăpânul nostru, Care ne iubeşte pe noi, robii Săi? Pe toate ne dă şi pe toate le iconomiseşte! Vindecă rănile sufletelor noastre şi, fiind lepădat de noi, El îndelung-rabdă. Că voieşte ca noi toţi să ne facem moştenitori ai împărăţiei Lui. Voieşte încă şi voinţa noastră să fie lăudată de Dânsul, dacă aceasta va tămădui bolile cele uşoare şi simple. Că pe cele grele şi anevoie de vindecat, El Însuşi le tămăduieşte. Vindecă rănile leneşului, ca să-şi deschidă şi el gura în slavoslovie; lasă şi păcatele păcătosului, ca spre osârdie să-l ridice pe el. Pe cei bolnavi, degrab îi

ajută, ca să nu se împuţineze cu sufletul, iar celor îndelung-răbdători şi care cu răbdare bat la uşă, pe amândouă împreună le dăruieşte, şi tămăduirea şi plata. Că ar fi putut tămădui toate rănile sufletelor noastre şi a ne schimba pe noi cu sila în bunătate, dar nu voieşte, ca nici voinţa noastră să nu se lipsească de laudele Lui.

Deci, noi de ce ne lenevim să-L chemăm spre ajutorul şi sprijinul nostru, când El ne iubeşte şi ne miluieşte? El Însuşi ne-a izbăvit pe noi şi ochii minţii noastre i-a luminat. El Însuşi ne-a dăruit cunoştinţa spre Dânsul şi ne-a făcut a gusta din dulceaţă, ca neîncetat să-L căutăm pe El. Fericit este cel ce a gustat din dragostea Lui şi s-a silit de-a pururea a se umple de dânsa, că, fiind el plin de acest fel de dragoste, altă dragoste nu mai primeşte în sine!

Iubiţilor, cine nu va iubi un Stăpân ca acesta? Cine nu se va închina şi nu se va mărturisi bunătăţii Lui? Şi ce răspuns vom avea în ziua judecăţii, dacă ne vom lenevi? Sau ce vom zice către Dânsul? Că nu L-am auzit, că nu L-am cunoscut şi nu L-am înţeles? Ce trebuia să facă El pentru noi şi nu a făcut? Oare nu S-a pogorât la noi din înălţimea cea nemăsurată şi din sânul cel binecuvântat al Tatălui? Nevăzut fiind, oare nu a fost văzut de noi? Foc nemuritor fiind, oare nu S-a întrupat pentru noi şi a fost pălmuit, ca pe noi să ne slobozească? O, ce minune plină de frică şi de cutremur! Mâna de tină, din ţărâna pământului fiind zidită, a dat palmă Celui ce a zidit cerul şi pământul! Iar noi, ticăloşii şi vrednicii de jale, fiind din ţărână şi muritori şi cenuşă, nici măcar un cuvinţel de la alţii nu suferim! Oare, nemuritor fiind, nu a fost omorât pentru noi, ca pe noi să ne facă vii? Oare, nu S-a dat spre îngropare, ca pe noi împreună cu Dânsul să ne ridice? Oare, nu ne-a dezlegat

pe noi din legăturile vrăjmaşului, pe acela legându-l şi dându-ne nouă putere de a călca peste el? L-am chemat pe Dânsul vreodată şi nu ne-a auzit? Am bătut la uşă şi nu ne-a deschis? Iar de a şi zăbovit cândva, pentru ca să înmulţească plata noastră a zăbovit.

Dar pentru ce te-ai lepădat de lume, iubite, dacă încă mai cauţi odihnă şi dacă în loc de goliciune, haină, iar în loc de sete, băutură de vin? La război fiind chemat, fără de arme voieşti să te lupţi cu vrăjmaşii? În loc de a priveghea, eşti biruit de somn şi în loc de a plânge şi a te tângui, tu râzi. În loc de dragoste, ai ură spre fratele tău. La supunere ai venit şi tu împotrivă grăieşti. La moştenirea împărăţiei Lui te-a chemat şi tu cele pământeşti cugeţi. În loc de smerita cugetare şi de blândeţe, cu trufie şi cu mândrie te porţi.

Deci, ce-I vei răspunde în ziua aceea? Că m-am smerit pentru Tine, că am sărăcit şi am fost gol, am flămânzit sau că am însetat, iubindu-Te pe Tine cu tot sufletul meu şi pe aproapele ca pe mine însumi? Să nu socoteşti că gândurile şi cuvintele tale nu sunt scrise; încă şi conştiinţa ta va fi ajutătoare. Că dacă vei minţi, ea te va vădi pe tine. Sau nu ştii că toată zidirea, cu frică şi cu mult cutremur va sta înaintea divanului Lui, mii de mii şi milioane de milioane de îngeri împrejurul Lui fiind? Şi tu socoteşti că vei minţi şi vei zice că: „acestea toate le-am răbdat pentru Tine"? Caută ca nu cu mai multă pedeapsă să fii osândit pentru faptele tale cele rele şi pentru minciună. Trezeşte-te din somnul tău şi vino-ţi în fire; scutură-ţi gândurile tale şi vezi că s-a plecat ziua. Pricepe încă şi aceasta, o, frate, că fraţii noştri cei ce erau ieri împreună cu noi şi grăiau cu noi, astăzi nu mai sunt împreună cu noi. Au fost chemaţi de Domnul lor şi al nostru, ca să-şi arate fiecare neguţătoria sa.

Deci, cu deadinsul v-aţi învăţat lucrurile zilei de ieri şi ale celei de azi: ieri, ca o floare de dimineaţă a trecut, iar azi, ca o umbră de seară. Cercetează încă şi câştigurile neguţătoriei tale, de sporesc după Dumnezeu, căci, ca un călător grăbit, aşa trec zilele noastre. Deci, fericit este cel ce şi-a neguţătorit talantul său zi de zi şi l-a adunat pentru viaţa veşnică! Dar tu, de ce te leneveşti, o, iubite, pentru ce trândăveşti? Şi cum te-ai îmbătat cu trândăvia ca de vin? Pentru ce te întărâţi întru tine, oare poţi să-ţi faci locaş în veacul acesta? Că precum doi călători, pe cale vorbind între ei, fiecare mergând la casa sa, apucându-i seara, au rămas în lăcaşul la care au ajuns şi, dimineaţă făcându-se, s-au despărţit, însă ştie fiecare din ei ce are în casa sa, ori bogăţie, ori sărăcie, ori linişte, ori necaz, la fel suntem şi noi în veacul acesta. Căci cu sălaşul se aseamănă viaţa aceasta şi de ea ne despărţim, ducându-ne la locul nostru, ştiind ce avem înaintea noastră. Că fiecare ştie ce a trimis înainte la cer, adică: rugăciune cu lacrimi, priveghere, cântare de psalmi cu umilinţă, înfrânare cu smerită cugetare, lepădare de lucrurile cele pământeşti, sau dragoste nefăţarnică şi dorirea lui Hristos.

De ai trimis acestea înainte, îndrăzneşte, că la odihnă te duci, iar dacă nici una dintre acestea nu ai trimis înainte, pentru ce amărăşti pe aproapele? Că dimineaţă ai să te desparţi de dânsul. Şi pentru ce te mândreşti, sau pentru ce te trufeşti? Pentru ce eşti întristat, nevoind a purta cu tine sălaşul acesta? Pentru ce te îngrijeşti de haină şi de îmbrăcăminte sau de hrană? Cel ce dă dobitoacelor hrana lor, pe tine, cel ce Îl slăveşti pe El, oare nu te va hrăni? Cel ce aştepţi să te faci moştenitor al împărăţiei Lui, de haină şi de îmbrăcăminte te îngrijeşti? Cel ce lumii te-ai omorât pe

tine, de cele pământeşti te îngrijeşti? Pentru ce întărâţi pe Doctor, nevrând să te vindeci? În vremea vindecării tale, rănile le ascunzi şi pe Doctor Îl prihăneşti, căci El nu te-a vindecat pe tine? Vreme de pocăinţă ţi s-a dat şi spre pocăinţă te lenevești? Deci, pentru ce acuzi pe Dătătorul de lege, că a adus asupra ta moartea, când tu defaimi şi eşti nebăgător de seamă? Au doară vei zice morţii: „Lasă-mă să mă pocăiesc"? Trezeşte-te, iubite, trezeşte-te! Că va veni peste tine, ca un laţ, ceasul acela, şi atunci frica va cuprinde mintea ta, zicând: „Cum, răspândindu-mă eu cu mintea, au trecut zilele mele şi cum, în gânduri deşarte, au trecut anii mei! Şi ce folos este în ceasul morţii a gândi acestea, când nu vei mai putea să te întorci în lumea aceasta?

Deci, gândeşte-te la cele zise. Ascultă cu urechile tale cele zise de Domnul, dacă crezi în El, că a zis că şi pentru orice cuvânt deşert vom da seamă (Matei 12, 36). Şi destul este cuvântul acesta ca să se trezească mintea noastră, iar cel care pe cele scrise nu le pricepe, nici nu le aude, unul ca acesta se aseamănă ciurului ce primeşte apa şi care nu simte că trece prin el.

Oare cine nu va plânge şi cine nu se va mâhni, cine nu se va înspăimânta, că Stăpânul lumii şi prin Sine şi prin robii Săi, proorocii şi apostolii, propovăduieşte şi strigă şi nu este cine să audă? Şi care sunt cele propovăduite de dânşii? „Nunta este gata, zice, şi cele grase ale Mele junghiate". Mirele, cu slavă şi cu mare cuviinţă stă în cămară şi primeşte cu bucurie pe cei ce intră; uşa este deschisă, slujitorii se sârguiesc. Alergaţi degrabă, mai înainte de a se închide uşa, ca nu cumva să rămâneţi afară şi nu va fi cine să vă bage pe voi înăuntru. Nu este cel ce primeşte, nu este cel ce pune sârguinţă, ci trândăvirea şi grija veacului acestuia ca un lanţ a legat

mintea noastră. Dumnezeieştile Scripturi le scriem drept şi le citim corect, dar nu voim să le auzi drept, pentru că nu voim să săvârşim cele scrise în ele.

Oare, cine s-a dus cale îndepărtată fără de merinde, precum noi, care am lăsat merindea noastră aici, nimic voind a purta la ducere? Fericit este cel care cu îndrăzneală s-a dus la Domnul, purtându-şi merindea lui! Iată dar, fecioarele dorm şi robii neguţătoresc, aşteptând pe Stăpânul lor, cunoscând că vine cu putere şi cu slavă multă să încununeze pe robii Săi, cei ce bine au neguţătorit cu argintul pe care l-au luat de la Dânsul şi să ucidă pe vrăjmaşii Săi, care nu L-au primit ca să împărăţească peste ei. Şi cum în miezul nopţii, firea omenească este cuprinsă de somn, fără de veste din cer se va auzi zgomot mare: trăsnete înfricoşate şi fulgere înspăimântătoare, cutremur, şi se vor speria cei ce dorm şi fiecare îşi va aduce aminte de lucrurile sale, ori bune, ori rele. Iar cei care lucrează cele rele le îşi bat piepturile, zicând că nu au unde să fugă, sau să se ascundă, sau să se pocăiască de cele ce au lucrat, căci pământul se cutremură şi trăsnetele înfricoşează, fulgerele sperie, şi întuneric mare îi opreşte pe dânşii. Şi aşa, în ceasul acela, ca un fulger de iute, de frică mare se va speria tot pământul (I Corinteni 15, 52).

Iar trâmbiţa cu frică va trâmbiţa din cer şi va ridica pe cei adormiţi şi va deştepta pe cei ce dorm din veac. Că cerurile cu puterile lor se vor clătina şi pământul ca apa mării se va clătina de slava feţei Lui. Că foc înfricoşat va alerga înaintea feţei Lui, curăţind pământul de fărădelegile celor ce l-au pângărit. Iadul îşi va deschide porţile cele veşnice, moartea se va surpa, iar ţărâna cea putrezită a firii omeneşti, auzind glasul trâmbiţei, va învia. Că minune mare va fi cu adevărat,

cum într-o clipă, ca o mulțime de pești care se învârtesc în mare, așa mulțime nenumărată de oase ale firii omenești, se vor înconjura, căutându-și fiecare încheieturile. Și, sculându-se, vor striga toți și vor zice: „Slavă Celui ce ne-a adunat pe noi și ne-a sculat pentru iubirea Sa de oameni!". Atunci drepții se vor bucura și cuvioșii se vor veseli. Pustnicii cei desăvârșiți se vor mângâia de osteneala pustniciei lor, mucenicii se vor încununa, apostolii și proorocii se vor preamări.

Fericit va fi cel ce se va învrednici a vedea ceasul acela de bucurie, cum cu slavă se vor răpi în nori, spre întâmpinarea Mirelui Celui fără de moarte, toți cei ce L-au iubit pe El și s-au sârguit a săvârși toate voile Lui. Și precum și-a mărit fiecare de aici aripa sa, așa de înalt va zbura. Și precum de aici fiecare și-a curățit mintea sa, așa va vedea și slava Lui. Și precum a dorit pe Domnul, așa se va sătura de dragostea Lui. Și se va minuna și Adam cel dintâi în ceasul acela, văzând lucruri mari și înfricoșate, cum din el și din soția sa, mulțimi de neamuri au ieșit. Și foarte minunându-se, va preamări pe Ziditorul Dumnezeu, cum dintr-o fire și dintr-o zidire făcută, și în împărăție, și în rai, și în iad, din ei s-a împărțit. Slavă Unuia, Înțeleptului Dumnezeu!

Iubiților, mi-am adus aminte de ceasul acela și m-am cutremurat! Am gândit la acea înfricoșată judecată și m-am înspăimântat. Iar la veselia cea din rai m-am gândit și, suspinând, am plâns, până ce nu a mai rămas tărie în mine de a mai plânge, că în trândăvie și în răspândire cu mintea mi-am petrecut zilele mele și în gânduri spurcate mi-am săvârșit anii mei. Cum s-au furat, nu am priceput, și cum au trecut, nu am simțit. Zilele mele au lipsit și fărădelegile mele s-au înmulțit. Vai mie, iubiții mei, vai mie! Ce voi face rușinii acelui

ceas, când vor sta de față toți cunoscuții mei, cei ce mă vedeau pe mine în chipul acesta al cucerniciei și mă fericeau, iar dinăuntru eram plin de fărădelege și de necurăție și am uitat pe Domnul, *„Cel ce cearcă inimile și rărunchii"*? (Psalmul 7, 9). Cu adevărat, acolo este rușinea! Ticălos va fi dacă acolo cineva se va rușina!

Iubitorule de oameni, Bunule, pentru îndurările Tale Te jur pe Tine, să nu mă pui pe mine de-a stânga împreună cu iezii cei ce Te-au întărâtat pe Tine, și nici să-mi zici: „Nu te știu pe tine". Ci îmi dă mie, pentru milostivirea Ta, plângere neîncetată, umilință, smerenie inimii mele și curățește-o pe ea ca să se facă biserica darului Tău Celui Sfânt. Că, deși păcătos și păgân sunt, dar de-a pururea la ușa Ta bat. Și, deși sunt leneș și trândav, însă pe calea Ta călătoresc.

Frații mei iubiți, rog iubirea voastră, sârguiți-vă a bine plăcea lui Dumnezeu, până este vreme! Plângeți înaintea Lui ziua și noaptea în rugăciunea voastră și în cântare de psalmi, ca să ne izbăvească pe noi de plângerea cea nesfârșită și de scrâșnirea dinților, de focul gheenei și de viermele cel neadormit, și să ne bucure pe noi în împărăția Sa, în viața cea veșnică, de unde a fugit durerea, scârba și suspinul și unde nu mai este trebuință de lacrimi de pocăință, unde nu este frică și cutremur, unde nu este stricăciune, unde nu este potrivnic și vrăjmaș, unde nu este întărâtare și mânie, unde nu este ură și vrajbă, ci cu totul numai bucurie și veselie și masă plină de bucate duhovnicești, pe care a gătit-o Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El. Fericit va fi cel ce se va învrednici de ea și ticălos cel ce se va lipsi de dânsa! Rogu-mă vouă, iubiților, vărsați peste mine îndurările voastre și, căzând la Bunul și Iubitorul de oameni, Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu, rugați-vă pentru mine ca să fie mila

Sa cu mine și să mă izbăvească de mulțimea fărădelegilor mele și să mă sălășluiască împrejurul lăcașurilor voastre, în curțile binecuvântatului rai, ca să mă fac vecin al vostru, moștenitorii lui, fiindcă voi sunteți fii iubiți, iar eu ca un câine urât, ca să-mi aruncați fărâmiturile meselor voastre și să se împlinească și cu mine cele scrise: *„Că și câinii mănâncă din fărâmiturile ce cad de la masă"* (Matei 15, 27).

Așa, cu adevărat, iubiților, vărsați peste mine rugăciunile voastre, și veniți să ne sârguim pentru viața noastră, că toate ca umbra trec! Să urâm lumea și cele din ea, și grija cea trupească, și altă grijă să nu avem afară de grija mântuirii noastre, după cum și Domnul a zis: *„Că ce va folosi omul de va dobândi toată lumea și de sufletul său se va păgubi? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?"* (Matei 16, 26).

Negutători duhovnicești suntem, fraților, și ne asemănăm negutătorilor lumești. Negutătorul, își socotește în fiecare zi câștigul și paguba și, de s-a păgubit, se sârguiește și se îngrijește cum iarăși să împlinească. Așa și tu, iubite, în fiecare zi, seara și dimineața, cu deadinsul ia seama și, în fiecare seară, intrând în inima ta, socotește și zi în tine: „Oare, nu am întărâtat în ceva pe Dumnezeu? Oare, nu am vorbit vreun cuvânt deșert? Oare, nu am defăimat? Oare, nu am întărâtat pe fratele meu? Oare, am vorbit de rău pe cineva? Oare, nu cântând cu gura, cu mintea m-am gândit la lume? Oare, nu mi-a venit poftă trupească și cu dulceață am primit-o? Oare, nu m-am biruit cu grijile pământești?". De te-ai păgubit cu acestea, sârguiește-te să le învingi. Suspină, plângi, ca să nu cazi iarăși în ele! Dimineața, iarăși cugetă și zi: „Oare, cum a trecut noaptea aceasta? Oare, am câștigat în ea negutătoria mea? Oare, a privegheat

mintea mea împreună cu trupul? Oare, au lăcrimat ochii mei? Oare, nu m-am biruit de somn la plecarea genunchilor? Oare, nu mi-au venit gânduri viclene și cu dulceață am cugetat la ele?". Dacă te-ai biruit în acestea, sârguiește a te vindeca și pune-ți străjer în inima ta, ca să nu mai pătimești aceleași.

Dacă așa te vei îngriji, vei păzi negutătoria ta, și, astfel, Domnului tău te vei face bine plăcut și ție spre folos. Și ia aminte la tine, ca nu cumva să cazi în trândăvie, căci începutul pieirii este tirania trândăviei. Ci urmează albinei și vezi taina ei cea minunată, cum din florile pământului își adună mierea sa. Deci, la această insectă mică ia aminte, că de se vor aduna toți înțelepții pământului și filosofii lumii, nu vor putea tâlcui înțelepciunea ei, cum din flori zidește gropile și îngroapă în ele pe fiii ei, și, înviindu-i pe dânșii, pune în ei glas, ca un arhistrateg. Iar ei, cu un suflet ascultă glasul ei și zboară. Și după ce vor zbura, lucrează și umplu acele gropi de dulceață, și astfel, tot omul înțelept, văzând ostenelile ei, slăvește pe Ziditorul Dumnezeu, minunându-se că prin acest fel de insectă mică dă atâta înțelepciune! Deci, asemenea și tu, iubitul meu, fă-te precum albina, și din dumnezeieștile Scripturi adună-ți bogăția ta, comoară nejefuită, și o trimite înainte la cer. Că și boierii pământului, când doresc să plece într-o țară îndepărtată, trimit înainte pe slugi, împreună cu bogățiile lor, ca, după ce se vor întoarce din călătorie, să se și odihnească.

Așa și tu, iubite, trimite-ți înainte bogăția ta în cer, ca să fii primit în lăcașurile sfinților! Să nu te lenevești în această vreme scurtă, ca să nu te căiești în veci nesfârșiți. Nu auzi pe Domnul nostru, zicând: *„În lumea aceasta scârbe veți avea"* (Ioan 16, 33), și iarăși: *„În răbdarea voastră, câștigați-vă sufletele voastre"*? (Luca

21, 19). Iar dacă tu, din pricina moliciunii şi trândăviei, doreşti să fugi de necazul veacului acestuia şi de răbdare, şi pofteşti dulceaţă trupească, pentru ce jugul lui Hristos, cel bun şi uşor, pentru moliciunea ta îl grăieşti de rău, zicând că este aspru şi greu şi, neputând să te porţi pe tine, te dai la pieire? Şi cine te va milui pe tine? Căci tu singur te ucizi. Şi cine se va îndura de tine? Că, luând armele lui Hristos, se cuvenea să baţi război cu vrăjmaşul, iar tu, în inima ta ai înfipt sabia!

Dacă în viaţa aceasta te lauzi, în zadar este nădejdea ta şi deşartă aşteptarea ta. Cum se roagă gura ta lui Dumnezeu? Şi care sunt cele pe care le ceri de la Dânsul? Odihna acestui veac sau viaţa cea neîmbătrânitoare şi fără de moarte? Dacă pe acestea vremelnice şi nestătătoare le ceri, mai bun este decât tine furul şi curvarul, că aceia se roagă să se mântuiască şi pe tine te fericesc, când tu, cu minciună, în această bună petrecere vieţuieşti. Că lumina urând-o, întunericul l-ai iubit, şi împărăţia cerurilor părăsind-o, pe cele pământeşti şi vremelnice le-ai dorit.

Înfricoşatu-te-ai, o, ticăloase, că Bunul Dumnezeu şi Iubitorul de oameni leapădă osteneala ta? El, spre aceasta, puterea şi darul Său îţi dă, inima ta o umileşte şi plata ţi-o dăruieşte. Toate de la Dânsul sunt, şi tu te trufeşti! Plata lucrătorului o cere de la cei ce-L lipsesc pe El, şi plata lacrimilor tale nu o va plăti? O, să nu fie! Cel ce a zis: *„Căutaţi şi veţi afla, bateţi şi se va deschide vouă"* se face mincinos? Nicidecum! Du-te, ticălosule, cine te-a pizmuit pe tine, cine te-a zavistuit? Pârâşul şi urâtorul de bine? Sârguinţa aceluia aceasta este, ca nu cumva vreun om să se mântuiască.

Deci, vino-ţi în fire şi nu-ţi urî sufletul tău. Deschide-ţi ochii minţii tale şi vezi pe cei împreună cu tine, cum se nevoiesc, cum se sârguiesc, cum candelele lor le ţin, şi gura lor laudă şi slujeşte pe Mirele Cel fără de moarte; ochii lor iau aminte la frumuseţea Lui, şi sufletul lor înfloreşte şi se bucură! Ia aminte că S-a apropiat şi nu zăboveşte, că vine să veselească pe cei ce L-au aşteptat pe El! Fără de veste va fi glasul: *„Iată Mirele vine"*, şi cei împreună cu tine vor merge cu bucurie, candelele lor având-le aprinse şi haina luminată. Şi vor auzi glasul Lui, zicând: *„Veniţi, binecuvântaţii Părintelui Meu, moşteniţi împărăţia cea gătită vouă de la întemeierea lumii"* (Matei 25, 34). Şi făcându-se glasul, vei zice lor: „Fraţii mei, dăruiţi-mi puţin untdelemn, că iată mi se stinge candela mea". Şi vei auzi de la dânşii: „Nu cumva să nu ne ajungă nici nouă şi nici ţie. Du-te la cei ce vând şi-ţi cumpără!". Şi te vei duce, căindu-te, dar nu vei afla să cumperi. Că tot pământul va tremura ca apa mării de slava Lui. Şi, atunci, tânguindu-te, vei zice: „Mă duc să bat, şi cine ştie, dacă îmi vor deschide?". Şi, întorcându-te, vei bate, dar nu va fi cine să-ţi răspundă. Şi mai aşteptând, vei bate, şi îţi va răspunde dinăuntru: *„Amin, zic ţie, nu te ştiu pe tine cine eşti. Du-te de la Mine, lucrătorule al fărădelegii!"*.

Şi stând acolo, vei auzi glas de veselie şi de bucurie şi vei cunoaşte glasul fiecăruia dintre prietenii tăi, şi, suspinând, vei zice: „Vai mie, ticălosului, vai mie! Cum m-am lipsit de slava pe care o au fraţii mei! În toată vremea vieţii mele am fost împreună cu dânşii, şi acum, cum m-am despărţit de ei? Cu dreptate pătimesc. Că aceia se înfrânau, iar eu nu luam aminte; aceia cântau, iar eu, răspândindu-mă, tăceam; aceia se sârguiau la aplecarea genunchilor, iar eu dormeam; aceia se rugau, iar eu cu mintea mă răspândeam; aceia se smereau pe sine, iar eu mă mândream; aceia cu totul

se netrebniceau pe sine, iar eu mă împodobeam. Pentru aceasta, aceia acum se veselesc, iar eu mă tânguiesc; aceia se bucură, iar eu plâng".

Deci, trezește-te puțin, o, ticălosule, și ia aminte la nemărginita Lui iubire de oameni și nu te lenevi de mântuirea ta! Caută-L pe Dânsul și degrab te va ajuta spre mântuire, Cheamă-L pe Dânsul și te va apăra! Dă-I Lui, ca să iei însutit. Dacă hârtia cea neînsuflețită, prin slove strigând, datoriile ce sunt scrise pe dânsa le păzește, cu cât mai vârtos Bunul Dumnezeu va da dar celor ce-L caută pe El. Hârtia, prin slove, dobândă peste dobândă crește, iar comoara Darului lui Dumnezeu înmulțește plata rugăciunilor și a cererilor noastre.

Deci, să nu te trândăvești, ca să nu te stăpânească grija lucrurilor pământești, nici în deznădejde să cazi. Că Dumnezeu, pentru milostivirea Sa, te primește și te apără, încă și pe toți cei ce din toată inima Îl caută pe El. Deci, apropie-te de Dânsul fără de sfială, cazi, suspină, plângi și spune-I: „Doamne al meu, Mântuitorul meu, pentru ce m-ai lăsat? Fie-ți milă de mine, că Tu singur ești Iubitor de oameni. Mântuiește-mă pe mine, păcătosul, că Tu singur ești fără de păcat. Scoate-mă din tina cea împuțită a fărădelegilor mele, ca să nu mă înglodez în ea, în vecii vecilor. Izbăvește-mă din gura vrăjmașului, că, iată, răcnește ca un leu, vrând să mă înghită. Deșteaptă puterea Ta și vino să mă mântuiești. Fulgeră cu fulgerul Tău și risipește puterea lui. Să se înspăimânte și să se întunece de la fața Ta, că neputincios este a sta înaintea Ta, și înaintea celor ce Te iubesc pe Tine, că vede semnul Darului Tău și se sperie de Tine, și, rușinându-se, se îndepărtează de la dânșii. Și acum, Stăpâne, mântuiește-mă, căci către Tine am scăpat!".

Dacă așa te vei ruga Lui și-L vei chema din toată inima ta, ca un Părinte bun și milostiv îți va trimite darul Său spre ajutor și toate voile tale le va împlini. Așa, iubitul meu, apropie-te și să nu te lenevești, nici să iei aminte la mine, trândavul, că destulă îmi este rușinea feței mele, mie, celui ce zic și nu fac, celui ce sfătuiesc și nu pricep. Ci urmează părinților desăvârșiți și duhovnicești. Nici peste măsură de cele prea înalte să te apuci, neputând a le săvârși, nici de cele foarte ușoare, ca să se înmulțească plata ta.

Să nu-ți hrănești trupul tău, ca să nu te lupte pe tine, nici în dulcețile trupești să-l obișnuiești, ca să nu se facă greutate sufletului tău, căci îl va trage în cele mai de jos ale pământului. Că, dacă te vei da pe tine spre a-i săvârși poftele, va părăsi căile cele drepte și peste prăpăstii va umbla și ușor va primi orice gând spurcat, și întreg înțelept nu va mai fi. Și dacă, iarăși, peste măsură îl vei chinui, și sufletului se face greutate, fiindcă se va birui de mâhnire și de trândăvie. Se va face și mânios și leneș spre slavoslovie, spre rugăciune și spre ascultarea cea bună. Deci, cu dreaptă socoteală te chivernisește! Spune-mi, oare, niciodată nu ai văzut alergare de cai, sau vreo corabie pe mare? Că pe cai, dacă îi aleargă cineva peste măsură, cu totul se obosesc, și iarăși, dacă fără de măsură îi vor îngrășa, și pe vizitiu îl trântesc. Asemenea și corabia, dacă se încarcă mai mult decât îi este măsura, se acoperă de valuri și se cufundă, iar dacă plutește fără a fi încărcată, degrab se răstoarnă de vânturi.

Asemenea și sufletul și trupul, dacă mai presus de măsură se vor îngreuia, vor cădea în cele mai sus zise. Pentru aceasta, bine este a începe și a sfârși și lui Dumnezeu bine a-I plăcea, și ție însuți și vecinului tău să te faci de folos.

Turma cea binecuvântată a lui Hristos, luminătorii lumii şi sarea pământului voi sunteţi, pustnicii cei desăvârşiţi, care pe pământ aţi iubit îngereasca petrecere. Nevoinţa voastră este vremelnică, iar răsplata şi lauda veşnică. Osteneala voastră este scurtă, iar odihna nesfârşită. Şi pe cât de mult vă nevoiţi, fapta bună isprăvind-o, pe atât vrăjmaşul vostru se aprinde de mânie, întinzând multe feluri de curse împotriva voastră. Deci, luaţi aminte la uneltirile lui, că fără de nevoinţă nimeni nu se încununează. Însă nici darul lui Dumnezeu nu va părăsi pe cel ce cu osârdie bate război şi se nevoieşte. Iar dacă cineva, moleşindu-se, s-ar lenevi a deschide gura sa şi a chema darul spre ajutor, pe sine să se prihănească şi nu darul, spunând că nu a fost ajutat de el. Că precum cineva care are mâinile sănătoase, iar în faţă mulţime de bucate, se leneveşte să le întindă şi să le umple de bunătăţile ce-i sunt puse înainte, aşa şi monahul care este cercetat de Dar şi se leneveşte a-L chema şi a se umple de bucatele dulceţii Lui.

Monahul se aseamănă ostaşului ce merge la război şi îşi îmbracă trupul său peste tot cu armură, este cu grijă şi se nevoieşte până la biruinţă, ca nu pe neaşteptate să vină asupra lui război şi, fiind neapărat, să fie prins. Asemenea şi monahul, dacă se moleşeşte, va deveni trândav şi uşor este prins de vrăjmaşul. Că aruncă în el gânduri întinate pe care le primeşte cu dulceaţă: pe cele ale înaltei cugetări şi ale slavei deşarte, ale zavistiei şi grăirii de rău, lăcomiei pântecelui şi somnului fără de saţiu, şi, pe lângă acestea, îl aduce în deznădăejde şi în tăgăduirea răutăţilor. Iar dacă se va trezi totdeauna, atrage darul lui Dumnezeu spre ajutor, se sprijineşte de dânsul cum îi va plăcea lui şi se face în sine şi lăudat şi lăudător. Că precum cineva, privindu-se

în oglindă, cel ce priveşte este chiar cel ce se priveşte, asemenea şi darul, oriunde ar afla odihnă şi se va sălăşlui în om, îl slăveşte pe dânsul şi se slăveşte de dânsul. Iar fără ajutorul lui nu poate inima sa să fie îndestulată, nici să se umple de umilinţă, ca să se mărturisească după cuviinţă Stăpânului, ci săracă şi lipsită de bunătăţi este şi locuiesc în ea gândurile cele urâte şi întinate, ca şi corbul de noapte în loc nelocuit.

Deci, omului i se cuvine a-l chema pe dânsul, ca, venind, să-i lumineze mintea şi, curăţindu-se pe sine, locuitor în sine şi ajutător să-l câştige pe el şi prin el să facă toată fapta bună. Şi, luminându-se de dânsul, să poată înţelege podoaba cea în multe feluri şi frumuseţea veacului ce va să fie; şi darul i se face zid şi întărire şi-l păzeşte în veacul acesta, spre viaţa veacului ce va să fie.

Deci, pleacă-ţi urechea ta, iubite, şi, dacă pofteşti viaţa cea veşnică şi fericirea Domnului tău, mă voi face ţie sfătuitor. Spune-mi, pentru ce-ţi speli faţa ta cu apă? Ca să placi aproapelui tău? Deci, precum se vede, nu ai alungat patimile trupului, ci de dânsele eşti robit. Însă de voieşti a-ţi spăla faţa ta, spală-o cu lacrimi şi înălbeşte-o cu plângere, ca să strălucească de slavă înaintea lui Dumnezeu şi a sfinţilor îngeri. Că faţa spălată cu lacrimi este podoabă neveştejită. Dar poate îmi vei zice că te ruşinezi de întinăciunea feţei. Să ştii că întinăciunea picioarelor şi a feţii tale, dacă ai inima curată, mai mult decât soarele străluceşte înaintea lui Dumnezeu şi a sfintelor puteri. Dar pentru ce încă şi râzi cu neluare aminte şi, a plânge fiindu-ţi poruncit, te-ai biruit de râs? Şi de unde este aceasta, de vreme ce fericirea Lui nu ai poftit-o şi muncile Lui nu te înfricoşează pe tine? Cel ispitit poate să sfătuiască pe cei neispitiţi, şi neguţătorul ce a căzut între tâlhari le arată adevărul călătorilor.

Deci, fiindcă din parte m-am ispitit, îți spun că de a mea moliciune puțin timp m-am păzit, și iarăși trândăvia întru aceeași m-a așezat. Pentru aceea vă sfătuiesc pe voi, turmă iubită a lui Dumnezeu, ca nu pentru patimile trupului și pentru dulceața vieții, de slava lui Dumnezeu să vă lipsiți și de veselia cea nestricată, și de bucuria cămării de Mire să vă înstrăinați. Că știți: osteneala pustniciei trece ca somnul, iar odihna răsplătirii este fără de sfârșit și nepovestită.

Ia aminte la tine, să nu te afli din amândouă părțile căzând și pentru amândouă să te muncești, ci sârguiește-te ca fapta bună desăvârșită să o câștigi, căci este împodobită cu toate acelea pe care le iubește Dumnezeu! Că dacă o vei câștiga pe aceasta, nici pe Dumnezeu nu-L vei întărâta vreodată, nici aproapelui tău nu-i vei face rău. Și se numește aceasta, cu un fel de nume, faptă bună, care are în sine frumusețea și toată podoaba faptelor bune. Că precum coroana împărătească nu se poate face fără de pietre scumpe și fără de mărgăritare de mult preț, așa și fapta bună, cea de un fel, fără frumusețea faptelor bune, cele de multe feluri, nu se alcătuiește. Și precum la aceea, de va lipsi vreo piatră sau vreun mărgăritar, nu poate străluci pe capul împăratului, așa și acestei fapte bune, celei de un fel, de-i va lipsi vreo podoabă din celelalte fapte bune, nu se numește faptă bună desăvârșită.

Se aseamănă încă și bucatelor scumpe, care sunt drese cu toate mirodeniile cele alese, dar sunt lipsite de sare. Deci, precum bucatele scumpe, dacă nu sunt sărate, nu pot fi mâncate, așa și fapta bună, cea de un fel, cu toată podoaba bunătăților celor de multe feluri fiind împodobită, de va fi lipsită de dragostea lui Hristos și a aproapelui, cu totul este urâtă.

Asemenea, iarăși, este conținutului desăvârșit și frumos al Alfa Vitei celei săvârșite și împodobite cu slovele sale și căreia, de-i va lipsi una din slove, toate se fac de nimic. Așa și aceasta, de îi va lipsi una din celelalte bunătăți, toată se află netrebnică.

Se aseamănă și cu vulturul, care, văzând mâncare în vreun laț, cu iuțime se coboară la dânsa, și vrând să răpească vânatul, de capătul unghiei s-a prins, și, prin acea părticică mică a trupului, toată puterea lui se leagă. Și tot trupul îl are cu părere liber și afară de cursă, dar toată puterea legată. În același chip, cu adevărat, și această faptă bună, dacă se va lega cu vreunul din lucrurile pământești, se omoară și se prăpădește și nu poate să se ridice la înălțime, fiind pironită de acel lucru.

Cel ce nu are lacrimi să vină și să plângă, și cel ce este lipsit de umilință să suspine. O, cum fapta bună înălțându-se la cer și la porțile împărăției ajungând, nu a putut să intre! Adică, ce zic, iubiților? Cineva a săvârșit această faptă bună cu milioane de osteneli și a împodobit-o ca pe o coroană de împărat dar, legându-se cu lucruri pământești, a pierit și a rămas afară de împărăția cerească.

Deci, cercetează-te pe tine, ca să nu te afunzi în vreuna din aceste fapte și, dându-te pe tine vrăjmașului, să risipești fapta bună cea atât de minunată, pe care ai câștigat-o cu atâtea osteneli! Și să nu o oprești pe dânsa a se sui la cer și să nu o pui rușinată înaintea cămării de Mire, ci dă-i ei îndrăzneală, cu glas înalt să intre, veselindu-se și plata cerându-și. Deci, trezește-te, iubite, și începe să rupi părul cel prost, ca să nu te faci de râs, precum Samson, care, cu o falcă, într-o clipeală de ochi, o mie a ucis, și pe sine slobozindu-se, pe vrăjmași i-a omorât și biruința lui Dumnezeu a adus-o și rugăciunea

lui a prefăcut falca în izvor. Unele ca acestea și atât de mari lucruri săvârșind, prin lipsirea perilor, fiindcă prin nebunie s-a dat pe sine vrăjmașilor, tăria cea înfricoșată și foarte minunată cu totul a legat-o. Deci și tu, ia aminte, să nu legi o faptă bună în vreo lucrare pământească, ci de toate cele ce o vatămă slobozește-o și trimite-o înainte la cer.

Precum cineva se coboară în adânc spre a afla mărgăritar de mult preț și, după ce îl află, se ridică la suprafața apelor, fără haine, dar cu multă bogăție, asemenea și tu, golește-te pe tine de toate întinăciunile lumești și îmbracă această faptă bună, împodobindu-te cu dânsa; și silește-te ziua și noaptea ca să nu te dezgolești de ea. Că sufletul ce a câștigat-o, de nici un rău nu poate să se răstoarne, nici de foame sau de goliciune, de trândăvie sau de boală, de sărăcie sau de prigoană, sau de altă oarecare ispită diavolească. Că de se va trezi prin unele ca acestea, mai mult crește și se încununează, de-a pururea după Dumnezeu sporind și strălucind. Și nici moartea nu poate să-i facă lui rău, ci, după ce iese din trup, îngerii în ceruri bucurându-se, pe dânsul îl primesc și-l aduc la Tatăl luminilor.

Că scârba lucrează răbdare, iar sărăcia și necâștigarea este pământ al lucrării ei. Că din ele rodesc roadele dreptății. Însă nici boala nu poate să o nedreptățească, deoarece din ea se îmbracă cu putere și laudă pe Dumnezeu. Asemenea nici ispitele nu pot să o împuțineze, că din ele câștigă laudă și slavă în viața veșnică. Prigoana a o înfricoșa nu poate, căci din ea își împletește cunună desăvârșită și frumoasă, și Dumnezeului slavei cu bucurie o aduce. Și nici goliciunea nu poate a o înfășura cu necinste, fiindcă din ea își țese haina slavei. Foamea nu poate să o așeze în împuținare de suflet, că din foame

i se pregătește masă în împărăția cerurilor. Și nici setea nu poate să o înfășoare cu lenevirea, că din ea i se pregătește veselia raiului. Nici sărăcia nu poate să o amăgească spre bogăție, că printr-însa moștenește fericirea Domnului. Iar privegherea și plânsul sunt cunună a desăvârșirii ei. Smerita cugetare și blândețea sunt temelii ale zidirii ei, și moartea nu poate pe dânsa să o omoare. Încă nici mormântul nu poate să o închidă și să o țină pe ea, nici chiar cerurile nu pot să-și închidă porțile dinaintea ei, ci, văzând-o pe ea, cu bucurie se deschid.

Milioane de milioane și mii de mii de Îngeri și de Arhangheli, de Scaune și de Domnii, de Începătorii și de Stăpânii nu pot să o oprească, ci, cu bucuria firii lor, o primesc pe ea și, pe mâinile lor ridicând-o, o aduc înaintea scaunului slavei. Se bucură de dânsa Tatăl și Fiul împreună cu Sfântul Duh. Și se bucură de dânsa Tatăl, că pe Dânsul L-a iubit și afară de Dânsul pe altul nu a iubit. Se bucură de dânsa Unul-Născut Fiul Său, căci pe Dânsul L-a dorit și afară de El pe nimeni nu a câștigat. Se bucură de dânsa Sfântul Duh, că s-a făcut întru Dânsul locaș sfânt și S-a sălășluit în ea. Se bucură de dânsa cerurile cu puterile lor și slăvesc pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh, văzând-o pe dânsa împodobită cu faptă bună îngerească și cu toată podoaba dreptății. Se bucură de dânsa raiul, căci îi este lui spre moștenire.

Slavă și mare cuviință Unuia Bunului și Iubitorului de oameni Dumnezeu, Cel ce ne dă nouă împărăția Sa, prin darul Său! Vindecă-mă, Doamne, și mă voi vindeca, Cel Unul înțelept și milostiv! Rog bunătatea Ta, vindecă rănile sufletului meu și luminează ochii minții mele și, de vreme ce s-a împuțit mintea mea, sarea darului Tău să o îndulcească pe dânsa! Și ce voi zice Ție? O, mai înainte Cunoscătorule, Cel ce cerci

inimile şi rărunchii, Tu singur ştii cum însetează sufletul meu ca un pământ fără de apă şi Te doreşte pe Tine inima mea, că pe cel ce Te iubeşte pe Tine, de-a pururea darul Tău îl satură. Şi precum totdeauna m-ai auzit pe mine, şi acum să nu treci cu vederea rugăciunea mea, căci ca o robită este mintea mea, pe Tine singur, Mântuitorul adevărului, căutându-Te. Deci, trimite darul Tău, ca, venind, să-mi sature foamea mea şi să-mi adape setea mea! Că de Tine, Lumina adevărului şi Dătătorul mântuirii, doresc şi însetez. Deci, dă-mi mie cererile mele şi revarsă în inima mea o picătură a dragostei Tale, ca să se aprindă ca o văpaie în inima mea şi să mistuiască mărăcinii şi spinii ei, adică gândurile cele rele.

Deşi eu m-am lepădat şi mă lepăd, ca cel ce sunt de ţărână şi fiu al celui de ţărână, Tu, Cel ce ai umplut vedrele de binecuvântarea Ta, potoleşte setea mea din darul Tău! Şi Cel ce ai săturat cei cinci mii de bărbaţi din cele cinci pâini, satură-mi foamea mea din binecuvântarea cea nemăsurată a bunătăţii Tale! Iubitorule de oameni, Bunule, dacă peste buruieni şi peste flori şi peste tot felul de verdeţuri ale pământului se varsă cu îndestulare darul Tău, cu cât mai vârtos se vor dărui cererile robului Tău, cel ce se roagă Ţie! Că iată, şi văzduhul se luminează, şi păsările îşi schimbă glasurile lor din slava cea multă a înţelepciunii Tale. Iată încă şi tot pământul se îmbracă cu haină de flori, care se ţes fără de mâini omeneşti. Se bucură şi prăznuiesc două praznice: Unul pentru Adam, fiul său cel întâi-născut, că a înviat, iar altul pentru Stăpânul său, că S-a pogorât şi a umblat pe dânsul. Iată, şi marea se înmulţeşte din darul Tău şi îmbogăţeşte pe cei ce înoată în ea.

Darul Tău îmi dă mie îndrăzneală de a grăi către Tine, şi dorirea ce o am către Tine mă sileşte pe mine.

Iar dacă şarpele, începătorul răutăţii, cel din început ucigaş de om, în vremea aceasta apropiindu-se, îşi deschide gura sa, cu cât mai vârtos vei deschide gura robului Tău, cel ce Te doreşte pe Tine, spre slava şi lauda darului Tău! Iubitorule de oameni, Bunule, Cel ce ai primit cei doi bănişori şi ai lăudat voia văduvei, primeşte rugăciunea mea, a robului Tău, şi înmulţeşte rugăciunea mea şi împlineşte-mi cererile mele, ca să mă fac lăcaş sfânt al darului Tău şi să locuiască în mine; şi el să mă înveţe pe mine cum să-i plac lui, ca să răsune în alăuta mea viersuri de umilinţă şi de veselie şi să strângă mintea mea ca un frâu, ca nu, rătăcindu-mă, să greşesc Ţie şi lepădat să fiu din lumina aceea! Auzi-mă pe mine, Doamne, auzi-mă, şi-mi dă ca să mă închid în împărăţia Ta! Să mă adun, eu, cel rătăcit şi să mă curăţesc, eu, cel necurat, să mă înţelepţesc, eu, cel fără de minte şi să mă fac de bună treabă, eu, cel netrebnic! Turma cea aleasă a pustnicilor Tăi şi a tuturor sfinţilor care bine Ţi-au plăcut Ţie, cei ce în rai se bucură, ei solesc pentru noi şi Te roagă pe Tine, Unule, Iubitorule de oameni, şi Tu vei auzi rugăciunea lor şi mă vei mântui pe mine cu rugăciunile lor. Iar eu, printr-înşii, slavă Îţi voi aduce Ţie, că rugăciunile lor le-ai auzit şi Te-ai milostivit spre mine şi nu ai trecut cu vederea cererea lor care s-a făcut pentru mântuirea mea. Că Tu, Doamne, prin proorocul Tău, ai zis: *„Deschide gura ta şi o voi umple pe ea"*.

Deci, iată, s-a deschis împreună cu inima gura robului Tău; umple-o pe ea de darul Tău, ca totdeauna să Te binecuvinteze pe Tine, Hristoase, Mântuitorul nostru! Plouă în inima mea, Iubitorule de oameni, Bunule, roua darului Tău, că precum pământul cel semănat nu poate să hrănească seminţele lui fără de cercetarea bunătăţii Tale, aşa nici inima mea nu poate a

grăi cele bineplăcute Ţie fără de darul Tău şi a rodi rod al dreptăţii. Deci, iată cum ploaia hrăneşte seminţele şi pomii se încununează cu flori pestriţe, la fel şi roua darului Tău să lumineze mintea mea şi să o împodobească pe ea cu florile umilinţei şi ale smeritei cugetări, ale dragostei şi ale răbdării! Şi ce zic? Că iată, rugăciunea mea este neputincioasă şi fărădelegile mele sunt multe şi mari, păcatele mele mă necăjesc pe mine şi neputinţele mele mă silesc pe mine, dar să le biruiască pe ele darul Tău, Doamne!

Cel ce ai deschis ochii orbului, deschide ochii minţii mele, ca totdeauna să privesc la frumuseţea Ta! Cel ce ai deschis gura dobitocului, deschide-mi gura mea spre slava şi lauda darului Tău! Cel ce ai pus mării hotar cu cuvântul poruncii Tale, pune hotar şi inimii mele, prin darul Tău, ca să nu se abată în dreapta sau în stânga de la frumuseţea Ta! Cel ce ai dat apă în pustie poporului celui neascultător şi împotrivă grăitor, dă-mi umilinţă şi ochilor mei lacrimi, ca să plâng ziua şi noaptea, în toate zilele vieţii mele, cu smerită cugetare şi cu dragoste şi cu inimă curată! Să se apropie rugăciunea mea către Tine, Doamne, şi să-mi dăruieşti din sămânţa cea sfântă a Ta, ca să-Ţi aduc mănunchi plin de umilinţă şi de mărturisire şi să zic: Slavă Celui ce mi-a dat, ca Lui să-I aduc şi să mă închin Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, în veci. Amin.

Deci, să ne trezim, mă rog, în această vreme scurtă, şi să ne nevoim în ceasul acesta al unsprezecelea, că seara s-a apropiat şi Dătătorul de plată cu slavă vine să dea fiecăruia după lucrurile lui! Luaţi aminte, ca nu cineva din voi să se lenevească după ce a isprăvit vreo faptă bună şi să piardă plata cea nemăsurată a Mântuitorului! Că se aseamănă monahul unei ţarine semănate,

care cu ploi şi cu rouă de multe feluri şi de roade aducătoare crescând, rodeşte rod de veselie, şi, după ce a ajuns la vremea rodului, în mai multă grijă aruncă pe lucrătorul de pământ, ca nu cumva grindina sau dobitoacele sălbatice să o strice. Iar după ce întru sine îşi va dobândi răsplătirile, strângând roadele holdelor în jitniţă, se bucură şi se veseleşte, mulţumind Domnului. Asemenea şi monahul, câtă vreme este în trupul acesta, dator este a se îngriji de viaţa cea veşnică, ostenindu-se în pustnicie până la ziua cea mai de pe urmă, ca nu, lenevindu-se, fără de folos să alerge, ci, după ce va sfârşi alergarea, roadele ostenelilor, ca lucrătorul de pământ, în cer să le ducă, bucurie şi veselie făcând îngerilor.

Deci, nimeni să nu se trândăvească sau să se sperie de ispite, ci, cel tare să sprijinească pe cel neputincios; cel osârdnic să mângâie pe cel mic la suflet şi cel treaz să deştepte pe cel ce se biruieşte de somn. Cel statornic să dojenească pe cel nestatornic; cel înfrânat să certe pe cel fără de luare aminte şi fără de rânduială, şi aşa, unii cu alţii împreună ostenindu-ne, cu un cuget, şi, biruind pe împotrivă-luptătorul nostru vrăjmaş, îl vom ruşina, şi pe Dumnezeul nostru Îl vom slăvi, pe sfinţii îngeri îi vom veseli şi pe cei ce ne vor vedea şi vor auzi de noi, întru Hristos Mântuitorul nostru, foarte mult îi vom folosi.

Că precum este tabăra sfinţilor îngeri, aşa şi mulţimea monahilor, cei ce întotdeauna au mintea lor către Dumnezeu. Şi, precum fagurul de miere este în gură, aşa răspunsul cel cu dragoste al fratelui către aproapele; precum este celui însetat apa rece în vreme de arşiţă, aşa este fratelui cuvântul de mângâiere în vreme de necaz. Şi precum dă cineva mâna celui căzut şi-l ridică, aşa cuvântul cel de sfătuire şi al adevărului

ridică sufletul trândav şi leneş. Şi precum sămânţa cea bună şi bine înverzită se află în pământul cel gras, aşa cugetele cele bune în sufletul monahului. Şi precum este legătura cea tare în zid, aşa îndelunga răbdare în inima monahului, în vremea cântării lui de psalmi. Şi precum este sarcina de sare bărbatului neputincios, aşa este somnul sau grija lumii pentru monah. Precum sunt mărăcinii şi spinii între sămânţa cea bună, aşa sunt gândurile cele spurcate în sufletul monahului. Precum cangrena, deşi se taie, dar nu se vindecă, aşa şi pomenirea de rău în sufletul monahului. Precum caria strică lemnul, la fel vrajba strică inima monahului. Precum molia strică hainele, aşa grăirea de rău întină sufletul monahului. Precum este pomul cel înalt şi frumos dar fără de roadă, aşa este şi monahul cel mândru şi trufaş. Precum rodul ce este frumos pe dinafară, dar înăuntru putred, aşa este şi monahul zavistnic şi pizmătăreţ. Precum cineva, aruncând piatră într-un izvor limpede, îl tulbură, aşa şi răspunsul cu mânie al monahului tulbură mintea aproapelui. Precum dacă cineva, dezrădăcinând, ar muta pomul cel cu rod, îi strică rodul şi-i veştejeşte frunza, aşa şi monahul care îşi lasă locul său şi în alt loc se mută. Precum este zidirea care nu are temelie pe piatră, aşa este şi monahul ce nu are răbdare în necazuri. Precum cineva, stând înaintea împăratului şi vorbind cu el, dacă îl cheamă pe el vreun rob, lasă minunata şi prea slăvita vorbire cu împăratul şi cu robul vorbeşte, aşa este şi monahul care vorbeşte în vremea cântării de psalmi.

Deci, să înţelegem, iubiţilor, înaintea cui stăm, că precum îngerii, cu mult cutremur stând înainte, săvârşesc cântare Ziditorului, aşa şi noi suntem datori ca în vremea cântării de psalmi să stăm cu nevoinţă. Nu numai trupurile noastre să stea înainte, iar mintea să se

nălucească, ci să ne adunăm gândurile, ca să avem laudă înaintea Dumnezeului nostru şi să răbdăm ispitele vrăjmaşului nostru ca să ne slăvim. Că lauda monahului este răbdarea în necazuri. Lauda monahului este necăştigarea, smerita cugetare şi simplitatea, care îl slăveşte pe el înaintea lui Dumnezeu şi a îngerilor. Lauda monahului este liniştea şi privegherea cu umilinţă şi cu lacrimi. Lauda monahului este a iubi pe Dumnezeu din toată inima şi pe aproapele ca pe sine. Lauda monahului este înfrânarea de la mâncări împreună cu limba şi când se unesc cuvintele cu lucrurile lui. Lauda monahului este când rabdă într-un loc şi nu se poartă aici şi acolo, ca o frunză de vânt.

Vai mie, iubiţii mei, că m-am făcut ca foalele fierarului, care se umple şi se deşartă şi din vânt nimic nu câştigă, povestind faptele bune ale turmei lui Hristos, şi nici un folos mie însumi nu cunosc! Slavă măririi şi bunătăţii Lui! Fraţilor, dacă cineva din voi a fost prins mai înainte în gânduri întinate şi urâte, nu cumva, lenevindu-se, să se dea pe sine deznădejdii, ci să aibă inima sa înaintea lui Dumnezeu şi, suspinând, cu lacrimi să zică: „Scoală-Te, Doamne, şi ia aminte la judecata mea, Dumnezeul meu şi Domnul meu, la izbânda mea. Judecă-mă după dreptatea Ta, Doamne; lucrul mâinilor Tale sunt eu. Pentru ce m-ai lăsat şi m-ai trecut cu vederea, şi pentru ce Îţi întorci faţa Ta de la mine şi uiţi smerenia mea? Că a prigonit vrăjmaşul sufletul meu, smerit-a în pământ viaţa mea. Înfiptu-m-am în tina adâncului şi nu este stare. Sprijinească-mă pe mine mâna Ta, ca să nu pier".

Dacă aşa vei răbda şi-L vei chema pe El, îndată Iubitorul de oameni va trimite darul Său în inima ta şi te

va mângâia pe tine de războiul cel dureros și plin de osteneală.

Deci, să nu ne lenevim, să nu ne trândăvim având un Stăpân milostiv ca Acesta, căci câtă vreme suntem aici, I se face milă de noi și ne mântuiește și fărădelegile noastre le lasă. Cine nu se va minuna, că prin puține lacrimi, ca și în al unsprezecelea ceas, ne iartă nenumărate greșeli, asemenea și nenumărate răni ale noastre le vindecă? Și Cel ce vindecă dă plată lacrimilor. Că acesta este obiceiul darului Lui: după ce tămăduiește, plată din destul dăruiește.

Să ne sârguim a ne tămădui, fraților, că aici miluiește și se îndură cu darul Său, iar acolo, nicidecum, ci dreaptă judecată și izbândire și răsplătire va fi pentru cele lucrate. Acolo Avraam cel îndurat, neîndurat și nemilostiv s-a arătat bogatului, și cel ce s-a rugat pentru sodomiteni, acolo pentru un păcătos nu se ruga ca să fie miluit.

Să nu se lege mintea noastră de lucrurile pământești, ci să ne sârguim a ne face următori Sfinților Părinți! Să nu ne lipsim de petrecerea lor, ca să nu fim lipsiți de slava lor, ci să ne sârguim ca împreună cu cei desăvârșiți să ne încununăm. Iar dacă nu cu cei desăvârșiți, măcar cu cei mai de pe urmă să fim lăudați.

Fericit este cel care s-a nevoit ca împreună cu cei desăvârșiți să se încununeze, iar ticălos este cel care nu a fost lăudat nici împreună cu cei mai de pe urmă. Fericit este cel ce s-a învrednicit moștenirii sfinților și glasului ce zice: *„Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, de moșteniți împărăția cea gătită vouă de la întemeierea lumii"* (Matei 25, 34).

Deci, noi ce răspuns vom avea dacă ne vom lenevi, fraților? Mireanul poate va avea, ca unul ce este amestecat cu lumea, dar noi ce vom zice? Frică îmi este

ca nu cumva cei ce ne laudă pe noi aici, acolo să ne batjocorească. Să nu ne îndulcim cu trândăvirea și grija lumii, ca să nu ne amărască pe noi focul cel veșnic și viermele cel neadormit.

Să ne deșteptăm puțin și să plângem, ca să ne izbăvim de focul cel veșnic. Oare, nu credeți cuvântului Mântuitorului, că, fără de veste, ca un fur, va fi venirea Lui? Să ne înfricoșăm ca nu de năprasnă, nepregătiți să ne găsească și ne vom osândi pe noi înșine pentru lenevirea noastră. Credeți-mă, iubiților, că ceasul cel mai de pe urmă este! Deci, vedeți să nu se împlinească cu noi cuvântul proorocului: *„Vai celor ce poftesc ziua Domnului"* (Amos 5, 18). Și luați aminte la voi să nu ne aflăm ca robul acela, pe care domnul l-a aflat desfătându-se și, împreună cu cei necredincioși așezându-i partea lui, în două l-a tăiat (Matei 24, 45-51); ci fără de sfială să-L slăvim pe El, ca să ne izbăvească de întuneric și de scrâșnirea dinților și împărăției Sale să ne învrednicească pe noi.

*

Rogu-Te pe Tine, Mântuitorul lumii, Hristoase, caută spre mine și izbăvește-mă de mulțimea fărădelegilor mele! Toate bunătățile pe care le-ai făcut cu mine din tinerețile mele le-am lepădat. Că prost fiind eu și nepriceput, vas plin de cunoștință și de înțelepciune m-ai făcut. Înmulțitu-s-a peste mine darul Tău și a săturat foamea mea și setea mea a răcorit-o, mintea mea cea întunecată a luminat-o și gândurile mele din rătăcire le-a adunat. Și acum mă închin și mă rog negrăitei iubirii Tale de oameni, mărturisindu-mi neputința mea. Slăbește de la mine valurile lui și păzește-mi-l mie pe dânsul în ziua aceea! Și să nu Te mânii asupra mea, o,

Preabunule, că nesuferind curgerile darului, am îndrăznit a mă obrăznici. Chipul Tatălui şi strălucirea slavei celei negrăite, uşurează-mi sufletul meu, căci ca focul, de tot arde rărunchii mei şi inima mea, şi acolo mi-l dăruieşte pe dânsul şi mântuieşte-mă pe mine întru împărăţia Ta, făcându-Ţi la mine lăcaş, în vremea arătării Tale, împreună cu binecuvântatul Părintele bunătăţii Tale! Aşa, Hristoase, Cel ce eşti singur dătător de viaţă, împlineşte-mi cererea mea şi acoperă fărădelegile mele de cunoscuţii mei, aducându-Ţi aminte de lacrimile mele, care le-am vărsat înaintea sfinţilor Tăi mucenici, ca să fiu miluit în ceasul cel înfricoşat şi acoperit sub aripile darului Tău! Aşa, Stăpâne, spre mine, păcătosul, arată-Ţi iubirea Ta de oameni cea negrăită şi împreună părtaş mă fă pe mine cu tâlharul acela, care printr-un cuvânt s-a făcut moştenitor al raiului. Du-mă pe mine acolo, ca să văd unde s-a ascuns Adam şi să aduc slavă iubirii Tale de oameni, că ai auzit lacrimile mele şi ai pierdut toate fărădelegile mele. Am pus lacrimile mele înaintea Ta, Doamne, ca şi întru făgăduinţa Ta, ca să se ruşineze şi să se întunece vrăjmaşul meu, când mă va vedea pe mine în locul vieţii, pe care mi l-a pregătit mie îndurările Tale. Aşa, Stăpâne, Unule, Cel ce eşti fără de păcat şi iubitor de oameni, varsă peste mine negrăita Ta bunătate; dăruieşte-mi mie şi tuturor celor ce Te iubesc pe Tine a ne închina slavei Tale întru împărăţia Ta, şi, desfătându-ne, să zicem frumuseţii Tale: Slavă Tatălui, Cel ce ne-a făcut pe noi, slavă Fiului, Cel ce ne-a mântuit pe noi, slavă Preasfântului Duh, Cel ce ne-a înnoit pe noi, întru toţi vecii vecilor. Amin.

* * *

DUPĂ ASEMĂNAREA PAREMIILOR

Cel ce crede în Fiul lui Dumnezeu are viaţă veşnică. Cel ce crede în Fiul lui Dumnezeu nu se vor poticni paşii lui; măcar deşi prin foc ar trece, văpaia nu îl va arde pe dânsul. Cel ce crede în Fiul lui Dumnezeu, precum a zis Scriptura, râuri de apă vie vor curge din pântecele lui.

Lemnele multe fac să crească văpaia, iar frica lui Dumnezeu înmulţeşte cunoştinţa. Ia aminte când semeni sămânţa Domnului tău, ca nu cumva vrăjmaşul să-şi arunce neghinele, adică ceva dintru ale sale, că obicei are, ca prin cele bune să lucreze cele rele. De la Domnul să cerem dar ca să ne dăruiască nouă cunoştinţă şi pricepere ca să priveghem întru toate.

Cuptorul lămureşte argintul şi aurul, iar frica Domnului gândurile celor ce-L iubesc pe El. Precum meşterul care stă lângă nicovală şi face vase bune, aşa frica lui Dumnezeu curăţă împrejur tot gândul cel rău de la inimă şi scoate graiuri întru cunoştinţă. Celui ce dă frica Sa în inimile noastre să-I dăm slavă, că El este Cel ce învaţă pe om cunoştinţa! Începutul înţelepciunii este frica Domnului şi pricepere bună este la toţi cei ce o fac pe dânsa, iar binecuvântarea cea către Dumnezeu este început al simţirii.

Înțeleptul, poruncile lui Hristos va păzi, și cel ce umblă în ele în veac nu se va rușina, iar cel ce le părăsește pe ele este nebun și deșartă este nădejdea lui; cel ce le păzește pe dânsele, în adevăr, s-a mutat din moarte la viață, căci în veac nu va vedea întuneric și în ziua sfârșitului va afla dar. Îngeri credincioși îi vor povățui sufletul și pe piatră neclătită va fi temelia lui și moștenitor al vieții veșnice se va face. Acesta fericit este că a împlinit voia Celui ce l-a făcut pe dânsul.

Când trâmbița dă semn, oastea se pregătește spre război, însă, în vreme de nevoință, nu toți sunt luptători. Mulți sunt monahi cu chipul, dar puțini sunt nevoitori, însă, în vremea ispitei, tăria monahului se arată.

Mai înainte de sfârșit nu ferici pe nimeni și mai înainte de moarte nu deznădăjdui pe cineva. Nici nu te socoti pe tine drept și fără de păcat înaintea Domnului, că cele ce tu le-ai uitat, lui Dumnezeu sunt arătate. Și a crede ni se cuvine, că de Îl vom aștepta pe El, va fi rodul lucrării noastre. Voiesc a fi lucrător între frați și vestit, decât a călca poruncile și a fi urât de dânșii.

Cel ce a învățat toată Scriptura și trece cu vederea poruncile lui Hristos mult se va bate, iar cel ce face voia Domnului, bărbat desăvârșit se va socoti.

Bărbatului desăvârșit nu îi trebuiește loc, ci înțelepciune, iar celor mai neputincioși le trebuiește un loc bine ales. Și cine este bărbatul cel desăvârșit? Cel ce în adevăr iubește pe Domnul și pe aproapele lui ca pe sine.

DESPRE FRICA LUI DUMNEZEU

Teme-te de Domnul și vei afla dar, că frica Domnului naște obiceiuri prin care se alcătuiesc faptele bune, iar nefrica naște pizmă amară și prigonire și pe cele asemenea acestora.

Frica Domnului este izvor de viață. Frica Domnului este cetate tare a sufletului. Frica Domnului îndreptează mintea cea îndărătnică. Frica Domnului este strajă a sufletului. Frica Domnului va da dar în toată petrecerea, celui ce se teme de Domnul. Frica Domnului este ocârmuitoare a sufletului. Frica Domnului luminează sufletul. Frica Domnului topește răutatea. Frica Domnului micșorează patimile. Frica Domnului crește dragostea. Frica Domnului usucă toată pofta cea rea. Frica Domnului taie dezmierdarea. Frica Domnului este învățătoare a sufletului și nădejde îi vestește. Frica Domnului dăruiește pace. Frica Domnului va umple sufletul de Duh Sfânt și îi va da sceptrul împărăției cerului.

Nu este între oameni mai mare decât cel ce se teme de Domnul. Cel ce se teme de Domnul se aseamănă luminii care povățuiește pe mulți la calea mântuirii. Cel ce se teme de Domnul se aseamănă unei cetăți zidite pe vârful muntelui și de fața căruia se înfricoșează viclenii draci. Sufletul ce se teme de Domnul este

fericit, că înaintea sa mai înainte vede pe Dreptul Judecător totdeauna. Dacă te temi de Domnul, păzeşte poruncile Lui şi nu te vei ruşina.

Sunt oameni care îşi lasă locul pentru fapta bună, sau care îşi lasă locul pentru lenevire şi nesupunere, dar şi care aleargă după dânsul pentru moştenire.

Unul iscodeşte multe, vrând să înveţe înţelepciunea, iar altul iscodeşte multe pentru slava deşartă. Unul aleargă şi se nevoieşte pentru dragostea lui Hristos, iar altul aleargă şi se nevoieşte pentru slava deşartă. Unul se supune pentru porunca lui Hristos, iar altul se supune pentru rang şi pentru câştig urât. Unul laudă pe aproapele pentru plăcerea omenească, iar altul laudă pe aproapele pentru porunca lui Hristos. Sunt oameni care surpă pe aproapele pentru lăcomia pântecelui. Unii se smeresc pentru porunca lui Hristos, iar alţii care se surpă pe sine din nebunie.

Unul lucrează foarte multe pentru iubirea de argint şi unul lucrează multe pentru iubirea de a face bine. Un altul lucrează când nu se cuvine şi, în vremea lucrului, nu lucrează.

Sunt oameni care cântă şi strigă când nu se cuvine şi, în vremea cântării de psalmi, tac sau vorbesc deşertăciuni cu aproapele. Unii priveghează când nu se cuvine şi, în vremea priveghierii, cârtesc.

Scris este: *„Iadul şi pieirea sunt arătate înaintea Domnului, cum nu şi inimile oamenilor?"* (Pilde 15, 11).

Început al petrecerii celei bune sunt lacrimile în rugăciune, iar ascultarea dumnezeieştilor Scripturi este început al priceperii celei drepte. Milioane de cărţi, în urechile celor nebuni, ca nimic se socotesc. Şi cine este nebun? Doar cel ce defaimă frica Domnului.

Scris este: *„Iar inima înţeleptului va primi porunci. Dă pricină înţeleptului şi mai înţelept va fi. Arată dreptului şi a adăuga va primi"* (Pilde 9, 9; 10, 8). Fiul pedepsit înţelept va fi şi pe cel nebun slugă îl va avea. Lipsiţi de bogăţie se fac cei leneşi, iar cei bărbaţi se reazemă de bogăţie. Înţeleptul, temându-se, s-a abătut de la rău, iar cel nebun, bizuindu-se pe sine, cu cei fărădelege se amestecă. Cel iute la mânie lucrează cu nesfătuire, iar bărbatul priceput multe suferă.

Cinsteşte pe Domnul şi bine sporite vor fi căile tale. Cinsteşte pe preot şi pe bătrân, ca să vină peste tine binecuvântarea gurii lor. Cinsteşte pe bătrâni, ca pe cei ce mult au slujit lui Hristos. Cinsteşte pe fraţii tăi, ca pe robii lui Hristos, ca să fii iubit de dânşii.

Frate, dacă vei iubi liniştea, cu alinare vei săvârşi mergerea ta. Cel ce fuge de liniştea chiliei lui îşi imaginează cele pământeşti, iar cel ce se îngrijeşte de lucrarea cea dinăuntru pofteşte cele pregătite sfinţilor în ceruri.

Mai înainte cunoaşte Domnul gândul monahului ce pofteşte preoţia, iar preoţia mare treaptă este, dacă se săvârşeşte fără de întinăciune. Împăratul iubitor de Hristos este fericit, că în binecuvântări va lăsa pomenirea sa şi lauda sa va fi în cer şi pe pământ. Împăratul necredincios nu a cunoscut înţelepciune în viaţa lui şi, după ce a murit, în blestem a lăsat pomenirea sa şi ocara lui în veac nu se va şterge. Scaunul celui credincios, în veac îndreptându-se, judecător drept va fi căutat şi gurile drepţilor îl vor binecuvânta pe el, iar cel nedrept nu îşi va milui sufletul său, că judecată şi dreptate pe pământ nu va face.

Scris este: *„Cel ce clevetește pe sărac îşi înmulţeşte relele sale"*. Nu sili pe cel sărac, că este necăjit, şi să nu necinsteşti pe cel neputincios în poartă, că Domnul

judecă judecata lui. Scris este: „*Izbăvește pe cei ce se duc spre moarte*" (Pilde 24, 11). Să nu dai pe rob în mâinile stăpânului său, ca nu cândva să te blesteme pe tine și să pieri, căci scris este: „*Cel ce se bucură de cei ce pier nu va fi nevinovat, iar cel ce se milostivește se va binecuvânta*".

A credinciosului este toată podoaba banilor, iar a celui necredincios nici un bănișor. Împrumută pe Domnul, Cel ce miluiește pe sărac, și, după cât dă, îi va răsplăti lui, căci scris este: „*Două feluri de greutăți de cântărit și de măsurat sunt urâciune înaintea Domnului*" (Pilde 20, 10).

„*Cel ce sapă groapă aproapelui va cădea în ea*" (Pilde 26, 27), iar tu, teme-te de Domnul, și în ziua cea rea te va izbăvi.

Împăratul dreptcredincios se va îngriji de adăpostirile și limanurile mării, și cel iscusit întru pricepere nu se va lenevi să zidească cetăți tari în hotarele lui. Și acestea amândouă răsar în inima împăratului pentru multa iscusință și iubire de oameni. Împăratul credincios are totdeauna amintire de judecata cea veșnică, și cel ce își aduce aminte de Dreptul Judecător nu va uita ușor ușurarea sufletelor ce sunt în nevoi și în strâmtorări și a celor ce sunt ținuți în închisori și în surghiunuri.

Fericit este bărbatul care a câștigat în stăpânirea aceasta vremelnică slava cea netrecătoare, că cel ce astăzi este împărat, mâine va muri, iar cel ce face voia Domnului rămâne în veac.

Doctorul din cercarea lucrurilor se face iscusit. Multa desfătare naște patimi și boli, iar lucrarea cea cu osteneală, la început are osteneală, iar după aceasta, sănătate și bună așezare a trupului.

Monahule, nu pofti carne și nu bea vin spre beție, ca să nu se îngroașe mintea ta și grijile lumești nu vor lipsi de la tine. Curăță finicii și vor crește spre înălțime, și pe suflet de grijile lumești și va crește spre fapta bună.

Cel ce este ocărât sau nedreptățit și suferă, acesta este asemenea celui ce a prins leul în cursă, iar cel ce se luptă împotrivă se aseamănă celui ce se vatămă pe sine.

A ajunge mai înainte decât toți la adunare este lucru bun, iar a lăsa adunarea mai înainte de terminare, fără de nevoie, nu este bun.

Îngăduiește, frate, și ascultă dumnezeieștile Scripturi, ca să te folosești, căci în ce chip, în vreme de arșiță, bărbatului călător un pahar de apă rece îi este dulce, așa dumnezeieștile cuvinte rourează sufletul.

Dacă voiești să auzi, îngăduiește, și dacă vei auzi, înțelept vei fi, iar dacă răbdarea ascultării cuvântului greu o vei suferi, cu cât mai vârtos fapta! De aici cunoaște-te pe tine că ești leneș, ca și mine.

Intrând noi în casa lui Dumnezeu, să nu ne răspândim cu mintea, ci să se îndeletnicească omul nostru cel dinăuntru în vedere și în rugăciune. Și, rugându-ne, să zicem „Tatăl nostru, Care ești în ceruri...". Și, stând la rugăciune, cunoaște înaintea cui stai și să fie sufletul tău și inima ta numai la Dânsul.

Înțelege ceea ce îți zic: Dacă vreun bărbat ar fi luat o legătură de argint în mâna sa și ar fi mers la târg, vrând să cumpere boi, au doară la porci va lua aminte? Iar dacă asini voiește să cumpere, va întreba de câini? Oare, nu toată mintea lui este îndreptată la cele pe care le poftește, ca să nu fie batjocorit și pe cele din mâini să le piardă în zadar? Dacă fratele tău, cel ce stă aproape de tine, este neputincios cu trupul și i se va întâmpla a tuși sau a scuipa mult, să nu te miști de lângă dânsul, ci

adu-ţi aminte că mulţi s-au dat pe sine a sluji bolnavilor şi ologilor.

Dacă eşti sănătos cu trupul, nu te înălţa, ci teme-te, că precum alăuta cea cu multe strune este în mâna bărbatului, aşa tot trupul în mâna lui Hristos, Mântuitorul nostru.

Scris este: *„În toată vremea ochii celor răi aşteaptă rele, iar cei buni totdeauna se linişteşc"* (Pilde 15, 15).

Căi de viaţă sunt socotelile celui priceput, ca, abătându-le de la iad, să se mântuiască.

Scris este: *„Nu va iubi cel nepedepsit pe cei ce-l mustră pe el şi cu cei înţelepţi nu va vorbi"*

Cel ce necinsteşte pe sărac păcătuieşte, iar cel ce miluieşte pe cei scăpătaţi este fericit.

Scris este: *„Dacă va cădea vrăjmaşul tău, să nu te bucuri şi când se împiedică să nu te înalţi, că va vedea Domnul şi nu-I va plăcea şi Îşi va întoarce mânia Sa de la dânsul"* (Pilde 24, 17-18).

Cel ce îşi astupă urechile ca să nu audă pe cel neputincios, şi el, când va chema, nu va fi auzit.

Nu te lăuda cu cele de mâine, că nu ştii ce va naşte ceea ce vine.

Nu face rele şi nu te vor ajunge rele. Nu iubi a grăi de rău, ca nu din mijloc să te ridici.

Scris este: *„Cel ce răspunde cuvânt mai înainte de a auzi, i se socoteşte lui nebunie şi defăimare"*. Nu se veseleşte tatăl de fiul cel mândru, iar fiul cel smerit înţelept va fi.

Nu în multa învăţătură a cărţii este înţelepciunea, ci precum este scris: *„Începutul înţelepciunii este frica Domnului"* (Pilde 1, 7), iar a cunoaşte legea este a gândului celui bun. Credinţa naşte gândul cel bun, iar gândul cel bun este râu de apă vie, şi cel ce l-a câştigat

pe el se va umple de apele lui. Fără de untdelemn nu va arde candela şi fără de credinţă nimeni nu va câştiga gândul cel bun.

Scris este: *„Cel ce leapădă învăţătura se urăşte pe sine, iar cel ce primeşte mustrările îşi iubeşte sufletul său"*.

Nu alerga spre gâlceavă degrab, ca să nu te căieşti la cele de pe urmă ale tale.

Mai primit este numele cel bun decât multa bogăţie, şi mai presus decât argintul şi aurul este darul cel bun.

Fără de răbdare nu va creşte fruct, şi fără de cunoştinţă nu se săvârşeşte fapta bună.

Nu este cumpănă răbdării, dacă este amestecată cu smerita cugetare. Darul răbdării este de la Domnul şi le-o dăruieşte celor ce-L iubesc pe Dânsul, şi cei ce o ţin pe ea din multe necazuri se vor izbăvi.

Nebunul înmulţeşte cuvintele, iar cel ce îşi cruţă buzele înţelept va fi.

Monahul priceput, trimis fiind la slujbă, cei ce-l vor vedea pe el vor da slavă Domnului, iar cel fără de minte şi beţiv urât se grozăveşte prin sate. Acesta ruşinează pe egumen şi pe fraţi.

Nefrica naşte gând de tinereţe, iar frica Domnului şi pe cei tineri îi face bătrâni.

Cinsteşte pe Domnul şi nu sminti pe mirean. Urmează pe Proorocul Samuil, că şi lui Dumnezeu bine i-a plăcut, şi pe oameni i-a zidit, iar fiii nefricii în sabie au căzut.

Tânărului obraznic nu-i da îndrăzneală şi bătrânului a lucra cele necuviincioase, că cel ce se teme de Domnul se va îngriji de poporul lui.

Cucernicia cu smerită cugetare şi cu dragoste înalţă capul monahului şi, în vremea cercetării sale, va

străluci. Ura sau zavistia cea ascunsă în cucernicie este apă amară în vase de aur. Bagă în ea lemnul vieții și se va îndulci, că din lemn s-a îndulcit, și toată vrăjmășia vicleanului, prin Crucea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, s-a pierdut.

Dragostea luminează ochii minții, iar cel ce iubește vrajba și prigonirea este asemenea cu cel ce pune adeseori mâna sa peste gaura aspidelor.

Precum este caria în lemn, așa este slava deșartă în monah, și precum este molia în haine, așa este patima iubirii de argint în inima omului.

Nu te înălța, ca să nu cazi și sufletului tău să-i aduci necinste, căci Domnul sprijinește pe cei blânzi, iar pe cei păcătoși până la pământ îi smerește. Cel ce se înalță pe sine își pricinuiește necinste, iar cel ce slujește aproapelui întru smerită cugetare se va slăvi.

Cel ce se milostivește spre aproapele în ziua necazului, se va milostivi și Domnul spre dânsul totdeauna, că milostenia bărbatului este pecete împreună cu el. Este bărbat care în timp ce nu stăpânește nimic se arată blând și milostiv, dar, după ce a dobândit stăpânire, se face sârguitor a porunci și a rândui fără de socoteală. Iar dacă i se va lua stăpânirea, nu poate răbda cele poruncite de dânsul. Acesta, ca un neînțelept, nu a cunoscut neputința sa.

Frate, *„în toate lucrurile tale, adu-ți aminte de cele de pe urmă ale tale și în veac nu vei păcătui"* (Sirah 7, 38). Nu te trufi și nici nu te lăuda, ci te smerește, că izbânda necredincioșilor este foc și vierme. Agonisește-ți frica lui Dumnezeu, ca și dracii să se teamă de tine.

Cele amăgitoare de-a pururea sunt deșarte.

Dacă toți vrem să poruncim și să stăpânim, apoi cine se va supune? Sau cine va asculta? Dacă toți poftim cinste, cine va fi cel ce dă cinste? Bărbatul cel înțelept

se leapădă de a porunci, mai mult decât a i se porunci, împlinind porunca Celui ce a zis: *„Cel ce voiește să fie mai mare între voi să fie vouă slugă, și cel ce voiește a fi întâi între voi să fie vouă slugă, că și Fiul Omului nu a venit ca să fie slujit, ci să slujească și să-Și dea sufletul Său răscumpărare pentru mulți"* (Matei 20, 26-28).

Egumen te-au pus pe tine? Nu te înălța, ci să fii între dânșii ca unul dintre ei și îți adu aminte de ostenelile tale cele dintâi, și cunoaște că ei în aceleași osteneli petrec, și nu te lenevi dinspre dânșii, ci îngrijește-te! Că scris este: *„Întru mult popor este slava împăratului, iar în lipsa poporului, sfărâmare puternicului"* (Pilde 14, 28).

Bărbatul îndelung-răbdător este înțelept întru pricepere, iar cel împuținat la suflet este mare nebun.

Ne rugăm ca să ne facem vrednici darului și, după ce ne-am învrednicit, îl defăimăm.

Cel ce se îngrijește de frații săi în învățătura și sfătuirea Domnului, bineplăcut Domnului va fi sufletul lui, iar cel ce defaimă viața sa păcătuiește înaintea lui Dumnezeu.

Nu te veseli de pedepsirea fraților tăi, că nu-ți este ție slavă din necinste. Pentru sporirea fraților tăi nu zavistui, că zice Scriptura: *„Mai mare bucurie decât aceasta nu am, ca să aud că fiii mei umblă întru adevăr"* (III Ioan 1, 4).

Scris este: *„Cei care nu au povățuitor, cad ca frunzele, iar mântuirea este întru mult sfat"* (Pilde 11, 14).

Dacă este un frate cunoscător, să nu-i scârbești duhul lui, dacă umblă cu multă cuvioșie, ci, precum Iacov lui Lavan Sirul, așa arată-ți fața ta spre el (Fac. 29, 13).

Cunoscător te numești pe tine? Din lucrurile tale te fă cunoscut, că precum trupul fără de duh este mort, așa și cunoștința fără de lucrare este deșartă.

Semn de viață îmbunătățită la monahul cel tânăr este a se depărta de multa băutură de vin și de multa vorbire întru smerită cugetare, iar cel ce le iubește pe acestea viață îmbunătățită nu va împlini.

Nu sili pe fratele tău să bea vin spre beție, măcar de este un an de când nu a gustat, că în mult timp se construiește corabia și într-o clipă, lovindu-se, se va sfărâma.

Pe tânărul cel blând să-l iubească sufletul tău și să nu pui peste el greutate mai presus de putere, ca sufletul lui să-l mântuiești întru Domnul și să iei cununa slavei cea neveștejită, când se va arăta mai-Marele păstorilor.

Îngrădește-ți casa ta din toate părțile și să nu lași să fie spărtură în gardul curții tale, ca nu cumva prin ea, intrând vrăjmașul, să o jefuiască și tu vei fi pricinuitor de pieire.

Dă celui ce are trebuință și nu îi zice „nu ai trebuință", ca nu cumva buna învățătură să-ți aducă pagubă. Din cele pe care ți le-a rânduit Domnul, îngrijește-te de dânsul, ca nu cumva să ne osândim ca niște neiubitori și nemilostivi.

Să auzim, fraților, pe cel ce zice: *„Având hrană și acoperământ, cu acestea ne vom îndestula"* (I Timotei 6, 8), iar cei ce voiesc a se îmbogăți cad în ispite și în curse și în multe pofte nefolositoare și vătămătoare, care cufundă pe oameni în pierzare și pieire. Că rădăcină a tuturor relelor este iubirea de argint.

Cu toată puterea ta cinstește pe părintele tău, și să nu faci neadevărate legile celui ce te-a născut pe tine întru Domnul, căci cu acest chip viclenii draci nu vor avea putere împotriva ta.

Smerește-ți foarte sufletul tău înaintea Domnului și vei afla dar, căci casele ocărâtorilor le smulge Domnul și a sădit în locul lor pe cei blânzi.

Nu ocărî pe omul ce se întoarce de la păcat și nu necinsti pe bărbat la bătrânețile lui, că din noi, cei tineri, îmbătrânesc.

Nu te lenevi spre bolnavi, că scris este: *„Cel ce își astupă urechile sale ca să nu audă pe cei neputincioși, și el va chema, dar nu va fi cine să-l audă"* (Pilde 21,13).

Urâcios se face în nemernicia lui cel ce duce cuvinte din casă în casă, iar bărbatul priceput liniște aduce.

Să nu intri în chilia fratelui tău fără a bate la ușă, că nu se potrivește tulburarea cu liniștea.

Egumenul priceput va mângâia sufletele fraților în sfătuirea și învățătura Domnului, iar cel ce-i defaimă se va păgubi. Dă cinste bătrânilor, pentru Domnul, și pentru cei mai cunoscători din frați. Nu sili pe cei bătrâni la lucru, că și-au tocit în pustnicie cărnurile tinereții lor. Că destulă este știința celui ce se teme de Domnul.

Nu este de folos bărbatului ce poate lucra să mănânce în zadar, că zice Apostolul: *„Și în toate m-am păzit și mă voi păzi, să nu vă fiu povară"* (II Cor. 11, 9).

Scris este: *Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui* (Matei 5, 7). Pe aproapele tău nu-l nedreptăți, că nu în stâlpi se ține Biserica, ci în oameni, căci scris este: *„Vai de cel ce își sporește averea cu ceea ce nu este al lui – până când? – și se îngreuiază cu povara zălogurilor luate! Oare nu se vor scula fără de veste cei ce te-au împrumutat și nu se vor trezi oare călăii tăi? Și tu vei ajunge pradă lor!"* (Avacum 2, 6-7).

Cel ce își zidește casa sa din nedreptate își zidește mărturie de lăcomie, că sfinții toată calea nedreaptă au urât-o.

Mare primejdie este copilul în chinovie, dacă este neocârmuire în mijloc, iar cel ce-l hrănește cu plăcere de Dumnezeu, fericit este.

Nu puţină pagubă îşi pricinuieşte păstorul, dormind afară de staulul oilor, că bucuria lupilor este somnul păstorilor.

Dacă se smereşte fratele sub mâna ta, înţelege că nu pentru frica ta. Deci, adu-ţi aminte de Domnul, pentru Care şi el rabdă, şi nu-l necăji pe el.

Să nu te ajungă câştig care are pagubă a sufletului în el, că ce este mai cinstit decât sufletul? Mai bun este monahul sărac care se linişteşte cu smerită cugetare, decât monahul bogat care îmboboceşte cu mândria şi cu îngâmfarea.

Să nu te legi pe tine cu jurământ împreună cu vreun frate, ci să ai cugetul tău întru frica lui Dumnezeu.

Vezi, monahule, ca nu cumva vrând să placi celor ce cugetă cele lumeşti, să-ţi pierzi petrecerea monahicească, ci fii în frica lui Dumnezeu toată ziua.

Monahul cârtitor mult se va păgubi, iar cel ce rabdă vitejeşte bucurie va moşteni.

Să nu ne împuţinăm cu sufletul, iubiţilor, că nu totdeauna ni se cuvine nouă a fi în viaţa aceasta! Tot lucrul care îl va face cineva pentru Domnul, acesta îi este câştigul lui, că bucatele pântecelui şi pântecele bucatelor, iar Dumnezeu şi pe acesta şi pe acestea le va strica.

Monahule, de vei lua aminte la tine, mai întâi pe tine te vei milui, apoi şi pe cei ce te iubesc pe tine îi vei bucura, că zice înţelepciunea: *„Fiule, de vei fi înţelept pentru tine, înţelept vei fi şi pentru vecinul tău, iar de eşti batjocoritor, singur vei lua cele rele"* (Pilde 9, 12).

Înţelege ce zic, o, monahule: Nu afară să arăţi cucernicie, iar în chilie să ai desfătare, ca să nu ne asemănăm mormânturilor spoite, care dinafară se văd albe, iar dinăuntru sunt pline de oase omeneşti şi de

necurăţie. Pentru că, în tot locul, Unul este Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

Smereşte-ţi gândul mândriei, mai înainte, până nu te va smeri pe tine mândria. Surpă-ţi gândul înaltei cugetări, mai înainte, până ce acesta nu te surpă pe tine. Necăjeşte-ţi pofta, mai înainte, până ce nu te va necăji ea pe tine.

Nu ocărî pe fratele cel nestatornic, ca nu cumva în aceeaşi patimă să cazi şi tu.

Dacă vei sta împreună cu vreun bătrân mare, nu numai faptele lui cele bune să le povesteşti, ci şi viaţa lui urmeaz-o, că aceasta îţi este ţie de folos.

Monahule, rabdă îndelung pe noul începător, că Domnului toate îi sunt cu putinţă, iar noul începător, care urăşte smerenia, armă asupra potrivnicului nu are. Unul ca acesta mult se va sfărâma.

Cel ce pofteşte odihnă trupească multe dureri îşi adună lui, iar cel ce este îndelung răbdător se va mântui.

Egumenul priceput nu va trece cu vederea dacă va auzi pe noul începător că se ceartă în cuvinte cu cel mai mare al lui, şi adevărul lucrului cu deadinsul va cerceta şi, în frica Domnului, va mijloci între dânşii. Cel ce înmulţeşte cuvintele în chinovie îşi adună lupte şi ură, iar cel ce îşi păzeşte gura sa va fi iubit.

Bună este ascultarea ce se face pentru Dumnezeu, iubiţilor, şi să cunoaşteţi că prin această ascultare se împacă Dumnezeu. Ascultarea care se face pentru Dumnezeu este plină de sfinţenie până la moarte.

Nevoieşte-te pentru sufletul tău şi nu te ruşina de căderea ta, că este ruşine care aduce păcat şi este ruşine care aduce slavă şi dar.

Iubite, de vei cădea în boală, adu-ţi aminte de cel ce zice: *„Fiule, nu fi fără luare aminte la învăţătura*

Domnului, nici nu te slăbănogi când eşti mustrat de Dânsul, că pe care îl iubeşte Domnul, îl ceartă, şi bate pe tot fiul pe care îl primeşte" (Pilde 3, 11-12).

Cel ce este închis în temniţă şi se ridică împotriva împăratului, oare cu ce se va folosi? Iar cel ce cade către dânsul şi se roagă, acesta mai vârtos se va milui.

Un frate s-a îmbolnăvit oarecând şi a zis întru sine: „Vai mie păcătosului, că în această patimă o să mă învechesc!". Şi, după ce s-a făcut sănătos, a venit asupra lui altă patimă, mai cumplită decât cea dintâi, şi iarăşi, acelaşi cuvânt a zis. Însă nu a arătat degrab durerea sa unui om, ci de la Domnul cerea îndurări, Care dă sănătate din boală şi tărie din neputinţă.

Dacă duhul trândăviei ar veni peste tine, casa ta să nu o laşi, ci prin răbdare stai împotriva lui. Să nu cumva să te plece pe tine gândul, zicând: „Mută-te din loc în loc". Că dacă te vei învoi cu gândul acesta, nu vei răbda niciodată.

Scris este: *„Întru ce îşi va îndrepta tânărul calea sa? Când va păzi cuvintele Tale"* (Psalmul 118, 9). Întru aceasta se mântuieşte mai ales cel ce petrece împreună cu fraţii şi dator este a-şi câştiga frica Domnului şi înţelepciunea cea desăvârşită, din care se naşte dragostea, bucuria, pacea, ascultarea şi îndelunga-răbdare, înfrânarea, răbdarea şi toate câte creştinilor se cuvin, ca să fie grabnic spre a auzi şi zăbavnic spre a vorbi şi a se mânia. *„Că mânia bărbatului, dreptatea lui Dumnezeu nu lucrează"*. Şi, văzând, să fie ca şi cum nu ar vedea cele ce nu-l folosesc; şi, auzind, ca şi cum nu ar auzi pe cele necuviincioase şi ca cei mai de pe urmă să se facă pe sine şi odihnă să afle. Iar cel ce se înalţă pe sine, se va smeri. Că dacă va începe a porunci, şi a nu se osteni împreună după putere, osteneală va avea la cele mai de

pe urmă. Că nu totdeauna suflă acelaşi vânt, ci sunt schimbări ale vânturilor.

Drept aceea, trebuie să ne obişnuim pe noi la lucru, că nu ştim ce se va naşte în ceea ce vine, şi să avem totdeauna înaintea ochilor pe Cel ce a zis: *„Nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi, căci cu care judecată judecaţi, veţi fi judecaţi, şi cu care măsură veţi măsura, se va măsura vouă. De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău, iar bârna din ochiul tău nu o vezi? Sau cum vei zice fratelui tău: Lasă să-ţi scot paiul din ochiul tău şi iată bârna este în ochiul tău? Făţarnice, scoate-ţi întâi bârna din ochiul tău şi atunci vei vedea să scoţi paiul din ochiul fratelui tău"* (Luca 6, 37-42; Matei 7, 1-5), şi negreşit vei afla dar înaintea Domnului şi a oamenilor.

Nu lăsa ochii tăi să se răspândească şi a iscodi frumuseţe străină, ca nu cumva prin ochii tăi să te surpe pe tine potrivnicul tău.

Nu urma celor mai leneşi, ci celor cu toată fapta bună împodobiţi.

Frate, nu fi uşor la minte, că cele ce se fac afară de frica lui Dumnezeu, nimic nu au, fără numai mustrare şi căinţă.

Fericit este sufletul ce slujeşte Domnului în adevăr, că la cele de pe urmă ale sale, de la Domnul va afla odihnă.

Mică lenevire naşte mare păcat şi puţină trezvie întoarce multă pagubă.

Mai bine este a mânca întru Domnul şi a mulţumi Domnului, decât a nu mânca şi a osândi pe cei ce mănâncă şi mulţumesc Domnului. Şezut-ai la masă? Mănâncă pâine şi nu vorbi de rău pe aproapele, ca să nu te afli mâncând carnea fratelui tău prin grăirea de rău. Că scris este: *„Cel ce mănâncă pe poporul Meu întru*

mâncare de pâine, pe Domnul nu L-au chemat" (Psalmul 13, 4). Sănătos fiind în credinţă, mănâncă tot ce se pune înainte întru Domnul, iar dacă eşti cu mai mulţi şi vi se va pune înainte vreun fel de bucate care ţie nu îţi plac, nu-l întoarce pe dânsul înapoi, cei mai mulţi vrând a mânca şi a mulţumi Domnului. Când şezi la masă, mănâncă la fel ca un om şi nu căuta în laturi ca un nepedepsit.

Un frate a zis: „Nu mă las de mâncarea de carne pentru că mă lepăd de lume, că toată zidirea lui Dumnezeu este bună şi nimic nu este de lepădat, cu mulţumire primindu-se, *„că se sfinţeşte prin cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune"* (I Tim. 4, 4), ci că este scris: *„Nu este de folos celui fără de minte a se desfăta"* (Pilde 19, 10).

Necuvios lucru este monahului a mânca dobitoace.

Nu defăima fărâmiturile ce rămân în urma mâncării, că Domnul a zis ucenicilor Săi să adune fărâmiturile ce au prisosit, ca să nu se piardă ceva din ele (Ioan 6, 12).

Iubite, dacă vreun frate, biruindu-se, se va despărţi de locul său şi, după aceasta, căindu-se, va voi să se întoarcă, tu nu-l opri, ci mai vârtos îl roagă, că nu ştii ce va aduce ziua de mâine. Şi nu se cuvine a defăima pe unii ca aceştia ca pe nişte batjocoriţi, ci mai vârtos se cuvine a-i sprijini, ca pe cei ce din neputinţă şi-au venit în sine.

Dacă locuieşti împreună cu fraţi, nu te face cuiva pricină ca să se despartă de frăţime, ca să nu te osândeşti în cealaltă lume. Păzeşte foarte ca să nu sminteşti pe cineva şi nu vei fi alungat împreună cu cei ce fac sminteli din împărăţia cerurilor.

Dacă se chinuieşte fratele tău, osteneşte-te împreună cu dânsul ca să te învredniceşti a auzi de la Domnul în ziua aceea: *„Întrucât ai făcut unuia dintre aceşti fraţi ai Mei mai mici, Mie Mi-ai făcut"* (Matei 25, 40).

Cel ce se leneveşte spre cel bolnav, întărâtă pe Cel ce-l ceartă, şi cel ce se bucură de căderea fratelui său, va suporta cădere de spaimă. Să nu zici: „Astăzi să păcătuiesc, căci mâine mă pocăiesc", ci mai vârtos astăzi să ne pocăim, că nu ştim de vom ajunge până mâine.

Iubiţilor, am păcătuit, să ne pocăim, că Domnul primeşte căinţa celor ce se pocăiesc cu adevărat.

Monahule, să nu zici: „Aici este război şi strâmtorare, iar mai încolo odihnă şi negrijă". Că cine este cel ce ne luptă pe noi? Oare, nu vrăjmaşul nostru, diavolul? Deci, ascultă ce zice la Iov: *„Şi a zis Domnul diavolului: «De unde vii tu?». Atunci a zis diavolul înaintea Domnului: «Străbătând pe cea de sub cer şi înconjurând toată lumea, de faţă sunt»"* (Iov 2, 2). Deci, cunoaşte că cerul este mai înalt decât tine, oriunde te vei duce, şi rămâi în locul unde ai fost chemat şi împotriveşte-te diavolului şi va fugi de la tine. Apropie-te de Dumnezeu şi Se va apropia de tine.

Cel ce iubeşte aurul nu se va îndrepta, iar cel ce iubeşte pe Domnul se va binecuvânta. Cel ce îşi pune nădejdea în aur va cădea, iar cel ce se bizuieşte pe Domnul se va mântui.

Vai aceluia în care va intra necredinţa, nefrica, necunoştinţa, nebunia şi obrăznicia, că parte a vulpilor va fi! Iar fericit va fi sufletul acela în care locuieşte frica lui Dumnezeu! Cui nu-i place să slujească unui stăpân va sluji la mulţi, şi cel ce nu suferă a se supune unui egumen se va supune multora în multe locuri, şi cel ce nu rămâne într-o rucodelie în multe lucruri va zăbovi.

Cel ce îşi împodobeşte hainele sale îşi vatămă sufletul său, că hainele cele de mult preţ fac de ocară sufletul monahului, iar hainele cele proaste folosesc pe monah.

Prihană rea este monahului mândria, împotrivirea, nesimțirea, obrăznicia, nesocoteala, grabnica iuțime, nebunia. Prihană este monahului ochiul răspândit, că ochiul răspândit dureri multe adună celui ce-i urmează lui. Dacă nu te vei înfrâna a te răspândi cu ochii, nu vei tăia drept brazdele întregii înțelepciuni. Prihană este bărbatului a se îmbăta de vin; pe mulți văzând, nu i-am asemănat lui.

Monahul care se laudă cu a sa putere este cel mai mare nebun. Rușine și ocară este monahului a se lăuda întru a sa putere! Cel ce se laudă, în Domnul să se laude! Nebunul în râs își înalță glasul său și nebunatic este cel ce umblă împrejur; cu împătimire își mișcă umerii săi, încă și brațele sale.

Semn de mândrie a monahului este a lua pe umăr, cu împătimire, partea stângă a hainei sale, iar cel smerit, în tot lucrul se va cucernici.

Ucigătoare patimă este jurământul în gura bărbatului. Nu obișnui jurăminte în gura ta, ca să nu se înmulțească necunoștințele tale și în loc de dreptate, păcate să-ți aduni.

Slava monahului este a se teme de Domnul și a păzi poruncile Lui; a se smeri pe sine și înaintea celor mici și a celor mari. Slava monahului este dreapta socoteală și smerita cugetare, nepomenirea de rău, răbdarea și trezvirea în tot lucrul bun.

Nu defăima pe cel bătrân, dacă va vrea să vină la osteneala vieții monahicești, că și Domnul, pe cei ce în al unsprezecelea ceas au venit, nu i-a lepădat; căci nu știi dacă nu cumva acesta este vas al alegerii.

Dacă vei iubi mândria, vei fi parte a dracilor, iar dacă vei iubi smerita cugetare, vei fi parte a Stăpânului Hristos. Dacă vei iubi iubirea de argint, deșert te vei duce de aici, iar dacă vei iubi sărăcia, nu te vei lipsi de cereasca bogăție.

Dacă vei ascunde în inima ta patima pomenirii de rău, vei fi sălășluire de mânie și de necunoștință, împreună încă și de scârbă, și vederea feței tale se va schimba, căci: *„Căile pomenitorilor de rău sunt spre moarte"* (Pilde 12, 28).

Bărbatul înalt cugetător mult se va scârbi, iar cel smerit cugetător, întru Domnul, totdeauna se va veseli. Înalta cugetare în toată vremea cinste caută, iar smerita cugetare, nici nu se înalță în slavă, nici în neslavă nu se mâhnește, că așteaptă plata de la Domnul.

Cel ce ascunde pomenirea de rău în inima sa este asemenea celui ce hrănește șarpe la sânul său.

Să nu pricinuiești scârbă inimii tale, că scârba lumii e moarte, iar scârba cea după Dumnezeu se face pricinuitoare de viață veșnică.

Caută spre Domnul, iubite, cu toată puterea ta, ca să se mântuiască sufletul tău și răutatea să nu se sălășluiască în inima ta, că precum stăvilarul oprește apele, așa și răutatea oprește cunoștința de la inima ta.

Dacă vei alerga după dreptate, o vei prinde, și cu dânsa te vei îmbrăca la fel ca și cu un veșmânt al slavei, lung până la picioare.

Monahul care se împleticește cu neguțătoriile vieții mult se va păgubi, iar cel ce rabdă în ostenelile cele pustnicești nu se va păgubi. Cel ce și-a întors gândul său spre cele lumești, după lepădarea și fugirea de lume, de cel ce a doua oară se tunde cu nimic nu se deosebește. Cel ce i se pare că batjocorește pe amândouă, pe sine se amăgește, că scris este: *„Dumnezeu nu Se lasă batjocorit"* (Galateni 6, 7), că ceea ce va semăna cineva, aceea va și secera.

Monahule, nu căuta împrejur în ulițele cetății, și nici nu te rătăci în răspântiile ei, ca nu cumva să te întâmpine vreo ispită și va aluneca sufletul tău în pieire.

Înălțarea orbește ochii minții, iar smerenia întru dragoste îi va lumina, că va învăța pe cei blânzi căile sale.

Frate, peste noroiul tinei să nu pășești și, de bărbații cei ce umblă fără frică, depărtează-te.

Greu lucru este bărbatului să se bizuiască întru sine, iar cel ce nădăjduiește întru Domnul se va mântui.

Cel ce își înfrumusețează hainele sale mândru va fi, iar monahul mândru este vultur fără de aripi.

Monahul smerit cugetător este drumeț ușor și un bun arcaș, că precum fierul subțiază și împilează toate, așa și smerenia cea după Dumnezeu împilează măiestriile vrăjmașului și, ce este lancea pentru vânător și arma pentru ostaș, în acest chip este monahului smerenia.

Frate, sârguiește-te a umbla de voie pe calea cea strâmtă și necăjită, mai înainte de a umbla de nevoie pe ea.

Lauda bărbatului mirean este în ieșirea afară, iar a monahului în a nu păși pragul chiliei lui cu gândul.

Ascultă, iubite, luptătorul, când se luptă, gura lui o strânge, iar tu, strânge-ți gura de vorbele cele de prisos și vei avea odihnă.

Cât este de mare cel ce a aflat înțelepciune, dar nu este mai mare decât cel ce se teme de Domnul. Cât este de mare cel ce a început, dar nu este ca cel ce a răbdat. Cât de mare este cel dintâi, dar nu precum cel ce a săvârșit.

Nu iubi odihna trupească, pentru a nu afla în ea pagubă duhovnicească. Nu iscodi cele ce nu sunt ale tale, ca nu pe ale tale să le pierzi. Spre lucrurile mai presus de măsură nu alerga, că toate cu măsură și după rânduială a le face este lucru bun și de folos.

Cel ce nu are frica lui Dumnezeu în inima sa, măcar de ar mânca miere și lapte în fiecare zi, nu poate a se liniști, iar bărbatul credincios suferă vitejește.

Rămâi în jugul cel bun al Domnului, ca să scapi de jugul cel netrebnic și greu al lumii acesteia.

În chilia fratelui tău să nu mergi des.

Dacă ai vreo carte folositoare și auzi că fratele vrea să o citească, fără de zavistie dă-i-o, iar tu, iubite, folosește cu osârdie lucrul și îl dă înapoi domnului său cu pace. Dacă ai vreo carte a chinoviei în chilia ta, nu o lepăda pe dânsa, defăimând-o, ci păzește-o, îmbrățișând-o cu deadinsul, ca pe ceea ce este a lui Dumnezeu.

Monahul dârz rușinează pe egumen și pe frați, iar cel înțelept se va cucernici.

Înfrânarea topește trupul, iar multa mâncare îngroașă și mintea.

Nu săvârșirea fără de necăjire a pravilei îi dă monahului răbdarea lucrului în chilia lui, ci frica lui Dumnezeu, pomenirea morții și a muncilor. Mai bine este a te îndeletnici la lucru, la rugăciune și la cugetarea dumnezeieștilor Scripturi, decât a sta un ceas și a te îndeletnici cu vorba deșartă, din care se naște vorbirea de rău.

Nu ispiti pe fratele tău cu glume, ca nu cumva să fii dat în nevoi. Că scris este: *„Cel ce ceartă în cuvinte nu se va mântui"*. Cel ce pentru mintea sa cea rea se face pe sine urâcios, de cine va fi iubit? Și cel ce iubește pe cei ce-l iubesc pe el, ce fel de plată are? Că zice Domnul: *„Au nu și păcătoșii fac la fel?"* (Matei 5, 46).

Bărbatul mânios va tulbura sufletele fraților, iar cel ce îndelung rabdă cu dragoste se teme de Domnul. Pe tânărul ostenitor nu-l mai îngreuia, și împreună cu bătrânul nepriceput nu călători, iar bătrânii pricepuți după Dumnezeu sunt întărire a fraților.

Mare ispravă este înfrânarea ochilor, a pântecelui şi a limbii, iar prisosind în milă, ca o făclie va străluci.

Precum cel ce îşi adună bunătăţi, aşa este bărbatul care laudă pe aproapele, nefiind el de faţă.

Teme-te de Domnul şi vei moşteni bunătăţi, iar în căile păcătoşilor să nu te duci, ci urmează cărările drepţilor. De vei iubi căile dreptăţii, vei afla viaţa veşnică.

De vei iubi liniştea, vei săvârşi călătoria ta cu alinare. De vei iubi tăcerea, de mulţi vei fi iubit. De vei întoarce ochii tăi ca să nu vadă deşertăciune, gânduri curate vei afla. De vei iubi înfrânarea, vei înfrâna pe dracul curviei. De vei iubi sărăcia, vei alunga pe dracul iubirii de argint.

Cel ce îşi adună aur în chilia lui îşi adună patimile înaltei cugetări şi ale nesupunerii, iar cel ce îşi adună lui rugăciuni şi milostenii se îmbogăţeşte întru Dumnezeu.

Unii îşi învistieresc bani, iar tu, monahule, învistiereşte-ţi rugăciuni şi milostenii! Alţii se veselesc în fluiere şi în cântări, iar tu, veseleşte-te, monahule, în cântarea de psalmi şi în slavoslovia Domnului! Alţii se veselesc de ospeţe şi de beţii, iar tu, monahe, veseleşte-te în înfrânare şi în sfinţire! Alţii se veselesc în dulceţi, iar tu, monahule, veseleşte-te de Dumnezeu, Cel ce ţi-a pregătit şi ţie şi celor ce-L iubesc pe El, cununa slavei! Bărbatul iubitor de Hristos este rod nebiruit, iar cel desăvârşit în dragoste este zid nestricat.

Dacă voieşti a cugeta umblând, şi când taci cugetă şi vei scăpa de slava deşartă.

Bun lucru este a îndrepta pe cel ce greşeşte şi a nu-l lua în râs.

Vântul „crivăţ" tulbură marea şi grabnica mânie mintea bărbatului, iar îndelunga răbdare alungă mânia, iar lipsa mâniei încetează iuţimea.

Iubite, dacă nu voieşti a zidi, pe cele zidite nu le surpa! Dacă nu voieşti a sădi, pe cele sădite nu le smulge! Frate, de nu voieşti a te linişti, pe cei ce se linişteșc nu-i răzvrăti! Frate, de nu voieşti a trimite laude Domnului, pe cei ce cântă nu-i face deşerţi! Bogatul a grăit şi toţi au tăcut şi cuvântul lui până la nori l-au înălţat. Şi Dumnezeu ne grăieşte nouă prin Sfintele Scripturi şi nu vrem să tăcem şi să ascultăm, ci unul grăieşte, altul dormitează, iar altul se răspândeşte cu gândurile. Dar ce zice Scriptura? *„Cel ce îşi întoarce urechea sa ca să nu audă legile Celui Preaînalt, şi El rugăciunea lui o va urî"* (Pilde 28, 9).

Monahul leneş în rugăciune se sârguieşte a auzi „Amin", iar cel treaz, rugându-se, nu se tulbură. Departe de la noi să fie cea zisă prin proorocul: *„Aproape eşti de buzele lor şi departe de inimile lor!"*. Nu sminti pe fratele, nici nu te învoi cu dânsul spre păcat, ca să nu se mânie asupra ta Domnul şi te va da pe tine în mâinile relelor. Fericit este bărbatul ce nu a smintit pe aproapele în nici un lucru, că plata lui multă va fi în ceruri, iar cel ce se sminteşte fără de socoteală va sminti pe mulţi.

Dacă nu îşi va pune omul mai întâi păcatele sale înaintea ochilor săi, nu poate să se liniştească în nici un loc. Fericit este cel ce a început viaţă bună şi a săvârşit-o cu bună plăcerea Domnului.

Scris este: *„Cel ce cinsteşte pe tatăl său se va veseli de fii şi în ziua rugăciunii lui se va auzi. Cel ce slăveşte pe tatăl său zile lungi va avea, şi, în ziua sfârşitului său, va afla dar"*. Prin cuvânt şi faptă cinsteşte pe părintele tău, ca să vină peste tine binecuvântare de la dânsul. Nu te slăvi întru necinstea părintelui tău, că nu îţi este slavă întru necinste, că slava omului este din cinstea părintelui său, şi ocara fiilor este maica neslavei.

Monahule, în locul celor ce te-au născut după trup, ai pe cei ce te-au născut după duh întru Domnul, pe cei ce te povăţuiesc către viaţa cea veşnică.

Ascultă pe cel ce zice: *„Fiule, săvârşeşte lucrurile tale cu blândeţe şi de omul primit vei fi iubit"*.

Pe cât eşti de mare, pe atât smereşte-te, căci înaintea Domnului vei afla dar. Că mare este puterea Domnului şi de cei smeriţi se slăveşte; iar pentru patima mândriei nu este vindecare, că răsad de viclenie a înrădăcinat întru dânsul.

Trei lucruri înmulţesc deşertăciunea şi al patrulea nu este bun: nesupunerea celor mai tineri, bătrânii care zavistuiesc pentru sporirea celor mai tineri, cucernicul care se abate la cele nedrepte şi egumenul care în necunoştinţă necăjeşte sufletele fraţilor.

Patru lucruri înmulţesc slava, iar al patrulea este bun înaintea Domnului şi a oamenilor: unirea într-un gând a fraţilor în blândeţe şi în dreptate, frate pe frate care se sfătuiesc în frica Domnului, cei tineri să se supună bătrânilor ca stăpânilor săi şi egumenul care iubeşte pe fraţii săi ca pe sine şi poartă grijă de mântuirea sufletelor lor în adevăr.

Greu lucru este pentru bărbat mândria. Iubite, nu iubi mândria, că nu este în ea folos! Având luare-aminte, putem să ne vindecăm de toată patima, iar patima mândriei este un rău cu greu de vindecat, că leapădă doctoria vindecării şi doctorie aducătoare de moarte îşi pregăteşte. O, de nu s-ar afla în robii lui Hristos!

Cuvântul credincios şi bine tocmit este laudă monahului, iar cel ce iubeşte glumele este nebun.

Praznicul monahului este ducerea către Domnul şi lauda lui este frica Domnului.

A mă împărtăşi de filosofia lumii nu am putut, însă cer de la Domnul dar şi iertarea păcatelor, mai mult decât smarald şi iachint, şi mai mult decât borcane pline de aur şi mai mult decât învăţătura lumii acesteia.

Mărturisescu-mă Ţie, Stăpâne, Părinte, că de cererea mea nu m-ai lipsit şi nu ai trecut cu vederea rugăciunea mea, a netrebnicului Tău rob. Că Tu eşti nădejdea celor deznădăjduiţi şi ajutorul celor neajutoraţi. Fie numele măririi Tale binecuvântat în veci. Amin.

Monahule, cere de la Domnul cele cuviincioase cinului tău şi înmiit îţi va da! Fără de apă nu va creşte rod şi fără de cunoştinţă nu se va isprăvi fapta bună.

Am văzut tânăr care mângâia pe bătrân cu înţelepciune şi pentru aceasta să dăm slavă lui Dumnezeu.

Monahule, în urma poftelor tale nu umbla şi de la gândurile tale opreşte-te, că, dacă vei da sufletului tău bunăvoinţa poftei, te vei face bucurie vrăjmaşului tău.

Cel ce îşi hrăneşte cărnurile trupului său hrăneşte pofte rele, iar gândurile urâte nu vor lipsi de la dânsul.

Toceşte-ţi, monahule, trupul tău şi îl robeşte, ca să nu te faci neiscusit. Lucrează în trupul tău lucrul cel bun şi vei aduce rod lui Dumnezeu.

Monahule, împreună cu fraţii petreci! Voieşti odihnă să dobândeşti? Mulţumeşte-te cu masa cea de obşte a fraţilor şi va fi vindecare trupului tău şi îngrijire de oasele tale şi sufletul tău nu se va păgubi. Iar dacă la căni şi la pahare vei slobozi ochii tăi, mai pe urmă, ca un rănit de şarpe, te vei chinui. Dacă vei vedea un bărbat cucernic, bucate ţinând în mâini, nu-l judeca cu mintea ta, că nu ştii înaintea cui le pune pe acestea.

Monahule, ai grijă de lucrarea cea dinăuntru şi nu împodobi ziduri nefolositoare, că frumuseţea chiliei nu-i dă răbdare monahului. Cele de trebuinţă să le căutăm, că

cele de prisos şi care grijă ne pricinuiesc nouă sunt nefolositoare.

Monahul leneş ceartă şi zice: „Astăzi locuiesc aici şi mâine mă mut. Şi pentru ce îmi faci osteneală?". Pune, monahule, ca un ciocan şi ca o nicovală în mintea ta, adună-ţi gândurile inimii tale şi pe cele nelămurite lămureşte-le.

Cel ce se bucură de căderea celui binecredincios, acesta îndoit va cădea, iar cel ce întoarce pe om din calea răutăţii lui se va mântui. Dacă greşeşte fratele, cu dulceaţă îl mustrăm, iar dacă păcătuim noi, mustrarea nu o primim cu dulceaţă.

Frate, nu te lupta pentru diavolul, ci, mai vârtos, împotriva lui.

Frate, *„ascultă învăţătura din tinereţile tale, şi până la cărunteţe vei afla dar şi pricepere"* (Sirah 6,18).

Monahul, nefiind pregătit a răbda cu vitejie cele ce i se întâmplă, se întristează. Vânzarea sa este lenevirea, căci lenevirea este cumplită robie, iar trezvia şi pe cei ce robesc îi robeşte.

Dacă petreci în casă fără lucrul mâinilor, când nu vei voi, atunci vei fugi din ea.

Monahul leneş nici fereastra chiliei lui nu o va închide, până ce se va sfărâma, fiind bătută de vânt, iar cel treaz neprihănit va fi.

Cel ce îşi înfrânează ochii săi mai va fi uşor, iar cel ce se răspândeşte va pune greutate peste sine, că neînfrânarea poftei schimbă mintea cea fără de răutate. Dacă din ispită vei slobozi ochii tăi spre deşertăciune, degrab opreşte-i, ca nu cumva să cazi în urâta amestecare.

Când se aprinde trupul tău, nu te atinge de părţile cele ruşinoase, ca nu mai cumplită să aprinzi înfocarea. Fericit este cel ce a biruit toată pofta trupească.

Rău lucru este a creşte împreună cu sufletul gândul rău, la fel cum agurida creşte în verdeaţa legumelor.

Oare, poate ostrovul care stă în mijlocul mării să oprească valurile ca să nu lovească în el? Numai că, aşa cum ostrovul se împotriveşte valurilor dar nu le poate opri, aşa noi nu putem să oprim gândurile, dar putem să ne împotrivim lor. Dar poate cineva va zice: „Şi cum uneori sufletul este biruit de gânduri?". Este biruit pentru că nu se împotriveşte gândurilor, ci le lasă pe dânsele de intră înlăuntru şi, păşune aflând, câte puţin strică sufletul.

Patru patimi sunt care cu greu primesc tămăduire. Care sunt acestea? Iubirea de sine, iubirea de argint, slava deşartă şi iubirea de stăpânire. Că nu mai zic niciodată: „Ajunge". Cu toate acestea, nici una din acestea nu este cu neputinţă lui Dumnezeu a o vindeca.

Mai înainte de a se înrădăcina patima în tine, smulge-o pe ea, şi mai înainte de a-şi înfige odraslele sale, smulge rădăcina ei. Căci dacă o vei lăsa pe dânsa a se înrădăcina în tine, te va stăpâni.

Cel ce se roagă cu trezvie arde pe draci, iar cel ce se răspândeşte cu mintea se va batjocori de dânşii.

Cel ce se dă după poftele sale şi după dulceţile gândurilor uşor va fi robit, iar cel ce se înfrânează se va mântui.

Necredinţa naşte îndoirea sufletului, iar îndoirea sufletului lenevirea; lenevirea uitarea, uitarea deznădejdea, iar deznădejdea moartea. De unde stăpânesc în noi patimile? Oare nu din lenevirea noastră? Nu te lăsa robit de mădularele tale, nici să te tiranisească pe tine. Lucrează cu ele lucrul cel bun şi nu pe cel rău şi vei fi avere cinstită Stăpânului tău.

Semn al sufletului trândav este a nu asculta cu dulceață Scripturile, iar sufletul ce este treaz primește dumnezeieștile cuvinte ca un pământ însetat ploaia.

Așternutul bun hrănește somnul și nefrica lui Dumnezeu îl crește pe dânsul.

Oaie ai? Să nu închizi lupul cu ea. Așa și lucrul cu care te luptă pe tine vrăjmașul, pe acela să nu-l bagi în casa ta, iar dacă îl vei băga, să nu te moleșești cu gândul, ci pune frica lui Dumnezeu înaintea ochilor tăi, ca nu cumva să te batjocorească pe tine vrăjmașii tăi.

Casa, fiind zidită pe nisip, nu va sta, și pustnicia amestecată cu vreun lucru străin îndelung nu va rămâne. Iar cel ce lucrează în frica lui Dumnezeu nu se va păgubi de plata sa.

Nu aduce înăuntru vorbire străină în vremea rugăciunii și nu se va întuneca mintea ta.

Frate, când stai, cântă lui Dumnezeu; cu cuvântul lui Dumnezeu deschide-ți gura, după cuvântul: *„Cânta-voi Dumnezeului meu până ce voi fi"* (Ps. 103, 34), ca nu cumva, lenevindu-te, gânduri străine să tulbure mintea ta, ci, *„cântând cu duhul, cântă și cu mintea"* (I Cor. 14, 15).

Mare dar sunt lacrimile în rugăciune, iar a fi biruit de gândurile cele drăcești este întocmai cu moartea.

Pe inima ce a căzut din cugetările cele cerești o vor lega dracii la lucruri pământești, iar când va defăima pe cele stricăcioase, pe cele nestricăcioase va lua.

La stârv se vor aduna vulturii, iar la sufletul care este deznădăjduit se vor aduna dracii. *„Că, unde este stârvul, acolo se vor aduna și vulturii"* (Matei 24, 28).

Sus să avem mintea noastră, iubite, că încă puțin și ne vom duce de aici, iar cele pe care le-ai adunat ale cui vor fi? Precum fumul alungă albinele, așa răutatea alungă cunoștința de la inimă.

Nimeni nu se veselește de dreptate, ci de lăcomie. Nimeni nu se bucură că nu a nedreptățit pe aproapele, ci dacă va cumpăra multe cu preț mic.

Înaintea feței tunetului se va sârgui fulgerul, și de la fața norului celui groaznic aleargă toată pasărea.

Groaza porcului sălbatic la junghiere îl va da, și mânia bărbatului cădere îi pregătește.

Leul se vânează pentru pântecele său, iar cel lacom cu pântecele se va zdrobi pentru dulceața pântecelui.

Calul tare în gură în mâinile celor răi va da pe călărețul său, și omul vârtos la cerbice în rele va cădea.

În vremea iernii se vânează fiara, și în vremea ispitei vânează satana pe monah, iar iscusința monahului se arată în ispite.

Nevoiește-te, iubite, a câștiga dreapta socoteală, în care sunt adunate faptele bune ale vieții monahicești! Iar tâlcuirea dreptei socoteli ce este? A păzi pe altul de sminteală și a alege pe cele mai bune și care merg spre mântuire.

Voiești să fii mare? Fă-te mai mic decât toți. Voiești a-ți câștiga nume bun? Săvârșește lucrurile tale cu blândețe și teme-te de Domnul în adevăr, ca bine să-ți fie în cele mai de pe urmă, căci, pe cei ce se tem de Dânsul, îi slăvește.

Monahule, nu te supune zavistiei, nici pândi pe fratele tău, și nu pune asupra lui nume de defăimare, vrând a-l alunga pe dânsul din locul lui cu rușine, ca să nu pătimești cele pe care le-ai sfătuit asupra altuia. Căci cel ce sapă groapă aproapelui va cădea în ea. Și vei auzi cele scrise: *„Cădea-vor în mreaja lor păcătoșii"* (Psalmul 140, 10) și în acela se va împlini cea zisă: *„Câți voiesc cu cucernicie a viețui în Hristos vor fi prigoniți"* (II Timotei 3, 12).

Frate, nu pune pricină, zicând: „Fratele vatămă însoțirea", ci, mai vârtos, tu nu face rele, că Dumnezeu cearcă inimile și rărunchii.

Frate, dacă va ieși fratele tău din chinovie, nu te înălța cu mintea asupra lui, nici să fie necinstit în ochii tăi, că nu știi ce va naște ziua de mâine. Ascultă pe cel ce zice: *„Celui ce i se pare că stă, să ia seama să nu cadă"* (I Corinteni 10, 12). Și iarăși: *„Că nu cel ce se laudă pe sine este iscusit, ci pe care Domnul îl va lăuda"* (II Corinteni 10, 18). Că mulți, părându-li-se că stăpânesc și sunt întâi-stătători, și aceștia s-au făcut mai mici decât cei mai de pe urmă, iar cei nebăgați în seamă au luat dar. Că Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă dar.

Dacă vei vedea vreun bărbat neascultător și neînfrânat, mândru și înțelept în sine, rădăcina acestuia pe jumătate este moartă, pentru că nu primește el seva ce se face din frica lui Dumnezeu. Iar dacă vei vedea vreun bărbat liniștit și smerit, cunoaște că rădăcina acestuia îndelung rămâne, fiindcă din seva fricii lui Dumnezeu se adapă.

Fraților, dacă povățuitorii noștri nu vor fi de față aici, încredințați-vă că Cel Mare între noi este, că nemincinos este Cel ce a zis: *„Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor"* (Matei 18, 20). Deci, să luăm aminte la noi înșine, iubiților! Monahul fără de rânduială își pune mâinile pe oameni, iar cel ce miluiește se va milui.

Tocmind pe fratele tău la lucru, bun lucru săvârșești, dacă în dragostea lui Dumnezeu îi vei da plata lui, căci cucernicie este a nu vătăma pe altul.

Cel ce a aflat calea îndelungii răbdări și a nepomenirii de rău a aflat calea vieții.

Bărbatul cu mintea înaltă lucrează în zi bine însemnată, și în cea lucrătoare slujește.

Pasăre pe păsări le cheamă în cursă, și păcătosu pe cel asemenea lui în adâncurile relelor.

Leapădă-te, monahule, de cei ce iubesc nelucrarea și nu voiesc a se liniști. Fugi, monahule, de cei ce iubesc ospețele și zic: „Astăzi fac eu, iar tu vei face mâine!" Că dacă te vei învoi cu cuvintele acestea, nu vei săvârș viață îmbunătățită, ci urmează celor ce ard cu duhul celor ce umblă în calea cea strâmtă și necăjită, ca să ajungi viața cea veșnică. Iar calea cea lată și desfătată povățuiește la pieire pe cei ce umblă pe ea.

Monahul nebăgător de seamă și trândav, când i-a venit asupră-i vreun gând, încuind ușa chiliei sale, se plimbă aici și acolo, ca o corabie fără de cârmă, iar cel ce cu răbdare stă, gândurilor celor deșarte nu se supune.

Cel ce zavistuiește pentru sporirea fratelui, de viața cea veșnică, pe sine se desparte, iar cel împreună lucrător părtaș cu el va fi. Că, dacă cei ce ajută celor ce lucrează cele rele, pe amândoi judecata îi muncește, oare nu cu mult mai vârtos Domnul plată va da celui ce ajută la voia Lui? Scris este: *„Multe sunt necazurile drepților și din toate acelea îi va izbăvi pe ei Domnul"* (Psalmul 33, 18), și: *„Multe sunt bătăile păcătosului și moartea păcătosului este cumplită"* (Psalmul 31, 1).

Nu este faptă bună a se necinsti și a nu simți, ci mai vârtos a pricepe și a răbda pentru cucernicie. *„Că cel leneș, ocărât fiind, nu se rușinează"* (Pilde 20, 4).

Mai bine este, printr-un zâmbet, a opri mânia, decât fără de îmblânzire a te sălbătici, iar bărbatului înțelept îi este mai dulce plânsul decât râsul.

Cine îmi va da mie strajă gurii și buzelor mele pecete, ca să nu greșesc prin ele și limba mea să nu mă

piardă pe mine? Stăpâne al vieții mele, să nu mă părăsești pe mine în sfatul lor și să nu mă lași a cădea în dânsele, că Tu ai zis, Doamne, că *„din cuvintele tale te vei îndrepta și din cuvintele tale te vei osândi"*. Că dacă proorocul a zis că *„toată dreptatea noastră este ca o cârpă lepădată"*, ce voi zice eu, cel născut în păcate? Și acum, Stăpâne, toată nădejdea mea spre îndurările Tale o pun. Milostivește-Te spre mine, păcătosul! Doamne, răspândirea ochilor să nu-mi dai mie, și pofta cea rea întoarce-o de la mine!

Iubite, nu crede visurilor celor înșelătoare, că pe mulți i-au înșelat visele și, nădăjduind spre ele, au căzut. La ce măsuri am ajuns ca să vedem vederi îngerești?

Mare sporire și slavă este smerita cugetare și nu este în ea cădere. Semn de smerită cugetare este a da cu amândouă mâinile, în tot lucrul, spre trebuința fratelui, la fel și a primi.

Monahul ce caută moștenirea părinților trupești va cădea în ispite, iar cel ce caută pe Domnul se va mântui. Să nu zici: „Dacă voi îmbătrâni, de unde mă voi hrăni", că pentru ziua de mâine nu ni s-a dat nouă voie să ne îngrijim, și tu acum, pentru bătrânețile tale, te îngrijești? Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea să o căutăm și acestea toate se vor adăuga nouă. Că El a zis: *„Știe Tatăl vostru Cel ceresc de ce aveți trebuință, mai înainte de a cere voi de la Dânsul"*. Iar dacă pe acestea mai întâi le vom cere, arătăm că nu pentru acestea ne nevoim. Deci, *„aruncă spre Domnul grija ta și El te va hrăni"*.

Dacă Domnul va spori vreun lucru în mâinile tale, tu, ca cel ce ai să dai seamă de el, ai grijă.

Cel ce miluiește pe săraci se va umple de bunătăți, iar cel nemilostiv, afară de cămara de Mire, cea cerească, se va încuia.

Cel ce nădăjduiește spre om nu va vedea cele bune, iar cel ce nădăjduiește spre Domnul se va mântui.

Nu fi aspru la limba ta, că gura dreptului haruri picură.

Bucate multe îngroașă mintea, iar înfrânarea cea bună o curățește.

Ia aminte, monahule, când vorbești cu femei!!!

Vezi, iubite, ca nu cu pricina camilafcei sau a mantiei, sau cu vreo îmbrăcăminte din celelalte, să se vâneze sufletul tău, că multe sunt pândirile vicleanului. Mai bine este a purta haine vechi și de sufletul tău a te îngriji în frica Domnului, decât a te îmbrăca strălucit și cu necinste a umbla.

Cel ce păzește poruncile, pe sine se iubește, iar cel ce le defaimă, sufletul său îl va păgubi.

Bărbatul bețiv și mânios tulbură sufletele fraților, și ocara lui este cu el neîncetat.

Pune peste rană plasture și peste tânăr cucernicie nefățarnică.

Pustiu se face monahul cel tânăr care urmează gândului său și sfătuirea celor iscusiți nu o primește. Înșelăciune rea este monahului tânăr nesupunerea, iar supunerea cea întru Domnul este acoperământ tare.

Bărbatul mândru și nesupus va vedea zi amară, iar cel smerit cugetător și răbdător se va veseli întru Domnul totdeauna. Mare lucru este a afla bărbat răbdător și smerit cugetător, și frumuseții lui nu este cumpănire.

Nu grăi împotriva adevărului și de nepedepsirea ta rușinează-te. Să nu te rușinezi a mărturisi păcatele tale și să nu zici: „Am greșit și ce mi s-a făcut mie?". Că Domnul este îndelung-răbdător.

Nu aștepta să te întorci către Domnul și nu întârzia zi de zi. Adu-ți aminte că mânia nu va zăbovi.

Să nu fie mâna ta întinsă spre a lua și strânsă spre a da.

Monahul priceput s-a îngrădit pe sine cu dragoste, iar cel fără de minte ură își înmulțește.

Cel ce se înalță asupra fratelui său se batjocorește de draci.

Nu defăima pe fratele tău în veac, că scris este: *„Mulți tirani au căzut pe pământ, iar cel nesocotit coroană a purtat”* (Sirah 11, 5). Fă-te întru dreptate strălucit, iar către păcat foarte posomorât.

Boala iubirii de slavă este patimă rea a sufletului.

Monahule, ai ieșit din chilia ta spre slujbă? Păzește-ți simțirile, ca nu războaie și tulburări de gânduri să aduni în tine.

La cine nu este gard, i se va răpi averea, și cine nu are răbdare, va suspina, rătăcindu-se.

Monahul leneș multe pricini își adună lui și cel somnoros va cădea în rele. Monahul iubitor de avere este finic neroditor, iar cel necâștigător, se ridică spre cer ca un finic curățit.

Monahul iubitor de materie se aseamănă șoimului dresat ce a zburat și a avut curele legate la picioare și oriunde va ședea, se va încurca, iar cel nematerialnic este ca un călător bine împodobit.

Mulți socotesc că sunt înțelepți întru sine și nu pot înțelege că ceea ce socotesc ei pricepere li se face pagubă a sufletului. Nu este înțelepciune, nu este pricepere, nu este sfat bun în sufletul ce urăște frica lui Dumnezeu. Înțelepciune cu adevărat este a lucra toate după voia Lui.

Gâtlejul dulce înmulțește prietenii, și cel ce iubește pe Domnul va păzi căile Lui.

Cinstește pe fratele tău înaintea cunoscuților lui și înaintea Domnului cinstit vei fi.

Iconomul credincios va câștiga sufletele fraților săi, iar socoteala pomenitorului de rău îi va risipi pe dânșii; cel înțelept cu dreptate va împărăți, iar cel fără de minte lupte va pregăti; cel bețiv se va surpa din slavă, iar cel înfrânat, blând și smerit cugetător va spori în slavă.

Monahului nesățios nu-i va ajunge partea ce i se cuvine, și limbutul tulburări alcătuiește, iar cel ce se teme de Domnul liniște aduce.

Monahule, nu-ți pune pricină că ești neputincios, sănătos fiind, că scris este: *„Și pofta lor le-a dat lor”* (Psalmul 77, 33).

Să nu ne lepădăm, fraților, de darul Domnului, Cel ce ne dăruiește tărie spre a lucra lucrul cel bun, ci cu dânsa (tăria) pe dânsul (lucrul cel bun) lucrându-l, să mulțumim Domnului totdeauna!

Cel ce râde de aproapele, ca un grăitor de rău se va socoti, iar grăirea de rău urâtă este înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Cel ce întărâtă pe aproapele provoacă mânie, iar făcătorul de pace este fericit, că fiu al lui Dumnezeu se va chema.

Cinstește pe bătrâni pentru Domnul și de tânărul cel lipsit fie-ți milă și de la Domnul vei lua plată.

Scris este: *„Nu lucrați pentru mâncarea ce piere, ci pentru ceea ce rămâne în viața cea veșnică”* (Ioan 6, 27). Mâinile tale să lucreze lucrul cel bun, ca și celui ce are trebuință să-i dai, și inima ta să fie către Domnul totdeauna și vei lucra mâncarea care rămâne, iar nu care piere. Frate, lucrează și nu amăgi, că multă răutate a învățat nelucrarea.

Monahul cârtitor mult se va păgubi, iar cel ce suferă vitejește, în cele mai de pe urmă, va afla bogăția sa.

Slujitorul înțelept nu se va lenevi de lucrarea lui și cel ce se teme de Domnul nu va sminti pe frații săi.

Iubite, fugi de cei ce săgetează trupul; fugi, mai ales, de cei ce săgetează sufletul.

Cel ce iscodeşte frumuseţe femeiască va sădi pofta frumuseţii ei în sufletul său, şi cel ce merge des la casa ei este asemenea celui ce umblă pe gheaţă, că alunecarea nu este departe de el.

Iubite, fugi de foc, ca să nu-ţi ardă trupul, dar mai ales fugi de păcat, ca să nu-ţi ardă trupul împreună cu sufletul în focul cel nestins.

Precum doi luptători, aşa este monahul vorbind cu femeie, iar cel ce se trezeşte va fugi şi nu se va prăda.

Portarul credincios, după Dumnezeu, este străjer de suflete, iar cel necredincios şi pe al său suflet îl va pierde.

Vremea pe care am petrecut-o în viaţa monahicească o socotim, iar neluând aminte la lenevirea pe care am lucrat-o, ne înălţăm.

Lauda bărbatului este nu numai vremea, ci şi sporirea, iar sporirea nu stă în cărunteţe, ci în viaţa îmbunătăţită.

Arma, sabia şi coiful îi aduc ostaşului stăpâniri, iar monahului începător îi aduc credinţa, pocăinţa şi dragostea. Credinţa îi aduce curăţenie, smerita cugetare, ascultare, îndelungă răbdare şi înfrânare; pocăinţa lacrimi, iar dragostea răbdare şi nădejde.

Cel ce se mută deseori din chilie în chilie câştigă gânduri deşarte, iar cel ce rabdă într-un loc, acela mai vârtos se va linişti.

Iubite, din tinereţile tale alege-ţi învăţătura şi până la cărunteţile tale vei afla pricepere. Din tinereţile tale seamănă-ţi ţarina ta şi îngrijeşte-te de dânsa, ca nu cumva să crească în ea mărăcini ca într-o ţarină. Fă în ea rod bun, şi Celui ce îţi dă tărie, dă-I slavă.

Apele fac să crească iarba şi vorbirea cu mireni patima înaltei cugetări, iar cel ce se teme de Domnul nu se înalţă.

Dacă te vei învrednici vreunui dar, nu cugeta înalt, că nici un lucru bun nu ai pe care nu l-ai luat de la Dumnezeu. Şi, dacă nu călătoreşti după poruncă şi după sfatul Lui, Îşi ia darul Său de la tine şi celui mai bun decât tine i-l dăruieşte. Atunci te vei asemăna celui ce sileşte condeiul, după ce a terminat cerneala dintr-însul.

Precum doi cocoşi într-un loc, aşa sunt două gânduri în inima monahului. Depărtează-te de cele străine şi se va linişti sufletul tău.

Bărbatul priceput va păzi poruncile şi cel ce le păzeşte pe ele a câştigat raiul desfătării celei veşnice.

Mai bun este numele bun decât bogăţia multă, şi mai mult decât aurul şi argintul este darul cel bun.

Sufletului ce se împuţinează dă-i cuvânt de mângâiere şi Domnul va întări inima ta.

Dacă vei bea vreun pahar de vin, după rugăciune, cu sârguinţă du-te în chilia ta şi, încuind uşa, mulţumeşte Domnului, Celui ce a iconomisit şi iconomiseşte, căci după prânz, a vorbi mult, naşte bănuieli şi frământări.

Bărbatul beţiv lucrează şi vorbeşte seara ceea ce nu se cuvine, şi dimineaţa se căieşte. Şi, dacă iarăşi va afla vin, pe acelea iarăşi le lucrează. Dacă vei fi ispitit o dată, de aceea păzeşte-te, că scris este: *„Cel ce este născut de la Dumnezeu se păzeşte pe sine şi vicleanul nu se atinge de dânsul”* (I Ioan 5, 18). Iubite, nu bea vin întru beţie, măcar deşi te roagă pe tine prietenii cei ce sunt de faţă, că, dacă te va birui pe tine vinul, mai înainte de toţi, cei ce te-au îndemnat se vor sminti de tine. Însă ia aminte cu deadinsul, ca să nu te stăpâneşti de uitare.

Se osteneşte lacomul cu pântecele şi se frământă ca să-şi umple pântecele său de bucate şi, după ce mănâncă, se chinuieşte pentru mistuire. Iar înfrânării îi urmează sănătatea şi trezvia.

Monahul călător nu va fi nerănit, dacă se va lenevi, iar cel ce rabdă în locul în care s-a chemat, mai multă odihnă va afla.

Cel ce defaimă pe cele puţine, câte puţin va cădea, şi lenevirea, câte puţin, îi va naşte, fără de voie, sărăcie.

Nu lepăda sfaturile sfinţilor bărbaţi, chiar dacă eşti cunoscător, că şi aceasta este rod al cunoştinţei.

Biruire este monahului a se împărtăşi cu tovărăşie şi plata lui scârbă şi căinţă.

Scris este: *„Lăudându-se drepţii, se vor veseli popoarele, iar numele necredincioşilor se vor stinge”*. Şi iarăşi: *„Să te laude pe tine aproapele şi nu gura ta; străinul şi nu buzele tale”* (Pilde 27, 2). Şi iarăşi: *„Lămurirea aurului şi argintului este arderea în foc, şi omul se lămureşte prin gura celor ce-l laudă pe el”*.

Fiul priceput va păzi legea, iar cel ce petrece în înverşunare va necinsti pe tatăl său. Cinsteşte pe toţi pentru Domnul şi nu cere cinste, şi de la Domnul vei afla dar. Scris este: *„Cel ce nu se ruşinează de feţele drepţilor nu este bun; unul ca acesta pentru o bucată de pâine va vinde pe om”*. Şi iarăşi: *„Fericit bărbatul care va scuipa toate pentru evlavie, iar cel vârtos cu inima va cădea în rele”*. De bărbatul ce iubeşte înţelepciunea se veseleşte tatăl lui, iar cel ce hrăneşte desfrânate pierde bogăţia.

Mai bine este a fi crescut cu sârguinţă, decât a creşte cu lenevire. Mai bine este a se învăţa cu sârguinţă, decât a învăţa şi a lucra cele ce nu se cuvin.

Cel ce se pedepseşte pe sine va învăţa pe altul şi cel ce se învaţă pe sine va învăţa şi pe aproapele.

Nu îngreuna pe fratele tău, că de vei pune sarcină pe dobitocul tău mai presus de putere, la mijlocul căii va sta.

În tot lucrul care se aduce asupra ta, cu iscusinţă să fii, şi adu-ţi aminte de ajutorul care îţi vine de la Dumnezeu.

Nu da auzul tău la glasuri urâte, ca să nu se spurce mintea ta, că precum fumul vatămă ochii, aşa cuvântul urât vatămă sufletul.

Dacă duhul curviei te va supăra pe tine, ceartă-l pe dânsul, zicând: „Domnul să te surpe pe tine, plinule de rea împuţiciune, dracule al necurăţiei”. Căci ştim pe cel ce a zis: *„Cugetul trupului vrăjmăşie este la Dumnezeu”* (Romani 8, 6).

Nu este înţelepciune, nu este pricepere unde nu este frica lui Dumnezeu, că înmulţirea înţelepciunii este a te teme de Domnul.

Scris este: *„Lumina drepţilor este de-a pururea, iar lumina necredincioşilor se va stinge”* (Pilde 13, 9).

Lemn de viaţă este pofta dreptului, iar cel ce urăşte mustrările este nebun.

Din multa vorbire, nu vei scăpa de păcat, iar cel ce îşi păzeşte buzele înţelept va fi.

Gândurile drepţilor sunt judecăţi, iar necredincioşii vicleşuguri ocârmuiesc.

Cel ce cinsteşte primul pe aproapele său, va afla cinste, iar cel ce nu se cucerniceşte de faţa fratelui său, cu osteneală se va pedepsi.

Dacă mănânci împreună cu fraţii, după rânduială întinde mâna în strachină, fiindcă şi turturica, şi rândunica, şi păsările ţarinii şi-au păzit vremile intrărilor lor. Întinde şi nu te sfii de cei mai mici decât tine. Tu, dar, iubite, toată ziua ai petrecut-o postind şi pentru o întâr-

ziere de un minut te tulburi? Dulce îți este nelucrarea, dar amare sunt cele mai de pe urmă ale ei. Ostenește-te lucrând, căci pe urmă te vei veseli.

Scris este: *„Urâciune sunt Domnului buzele mincinoase, iar cel ce făptuiește după adevăr, primit este Lui"* (Pilde 12, 22). Cel ce înmulțește cuvintele sale va fi urât, iar cel ce tace va fi iubit.

De vei vedea un bărbat leneș deșteptându-se spre fapta bună, tu să nu te moleșești cu gândul, ci mai vârtos îmbărbătează-te și în vremea ispitei nevoiește-te mai mult.

Monahilor, să nu trecem peste măsurile smeritei cugetări, ca nu cumva, părându-ni-se că avem pricini binecuvântate, să stricăm cucernicia noastră. Drept aceea, și pagubele să le trecem cu vederea, pentru cel ce a zis: *„Robului Domnului nu i se cuvine a se lupta"* (II Timotei 2, 24), și fericit este cel ce va disprețui toate cele lumești pentru evlavie. Nu te sârgui cu duhul tău a te mânia, că mânia în sânul necredincioșilor se va odihni.

Scris este: *„Fiul înțelept este ascultător tatălui său, iar fiul neascultător în necinste va fi"* (Pilde 13, 1).

Cel ce își păzește gura sa își păzește sufletul său, iar cel obraznic cu buzele se va speria și pe sine.

Fiului viclean nici un bine nu-i va fi, iar cel ce păzește poruncile fericit este.

Legea înțeleptului este izvor de viață, iar cel fără de minte de cursă va muri.

Cel ce umblă drept se teme de Domnul, iar cel ce își răzvrătește căile sale se va necinsti.

Căuta-vei înțelepciune la cei răi și nu vei afla, iar priceperea, la cei înțelepți este lesnicioasă.

Grădina ce nu are gard, fiind călcată, se pustiește, și cel ce nu își păzește gura sa va pierde roadele sale.

Cel ce nădăjduiește spre bogăție va cădea, iar cel ce sprijinește pe cei drepți va răsări. Cel ce cu nebunie își risipește averile sale se va face sărac, iar cel ce le risipește cu credința Domnului în veac nu va fi părăsit, că scris este: *„Risipit-a, dat-a săracilor; dreptatea lui rămâne în veacul veacului. Puterea lui se va înălța întru slavă"*.

Cel ce își înmulțește bogăția sa cu camătă și cu lăcomii o va risipi, iar cel ce miluiește pe săraci își adună sieși bogății.

Pe cât se înalță bărbatul întru mândria inimii lui, pe atât pământul din care a fost luat îl îngrașă, și în pământ se va duce, iar pe cei smeriți îi înalță Domnul.

Fumul alungă albinele, și pomenirea de rău cunoștința de la inimă. Roagă-te Domnului și varsă lacrimi înaintea bunătății Lui și pomenirea de rău să nu se sălășluiască în sufletul tău și rugăciunea ta va fi ca tămâia înaintea Lui.

Scris este: *„Necurat este înaintea Domnului tot cel înalt cu inima"* (Pilde 16, 5), iar înaintea celor smeriți merge slava. Și iarăși: *„Pricină caută bărbatul ce voiește a se despărți de prieteni și în toată vremea prihănit va fi"*. Așa și monahul care se desparte de mănăstire, tulbură pe egumen și pe frați.

Scris este: *„Este cale care se pare că este dreaptă la oameni, iar cele de pe urmă ale ei merg în adâncurile iadului"* (Pilde 14,12). Și iarăși zice: *„De căile sale se va sătura cel vârtos cu inima, iar bărbatul cel curat, de înțelegerile sale"* (Pilde 14, 14).

Unii pe alții să ne mângâiem, iubiților; unii altora să slujim; unii pe alții să ne sfătuim întru frica Domnului, până când vom ajunge la limanul vieții!

Monahul lacom cu pântecele mult se va îngriji, iar cel înfrânat se aseamănă căprioarei din țarină.

Precum este peştilor apa, aşa monahului liniştea cu smerită cugetare şi cu dragoste.

Merindea monahului pe cale este cucernicia întru frica lui Dumnezeu, iar frica Domnului este aur lămurit şi, cel ce a câştigat-o pe ea, nu se va părăsi.

Monahule, se ispitesc vrăjmaşii să stăpânească gândul tău cu amintirea părinţilor tăi trupeşti, dar îţi va prisosi ţie bogăţia şi mângâierea în împărăţia cerurilor, dacă vei răbda până în sfârşit, slujind Domnului.

Cel ce voieşte a vieţui în tot locul cu pace să nu-şi caute odihna sa, ci pe a altuia, întru Domnul, şi va afla odihnă; certăreţul şi răutăciosul nu se vor linişti niciodată.

Cine nu defăima frica lui Dumnezeu nu păcătuieşte niciodată. Vrei să nu păcătuieşti? Păzeşte frica lui Dumnezeu şi socoteşte păcatul ca munţii cei înalţi, ca noianul mării ce este plin de furtuni sau ca văpaia focului care mistuieşte pe cel ce cade în ea. Că sârguinţa vrăjmaşului micşorează păcatul în ochii tăi, până când vei cădea în el.

Nu dori să păcătuieşti şi pe părintele tău îl pune pricină, că Samuil cu Eli a petrecut, şi Gheezi cu Elisei.

Păstor te-a pus pe tine, nu băga în turma Lui lupi stricători, ca să nu pustiească turma şi, venind Păstorul Cel Mare, nu-i va plăcea Lui. Alungă dintre oi tot lucrul ce se împotriveşte lor şi nu te vei numi lucrător viclean.

În mijlocul fraţilor, egumenul să fie cinstit, şi cei ce se tem de Domnul să fie cinstiţi în ochii lui.

Mai înainte de a începe vreun lucru, cugetă sfârşitul lui, şi, mai înainte de luptă, pune cauza pe satana, că scris este: *„Cel născut de la Dumnezeu se păzeşte pe sine şi vicleanul nu se atinge de dânsul"* (I Ioan 5, 18).

Nu este greu lucru a păcătui, ci greu şi cumplit este a rămâne în aceeaşi răutate.

De se va întâmpla vrajbă între doi fraţi, cel dintâi dintre ei care se pocăieşte, acela va lua cununa biruinţei. Dar se încununează şi cel de al doilea, dacă nu-i va lepăda pocăinţa, ci cu osârdie va face cele spre pace.

Semn de îndrăzneală la monahul ce stă în mijlocul fraţilor este a-şi dezgoli picioarele, iar cel evlavios cu bun chip va şedea.

Pentru multa cuvântare, înţelege, monahule, că sfârşitul a mii de cuvinte este tăcerea. Deci, apucând mai înainte câştigul, fugi de pagube! Defaimă, monahule, pântecele şi vei avea odihnă.

Iubite, dacă vei duce pe cineva în chilia ta, nevoieşte-te să-l trimiţi de la tine nesmintit, adică nimic afară de frica lui Dumnezeu să nu lucrezi, ca să nu te faci chip necuvios. Că zice Apostolul: *„Faceţi-vă neîmpiedicători şi iudeilor şi elinilor şi Bisericii lui Dumnezeu"* (I Corinteni 10, 32).

Monahule, cinsteşte pe toţi, nu pentru răsplătire, ci pentru Domnul. Fără de putrejune nu se ivesc viermii şi fără curăţire nu dispare. Lenevirea naşte defăimarea şi fără de sârguinţă nu se va dezrădăcina. Însă, teme-te de Domnul şi vei afla dar.

Monahule, să nu te afle vrăjmaşul făcând ceva afară de cinul tău şi nu te va înfricoşa niciodată.

Bărbatul căruia îi plac oamenii, multora s-a sârguit a plăcea, dar nu pentru Domnul, iar cel ce se teme de Domnul, nu se va poticni, căci cu lumina poruncilor Lui călătoreşte.

Mânia bărbatului îi este lui groapă, iar cel ce a trecut peste mânie a trecut peste groapă.

Cel ce pedepseşte pe poporul său are pace cu cei dinafară, iar cel ce se bizuieşte pe sine îşi înmulţeşte sieşi vrajbă.

Fericit bărbatul care cu blândețe a dus jugul Stăpânului Hristos până la sfârșit, căci cumplită este mândria.

Întru unirea fraților locuiește Domnul, iar vrajba acestora veselește pe vicleanul.

Până când ascunde pământul sămânța semănată în el? Până când sămânța va lua mirosul apei.

Iubite, lucrează pe ascuns poruncile Domnului și îți va răsplăti Domnul la arătare.

Monahul leneș și iubitor de sine se ascunde de lucru, dar la cină între cei dintâi se numără.

Monahul înțelept nu se socotește pe sine mai de cinste decât frații cei smeriți, ci se face pildă celor credincioși.

Nemilostiv este acela căruia nu i se face milă de cel neputincios. Că zice: *„Fericiți sunt cei milostivi, că aceia se vor milui"*. Iconomul credincios nu va asupri pe frații săi, și cel îmbunătățit pe toate le lucrează după Dumnezeu.

Să nu necăjești pe sluga care se ostenește, și plata lucrătorului să nu o oprești. Adu-ți aminte că ți-au slujit ție; dă-i plata la vremea ei și vei lua plată la vremea ei.

Cel ce este mustrat și tace, cu viclenie ascunde pomenire de rău în inima sa, iar cel ce răspunde cu blândețe pașnică va fi nepomenitor de rău.

Cel mândru batjocorește pe bătrâni, iar cel smerit va fi iubit; cel ce iubește să fie certat iubește viața.

Precum bruma și zăpada veștejesc pajiștea, așa păcatul veștejește inima celui ce-l lucrează.

Precum înverzește sămânța atunci când vine ploaia peste ea, așa înverzește inima cu lucrurile cele bune.

Bărbatul mânios și strigător va și jura mult, iar cel ce se liniștește va fi priceput. Și ce este mânia? Mânia este patimă obraznică și nerușinoasă pe care o moște-

nește scârba și căința, iar scârba mănâncă cu totul inima celui ce a căzut în ea. Nu da scârbă inimii tale, ci mângâie-te pe tine întru Domnul.

Necredința a născut îndoirea sufletului, îndoirea sufletului a născut eresul, iar eresului îi urmează rătăcirea. Deci, cel ce s-a rătăcit să strige cu glas mare către Păstorul Cel Mare și Mântuitorul sufletelor noastre, ca, întorcându-L, să-l aducă în staulul oilor Sale.

Nu iscodi, iubite, zicând: „Cum se face aceasta sau aceea", ci crede Domnului și El va lumina mintea ta. Că după măsura credinței se sălășluiește darul în suflet. Căci credincios este Domnul în toate cuvintele Sale și cuvios în toate lucrurile Sale.

Trâmbițe ferecate au răsunat în taberele fiilor lui Israel, în pustie, iar propovăduirea Apostolilor la toate neamurile. Precum trâmbița este de însemnare, așa bărbatul credincios. Viță a lui Hristos este bărbatul lucrător. Precum strugurul, dacă se târăște pe pământ, nu mai este bun de nimic, așa și gândul care se învârtește împrejurul celor pământești este neiscusit la fapta bună.

Celui ce vânează și aleargă după tulburări îndată îi va veni pieire, tăiere și sfărâmare nevindecată, că se bucură de toate acelea pe care le urăște Domnul, iar cel ce iubește pacea, pe aceasta o va moșteni. Iar blândețea omului întoarce mânia.

Dacă vei fi clevetit, și după aceea se va arăta curăția cugetului tău, nu cugeta înalt, ci slujește Domnului, Cel ce te-a izbăvit pe tine de clevetirea oamenilor, cu smerită cugetare, ca să nu pătimești cădere de spaimă.

Precum ghinda hrănește porcii, așa gândurile cele rele hrănesc poftele cele rele. Precum veninul se aseamănă aspidelor, așa se aseamănă mânia și pomenirea de rău, că și chipul îl schimbă, mintea o tulbură, vinele le

înmoaie, și dă neputință spre lucrare, iar blândețea și dragostea pe acestea toate le leapădă. Și cum se va strica pomenirea de rău? Prin pomenirea fricii Domnului și a zilei sfârșitului.

Iubite, adu-ți aminte de cele de pe urmă ale tale și încetează mânia.

Adu-ți aminte de moarte și nu te înălța, că încă puțin și te vei duce în mormânt și această lucrare cu ce te va folosi? Iubite, ajută pe cel neputincios, că cel ce este sănătos nu are trebuință de tine. Că scris este: *„Nu au trebuință cei sănătoși de doctor, ci cei bolnavi"* (Matei 9, 12), și: *„Voi, cei puternici, purtați neputințele celor neputincioși"* (Romani 15, 1).

Dacă vei vedea vreun om mare dobândind vrednicie pe pământ, să nu te minunezi de aceasta, ci minunează-te de cel ce urăște slava pământească.

Dacă te vei arăta înaintea fraților tăi ca aurul curat, socotește-te pe tine ca un vas netrebnic și vei scăpa de mândria cea urâtă de Dumnezeu și de oameni.

Monahul tânăr ce umblă în chiliile monahilor, nu numai că se învață deșert și nelucrător, ci și bârfitor și iscoditor, grăind cele necuviincioase, iar cel ce se liniștește cu smerită cugetare va fi iubit.

Cu fratele ce are veste rea, nu bea vin deosebi, nici nu-ți bate joc de cel mândru, nici ocărî pe cineva. Curat păzește-te și fugi de ospețe, ca să nu te chinuiești în cele mai de pe urmă ale tale. Dacă ești neputincios cu obiceiurile, nu te uni cu cel ce este neputincios cu gândul, iar aceasta o zic nu ca să urăști pe cineva ca pe un păcătos, ci, ca nu cumva amândouă părțile fiind neputincioase, să te vatămi de dânsul și acela de tine. Iar dacă ești puternic ca să-l mângâi în Domnul, apropie-te, și plată vei afla.

Dacă vei vedea pe vreun frate păcătuind și a doua zi te vei întâlni cu el, să nu-l ai pe el ca pe un păcătos, că nu știi dacă după cădere nu a făcut vreun lucru bun și cu suspinuri și cu amare lacrimi a rugat pe Domnul. Drept aceea, trebuie să te depărtezi de a judeca pe altul și trebuie ca fiecare din noi să se smerească pe sine, după cuvântul Psalmistului: *„Că fărădelegea mea a covârșit capul meu, ca o sarcină grea s-a îngreuiat peste mine"* (Psalmul 37, 4).

Toate lemnele pădurii nu vor ajunge focului și trupul nu se va sătura de odihnă.

Frica Domnului este rai de desfătare, iar nefrica, vulpile o vor moșteni.

Monahule, dacă fratele ar fi luptat și ar fugi din mănăstire, și vei ieși spre cercetarea lui și-l vei afla, răspunde-i cu pace, ca să nu adaugi durere peste durerea sufletului său, păzindu-te pe tine, ca nu și tu să fii ispitit.

Iubite, dacă ești iscusit la meșteșugul doctoricesc, să fii treaz, ca nu cumva pe alții tămăduindu-i, pe tine pătimaș să te arăți, auzind pe Apostolul zicând: *„Să nu se hulească lucrul bun al vostru"* (Romani 14, 16).

Ai pus începuturi bune, nevoiește-te a le săvârși bine, ca să iei plată deplin.

Stăpâne al tuturor, să nu-mi dai mie inimă ce urăște supunerea și învățătura părintelui, și depărtează de la mine gândurile mândriei! Că Tu, Doamne, ai certat pe cei mândri. Căci scris este: *„Iubit pe tine fă-te adunării, și celui mai mare smerește-ți capul tău și pentru sufletul tău să nu te rușinezi"*.

Este rușine care aduce păcat, și este rușine care aduce slavă și dar.

Nu întărâta pe fratele asupra fratelui său, clevetindu-l, că aceasta nu este dragoste, în a ridica pe

aproapele spre pierzarea sufletului. Fii făcător de pace, ca să te învredniceşti a te numi fiu al lui Dumnezeu.

Iubite, voieşti să fii iubit cu dragostea Mântuitorului nostru Iisus Hristos? Să urăşti dragostea trupească, dragoste care cuprinde acestea: lăcomia pântecelui, beţia, neînfrânarea, zavistia, răutatea, înverşunarea, patima, sfărâmarea, scârba şi cele asemenea acestora; iar sfârşitul acestora este moartea. Dragostea cea întru Hristos cuprinde acestea: bunătatea, învăţătura şi cunoştinţa, iar sfârşitul acestora este viaţa cea veşnică.

Iubite, lipeşte-te de omul care se teme de Domnul, şi urăşte a petrece împreună cu cel ce Îl defaimă.

Aşteaptă, iubite, pe Domnul, ca El să te înalţe pe tine, fiindcă slava lumii acesteia nu rămâne.

Pe Domnul să-L ai înaintea ochilor tăi totdeauna, că mântuieşte pe cei ce nădăjduiesc spre El.

Bărbatul bine înarmat este înfricoşător în război, şi cel îmbrăcat cu credinţa este înfricoşător vrăjmaşilor celor nevăzuţi.

Bărbatul nebun va zice: „Cine mă va înfricoşa pe mine?". Iar cel smerit cugetător se va afla înţelept.

Materia focului sunt lemnele, iar materia mâniei este înalta cugetare. Vrei să îmblânzeşti mânia? Lipeşte-te de smerita cugetare şi umblă în calea celor blânzi şi smeriţi.

Dacă s-ar întâmpla întărâtare între fraţi, cel ce face pace fericit este, iar cel ce îi întărâtă va fi muncit.

Piatra nisipoasă şi sufletul necredincios câte puţin se vor risipi, iar în sufletul celui credincios este gând neclătit.

În bărbatul blând şi smerit se odihneşte duhul înţelepciunii, că iubeşte Domnul pe cei ce umblă cu înţelepciune.

Iubite, caută ca nu cumva, mai multă cinste poftind, să-ţi tragi necinste. Cu adevărat, cinste este bărbatului a lucra toate după Dumnezeu, iar a călca poruncile mare necinste.

Păstorul beţiv nu va mântui oile cele încredinţate lui, iar somnorosul se va răni şi el de fiară. În mâinile beţivului odrăslesc mărăcini, iar sufletul celui înfrânat adeseori se roagă lui Dumnezeu.

Aurul nu dă răbdare, iar credinţa întăreşte pe cel ce o are.

Rătăcire este pentru bărbat a nu şti Scripturile, însă îndoit se rătăceşte cel ce le ştie şi le defaimă.

Iubite, pe tine mângâie-te; rabdă în tot necazul, ca nu cumva adeseori de alţii mângâindu-te, să te faci înalt cugetător, că zice Apostolul: *„Mângâiaţi-vă pe voi înşivă în fiecare zi, până ce putem să zicem: astăzi! ca nimeni dintre voi să nu se învârtoşeze cu înşelăciunea păcatului"*. Că părtaşi ai lui Hristos ne facem dacă vom ţine începutul. Începutul a toată fapta bună este credinţa.

Monahul câştigă viaţă îmbunătăţită dacă ascultă sfătuirea părintelui său. Gol se face monahul ce iubeşte nesupunerea şi calea cea lată.

Cugetare drăcească este în monahul ce pofteşte treaptă străină! Lesne robit se face monahul care se împleticeşte cu neguţătoriile vieţii. Viaţă veşnică va iubi monahul blând şi liniştit.

Soarele şi luna şi stelele, toate se bucură de cei ce drept slujesc Stăpânului Hristos.

Bogăţii îşi adună în ceruri cel ce iubeşte liniştea întru dragoste.

Doctor al patimilor se face cel ce se teme de Domnul în adevăr. Iscoditor împotriva patimilor este monahul cel blând.

Popoarele vor lăuda pe Domnul pentru omul ce nu se lenevește de mântuirea sa, ci se îngrijește de ieșirea sa și de starea înaintea înfricoșatului divan al lui Hristos. Se face lăcaș al Sfântului Duh cel ce își iubește mântuirea sa. Biserică a lui Dumnezeu se face cel ce iubește întreaga înțelepciune și curăția.

Sabie împotriva dracului trândăviei este pomenirea morții și a muncilor.

Monahul înțelept nu osândește pe aproapele.

Graiuri de viață veșnică se vor încredința bărbatului iubitor de Hristos.

Grâu curat este bărbatul iubitor de străini, iar a se osândi cineva pe sine în toată vremea este surpare a păcatelor.

Tărie a răbdării este înfrânarea.

Cel ce se abate de la poruncile Domnului își ucide sufletul, iar cel ce le păzește pe ele în adevăr bucurie negrăită va moșteni.

Cântă, iubite, cu duhul, cântă și cu mintea: *„Cât sunt de dulci gâtlejului meu cuvintele Tale, mai mult decât mierea gurii mele"* (Psalmul 18, 11).

Început și sfârșit al credincioșilor este credința, nădejdea, dragostea, iar decât cele cumplite, mai cumplită este trândăvirea, și mai ales dacă va avea împreună ajutătoare necredința, că pline sunt roadele de otravă purtătoare de moarte.

Iubite, totdeauna adu-ți aminte de înfricoșatul divan al lui Dumnezeu și îți va fi întărire și vei bate război împotriva celor ce vrăjmășuiesc asupra sufletului tău.

Monahul înțelept, fiind trimis la slujbă, sufletul său își va pune pentru pace, iar cel fără de minte și mândru scornește lupte.

Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei și al iscodirii și al iubirii de stăpânire nu mi-l da mie, iar duhul întregii înțelepciuni și al răbdării dăruiește-l robului Tău.

Mai bine este să ai picioare întinate, dar inima curată pentru fapta bună, decât a pune pricină de curățenie și a te spăla cu împătimire.

„Cel ce strică Biserica lui Dumnezeu, îl va strica pe el Dumnezeu", zice dumnezeiasca Scriptură (I Corinteni 3, 17).

Ca unui câine, cu îngrozire grăiește dracul curviei; nicidecum să nu voiești a fi biruit de un gând ca acesta, că dintr-o scânteie se vor înmulți cărbunii, și dintr-un gând rău se vor adăuga poftele cele rele. Scutură pomenirea lor mai mult decât reaua împuțiciune a noroiului. Precum tămâia veselește mirosul, așa și Duhul Sfânt Se veselește de curăție și Se sălășluiește în omul acela. Precum porcul se veselește în tăvălirea noroiului, așa și dracii se veselesc de curvie și de necurăție. Lumină mare, bucurie, pace și răbdare locuiesc în curăție, iar în curvie scârbă, trândăvie, somn fără de sațiu și întuneric împâclit.

Iubește, monahule, curăția întru dragostea lui Hristos, că se potrivește petrecerii tale, în ce chip se potrivește tesla teslarului.

Un frate, luptat fiind de curvie, certând pe dracul, zicea: „Du-te întru întuneric, satano! Oare nu știi că deși sunt nevrednic, mădularele lui Hristos port?". Și îndată și numaidecât a încetat înfocarea, la fel de repede cum, suflând cineva, ar fi stins felinarul, încât și el singur se minuna în sine de aceasta și slăvea pe Domnul. Mare este curăția cea pentru dragostea lui Hristos, și mare necinste este curvia.

Frate, cu atâta nefrică te îngrijeşti pe tine, împodobindu-te! Auzi pe Apostolul ce zice: *„De poftele cele tinereşti fugi"* (II Timotei 2, 22). Oare nu ştii cu ce fel de vrăjmaşi baţi război? Oare nu ştii căci cumplit lucru este a fi cursă altui suflet? Oare nu-ţi aduci aminte ce fel de împuţiciune şi de putrejune vor moşteni cei ce lucrează unele ca acestea? Şi aceasta voiesc să o cunoşti tu, că, deşi omul cel dinafară este adevărat şi vrednic, dar lăcaşul sufletului întinat, nu va dura mult până se va strica frumuseţea lui. Iar, dacă îţi vei câştiga frumuseţea sufletului, va trece din frumuseţea şi din strălucirea lui şi la omul cel dinafară, şi această frumuseţe va petrece cu tine.

Cel ce îşi împodobeşte hainele sale şi îşi umple pântecele său mult război va avea, iar cel ce se nevoieşte înfricoşat va fi potrivnicilor.

Sufletul viclean, momindu-se, se înalţă şi, ocărât fiind, se îndrăceşte, iar cel bun, momindu-se, nu se bucură şi, ocărât fiind, nu se îngreuiază.

Tăcerea celui tânăr este ca frâul la cal, iar cel neînfrânat va cădea în rele.

Să fie frica lui Dumnezeu în inima ta, iubite, în ce chip arma în mâna ostaşului, primind în tine ispitele cu smerită cugetare, cele ce se aduc asupra ta de la diavolul, ca să se împrăştie ca praful vrăjmaşii tăi de la faţa ta. Cutează, că nu vei fi biruit având o armă ca aceasta! Cel ce nu iubeşte pe Domnul ispiteşte pe iconom şi întărâtă pe povăţuitorii lui, iar cel ce iubeşte pe Domnul păzeşte poruncile Lui.

Portarul înţelept ştie a răspunde săracului şi celui împuţinat la suflet, iar cel neînţelept mândru va fi. Căci aşa, frate, nimic nu dăm, nici măcar un cuvânt bun. Dar, păzeşte-te, ca să nu cazi în aceleaşi greşeli, şi dacă în toate lucrurile tale îţi vei aduce aminte de cele de pe urmă ale tale, în veac nu vei greşi.

Portarul leneş mult se va păgubi, iar cel ce arde cu duhul îşi împleteşte cunună.

Monahule, fraţii în biserică stând, binecuvintează pe Dumnezeu şi tu afară te răspândeşti? Oare, nu ştii că pe tine te păgubeşti? Zi gândului: „Oare, de ar fi fost vreo dăruire de la cineva, nu m-aş fi sârguit a fi mai întâi decât toţi?". Şi dacă la cele trupeşti atâta sârguinţă avem, cu cât mai vârtos la cele duhovniceşti? Fii fierbinte cu duhul, ca sfinţii, ca să te sălăşluieşti împreună cu dânşii în împărăţia cerurilor.

Cel ce grăieşte deşertăciuni, pe ascuns se fereşte de a lucra, iar cel ce cugetă cuvinte cuvioase mult va spori.

Dacă atunci când lucrezi, te va supăra pe tine duhul curviei, să nu te leneveşti a întinde mâinile tale la rugăciune, iar dacă şi mai cumplit se va abate asupra ta, pleacă-ţi genunchii la rugăciune, şi rugăciunea credinţei va da război pentru tine. Să nu adormi, având asupra cuiva ceva, ca să nu te tulbure pe tine noaptea cu năluciri urâte. Nu numai faţa, dar nici inima să nu se înalţe împotriva altuia.

Izbăveşte pe fratele tău de la păcat şi te va izbăvi pe tine Domnul în ziua mâniei.

Cel ostenitor în chinovie, nici de a curăţa closetul nu se va lenevi, că nu este cu nevrednicie a pătimi de la cei binecredincioşi.

Nu te teme de osteneală, gândindu-te că vei slăbi, ci mai vârtos socoteşte că toţi sfinţii au bineplăcut lui Dumnezeu prin pătimire.

Monahul leneş nici lui şi nici aproapelui nu-i este de trebuinţă, iar cel sârguitor şi pe cei mai leneşi îi deşteaptă spre fapta bună.

Cel ce defaimă pe egumen păcătuieşte, iar cel ce ascultă întru Domnul slavă va moşteni.

Nu răzvrăti pe noul începător şi sufletul ce însetoşează către Domnul, că va vedea Domnul şi nu-I va plăcea.

Fiul viclean va grăi de rău pe cel ce l-a născut pe el, şi cei ce îl vor auzi pe el îl vor osândi. Nemilostivul care răsplăteşte rele în loc de bune, ce va pătimi? Nu iubi să auzi greşeli străine, ca nu cumva şi păcatul tău să se facă tuturor auzit.

Cel ce tace la masă este asemenea celui ce cu miere îşi mănâncă pâinea sa, iar cel ce înmulţeşte cuvintele tulbură şi pe cel liniştit. După cuviinţă mănâncă peşte şi băutura ta să fie fără de tulburare.

Monahului răzvrătit nu îi va plăcea portarul credincios, şi cel ce iubeşte dreptatea nu va sminti pe aproapele.

Strâmtorează pofta, iubite, mai înainte de a fi tu strâmtorat de ea, căci îi pogoară în adâncurile iadului pe cei ce îi urmează ei.

Nu este măsură răbdării, dacă este unită cu dragostea.

Doamne, Împărate, dăruieşte-mi să-mi văd greşelile mele, ca să nu osândesc pe fratele meu!

Dacă locuiesc doi noi începători cu un bătrân, care din ei este mai mare înaintea Domnului? Cel ce se smereşte pe sine înaintea fratelui său, întru frica lui Dumnezeu. Că nemincinos este Cel ce a zis: *„Cel ce se va smeri pe sine, acela se va înălţa"* (Matei 23, 12). Cel ce are doi noi începători, are trebuinţă de multă trezvie, ca nu cumva potrivnicul să lucreze ceva dintru ale sale în dânşii. Iar noul începător care iubeşte râsul şi îndrăzneala, îşi pricinuieşte tulburări şi ticăloşie.

Nu pofti glumele cele ce nu se cuvin, ci mai vârtos mulţumirea. Nu fi neascultător, aspru şi defăimător, ca să nu te vatămi şi pe tine şi pe cei ce te aud. Dacă vei fi cu adevărat cucernic şi smerit cugetător, va revărsa peste tine Domnul îndurările Sale.

Ascultă, iubite, pe cel ce te sfătuieşte pe tine întru Domnul, ca să aduci roadă Domnului Dumnezeu. Teme-te de Domnul şi îţi va fi zid, şi în ziua sfârşitului vei afla dar.

Monahule, nu defăima pe mirean în mintea ta, că numai singur Domnul cunoaşte cele ascunse ale inimii. Cinsteşte pe toţi, pentru Domnul, ca şi Domnul să te cinstească pe tine înaintea tuturor.

Cel ce voieşte să mute vreo piatră, pune drugul dedesubt, nu deasupra, că atunci cu lesnire o prăvăleşte pe ea. Şi aceasta este asemănare a smeritei cugetări.

Monahule, chilia ai părăsit-o şi prin lume rătăceşti; nu te temi de fărădelegea şi de grăirea împotrivă a celor din cetate? Cel ce s-a dezbrăcat desăvârşit de cugetul lumii petrece nerănit, iar cel ce nu s-a dezbrăcat primeşte deseori răni.

Dacă se va întâmpla să fie strâmtorată mănăstirea unde locuieşti de cele de trebuinţă trupului, nu îţi părăsi locul, că atunci vei afla lucrare multă în locul acela.

Celor necuvioşi nu le place egumenul cuvios, nici dreptului lucrul cel nedrept.

Iartă fratelui tău, dacă ţi-a greşit, şi Domnul îţi va ierta greşelile tale.

Mergi mai înainte la chilia fratelui ce te-a scârbit şi pocăieşte-te înaintea lui cu inimă curată, pentru Cel ce a zis: *„Nu numai până de şapte ori a ierta fratelui, ci până de şaptezeci de ori câte şapte"* (Matei 18, 22). Primeşte pocăinţa fratelui, iubite, ca a unui trimis al lui

Dumnezeu, ca nu cumva, de Cel ce l-a trimis lepădându-te, să-L porneşti pe El cu mânie asupra ta. Pacea iubeşte-o şi sfinţenia, ca să te învredniceşti feţei Domnului Dumnezeu.

Nu alunga pe fratele tău în ziua necazului lui şi să nu adaugi durere peste durerea sufletului său.

Egumenul ostenitor este exemplu de bună rânduială fraţilor, şi bătrânii înţelepţi sunt mângâierea tinerilor.

Nu se cuvine să te încredinţezi celor ce grăiesc de rău, că, de multe ori, din zavistie se face clevetirea, ci se cuvine mai vârtos a căuta adevărul. Se cuvine a astupa gura celor ce se semeţesc şi care fac zarvă, ca frăţimea să petreacă fără de tulburare.

De vei vedea pe unii fraţi că se unesc la rău, să nu fii de acord cu neorânduiala lor, ci abătându-te, intră în chilia ta, aducându-ţi aminte de cel ce a zis: *„Robului Domnului nu se cuvine a se certa"* (II Timotei 2, 24); iar dacă vei vedea pe fratele împuţinându-se sau suferind, lucru bun este a pătimi împreună cu acesta. Dreptatea va bucura inima celui ce o lucrează pe ea.

Frate, opreşte-te de la glume, ca nu cumva obraznic să te înveţe pe tine, căci obrăznicia este maică a desfrânării.

Nu te duce pe la chiliile beţivilor, ca nu cândva, de năprasnă, să îţi pierzi bogăţia întregii tale înţelepciuni.

Nu fi pomenitor de rău asupra fratelui tău, că scris este: *„Căile pomenitorilor de rău, sunt spre moarte"* (Pilde 12, 28). Nu poţi suferi ocară? Taci şi te odihneşte. Nu poţi să ştii pe cineva că te trece cu vederea? Nici tu nu trece cu vederea pe cineva.

Să nu te învoieşti cu cel ce te sfătuieşte pe tine unele ca acestea: „Până când suferi, atrăgând pe un frate către altul?". Ci noi să zicem către dânsul: „Astăzi mă

sârguiesc să mă fac liber, iar pentru ziua de mâine, Domnul va avea grijă". Că El Însuşi a zis: *„Nu vă îngrijiţi pentru ziua de mâine"* (Matei 6, 34).

Fericit este cel ce a aflat însoţire bună şi voile sale proprii le-a urât.

Frate, săvârşeşte-ţi lucrul tău fără de vicleşug, că aşa se cuvine credincioşilor, ca să afli dar din ostenelile tale.

Nu bea vin până la beţie, ruşinându-te de vreo faţă, că atunci va fi ruşine mare pentru tine, când vei fi ca un beţiv.

Precum lănţişorul de aur pe grumazul bărbatului, aşa se cuvine monahului cucernicia.

Pe cât este de dulce mierea în gura omului, aşa sunt dumnezeieştile cuvinte în sufletul celui ce se teme de Domnul.

Bătrânii înţelepţi sunt întărirea fraţilor, iar cei neînţelepţi certăreţi vor fi.

Urâtă este mândria înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor, iar pe cei ce iubesc smerenia îi înalţă Domnul.

Liman bine liniştit este locul cel cu bună rânduială, iar cei ce nu au ocârmuire cad ca frunzele. Că se cuvine ca cel ce slujeşte să facă aceasta ca lui Dumnezeu, şi nu ca oamenilor, de la Care şi plată va lua. Că se cuvine celui ce este slujit, cu smerită cugetare a primi, ca şi cum de Domnul este slujit.

Ai mâncat pâine şi te-ai săturat? Dă slavă lui Dumnezeu, Cel ce te-a săturat pe tine, iar dacă voieşti a te înfrâna puţin, dă slavă lui Dumnezeu, Cel ce te-a întărit pe tine, şi nu spune înaintea tuturor: „Nu am mâncat nimic altceva decât numai atâta pâine". Căci nu faci altceva decât pe cei ce mănâncă şi mulţumesc să îi osândeşti.

Aşteaptă pe Domnul în ziua necazului, ca să te acopere pe tine în ziua mâniei.

Nu râde de cel necăjit, nici te bucura de cel răzvrătit, ca nu cumva să se mânie asupra ta Domnul, şi nu vei afla sprijin în ziua necazului.

Nu prigoni pe fraţi pentru iubirea de stăpânire, că, dacă nu va fi de la Dumnezeu sfatul acesta, nu va sta, iar dacă va fi de la Dumnezeu, chiar dacă te-ai ascunde între vase, ca Saul, şi de acolo te va lua pe tine Domnul şi te va pune povăţuitor peste poporul Său.

Cine nu va suspina pentru acestea? Că nici o faptă bună a vieţii monahiceşti nu arătăm, dar alergăm după măriri! Deci, noi, şi pe uscat fiind, adeseori ne înecăm cu corabia, şi, oare, nu din nesupunere şi mândrie? Că, neştiind să vâslim, ne apucăm să ocârmuim.

Cine este mai rău decât cel ce are apă dulce şi nu adapă suflet însetat? Sau cine este mai zavistnic decât cel ce are carte folositoare şi nu o împrumută fratelui spre zidire? Şi cine este mai leneş decât cel ce înseteazā şi stă lângă izvor, şi mâinile sale nu le întinde, ca, luând apă, să-şi potolească setea? Sau cine este mai nepurtător de grijă decât cel ce are carte şi de la citire se leneveşte? Osteneşte-te împreună cu cel ce are trebuinţă să înveţe carte, ca auzind minunile lui Dumnezeu, să binecuvinteze numele Lui cel minunat, şi El îţi va fi dătător de plată.

Monahului trândav, defăimarea îi stă împotrivă, iar împotriva celui ce are răbdare, înalta cugetare, iar cel ce iubeşte pe Domnul în adevăr, de amândouă se leapădă. Monahul leneş mult se va păgubi, iar cel ce se nevoieşte, nici un ceas nu va defăima. Monahul leneş şi prigonitor nu se va slăvi, pentru că aduce mâhnire. Monahul nesupus multe locuri va cerca, iar cel smerit cugetător se va supune întru Domnul. Noul începător

priceput este ascultător celor mai mari întru Domnul, iar cel neascultător va fi în necinste.

Cel ce îşi păzeşte curăţia trupului său va fi lăudat de mulţi, iar cel ce pe aceasta o defaimă va fi necinstit de mulţi.

Socoteşte, iubite, măsurile fiecăruia din cei supuşi, pentru Cel ce a zis: *„Care rodeşte şi face, unul adică o sută, altul şaizeci, iar altul treizeci"* (Matei 13, 23).

Monahul lacom cu pântecele numeşte postul nenorocire, iar cel înfrânat nu se va mâhni.

Nu face lucru care scârbeşte pe aproapele, ci fii smerit în toată petrecerea ta. Bărbatul mândru va iscodi pe vecinul său, iar cel ce umblă în lumină nu socoteşte răul.

Cel ce iubeşte pe Domnul nu întărâtă pe aproapele, ci se păzeşte pe sine pentru Cel ce a zis: *„Şi toate câte voiţi să vă facă vouă oamenii, asemenea şi voi faceţi lor. Că aceasta este Legea şi proorocii"* (Matei 7, 12).

Osteneşte-te, monahule, în furtună, ca să te veseleşti după ce vei intra în limanul vieţii.

Pe fraţii cei mai leneşi îi întrarmează vrăjmaşul asupra celor mai sârguitori, iar cei mai sârguitori, prin cei mai leneşi află dobândă, purtându-le neputinţele lor pentru Domnul. Că fără de milă este judecata celui ce nu a făcut milă.

Să nu te învoieşti împreună cu fratele tău la păcat, ci mai vârtos şi pe dânsul îl izbăveşte, ca să vieze sufletul vostru întru Domnul.

Să fie frica lui Dumnezeu înaintea ochilor tăi totdeauna, şi păcatul nu te va stăpâni pe tine. Să nu zici: „Astăzi să păcătuiesc şi mâine să mă pocăiesc", că nu ştii dacă ajungi ziua de mâine, ci astăzi să ne pocăim, şi pentru ziua de mâine va avea grijă Domnul.

Este monah ce se plimbă şi când aude pe cel ce îl strigă la rugăciune, se apucă de lucru.

Nu te lenevi de pravila ta, iubite, ca să se lumineze ochii minţii tale. Necinste îşi adună cel ce are gură semeaţă, iar cel ce se teme de Domnul se va cucernici.

Fii tare, nădăjduindu-te cu toată inima ta către Domnul şi în toată vremea vei afla dar. De vei răbda întru Dânsul, nu îţi vei pierde plata ta.

Pompa de incendiu se aduce în ziua focului, şi lacrimile în vremea ispitei. Apa stinge văpaia aprinsă în casă, şi lacrimile la rugăciune poftele cele rele.

Precum finicul înverzeşte în ţărmuri, aşa unirea fraţilor întru Domnul.

Cel ce cinsteşte pe cei mai mari se va veseli şi de cei mai mici, şi în ziua rugăciunii lui va fi auzit.

Dacă vei împrumuta pe fratele tău cu ceva, iar el uită să dea înapoi, şi tu voieşti a-i aduce aminte, o dată adu-i aminte, că de multe ori se întâmplă să uităm. Dacă împrumuţi ceva de la fratele tău şi el din cucernicie nu îţi va aduce aminte, tu, ca cel ce te temi de Dumnezeu, să nu îl lipseşti pe dânsul de ale lui, că scris este: *„Nimănui cu nimic să nu fiţi datori, fără numai a vă iubi unii pe alţii”* (Romani 13, 8).

Fraţilor, pe toate cele ce se strică se cuvine a le defăima şi numai de viaţă să ne îngrijim.

Dacă eşti rânduit a mijloci vreun lucru, nu te lenevi de a ta mântuire, provocând tulburări întru păcate, că şi Iosif a mijlocit în Egipt, şi nu numai grija unei case a primit asupra lui, ci grija întregului Egipt; el nu s-a abătut de la calea adevărului şi Domnul l-a slăvit pe el.

Dacă sufletul tău este sănătos întru Domnul, în toate te vei folosi. Dacă vei vedea vreun neguţător, zi în tine: „Suflete, acesta, pe cele vremelnice poftindu-le, atâta suferă ca să adune cele trecătoare, iar tu, ca să aduni pe cele netrecătoare, te leneveşti?”. Dacă vei vedea oarecare bărbaţi că se judecă, zi întru tine: „Suflete, aceştia, pentru un lucru fără de folos atâta sârguinţă şi prigonire au între ei, iar tu, cu milioane de talanţi fiind dator, nu cazi către Dumnezeu, precum se cuvine, ca să dobândeşti iertare”. Dacă vei vedea pe cei ce zidesc case vremelnice, zi în tine: „Suflete, aceştia, case vremelnice zidind, câtă sârguinţă pun ca să-şi săvârşească lucrul, iar tu defaimi corturile cele veşnice?”. Şi, ca nu una câte una zicând să lungim cuvântul, orice am vedea în viaţă, gândurile cele mireneşti şi înţelegerile cele lumeşti, cu cele duhovniceşti să le schimbăm şi, negreşit, vom dobândi folos, darul ajutându-ne.

Dar ce este monahul? Monahul se aseamănă bărbatului pogorât din înălţime, care, aflând o funie agăţată de o grindă înaltă şi apucând-o, s-a prins de ea şi strigă neîncetat către Domnul ca să-i ajute, ştiind, că, dacă, obosind, va slobozi amândouă mâinile, va cădea şi va muri. Apucă-te, monahule, de viaţa veşnică la care ai fost chemat şi ai mărturisit mărturisirea cea bună înaintea multor mărturii, că, încă puţin, foarte puţin, şi Cel ce trebuie să vină va veni şi nu va zăbovi. Pentru că dacă nu vrem să răbdăm puţin necaz pentru Domnul, cădem fără de voie în multe şi rele necazuri. Şi pentru că nu vrem să lăsăm voia noastră, pentru Domnul, nouă înşine ne pricinuim pagubă sufletului. Şi pentru că nu suferim să fim în supunere şi în defăimare, pentru Domnul, ne lipsim de mângâierea drepţilor. Şi pentru că nu ne plecăm sfătuirii celor ce ne sfătuiesc pe noi, pentru Domnul, ne facem bucurie viclenilor draci. Şi pentru că nu primim certarea prin toiag, cazanul ne va moşteni pe noi, unde nu va fi cel ce mângâie.

Cine va da capului meu apă şi ochilor mei izvoare de lacrimi, şi faţă veselă spre cei ce mă văd, ca să plâng păcatele mele ziua şi noaptea? Zis-am râsului: „Du-te departe de la mine", şi lacrimilor: „Veniţi la mine", că multe păcate am înaintea Domnului, şi nu este număr greşelilor mele.

Ştiţi că sunt trei deosebiri ale lacrimilor la oameni? Sunt lacrimi pentru lucrurile cele văzute, şi acestea sunt foarte amare şi deşarte. Sunt lacrimi de pocăinţă, când sufletul doreşte bunătăţile cele veşnice, şi acestea sunt dulci şi foarte folositoare. Sunt lacrimi ale pocăinţei, acolo unde este plângerea şi scrâşnirea dinţilor, şi acestea sunt amare şi nefolositoare. Că nimic nu ajută atunci, când nu este vreme de pocăinţă.

Iubite, nevoieşte-te în tinereţile tale, ca să te afli iscusit şi în cele mai de pe urmă ale tale, şi nu te încredinţa pe tine vicleanului ce îţi spune gânduri amăgitoare şi zice: „Acum eşti tânăr, trebuie să trăieşti mulţi ani. Drept aceea, acum veseleşte-te şi să nu scârbeşti sufletul tău, căci la bătrâneţe trebuie să te pocăieşti". Încă nu cunoşti, o, frate, nici măcar ca un fără de minte, că te amăgeşti în acestea, că, dacă încă tânăr fiind şi în putere, când poţi să rabzi toată osteneala şi pustnicia să o suferi, nu te pocăieşti, dacă vei îmbătrâni, oare, nu neputinţa bătrâneţii vei pune pricină? Dar dacă în tinereţile tale vei fi luat din această viaţă, ce vei face? Deci, lasă calea vrăjmaşului, şi ascultă glasul adevăratului Stăpân, Care a zis: *„Privegheaţi şi vă rugaţi, că nu ştiţi ceasul şi ziua"* (Matei 24, 42).

*

Doamne, Iisuse Hristoase, Împărate al împăraţilor, Cel ce ai stăpânirea vieţii şi a morţii, Cel ce cunoşti cele nearătate şi cele ascunse, de care nu se tăinuieşte nici cugetul, nici gândul, curăţeşte-mă de cele ascunse ale mele, că rău am făcut înaintea Ta! Că iată zilele mele lipsesc din zi în zi, şi păcatele mele se înmulţesc. Tu, Doamne, Dumnezeul duhurilor şi a tot trupul, cunoşti multa neputinţă a sufletului şi a trupului meu. Dă, Doamne, putere în neputinţa mea, şi sprijineşte-mă pe mine ticălosul, că Tu cunoşti căci ca o minune m-am făcut multora, şi Tu eşti ajutorul meu cel tare. Dă-mi, Doamne, inimă mulţumitoare, ca să pomenesc totdeauna facerile Tale de bine, Bunule Doamne, şi să nu pomeneşti păcatele mele cele multe, ci să fii nepomenitor de rău pentru greşelile mele! Să nu treci cu vederea, Doamne, rugăciunea mea, a prostului şi a păcătosului, ci precum până acum m-a acoperit darul Tău, nici până în sfârşit să nu îl iei de la mine, că acesta m-a înţelepţit pe mine a pricepe acestea, şi fericiţi sunt cei ce păzesc căile lui, că le va fi lor spre cunună de slavă. Mărturisescu-mă Ţie, Doamne, Cel ce ai arătat în mine mulţimea îndurărilor Tale, şi Te laud eu, nevrednicul, că acoperitor şi ajutor Te-ai făcut mie, iar Numele măririi Tale bine este cuvântat în veci. Că Ţie se cuvine mărire, Domnului Dumnezeului nostru!

*

Iubite, nu învăţa pe fratele tău calea care îl duce în lume, ci cea care îl duce în împărăţia cerurilor. Teme-te de Domnul cu toată puterea ta şi nu râvni lucrurile necredincioşilor, *„că focul lor nu se va stinge şi viermele lor nu se va sfârşi!"*.

* * *

CUVÂNT PENTRU ÎNDREPTAREA CELOR CE PETREC CU ÎMPĂTIMIRE

Mă îngrozesc, fraţii mei, şi mă înfricoşez şi cu scârba mă rănesc de cuvântul ce zice: *„Vedeţi defăimătorilor, minunaţi-vă şi pieriţi"* (Fapte 13, 41). Şi mă minunez mai ales pentru a mea nepedepsire, căci m-am făcut cale a toată fărădelegea şi, cu tot păcatul, pe fiecare mădular al meu l-a legat vrăjmaşul. Şi dator eram pe mine să mă plâng şi a mă tânguiesc pentru ruşinea ce este în mine şi apoi de ale altora să mă îngrijesc. Dator eram, mai întâi, a mea bârnă să o scot şi apoi, paiele altora să le văd, dar defăimarea ce se face acum, în vremea noastră, mă cufundă pe mine în scârbă. Căci văd lenevirea sfătuirii celei de acum şi nu o pot suferi, după proorocul ce zice: *„Văzut-am pe cei neînţelegători şi mă topeam"* (Psalmul 118, 158). Căci care instrument al vrăjmaşului nu este în noi? Sau cu care meşteşug, în multe chipuri, nu ne-a stăpânit pe noi? Vai mie, cine nu va plânge relele cele pregătite nouă?

Deci, luaţi aminte la cele ce zic, vă rog, cei ce viaţa aceasta aţi luat asupra voastră, şi cutremuraţi-vă, căci chip de îngeri purtând noi, cu diavolul ne întrecem. Chipul este îngeresc şi petrecerea lumească. Oare, îngerii în cer, cu prigonire şi cu pizmă petrec, precum acum vedem între monahi? Că s-a înrădăcinat între

dânşii pizma, zavistia şi grăirea de rău. Că în multe feluri vicleanul şi-a stropit otrăvurile sale în fiecare din noi şi, prin meşteşug, pe fiecare îl împiedică.

Unul a îndreptat postul, dar este stăpânit de pizmă şi de zavistie; altul s-a oprit pe sine de la pofta cea necuvioasă, dar este legat de slava deşartă, ca şi cu nişte obezi; altul a îndreptat privegherea, dar este prins de vorbirea de rău, ca într-o cursă; altul de vorbirea de rău s-a depărtat, dar este plin de nesupunere şi de vorbirea împotrivă; altul de la bucate se înfrânează, dar este cufundat în mândrie şi în trufie; altul în rugăciuni este răbdător, dar se biruieşte de mânie şi de iuţime; altul a isprăvit vreun lucru mic, dar se înalţă asupra celor mai leneşi; pe altul, în alt chip l-a legat răutatea, şi nu este cel ce înţelege. Pentru aceasta se face între monahi prigoniri şi zarvă.

Vai mie! Cine nu va suspina? Cine nu va plânge? O, cum această îngerească petrecere am tulburat-o! Am părăsit lumea, dar cugetăm cele ale lumii. Averile le-am lepădat, dar nu am încetat a ne prigoni. Casele le-am părăsit, dar în fiecare zi ne topim cu grija. Bogăţie nu avem, dar de mândrie nu ne-am depărtat. Căsătoria am trecut-o cu vederea, dar de la deşarta poftă nu ne-am mutat. În afară cugetăm smerit, dar cu sufletul cerem cinste. Cu părerea suntem necâştigători, dar de lăcomie suntem stăpâniţi. Prin cuvânt suntem necâştigători, dar cu mintea după multa câştigare bolim. Cine nu va plânge sfătuirea noastră? Că este cu putinţă a vedea şi a ne minuna de izvodirile monahilor, mai ales de ale celor tineri şi noi începători. Încă nici cu cuvântul nu s-au lepădat de lume, dar s-au făcut şi îngâmfaţi. Încă nu au dobândit chipul călugăresc, şi acum se trufesc. Încă nu au ascultat învăţătura, şi acum pe alţii sfătuiesc. Nici pe

cele dinaintea Uşilor Împărăteşti nu le-au văzut, dar pe cele dinlăuntru şi le închipuiesc. Încă nu au păşit pe treaptă, şi pe nori li se pare că zboară. Încă nu au gustat pustnicia, dar cu slavă deşartă s-au întrarmat. Glas de certare n-au auzit, dar acum îngrozesc. Încă nu s-au adunat în frăţime, dar acum domnesc. Încă nu au intrat pe porţile mănăstirii, ci acum se ating de ele, dar osândesc şi se îngreţoşează. Şi pentru ce îmi pierd vremea? Că multe sunt izvodirile lor. Şi nu este cel ce înţelege, nu este cel ce pentru Dumnezeu s-a lepădat, ca prin ascultare, rob pe sine să se dea fraţilor, ci de va fi certat, socoteşte că e mai drept a vorbi împotrivă. Dacă i se va porunci, el mai plănuieşte. La lucrul cel bun nu râvneşte, dar la cele nefolositoare pe sine se pune în rânduială.

Nu are trei zile de când s-a lepădat de lume, şi cu cel îmbătrânit în schimă se prigoneşte. Nevoind a se supune, izvodesc mintea a învăţa meşteşuguri. Înfrânarea trupului nesuferind-o, se privesc unii pe alţii pe furiş. Sub jug a intrat, dar porunceşte, ceartă, se mânie. „Fă aceasta, frate", iar el zice: „Nu fac, dacă nu va veni împreună cu mine şi cutare". „Cutare în cugetarea dumnezeieştilor Scripturi se îndeletniceşte, şi eu sunt dator să mă îndeletnicesc". Mai înainte de a se lepăda de lume trăia cu lucrul, şi necunoscând care este dreapta sau stânga, după ce a venit în mănăstire s-a arătat iubitor de învăţătură şi tâlcuitor. „Fratele cutare se odihneşte, şi mie mi se cuvine să mă odihnesc". „Fratele este împodobit, şi eu sunt dator să fiu împodobit". „Fratele s-a dus să asculte cuvintele părinţilor, şi eu sunt dator să vorbesc". „Fratele a luat cinste, şi mie mi se cuvine". „Cuţăruia i s-a dat o stăpânire, oare, nu eram şi eu

vrednic de acea stăpânire sau cealaltă să mi se încredinţeze?".

Acestea sunt vitejiile celor tineri, acestea sunt smeritele cugetări ale noilor începători, acestea le sunt ostenelile. Prin acestea se sârguiesc a moşteni împărăţia, neştiind că acestea pogoară sufletul în pierzare; neştiind că, prin acestea, vrăjmaşi ai lui Dumnezeu s-au făcut. Prin acestea arătaţi suntem că nici măcar cât de puţin de petrecerea cea dinafară nu ne-am lepădat, zic, adică de lume. Cu părerea ne-am lepădat, iar cu adevărul pe cele ale lumii le cugetăm şi nu este în noi nici un răspuns. Cu chipul suntem monahi, dar cu năravul cruzi şi fără de omenie. Cu chipul smeriţi, dar cu năravul pierzători. Cu chipul cucernici, dar cu năravul ucigaşi. Cu chipul iubitori, dar cu năravul vrăjmaşi. Cu chipul prieteni, dar cu năravul urâtori. Cu chipul pustnici, dar cu năravul împiedicători ai pătimitorilor. Cu chipul postitori, dar cu năravul ispititori. Cu chipul întregi înţelepţi, dar cu inima preacurvari. Cu chipul liniştitori, dar cu năravul răspândiţi. Cu chipul blânzi, dar cu năravul trufaşi. Cu chipul mângâietori, dar cu năravul ocărâtori. Cu chipul sfătuitori, dar cu năravul batjocoritori. Cu chipul simplu, dar cu năravul cumpliţi. Cu chipul nezavistnici, dar cu năravul zavistnici. Cu chipul sprijinitori, dar cu năravul vânzători.

Oare, de unde se întâmplă de suntem în acest fel? Pentru că nu avem adevărata smerenie; pentru că nu avem înaintea ochilor noştri frica lui Dumnezeu; pentru că defăimăm şi ne amăgim cu gândul şi pentru că ni se pare că bârfa este poruncă mântuitoarea! Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit, şi noi nici măcar ca pe un frate pe dânsul nu îl primim. Gura aceea înfricoşată şi necuprinsă a grăit: *„Cel ce voieşte între voi a fi mare, să*

fie decât toţi mai de pe urmă şi tuturor slugă" (Marcu 9, 35), şi noi, nevăzând nici măcar cele dinaintea uşii chipului monahicesc, ne trufim, şi unul asupra altuia ne înălţăm, şi unii înaintea altora sărim. Toţi suntem în noi înşine înţelepţi, toţi stăpânitori, toţi rânduitori, toţi mustrători, toţi legiuitori, toţi iubitori de vorbire, toţi tâlcuitori, toţi dascăli, toţi poruncitori, toţi purtători de grijă, toţi iconomi, toţi întâi, toţi al doilea.

Oare, nici măcar Apostolul nu vă va pleca pe voi? Că, dacă tot trupul va fi auz, unde va fi mirosirea? Dar dacă toţi vor fi întâi, toţi egumeni, toţi rânduitori, apoi unde va fi deosebirea poruncii lui Dumnezeu? Sau măcar nu vă plecaţi celui ce zice: *„Nimeni luişi nu îşi ia cinste, fără numai cel ce este chemat de Dumnezeu"* (Iacov 3, 1). Sau iarăşi, când zice: *„Nu fiţi toţi dascăli, că pentru aceasta începătorii şi stăpânii a rânduit Dumnezeu"* (Tit 3, 1).

Căci, dacă toţi cei din ceruri sunt nestricăcioşi şi fără de moarte, duhuri slujitoare fiind, şi nu a voit Dumnezeu ca toţi să fie într-o rânduială, ci şi între slujitorii cei dumnezeieşti şi nemuritori, începătorii şi stăpânii s-au rânduit, şi fiecare dintre dânşii nu trece peste rânduiala sa, pentru ce noi, cu nedrepte prigoniri, unii pe alţii ne prigonim? Îngerii şi Arhanghelii peste cele poruncite nu trec, dar noi, unii peste alţii trecem şi ne împingem şi unul pe altul covârşim, şi a sări unii înaintea altora şi a ne defăima şi a ne micşora ne silim, ca şi cum am putea înfăptui mai mult.

O, orbire de minte, care nu suferă a se supune celui ce zice: *„Fiecare, în ceea ce s-a chemat, în aceea să rămână"*! (I Corinteni 7, 20). Cum nu se tem măcar de Cel ce zice: *„Că celor ce mult li s-a dat, mult li se va cere"* (Luca 12, 48), ca, măcar aşa, smerita cugetare să o câştige?

Fraţilor, nu aşa, cu prostime, să săvârşim viaţa noastră! Nu aşa, fără de frică, de parcă nu am fi auzit de înfricoşata judecată! Să nu petrecem în acest chip, ca şi cum nu am avea să dăm seama Dreptului Judecător! Nu aşa, vă rog pe voi! Să nu ne facem împiedicare şi sminteală celor dinafară, să nu adăugăm păcate peste păcate, să nu se hulească chipul cel bun prin noi, ci, mai vârtos, să se laude. Că va veni, va veni şi nu va zăbovi înfricoşatul ceas în care fără de răspuns ne vor fi nouă lucrurile, când vom fi cercetaţi. Căci ce vom putea să-I zicem Lui? Ce trebuia să ne facă El nouă şi nu ne-a făcut? Oare, nu L-am văzut pe Însuşi Dumnezeu Cuvântul în chip de rob smerit, ca şi noi smeriţi să ne facem? Oare, faţa Lui cea necuprinsă de gând nu am văzut-o scuipată, ca şi noi, când suntem ocărâţi sau certaţi, să nu ne sălbăticim? Oare, nu am văzut sfântul Lui spate dat spre bătăi, ca şi noi să ne supunem în toate egumenilor noştri? Oare, nu am văzut faţa Lui care caută pe pământ şi îl face pe el de se cutremură, cum S-a pălmuit, ca şi noi, când suntem defăimaţi, să nu ne facem ca nişte fiare? Oare, nu am auzit glasul Lui zicând: *„Eu de la Mine nimic nu fac"*, ca şi noi să nu ne facem obraznici, cu voie proprie şi de sine stăpânitori? Oare, nu L-am auzit pe Dânsul zicând: *„Că de la Mine Însumi nu fac nimic"* (Ioan 8, 28), ca şi noi să nu fim împotrivă grăitori şi nesupuşi? Oare, nu L-am auzit pe Dânsul zicând: *„Învăţaţi-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima"* (Matei 11, 29), ca şi noi să ne facem blânzi şi smeriţi, unii pe alţii să nu ne zavistuim, unii pe alţii să nu ne muşcăm şi să nu ne mâncăm? Şi ce răspuns Îi vom putea da Lui?

Nu, fraţii mei, nu aşa, vă rog! Nu pentru patimile trupeşti să ne lepădăm afară din fericirea cea fără de moarte. Să nu pierdem pentru cinste vremelnică slava cea veşnică! Să nu ne osândim pentru ceartă, pizmă şi zavistie în gheena cea înfricoşată! Dacă odată cauţi să te mântuieşti, apoi ce iscodeşti pe aproapele? Odată ce ai intrat sub jug, de ce strici rânduiala, ca oarecum roada ascultării tale să se arate? Cutează, cutează, iubite, că nici vrednicie, nici cinste, nici mărire, nici a te chema întâi sau al doilea, nici a te numi egumen, nici a te auzi slăvit, nici a lua în mână cinste, nici a ţi se încredinţa vrednicie nu duce în împărăţia cerurilor, nici nu dăruieşte iertarea păcatelor, nici nu izbăveşte din muncă, ci osândeşte. Iar smerenia, ascultarea, dragostea, răbdarea şi îndelunga răbdare acestea sunt care mântuiesc pe om.

Căci cu neputinţă este în alt chip a spori cineva şi a se mântui, fără numai prin a urma pe Domnul în tot lucrul. Oare, nu L-aţi auzit pe El, zicând: *„Nu am venit să fiu slujit, ci să slujesc"*? (Matei 20, 28). Şi iarăşi: *„Nu am venit ca să fac voia Mea, ci voia Tatălui Celui ce M-a trimis pe Mine"*? (Ioan 6, 38). Şi iarăşi: *„Cel ce se smereşte pe sine se va înălţa, şi cel ce se înalţă pe sine se va smeri"*? (Matei 23, 12). Nu L-aţi auzit pe Dânsul, zicând: *„Fericiţi cei săraci cu duhul, că acelora este împărăţia cerurilor"*? (Matei 5, 3). Nu aţi auzit că: *„Şezând împotriva fratelui tău îl cleveteai"* (Psalmul 49, 21), şi cum Se făgăduieşte a te mustra în faţă? Nu aţi auzit că cel ce urăşte pe fratele său este în întuneric? Nu aţi auzit că diavolul pentru mândrie a căzut din cer? Nu aţi auzit cum pentru grăirea împotrivă către Dumnezeu, din ce fel şi din câtă slavă a căzut? Nu aţi auzit cum pentru un cuvânt de defăimare Mariam, sora lui Moise, s-a umplut de lepră? (Numerii 12, 10).

Deci, pentru ce, atât de multe pilde fiind, noi, ca nişte aspide, ne astupăm urechile; nu zic pe cele trupeşti, ci pe ale inimii noastre? Că acestea aud, dar acelea nu ţin minte. Pentru ce nu credem celui ce zice: *„Cel ce petrece în dragoste, în Dumnezeu petrece"*? (I Ioan 4, 16).

Deci, vă rog pe voi, turma cea aleasă a lui Hristos, să ne trezim până ce avem vreme! Să ne facem întregi înţelepţi, câtă vreme suntem liberi, ca nu cumva fără de veste să vină ceasul cel înfricoşat şi dureros, când vom plânge cu amar, căindu-ne fără de folos. Să ne trezim, ca să nu ne ruşinăm cu acea ruşine mare înaintea lui Dumnezeu, a îngerilor şi a oamenilor! Să încetăm prigonirile, mai ales voi, cei ce aveţi vârstele tinere, smeriţi-vă cu toată puterea, ca să puteţi ajunge la desăvârşire! Pe vremea părinţilor noştri, altele erau vremurile, şi învăţaţi-vă câtă era la dânşii luarea-aminte, câtă era smerenia şi simplitatea, reaua pătimire şi defăimarea, iar acum mare este războiul. Nu fiţi fără luare aminte, nici să gândiţi că aţi ajuns la desăvârşire. Este trebuinţă de multă osteneală şi de multă nevoinţă spre a vă mântui. Să nu socotiţi că în curea şi în haine stă călugăria, sau că mâinile strălucite mântuiesc, sau în a fi bun vorbitor sau tâlcuitor al Scripturilor constă desăvârşirea, sau în a-şi rade capul, sau iarăşi, părul capului a-l împodobi, şi a nu avea faptele bune cele potrivite şi cuviincioase.

Nu ca să micşorez chipul călugăresc zic acestea. Să nu fie! Ci chipului i se cuvine a-i urma faptele şi lucrurile, că chipul, fără de fapte, nu este nimic. Deci, nu fiţi fără de grijă şi nu vă moleşiţi, că de multă osteneală este trebuinţă a înfrâna tinereţile şi pornirile trupului! Că, deşi vă vine greu să primiţi cele zise, dar pe mine aceasta nu mă scârbeşte, că voiesc ca voi să primiţi fier înroşit, ca să vă izbăviţi de putreziciune. Că,

de vreme ce ascundeți patimile voastre, să nu vi se pară că vă tăinuiți de Dumnezeu. Căci zic vouă, că cele făcute de voi în ascuns, rușine îmi este mie a le și scrie, că, dacă le voi scrie, nu veți suferi, ci veți fugi.

Pentru aceea dar, vă rog pe voi, smeriți-vă prin ascultare, prin dragoste, prin simplitate, prin defăimare. Prin acestea, supuneți-vă unii altora și supuneți-vă vouă înșivă, cu postul întrarmându-vă, cu rugăciunea și cu privegherea. Să nu fiți tari în ceartă, iar la cântare de psalmi slăbănogi. Nu în gânduri priveghetori, dar ca niște fiare pândind; la rugăciune dormitând, dar cu ochii mijind. Nu în vorbire deșartă tari ca niște tauri, iar în slavoslovia lui Dumnezeu neputincioși ca vulpile. Nu în lupta în cuvinte nebiruiți, iar în cele duhovnicești căscând. Nu în a vă juca veseli, iar în a fi sfătuiți posomorâți. Nu ziua în lăcomia de pântece sănătoși, iar la rugăciunea cea de noapte neputincioși și leneși. Nu în vorbiri îndrăzneți, iar în lucruri slăbănogi. Nu în a porunci gata, iar în a vi se porunci să dați înapoi. Nu în a fi ascultați dulci, iar în a asculta îngrețoșați. Nu în a porunci aspri, iar în a vi se porunci posomorâți și cârtitori. Nu mânecile până la degete, iar limbile până la piept. Nu spre masă grabnici și osârdnici, iar spre lucru leneși și slăbănogi. Nu în multa mâncare puternici, iar în post neputincioși. Nu în băutura de vin bucuroși, iar în băutura de apă posomorâți și mâhniți. Nu în căutarea împrejur deștepți, iar în a judeca vreun lucru bun întunecați. Nu înaintea femeilor cinstiți, iar cu frații sălbăticiți.

Ci vă rog pe voi, fiii lui Dumnezeu cei iubiți, luați asupra voastră râvna celor bune, ori vreun lucru cinstit, ori vreun lucru de folos zidirii, ori vreunul de bună laudă! Mai înainte de toate, smerenia, dragostea, bunătatea, blândețea, evlavia, dând loc unii altora și nu

prigonindu-vă pentru lucruri nefolositoare. În post și în rugăciune sârguitori, ca să puteți birui patimile trupului, ca nu pentru mici patimi, de atâtea bunătăți să ne lipsim; ca nu cumva, pe cele vremelnice căutându-le, slava cea fără de moarte să o pierdem.

Să ne sârguim, vă rog, până când suntem în trup, pe cele plăcute Domnului să le lucrăm! Să ne sârguim, să ne silim, căci mare furtună stă asupra noastră; să nu fim fără de grijă, că nu este lupta noastră împotriva oamenilor văzuți, ca, văzându-i, să ne apărăm. Nevăzuți sunt cei ce ne luptă pe noi. Pentru aceasta, mare este primejdia celor mai leneși, iar cei ce biruiesc de mare plată se vor învrednici.

Deci, prin gânduri să-i biruim și să le stăm împotrivă cu război. Dacă spre lăcomia pântecelui ne va zădărî, prin post să batem război. Dacă spre poftă de vreo femeie ne-ar gâdili pe noi, cu răbdarea întrarmându-ne, să biruim simțirea, și numaidecât va fugi. Dacă spre iuțime ne va ridica pe noi, cu pacea să ne întrarmăm. Dacă a ne mânia ne va face pe noi, blândețea asupră-ne să o luăm. Dacă spre ură ne va aprinde, de dragoste să ne lipim. Dacă spre cinste ne va zădărî, cu defăimarea să ne unim. Dacă spre slavă, noi simplitatea să o primim asupră-ne. Dacă spre înălțime ne-ar năluci, smerenia Domnului să o zugrăvim. Dacă spre pizmă asupra fratelui ne va întărâta, să punem în minte căderea lui Cain. Dacă spre zavistie, pierzarea lui Isav. Dacă spre grăire de rău ne-ar porni, să ne îngrădim pe noi înșine cu tăcerea. Că dacă așa îi vom sta împotrivă, va fugi și nu va sta, și va veni asupră noastră darul.

Credeți-mă, frații mei, că de toate câte v-am sfătuit pe voi să vă păziți, vinovat sunt, ci măcar voi să vă faceți curați, că eu sunt întinat cu păcatele. Și

sârguiți-vă, prin pocăința voastră cea bună, să mă răscumpărați și pe mine. Credeți-mă, că din cele ce am grăit, nici una nu am păzit, ci voi, cu lucrul, să împodobiți cuvintele mele. Căci cred că voi vă veți afla fără de prihană, iar eu sunt osândit pentru cele ce zic și nu fac.

Deci, să nu ne lenevim de mântuirea noastră, nici ca niște pilde să socotim cele zise, că nu de afară am adus ceva din cele scrise, și nici nu sunt mincinoase cele zise, ci fie ca voi toți, primind sămânța cuvântului ca pe niște pământ bun, să aduceți roadă: unul treizeci, altul șaizeci, iar altul o sută, ca, împodobindu-vă cu roade și cu fapte bune, să veseliți pe Domnul nostru Iisus Hristos, și El vă va veseli pe voi în odihna împărăției Sale, în vecii vecilor. Amin.

MUSTRARE SIEȘI ȘI MĂRTURISIRE

În multe lucruri, fraților, părându-mi-se că vă sunt de folos, dator sunt și pe mine a mă folosi la suflet, căci este lucru fără de socoteală ca altora dându-le hrană, eu să mă topesc de foame. Și urât lucru este, pe alții adăpându-i, de sete să sufăr. Și cum va fi aceasta în alt chip, dacă nu voi mustra a mea știință? Căci știu că de folos îmi va fi mie la judecata ce va să fie, fiindcă în multe lucruri vrăjmașul m-a luptat în tinerețe. Că în acea vreme, puțin de nu m-a încredințat pe mine tinerețile că toate cele din viața aceasta sunt de la sine. Și precum, când corabia este fără de cârmă, pe cârmaci la pisc îl pune și umblă înapoi, sau nici nu umblă, uneori încă se și răstoarnă, dacă nu i-ar veni ajutor prin înger, ori prin om. Aceasta cu adevărat și mie mi s-a întâmplat. Și, purtându-mă pe deasupra viforului înșelăciunii, în nesimțire mă aflam de primejdia pregătită.

Dar ce face bunătatea lui Dumnezeu? Pe mine, când mă duceam în părțile Mesopotamiei, m-a întâmpinat un păstor de oi, iar acela a zis către mine: „Unde te duci, tinere?". Și eu am zis: „Oriunde mi se va întâmpla". Și a zis către mine: „Așteaptă, căci ziua s-a plecat spre seară". Și ce mai? Ascultând, am rămas la dânsul, iar la miezul nopții lupii, au năvălit și au răpit oile, păstorul, beat fiind, dormea. Venind stăpânii și punând

pricina asupra mea, m-au dus la judecată. Şi fiind în faţa judecătorului, răspundeam cum s-a întâmplat. După mine s-a adus unul prins în preacurvie, şi femeia, scăpând, s-a făcut nevăzută. Iar judecătorul, amânând judecata, ne-a trimis pe amândoi în temniţă. Şi acolo am aflat un ţăran acuzat de ucidere. Şi nici cel adus împreună cu mine nu era preacurvar, nici acesta ucigaş, precum nici eu fur de oi, însă mortul acuza pe ţăran, păstorul pe mine şi preacurvarul pe bărbatul. Căci şi aceştia erau ţinuţi în altă cameră.

Deci, stând acolo şapte zile, în a opta zi văd pe cineva în somn, zicându-mi: „Fii dreptcredincios şi vei înţelege purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Socoteşte cele ce ai gândit şi ai făcut şi vei înţelege că nimic nu pătimiţi cu nedreptate". Deşteptându-mă, mă gândeam la vedenie şi cercetând greşeala mea, am aflat că pe un câmp, când eram încă în ţara mea, din oarecare răutate, la miezul nopţii i-am alungat juninca din stanişte unui ţăran sărac, pe care a rupt-o o fiară.

După ce am povestit visul celor ce erau cu mine şi pricina, îndemnându-se şi ei, au început a spune: Ţăranul, că a văzut pe un om înecându-se în râu şi, putând să-l ajute, nu l-a ajutat. Iar celălalt, cum că el a depus mărturie mincinoasă împotriva unei femei văduve, clevetită pentru curvie. Iar fraţii văduvei, prin această pricină, au lipsit-o de moştenirea părintească şi i-au dat lui bani cât au făgăduit. Iar eu, auzind cele întâmplate, am început a mă umili, că multă a fost răsplătirea. Şi dacă aş fi fost eu singur, poate aş fi zis că ce mi se întâmplă mie este ceva omenesc, dar eram trei în aceeaşi situaţie.

Şi adormind iarăşi, am văzut pe acelaşi zicându-mi: „Dimineaţă vei vedea şi pe ceilalţi". Deşteptându-mă, am rămas uimit, iar ei au zis către mine: „De ce eşti mâhnit?". Şi le-am spus lor pricina şi mă temeam de împlinirea lucrului şi am uitat şi gândurile mele, iar cei care erau cu mine erau şi ei îngrijoraţi.

După ce a trecut noaptea aceea, am fost aduşi la judecător, împreună cu raportul scris, care cuprindea cinci legaţi. Cei ce erau cu mine, au fost bătuţi mult, iar pe mine m-au dus din nou în temniţă. Apoi, au fost aduşi alţi doi, care mai întâi aveau să fie judecaţi. Şi aceştia erau fraţii văduvei celei nedreptăţite de moştenirea părintească. Unul era acuzat de ucidere, iar celălalt de preacurvie. Şi mărturisind cele de care erau acuzaţi şi în care au fost prinşi, erau chinuiţi ca şi alte lucruri rele să mărturisească. Deci, preacurvarul a mărturisit că, într-o vreme, neguţătorind prin cetate, avea obicei să meargă la o femeie şi a păcătui cu ea. Şi femeia aceasta era cea pentru care era ţinut închis cel ce era cu mine. Şi, întrebat fiind cum a scăpat, el a zis: „Vecinul femeii ce preacurvea s-a întâmplat să vină pe altă scară la ea pentru oarecare trebuinţă, iar ea, dându-i ce a cerut, după ce mă slobozise pe mine pe fereastră, s-a rugat ca şi pe dânsa, pe aceeaşi fereastră să o elibereze, de vreme ce, zicea ea, «datornicii vor să mă prindă». Iar el, vrând să facă aceasta, a fost prins de bărbatul ei, iar noi am fugit". Şi unde este femeia? Iar el, arătând locul, a poruncit să fie păzit până la venirea femeii. La fel şi celălalt, a mărturisit că şi ucidere a făcut, pentru care ucidere era ţinut ţăranul cel împreună cu mine. Şi el a zis că mortul era bărbatul femeii celei îndrăgite de dânsul.

După ce a venit, zicea el, pe la amiază, ca să-şi cerceteze ţarina, şi m-am apropiat ca să mă închin lui, îndată l-am ucis şi am fugit. Şi dormind acolo un oarecare ţăran, din multa osteneală, ieşind cei ce căutau pe ucigaş, care nici nu-l ştiau pe ţăran, nici ţăranul nu

ştia de uciderea ce se făcuse, l-au legat şi l-au trimis la închisoare. Şi cine este dovada acestora? „Femeia", zice. Iar el a zis: „Unde este aceasta?". Şi i-a arătat locul şi numele în alt sat, nu departe de celălalt. Şi îndată l-au ridicat la temniţă.

S-au mai adus încă şi ceilalţi trei, dintre care unul pentru aprinderea grânelor, iar ceilalţi pentru mărturia uciderilor. Şi după ce au fost bătuţi puţin şi nimic nu au mărturisit, au fost duşi în temniţă, fiindcă judecătorul a auzit de venirea diadohului lui. Încă şi eu am fost dus împreună cu dânşii.

Deci, eram toţi împreună, iar judecătorul ce a venit era din patria mea, dar multă vreme nu am ştiut de unde este şi cine era el. Iar în aceste zile, având multă vreme de răgaz, ne-am împrietenit şi cu ceilalţi legaţi. Şi, fiindcă primii s-au făcut cu bună inimă, le-au vestit şi celorlalţi cele întâmplate, care luau aminte la mine ca la un dreptcredincios. Încă şi aceia, adică fraţii văduvei, auzind, s-au minunat, cunoscând pe cel ce i-a ajutat împotriva ei. Deci, toţi se rugau de mine ca doar să le vestesc lor o veste de bucurie. Şi stând multe zile acolo, nu am mai văzut pe cel ce mi s-a arătat mie în vis.

Iar la sfârşitul zilelor, iarăşi l-am văzut şi mi-a zis că şi aceşti trei, pentru alte lucruri sunt prinşi şi că acum îşi iau pedeapsa. Şi eu le-am spus acestea şi ei au mărturisit că ştiu de nedreptatea furului, care ucise pe un om pentru o vie ce era lipită de moşia lui, „pentru care noi – ziceau ei – am mărturisit că, după datorie, lui i se cuvine via şi că nu el l-a ucis pe dânsul, ci că a căzut de pe o râpă şi a murit". Iar celălalt a zis că pe un om, nevrând, l-a împins cu mânie din casă şi, căzând, a murit.

Iar după acestea, am văzut iarăşi în somn pe cel ce mi se arăta, zicându-mi: „Dimineaţă vei fi izbăvit, iar

ceilalţi vor fi supuşi dreptei judecăţi, iar tu să fii credincios şi povesteşte purtarea de grijă a lui Dumnezeu".

A doua zi, şezând judecătorul la judecată, pe toţi ne-a cercetat, şi cunoscând pe cele de demult lucrate, a chemat pe femei, care aşteptau acolo. Şi dregătorul i-a slobozit pe cei nevinovaţi, adică pe ţăran şi pe cel socotit preacurvar, iar pe femei le muncea, vrând să cunoască nu cumva şi altă faptă rea au mai făcut. Şi s-a aflat că una a provocat aprinderea grânelor, pentru răzbunare împotriva celui ce a descoperit pe amantul ei, şi a fost prins, ca un vinovat, pe unul ce fugea de la ţarina pârjolită, aflându-l mai aproape de ţarină, care acum era împreună cu noi. Şi cercetându-l judecătorul, l-a aflat nevinovat şi l-a slobozit.

Iar cealaltă dintre preacurve, din acelaşi sat fiind de unde erau şi martorii, a mărturisit că cel junghiat, fiind bărbat frumos, a venit în casa ei şi s-a culcat cu el. Şi aflându-l unul din cei doi fraţi ai văduvei, ca un ibovnic ce îi era, l-a omorât şi l-a aruncat în uliţă. Şi întâmplându-se un furt, doi bărbaţi alergau după unul ce le furase un ţap. Pe aceştia văzându-i cei mai mari, au socotit că fug, şi, prinzându-i pe dânşii ca pe nişte vinovaţi, i-au trimis în temniţă. Iar dregătorul a zis: „Care le este numele, din ce neam şi ce fel de oameni sunt?". Şi cercetând cu de-amănuntul cele despre dânşii, a cunoscut adevărul, şi pe cei nevinovaţi i-a slobozit. Şi cinci erau aceştia: ţăranul cel socotit preacurvar şi cei trei mai de pe urmă. Iar pe cei doi fraţi şi pe femeile cele împreună cu dânşii, a poruncit să le dea spre mâncare fiarelor.

Şi a poruncit să mă aducă şi pe mine, şi m-a înspăimântat asemănarea lui. Însă întreba pricina de la cei ce stăteau de faţă şi mă cerceta cum s-a întâmplat cele pentru oi. Şi eu i-am spus adevărul cum s-a întâm-

plat. Şi, cunoscându-mă pe mine după glas şi după nume, a poruncit ca pe păstor să-l pedepsească spre a spune adevărul. Iar pe mine, după mai puţin de şaptezeci de zile de închisoare, m-a slobozit. Şi cunoştinţa cu judecătorul era că părinţii mei au stat câţiva ani în aceeaşi locuinţă cu cei ce l-au crescut pe el.

Apoi, în noaptea aceea, văd pe bărbatul care mi s-a arătat, zicându-mi: „Întoarce-te la locul tău şi pocăieşte-te pentru nedreptatea făcută, încredinţându-te că există un ochi care le vede pe toate". Şi îngrozindu-mă pe mine, s-a dus şi până acum nu l-am mai văzut. Şi neliniştit făcându-mă, m-am întors, şi mult lăcrimând, nu ştiu dacă am îmblânzit pe Dumnezeu. Pentru aceea, rugăciunile tuturor le cer ca să-mi fie mie de ajutor, căci rana este nevindecată.

Nu mă trufesc pentru vedenii, ci mă sfărâm pentru gândurile cele păgâneşti. S-a arătat şi lui Faraon îngerul, povestindu-i pentru cele ce vor să fie, dar proorocia nu i-a schimbat hotărârea. Zice şi Hristos celor ce au proorocit în numele Lui: *„Nu vă ştiu pe voi, lucrătorii fărădelegii"* (Luca 13, 27). Ştiu că adevărate vedenii am văzut şi prin cercare le-am primit, ci este greu de răbdat mustrarea cea peste măsură pe care o dă Dumnezeu, că cel ce zice că toate sunt de la sine, nu socoteşte că există purtare de grijă a lui Dumnezeu.

Am gândit şi nu mint; m-am căit şi nu ştiu de am îmblânzit; am propovăduit pentru Dumnezeu, dar nu ştiu de a primit; am scris despre pronie, dar nu cunosc de a primit Dumnezeu; am văzut case, şi am înţeles pe Iconomul; am văzut lumea şi am priceput purtarea de grijă; am văzut corabie fără de cârmaci înecându-se; am văzut faptele oamenilor şi am înţeles că nimic nu săvârşesc fără de Dumnezeu, Cel ce le ocârmuieşte pe ele; am

văzut cetate şi politici de multe feluri, şi am priceput căci cu orânduiala lui Dumnezeu toate se alcătuiesc. De la păstor este turma, iar de la Dumnezeu puterea de a creşte toate pe pământ; de la plugar este alegerea grâului din mărăcini, iar de la Dumnezeu este a da celor de pe pământ înţelepciunea spre alcătuire şi spre pricepere; de la împărat este aşezământul rânduielii ostăşeşti, iar de la Dumnezeu este adevărata închipuire a tuturor.

Nimic nu este pe pământ fără de cap, că început al tuturor este Dumnezeu: râurile din izvoare şi legile din dumnezeiasca înţelepciune. Pământul aduce roade, dar dacă nu va ploua din cer, nimic de la sine nu se poate face. Ziua cuprinde ipostasul luminii, dar are trebuinţă de soare spre săvârşire. Aşa şi cele bune, se fac prin oameni, dar prin Dumnezeu se săvârşesc. Soarele are lumina, dar are trebuinţă de cer spre a sa odihnă. Şi cei dreptcredincioşi tot aşa au trebuinţă de Dumnezeu spre aşezarea la starea cea dintâi. Nici lumina fără de foc, nici întunericul fără de negură, fiindcă toate au trebuinţă unele de altele. Că aceasta are trebuinţă de aceea, dar numai Unul Dumnezeu este nelipsit.

Nimic nu este de la sine în facerea celor ce sunt, fiindcă nu poate cineva a se face pe sine. Cel ce Se face pe Sine, mai înainte de a Se face a fost, şi cum mai pe urmă S-a făcut. Că Cel ce a fost mai înainte de a Se face nu avea trebuinţă de a Se face ceea ce era. Şi cum are trebuinţă de altul spre alcătuirea Aceluia Care era? Deci, numai singur Dumnezeu este nenăscut, căci cunoaşterea de sine însăşi împotrivă se luptă. Nu neştiind Dumnezeu, cum că este nenăscut, fiindcă nu a avut, ca noi, început al prunciei, nu este întru neştiinţa fiinţei Sale, fiindcă nu a încăput-o cineva pe dânsa în sine. Ştie ceea ce este şi nu poate pricepe nici o minte omenească. Nu zavistuin-

du-ne, ci cruțându-ne. Că nu putem înțelege a auzi firea Celui nenăscut, sau începutul, că și a se tâlcui este cu neputință. Nu putem înțelege începutul Celui fără de început, că nu avem atâta pricepere.

Din Muntele Sinai, Dumnezeu a vorbit cele pământești și milioane s-au topit. Dar ce vom face dacă va vorbi cele cerești? De pe pământ a vorbit și milioane s-au topit. Dar ce vom face dacă din cer va vorbi? S-a rugat poporul să nu audă glasul lui Dumnezeu, și Dumnezeu a primit. Moisi s-a rugat ca să rămână Dumnezeu împreună cu poporul, și mulți mureau, nesuferind a se apropia de dumnezeiasca fire. Deci, a arătat că Dumnezeu, apropiindu-Se de oameni, pentru dreptatea Lui, se face rană nevindecată celor nedrepți, însă, cruțându-ne pe noi, Se îndepărtează, ca să trăim. În acest chip și pe cele negrăite nu le grăiește, ca să nu ne învrăjbim. S-a apropiat de Aaron, și aflând pe fiii lui vinovați, i-a ucis pe dânșii. S-a apropiat de popor și pe mulți care au păcătuit i-a pierdut.

Deci, dacă ne va spune cele dumnezeiești și nu vom crede, ne ucide pe toți, și pentru aceasta nu ne spune, fiindcă mai înainte a văzut că nu vom crede. Deci, bine face că ne poartă de grijă ca să nu murim. Nu ne dă atâta pricepere, ca să nu stingă voia, nici nu ne dăruiește mai multă putere, ca să nu ascundă firea. Nu Își deșartă bunătatea, ca să nu Se biruiască de vrednicie. Nu face pe oameni îngeri, ca să nu Își tulbure puterea Sa, nici nu face pe îngeri heruvimi, ca să nu se răstoarne zidirea Lui, ci a făcut pe cât primește firea cea zidită. A rânduit firile și le-a aflat pe ele că au trebuință de milă, ca cele ce sunt schimbătoare, și știe că prin mai mult dar se alcătuiesc. Căci cu firea a măsurat a Sa ființă, ca să o sufere, iar cea mai multă parte a ascuns-o, cruțând.

După putere a rânduit și priceperea, ca nu pricinuitoare de mândrie să se facă lor, precum cei ce îndeamnă pe copii la răutate, căci ei mai vârtos se fac pricinuitori. A dat cât putea să primească și a cunoscut ceea ce nu putea să primească, că de la nimeni nu cere mai presus de putere. Deci, nu prihăniți purtarea Lui, o, oameni, că nu a făcut firea să încapă cele ce nu se pot; că nu Ziditorul este vinovat, ci zidirea. Meșter are meșteșugul, dar a face ceva mai mult peste dânsul nu voiește, fiindcă nu primește. Și Dumnezeu, putând, încetează, că nu este cel ce Îl încape pe El. El dă materiei ceva mai mult decât aurul, și meșterul este gata ca al său dar să-l pună deasupra. Că nimeni socotind că este mai mult decât materia aurului, nu se supune pe sine ca să se facă materie asemenea. Și Dumnezeu, gândind toate minunile, a cunoscut că nu se poate ca materia să fie asemenea cu firea Lui.

În cei zidiți a covârșit cu bogăția, iar Cel Nenăscut, cum că este născut, nici a gândit, nici a aflat, nici a făcut. Dacă ar fi arătat din născut nenăscut, ar fi defăimat firea Sa, spunând că și aceasta s-a făcut, și cum că de cele ce a făcut a avut trebuință, dar nu din a Sa înțelepciune le-a adus întru ființă. Nu este prihănit Dumnezeu pentru puterea Sa, o, oamenilor! Căci mai multe putând, în firea zidită, doar cât a încăput a lucrat. Știu pe mulți negutători că pot și mai mult decât cele ce au, că pe toate le sporesc în avuții, iar dacă nu în avuții, cu ușurință negutătoresc. Și Dumnezeu, dacă pe cele ce sunt nu le-ar fi făcut cu ușurință, ați fi socotit de cuviință, cei ce nu voiți să înțelegeți, că mai mult nu poate.

Voiți să vedeți ușurință negrăită? Cerurile și cele din ele prin cuvânt le-a făcut, prin care mai vârtos adeverește că și mai mult poate, dar că firea cea zidită

nu primeşte. Ştiu meşteri care mai multe decât materia inventează cu mintea şi adeveresc acestea cu lucrurile cele îndemânatice, dar cu cât mai vârtos Dumnezeu va încredinţa că poate, atâta bună cuviinţă fiind întru cele ce se văd. Şi pe cât lucrul este mai întemeiat decât cuvântul, tot atât, cu nemărginită covârşire, prisoseşte puterea lui Dumnezeu decât cele făcute.

Deci, Dumnezeu a făcut pe toate după trebuinţa fiecăruia, nu pentru oarecare nevoie deosebirile aflându-le. Cel ce a făcut firile arată că şi deosebirile le-a zidit, fiindcă a dat cercarea în deosebirile firilor. Nu este de nevoie pricina multei frumuseţi, că se va afla lucrul altuia şi nu al lui Dumnezeu, că nevoia încuie afară voirea, şi câte a voit a făcut, în cer şi pe pământ, precum a zis Scriptura.

Neorânduiala celor ce sunt fac lauda lui Dumnezeu. Deci, răul este pricinuitor binelui şi se face poticnire bunei credinţe, căci dacă mai întâi ar fi fost răul, nu ar fi lăsat a se face binele, fiindcă şi al lui era binele. De ar fi făcut neorânduială materia împotriva lui Dumnezeu, multă ar fi fost înşelăciunea socotindu-se că cele neînsufleţite se pot lupta. De ar fi avut materia ca suflet lucrarea neorânduielii, multă nebunie ar fi fost a socoti suflet pornirea faptei, căci ceea ce se face de noi nu este suflet. Pentru că materia din oarecare tocmitori s-a făcut. Multă este nebunia dacă se socoteşte că materia cea de-a pururea schimbăcioasă este veşnică.

Deci, nimic nu a fost când nu a fost; nici un lucru n-a fost de-a pururea, fără numai singur Dumnezeu. Pentru aceasta, toate au trebuinţă de Dânsul, că El, voind, le-a făcut pe toate, nu din nevoie, ci pe fiecare lucru l-a făcut precum a voit. Şi voia Sa o avea, nu sub nevoie, şi nu le-a făcut pe ele veşnice, că de ar fi avut

nevoie a voi, poate ar fi fost veşnice cele făcute, şi lucrarea după voire ar fi avut-o. Că nu a fost lucrarea Lui sub nevoie, că ar fi fost împreună veşnice cu El cele făcute. Şi nepătimirea o avea, precum voia, şi pe fiinţă închinată. Pentru aceasta, nu de nevoie a făcut pe om spre închinare, ca pentru a fi închinat să facă împreună veşnice pe cele făcute, că nu pătimeşte dacă nu este slăvit de elini, nici cu deosebirile închinăciunilor se întocmeşte. Nici pe iudei nu se mânie, când nu este închinat, nici de eresuri nu se tulbură, care din parte Îi fac Lui închinăciune, că prin toate cu nepătimire străbate, Acelaşi fiind, Care şi mai înainte de toate cele zidite a fost şi până astăzi este, şi în nemărginirea cea de aici înainte va fi.

Bunătatea Lui este pricină a tuturor şi dreptatea Lui este hotar al firii; iar înţelepciunea Lui în deosebiri se arată. Deci, El dă ceea ce cuprindem noi oamenii, precum am zis, cruţând puterea noastră. Şi de vreme ce mai înainte ştia că nimenea din cei născuţi nu poate a-L cuprinde pe Dânsul, a adus pe Fiul fără de început dintru a Sa fiinţă şi pe Duhul cel Sfânt, nu din oarecare nevoie, nici pentru oarecare pricină, după cum am mai zis, ci pentru ca plinirea Dumnezeirii Sale să se arate. Că, fireşte, din a Sa fiinţă L-a născut pe El şi toată firea Lui de nevoie şi de pricinuire este izbăvită, şi mai ales căci cu voia a amestecat firea, şi pe amândouă în bunătate le-a unit. Că bunătatea a arătat împlinirea, că a născut pe Cel ce o încape pe dânsa după fiinţă, iar firea vrednicia, că vrednic este Cel ce o încape, ca un Fiu, ca Cel născut, iar voirea pe nevoie a izgonit-o, că nu pentru altceva s-a făcut, ci ca de-a pururea să se săvârşească taina de-a pururea veşniciei, şi ca să nu zicem că sub

nevoie s-a făcut voia naşterii celei fireşti a Fiului lui Dumnezeu.

Iar Sfântul Duh, nu născut a ieşit din fiinţa Tatălui, nu de jumătate săvârşit, nici amestecat, că nu este uneori Tată, iar alteori Fiu, ci Duh Sfânt, plinirea bunătăţii având şi ieşind spre mărturia dumnezeirii. Că nu cu patimă, nici cu vreme, nici cu chip, nici cu oarecare motiv a născut Tatăl pe Fiul, ci cu fire liberă de nevoie, pe care o adevereşte prin Ipostasul său Duhul Sfânt. Căci Tatăl, voind şi pe alt părtaş a pune înainte, nu pe Care L-a născut, ci pe Duhul Sfânt din fiinţa Sa L-a alcătuit. Nu mai înainte decât pe Fiul L-a adus pe Duhul, ca să nu zicem că voia este sub nevoie, nici nu S-a temut de îndoirea cea pentru Sine a oamenilor, căci fiind fără de patimă a născut, având dovadă pe Duhul Sfânt, că nu născând ca pe Fiul, ci L-a izbucnit. Şi născând pe Fiul, fără de patimă L-a născut. Că nu S-a micşorat de Duhul Sfânt când L-a izbucnit, ca să nu socotim pătimaşă naşterea Fiului.

Iar a zice noi că după Fiul este Duhul Sfânt, nu de vreme este însemnător, ci de faţă, că a Duhului şi a Cuvântului una este vremea. Prin cuvânt, şi noi pe duh îl scoatem. Deci, nici Tatăl a avut trebuinţă de vreme de a naşte pe Cuvântul, nici mai târziu decât pe Cuvântul L-a izbucnit pe Duhul Sfânt. Pentru aceea, împreună veşnică este dumnezeirea Sfintei Treimi: Tatăl şi Fiul şi Duhul Sfânt, Trei feţe, dar ale unei singure fiinţe fiind; pentru aceea şi un Dumnezeu este Sfânta şi cea de o fiinţă Treime. Că este cuvânt în duh zice David: *„Că duh este în gura noastră"*. Nu pe alcătuire asemenea zicând-o la Dumnezeire, ci pe alăturare spre dovada celor mai înainte zise arătând-o.

Deci, pe cât cuprindem, înţelegem pentru Dumnezeu, şi pe cât putem, primim de la Dânsul. Nimeni nu are plinirea cunoştinţei Lui, fără numai Fiul şi Sfântul Duh. Că dacă mai mult vom auzi, nu vom crede, iar dacă şi mai mult vom lua, ne vom mândri. Deci, după cuviinţă, nici nu ne spune, nici nu ne dă şi pentru acestea pe cele mai înainte zise le-am trecut, ca să arăt şi în darea cunoştinţei Lui dumnezeiasca Pronie. Că zice Însuşi Hristos: *„Dacă cele pământeşti am zis vouă şi nu credeţi, cum veţi crede de voi zice vouă cele cereşti?"* (Ioan 3, 12). Iar eu zic şi mai mult: Dacă cele cereşti nu putem să le auzim, auzind cele despre dumnezeiasca fire, ce vom pătimi? Dacă iudeii, atunci când greşeau călcând porunca, mureau, cu cât mai vârtos vor pieri cei ce nu păzesc cele ce au auzit despre Dumnezeu? Şi, o, de ar fi fost moartea aceasta asemenea cu aceea! Ci, precum mi se pare, aceasta este moartea sufletului cea înfricoşată! Căci mărturiseşte Apostolul: *„Cu cât mai rău este a se lepăda de Fiul lui Dumnezeu"* (Evrei 10, 29).

Înţelegeţi, fraţilor, că toate cele zise mai înainte, pentru mine le-am scris. Şi ce voiesc, oare? Mă mâhnesc să nu fiu supus sub moartea cea mai rea, că pentru cunoştinţă am povestit, ca să arăt că în cunoştinţă am greşit. A zis oarecare vestit în înţelepciune: *„Că cei tari, tare vor fi cercaţi"* (Înţelepciunea 6, 6). Cunoştinţa este putere a dumnezeiescului dar, iar eu, cunoscând pe Hristos, după cunoştinţă am căzut în gândurile cele pentru cunoaştere. Deci, mă tem nu cumva pocăinţa mea să fie lepădată, ca a lui Isav. Ştiu că Isav, petrecând în răutate, a fost lepădat, şi mă tem ca nu cumva căinţa, asemenea cu căderea să se judece.

Am auzit mărimea dumnezeirii, şi aceasta mă înfricoşează, ca nu pentru lepădarea mărimii Lui să fiu

vinovat. Ați auzit nemărginita mulțime a puterii, că pentru aceasta am povestit, ca să cunoașteți cele ce mă țin pe mine. Ați auzit noian de înțelepciune? Pentru ce întârziați a vărsa pentru mine izvoare de lacrimi către Dânsul? Ați auzit Ipostas nemărginit al dreptății? Și pentru ce măruntaiele voastre nu le puneți înainte pentru mine? Știu că pe mulți care s-au pocăit i-a miluit, dar pe mai mulți care au fost în neștiință. Știu că pe mulți a iertat, dar aceia au pe mulți care stau înaintea Lui. Citesc cele despre Core și Datan și mă slăbănogesc, și slăbesc pentru Moisi, cum i-a muncit pe dânșii. Trec prin cele pentru Mariam, sora lui, că pentru un cuvânt pe care l-a zis către el, toată s-a umplut de lepră. Dacă pentru un om sfânt, atât de mare izbândire se face; oare câtă cercetare se va face pentru Dumnezeul Cel veșnic? Cain, care a ucis pe fratele său, atât se muncește; oare ce vor face cei ce s-au împotrivit lui Dumnezeu? Mare s-a făcut hotărârea în vremea potopului și mă tem să nu mă fac parte acelora. Pentru zidirea turnului [Babel] Dumnezeu S-a mâniat; pentru a Sa surpare ce va face?

Fraților, ajutați-mi mie, celui ce îmi cer iertare, ca și vouă, în cele cu care sunteți ținuți, să vă ajute sfinții. Că cel ce zice cum că toate sunt de sine făcute socotește că nu există purtare de grijă a lui Dumnezeu. Am gândit așa și nu mint. M-am căit, și nu știu dacă am îmblânzit pe Dumnezeu. Rog și pe sfinți, dar poate nu primesc rugăciunea mea, că am auzit pe Iezechiel zicând că *„nici Noe, nici Iov, nici Daniil, nu vor săvârși nimic rugându-se"* (14, 20). Rog pe toți proorocii, dar mă tem ca nu cumva, ca și păgânii cei din Israel, să fiu lepădat. Că zice Dumnezeu către Ieremia: *„Nu te ruga pentru norodul acesta"* (7, 16). Și, oare, prin lucruri străine voi îmblânzi pe Domnul? Căci mă tem să nu-mi zică și mie

ca fariseilor, fiindcă pentru a mea trebuință mă rog. De voi posti, poate îmi va zice: „Nu acest post am ales". De voi milui pe săraci, poate va grăi către mine: *„Iar untuldelemn al păcătoșilor să nu ungă capul meu"* (Psalmul 140, 5). Dacă pe preoții Lui îi voi primi, poate va zice și mie: *„Căci pe nazoreii Mei cu vin i-ai adăpat..., lepădat afară vei fi"* (Amos 2, 12-13). Să-I aduc Lui daruri, ci frică mă cuprinde pe mine, ca să nu-mi zică și mie: *„Nu mai aduceți daruri zadarnice! Tămâierile Îmi sunt dezgustătoare"* (Isaia 1, 13). Dar și la biserici a stărui mă tem, ca nu și pe mine să mă taie, zicând: *„Nu veți mai adăuga a călca în curtea Mea"*.

Deci, de pretutindeni sunt ținut, fraților, și către a mea știință mă întorc. Dacă iarăși mă voi face necredincios, vai mie! Dacă fără de sfială mă voi ruga, mă tem ca nu cu negură să mă zdrobească. Știu că și Nabucodonosor, pocăindu-se, a fost primit (Daniil 4, 34), dar a dat răspuns pentru dânsul și neștiința și dregătoria, iar eu de amândouă sunt ținut. Atunci eram împărtășit darului, eram învățat de mai înainte de părinți pentru Hristos. Părinții mei trupești, frica Domnului m-au învățat pe mine. Vedeam pe vecini în dreapta credință. Auzeam pe mulți că pentru Hristos au pătimit. Părinții mei au mărturisit înaintea judecătorului; rudenie de mucenici sunt. Nu am nici un răspuns. De voi zice că neamul cel după trup este de obște, nimic nu mă voi deosebi de cei pe care fericitul Iacov i-a pomenit. Moșii mei, bejenari, din ajutoare hrănindu-se; strămoșii, bine norociți fiind în viață, s-au făcut lucrători de pământ. Părinții mei își trăgeau rudenia din petrecerea cea simplă.

Deci, cu ce trufie, pe mine, asemenea lui Nabucodonosor, mă voi socoti? În care bogăție? Oare, am avut tărie ca uriașii? Oare frumusețe? Nu voiesc să vorbesc

despre cele lucrate de mine în copilăria mea, ca nu greţos să mă arăt înaintea voastră, încă tânăr fiind eu, făgăduit am fost lui Dumnezeu. Însă, în acei puţini ani, eram ocărâtor, răpitor, împotrivitor; luptător cu vecinii şi pizmuitor, spre străini fără de omenie, spre prieteni aspru, spre săraci vârtos, pentru uneltiri proaste luptător, fără de minte, cu gânduri rele şi de curvie hrănindu-mă. Dar pentru acestea toate ştiu că mi s-a făcut mie lăsare la judecată.

Iar după ce am ajuns la cunoştinţa adevărului, ştiu că am trebuinţă de ajutorul vostru. Ajutaţi-mă, o, prieteni! Şi, sau ca pe un mort plângeţi-mă, sau ca pe un viu, dar pe jumătate mort, miluiţi-mă! Vărsaţi peste mine mila voastră, ca peste un rob, şi, ca pentru unul cu răni putrede, sârguinţa arătaţi-o, că sunt plin de răni! Întrec pe iudei. La aceia nu era loc de legături, iar al meu şi sufletul mi s-a stricat. Aceia de la cap până la picioare erau ţinuţi cu dureri, dar cele dinăuntru ale mele cu totul au putrezit. Aceia, în rătăcire, de cei ce îi amăgeau au fost duşi, dar pe mine nimeni nu m-a rătăcit. De la mine am gândit ocara împotriva lui Dumnezeu, numai pe diavolul îl am părtaş, care a orbit mintea mea.

Mă tem, bărbaţi fraţi, să nu-mi fie nepocăinţa moştenire ca şi lui. Numai acest răspuns îl am: că el m-a sfătuit. Dar nici lui Adam, nu i-a folosit răspunsul acesta! Acela m-a sfătuit, dar nici Eva nu a scăpat de hotărâre. Pentru hotărâre, şi Isav, fără de răspuns s-a arătat (Facerea 27, 34), ca să ne învăţăm că diavolul are asemenea pe cei de care Pavel a zis că sunt vase ale mâniei (Romani 9, 22). Mă tem ca nu şi pe mine, unul dintre dânşii m-a rânduit Dumnezeu să fiu. Pe aceia, pentru defăimarea de patimi, i-a dat la necinste. Deci, frică îmi este să nu-mi rânduiască şi mie acest fel de hotărâre.

Încă şi acum petrec în gânduri spurcate, în zavistie, în voie rea, în întărâtări, în iubire de sine, în lăcomia pântecelui, în răutate, în ură de cei necăjiţi, în ocărârea săracilor. Nimic fiind eu, mă socotesc a fi ceva. Cu acestea fiind vinovat, trag asupra mea slavă de sfinţenie. În păcate petrecând, voiesc să fiu socotit ca un drept; minţind, asupra mincinoşilor mă avânt şi spurcat fiind cu mintea, asupra curvarilor hotărăsc. Judecând pe furi, nedreptăţesc pe săraci; divan pun împotriva ocărâtorilor, necinstit fiind eu; fiind cu totul necurat, sunt vesel; în biserică stau în faţă, dar nici cel mai de pe urmă nu sunt; cer cinste, fiind îndatorat cu ruşine; caut închinăciune, fiind dator a fi scuipat; văd pe monahi şi mă arăt cinstit; îi văd pe mireni şi mă trufesc; femeilor voiesc să mă arăt cu haz, iar bogaţilor cucernic; străinilor sfidător, şi celor apropiaţi deştept şi înţelept; rudeniilor slăvit, şi înţelepţilor cel mai desăvârşit; către cei dreptcredincioşi mă fac ca un mai înţelept, iar pe cei fără de minte îi defaim ca pe nişte dobitoace.

De voi fi ocărât, îmi caut dreptate; de nu voi fi cinstit, mă îngreţoşez; dacă după dreptate mi se va cere, mă judec, şi pe cei ce îmi zic mie adevărul, ca pe nişte vrăjmaşi îi socotesc. Fiind mustrat, socotesc că pătimesc lucru nevrednic; neispitindu-mă, mă mânii; nu voiesc a mă osteni, şi dacă nu îmi slujeşte mie cineva, mă mânii asupra lui. Nu voiesc a ajuta, şi dacă nu îmi va sluji cineva, îl vorbesc de rău, ca pe un mândru. Pe fratele care e în nevoi nu îl ştiu, iar dacă este sănătos, îl îndemn. Pe cel bolnav îl urăsc, şi fiind eu bolnav, voiesc să fiu iubit. Pe cei mai mari îi defaim, şi, vorbind, mă făţărnicesc. Nefiind de faţă grăiesc de rău, şi, de faţă fiind, amăgesc. Nu voiesc a cinsti pe cel vrednic, şi, nevrednic fiind, cer cinste.

Căci nu mărturisesc gândurile cele din minte, pentru Lege şi pentru Prooroci, pentru Evanghelie de câte mă ating, şi pentru Apostoli, pentru Dascălii Bisericii şi pentru cei ce propovăduiesc şi slujesc, pentru cei ce citesc, pentru cei ce iconomisesc, pentru cei ce cercetează. Şi nu mărturisesc nici gândurile din fiecare zi, grijile deşertăciunii, împuţinările din rugăciuni, tăriile în grăire de rău, căci, dacă cineva spune poveşti, mă veselesc, iar de cel ce grăieşte despre înfrânare, mă îngreţoşez. Cum mă înfurii dacă cineva citeşte Sfânta Scriptură, iar de cei ce povestesc deşertăciuni, mă bucur. Nu spun gândurile amăgitoare, ca să nu mă scol la rugăciune, căile ocolitoare când merg la biserică, întârzierile cu dinadinsul, bârfelile din adunări, îngrijirile meselor, grăirile de rău chiar despre cele sfinte, trândăvirile spre rugăciuni, cântările de psalmi la arătare, întâlnirile meşteşugite, schimbările spre câştig, vorbirile făţarnice cu femeile dreptcredincioase, chemările cele dese, trecerea cu vederea a celor ce au trebuinţă, lipsirile şi păgubirile celor ce-mi dau cu împrumut, mâniile asupra celor ce nu slujesc bine, schimbările făgăduinţelor, darurile prietenilor ca şi cum ar fi datorii, nesăturarea luării de daruri, povestirea greşelilor străine, năpăstuirile de nici o treabă, amăgirile pentru a lua cel mai mult, deosebirile, rugăminţile, pomenirile deşarte, prigonirile pierzătoare, netrebnicele stări împotrivă, vorbele nepotrivite.

Aceasta este viaţa mea, fraţilor! Acestea sunt neajunsurile mele! De puteţi tăbărî cu război împotriva acestei gloate, după cuviinţă veţi face de mă veţi milui pe mine. De puteţi să vă nevoiţi împotriva patimilor atâtor răutăţi şi nu vă sârguiţi a-mi ajuta, rău faceţi. De este în voi putere a domoli tabăra atâtor gânduri, voi veţi vedea, de nu îmi veţi ajuta. Dar poate veţi zice că

nu se cuvine a lua aminte cu de-amănuntul la gânduri, şi cum, după ce am gândit cele despre cunoaşterea lui Dumnezeu, atâta întindere s-a făcut. Pot şi din Sfânta Scriptură, pentru unele ca acestea, să vă aduc dovezi. Iov aducea jertfă pentru fiii lui, zicând: *„Nu cumva vreun rău în inimile lor au gândit"* (1, 5). Şi dacă nu era cercetare a gândurilor, pentru ce aducea ca jertfă un viţel pentru aceste greşeli? S-au osândit şi s-au ars şi cei ce în adunarea lui Core au gândit şi au socotit rău (Numerii 16, 22), iar când auzim: *„La voi însă şi perii capului, toţi sunt număraţi"* (Matei 10, 30), să înţelegem că perii capului sunt gândurile şi capul lor mintea, care ţine socoteala.

A judecat Dumnezeu dorirea spre preacurvie şi pofta de femeie ca pe faptă; mânia ca şi ucidere şi ura ca şi uciderea de bărbaţi. Că zice: *„Tot cel ce se mânie asupra fratelui său în zadar, vinovat va fi judecăţii, şi cel ce urăşte pe fratele său, ucigaş de om este"* (Matei 5, 22). Mărturiseşte încă şi fericitul Pavel despre cercetarea gândurilor, zicând: *„Că va descoperi Domnul sfaturile inimilor şi pe cele ascunse ale întunericului"* (I Corinteni 4, 5). Şi iarăşi zice: *„Fiindcă îi pârăsc gândurile, sau îi apără în ceasul acela"* (Romani 2, 15).

Deci, nu îmi ziceţi că nimic nu sunt gândurile, căci învoirile cu ele ca nişte fapte se judecă. Nu mulţimea gândurilor suntem datori a o socoti şi a o cerceta, ci cunoştinţa în care, gândind, a judecat că îi place ceva. Plugarul seamănă în pământ, dar nu pe toate le ia. Aşa şi mintea seamănă mult, dar nu pe toate le primeşte. Pentru câte s-au primit în pământ, se cere de la plugar roada, şi pentru câte voia a primit, Dumnezeu cere seamă.

A zis şi Mântuitorul: *„Că Tatăl Meu este lucrătorul"* (Ioan 15, 1). Zice şi Pavel: *„Că a lui Dumnezeu*

arătură sunteți" (I Corinteni 3, 9). Deci, să nu mă aruncați pe mine în negrijă, ci, mai vârtos, pentru mine îngrijiți-vă! Spune și în alt loc: *„Căci cuvântul lui Dumnezeu, judecător este al gândurilor și al cugetelor inimii, și străbate până la despărțirea sufletului și a duhului"* (Evrei 4, 12). Dacă se judecă gândurile, pentru ce nu îmi ajutați mie să dau răspuns ca un vinovat?

Vreți să cunoașteți suflet și duh? Tot din lucrarea de pământ vă veți învăța. Lucrătorii de pământ cunosc felurile pământului, și după țarini aruncă și sămânța, și apoi, cu pricepere deosebesc puterea fiecărei semințe și a fiecărui pământ. Și Dumnezeul nostru știe să deosebească gândurile cele firești și pe cele de voie. Pentru aceasta zice și Ecclesiastul: *Toate sunt deșertăciune și vânare de vânt* (1, 14). Întru deșertăciune, la fire referindu-se, și întru voire, la fapta cea afară de cele firești. Pentru aceea zice: *„Că deșertăciunea va trece, iar pe fapte la judecată le va aduce Dumnezeu"* (12, 14). Pe oamenii cei după fire și Apostolul i-a numit sufletești, iar pe cei afară de fire, trupești; iar cei duhovnicești sunt cei care și firea au alăturat-o duhului (I Cor. 2, 14-15), că știe Dumnezeu fiecare fire, voie și putere, și Își seamănă cuvântul Său, iar după puterea noastră cere fapta.

Nu se biruiește de ostenitorii de pământ care aruncă sămânța în fiecare țarină, ci peste fire îi biruiește pe dânșii, străbătând înăuntrul sufletului și al duhului, al firii și al voirii. Și dacă în cele firești este îndestulat, apoi știe a nu izbândi, că măsură a hotărât firii, și hotar i-a pus ei către ipostas. Iar dacă voia va fi biruită de fire, o muncește ca pe o nesățioasă și care asuprește hotarul lui Dumnezeu.

Așa, fraților, învoirea cu gândul se judecă la fel ca fapta, că din voie se alcătuiesc faptele. Și Domnul a zis:

„Învoirile gândurilor spurcă pe om" (Matei 15, 18), pentru că știe că sufletul este cel care lucrează în trup. Am încă și din Lege exemple pentru aceasta. Căci cel necurat, dacă se va atinge de cel curat, îl spurcă pe el și provoacă asupra lui necurățire (Numeri 19, 13). Iar curvia, zavistia și nedreptatea, de asemenea, sunt necurate. Deci, dacă faci lucrul cel rău, și pe alții îi spurci, iar dacă te învoiești cu gândurile, te vei spurca în acea necurăție. Ai cercetat că cel spurcat, nu poate spurca pe altul, dar cel ce s-a spurcat, toate câte se vor atinge de dânsul se spurcă. Această deosebire și întru noi se află. Că dacă va face cineva curvie, sau sminteşte, sau chip rău se face, pe mulți face părtaşi, iar dacă numai în gândurile lui va cădea, pe alții nu-i spurcă, că nu l-au văzut, dar el însuși se spurcă și se osândește.

Dar care este deosebirea judecății între acești doi? Multă. Că cel ce a lucrat este vinovat și pentru toți cei ce s-au smintit și i-au urmat lui, iar cel ce a gândit, doar pentru sine dă răspuns. Și elinii asemenea osândesc pe mărturisitori și pe lucrători, fiindcă învoirea știe a lucra împreună. Și în case, încă și în pietre, legea dă altă asemănare. *„De va intra preotul și ar vedea lepra casei, toate cele din ea sunt spurcate"*. Deci, întru mine este preotul, legea și cunoștința. Iar dacă cineva, mai înainte de a cunoaște legea, ar fi păcătos, pentru alții nu va da seamă, că nu a lucrat întru cunoștință, numai că este spurcat, cu chipurile necurăției pângărindu-se. Are încă privirea ceea ce stă înainte și a doua putere, că dator sunt a vă povesti despre mine, ca să cunoașteți că vinovat sunt cu multe păcate. Iar unii nu sunt spurcați, însă sunt spurcați pentru împărtășire. Sunt spurcați și cei ce cu voia nu cunosc ceea ce fac, iar dacă se vor da în laturi degrab și vor înceta, nici pentru învoire nu vor da

răspuns, fiindcă şi legea, pe martorii cei ce trec nu îi judecă, ci pe cei ce de bună voie vor fi împreună. Deci, legea şi Dascălul nostru, atunci când vine judecata, pe care îl află împreună cu cel ce a lucrat, ca pe unul ce a fost împreună cu cel ce a voit, îl face vinovat. Ştie şi Apostolul a învăţa acest fel de legi: *„Că vrednici de moarte sunt nu numai cei ce fac cele rele, ci şi cei ce le încuviinţează celor ce le fac"* (Romani 1, 32).

Iar mie, pe lângă cele zise, şi mustrarea celor din începutul cuvântului îmi foloseşte ca dovadă, că pe martorii celor rele, pentru că nu au lucrat ceva vrednic de moarte i-a slobozit, însă pe toate pricinile, a le vădi şi a le arăta i-au făcut.

Deci, să nu mă mângâie pe mine cineva din voi cum că nimic nu este învoirea cu gândurile, ci, auzind acestea, mai vârtos să se ostenească împreună cu mine în rugăciuni. Pentru că auzind acestea eu, dar neîndreptându-mă, păcat am, că zice Scriptura: *„Celui ce ştie a face binele şi nu îl face, păcat îi este lui"* (Iacov 4, 17). Şi mustrat fiind, dacă nu se ruşinează, înfricoşată muncă are, că spre mânie aduce pe Dascăl. Pe mine mă mustru, dar în răutăţi petrec, şi nu încetez mărturisindu-mă. Aceasta numai pentru că ştiu, că spre răspuns ajută, dar văzând nu văd, de vreme ce, pocăindu-mă, iarăşi greşesc. Nu mă împotrivesc cunoştinţei celor făcute, ci pe a mea pocăinţă o prihănesc, de vreme ce ca un rob al păcatului sunt, şi, nevrând, fac răul, şi ca unul ce m-am stăpânit de păcat mă supun, că şi când nu pot îi plătesc lui dajdie, pentru obiceiul cu care împărăţeşte peste mintea mea. Leafă am de la trup, că mă îngrijesc de patimi. Ştiu lepra stricăciunii din mine, şi când mi se porunceşte, o lucrez pe ea. Fug de osteneala ce va să fie, şi, ca un câine, cu lanţ legat, către cel ce îmi porunceşte mă întorc.

Urăsc păcatul, dar petrec în patimă; fug de fărădelege, dar sunt stăpânit, şi nevrând, de dulceaţă. Am robit firea spre păcat şi izvorăşte asupra mea nevoie, care cumpără voinţa. Izvorăsc asupra mea patimile, fiindcă mintea am unit-o cu trupul şi nu primeşte despărţire. Mă sârguiesc a schimba voinţa, dar aşezământul, cel ce a apucat mai înainte, îmi stă împotrivă. Mă silesc a slobozi sufletul meu, dar multa datorie mă îmbulzeşte pe mine.

Rău împrumutător este diavolul, că nu îşi aduce aminte de răsplătire. Cu îndestulare împrumută, nimic niciodată nevrând a lua înapoi, numai robia o voieşte şi pentru datorie nu bagă seamă. Dă ca să ne îmbogăţim în patimi, şi datoria nu o mai cere. Eu voiesc ca să i-o dau înapoi, şi acela o mai adaugă, şi când pe dânsul îl voi sili, el îmi dă altele, ca dintru ale lui să mă arăt surpat de dânsul. Înnoieşte asupra mea datoriile, fiindcă pe cele dintâi le rupe cu străine patimi. Cele vechi se pare că s-au împlinit, şi face zapise noi de patimi. Vede că necurmarea datoriei mă pleacă pe mine să fiu păcătos, şi aduce în mine pofte mai noi. Mă face a-mi uita patimile, ca să nu mă mărturisesc, şi mă pleacă pe mine ca să alerg spre cele noi, ca unele ce nu nedreptăţesc. Petrec împreună cu patimi străine şi, dezobişnuindu-mă, de cele dintâi uit. Mă învoiesc cu cele ce vin asupra mea, şi iarăşi mă aflu dator. Alerg la dânsele ca la nişte prieteni, şi, împrumutându-mă, iarăşi ca nişte stăpâni se află şi voiesc a mă slobozi şi mă fac prin ele rob vândut. Mă silesc a tăia legăturile lor, şi de alte legături sunt ţinut, şi, sârguindu-mă a mă izbăvi de ostăşia cea din patimi, prin sporiri şi prin dăruiri, ca un iconom al lor mă aflu.

Deci, o, ce robie a balaurului, că, robind, domneşte! O, ce stăpânire a patimilor, că prin ademenire cu totul se

Urăsc păcatul, dar petrec în patimă; fug de fărădelege, dar sunt stăpânit, şi nevrând, de dulceaţă. Am robit firea spre păcat şi izvorăşte asupra mea nevoie, care cumpără voinţa. Izvorăsc asupra mea patimile, fiindcă mintea am unit-o cu trupul şi nu primeşte despărţire. Mă sârguiesc a schimba voinţa, dar aşezământul, cel ce a apucat mai înainte, îmi stă împotrivă. Mă silesc a slobozi sufletul meu, dar multa datorie mă îmbulzeşte pe mine.

Rău împrumutător este diavolul, că nu îşi aduce aminte de răsplătire. Cu îndestulare împrumută, nimic niciodată nevrând a lua înapoi, numai robia o voieşte şi pentru datorie nu bagă seamă. Dă ca să ne îmbogăţim în patimi, şi datoria nu o mai cere. Eu voiesc ca să i-o dau înapoi, şi acela o mai adaugă, şi când pe dânsul îl voi sili, el îmi dă altele, ca dintru ale lui să mă arăt surpat de dânsul. Înnoieşte asupra mea datoriile, fiindcă pe cele dintâi le rupe cu străine patimi. Cele vechi se pare că s-au împlinit, şi face zapise noi de patimi. Vede că necurmarea datoriei mă pleacă pe mine să fiu păcătos, şi aduce în mine pofte mai noi. Mă face a-mi uita patimile, ca să nu mă mărturisesc, şi mă pleacă pe mine ca să alerg spre cele noi, ca unele ce nu nedreptăţesc. Petrec împreună cu patimi străine şi, dezobişnuindu-mă, de cele dintâi uit. Mă învoiesc cu cele ce vin asupra mea, şi iarăşi mă aflu dator. Alerg la dânsele ca la nişte prieteni, şi, împrumutându-mă, iarăşi ca nişte stăpâni se află şi voiesc a mă slobozi şi mă fac prin ele rob vândut. Mă silesc a tăia legăturile lor, şi de alte legături sunt ţinut, şi, sârguindu-mă a mă izbăvi de ostăşia cea din patimi, prin sporiri şi prin dăruiri, ca un iconom al lor mă aflu.

Deci, o, ce robie a balaurului, că, robind, domneşte! O, ce stăpânire a patimilor, că prin ademenire cu totul se

robesc toţi! O, ce păcat iscusit, că după fire şi pe cumpărături le-a făcut! Acesta încă şi arvunele le-a dat, ca pe minte să şi-o vândă luişi. A ademenit trupul, ca pe suflet să-l pună înaintea sa spre slujbă. Tinereţile mele mai întâi le-a apucat, ca să nu cunoască mintea ceea ce se face. Cu sine a unit înţelepciunea cea nesăvârşită, şi prin ea stăpâneşte, ca şi cu o funie de aramă, mintea cea proastă, şi, vrând să fugă, nu o lasă pentru împreuna legătură, şi vrând a fura pe trup, o ocărăşte ca pe o nemulţumitoare. Păcatul încuie mintea şi îi închide uşa cunoştinţei. De-a pururea păzeşte răutatea mintea, ca nu cu Dumnezeu tocmindu-se, să oprească trupul ca să nu se mai vândă. Se jură că nu este lucru rău lângă trup a stărui, şi cum că nu va fi pentru acest lucru mic cercetare. Trece cu uşurinţă peste mulţimea gândurilor împleticite şi încredinţează că nu este cu putinţă a da răspuns pentru ele. Cu uşurătate adevereşte că unele ca acestea se vor da uitării. Când voi birui osânda, punând-o înainte, primeşte asupră-şi munca, şi când îi spun că este păcat, îmi zice: „Eu voi da răspuns". Când îi spun că este pregătită asupra mea munca, îmi zice: „Eu te-am supus". Dacă îi voi spune că eu mă osândesc că am ascultat, îmi zice: „Fii fără de grijă, că eu te silesc şi, chiar dacă asculţi, nu o faci cu voie". Cu acestea mă ţine, cu acestea mă leagă, cu acestea mă vinde şi mă cumpără, cu acestea mă amăgeşte şi împrejur mă poartă, cu acestea mă amăgeşte şi mă supune.

A zis Pavel pentru păcătosul cel ca mine *„că trupesc este"* (Romani 7, 14). Păcatul tocmitorilor m-a vândut, iar obiceiurile sunt cele ce mijlocesc între fire şi păcat. Şi patimile sunt darea păcatului şi luarea firii, iar câştigarea este supunerea sufletului, şi deosebire a minţii este robia. Că păcatul, în trup fiind, stăpâneşte mintea şi

robesc toți! O, ce păcat iscusit, că după fire și pe cumpărături le-a făcut! Acesta încă și arvunele le-a dat, ca pe minte să și-o vândă luiși. A ademenit trupul, ca pe suflet să-l pună înaintea sa spre slujbă. Tinerețile mele mai întâi le-a apucat, ca să nu cunoască mintea ceea ce se face. Cu sine a unit înțelepciunea cea nesăvârșită, și prin ea stăpânește, ca și cu o funie de aramă, mintea cea proastă, și, vrând să fugă, nu o lasă pentru împreuna legătură, și vrând a fura pe trup, o ocărăște ca pe o nemulțumitoare. Păcatul încuie mintea și îi închide ușa cunoștinței. De-a pururea păzește răutatea mintea, ca nu cu Dumnezeu tocmindu-se, să oprească trupul ca să nu se mai vândă. Se jură că nu este lucru rău lângă trup a stărui, și cum că nu va fi pentru acest lucru mic cercetare. Trece cu ușurință peste mulțimea gândurilor împleticite și încredințează că nu este cu putință a da răspuns pentru ele. Cu ușurătate adeverește că unele ca acestea se vor da uitării. Când voi birui osânda, punând-o înainte, primește asupră-și munca, și când îi spun că este păcat, îmi zice: „Eu voi da răspuns". Când îi spun că este pregătită asupra mea munca, îmi zice: „Eu te-am supus". Dacă îi voi spune că eu mă osândesc că am ascultat, îmi zice: „Fii fără de grijă, că eu te silesc și, chiar dacă asculți, nu o faci cu voie". Cu acestea mă ține, cu acestea mă leagă, cu acestea mă vinde și mă cumpără, cu acestea mă amăgește și împrejur mă poartă, cu acestea mă amăgește și mă supune.

A zis Pavel pentru păcătosul cel ca mine *„că trupesc este"* (Romani 7, 14). Păcatul tocmitorilor m-a vândut, iar obiceiurile sunt cele ce mijlocesc între fire și păcat. Și patimile sunt darea păcatului și luarea firii, iar câștigarea este supunerea sufletului, și deosebire a minții este robia. Că păcatul, în trup fiind, stăpânește mintea și domnește în suflet, pe acesta supunându-l. Pe trup păcatul l-a făcut epitrop, și încă, prin el, pe suflet îl chinuiește și este ca un iconom al său, că dă și pe lucru îl cere. De va fi trebuință de a bate, prin el îl chinuiește pe dânsul, că a făcut pe trup ca un lanț al său și ține în el pe suflet ca pe o oaie spre junghiere, și ca pe o pasăre zburătoare pe acesta l-a legat; ca pe un uriaș, printr-însul, deodată, cu sabia i-a tăiat picioarele și mâinile lui. Nici a fugi nu pot, nici a-mi ajuta mie însumi, căci trăind, sunt mort și, văzând, orb, și m-am făcut ca un câine; eu, omul, cel cu minte, ca un dobitoc primesc.

Deci, miluiți-mă pe mine, o, prietenii mei! Cu sufletul ușurați-mă pe mine de pe pământ, și câți firea trupului cu firea duhului ați amestecat, sârguiți-vă, vă rog, mai înainte de hotărâre și mai înainte de a muri eu, siliți-vă, ca să nu mă încui afară împreună cu fecioarele cele nebune! Mai înainte de a mă duce eu în pământul în care nu este cu putință a vedea viață de muritori, sau a gândi la nedreptate sau la dreptate, unde nu este trup care viață și moarte pricinuiește sufletului, nici carne prin care vrăjmașul se batjocorește, de neputința ei ocărându-se. Că de îmi va ajuta mie Domnul, voiesc să mă slobozesc din ticăloasa așezare a patimilor și de mă va milui, doresc să ridic asupra mea ascultarea de Dânsul. De va face după mulțimea milei Sale, mă va izbăvi pe mine de păcat, și de va vărsa peste mine bunătatea Sa, mă voi mântui.

Mă plec, că poate, și nu mă deznădăjduiesc de a mea mântuire. Știu că mulțimea îndurărilor Lui biruiește mulțimea păcatelor mele. Știu că pe toți i-a miluit când a venit, și, prin Botez, a dăruit iertarea păcatelor. Mărturisesc că și eu de dar m-am îndulcit, dar încă am trebuință de vindecarea celor după Botez. Dar, Cel ce pe

morți i-a ridicat, nu este neputincios de a mă vindeca pe mine. Orb sunt, dar și pe orbul cel din naștere Acesta l-a vindecat. Oaie mâncată de leu sunt, dar El, din gura șarpelui, pe Adam l-a izbăvit. Câine cu păcate m-am făcut, dar după ce mă voi tămădui, fiu mă voi face, ca și cananeeanca. Lepădat sunt ca un lepros, dar, de va voi, mă voi curăți. Știu că în cunoștință am păcătuit, dar am pe cuviosul David pentru mine rugându-se. Acela s-a îndreptat, de Dânsul fiind ajutat, și eu mă voi vindeca, de Dânsul fiind cercetat.

Covârșesc cu păcatele, știu, dar nu se biruiește de mine bunătatea Lui. Cel ce a dat vameșului vrednicie, va da și mie, cel ce mai multe rele am făcut. El, pe Zaheu, ca pe un vrednic l-a miluit. Lup era Pavel, ce prigonea oile turmei Lui, și s-a făcut oaie, după ce de cruzimea sa s-a dezbrăcat. Fiară era, rupând oile, și păstor s-a făcut, tămăduind oile. Și știu că el în necunoștință a făcut, ci alăturând păcatul meu cel în cunoștință cu darul Lui cel covârșitor, numai lăsare cer, iar el, neștiind, și lăsare a dobândit și mult dar.

Fraților, mă rog vouă, puneți sârguință pentru lucrul acesta, că nu numai de judecată mă tem, ci și râsul mai înainte îl privesc. Mă cucernicesc de cei ce se cucernicesc acum de mine, ca să nu mă rușinez atunci, pentru păcatele mele cele multe. Mă rușinez de cei ce m-au născut pe mine, ca nu cumva, aceia, petrecând în viață, să mă osândească pe mine, cel ce am făgăduit cele mai presus de viață.

Iarăși mi se pare că vă supăr pe voi, dar vi se cuvine a ști că nevoia este pricinuitoare de supărare. Ca văduva aceea voiesc a mă face, care, multă vreme supărând pe judecătorul, cererea a dobândit (Luca 18, 5), și ca prietenul cel obraznic voiesc a mă arăta spre voi, ca,

sculându-vă din așternut, să vă rugați lui Dumnezeu pentru mine. Acela pâine cerea spre mângâiere, iar eu izbăvire de durerile sufletului. Acela hrană trupului a cerut, iar eu, a doua oară, câștigare a sufletului.

Dacă veți voi, voi putea dobândi, că Înduratul cu ușurință Se înduplecă. Ca pentru un prieten rugați-vă, și știu că sârguința voastră va pleca pe Domnul, fiindcă și El voiește să vă schimbe, căci rodul dragostei voastre îl caută și este lesnicios spre a milui, însă așteaptă ca și voi părtași ai bunătății Lui să vă faceți. Că, miluind, voiește a învăța, și, iertând, voiește a câștiga părtași. Bunătatea Lui în toate se pleacă. Dacă cel ce dă răspuns, făcând în cunoștință răul, nu va face altuia sminteală, și dacă nu spre întărâtare va păcătui, degrab va pleca pe Judecătorul, că El știe toate ale fiecăruia, și judecă nu numai toate păcatele, ci și felul lor.

Isav loc de pocăință nu a aflat, de vreme ce păcatul cel din prigonire l-a tras asupra lui, căci nu înșelându-se a păcătuit, nu din amăgire, ci în cunoștință, că și pe părinți i-a amărât și de Dumnezeu nu s-a rușinat. Și Iuda vânzătorul loc de pocăință nu a aflat, că, împreună cu Domnul fiind, a păcătuit, și, prin defăimarea lui Dumnezeu, a vândut pe Cel drept.

Drept aceea, pentru păcatele cele întru cunoștință, multă este deosebirea între cel ce îl face simțit și cel ce îl lucrează numai cu gândul, prin învoire. Precum la acesta, așa și la acela. Și este cel ce numai l-a gândit mai rău decât cel ce l-a lucrat, căci, și el, loc de pocăință nu are. Și dator sunt a vă încredința pe voi pentru cele puse înainte de mine, ca să nu vă dau loc spre alte scorniri.

Ham, gândind rușinea tatălui său, a fost lepădat, și David, întru cunoștință lucrând, s-a slobozit. Și cei ce

împreună cu Core s-au învoit, nimic zicând sau făcând, s-au ars. Încă şi cei din vremea lui Ilie, asemenea au pătimit. Şi iarăşi, pe toată adunarea care a făcut viţel, după certare a slobozit-o Dumnezeu; şi Saul, fiindcă s-a învoit cu gândurile slujirii la idoli, a fost lepădat. Manase, pentru slujirea de idoli, pocăindu-se, a fost primit, şi Ahav, în cunoştinţă a păcătuit după obicei, dar a fost primit, şi Ahitofel, numai că a sfătuit spre păcat, a murit.

Aşa şi la alţii, dacă luaţi aminte, vă veţi învăţa. Ruben, greşind tatălui său, nu a ştiut, şi lepădat fiind, după ce a murit el, de greşeală s-a slobozit, iar Simeon şi Levi, pentru asprimea şi cunoştinţa răutăţii, o vreme fiind osândiţi, spre sfârşit s-au primit. Şi însuşi Aaron, slujind la facerea viţelului, şi-a dat seama, şi, prin preoţie, de întinăciunea nevoii s-a curăţit, iar fiii lui, greşind, au murit, nedându-li-se vreme ca să răspundă. Şi Ofni şi Finees îi tâlcuiesc pe aceştia, căci în defăimare petrecând, sub aceeaşi pedeapsă a judecăţii s-au supus. Şi în Evanghelie, Simon, făcând păgânătate, prin cunoştinţa rătăcirii, fără de îndoială s-a învrednicit iertării, iar Elima, stând împotriva propovăduirii, până la o vreme fiind orbit, s-a slobozit.

Asemenea preoţilor sunt cei ce au fost cu Sanfira, că şi aceştia nu au dobândit vreme spre a da răspuns, şi cu adevărat, în ascunsă defăimare petreceau. Precum am zis că este în gând păcat prin învoire, vei putea afla şi în cele mai sus zise că este o înţelegere cu aceasta.

Cel ce s-a dat satanei, este asemenea lui Rubem, de vreme ce, certându-se, de dragoste s-a învrednicit, însă este deosebire, că acela păcătuia trăind încă tatăl său, iar acesta, după ce a murit, a păcătuit. Pentru aceasta, Ruben este supus mai mult sub osândă. Şi Iuda, vânzătorul, lui Isav s-a făcut asemenea, că a vândut darul său, precum acela darul de întâi născut, şi amândoi s-au lepădat. Ştia Iuda ceea ce făcea, fiindcă avea cercetarea darului. A zis şi Domnul către dânsul: *Căci cu sărutare Mă vinzi pe Mine*, şi, cunoscând dumnezeirea, s-a cuprins cu iubirea de argint. Şi Isav, fiind sfătuit, pe părinţii săi îi întărâta.

Deci, multă este deosebirea, fraţilor, şi în însăşi cunoştinţa păcatului. Ia aminte fapta, şi vei cunoaşte deosebirea; caută către învoire, şi vei vedea atârnarea dreptăţii. Pricepe vremea faptei şi vei zice că dreaptă este certarea, nu că nu vedem pe cele ce se fac, să vă amăgească pe voi chipul. De la mine învăţaţi-vă, că bine pătimeau fariseii când se mustrau. Că zicea Hristos că amăgitor este chipul lor, iar aceia, ştiindu-se pe ei, spre vrăjmăşie se schimbau. Şi mie încă mi se întâmplă de cele mai multe ori la fel, că, fiind mustrat de conştiinţă, mă îngreţoşez. Că amar este adevărul la cei ce se sârguiesc a-l tăinui, şi aspră se pare a fi mustrarea, mai ales oamenilor celor ce fac spre plăcerea poporului. Descoperiţi-mi chipul meu şi viermii se vor arăta, luaţi varul şi veţi vedea spoitura mormântului. Cercetaţi puterea faptei mele şi veţi crede fariseiasca asemănare. Cu aceasta numai mă deosebesc, că şi vouă îmi mărturisesc spoitura. Pentru aceea, prin rugăciunile voastre, departe de muncă voi fi. Că mare lucru este în vremea fărădelegii a nu întărâta pe Dătătorul de Lege împotriva celui ce se mărturiseşte. Că nu mic lucru este a nu se lăsa Judecătorul de a se schimba spre milostivire.

Fariseii, petrecând în socotelile lor, împreună cu Ierusalimul s-au robit, şi, trufindu-se cu făţarnică dreptate, mai mult decât păcătoşii cei ce se mărturiseau, mai jos s-au arătat. Pentru aceea, şi Hristos, de la început a arătat vicleşugul lor. Încă şi Sofonie mai înainte a spus

de fățărnicia lor, că, venind Hristos, îi va mustra pe dânșii.

Deci, ce zice? *„Voi cerceta peste cei ce poartă îmbrăcămintele cele străine"* (Sofonie 1, 8). Și aceasta de-a pururea o zicea către dânșii, căci ei cu dreptatea se fățărniceau. Dacă erau ale altora, ale cărora trebuiau să fie? Dacă s-au zis *„străine"*, oare a cui era îmbrăcămintea fariseilor? Eu așa cred, că erau ale proorocilor, fiindcă poporul se pedepsea de dânșii. Căci Apostolul a zis că în cojoace și în piei de capre petrec. Și doar în pustie făceau astfel, căci, când intrau în cetăți, se schimbau. Că nu voiau ei să știe oamenii ceea ce făceau. Deci, străină era forma fariseilor, de vreme ce, nebuni fiind, cu chip de dascăli înțelepți se îmbrăcau, însă hainele cele de piele ale lor le erau spre îmbrăcăminte, că nu voiau să fie cu totul arătați poporului. Și de piei aveau nevoie, ca cele ce spre pustnicie ajută, că înfrânarea are trebuință de căldură, și hainele le erau bine primite în casă și în călătorie, că înfrânării îi ajută necâștigarea. Și adevărat, cuvântul prin cugetare ține sporirea și priceperea prin înfrânare. De acestea aveau trebuință înțelepții, ca și proorocii. Aceia adică să învețe, iar aceștia să mustre.

Drept aceea, amândouă părțile aveau trebuință și de formă, iar fariseii nu păzeau viața nici a uneia din părți, nici înțelepți nu erau, nici înainte-văzători. Deci, după cuviință, Domnul i-a mustrat pe dânșii, că negutătoria o vânau și nu adevărul.

Însă eu vă pun înainte mustrarea mea, ca nu pentru cunoștința lui Dumnezeu numaidecât să râdeți, că și Apostolul a zis: *„Că lucrul fiecăruia focul îl va lămuri"* (I Corinteni 3, 13). Și, dacă pe lucru știe a-l alege, cu cât mai vârtos forma o va alege, că dacă cineva se va îmbrăca în forma drepților, drept fiind, nu va fi lepădat afară, iar dacă cineva o va trage asupra sa, nevrednic fiind, se va lepăda. Pentru aceasta zice Evanghelia *„că îl va tăia pe el în două"* (Matei 24, 51), că despărțirea formei și a vredniciei însemnează. De este cineva episcop și se desparte de formă și de vrednicie, sau de este preot ori diacon, la fel ca și ceilalți care sunt nevrednici vor fi lepădați. Nu zice că pentru lucruri îl va tăia pe el în două, de vreme ce focul pe ele le va arde împreună cu cel ce le-a lucrat, ci pentru nume și pentru formă, că își pierd buna cuviință și cu rușine se îmbracă.

Deci, dacă este haină, de rușine este și de slavă. Și în lume, cei ce se aduc spre moarte, deosebită formă au, și deosebită cei ce sporesc în vrednicie, fiindcă din cele pământești este cu putință a ne învăța cele cerești, și din talanții cei dați slujitorilor lui Hristos să înțelegem și formele și vredniciile.

Nu tuturor le-a dat talant Dumnezeu, ci robilor celor ce Îi slujesc Lui. Cu adevărat, și monahii au luat talant, precum mie mi se arată, fiindcă aceștia cu voirea s-au prins. Că pentru ce și cu forma se deosebesc de cei ce petrec în lume? Buna cuviință prin aceasta se arată și voirea lor o vestesc.

Deci, judecată este pentru formă, de vreme ce are puterea făgăduinței. Că dacă cineva nu va face ceea ce a făgăduit, cu formă străină neguțătorește. Și a cui este această formă străină? Fără numai a celor ce o fac pe dânsa străină, de vreme ce pentru un cuvânt deșert vom fi judecați. Ce este cuvânt deșert? Făgăduința credinței care nu are lucru. Crede și mărturisește pe Hristos, dar deșert este dacă nu face ceea ce i s-a poruncit.

Este și în alt fel, când cineva se mărturisește și nu se îndreaptă; când zice că se va pocăi, dar iarăși păcă-

tuiește. Și grăirea de rău este cuvânt deșert, că vede pe cel ce batjocorește și tace. Încă și cel ce nu mustră cu îndrăzneală și acesta clevetește, fiindcă ceea ce o grăiește nu are ipostas. Și cel ce de la sine alcătuiește minciuna, deșartă cuvântare face, fiindcă lucrul cel nelucrat și nevăzut l-a povestit.

În toate acestea vinovați suntem, fraților, că nu în zadar s-a adus de mine cercarea acestora, ci vă spun cele ce pătimesc ca unor doctori, ca după rană să-mi pregătiți plasturele spre tămăduire, prin rugăciune. Mă silesc a vă mai povesti faptele mele, că, de nu voi spune adevărul, pe mine mă nedreptățesc, că sunt mulți care de rușine, patimile cele ascunse le fac nevindecate, dar mai pe urmă se mâhnesc că nu le-au spus. Deși nu mă tăinuiesc de mulțimea nedreptăților ce sunt în mine, dar nu ascund rușinea mea, că mai bine este, cerând, a trăi, decât, rușinându-mă, de foame să mor cu jale. Și mai de folos îmi este să pătimesc durere și să trăiesc, decât în puțină vreme odihnindu-mă, iarăși în nevindecate dureri să petrec.

Deci, și cuvântul cel deșert are loc în mine. Socotesc cum că în mine este ascuns cuvântul. Și care este cuvântul cel deșert? Cel ce în formă petrece, cel ce în cele rele, după cunoștință, rămâne, cel ce învață a face bine și el nu face.

Știu că multe am scris și către voi, fraților, și către alții mai mulți, dar și când scriam, gândeam că spre osânda mea am scris cu de-amănuntul; iar când făceam răul, știam că îl fac, și, făcându-l, petreceam în el, și mă prefăceam făcând dreptul nedrept, și, purtând forma în mine, pe monahi îi judecam. Însă am oarecare răspuns pentru cele zise, că pe nimeni nu am smintit. Rău am lucrat, dar martori ai acestuia nu sunt oamenii. Am mustrat scriind, dar nu am îngreuiat. Adevărul l-am

nedreptățit, spre milă plecându-mă, dar în mine nu am mistuit pe unul ca acesta. Am chivernisit rău bucatele fraților, dar neamului nu le-am împărțit. Pântece am săturat, dar nu cu bucate scumpe. Postul am dezlegat, dar nu am defăimat. Înfrânarea sufletului cu dinadinsul o am păzit, și la puțină vreme m-am schimbat. De minciună am fost înșelat, dar nu bucurându-mă. Rugăciunea am defăimat, însă păgânătății nu m-am plecat. La cântarea de psalmi m-am lenevit, dar în alte lucruri lumești nu m-am răspândit. De lucrul mâinilor nu am purtat grijă, însă de a îngreuna pe cineva m-am lepădat. În multe locuri am defăimat adevărul, dar pe nici unul nicidecum nu am smintit.

Deci, vă rog să-mi tindeți mâna mie, celui ce pe jos mă tăvălesc, că vrând a mă scula, nu pot, că sarcina păcatului m-a îngreuiat pe mine. Voiesc a mă scula, dar obiceiul pământului mă ține pe mine, și văd, dar ca într-o negură umblu și în întuneric mult. Îmi mișc mâna mea, dar, cu toate acestea, sunt ca un slăbănog. Inimă bună fac, dar mă îngrețoșez. Mă rog pentru izbăviri și, postind, sunt ținut. Voire bună am, dar de oarecare silă mă împiedic. Iubitor de frați sunt, deși mă rușinez, și iubitor de străini, dar nu drept. Dreptcredincios sunt, când mă încălzesc, și, când mi se face bine, de dragoste mă țin. Către vrăjmași sunt trândav, dar nu îndurat, și către cei ce mă asupresc rău, dar nu pomenind răul. Către prihănire nebăgător de seamă și nu izbânditor. Spre slavă iubitor de osteneală, dar nu căutând-o și cerând-o și în toate lucrurile mele, căci nu sunt sârguitor și nici nevoitor. Pentru aceasta, am trebuință de milă ca un slăbănog, că dacă vreau vreun lucru bun, departe de dânsul stau, și dorind de folos, aproape de dânsul nu vin. De a răsturna puțina luare-aminte, nu sunt departe. Deci, mie, celui ce

sunt în acestea, cu multă sârguință îmi sunteți datori, că, de vă veți sârgui, știu iubirea de oameni a lui Dumnezeu.

A izbăvit odinioară Moisi pe sora sa, Mariam, de lepră, și David pe neamul lui Ionatan de judecata lui Dumnezeu. Ilie, pe fiul văduvei, de moarte, Elisei, pe văduvă, de sărăcie, iar pe sumaniteanca de plângere. Încă și în Evanghelie, mulți pe mulți prin rugăciuni i-au izbăvit. Iar pentru Mântuitorul, ce trebuie și a zice? Că pe cele neputincioase le-a făcut putincioase. Că a izbăvit acele sufletele care puteau altora să le dea mângâiere, iar pe Sine nu putea să Se izbăvească, pentru a nu încălca porunca.

Toate cele ce ați auzit, încă și cele pe care le-ați făcut, sunt neputincioase și putincioase. În cele care puteți a ne ajuta, ajutați-ne, căci știu că și cele cu neputință mi se vor ierta și mi se vor dărui prin noianul darului Lui, și va face, fiind înduplecat de voi. Că pe cât este de neasemănat Dumnezeu față de oameni, pe atât și voi nu slăbiți rugându-vă. Că El va birui toată iubirea de oameni a zidirii, cu bunătatea Sa. Că lucrul vostru, sfinților, este ca să vă rugați pentru păcătoși, iar lucrul lui Dumnezeu este ca pe cei deznădăjduiți să-i miluiască și să-i ducă în turma Sa, în Iisus Hristos Domnul nostru, prin Care și cu Care, Tatălui I se cuvine slava și stăpânirea, împreună cu Preasfântul Duh, acum și de-a pururea și în vecii vecilor. Amin.

IC XC
NI KA

DESPRE PATIMI

Voiesc a zice înaintea slavei Tale, Hristoase, Mântuitorule, toată amărăciunea mea, viclenia și necuvântarea! Voi zice iarăși toată veselia Ta, dulceața, cele ce le-ai făcut cu mine, pentru Tine, Iubitorule de oameni! Din pântecele maicii mele m-am întărâtat, am lepădat darul Tău și am fost nesârguitor spre cele bune. Iar Tu, o, Stăpâne, ai trecut cu vederea toată viclenia mea, pentru îndurările Tale cele multe, Fiule al lui Dumnezeu. Capul meu se înalță cu darul Tău, Stăpâne, dar pentru păcatele mele totdeauna se smerește. Mă trage iarăși pe mine darul Tău către viață, și eu, mai vârtos, către moarte mă duc. Iar acest rău obicei al moliciunii mă trage pe mine către el, fiindcă eu mă plec lui. Cumplit este obiceiul patimilor și rău, că leagă cu niște legături nedezlegate mintea, și iubite sunt de mine legăturile, că eu așa voiesc să fiu legat. Cu obiceiurile curselor sunt legat, și mă bucur. Cufundat sunt în adâncul cel prea amar, și mă îndulcesc.

În fiecare zi, vrăjmașul înnoiește legăturile mele, că mă vede pe mine bucurându-mă de legăturile mele cele de multe feluri. Iscusit este vrăjmașul meu! Nu mă leagă pe mine în legăturile care eu nu voiesc, ci de-a pururea îmi aduce acest fel de legături și de curse pe care le primesc cu multă dulceață. Căci cunoaște că punerea înainte este mai tare decât mine și într-o clipă îmi aduce legătura care voiește. Acesta este plânsul;

aceasta este tânguirea; aceasta ocară și rușine: când eu sunt ferecat cu voile mele. Că putând a sfărâma legăturile într-o clipeală și a mă face liber de toate cursele, eu nu voiesc a face aceasta, cu moliciunea fiind ținut, și de patimi sunt robit cu voința.

Acesta este lucru mai cumplit și plângere a rușinii, că eu sunt ținut cu voile vrăjmașului meu. Mă leg în legăturile pe care el mi le aduce mie, și cu patimile mă omor, iar el se bucură. Că, putând zdrobi legăturile, nu voiesc; putând scăpa de curse, nu mă silesc. Oare, este ceva mai amar decât tânguirea și plângerea aceasta? Oare, este altă rușine mai cumplită decât aceasta? Cu adevărat, așa zic, că nu este altceva mai amar decât rușinea aceasta, adică atunci când face omul voile vrăjmașului. Căci, cunoscând eu legăturile mele, le ascund pe ele în tot ceasul sub masca evlaviei, și știința mea mă mustră pe mine că fac aceasta, zicându-mi totdeauna: „Pentru ce nu te trezești, vrednicule de jale? Oare, nu știi că a venit și s-a apropiat ziua judecății celei înfricoșate, în care toate se vor arăta? Scoală-te ca un puternic, rupe legăturile tale, că în tine este puterea dezlegării și a legării!".

Acestea de-a pururea mi le zice mie și mă mustră pe mine știința, și nu voiesc din legături și din curse a mă izbăvi. Mă tânguiesc și suspin pentru acestea în toate zilele, dar în ele mă aflu legat cu patimile. Ticălos sunt și trândav, nesporit în lucrul cel bun al sufletului meu, căci nu mă tem de cursele morții. Trupul meu este înfășurat cu bună formă de cucernicie, iar sufletul este legat cu gânduri necuvioase. Înaintea văzătorilor, cu sârguință mă cucernicesc, și dinlăuntru sunt mai rău ca o fiară nedomesticită. Îmi îndulcesc vorba, împărțind-o oamenilor, amar fiind de-a pururea și viclean. Și, oare, ce voi face în ziua cunoștinței, când Dumnezeu va arăta pe toate înaintea judecății? Eu însumi știu că acolo mă voi munci, dacă aici nu voi îmblânzi cu lacrimi pe Judecătorul. Pentru aceasta, nu ține îndurările Sale în mânie, că El așteaptă întoarcerea mea, că nu voiește a vedea pe cineva arzând în foc, ci voiește ca toți oamenii să intre în viață.

Deci, nădăjduind spre îndurările Tale, Doamne, Fiule al lui Dumnezeu, cad către Tine rugându-mă. Caută și spre mine, scoate sufletul meu din temnița fărădelegilor și să strălucească o rază a luminii în mintea mea, mai înainte de a mă duce la judecata cea înfricoșată și pregătită mie, unde nicidecum nu este pocăință pentru răutăți. Că iată, ținut sunt de amândouă gândurile, că mă duc din trup și să nu mai greșesc, însă frică mă apucă pe mine, vrednicul de jale și necredinciosul, cum că mă duc nepregătit, cu totul gol de fapte bune. Frică mare muncește adeseori inima mea: a rămâne în trup și a mă duce din trup. Și în care parte să mă abat nu cunosc, că mă văd pe mine fără de osârdie spre lucrul cel bun, fiindcă a trăi în trup frică îmi este și groază. Că prin mijlocul curselor umblu în fiecare zi și m-am asemănat neguțătorului trândav și leneș, care se păgubește în tot ceasul de bogăție și de dobândă. Așa și eu mă păgubesc de bunătățile cele cerești, din pricina multor învăluiri care mă trag pe mine spre cele rele. Că mă simt pe mine cum mă fură în fiecare ceas, nevrând, și mă aflu în acele lucruri pe care le urăsc.

Mă înspăimânt de zidire, cât este de frumoasă totdeauna, iar socoteala mea, necuviincioasă, este în mijlocul celor prea frumoase. Mă înspăimânt de voința mea cea rea, de necazurile în care de-a pururea păcătuiește în multe chipuri. Mă înspăimânt de pocăința mea

cea din fiecare zi, că nu are temelia zidirii întărită. Totdeauna pun temelie de zidire, şi iarăşi cu mâinile mele risipesc osteneala mea. Nu am pus început bun pocăinţei mele şi lenevirea mea nu mai are sfârşit. M-am făcut rob moliciunii şi voii vrăjmaşului meu, cu sârguinţă săvârşind toate cele plăcute lui.

Cine va da apă multă capului meu şi ochilor mei izvoare, ca de-a pururea să izvorască lacrimi? Şi voi plânge totdeauna înaintea înduratului Dumnezeu, ca, trimiţând darul Său, să mă scoată pe mine păcătosul din marea ce se tulbură cu valurile păcatelor şi viscoleşte sufletul meu cu furtuni în tot ceasul! Că voile mele s-au biruit de rănile care nicidecum nu primesc legături de vindecare. Spre nădejdea pocăinţei este aşteptarea mea, furându-mă cu făgăduinţa cea deşartă.

Această nădejde o am de-a pururea, zicând că mă voi pocăi, dar niciodată nu mă pocăiesc. Prin graiuri mă pocăiesc cu sârguinţă, iar prin lucruri stau departe de pocăinţă. Dacă sunt în linişte, îmi uit şi firea mea; dacă iarăşi sunt în necazuri, mă aflu şi cârtitor. Că Sfinţii Părinţi, fiind iubitori de Dumnezeu, în necazuri şi în ispite s-au făcut iscusiţi şi cunună neveştejită de la Dumnezeul Cel ceresc au primit cu slavă şi cu laude. Şi laudă şi nume câştigându-şi din necazuri, icoană frumoasă s-au făcut neamurilor de pe urmă. Adeseori iau seama, cu părinţii şi cu sfinţii, la cinstitul şi prea înţeleptul Iosif, cel plin de frumuseţea cerească şi de dragostea Celui Preaînalt, ce fel de bună răbdare a câştigat în ispite. Că nu a putut a nedreptăţi cumplita zavistie a fraţilor frumuseţea sufletului aceluia, nici iarăşi cumplita aspidă nu a putut să veştejească frumuseţea cea înflorită a lui. La floarea înţeleptului în fiecare ceas privea, ca să îşi verse amara otravă asupra lui, turbându-se. Nici iarăşi temniţa sau legăturile nu au veştejit buna cuviinţă şi floarea sufletului lui cel iubitor de Dumnezeu, iar eu, ticălosul, fără de nici o ispită păcătuiesc, întărât şi amărăsc pe Stăpânul.

Doamne, fiindcă am luat cercarea îndurărilor Tale celor multe şi negrăite, rog mărimea îndurărilor Tale, mântuieşte-mă şi împlineşte robului Tău cererile sufletului lui, pe care le cere din comoara milostivirii Tale, Stăpâne, ca să izvorască neîncetat ca un izvor darul Tău în inima şi gura mea, a robului Tău; ca să fie inima şi gura mea biserică preacurată a darului Tău, fără prihană, primind pe Împăratul ceresc, ca să nu fie ca o vizuină gândurilor celor viclene şi ca o peşteră de tâlhari pentru viclenele cugete, ci de-a pururea degetul darului să-mi mişte limba mea ca pe o strună de alăută, spre slava Ta, Iubitorule de oameni, ca neîncetat să Te slăvesc şi cu dorire bine să Te cuvântez cu inima şi cu gura, în toată vremea vieţii mele. Că cel ce se leneveşte de a Te lăuda şi a Te slăvi pe Tine, Stăpâne, acesta străin este de viaţa ce va să fie.

Hristoase, Mântuitorule, dăruieşte-mi mie cererea inimii mele, ca să fie limba mea ca o alăută a darului Tău, ca să pot plăti de aici, din zapisele cele multe, măcar puţine greşeli ale aşezământului, şi acolo mă voi mântui iarăşi cu acoperământul mâinilor Tale, când se va cutremura tot sufletul de slava Ta cea înfricoşată. Aşa, Stăpâne, Fiule, Unule-Născut, auzi-mă şi primeşte ca un dar cererea robului Tău! Păcătos sunt eu, însă în dar mântuieşte-mă! Slavă se cuvine Celui ce mântuieşte pe păcătos cu îndurările Sale!

* * *

DESPRE POCĂINȚĂ

Domnul, Cel ce S-a pogorât din sânul Tatălui și S-a făcut nouă cale de mântuire pentru pocăință, prin fericitul și dumnezeiescul Său glas ne învață pe noi, zicând: *„Nu am venit să chem pe drepți, ci pe păcătoși la pocăință"* (Matei 9, 13), și: *„Nu au trebuință cei sănătoși de doctor, ci cei bolnavi"* (Luca 5, 31). Dacă eu zic acestea, să nu mă asculți, dar dacă Însuși Domnul spune, apoi pentru ce nu iei seama, lenevindu-te de viața ta? Dacă te știi pe tine că ai înlăuntru răni de gânduri și de fapte, pentru ce te lenevești? Pentru ce te temi de doctor? Nu este aspru, nici neîndurat, nici nemilostiv. Nu folosește ac, nici doctorie iute și arzătoare, ci cu singur cuvântul vindecă.

De vei voi a te apropia, El este plin de bunătăți și plin de milostivire. Pentru tine a venit din sânul Tatălui; pentru tine S-a întrupat, ca tu să te apropii de Dânsul fără de frică. Pentru tine S-a făcut om, ca pe tine de cumplitele tale răni să te vindece. Cu multă dragoste și cu toată bunătatea te cheamă la El. Apropie-te, păcătosule! Vindecă-te cu lesnire! Leapădă de la tine greutatea păcatelor, adu-I rugăciune și pune lacrimi peste putrejune, căci acest Doctor ceresc, bun fiind, cu lacrimi și cu suspinuri vindecă rănile! Apropie-te, păcătosule, către Bunul Doctor, aducându-I lacrimile, doctoria cea bună, că așa voiește Cerescul Doctor, a se vindeca fiecare cu lacrimile lui și a se mântui. Că această doctorie nu este necesară multă vreme, nici ustură, ci îndată te vindecă.

Doctorul așteaptă să vadă lacrimile tale; apropie-te, să nu te temi, arată-I Lui rana, aducându-I și doctoria: lacrimi și suspine; că, iată, s-a deschis ușa pocăinței. Sârguiește-te, păcătosule, mai înainte de a se încuia. Nu așteaptă vreme după lenevirea ta, nici chiar ușa, văzându-te pe tine trândav, nu rămâne lângă nebăgarea ta de seamă. Pentru ce ți-ai urât viața ta, ticălosule? Ce este mai înalt decât sufletul tău, omule? Și tu, păcătosule, pe acesta l-ai defăimat! Nu știi, iubite, în care ceas va porunci Cerescul Doctor să încuie ușa vindecării tale. Apropie-te, rogu-te, sârguiește-te a te vindeca! Să vrei să se bucure oastea cerească pentru pocăința ta! Soarele s-a plecat spre seară; pe tine te așteaptă ca să ajungi la lăcaș.

Până când suferi pe pângăritul tău vrăjmaș, fără de rușine săvârșindu-i voia? Că acela voiește și în foc să te arunce pe tine. Aceasta este sârguința lui, aceasta este dăruirea lui celor ce îl iubesc pe el. El, de-a pururea, împreună cu poftele cele rele și spurcate, dă război la toți oamenii. El iarăși, pângăritul, în deznădejde aduce pe cei ce se pleacă lui; învârtoșează inima, usucă lacrimile, ca să nu se umilească păcătosul. Cu totul fugi de acestea, o, omule, urăște și îngrețoșează-te de cele plăcute lui; urăște pe cel rău și fugi de vicleanul, că ucigaș de oameni este din început până în sfârșit! Fugi de dânsul, o, omule, ca să nu te ucidă pe tine!

Ascultă, iubite, fericitul glas ce zice totdeauna: *„Veniți către Mine toți cei osteniți și însărcinați, și Eu vă voi odihni pe voi. Luați jugul Meu asupra voastră și vă învățați de la Mine, că liniștit sunt, blând și domol, și smerit cu inima, și veți afla odihnă sufletelor voastre"* (Matei 11, 28-29). Odihnă și viață îți făgăduiește din zi în zi. Apropie-te, nu te teme; bun și bogat este Stăpânul.

Nu cere zapisele tuturor păcatelor tale, scăpare este în toate relele, vindecă rănile, dăruieşte viaţă cu îndestulare, ca un bun, primeşte cu lesnire pe cei ce cad către Dânsul, fiindcă Dumnezeu este mare şi mai înainte cunoscător şi ştie toate cugetele noastre.

Când s-ar apropia cineva înspre Dânsul să se vindece, îi vede inima lui şi toată osârdia. Când cel ce se apropie are gândul cel credincios nestrămutat, Însuşi Bunul Dumnezeu, pentru bunătatea Lui, îndată Se arată celor ce Îl caută pe El, şi, mai înainte de a căuta omul în sus către Dumnezeu, îi zice lui: „Iată, de faţă sunt!". Şi mai înainte de a se apropia omul de Dânsul, Îşi deschide comoara înaintea celui ce Îl caută. Mai înainte de a vărsa lacrimi, îi revarsă comorile, şi, mai înainte de a cere, se împacă cu dânsul. Mai înainte de a se ruga el, dobândeşte milă, că dragostea lui Dumnezeu aşa doreşte şi voieşte. Pe cei ce în adevăr se apropie către Dânsul, nu întârzie a-i auzi, nici nu face reproşuri: „Pentru ce atâta vreme ai slujit vrăjmaşului, şi pe Mine, Stăpânul, de bună voie M-ai defăimat?". Nu caută la timpul ce a trecut, ci numai smerenie. Lacrimile şi suspinurile celui ce cade la Dânsul le primeşte Stăpânul, că este mai înainte cunoscător, ca un Dumnezeu al nostru şi Ziditor, şi îndată iartă toate păcatele, toate greşelile gândurilor şi ale faptelor, şi zice să i se aducă haina cea dintâi, încă şi inel în mâna cea dreaptă, şi tuturor îngerilor porunceşte a se bucura de aflarea acestui suflet al păcătosului.

Fericiţi suntem noi, toţi oamenii, de ce fel de Stăpân avem: dulce, nepomenitor de rău, bun, milostiv, îndurat, îndelung-răbdător, Care totdeauna iartă răutăţile noastre, dacă noi vom voi. Că, iată, ne roagă; iată, şi îndelung rabdă; iată, ne dă nouă toate bunătăţile Sale în veacul acesta şi acolo, de vom voi.

Deci, veniţi să-L rugăm până când este vreme. Aici, cât suntem în viaţa aceasta, putem totdeauna a îmblânzi pe Dumnezeu. Cu uşurinţă ne este nouă a cere iertare. Potrivit ne este nouă şi a bate la uşa milostivirii Lui. Să vărsăm lacrimi, cât este vreme a fi primite lacrimile, ca nu cumva, ducându-ne în veacul cel de acolo, să plângem fără de folos, fiindcă acolo lacrimile nimic nu folosesc. Pe cât noi voim, pe atât ne iartă Domnul Cel Bun, că aici ne aude pe noi când ne rugăm şi aici ne iartă pe noi, cei ce ne smerim. Aici şterge fărădelegile noastre, de vom fi mulţumitori. Aici mângâiere, iar acolo certare; aici îndelungă-răbdare, acolo asprime; aici pogorământ, iar acolo dare de seamă cu de-amănuntul; aici libertate, acolo judecăţi; aici în răsuflare, iar acolo în strâmtorare; aici îndulcire, iar acolo munci; aici lăcomie, iar acolo chinuire; aici râsul, iar acolo plânsul; aici nebăgare de seamă, iar acolo pedeapsa; aici defăimare, acolo foc veşnic; aici împodobire, iar acolo viermele cel neadormit; aici îngâmfare, iar acolo smerenie; aici răpirile, acolo scrâşnirea dinţilor; aici cămări aurite, acolo întuneric şi pâclă; aici lenevire, acolo greşelile neiertate ale tuturor.

Acestea ştiindu-le, fraţilor iubiţi, pentru ce ne lenevim de mântuirea noastră? Să nu se pironească, fraţilor, mintea noastră aici, şi să nu ni se îndulcească nouă dragostea celor pământeşti, ca să nu ni se amărască plânsul nostru acolo! Pentru ce defăimăm, nevrând a ne vindeca? Până când este vreme, prin puţine lacrimi ale acestei vremi scurte şi prin pocăinţă, ne iartă Dumnezeu toate greşelile. Plângi aici puţin, ca să nu plângi acolo veşnic, în întunericul cel mai dinafară. Mulţumitor să te faci aici, ca să nu te arunci acolo în focul cel nestins.

Cine nu ne va plânge pe noi? Şi cine nu ne va tângui pe noi? Că, urând viaţa, moartea o iubim.

Socoteşte-te singur, fratele meu adevărat, şi alege-ţi lucrul cel mai bun şi mai de folos sufletului tău. Ce greutate îţi este ţie ca să plângi aici pentru păcatele tale şi să te rogi, mulţumitor făcându-te prin pocăinţă, decât acolo, în foc, să plângi, cu nimic folosindu-te? Că aici, lăcrimând, dobândeşti uşurare împreună cu toată mângâierea, iar acolo, şi lăcrimând, te duci în muncă şi în certarea a milioane de talanţi. Plăteşte partea cea mai puţină, rugând pe Stăpânul ca să-ţi ierte datoriile sufletului tău, căci dacă nu vei voi aici a plăti puţin din datoria cea multă, acolo vei plăti cu multe munci toată datoria ta.

Şi acestea le zic dragostei voastre, iubiţi fraţi şi de Dumnezeu iubitorilor, nu ca unul vrednic şi curat şi care în viaţă a trăit în curăţie, ci din multă durere şi mâhnire a inimii, gândindu-mă la ce ne este pregătit nouă şi cum ne lenevim. Iar eu, fraţilor, necurat sunt, necredincios în viaţa mea cu faptele şi cu gândurile, neştiind în mine nicidecum vreun lucru bun, ci acum şi totdeauna păcătos sunt şi trândav cu voia mea. Şi acestea le zic eu dragostei voastre, că mâhnire cuprinde inima mea de-a pururea, pentru judecata lui Dumnezeu cea înfricoşată ce va să fie.

Toţi suntem de-a pururea defăimători şi socotim că vom trăi în viaţa aceasta deşartă în veacul veacului. Veacul acesta trece şi toate cele din el, şi nouă, iubiţilor, ni se va cere seamă pentru toate acestea, ca cei ce am ştiut cele bune dar am făcut cele rele. Aici, defăimând dragostea lui Dumnezeu şi împărăţia Lui, am preferat pământul şi toate cele de pe el. Argintul şi aurul nu ne vor scoate pe noi din focul cel veşnic. Hainele şi desfătarea spre osânda noastră se vor afla acolo. Acolo,

frate nu izbăveşte pe fratele său, nici tatăl pe fiu, ci fiecare va sta în a sa rânduială, în viaţă sau în foc.

Sunt mulţi sfinţi, drepţi şi cuvioşi, care s-au golit pe sine de viaţă şi de lucrurile ei, cu voia cea bună a libertăţii lor, şi prin nădejdea cea bună a poruncilor lui Dumnezeu, încredinţându-se că vor dobândi bunătăţile lui Dumnezeu în raiul desfătării. Că pe Hristos iubindu-L, L-au cinstit pe El mai mult decât pe toate cele stricăcioase. Pentru aceea, totdeauna întru Dumnezeu se bucură, în Hristos se luminează, în Duhul Sfânt se veselesc neîncetat. Se bucură de dânşii Sfânta Treime, se bucură de dânşii îngerii şi arhanghelii, se bucură de dânşii raiul desfătării. Cu adevărat, aceştia sunt lăudaţi, slăviţi, fericiţi totdeauna! Îngerii şi oamenii îi fericesc pe dânşii, căci au preferat dragostea lui Dumnezeu mai mult decât toată lumea, iar Dumnezeul Cel Sfânt, Cel Drept, Cel Adevărat le-a dăruit lor împărăţia Sa, şi încă mai mare slavă le-a dăruit lor, ca, împreună cu sfinţii îngeri, totdeauna cu bucurie să-L vadă pe El.

Iar din oameni, mulţi iubesc pământul şi cele din el stricăcioase. Că se pironeşte mintea lor totdeauna de cele stricăcioase, şi, mai rău, ca nişte dobitoace necuvântătoare îşi hrănesc trupurile lor cu bucate, ca şi cum ar fi fără de moarte viaţa aceasta deşartă.

Ce faci, o, omule, de petreci ca un necuvântător? Înţelept, cugetător te-a zidit pe tine Dumnezeu, să nu te asemeni dobitoacelor celor neînţelegătoare cu cugetarea ta! Trezeşte-te, o, omule, şi vino-ţi în fire, şi cunoaşte ca un înţelept că din cer a venit pentru tine Dumnezeul Cel Preaînalt, ca pe tine de pe pământ să te înalţe la cer. La nunta cea cerească a cămării de Mire te-a chemat, pentru ce defaimi? Pentru ce te îngreuiezi? Cum poţi să te duci la nuntă, spune-mi, dar haină de mult preţ şi

frate nu izbăveşte pe fratele său, nici tatăl pe fiu, ci fiecare va sta în a sa rânduială, în viaţă sau în foc.

Sunt mulţi sfinţi, drepţi şi cuvioşi, care s-au golit pe sine de viaţă şi de lucrurile ei, cu voia cea bună a libertăţii lor, şi prin nădejdea cea bună a poruncilor lui Dumnezeu, încredinţându-se că vor dobândi bunătăţile lui Dumnezeu în raiul desfătării. Că pe Hristos iubindu-L, L-au cinstit pe El mai mult decât pe toate cele stricăcioase. Pentru aceea, totdeauna întru Dumnezeu se bucură, în Hristos se luminează, în Duhul Sfânt se veselesc neîncetat. Se bucură de dânşii Sfânta Treime, se bucură de dânşii îngerii şi arhanghelii, se bucură de dânşii raiul desfătării. Cu adevărat, aceştia sunt lăudaţi, slăviţi, fericiţi totdeauna! Îngerii şi oamenii îi fericesc pe dânşii, căci au preferat dragostea lui Dumnezeu mai mult decât toată lumea, iar Dumnezeul Cel Sfânt, Cel Drept, Cel Adevărat le-a dăruit lor împărăţia Sa, şi încă mai mare slavă le-a dăruit lor, ca, împreună cu sfinţii îngeri, totdeauna cu bucurie să-L vadă pe El.

Iar din oameni, mulţi iubesc pământul şi cele din el stricăcioase. Că se pironeşte mintea lor totdeauna de cele stricăcioase, şi, mai rău, ca nişte dobitoace necuvântătoare îşi hrănesc trupurile lor cu bucate, ca şi cum ar fi fără de moarte viaţa aceasta deşartă.

Ce faci, o, omule, de petreci ca un necuvântător? Înţelept, cugetător te-a zidit pe tine Dumnezeu, să nu te asemeni dobitoacelor celor neînţelegătoare cu cugetarea ta! Trezeşte-te, o, omule, şi vino-ţi în fire, şi cunoaşte ca un înţelept că din cer a venit pentru tine Dumnezeul Cel Preaînalt, ca pe tine de pe pământ să te înalţe la cer. La nunta cea cerească a cămării de Mire te-a chemat, pentru ce defaimi? Pentru ce te îngreuiezi? Cum poţi să te duci la nuntă, spune-mi, dar haină de mult preţ şi

vrednică de nuntă nu ai? Candelă nu ai, cum poţi să intri? Defăimând, intri. Vei auzi îndată acel înfricoşat glas: „Prietene, cum ai intrat aici la nuntă, neavând îmbrăcăminte de nunta împărăţiei Mele? Ca un defăimător ai intrat, şi faci ocară, prin goliciunea ta, nuntaşilor Mei”. Şi va zice Împăratul slugilor Sale: „Legaţi pe ticălosul acesta de mâini şi de picioare şi îl aruncaţi pe el în cuptorul focului, ca să se muncească în veacul veacului, fiindcă Eu Însumi de multă vreme am venit şi am chemat pe toţi la nuntă, dar acesta, ca un defăimător al chemării Mele, nu şi-a pregătit îmbrăcăminte de nuntă. Pentru aceea, Eu vă poruncesc vouă să-l munciţi pe ticălosul acesta, că a defăimat împărăţia Mea”.

Oare, nu te înfricoşezi de acestea? Nu te cutremuri, o, omule, că aproape este Mirele ca să strălucească? Şi ce vei face acolo, dacă nu te vei pregăti pentru ceasul acela al fericirii lui Dumnezeu? Că fericirea lui Dumnezeu se face celor vrednici. Trâmbiţa cea cerească din cer va trâmbiţa şi va zice: „Sculaţi-vă, iubiţii lui Hristos, iată vine Împăratul cerului ca să vă dea vouă odihnă şi bucurie în viaţa cea veşnică pentru osteneala pustniciei voastre. Sculaţi-vă, vedeţi pe Hristos Împăratul, Mirele Cel fără de moarte, pe care voi Îl doreaţi. Că pe Dânsul dorind, pentru Dânsul nemernici v-aţi făcut pe pământ. Sculaţi-vă, vedeţi împărăţia Lui pe care v-a gătit-o! Sculaţi-vă, vedeţi pe Hristos Cel dorit! Sculaţi-vă, vedeţi pe Domnul, pe Care L-aţi şi iubit, pentru Care v-aţi şi necăjit, pentru Care aţi şi sihăstrit! Veniţi acum şi vedeţi cu multă îndrăzneală pe Însuşi Cel dorit, bucuraţi-vă împreună cu Dânsul cu bucurie negrăită, şi bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi! Veniţi, îndulciţi-vă de cele pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit, nici la inimă de om nu s-au suit, pe care vi le

vrednică de nuntă nu ai? Candelă nu ai, cum poți să intri? Defăimând, intri. Vei auzi îndată acel înfricoșat glas: „Prietene, cum ai intrat aici la nuntă, neavând îmbrăcăminte de nunta împărăției Mele? Ca un defăimător ai intrat, și faci ocară, prin goliciunea ta, nuntașilor Mei". Și va zice Împăratul slugilor Sale: „Legați pe ticălosul acesta de mâini și de picioare și îl aruncați pe el în cuptorul focului, ca să se muncească în veacul veacului, fiindcă Eu Însumi de multă vreme am venit și am chemat pe toți la nuntă, dar acesta, ca un defăimător al chemării Mele, nu și-a pregătit îmbrăcăminte de nuntă. Pentru aceea, Eu vă poruncesc vouă să-l munciți pe ticălosul acesta, că a defăimat împărăția Mea".

Oare, nu te înfricoșezi de acestea? Nu te cutremuri, o, omule, că aproape este Mirele ca să strălucească? Și ce vei face acolo, dacă nu te vei pregăti pentru ceasul acela al fericirii lui Dumnezeu? Că fericirea lui Dumnezeu se face celor vrednici. Trâmbița cea cerească din cer va trâmbița și va zice: „Sculați-vă, iubiții lui Hristos, iată vine Împăratul cerului ca să vă dea vouă odihnă și bucurie în viața cea veșnică pentru osteneala pustniciei voastre. Sculați-vă, vedeți pe Hristos Împăratul, Mirele Cel fără de moarte, pe care voi Îl doreați. Că pe Dânsul dorind, pentru Dânsul nemernici v-ați făcut pe pământ. Sculați-vă, vedeți împărăția Lui pe care v-a gătit-o! Sculați-vă, vedeți pe Hristos Cel dorit! Sculați-vă, vedeți pe Domnul, pe Care L-ați și iubit, pentru Care v-ați și necăjit, pentru Care ați și sihăstrit! Veniți acum și vedeți cu multă îndrăzneală pe Însuși Cel dorit, bucurați-vă împreună cu Dânsul cu bucurie negrăită, și bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi! Veniți, îndulciți-vă de cele pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit, nici la inimă de om nu s-au suit, pe care vi le

dăruiește vouă Însuși Cel dorit!". Că se vor răpi sfinții pe nori luminoși spre întâmpinarea Lui. Vor zbura și drepții și cei vrednici ai lui Dumnezeu în înălțimea văzduhului cu slavă neasemănată, ca să vadă pe Cerescul Mire Cel fără de moarte.

Cine, oare, este vrednic a fi răpit pe nori în ceasul acela, cu bucurie mare, spre întâmpinarea lui Hristos? Cei vrednici se vor răpi întru slavă, iar cei necredincioși vor rămâne jos cu rușine mare. Fericire și bucurie va fi celor ce s-au sârguit aici, iar muncă și rușine tuturor păcătoșilor. Fericit este cel care s-a sârguit aici a se afla vrednic în ceasul acela și ticălos este cel care nevrednic s-a făcut pe sine în ceasul acela. Norii vor răpi pe toți sfinții de pe pământ la cer, iar pe cei necredincioși, îngerii îi vor răpi să-i arunce în cuptorul focului celui nestins. Cine va da capului meu ape nepovestite și ochilor mei iarăși izvor de lacrimi necontenit? Până când este vreme de a se primi lacrimile, mă voi plânge pe mine ziua și noaptea, rugând pe Dumnezeu ca să nu mă aflu nevrednic în ceasul venirii Lui și ca să nu aud acea înfricoșată hotărâre a Stăpânului: *„Du-te de la Mine, lucrătorule al fărădelegii, nu te știu pe tine de unde ești"* (Matei 7, 23).

Dumnezeule Cel Preaînalt, Cel singur fără de moarte, dăruiește-mi mie, păcătosului, în ceasul acela îndurările Tale cele multe, ca să nu se arate păgânătatea mea cea ascunsă înaintea privitorilor, a îngerilor, a arhanghelilor, a proorocilor, a apostolilor, a drepților și a sfinților, ci mântuiește-mă pe mine cel necredincios, cu darul și cu îndurările Tale, și mă du pe mine în raiul desfătării, împreună cu drepții. Primește cererea robului Tău, Stăpâne, pentru rugăciunile sfinților celor ce bine Ți-au plăcut Ție. Slavă lui Hristos! Amin.

DESPRE UMILINȚĂ

Dătătorul tuturor bunătăților și izvorul vindecărilor, comoara îndurărilor, Tu ești singur, Dumnezeul Cel bun și îndurat, Cel ce dăruiești de-a pururea cele bune celor ce cer. De vreme ce și eu însumi m-am împărtășit adeseori din nemăsuratele vindecări și din darurile cele bune care mi se dăruiesc mie din zi în zi, pentru acestea fără de frică Te rog pe Tine, Hristoase, Dumnezeul Cel nepomenitor de rău, ca să vină peste mine, după obicei, darul Tău, ca să adune mintea mea și să vindece iarăși rănile mele cele ascunse. Că iată, grijile și răspândirile din nou înnoiesc de-a pururea rănile cele nearătate, dar Tu Însuți, îndelung-Răbdătorule, Care vindeci totdeauna cu darul și cu îndurările Tale, vindecă neputințele mele cele multe, ca un Îndurat. Că eu, plată pentru vindecări nicidecum nu am putut să-Ți dau Ție, Stăpâne, pentru că vindecările Tale preț de unde au? Că nici cerul, nici pământul nu poate să dea răsplătiri vrednice pentru vindecările Tale. Iar vindecările bunătății Tale sunt îndurările Tale cele multe, fiindcă nu se pot vinde tămăduirile cele cerești și sfinte, că nu au preț. Ci prin lacrimi le dai pe ele, Mântuitorule, și prin plângere amară le dăruiești pe ele tuturor.

Cine, oare, nu se va minuna? Cine, oare, nu se va spăimânta? Și cine nu va binecuvânta multa îndurare a bunătății Tale, Mântuitorul sufletelor noastre, că bine-

voiești a primi lacrimi în loc de plată, pentru vindecările Tale? O, putere a lacrimilor, până unde ai ajuns? Chiar în cer, cu multă îndrăzneală, intri fără de opreală! O, putere a lacrimilor, că rânduielile îngerilor împreună cu toate puterile se bucură totdeauna de îndrăzneala Ta! O, putere a lacrimilor, cum poți, dacă voiești, a sta înaintea sfântului și prea înaltului scaun al Preacuratului Stăpân cu bucurie! O, putere a lacrimilor, cum într-o clipă te sui în cer, zburând, și cererile tale le iei de la Dumnezeu! Că te întâmpină pe tine cu veselie, aducându-ți iertare.

Deci, dăruiește-mi, Stăpâne, mie nevrednicului, lacrimi și tărie, ca izvoare de lacrimi cu dulceață izvorând totdeauna, să se lumineze inima mea în rugăciune curată, ca să se șteargă zapisul cel mare cu puține lacrimi și cu puțină plângere să se stingă focul cel arzător. Că dacă aici voi plânge, acolo mă voi izbăvi de focul cel nestins. Căci totdeauna întărât, Stăpâne, îndelungă-răbdarea Ta, iar înaintea ochilor mei am amărăciunea mea și îndurarea Ta; însă bunătatea îndelungii-răbdării Tale biruiește amărăciunea mea. Că și păsările, cu multă milostivire își hrănesc puii lor, și părăsite fiind de puii lor, nu se lenevesc niciodată ca să-i treacă cu vederea pe dânșii. Și dacă și păsările atât sunt de milostive, cu cât mai vârtos, Stăpâne, va birui darul Tău și îndurările Tale, ca să miluiască pe toți care Te doresc pe Tine! Asemenea încă și maica, fiind necinstită de copilul său, nu suferă cu inima ca să-l treacă pe el cu vederea, că se biruiește de îndurările sale. Și dacă maica se biruiește de îndurările sale, cu cât mai vârtos darul iubirii Tale de oameni, Stăpâne, Iubitorule de suflete, totdeauna se va birui de îndurările sale, ca să mântuiască și să miluiască pe cei ce Te doresc pe Tine de-a pururea!

Deci, de vreme ce sunt ţinut de pângăritul vrăjmaş, care de-a pururea mă necăjeşte pe mine, voi striga cu lacrimi ziua şi noaptea către milostivirea Ta, ca să mă izbăvească pe mine de război. Că cine va mai putea să sufere meşteşugirile vicleanului, dacă se va depărta într-o clipă darul Tău, Stăpâne?

Puterea Ta, Hristoase, care a certat valurile mării, să-l certe pe el, ca să plece de la mine, robul Tău, că totdeauna îşi înnoieşte asupra mea măiestriile sale. Că se sârguieşte a stăpâni mintea mea şi a o depărta de la dulceaţa şi cugetarea cea bună a dumnezeieştilor Tale porunci. Trimite, Stăpâne, darul Tău degrab, ca să alunge de la robul Tău balaurul cel mare, împreună cu toate gândurile cele de ruşine şi viclene.

Pilda Ta să Te plece pe Tine, o, Stăpâne! Că ai zis că într-o cetate era un judecător, care de Dumnezeu nu se temea, nici de om nu se ruşina. Şi în aceeaşi cetate era o văduvă săracă şi se ruga de el în fiecare zi şi zicea: „Izbăveşte-mă de pârâşul meu". Şi multă vreme, cu nemilostivire, a trecut cu vederea pe cea de-a pururea necăjită, însă răbdarea văduvei a putut îmblânzi, şi pe cel neîndurat şi nemilostiv spre îndreptare să-l aducă (Luca 18, 2). Văduva cea nedreptăţită, a venit către un judecător neîndurat şi fărădelege, ca pe ea, de pârâşul ei să o izbăvească, iar eu vin către Stăpânul meu Cel Îndurat, Cel îndelung-Răbdător şi Bun, Care are stăpânire pe pământ şi în cer, să audă degrab. Că nemincinos eşti, Dumnezeule Cel binecuvântat, precum ai zis, Mântuitorule, şi fă degrab izbândă tuturor celor ce nădăjduiesc spre Tine ziua şi noaptea. Stăpâne, să nu zăboveşti spre izbânda mea! Scoate-mă pe mine de la vrăjmaşul şi către Tine mă povăţuieşte, ca pe vrăjmaşul biruindu-l prin darul Tău, pe Tine să Te binecuvintez şi

pe Tine singur să Te slăvesc, Îndurate, îndelung-Răbdătorule, Cel ce voieşti a se mântui toţi oamenii.

De vreme ce am petrecut vremea vieţii mele în deşertăciune şi în gânduri urâte, dăruieşte-mi doctorie, ca deplin să mă vindec de rănile cele ascunse, şi împuterniceşte-mă pe mine, ca măcar un ceas, cu osârdie, să lucrez în via Ta. În ceasul al unsprezecelea este vremea vieţii mele celei deşarte. Ocârmuieşte corabia neguţătoriei mele cu poruncile Tale şi dăruieşte pricepere prostului neguţător, ca să-mi neguţătoresc neguţătoria ei până când am vreme, că înotarea corăbiei a ajuns la sfârşit; mare viscol a sosit, şi vremea mă cheamă pe mine, răspânditul.

Vino, leneşule, arată-ţi toată neguţătoria vieţii tale! Şi ceasul morţii mă înfricoşează pe mine, ticălosul. Că văd lucrurile mele şi se cutremură sufletul meu şi văd lenevirea mea şi se înfiorează oasele mele, că ceasul despărţirii mi-a sosit înaintea ochilor şi m-am înfricoşat gândind la el. În loc să mă bucur, iată, mai vârtos m-am înfricoşat, nefăcând vrednice lucrurile mele, după dar. Că mare frică este în vremea morţii păcătoşilor, celor asemenea mie. Şi iarăşi, mare bucurie este în ceasul despărţirii sfinţilor şi drepţilor şi pustnicilor. Şi iarăşi, mare scârbă este în ceasul despărţirii nesârguitorilor şi molaticilor, când îşi aduc aminte de lenevirea lor şi de neosârdia vremii celei trecute a vieţii lor. Şi cumplit va munci atunci conştiinţa inima omului care s-a lenevit aici de mântuirea sa. Mai mare chiar decât frica morţii şi a despărţirii va fi atunci munca conştiinţei lui.

Şi iarăşi, drepţii, sfinţii şi pustnicii se bucură în ceasul morţii şi al despărţirii, văzând înaintea ochilor osteneala cea mare a pustniciei lor, a privegherilor şi a rugăciunilor, a posturilor şi a lacrimilor, a culcărilor pe

jos şi a sacilor. Saltă sufletul lor, că spre odihnă este îndemnat a ieşi din trup. Înfricoşată este venirea morţii păcătoşilor şi molaticilor şi celor ce nu s-au sârguit a petrece în curăţie în viaţa aceasta deşartă, şi mâhnire cumplită în ceasul despărţirii are omul păcătos, că nu i se dă voie nicidecum a grăi ceva, fiindcă în ceasul acela porunca porneşte asprimea.

Vai mie, vai mie, o, suflete, pentru ce, oare, te leneveşti de viaţa ta? Pentru ce, cu răspândire, îţi petreci zilele vieţii tale? Oare, nu ştii că fără de veste va fi chemarea ta? Şi ce vei face acolo, dacă aici te vei lenevi? Înaintea divanului înfricoşatului Judecător ce răspuns ai să dai? Cum te fură pe tine vrăjmaşul şi nu pricepi, ticălosule? Şi cum, iarăşi, îţi jefuieşte bogăţia cea cerească din zi în zi şi nu ştii, răspânditule? Trezeşte-te, trezeşte-te, o, suflete, în ceasul războiului! Smereşte-te înaintea lui Dumnezeu, cu lacrimi rugându-te! Strigă către Dumnezeu cu durere de inimă şi îndată îţi va trimite spre ajutor înger milostiv şi te va slobozi pe tine din războiul şi din tulburarea vrăjmaşului! Sârguieşte-te să nu cazi în ceasul despărţirii tale în scârbă şi în suspinuri, că vei plânge fără de folos în veacul veacului! Că vor veni toate în mintea ta în ceasul acela, şi vei zice, tânguindu-te cumplit: „Eu, acestea, în tot ceasul le pomeneam, şi, mărturisindu-mă, îmi ziceam mie însumi să trec zilele acestea câte am de trăit pe pământ şi să nu păcătuiesc, nici să mă mai abat de la poruncile lui Dumnezeu, ci să lucrez totdeauna cele bine plăcute Lui cu multă osârdie". Iar acum m-am aflat deşert şi fără fapte bune.

Vino întru tine, suflete, nevoindu-te neîncetat, teme-te totdeauna, iubeşte pe Dumnezeul tău şi îmblânzeşte-L pe El cu fapte bune, ca atunci când va veni

ceasul morţii şi al despărţirii, să te afle pe tine sârguitor, cu mare bucurie aşteptând-o! Cugetă, o, suflete, la petrecerea ta şi la chemarea lui Dumnezeu, că ceasul despărţirii nu mâhneşte pe cel ce s-a slobozit pe sine de toate cele pământeşti, ci moartea mâhneşte pe bărbatul cel răspândit cu mintea şi pe păcătos, pe cel nebăgător de seamă, pe cel leneş, care s-a lenevit de a face cele plăcute lui Dumnezeu, pe cel lacom, care şi-a legat sufletul său cu lucruri lumeşti, pe cel bogat, că îl desparte fără de voie de viaţă, pe părinţi, că îi desparte de fiii lor cei doriţi, pe mirean, că îl desparte de bogăţia lui, şi pe fraţi, căci cu plângere îi desparte pe unii de alţii.

Aceştia toţi se mâhnesc în ceasul morţii, de vreme ce sunt legaţi cu lucruri lumeşti. Iar tu, pentru ce suspini şi te mâhneşti, o, suflete, fiind liber de lume şi de lucrurile ei izbăvit? Aşa să petreci totdeauna, liber numindu-te, şi să călătoreşti cu bună cuviinţă în calea lui Dumnezeu, făcând cu mare osârdie cele plăcute Lui. Dacă te vei lipi de Dumnezeu cu tot sufletul tău, nu te vei teme niciodată de ceasul morţii, ci, mai vârtos, moartea şi despărţirea de trup ţi se va face bucurie.

*

Mântuieşte-mă, îndelung-Răbdătorule, mântuieşte-mă pe mine, Fiule al lui Dumnezeu, Cel fără de păcat, Hristoase, şi îmi dăruieşte, Mântuitorule, cugetarea vieţii celei veşnice, că doar aş putea să nu am niciodată în inima mea altceva afară de această cugetare, ca voia Ta să o săvârşesc totdeauna, şi darul Tău ajutându-mi mie, păcătosului, cu mare osârdie voi fi, cu dragoste voi călători în poruncile Tale, ca să neguţătoresc bine argintul pe care mi L-ai dat mie, Împărate ceresc. Iar după ce voi neguţători neguţătoria cea bună în ţarina Ta,

Mântuitorule, laudă să dobândesc de la Tine, o, Stăpâne, şi să zic cu îndrăzneală, cu inimă curată, când vei veni, Doamne: Fericit sunt că ai venit, Stăpâne! Îmbracă-mă pe mine cu haină vrednică de nunta Mirelui Celui fără de moarte, pe care am câştigat-o prin darul Tău! Să aprind şi candela pe care mi-a dăruit-o mie darul Tău, Hristoase, şi îndelungă-răbdarea Ta, slăvind şi binecuvântând pe Mirele Cel fără de moarte, ca să mă învrednicesc a mă face împreună-părtaş al drepţilor şi al sfinţilor, al celor ce bine Ţi-au plăcut Ţie, în veci. Amin.

Cuvânt de umilinţă

Într-una din zile, foarte de dimineaţă sculându-mă, mergeam împreună cu doi fraţi afară de binecuvântata cetate a Edesei. Şi am ridicat ochii mei la cer, care, ca o oglindă curată, strălucea împreună cu stelele, cu slavă, pe pământ. Şi, minunându-mă, am zis: „Oare, dacă acestea strălucesc cu atâta slavă, drepţii şi sfinţii care au făcut voia lui Dumnezeu Celui Sfânt, în ceasul acela când va veni Domnul, cu cât mai vârtos vor străluci, cu lumină negrăită, a slavei Mântuitorului?".

Şi, numaidecât, aducându-mi aminte de înfricoşata venire a lui Hristos, s-au cutremurat oasele mele, trupul împreună cu sufletul cu totul zdruncinându-se, am plâns cu durere de inimă şi am zis cu suspin: „Cum mă voi afla eu, păcătosul, în ceasul acela înfricoşat? Cum voi putea sta înaintea divanului înfricoşatului Judecător? Cum eu, răspânditul cu mintea, împreună cu cei desăvârşiţi mă voi afla? Sau cum eu, iedul, voi sta împreună cu oile, de-a dreapta lui Hristos? Sau cum eu, cel fără de

roadă, mă voi afla împreună cu sfinţii cei ce au adus aici roada dreptăţii? Sau când se vor cunoaşte sfinţii unii pe alţii în cămara cea cerească, eu ce voi face? Cine, oare, mă va cunoaşte pe mine? Drepţii din cămară, ori păgânii din foc? Iarăşi, când îmi vor arăta mucenicii muncile lor, pustnicii faptele bune, eu ce voi arăta? Fără numai moliciunea trândăvirii mele.

O, suflete răspândite! O, suflete păcătoase! O, suflete fără de ruşine! O, suflete cel ce ai urât de-a pururea viaţa ta! Până când învăluirile te târăsc pe tine pe pământ? Până când te trage reaua obişnuinţă a gândurilor tale? Oare, nu ştii că gândurile cele rele, în fiecare ceas, ca un nor întunecat, se pun înaintea ta, ca să nu te trezeşti către Dumnezeu? Ce mai aştepţi de stai în lenevire? Oare, gândeşti că Mirele Cel ceresc zăboveşte să vină? Nu zăboveşte, ticăloase, ci ca un fulger înfricoşat din cer va fi venirea Lui. Sârguieşte-te a te afla gata în ceasul acela înfricoşat, ca să nu plângi acolo în veacul veacului. Nu lua aminte nicidecum la greşelile altora, ci răutăţile tale le plânge! Să nu cumva să iei aminte la paiul din ochiul fratelui tău şi al aproapelui, ci la bârna ta ia aminte fără încetare. De vei putea scoate mai întâi bârna din ochiul tău, atunci scoate şi paiul fratelui şi al aproapelui, iar de nu, apoi plânge-ţi cumplita orbire! Cum socoteşti tu că dai lumină aproapelui? Suflete, fă-te pe tine doctor al tău în tot ceasul, căci aşa vei tămădui pe fratele tău cel bolnav. Nici o scuză nu ai pentru lenevirea ta, că toate ţi le-a dat ţie Domnul Cel Sfânt: ştiinţă, pricepere şi cunoştinţă duhovnicească. Cunoaşte ce este de folos".

Iar cei doi fraţi, lăcrimând, au zis: „Pentru ce, cu atâta tânguire plângi, părinte?". Şi eu am zis către dânşii: „Fiii mei cei iubiţi, pentru a mea lenevire mă

plâng eu pe mine, că Bunul Dumnezeu ne-a dăruit nouă luminarea cunoştinţei, şi eu mă lepăd de Dânsul din zi în zi. Că de aş fi săvârşit voia Domnului, fericit aş fi fost în ceasul acela, şi nu numai eu singur, ci şi toţi cei ce au făcut voia Lui.

Pentru aceasta, fraţilor, nu avem nicidecum acolo răspuns, că în cunoştinţă am păcătuit noi toţi. Să ne învăţăm cu dinadinsul toţi purtarea de grijă a lui Dumnezeu, împreună cu toate darurile pe care ni le-a dăruit nouă Bunul Dumnezeu! Darul Lui de-a pururea cercetează inimile noastre. De va afla odihnă, intră şi locuieşte totdeauna în suflet, iar de nu va afla inima curată, îndată se depărtează. Şi iarăşi: Îndurările Lui Îl silesc pe El să vină să ne cerceteze pe noi, păcătoşii, fiindcă suntem toţi schimbători cu voia, dar nu cu firea. Ne aflăm de-a pururea răspândiţi cu mintea şi molateci, invidioşi şi vicleni, gândim rele unii asupra altora adeseori şi lucruri viclene pomenim, ne aflăm de-a pururea ca într-un noroi cumplit, zăcând în gânduri. Şi după ce vine darul să ne cerceteze pe noi, află rea putoare de gânduri spurcate în inimile noastre, şi îndată se depărtează, neaflând intrare să intre şi să locuiască în noi precum voieşte. Însă străpunge inima ta cu dulceaţă luminată, ca să-şi vină în simţire, că a cercetat-o şi nu a aflat intrare, ca, îndulcit făcându-se omul cu luminarea, să-l caute pe dânsul.

Însă darul acesta nu poate nicidecum să se îndepărteze de noi, fiindcă este silit de îndurările sale ca să miluiască pe toţi. Văzut-ai pronie a lui Dumnezeu? Văzut-ai îndurări ale lui Hristos, cum doreşte de noi de-a pururea Dumnezeul Cel Sfânt şi voieşte ca să ne mântuim? Fericit este omul care se sârguieşte totdeauna a-şi pregăti inima sa curată darului, ca, venind, să afle bună

mireasmă de fapte bune şi sfinţire de suflet şi să locuiască în el în veacul veacului!

Deci, ce vom răsplăti lui Dumnezeu Celui Milostiv pentru toate bunătăţile şi darurile? Că din cer S-a pogorât, de la Tatăl, că în pântece S-a întrupat pentru noi, că pentru noi a fost pălmuit! Numai pentru pălmuire de am plăti, o mie de ani de am trăi noi pe pământ, nu putem să-I răsplătim lui Dumnezeu răsplătirile darului. Eu de aceasta mă tem, fiii mei iubiţi, căci cunosc cu dinadinsul lenevirea mea, ca nu cumva toţi privitorii şi cei ce fericesc mincinoasa mea cucernicie, acolo să mă scuipe, când mă vor vedea pe mine arzând în foc!".

*

Cruţă, Doamne, Îndurate! Cruţă, Hristoase, Mântuitorule şi Fiule Unule-Născut, pe netrebnicul Tău rob, ca să nu mă aflu acolo înaintea divanului stând cu frică şi cu ruşine mare şi ocară să fiu îngerilor şi oamenilor, ci, aici, Mântuitorul meu, ceartă-mă ca un Părinte îndurat şi iubitor de fii, şi acolo iartă-mă ca un Dumnezeu ceresc, singur fără de păcat. Că de nu Tu, Mântuitorule, vei înţelepţi aici pe cel ticălos şi de nu-i vei da lui luminare inimii spre a se pocăi totdeauna fără de ruşine de păcatele sale, acolo ce va face, fiind fără de răspuns? Nu aveam eu să fiu niciodată pe pământ. Ai voit Tu, Stăpâne, pentru îndurările Tale cele multe, ca să mă plăsmuieşti în pântecele maicii mele, pe mine, păcătosul. Şi născându-mă întru milă, eu, nevrednicul, m-am învrednicit a mă face vas al darului Tău şi alăută bună ce viersuieşte de-a pururea graiuri de mântuire tuturor ascultătorilor. Şi, luându-le pe acestea, eu molatecul şi păcătosul, trândăvindu-mă, m-am lepădat de răsplătirile darului.

Dăruieşte, în gura trândavului, viersuri cuvioase! Precum a voit darul Tău, a luminat mintea mea cea întunecată ca să grăiască şi să răsune viersuirea lui. Pentru aceasta cad iarăşi la darul Tău, Fiule Unule-Născut, Mântuitorule al sufletelor noastre, ca precum s-a făcut mie, nevrednicului, darul Tău aici, în tot ceasul luminare, acoperământ şi sprijin, scăpare şi bucurie, aşa şi acolo, Mântuitorule, cu aripa lui să fiu acoperit la înfricoşata judecată! Şi să stau de-a dreapta împărăţiei Tale, miluit fiind cu darul şi mântuit cu mila, lăudând şi slăvind îndelungă-răbdarea Ta, Ziditorule Preacurate, că nu ai trecut cu vederea lacrimile netrebnicului şi păcătosului Tău rob.

Alt cuvânt despre umilinţă

Umileşte-te, suflete al meu, umileşte-te de toate bunătăţile pe care le-ai luat de la Dumnezeu şi nu le-ai păzit, umileşte-te de toate relele pe care le-ai făcut! Umileşte-te pentru toate cele pe care Dumnezeu îndelung le-a îngăduit pentru tine! Umileşte-te şi te pocăieşte, ca să nu te dai întunericului celui mai dinafară. Pocăieşte-te, suflete ticăloase, ca să nu te ruşinezi la înfricoşatul divan al lui Hristos.

Vai mie, păcătosului, celui ce mi-am întinat curăţia inimii pentru moliciunea mea, că neîngrijirea şi lenevirea, îndrăzneala inimii mele au întunecat-o! Pofta cea rea, ca un stăpân robului îmi porunceşte mie şi eu, îndată, cu frică, la fel ca un prunc, o ascult, şi mă rătăceşte pe mine, iar eu mă bucur. Şi cine este cel ce va plânge sau se va ruga pentru mine? Însuţi Tu, Mântuitorul meu, Cel ce ai bunătate firească, caută spre mine, deznădăjduitul.

Vai mie, păcătosului, că singur m-am rănit! Vai mie, căci curat m-ai făcut pe mine, Stăpâne, şi eu, prin lenevirea mea, cu totul m-am întinat în păcate! La cinste deopotrivă cu îngerii fiind, pe mine m-am micşorat. Înmulţitu-s-au fărădelegile mele, Doamne, înmulţitu-s-au, şi nu este sfârşit mulţimii lor. Şi cum Te voi ruga pe Tine, Mântuitorul meu, că gura mea am umplut-o de ocări? Sau cum Te voi lăuda pe Tine, că ştiinţa mea este întinată? Sau cum Te voi iubi pe Tine, că de urăciune sunt plin? Sau cum va locui în mine adevărul, căci cu minciuna m-am întrarmat? Sau cum Te voi chema pe Tine, că poruncile Tale nu le-am păzit? Ci Tu, nemincinos fiind, să nu mă treci cu vederea pe mine, defăimatul, să nu mă lepezi pe mine, urgisitul, nici să mă părăseşti pe mine, deznădăjduitul! Că foarte se veseleşte vrăjmaşul meu când vede că sunt deznădăjduit. Că numai de aceasta se bucură, ca prin deznădejde să mă vadă pe mine robit. Ci Tu, cu milostivirea Ta, ruşinează-i nădejdea lui; scoate-mă din dinţii lui şi din socoteala lui cea rău iscusită, din toată lucrarea lui cea pornită asupra mea.

Pentru aceea, vă rog pe voi, pe toţi, câţi cu ştiinţa vă necăjiţi pentru lucrurile cele necuvioase, să nu deznădăjduiţi, să nu bucuraţi pe potrivnicul nostru, ci apropiaţi-vă fără de sfială de Dumnezeu; plângeţi înaintea Lui şi nu deznădăjduiţi. Că foarte se bucură Domnul nostru de cei ce se pocăiesc şi aşteaptă întoarcerea noastră, că zice: „După acestea toate, întoarce-te către Mine". Şi iarăşi, prin Sfintele Evanghelii, zice: *„Veniţi către Mine toţi cei osteniţi şi însărcinaţi şi Eu vă voi odihni pe voi"* (Matei 11, 28). Deci, nimeni să nu

deznădăjduiască, chiar de a şi păcătuit, că celor ce Îl caută pe Dânsul, dătător de plată se face, iar celor ce se leapădă de Dânsul şi nu se pocăiesc, aspru se face.

Dar, oare, prin care cale poate cineva să-L caute pe El şi să-L afle? Mai întâi de toate, se cuvine a păzi dragostea către fraţi, că zice: *„Dumnezeu este dragoste"* (I Ioan 4, 16). Deci, dacă cineva a câştigat dragostea, pe Dumnezeu a câştigat. Dacă cineva a câştigat smerită cugetare, este asemenea lui Hristos, iar cel ce nu este smerit cugetător, de Hristos este străin. Dacă cineva a câştigat ascultare, pe Dumnezeu Îl urmează, iar cel ce împotrivă grăieşte, străin de Hristos este. Dacă cineva se supune mai marelui său, pe îngeri îi urmează, iar cel ce i se împotriveşte, cu diavolul se împrieteneşte.

Dacă cineva iubeşte adevărul, cu adevărat este prieten al lui Hristos, iar cel ce iubeşte minciuna este ucenic al diavolului. Dacă cineva iubeşte pe fratele său, este iubit de Dumnezeu, iar cel ce pe fratele său îl urăşte, de Dumnezeu este urât. Dacă cineva cleveteşte fratelui pe frate, împreună cu diavolul se osândeşte, iar cel ce pătimeşte pentru fratele, unul ca acesta Îl moşteneşte pe Hristos. Dacă cineva se îngreţoşează de cel ce a greşit în vreun păcat, pe sine se osândeşte, iar cel ce împreună pătimeşte cu cel ce a greşit şi împreună se mâhneşte, pe sufletul său îl face curat. Dacă cineva vădeşte pentru vreo greşeală pe fratele său, îşi întinează sufletul său, iar cel ce se sârguieşte a-l ascunde, pentru milostivire, unul ca acesta, în vremea mâniei, va fi acoperit. Dacă cineva se mândreşte şi se îngâmfă, ca şi cum şi-a îndreptat viaţa, şi se socoteşte pe sine desăvârşit, acesta şi-a pierdut osteneala şi stă departe de plată, iar cel ce cu smerenia se sârguieşte a ascunde isprăvile sale, acesta de Domnul se va înălţa şi plată de

la Dânsul îşi va lua. Dacă cineva, pentru sporiri, se făleşte şi se trufeşte, acesta va cădea, iar cel ce cu totul se netrebniceşte pe sine şi se micşorează, acesta la mai mare înălţime se suie.

Dacă cineva se iuţeşte sau se mânie degrab, unul ca acesta este afară de dreptatea lui Dumnezeu şi împreună cu el Hristos nu Se sălăşluieşte, iar cel ce a câştigat blândeţea şi îmbrăţişează evlavia, acesta este lăcaş al Sfântului Duh. Dacă cineva se întoarce dinspre fratele ce a greşit, acesta este rătăcit şi are minte deşartă, iar cel ce cu dragoste împreună pătimeşte, desăvârşit este în fapte bune. Dacă cineva se întoarce de la fratele străin, de la acesta şi Dumnezeu se întoarce, iar cel ce îl primeşte cu dragoste, pe Dumnezeu Îl primeşte. Dacă cineva pentru zidiri şi lucruri de mâini se veseleşte, acesta se sârguieşte a fi gol de veşnicele bunătăţi, iar cel ce spre cele duhovniceşti se sârguieşte şi se nevoieşte, acesta cunoaşte dulceaţa bunătăţilor celor veşnice.

Dacă cineva cu haine luminate se împodobeşte, de podoaba cea dumnezeiască este gol, iar cel ce cu hainele cele obişnuite se acoperă, acesta se îngrijeşte cu haina cea duhovnicească a se îmbrăca. Dacă cineva în vremea rugăciunii şi a cântării de psalmi se leneveşte sau cu mintea se răspândeşte, acesta pe Dumnezeu Îl întărâtă, iar cel ce cu osârdie şi cu sârguinţă în cântarea de psalmi se îndulceşte, acesta este părtaş al Sfântului Duh. Dacă cineva în cercetarea Scripturilor şi în citire nu iubeşte a se osteni, şi pe acestea nu le citeşte cu dragoste, acesta este pom neroditor, iar cel ce cu sârguinţă le cercetează, îşi îndoieşte rodul, ca pomul cel răsădit lângă izvoarele apelor. Dacă cineva în rugăciunile de noapte se îndulceşte cu somnul şi pe acesta îl preferă, unul ca acesta este om trupesc şi nu duhovnicesc, iar cel

ce se sileşte pe sine la priveghere cu sârguinţă, acesta caută pe Hristos cu dorire.

Dacă cineva este spornic în cuvinte deşarte, acesta se face pe sine urât înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor, iar cel ce cu tăcerea se îndeletniceşte, acesta pe Dumnezeu Îl preamăreşte şi de mulţi va fi iubit. Dacă cineva din fraţi, având de toate din belşug, celui mai lipsit nu-i dă, acesta de sfinţenie este străin şi de bunătăţile lui alţii se vor desfăta, iar cel ce dă celui mai lipsit se face moştenitor al împărăţiei cerurilor. Dacă cineva, ca un puternic şi sănătos, se înalţă asupra celor mai neputincioşi şi care cu smerenie se află, acesta este blestemat de Dumnezeu şi aude de la Dânsul: *„Tot cel ce se va înălţa pe sine se va smeri"* (Luca 14, 11). Iar cel ce îi sprijineşte şi împreună pătimeşte, acesta va auzi de la Domnul: *„Întrucât aţi făcut unuia dintre aceşti prea mici, Mie Mi-aţi făcut"* (Matei 25, 40). Dacă cineva tulbură pe fraţi, pe unul altuia clevetindu-l, acesta este urât îngerilor şi oamenilor, iar cel ce îmblânzeşte pe cei mânioşi şi scârbiţi, acesta fiu al lui Dumnezeu se va chema.

Dacă cineva trece cu vederea postul şi săvârşeşte voile trupului şi poftele, de curăţie şi de sfinţenie este lipsit, iar cel ce cu postul pe sine se topeşte, de toată curăţia şi întreaga înţelepciune şi sfinţenie este lucrător. Dacă cineva de multa mâncare şi de ospeţe se veseleşte, acesta duhului lăcomiei pântecelui îi slujeşte, iar cel ce s-a dat pe sine înfrânării şi cu dânsa se strânge, patimile şi gândurile cu lesnire le va stăpâni. Dacă cineva se îndulceşte cu vorbirile femeilor şi înaintea lor se arată strălucit, de viclenele patimi este robit, luptat fiind de conştiinţă, iar cel ce se întoarce dinspre acestea şi de acest fel de obişnuinţă se depărtează, afară este de

război, în pace fiind cu conştiinţa. Dacă cineva se veseleşte de bunul neam trupesc şi spre el se bizuieşte, acesta nu s-a dat pe sine lui Dumnezeu, ci batjocoreşte şi se batjocoreşte de gânduri, iar cel ce se depărtează pe sine de rudeniile cele trupeşti şi de acestea cu patimă nu se lipeşte, acesta, într-adevăr, lepădându-se de lume, lui Dumnezeu slujeşte. Dacă cineva, poruncindu-i-se, cârteşte, de plata ascultării arătat se păgubeşte, iar cel ce cu osârdie săvârşeşte porunca, acesta păzeşte strălucită frumuseţea sufletului. Dacă cineva, sfătuit fiind, se întoarce şi, osândind pe sfătuitor, nebuneşte se scoală asupra lui, acesta pe Hristos Îl îndepărtează de la sine şi este afară de tot folosul.

Prin nişte gânduri ca acestea, fraţilor, a spori şi împotrivă a ne nevoi toţi suntem datori. Pentru aceea, să luăm aminte la noi, iubiţii mei fraţi, ca nu pentru patimile trupului să ne lipsim de veşnicele bunătăţi! Vai mie, ce fel de desfătare şi de îndulcire s-a gătit, şi nu este cel ce se nevoieşte, nu este cel ce le doreşte, ci, dimpotrivă, pe cele ce sunt de faţă, vremelnice şi nestătătoare, mai mult le alegem, iar bunătăţile cele veşnice nici în minte nu le purtăm! O, ce întunecare! O, ce rătăcire a vrăşmaşului! Vai mie, ce fel de pedeapsă s-a gătit celor ca mine păcătoşi şi care în lenevire vieţuiesc! Şi nu este cel ce se cutremură şi se teme, ci ca pe o bârfă le socotim pe cele zise, bucuraţi fiind de patimile trupului! Că ne-am legat cu dânsele ca şi cu nişte lanţuri de fier şi nu este cel ce se nevoieşte, ci, şi legaţi fiind, ne bucurăm. O, ce meşteşug cumplit al pângăritului balaur! Cum a întunecat minţile tuturor, ca să cugetăm împotrivă şi pe cele vătămătoare să le iubim mai mult decât bunătăţile ce vor să fie!

Deci, veniți, frații mei; veniți, părinți; veniți, robii lui Hristos, să ne umilim inimile și să plângem ziua și noaptea înaintea Lui! Veniți să ne aducem aminte nouă înșine de ceasul acela și de netrecuta nevoie și, umilindu-ne, să plângem! Veniți să ne aducem aminte de netâlcuitele și nepovestitele bunătăți și să ne umilim! Veniți să ne aducem aminte de înfricoșata și groaznica Judecată și de rușinea ce ne va fi nouă înaintea ei, și să ne plângem pe noi! Veniți să ne aducem aminte nouă înșine, fraților, cum drepții vor străluci ca soarele, iar păcătoșii ca arsura oalei se vor afla și, umilindu-ne inimile, să luăm asupra noastră râvna lucrurilor bune! Deci, veniți, frații mei, și, pe noi înșine, cu dragoste să ne întărim în frica lui Dumnezeu, ca să dobândim bunătățile cele veșnice! Veniți să cădem către Dânsul în umilința inimii și în simplitate, că bun este și îndurat și mântuiește pe cei ce se pocăiesc. Deci, să ne rugăm Lui, ca pe noi să ne ducă în împărăția Sa. Că Lui I se cuvine slava, în veci. Amin.

CUVÂNT SFĂTUITOR

Ia aminte la tine, o, tinerețe, dorind a te nevoi, ca nu cumva să treacă zilele tale în răspândire. Să nu primești gândurile cele viclene, ca să nu obosească puterea ta în războiul împotriva vrăjmașului tău. Să ai totdeauna pe dulcele Stăpân în mintea ta, ca să se încununeze drumul nevoinței tale. Aleargă iute în nevoința pustniciei tale, o, tinerețe, că a sosit ziua și s-a apropiat vremea când cei ce se ostenesc se încununează și cei ce s-au trândăvit se căiesc. Câștigă-ți faptă bună până când ai vreme: evlavie în ochiul tău, adevăr în urechile tale, graiuri de viață în limba ta, cercetare de bolnavi în urmele tale, în inima ta chipul Domnului tău, în mădularele tale isprava întregii înțelepciuni, ca să fii cinstit înaintea îngerilor și a oamenilor.

Lemnul neînsuflețit, ce are chipul muritorului împărat, se cinstește, dar cu cât mai vârtos se va prefera sufletul ce are pe Dumnezeu în sine, în veacul acesta și în cel ce va să fie! Ia aminte la tine, iubite, pofta este moartă, iar trupul este viu. Drept aceea, cu sârguință ia aminte ca nu trupul tău să dea viață celui mort. De îi vei da lui viață, te ucide pe tine. O, ce amară plângere! Că mortul, după ce s-a făcut cu viață, ucide pe cel ce îi dă lui viață!

Învață-te cu sârguință ce este pofta. Aceasta fără de trup este moartă, iar când se va apropia pornirea poftei de trup, vie s-a făcut pofta și mintea cugetă în dulceața poftei și se află trupul cel viu murind întru moartea

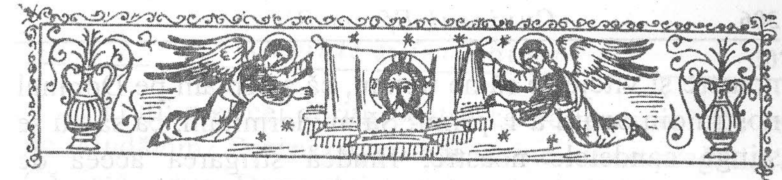
poftei. Pentru aceasta, cu sârguință, ia aminte despre mortul acesta. Întru înfocarea poftei lui, adu în mintea ta focul cel nestins și viermele cel nesfârșit și îndată se stinge înfocarea mădularelor, ca nu cândva, moleșindu-te, să te biruiești și să te căiești și să te apuce pe tine focul cu scârbă de căință și să te obișnuiești a păcătui.

Câștigă-ți, din început, asprime spre toată pofta, ca să nu fii biruit și să nu te obișnuiești a fi biruit în război, că obiceiul este a doua fire și obișnuința moleșirii niciodată nu câștigă asprime, că totdeauna zidește și surpă, totdeauna păcătuiește și se căiește.

Iubite, de te vei obișnui să te moleșești când ți se dă război, căința va fi în veacul veacului. Cel ce s-a obișnuit să fie biruit în vreuna din pofte, totdeauna conștiința lui îl mustră și totdeauna este întristat; înaintea privitorilor arată față de evlavie și de liniștire, iar dinlăuntru este trist, pentru mustrarea conștiinței. Că aceasta s-a obișnuit să aibă pofta, iar aceasta întinde celor ce o lucrează pe ea mâhnire dureroasă. Deci, ia aminte cu tot sufletul, având pe Dumnezeu în tine totdeauna, că Mire nemuritor este Hristos sufletului. Deci, să nu părăsești pe Mirele tău Cel adevărat, ca să nu fii părăsit și tu de Dânsul, și, părăsit fiind, să iubești pe cel străin, adică pe vrăjmașul cel viclean! Căci cu vicleșug iubește, puțină vreme, și îndată părăsește.

Desfrânata este necurată pentru că, după ce va cheltui avuția cuiva și puterea, atunci ea îl urăște pe dânsul. Cine nu va plânge că vrăjmașul, cheltuind puterea noastră și vremea în necurățiile lui și în poftele cele spurcate, atunci se îndepărtează de la noi pentru ura pe care o are spre noi, că niciodată nu ne-a iubit pe noi pângăritul și necuratul.

* * *

CUVÂNT LA A DOUA VENIRE A DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS

Apropiați-vă și veniți, fiii luminii, auziți glasul cel binecuvântat și fericit al Mântuitorului nostru, care zice către noi: *„Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cerurilor"* (Matei 25, 34). Căutați, iubiții mei, ca nimenea din voi să nu se lipsească de acea fericită moștenire, că, iată, lângă uși este. Lumină din Lumină S-a pogorât către noi și, luminându-ne pe noi, ne-a adus către Lumină. S-a pogorât către noi, făcându-Se ca noi, ca pe noi asemenea Lui să ne facă. Cel fără de moarte, către cei muritori S-a pogorât și, făcându-i pe dânșii fără de moarte, iarăși la Tatăl S-a suit. Acum vine cu slava binecuvântatului Părinte, să judece viii și morții. Cale de viață S-a făcut nouă, plină de lumină și de slavă, ca noi în lumină să umblăm întru Dânsul către Tatăl.

Veniți, iubiților, să umblăm în calea pe care Domnul ne-a arătat-o, ca să ajungem cu bucurie la împărăția Lui! Să luăm merinde și untdelemn în vasele noastre, că nu este mică lungimea acelei căi. Încingând mijlocul nostru în curăție și în adevăr, ca niște oameni, să așteptăm pe Stăpânul nostru. Să aprindem candelele

noastre şi viteješte să ne trezim, că aşteptăm pe Domnul nostru din ceruri a-L primi. Să nu dormităm, ca să nu se stingă candelele noastre, fiindcă strigarea aceea de năprasnă se face: „Iată Mirele, ieşiţi întru întâmpinarea Lui toţi cei ce L-aţi iubit pe El şi v-aţi pregătit pe voi a-L vedea pe El cu slavă". Că pe toţi, cei ce L-au dorit pe El, îi va bucura în cămara cea luminată şi veşnică.

Veniţi, dar, prietenii mei! Vedeţi, ca nu cumva, făcându-se strigarea aceea, să se afle cineva din voi cu candela stinsă, neavând în ea untdelemn, şi, îmbrăcat fiind cu haină de mâhnire, se va osândi în întunericul cel mai dinafară şi în munca cea fără de moarte şi veşnică, unde este plângerea şi scrâşnirea dinţilor.

Să ne străjuim pe noi înşine, iubiţii mei, că nu ştim când Domnul nostru va veni! Căci ca un fur noaptea şi ca un laţ, aşa va veni acea înfricoşată zi; ca un fulger prea iute, aşa va fi venirea Domnului. Că va trâmbiţa şi morţii se vor scula, şi pământul din temeliile lui se va cutremura şi cerurile împreună cu puterile lor se vor clăti. Vai mie, iubiţii mei, cine va cuteza în ceasul acela? Toată suflarea va tremura şi se va înfiora, însă darul Mântuitorului va împuternici şi va bucura inimile drepţilor şi se vor răpi în nori spre întâmpinarea Lui, iar cei ce sunt asemenea mie, leneşi şi fără grijă, vor tremura şi vor rămâne pe pământ.

Deci, să ne uşurăm puţin pe noi înşine de la pământ, iubiţii mei, şi uşor ne vom înălţa la cer. Ce ne va folosi pe noi lumea aceasta, că ne legăm pe noi cu grijile ei? Sau ce vom câştiga din împodobirea hainelor noastre, fără numai foc nestins? Sau ce ne pricinuieşte nouă iubirea bucatelor, fără numai muncă veşnică? Să ştiţi că de nu ne vom nevoi în această scurtă vreme, acolo ne vom căi şi ne vom chinui în veacul veacului.

Fraţii mei cei doriţi, pentru ce ne lenevim? De ce ne trândăvim? Pentru ce, pe noi înşine nu ne pregătim? Că iată, ziua Domnului cea mare şi înfricoşată s-a apropiat de noi. Pentru ce toată grija cea nefolositoare nu o lepădăm de la noi şi nu ne uşurăm de greutatea lucrurilor pământeşti? Oare nu ştiţi că uşa este strâmtă şi necăjită, şi cel bogat şi nemilostiv nu poate intra prin ea? Că iubeşte pe cei necâştigători şi pe cei ce s-au chinuit pe sine de bună voie pentru Hristos, în pustnicie, în priveghere, în multă rea-pătimire şi pe cei ce s-au pregătit să vadă pe Mirele Cel fără de moarte cu slavă, care vor moşteni împărăţia cerurilor.

Iată, iubiţilor, uşa ne strigă pe noi: „Veniţi, alergaţi către mine". Iată şi maica noastră, Ierusalimul, cu dorire zice către noi: „Veniţi, fiii mei cei doriţi, veniţi către mine. Înmulţească-se numărul vostru în cămara de Mire a Domnului, mărească-se cetele voastre întru lumină, împreună cu sfinţii îngeri! Să vă văd pe voi cu slavă şi cu bună cuviinţă, cu bucurie şi cu veselie. Doriţi-mă pe mine, fiii mei, precum vă doresc eu pe voi! Nimic să nu câştigaţi pe pământ, nici să vă îngrijiţi pentru ceva, ci sârguiţi-vă cu osteneală, că iată Mirele vine, gata de a ieşi pe norii cerului cu slava binecuvântatului Părinte şi, pe nume, pe fiecare va striga, şi îl va rândui pe el în ceata sfinţilor, în lumina cea negrăită, în viaţa cea nestricăcioasă şi fără de moarte şi veşnică, după ostenelile lui, acolo de unde a fugit durerea, scârba şi suspinul".

Deci, acestea toate ştiindu-le, să ne sârguim, rogu-vă pe voi, fiii mei, să ne sârguim în această vreme scurtă, să nu ne lenevim aici, iubiţii mei, ca să nu ne căim în vecii cei nesfârşiţi, unde nu ne vor folosi pe noi lacrimile şi suspinurile, unde nu mai este pocăinţa de aici! În sârguinţa voastră, iubiţii mei, îngerii şi arhan-

ghelii se bucură, iar în trândăvirea voastră, vrăjmaşul se bucură şi se veseleşte. Sârguiţi-vă, fiii mei prea doriţi, rogu-vă pe voi, sârguiţi-vă, ca eu să mă veselesc de voi şi voi de mine în viaţa cea veşnică.

Cad către Tine, Doamne al meu, Iisuse Hristoase, Fiule al lui Dumnezeu Celui viu, dăruieşte-mi şi mie şi tuturor celor ce Te iubesc pe Tine, a Te vedea pe Tine cu slavă şi cu bucurie în împărăţia Ta şi să o moştenim pe ea împreună cu cei ce Te doresc şi Te iubesc pe Tine!

Iubiţii mei, de ne vom lenevi aici, nu avem ce răspunde în ziua aceea înfricoşată, fiindcă nu vom afla îndreptăţire pentru păcatele noastre. Pentru că, după ce Domnul şi Mântuitorul nostru S-a pogorât la noi, toată îndreptăţirea noastră a pierit. Că ne-a dăruit nouă viaţă veşnică. Vrăjmaşi eram şi S-a împăcat cu noi Domnul nostru, pământeşti eram şi ne-am făcut cereşti; muritori, şi fără de moarte ne-am făcut. Robiţi şi robi păcatului ne-am aflat şi ne-am slobozit; pierduţi şi risipiţi şi ne-am adunat; neputincioşi şi ne-am tămăduit; nemiluiţi şi ne-am miluit; păcătoşi şi ne-am mântuit. Pământ şi cenuşă eram şi fii ai lui Dumnezeu ne-am făcut; goi şi ne-am acoperit. Ne-am făcut şi moştenitori ai Fiului lui Dumnezeu.

Iată, acestea toate ne-a dăruit nouă Domnul nostru, după ce S-a pogorât pe pământ şi S-a întrupat pentru noi. Pentru toate acestea, ce vom răsplăti noi, iubiţilor, Celui ce a fost scuipat pentru noi, a fost bătut cu bice, a fost răstignit şi pălmuit; batjocorit de cei pângăriţi şi fără de lege, păcătoşi şi prea ticăloşi? Cu ce putem răsplăti noi, ticăloşii şi păcătoşii, Domnului nostru pentru acestea toate? Vai nouă, dacă ne vom lenevi, că răspuns nu avem înaintea Lui! Deci, veniţi, iubiţii mei, să lepădăm de la noi toată grija veacului acesta deşert şi

trecător şi, cu sârguinţă mare şi cu osârdie, să-I slujim Lui, că El este Domnul nostru şi Stăpânul. Că iată, ziua Lui s-a apropiat cu adevărat şi venirea Lui a sosit cu sârguinţă la noi.

Veniţi dar, iubiţii mei, să ne pregătim şi să priveghem, aşteptând pe Domnul nostru, Mirele Cel fără de moarte. Iată a răsărit, iată a venit, noaptea a trecut şi ziua s-a apropiat. Fiii luminii, ajungeţi la Lumină. Ieşiţi cu bucurie, întâmpinaţi în lumină pe Domnul nostru. Arătaţi-I Lui bunătăţile voastre. Aduceţi-I Lui nevoinţa voastră, lacrimile voastre şi toate necazurile pe care le-aţi răbdat pentru dorirea şi dragostea Lui. Deci, să nu vă trândăviţi, nici să vă leneviţi, ci răbdaţi puţin, şi nimeni din voi să nu privească înapoi, ci sus, la frumuseţea cea cerească, să-şi aibă ochiul, la bucuria Mirelui Celui fără de moarte, ca şi sufletul nostru să se sature de slava privirii Lui şi de strălucirea şi podoaba Lui.

Cel înfrânat să nu se împuţineze cu sufletul, că masa împărăţiei îl aşteaptă pe el; cel însetat să rabde, că iată desfătarea raiului i s-a pregătit lui. Cel priveghetor şi cântător, rugător şi plângător să se întărească, deoarece darul cămării de Mire a Domnului său îl va mângâia.

Deci, acestea toate ştiindu-le, nimic să nu câştigăm pe pământ, fraţii mei iubiţi, că fiecare din noi, în ziua aceea va arăta ce faptă bună a câştigat aici, sau care osteneală, sau care nevoinţă, sau care priveghere.

Oare, fraţii mei, când îşi vor arăta mucenicii rănile schingiuirilor şi ale muncilor, şi pustnicii pustnicia şi înfrânarea şi răbdarea lor, necazurile, sărăcia şi lacrimile, oare, trândavii şi leneşii, cei care fără de folos şi-au petrecut viaţa lor, cu ce se vor lăuda? Cu adevărat, vai lor că s-au trândăvit! Vai lor că au defăimat!

Veniți, prietenii mei, veniți, să ne sârguim! Veniți să cădem către Dânsul, să plângem și să ne tânguim înaintea Lui ziua și noaptea fără de rușine întru rugăciunile noastre, în cântarea de psalmi, ca să ne dăruiască luminare de suflet ca să pricepem meșteșugirile vrăjmașului și potrivnicului nostru, urâtorului de bine! Că aruncă înaintea noastră alunecări și sminteli și vătămare și mult câștig și răspândire a veacului acestuia, dulceață trupească și viață lungă aici pe pământ, frică în nevoință, lenevire în rugăciune, somn și odihnă trupească la cântarea de psalmi. Și pe cât acela se sârguiește, pe atât noi ne trândăvim. Și pe cât acela pândește, pe atâta noi trecem cu vederea, știind că zilele noastre s-au scurtat și vremea a sosit și Domnul slavei vine cu buna cuviință a frumuseții Sale și cu înfricoșata putere a împărăției Sale, ca să răsplătească fiecăruia după faptele sale.

Frică îmi este, iubiții mei, ca nu cumva să se împlinească la noi cuvântul Domnului care zice: *„Că vor veni de la răsărituri și de la apusuri și de la crivăț și de la mare, și vor ședea împreună cu Avraam și Isaac și Iacov în împărăția cerurilor, iar voi vă veți arunca în întunericul cel mai dinafară”* (Matei 8, 11-12).

* * *

Rogu-Te, dar, pe Tine, Lumina cea adevărată, Hristoase, Nașterea binecuvântatului Părinte, Chipul ipostasului Lui, Cel ce șezi de-a dreapta măririi Lui, necuprinse Fiule al lui Dumnezeu, Hristoase, lauda și bucuria celor ce Te doresc și Te iubesc pe Tine, bucuria și veselia celor ce Te așteaptă pe Tine, viața mea, mântuiește-mă pe mine, păcătosul, întru împărăția Ta, Lumina mea, Doamne! Argatul ce se ostenește așteaptă să își ia plățile. Vai mie, că se ostenește limba mea la

cuvântare de lauda Ta, Mântuitorule, dar după cum am făcut să nu îmi răsplătești mie, nici după lucrurile mele să Te mânii asupra mea, ci mântuiește-mă pentru darul Tău și îndură-Te spre mine, pentru milostivirea Ta! Că Tu ești binecuvântat împreună cu binecuvântatul Tău Părinte și cu Duhul Tău Cel Sfânt și de viață făcător și mângâietor, acum și de-a pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNT LA PĂRINŢII CE AU MURIT

Inima mea mă doare, suferiţi-mă, fraţilor, robi binecuvântaţi, veniţi de auziţi; căci se chinuieşte sufletul meu, mă dor rărunchii mei. Unde sunt lacrimile şi unde este umilinţa, ca să-mi spăl trupul meu cu lacrimi şi cu suspinuri? Cine m-ar fi mutat pe mine în loc nelocuit, unde nu este gâlceavă, care taie lacrimile, nici iarăşi tulburare, care împiedică plânsul? Şi înălţând glasul, aş fi plâns către Dumnezeu cu amare lacrimi şi aş fi zis în suspinuri: Vindecă-mă, Doamne, şi mă voi vindeca, deoarece cu covârşire mă doare inima mea, şi suspinurile ei nu mă lasă o clipă să iau răsuflare. Că văd, Stăpâne, că pe sfinţii Tăi, ca pe aurul cel ales, aşa îi iei din lumea aceasta deşartă, în odihna vieţii.

Precum lucrătorul de pământ cel înţelept, când ar vedea roadele că s-au copt bine, degrab le culege pe dânsele ca să nu se strice, aşa şi Tu, Mântuitorule, aduni pe cei aleşi, care se ostenesc cu cuvioşie. Şi noi, trândavii şi leneşii, de bună voie am rămas în asprimea noastră şi rodul nostru de-a pururea necopt a rămas, fiindcă nu are punerea-înainte, ca să se coacă bine în lucrurile cele bune şi să se culeagă cu cuvioşie în jitniţa vieţii. Că nu are lacrimi rodul nostru, ca să-l coacă pe dânsul; nici umilinţă, ca bine înflorit să se facă din stropirea lacrimilor. Nici smerenie, ca să umbrească

deasupra lui împotriva arşiţei celei mari; nici sărăcia, ca să nu se îngreuieze de cei potrivnici; nici dragostea lui Dumnezeu, rădăcina cea tare care poartă rodul; nici negrija de lucrurile cele pământeşti, nici priveghere, nici minte trează la rugăciune.

În locul acestor frumoase şi bune fapte le are pe cele potrivnice. Urgie cumplită şi mânie care vatămă rodul, ca să nu se facă de trebuinţă; multă câştigare care îl îngreuiază pe dânsul, mâhnire mare. Toate aceste primejdii, cum vor lăsa rodul să se coacă după cuviinţă, ca şi de folos să se facă Stăpânului său, Cerescului Lucrător de pământ?

Vai mie, o, suflete, vai mie! Grăieşte şi lăcrimează, lipsit fiind degrab de părinţii cei desăvârşiţi şi pustnici cuvioşi! Unde sunt părinţii? Unde sunt sfinţii? Unde sunt privighetorii? Unde sunt cei treji? Unde sunt smeriţii şi unde sunt blânzii? Unde sunt liniştitorii? Unde sunt înfrânaţii? Unde sunt cucernicii? Unde sunt săracii? Unde sunt umiliţii şi bineplăcuţii lui Dumnezeu, care stau în rugăciune curată înaintea lui Dumnezeu, ca îngerii lui Dumnezeu, care udă pământul din lacrimile lor dulci şi din umilinţă? Unde sunt iubitorii de Dumnezeu cei plini de dragostea Lui, care nu au câştigat nicidecum vreun lucru stricăcios pe pământ?

Ei, ridicând crucea lor, au urmat pe Mântuitorul, umblând cu întemeiere pe calea cea strâmtă, luând aminte cu deadinsul să nu cadă în prăpăstii, în pustie neumblată, fără de apă şi întunecoasă, ci, pe calea cea dreaptă a adevărului poruncilor lui Dumnezeu, plini fiind de-a pururea de luminarea poruncilor lui Hristos, călătorind în buna petrecere şi cu osârdie slujind lui Dumnezeu, necăjindu-se de bună voie în viaţa aceasta deşartă. Pentru aceasta, Dumnezeu, iubindu-i pe dânşii,

i-a adunat în limanul vieţii şi în bucuria cea veşnică să se bucure şi să se desfăteze, în raiul desfătării şi în cămara cea cerească, împreună cu Mirele Cel fără de moarte, în bucuria cea prea mare! S-au dus de aici către Dumnezeul Cel Sfânt, având candelele împreună cu ei pregătite.

Nu este acum în noi fapta bună a acelora, nici nevoinţa lor. Nu este în noi înfrânarea acelora, nu este în noi cucernicia şi blândeţea acelora, nu este în noi sărăcia lor, nu este în noi privegherea acelora, nici dragostea cea către Dumnezeu. Nu este în noi îndurarea lui Hristos, nici împreună-pătimirea mădularelor, ci toţi suntem sălbatici, răi, nesuferindu-ne unii pe alţii. Săgeţi înfocate sunt limbile noastre, ale unora împotriva altora, în fiecare ceas. Toţi căutăm cinste, toţi iubim să fim slăviţi, toţi iubitori de câştig, toţi suntem molateci, toţi suntem somnoroşi, toţi suntem vicleni. În bârfire puternici, în rugăciuni leneşi, a ne răspândi doritori, a ne linişti neputincioşi, în desfătare osârdnici, în înfrânare posomorâţi. În dragoste reci şi în mânie fierbinţi. În cele bune leneşi şi în cele rele sârguitori. Cine nu va plânge şi nu va jeli aşezarea noastră cea plină de moleşire?

Părinţii aceia, mai înainte de noi făcându-se buni Domnului, mântuindu-se, nu erau atât de molateci, nici în mai multe gânduri, ci numai un gând aveau: cum să se mântuiască. Oglindă bună erau tuturor privitorilor. Unul dintre dânşii putea să roage pe Dumnezeu pentru mulţi oameni. Doi dintre ei puteau să stea înaintea lui Dumnezeu în rugăciuni sfinte şi să roage cu cuvioşie pe Iubitorul de oameni Dumnezeu pentru mii.

Vai mie, o, suflete, vai mie! În care vreme suntem? Vai mie, iubiţii mei, în ce noroi de rele am ajuns! Voind, nu ştim, că de vreme ce nu se trezeşte ochiul sufletului

din multa orbire şi răspândire, pentru aceasta nu suntem în putere a lua aminte la necazul ce ne stă înainte. Cuvioşii şi drepţii, iată, acum se aleg şi se adună la limanul vieţii, ca să nu vadă necazul şi smintelile ce vin asupra noastră pentru păcatele noastre. Aceia se aleg şi noi dormităm, aceia se răpesc şi noi ne tragem şi ne batjocorim de lumea cea deşartă! Aceia se adună şi noi dormim, aceia se duc către Dumnezeu cu îndrăzneală şi noi ne răspândim pe pământ.

Venirea Domnului este la uşi şi noi ne îndoim. Trâmbiţa cea cerească este gata a trâmbiţa la porunca lui Dumnezeu şi a clăti toate cu înfricoşatul sunet, ca să scoale pe cei morţi, ca fiecare să-şi ia după fapta sa. Puterile cerurilor sunt pregătit,e în rânduielile lor, spre a se apropia cu frică înaintea Mirelui ce vine în slavă pe norii cerului să judece viii şi morţii, şi noi nu credem. Ce, oare, se va face în ceasul acela peste noi, fraţilor? Cum vom putea să răspundem lui Dumnezeu pentru lenevirea noastră? De nu ne vom sârgui acum şi nu vom plânge fără ruşine, pocăindu-ne bine în smerenia sufletului şi în blândeţe multă, cum vom plânge în necaz? Atunci, căindu-ne, vom zice fiecare din noi cu amare lacrimi: „Vai mie, păcătosului, ce se întâmplă? Cum a trecut viaţa moleşirii mele? Cu desăvârşire nu am ştiut cum se fură vremea mea, a răspânditului! Unde sunt acele zilele liniştite, pe care eu le-am petrecut în răspândiri, când trebuia să mă pocăiesc cu cenuşă şi cu sac?". Dar nimic nu vei folosi din multele graiuri!

Când iarăşi vom vedea pe sfinţi în slavă, zburând cu lumină pe norii cerului spre întâmpinarea lui Hristos, Împăratul slavei, iar pe noi, văzându-ne în mare necaz, cine, oare, va suferi ruşinea aceea şi cumplita ocară? Să ne trezim, o, fraţilor! Să ne trezim, iubiţilor! Să ne

deşteptăm, iubitorilor de Dumnezeu, fii iubiţi de Dumnezeu Tatăl! Să ne venim întru sine şi să ne adunăm puţin gândurile din deşarta viaţă! Să cădem către Dumnezeu cu multe lacrimi, să-L rugăm pe Dânsul fără ruşine şi cu sârguinţă, ca să ne izbăvească pe noi de focul cel nestins şi de amara muncă! Să nu ne despărţim de Preadulcele Stăpân, Care ne-a iubit pe noi şi S-a dat pe Sine pentru noi la moarte pe cruce.

Vouă tuturor mă plec, şi pe toţi vă rog eu, nevrednicul şi păcătosul, vărsaţi şi peste mine, trândavul, lacrimi în rugăciunea voastră şi cererea cea curată, ca şi eu să mă umilesc şi să lăcrimez împreună cu voi şi să se lumineze puţin inima mea cea oarbă pentru a căuta pe Dumnezeu, Mântuitorul Cel Sfânt, ca să-mi dăruiască osârdie desăvârşită, ca să mă pocăiesc cu sârguinţă, până când este vreme de a se primi lacrimile, şi împreună cu voi, fraţilor, mă voi mântui şi eu, nevrednicul! Vă rog, iubiţilor, primiţi rugăciunea păcătosului Efrem, fratele vostru cel trândav, şi să ne sârguim toţi, până avem vreme, pe Dumnezeul Cel Sfânt să-L facem milostiv, că, iată, la uşi stă Domnul să sfârşească veacul acesta deşert.

Alt cuvânt la părinţii ce au murit

În această zi, cea întâi şi bine însemnată, tainele Fiului Unuia-Născut cu preaslăvire cântându-le, să strigăm cu laude în Biserică, ce este Mireasă a lui Hristos, propovăduind nevoinţele Cuvioşilor Părinţi. Şi laude cântând celor ce locuiesc pustia, să spunem pătimirile celor ce au lăsat cetăţile şi cu dorire au voit să locuiască în pustie, spre folosul tuturor celor ce aud de dânşii. Măcar de s-ar fi aflat cineva departe, cu cel ce este de

faţă s-a numărat şi s-a făcut părtaş rugăciunilor Cuvioşilor Părinţi, ca să se mântuiască, cu rugăciunile ascultătorilor.

Nu sunt departe de noi Cuvioşii Părinţi, fiindcă dorirea lor de-a pururea este cu noi. Să nu-i despărţim pe dânşii de noi, ca pe nişte străini, că de-a pururea se roagă pentru păcatele noastre! Că nu sunt proşti, ci prea slăviţi; nici mici, ci prea cinstiţi; nici neînvăţaţi, ci dascăli tuturor oamenilor, cu lucrurile cele bune, fiindcă ei învaţă de la Stăpânul lor, şi rătăcesc prin munţi, ca nişte fiare hrănindu-se. Desăvârşiţi sunt, plini de dreptate, fiindcă sunt mădulare ale Bisericii. Nu se despart de turmă, de vreme ce sunt fii ai Sfântului Botez. Nu strică Legea, sfinţirea o păzesc, poruncile le străjuiesc. Nu se împotrivesc Legii, fiindcă sunt fierbinţi cu credinţa şi, când stau cinstiţii preoţi lângă Sfânta Masă să slujească Liturghie, ei, întâi, întinzându-şi mâinile, primesc cu credinţă Trupul Stăpânului, Cel ce este veşnic, fiind de-a pururea împreună cu dânşii.

Ei sunt ca nişte porumbei ce zboară la înălţime şi corturile lor le-au înfipt în cruce. Prin locuri pustii rătăcesc ca nişte oi şi, cum aud glasul Păstorului, îndată cunosc pe Bunul Stăpân. Neguţători sunt aceştia, care au ieşit să caute mărgăritarul cel bun; pătimitori sunt aceştia, iscusiţi în buna credinţă.

Plecaţi către mine urechile, ascultaţi un ceas, ca să vă povestesc petrecerea părinţilor ce locuiesc în pustie. Adunaţi-vă mintea în mijlocul pustiei şi acolo vom vedea minune şi slavă! Într-o clipă să ne ducem, chipuri bune şi minunate ale petrecerii lor să zugrăvim, că dorul lor mult mă sileşte pe mine, ca, ducându-mă, să iau din comorile lor. Viaţa lor mă înfricoşează, pe ascuns vreau să mă apropii de dânşii, însă aceasta este din bunăvoinţa lor.

Când vor pleca genunchii ca să se roage, într-o clipă pot să mă facă întărit pe mine, cel ce sunt putred. Când mâinile le întind, ridicându-le la cer, se îndreptează cuvântul meu ca să laud cu credință. Când fac ei litanie, atunci mi-a venit minte și m-am bucurat de blândețea lor. Însă, un nor de lacrimi vărsând vreunul dintre dânșii pentru greșelile mele, îndată este auzit. Însuși lui Hristos s-au asemănat sfinții, și de la Dânsul câștigă case cei din pustie. Că nu oprește niciodată comorile cele bune de la cei ce vin în al nouălea sau în al zecelea ceas, ci dau, ca și Stăpânul Cel Bun, plata lucrătorului ce în al unsprezecelea ceas a venit la lucru în vie. Cu osârdie s-a deschis visteria și bogăția se dă celor ce voiesc să se apropie să se împodobească de slavă, cu care ei sunt împodobiți de-a pururea.

Și iarăși se cuvine a privi chipuri bune, prea slăvite, și următori a ne face petrecerii acestora. Dacă cineva se va sârgui să se ducă să se împodobească cu haina pe care o au ei, se îmbogățește cu bogăția acelora. Măcar de va rămâne cineva lângă dânșii, îndată încep a dărui celor ce le cer rugăciunile, precum dăruiesc tuturor celor ce cer, și tuturor le dau cele pe care ei le au.

Apropiați-vă să luăm de la dânșii bună dăruire, rugăciune și desfătare! Să luăm dragostea lor, care este prea slăvită, mai mult decât piatra scumpă și decât smaraldul cel prea slăvit și, în loc de mărgăritar, să luăm credința lor, puterea cea prea slăvită, pentru care ei rătăcesc prin munți și prin dealuri, prin peșteri și prin crăpăturile pământului!

Dăruiește-mi, Doamne, putere, întemeiere limbii mele, ca să nu înceteze a povesti petrecerea acestora și să nu fie necunoscută strălucita lor nevoință.

Deci, ridicându-ne, să aruncăm de la noi armele satanei și curățindu-ne inimile noastre, aripi de porumbițe să ne facem și să zburăm ca să ajungem să vedem învățătura lor, a celor care au părăsit cetățile și gâlcevile și mai vârtos au iubit munții și pustia. Ducându-ne, să vedem lăcașurile lor și cum stau ca niște morți în morminturi, să vedem desfătarea cu care se desfătează ei de-a pururea în veselie, în mijlocul munților. Ducându-ne, să vedem pe cei ce au urât lumea și mai vârtos au dorit a petrece în pustie. Ducându-ne, să vedem trupurile acelora, care cu părul lor s-au împodobit. Ducându-ne, să vedem sacii acelora, pe care, purtându-i cu bucurie, slăvesc pe Dumnezeu. Ducându-ne, să vedem fețele acelora, care cu mâhnirea își strălucesc sufletele. Ducându-ne, să vedem împreună cu dânșii pe îngeri, cântând și slăvind în multă bucurie. Ducându-ne, să vedem paharele cu apă amestecate cu lacrimile lor. Ducându-ne, să vedem mesele acelora pline de-a pururea cu verdețuri sălbatice.

Veniți să vedem pietrele acelora, cum le pun totdeauna sub capul lor! Ducându-ne, să luăm din perii sfinților, ca să avem nouă înșine blând pe Stăpânul. Tâlhar de îi va vedea pe dânșii, îndată, căzând, se închină, pentru că totdeauna sunt împodobiți cu crucea. Când animalele sălbatice văd sacii acelora, îndată se îndepărtează, pentru că mare minune văd. Pe toate târâtoarele le calcă în picioare, fiindcă sunt încălțați cu credința dreptății.

Iar când îi va vedea pe dânșii satana, îndată se înfiorează și, strigând cu durere, se depărtează numaidecât, fiindcă au sfărâmat mulțime de curse, în urma lor lăsându-le, și nicidecum nu au putut să nedreptățească pe drepți. Că nu erau moleșiți ca noi, nebunii, ci vitejește

băteau război cu vrăjmaşul, până ce desăvârşit au zdrobit pe satana sub picioarele lor. Pentru aceea au defăimat bântuielile lui şi nu s-au îngrozit de toate meşteşugurile lui. Bogăţie de le-ai arăta lor, întru nimic o socotesc şi, defăimând-o, ca pe nişte pietre o calcă, fiindcă au bogăţia cea din ceruri cu sfinţii îngeri. Foamea nu îi necăjeşte pe dânşii, că sunt plini de Pâinea Vieţii, a lui Hristos, ce S-a pogorât din ceruri. Nici setea nu îi arde pe dânşii, că de-a pururea au în sufletul lor, asemenea şi în inima lor, pe Hristos, Izvorul Cel viu. Vicleanul satana nu poate să tulbure vreun gând al lor, că pe Piatră şi-au pus temelia. Locuiesc în peşteri şi în văi ca în nişte cămări, iar munţii şi dealurile pe care le au împrejur le iubesc ca pe nişte ziduri înalte. Masă le este tot pământul şi munţii, iar cină le sunt verdeţurile sălbatice. Băutura cea mare a lor este apa din păraie, iar vin îl iau din găurile pietrelor.

Limbile lor sunt biserici, prin care de-a pururea săvârşesc rugăciunile lor. Douăsprezece ceasuri, precum are ziua, le este rugăciunea către Stăpânul lor. Slavoslovia, pe care o cântă în munţi şi în peşteri, jertfă bineprimită se aduce lui Dumnezeu. Ei îşi sunt loruşi preoţi şi tămăduiesc bolile noastre prin rugăciunile lor, fiindcă totdeauna sunt rugători ai noştri. Nu cugetă înalt, nici nu caută primele locuri, că slava lor este smerita cugetare, următori făcându-se lui Hristos, Cel ce a sărăcit pentru noi, ticăloşii. Nu îşi caută odihna în lume, fiindcă aşteaptă odihna cea de dincolo.

Să ne facem asemenea celor ce locuiesc în munţi, la fel şi părtaşii petrecerii lor, fiindcă aceştia rătăcesc împreună cu fiarele, ca nişte fiare; asemeni păsărilor zboară prin munţi. Se hrănesc ca cerbii împreună cu animalele sălbatice, iar masa lor totdeauna este pregătită,

că iarbă şi buruieni mănâncă. Ca nişte luminători se arată, rătăcind prin munţi, şi toţi care cu multă dorire se apropie de dânşii se luminează de lumina lor. Zid întemeiat sunt părinţii în pustie, pentru aceea aduc pace în locul unde locuiesc. Oriunde ar ajunge, chiar unul singur din părinţi, toată pacea este împrejurul lui. Pe dealuri umblă ca porumbii, asemeni vulturilor din munţii cei înalţi.

Şi împăratului poate că strâmt îi este palatul, dar lor, desfătate le sunt crăpăturile pământului. Haine de păr purtând Cuvioşii Părinţi, mai vârtos se bucură decât cel ce poartă porfiră. S-a stricat porfira, însă sacul sporeşte prin răbdarea Sfinţilor Părinţi, fiindcă s-au îngreţoşat de mândrie şi iubesc multa smerenie. Au urât toată slava lumii celei deşarte şi, iată, se slăvesc de toţi oamenii pentru smerenia şi blândeţea cea multă. Nu au împăraţii odihnă precum au Părinţii în pustie, pentru că Hristos le este bucuria lor şi pasc ca nişte fiare buruieni în pustie, fiindcă aşteaptă raiul cel veselitor. Iar când vor slăbi, rătăcind prin munţi, se aşează pe pământ şi desfătare este aceasta pentru ei. Când vor dormi, cu sârguinţă se trezesc, şi ca nişte trâmbiţe laudă pe Hristos Cel dorit. Cetele îngerilor de-a pururea sunt împreună cu dânşii, îi înconjoară şi îi străjuiesc.

Darul Stăpânului de-a pururea este cu dânşii şi nu lasă pe vrăjmaşul să se ascundă de ei şi să nu-l ştie. Când pleacă genunchii, tină fac cu păraiele lacrimilor, iar când vor pecetlui lauda lor, Stăpânul se scoală şi slujeşte robilor Săi. Când se face dimineaţă, îndată ridicându-şi aripile lor, zboară în toată lumea, fiindcă nu este ştiută locuinţa Sfinţilor Părinţi, că aceasta este în Eden. Unde va apune soarele, acolo rămân, şi unde îi va ajunge noaptea, acolo lăcaş îşi fac. De mormânt nu se

îngrijesc, că morţi sunt, răstigniţi fiind lumii prin dorirea lui Hristos, că unde a săvârşit postul vreunul dintre dânşii, acolo i s-a făcut mormântul.

Mulţi dintre dânşii şi-au plecat genunchii la rugăciune şi s-au odihnit cu blândeţe înaintea Stăpânului. Alţii, iarăşi asemenea, rezemându-se de piatră, sufletele şi-au dat Stăpânului lor. Altul, singur în munte umblând, a murit şi s-a făcut locul mormânt, împreună şi îngropător. Altul, iarăşi, pe sine închipuindu-se, s-a îngropat, întărit fiind cu darul Stăpânului său. Altul, iarăşi, păscând verdeaţa Stăpânului, dormitând şi-a dat duhul lângă a sa masă. Şi altul, iarăşi, stând la slavoslovie, s-a răpit de la dânsul glăsuirea suflării sale. Altul, stând în munte, cântând şi rugându-se, a venit ispita şi i-a pecetluit rugăciunea. Aşteaptă glasul care îi va scula pe dânşii şi înfloresc ca nişte flori care împrăştie bună mireasmă. Când i se va porunci pământului să scoată pe morţi, îndată odrăslesc, ca nişte crini înflorind, şi atunci Stăpânul, în loc de multă osteneală, pe care ei au răbdat-o pentru dragostea Lui, viaţa cea veşnică le dăruieşte.

În loc de păr, cunună de împletitură prea slăvită, şi în loc de haine de păr, în care rău pătimeau, le dă lor prea slăvita haină de nuntă; în loc de buruieni şi de lipsa apei, Hristos Se face lor mâncare şi băutură. În loc de crăpăturile pământului, în care ei au locuit, le dă lor Hristos raiul cel mare. Fiindcă au iubit să aibă necaz în lume, le dăruieşte lor bucuria cea mare, că nu este cu putinţă a arăta prin cuvânt multa veselie în care vor intra toţi sfinţii, care în lumea aceasta de bună voie s-au necăjit şi s-au nevoit împotriva spurcatelor patimi, au biruit pe vrăjmaşul şi au păzit poruncile lui Dumnezeu cel Preaînalt.

Pentru aceea, pe sfinţi îi fericesc îngerii şi zic către dânşii: „Fericiţi sunteţi voi, care pentru dragostea lui Hristos bine aţi ocârmuit înţelepciunea voastră şi, cu multă răbdare, luntrea voastră aţi îndreptat-o în poruncile lui Hristos, Preabunul Stăpân. Pentru aceea aţi ajuns la limanul cel liniştit, îndulcindu-vă de Hristos pe Care L-aţi dorit. Iar acum ne bucurăm împreună cu voi, o, fericiţilor, că aţi scăpat de cursele vrăjmaşului şi aţi venit către Hristos, Cel ce v-a încununat pe voi, şi sunteţi moştenitori ai împărăţiei Lui, slăvind cu osârdie Sfânta Treime, Căreia I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, în veci. Amin".

CUVÂNT DE PATRU SILABE

Şi vicleanul diavol fiind biruit de tot, se tânguia şi zicea cu plângere: „Vai mie, ticălosului, ce am pătimit, vrednicul de jale? Cum, biruit fiind, m-am dus? Şi pricinuitorul ruşinii acesteia sunt eu, cel ce am pornit război de multă vreme cu dânşii. Că, după ce am fost biruit şi la prima şi la a doua lovire, îndată trebuia să pricep că Hristos a fost cu dânşii, dar eu, luptându-mă cu sfinţii, am crescut plata lor spre a mea necinste şi, biruit fiind, m-am dus cu multă ruşine, rănit fiind la cap. Că am pus curse ca pe dânşii să-i vânez, iar ei, trecându-le, capul meu l-au sfărâmat. Săgeţile mele ascuţite, pe care le trimiteam împotriva lor, ei, luându-le, cu dânsele m-au ucis. Eu pe dânşii îi luptam cu patimi de multe feluri, iar ei m-au biruit cu puterea Crucii.

Deci, după dreptate pătimesc acestea eu, prea nebunul, iscusiţi arătându-i pe biruitori, chiar nevrând. Că se cuvenea să mă înţelepţesc din ceea ce am pătimit de la Hristos, căci toată puterea mea s-a surpat de Dânsul, că am lucrat atunci ca El să fie răstignit, dar moartea Aceluia pe mine m-a dat morţii.

La fel am pătimit de la mucenici, de ocară, de ruşine şi de râs făcându-mă. Că am pornit pe împăraţi şi muncile am pregătit, ca, văzându-le, să se teamă şi să se lepede de Hristos, iar ei, nu numai că nu s-au temut de

muncile cele de multe feluri, ci şi până la moarte au mărturisit pe Hristos. Aşa şi acum, vrând a-i birui pe aceştia prin războaie, biruindu-mă, am fugit de la aceştia cu mare ruşine. Nu mai pot suferi ocara sub care m-am supus; mult fălindu-mă, de oameni proşti se surpă toată stăpânirea şi puterea mea.

De aceea, nu ştiu ce să mai fac sau ce să mai răspund; cei proşti şi neînvăţaţi cununa biruinţei au luat, iar eu, ticălosul, ruşine mi-am adus. M-am întunecat, m-am înfricoşat, a lipsit tăria mea, deci, ce să mai fac, vrednicul de jale, şi ce să mai lucrez, nu ştiu. Fugind de la aceşti viteji nevoitori, mă voi duce către prietenii mei cei leneşi cu voinţa, unde nu-mi este osteneală, nici meşteşugiri. Că, de la ei luând legături, îi leg pe dânşii cu ele. Şi, legându-i pe dânşii cu legăturile care lor le plac, îi am supuşi ca pe nişte robi, care de-a pururea fac voile mele de bună voie, ca, măcar aşa biruindu-i, puţin să-mi mai vin întru sine şi să mă laud întru dânşii, ca un viteaz şi biruitor. Că, deşi ei cu voie cad în prăpastie, eu mă bucur de pieirea lor şi îi povăţuiesc pe calea pierzării, ca să-i am părtaşi în focul cel nestins".

Cuvânt de şapte silabe

Deci, ştiind, fraţilor, neputinţa lui, la noi înşine să luăm aminte, râvnind părinţilor. Dacă vom umbla pe calea pe care ei au umblat, vom afla în ea pe Domnul Iisus, Care S-a făcut povăţuitor şi ajutător al nostru. Când va vedea vrăjmaşul pe Hristos, Lumina cea adevărată, că este cu noi, nu va îndrăzni să caute drept la noi, că Lumina aceea din noi îi orbesc ochii.

Deci, precum am mai zis, iubitorilor de Hristos fraţi, să ne sârguim a ne curăţi inimile noastre, ca să vină spre ajutorul nostru darul Duhului, şi vrăjmaşul nu va mai avea putere împotriva noastră. Noi, nebunii, îi dăm lui putere, când ne depărtăm pe noi înşine de la Dumnezeu, prin lepădarea sfintelor porunci şi, după ce ne va afla pe noi lipsiţi de Dar, vrăjmaşul ne povăţuieşte uşor la calea lui.

Deci, rogu-vă pe voi şi mă cuceresc totdeauna, să fugim de vicleanul, să ne depărtăm de la dânsul, să dezlegăm şi legăturile cu care ne-a legat pe noi prin voia noastră. Să alergăm la Hristos, purtând jugul cel bun şi uşor al milostivirii Lui, ca, umblând în calea cea bună a poruncilor lui Hristos, să ajungem la cetatea pe care a pregătit-o Dumnezeu celor ce Îl iubesc pe El.

Lui I se cuvine cinstea şi marea cuviinţă, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

DESPRE FRICA SUFLETELOR

Eu, Efrem, păcătosul, sunt moale şi trândav spre nevoinţa cea duhovnicească, însă vă vorbesc vouă, nevoitorilor, iubitorilor de Dumnezeu, fraţilor mei, despre ceea ce eu mă biruiesc totdeauna pentru moleşirea gândului meu. Voiesc a vă vesti vouă, iubiţii mei, o frică mare şi cutremur al sufletului meu, ce mi s-a întâmplat într-o zi mie, ticălosului şi răspânditului:

Şedeam deosebi într-un loc fără de gâlceavă, liniştit şi înalt, şi gândeam întru mine şi grăiam de cele ale vieţii acesteia, de grija, de tulburarea, de gâlceava ei. Şi, lăcrimând, vorbeam către mine: „Cum viaţa aceasta trece ca o umbră şi ca un drumeţ şi iute aleargă pe alăturea, şi ca o floare de dimineaţă se veştejeşte?". Şi ziceam, mâhnindu-mă şi suspinând: „Cum aleargă veacul acesta, noi nu ştim, fiindcă suntem legaţi, pentru moliciunea noastră, în lucruri şi în gânduri necuvioase".

Acestea cugetându-le, pe neaşteptate am ridicat ochii mei la cer şi m-am făcut ca într-o uimire şi frică mare a căzut peste mine şi priveam cu ochii inimii mele pe Domnul, şezând cu multă slavă şi zicând către sufletul meu aşa: „Pentru ce, suflete, pe cămara ta cea cerească, cea plină de lumina slavei, ai urât-o? Pentru ce, suflete, mireasa Mea, urăşti pe Mirele tău Cel preacurat şi fără de moarte? Pentru ce, suflete, ai urât

bunătățile pe care ți le-am pregătit în lumina vieții? Pentru ce, suflete, te-ai făcut străin de Mine, cu lucruri și cu gânduri necuviincioase? Pentru ce, suflete, nu te sârguiești a te afla pregătit la venirea Mea? Pentru ce, suflete, nu ții candela ta, așteptând împlinirea strigării: „Iată Mirele a venit, ieșiți întru întâmpinarea Lui cu bucurie"? (Matei 20, 6). Pentru ce, suflete, nu te-ai sârguit a-ți pregăti îmbrăcăminte vrednică de nuntă? Pentru ce, suflete, nu intri cu bucurie în cămara cea cerească și sfântă? Pentru ce, suflete, Mă urăști pe Mine Cel Bun, Care am izbăvit viața ta din moarte? Eu, suflete, M-am dat la moarte pentru tine, ca să te logodesc pe tine mireasă Mie. Eu, suflete, ți-am dat cu îndestulare spre moștenire împărăția. Eu, suflete, toate bunătățile Mele ți le-am dat ție ca un Împărat. Eu, suflete, și om M-am făcut pentru tine, vrând a izbăvi viața ta din stricăciune. Eu, suflete, mai mult decât toate lucrurile Mele, am cinstit și am înălțat viața ta. Eu, suflete, cămară în ceruri ți-am pregătit, și pe îngeri i-am făcut să slujească înaintea ta, în cămara pe care am pregătit-o ca să intri acolo cu bucurie, iar tu, suflete, ai urât pe Cerescul Mire și bunătățile cele negrăite pe care ți le-am pregătit. Oare, cine este care dorește mai mult decât Mine să mântuiască toată zidirea cu îndurările sale? Care tată dă viață precum Eu? Că pe Mine M-ai părăsit, suflete, și ai iubit pe cel străin și urât".

În ceasul acela, fraților, m-am înfricoșat cu frică mare, luând aminte cu ochii minții mele graiurile Domnului cele înfricoșătoare, și de rușinea cea mare a sufletului meu, m-am temut, m-am cutremurat. Am amuțit de frică și de rușinea cea mare. Gândeam unde mă voi ascunde, nesuferind ocara rușinii aceleia și ziceam: „Veniți munți și acoperiți pe cel păcătos și

păgân". Și, ridicând glasul, am plâns, plecându-mi capul meu, rușinându-mă și plângându-mă pe mine, și am zis așa: „Pentru ce am ieșit din pântece ca să întărât pe Domnul Cel Sfânt și Bun și Îndurat? M-am lepădat de zămislirea pântecelui și de creșterea trupului. M-am lepădat de darurile cele cerești și de sfintele tămăduiri ale darului Tău". Cu toate acestea, plângând, am căzut și m-am rugat cu durere și cu tânguirea inimii mele și am strigat cu lacrimi, zicând așa: „Auzi, o, Stăpâne, plângerea mea și primește graiurile cererii mele, pe care le aduce păcătosul, rușinându-se de Tine, îndelung-Răbdătorule, Milostive și Îndurate! Să nu-mi faci după toate lucrurile mele, nici să-mi pomenești întărâtările cele prea rele, cu care am întărâtat darul Tău, o, Stăpâne, Bunule! Ci, mai vârtos, dăruiește-mi mie, păcătosului, puțină vreme, ca să aflu timp de pocăință, Iubitorule de oameni, Bunule. A purtat darul Tău mulțimea de fărădelegi a tinereților mele, iar acum să poarte darul Tău lepădarea bătrâneților, întărâtarea și obrăznicia mea. Eu însumi știu, îndelung-Răbdătorule, jurământul cu care Te-ai jurat asupra Ta Însuți, zicând: *«Eu nu voiesc moartea păcătosului, ci ca păcătosul să se întoarcă de la calea sa și să fie viu»* (Iezechiel 33, 11).

Stăpâne, Îndurate, Iubitorule de oameni, Bunule, Te-ai jurat în îndurările Tale, că nu voiești moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu. Milostivește-Te spre mine, păcătosul, cel ce Te jur pe Tine întru milostivirea Ta: Curățește-mă, Îndurate; iartă-mă, și nu îmi socoti obrăznicia jurămintelor mele, Cel ce cerci inimile și rărunchii oamenilor, încă și aducerile aminte toate. Însuți știi, o, Stăpâne, că din amărăciunea durerii sufletului am îndrăznit a vorbi acestea înaintea Ta. Vezi, Hristoase Mântuitorule, izvoarele lacrimilor mele, sfărâ-

mările și suspinurile nevrednicului meu suflet și să nu vină judecata cea înfricoșată și să mă acopere pe mine și să mă ia nepregătit și rușinat, ci, mai vârtos, darul Tău să-mi dea mie puțină vreme de adevărată pocăință. Nu poate darul Tău, mult-Îndurate, să lase pe păcătosul ce lăcrimează din tot sufletul, ce se apropie și cere iertare păcatelor pe care le-a făcut!".

A auzit Cel Sfânt și Bun glasul meu și plângerea lacrimilor mele și m-a miluit pe mine. Și acum, ajută-mă, îndelung-Răbdătorule, ca un Bun, ca și eu să fac rod de pocăință. Pentru aceasta, Te rog pe Tine să îmi dăruiești vreme de pocăință.

Își aduce aminte totdeauna Mântuitorul și mă trage la viață ca să mă mântuiesc. Când îmi aduc aminte de ziua și de ceasul acela în care mi s-a făcut frica aceasta groaznică, mă îngrozesc și lăcrimez în suspinuri. Iarăși îndată uit toate deodată: rugăciunea, lacrimile, frica și vremea pocăinței cea dată mie cu darul lui Dumnezeu. Pentru ce, oare, mi se întâmplă mie acestea: asprimea, lenevirea, uitarea și mă fac, pe neașteptate, fără de rușine și fără de frică, înalt și mânios, neavând nicidecum înaintea ochilor nici frică, nici judecata ce va să fie? Au doară nedrept este Dumnezeu, sau voiește a Se supune lucrurilor mele? Să nu fie!

Pe voi, pe toți, vă rog, iubitorilor de Dumnezeu, prietenii mei, rugați-vă pentru mine, păcătosul și prea micul, către Înduratul și Iubitorul de oameni Dumnezeu, că pentru aceasta am vestit întâmplarea mea, ca doar să-mi dobândesc mila lui Dumnezeu. Știu că de veți voi, veți putea ajuta păcătosului în rugăciuni și cereri către Dumnezeu. Știu eu că cererea multora poate, că și pe Apostoli i-a izbăvit din temnițe, din legături și de la moarte. Ajutați, cei ce vă temeți de Domnul, vărsați

cererea voastră pentru mine, ca să strălucească dumnezeiescul dar în sufletul meu și să-mi lumineze mintea mea cea întunecată și mă voi face, cu ajutorul rugăciunilor voastre, prea osârduitor și vrednic de pocăință. Și, după ce va veni darul în sufletul meu, toată amărăciunea mea se va îndulci. Că venirea darului aduce dulceață, liniște și umilință. Și se îndulcesc în inimă valurile darului și ale luminării Sfântului Duh și astfel uită sufletul cele pământești și patimile cele trupești și vătămătoare, și de aceea încălzesc valurile darului mintea și sufletul. Valurile din suflet se aseamănă grădinii împărătești, care este plină de roade bune și de saduri aducătoare de rod, care au și gusturile de multe feluri, bună mireasmă, veselie ochilor și gurii dulceață, și mirosiri iubite și primite. În acest fel sunt valurile darului: luminează, îndulcesc, veselesc. Fericit este sufletul care are valurile darului în el: se luminează, se îndulcește, se veselește de vedenie și de bună mireasmă se umple. Iarăși zic: Fericit este sufletul care are toate darurile. Nimic nu vede unul ca acesta pe pământ, ci este atras către Dumnezeu. Că dulceața și darul cămării de Mire nu îl lasă pe el a se răspândi.

Iată, iarăși cad către ușile Stăpânului meu, rugându-mă, cucerindu-mă, închinându-mă și zicând de-a pururea: Iartă-mi greșelile mele, îndelung-Răbdătorule, că de folos este robului a nu fugi de mâinile Stăpânului său, când Îi greșește Lui, ci mai vârtos a îngădui în toată smerita cugetare a inimii sale, că așa și oamenii s-au obișnuit a ierta robilor greșelile. Și, dacă oamenii, fiind muritori și răi, iartă celor împreună robi greșelile, cu cât mai vârtos Stăpânul Cel Sfânt și Bun, Ziditorul nostru al tuturor și Domnul, Cel mult-Îndurat și Milostiv, îndelung-Răbdător și mult-Milostiv, va ierta fărădelegile și

păcatele păcătoşilor ce totdeauna cad către Dânsul? Că şi El Însuşi, Comoara milei, cere de la noi osârdia cea mică, şi îndată dăruieşte şi îmbogăţeşte pe cei ce Îl caută pe El cu toată zdrobirea inimii. Că se aseamănă comoara unui izvor plin şi care este îndestulat cu ape, şi dă de ajuns celor ce voiesc să scoată.

Cu multă cuviinţă este a zice despre izvor că se aseamănă îndurărilor lui Dumnezeu, că precum izvorul nu opreşte pe cel ce voieşte a bea, tot aşa şi comoara darului nu opreşte de a se împărtăşi dintr-însul pe nici unul dintre oameni. Drept aceea, voinţă să fie de a lua darul, şi puţin de va dori cineva să ia din comoară, toată comoara darului se dă celui ce o caută.

Umpleţi-vă, iubiţilor, de daruri din Izvorul care izvorăşte ape cereşti, că va veni vremea şi ziua când nu va mai putea cineva nicidecum să bea dintr-însul.

Pentru aceea, Stăpâne Sfinte, toţi oamenii rugăm iubirea Ta de oameni cea nemăsurată, dă-ne nouă vreme de pocăinţă şi iertare păcatelor, spre a-Ţi sluji Ţie cu inimă curată în toate zilele vieţii noastre, ca să ne învrednicim, bine plăcând Ţie, în lucruri bune să petrecem viaţa noastră şi să intrăm în îndulcirea Ta cea veşnică, pe care a-i pregătit-o tuturor sfinţilor Tăi, care bine Ţi-au plăcut Ţie din fiecare neam.

Aduceţi-vă aminte de mine, moştenitorii lui Dumnezeu, fraţii lui Hristos, îndelung rugaţi pe Mântuitorul pentru mine, ca să mă izbăvesc, prin Hristos, de cel ce mă luptă pe mine în fiecare zi. Că Sfintei Treimi I se cuvine slavă, în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE

Greşit-am la cer şi înaintea Ta, Doamne, Dumnezeule Atotţiitorule, şi nu mai sunt vrednic a mă chema fiul Tău, nici a căuta şi a vedea înălţimea cerului din cauza mulţimii nedreptăţilor mele, nici a pomeni numele Tău Cel preaslăvit cu buzele mele cele păcătoase, că nevrednic m-am făcut pe mine şi cerului şi pământului, întărâtându-Te pe Tine, Bunul Stăpân.

Rogu-mă, Doamne, rogu-mă, să nu mă lepezi de la faţa Ta, nici să Te depărtezi de la mine, ca să nu pier. Că de nu m-ar fi acoperit darul Tău, eu de mult aş fi pierit şi aş fi fost acum ca praful înaintea feţei vântului, şi m-aş fi făcut ca şi cum nu m-aş fi arătat în viaţa aceasta. Că, de când am părăsit calea Ta, nu m-a întâmpinat pe mine zi bună, fiindcă, întru păcate, ziua care se pare că este bună, decât cele prea amare, prea amară este. Însă, de acum, nădăjduiesc darului Tău, că mă vei învrednici a mă întări, a mă îngriji de mântuirea mea.

Acum cad, rugându-mă, sprijineşte-mă pe mine, cel rătăcit din calea dreptăţii. Varsă peste mine mulţimea îndurărilor Tale, precum în fiul cel desfrânat, că am ruşinat viaţa mea, risipind bogăţia darului Tău. Miluieşte-mă, Dumnezeule, şi nu ţine minte răul pentru viaţa mea cea rea şi netrebnică. Ca şi pe desfrânată şi pe

vameș și pe tâlhar, miluiește-mă. Că aceștia pe pământ fiind, au fost lepădați de toți, iar Tu, Doamne, i-ai primit pe ei și locuitori ai raiului desfătării i-ai făcut. Deci, primește și pocăința mea, a netrebnicului robului Tău, că și eu sunt lepădat de toți. Că ai venit Doamne, nu pe drepți să-i chemi la pocăință, ci pe păcătoși. Că Ție se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

ADUCERE AMINTE SAU EPISTOLĂ

În tot ceasul am în minte vedenia pe care mi-ai povestit-o mie, frate. Pentru aceea, nevoiește-te a petrece după vrednicia chemării, ca să placi Voievodului, că știu osârdia ta și râvna cea către Dumnezeu. Pentru aceea te sfătuiesc pe tine, care ai dorință a te mântui și ești neiscusit încă în petrecerea cea îmbunătățită, ca să urmezi sfinților, fraților și părinților celor desăvârșiți, și de la dânșii să deprinzi cum se cuvine a petrece ca rob al lui Dumnezeu. Ceea ce totdeauna ți-am zis, că, văzând petrecerea fiecăruia, să le urmezi viața, căci fiecare, cu buna credință întrarmându-se, spre plata chemării celei de sus se silește. Și să iei aminte cu de-amănuntul, că la unul vei vedea credința cea desăvârșită și la altul nădejdea cea spre Dumnezeu. La unul dragostea către Dumnezeu și către aproapele, iar la altul cum în frica lui Dumnezeu își păzește sufletul său, străjuindu-se dinspre tot lucrul rău, trăind viață neprihănită și neosândită, și, mai ales, lăudată de toți pentru curăția și neprihănirea vieții lui. Că sunt mulți de acest fel, despre care ți-am zis, ca la aceia să iei aminte, iar nu la mine, trândavul.

Deci, fă-te râvnitor acestora, care sunt ca niște luminători în mijlocul vostru, și vezi cum unul, dându-i-se război de la vrăjmașul prin felurite patimi, aleargă prin rugăciune către Dumnezeu și, lipindu-se de Dânsul, prin umilință și dorire, după ce a luat ajutorul darului, biruiește gândurile cele necuvioase și necurate, pocăindu-se

pentru cele lucrate cu multă plângere, şi lacrimi şi suspinuri; plângându-şi întru mâhniciune păcatele sale, mărturisindu-se lui Dumnezeu prin rugăciuni şi privegheri, rău pătimind întru postire, întru înfrânare şi în necaz, şi nevoindu-se a se mântui prin aceste lucruri amare.

Deci, nevoieşte-te şi tu a da război până la moarte, ca un adevărat ostaş, că nu este jucărie pustnicia, fiule, ci în multă osteneală se săvârşeşte mântuirea sufletului. Pentru aceea nu am lăsat să nu-ţi amintesc toate faptele bune, ca să nu zici: „Nu ştiam ce să fac".

Aşa nevoieşte-te întru toată buna rânduială şi cu ştiinţă să-ţi petreci vremea vieţii tale, ca şi lui Dumnezeu, şi oamenilor să placi. Că, dacă aşa te vei ocârmui pe tine, luând aminte la lepădarea de lume cea desăvârşită a fiecăruia şi la petrecerea cea îmbunătăţită întru Dumnezeu, şi tu vei putea cu lesnire a te trage pe tine la înălţimea bunătăţilor, văzând necâştigarea unuia, cum, pe toate lăsându-le, se nevoieşte din toate părţile a face fără de grijă mintea sa, spre a stărui fără de răspândire în rugăciuni şi a nu avea vreun gând sau grijă care taie rugăciunea lui, sau lacrima, sau dragostea cea fierbinte şi desăvârşită către Dumnezeu. Că ştii şi tu însuţi, iubite, că, dacă cineva cu dorire şi cu lacrimi se roagă, având inimă smerită, pe Însuşi Dumnezeu, ca într-o oglindă curată, Îl vede în mintea sa. Pentru aceea, în lipsă şi sărăcie şi în multă strâmtorare se sileşte fiecare către bunătăţile cele făgăduite drepţilor: *„Că strâmtă este uşa şi necăjită calea care duce la viaţă"* (Matei 17, 14).

Pentru aceasta îţi arăt calea aceasta, în care eu încă nu am păşit, ca, luând aminte, să urmezi petrecerea sfinţilor. A unora cucernicia, iar a altora cunoaşterea, pravila, aşezarea, smerita cugetare, cinstea. Pe unul care se face pârâş luişi, iar pe altul care se ocărăşte pe sine şi

se netrebniceşte. A altora îngrijirea, liniştirea, blândeţea, îndelunga-răbdare, nepomenirea de rău, pacea, iubirea, unirea, învoirea, priceperea, înţelegerea, trezvirea, înţelepciunea, buna sfătuire, socoteala, tăinuirea, alinarea, bucuria, buna numire, lesne împăcarea, pogorământul, iertarea, bărbăţia, cutezarea, nevoinţa, ascultarea, lucrarea, lauda, osârdia, slujirea fraţilor, râvna, fierbinţeala, supunerea cea desăvârşită – izbăvire a vieţii şi care, ca un răstignit, în fiecare zi moare –, răbdarea, îngăduirea, adevărul, îndrăzneala, mustrarea, viaţa cea luminată şi tuturor arătată, măiestria, învăţătura, întreaga înţelepciune, sfinţirea, curăţia, fecioria, duhovnicia.

Şi ia aminte spre milostenia unuia, iar ale altora sprijinirea, facerea de bine, bunătatea, milostivirea, îndurarea, iubirea de fraţi, dăruirea, bine răsplătirea, potrivirea, dreapta judecată, iertarea, evlavia, împreună pătimirea, iubirea de străini, simplitatea, nerăutatea, nepătimirea, nevinovăţia, îndestularea, întocmai măsurarea, mulţumirea, dojenirea, mângâierea, cercetarea bolnavilor, îndreptarea, îndemnarea, neîncetata rugăciune şi cântare de psalmi şi pâraiele lacrimilor. Şi, în scurt, a tuturor, dumnezeiasca petrecere.

În mijlocul atâtor de mari visterii locuind, sârguieşte-te a te îmbogăţi, urmând vieţuirii fecioarele celor înţelepte, ca să nu te numeri împreună cu cele nebune. Ai atâţia luminători care îţi strălucesc ochii tăi, în fiecare zi şi noapte; umblă în lumina lor şi paşilor lor urmează, ca împreună cu dânşii să intri în corturile cele veşnice. Aleargă iute pe urmele acestora, ca să poţi ajunge pe vreunii dintre ei, că ştiu, că de vei voi, vei putea. Deci, încinge mijlocul tău şi îţi aprinde candela dreptăţii tale şi aşteaptă pe Domnul tău, ca să te afli gata spre întâmpinarea Lui.

Nu voi înceta a-ţi scrie despre aceasta, căci ştiu că drept le asculţi, şi ia aminte la tine şi nevoieşte-te până la moarte a te păzi, ca să te întâlneşti cu Mirele Cel fără de moarte, cu îndrăzneală şi cu bucurie. Cinsteşte fecioria şi în cămara cerească te va duce pe tine. Pentru aceasta a zis Apostolul: *„V-am logodit pe voi unui bărbat, fecioară curată, să vă pun înaintea lui Hristos".*

Acum dar, iubite al meu, ţi-am scris faptele bune ale sfinţilor bărbaţi şi pândirile potrivnicului ca, izbăvindu-te din cursele aceluia, să poţi a-ţi mântui sufletul, ca să nu îmi zici mie că: „În mănăstire am intrat şi chip îngeresc am purtat". Că nu numai oamenii, ci şi Însuşi Dumnezeu, nu de chipul cel dinafară se veselesc, ci roadele faptelor bune le caută. Stai, dar, ca un pom bine înfrunzit, păzind roadele faptelor tale celor bune ca, nu venind viermele mândriei, să strice rodul smeritei tale cugetări. Minciuna să nu fure adevărul tău; slava deşartă să nu umbrească evlavia ta; iuţimea să nu jefuiască blândeţea ta; mânia să nu deşarte îndelungă-răbdarea ta; lupta să nu vatăme pacea ta; vrăjmăşia să nu împiedice prietenia ta; pomenirea de rău să nu taie împăcarea dragostei tale; ocara să nu alunge cinstea ta; prigonirea să nu împărăţească unirea ta; tulburarea să nu izgonească liniştea ta; lăcomia pântecelui să nu împiedice postirea ta; multa mâncare să nu curme înfrânarea ta; somnul să nu adoarmă privegherea ta; mâhnirea să nu îngreuieze osârdia ta; lenevirea să nu oprească slujba ta; cârtirea să nu fure supunerea ta; neascultarea să nu încuie ascultarea ta.

Deşarta cuvântare să nu învingă cântarea de psalmi; gluma să nu supună slavoslovia ta; râsul să nu stăpânească plânsul tău; asprimea să nu netrebnicească pogorământul tău; curvia să nu strice îndelunga ta

înţelepciune; necredinţa să nu surpe credinţa ta; iubirea de argint să nu se iubească mai mult decât necâştigarea; să nu iubeşti părinţii mai mult decât pe Hristos; lumea să nu ţi se facă mai dulce decât Împărăţia; bogăţia să nu ocărască sărăcia ta; grăirea de rău să nu zădărască limba ta; pâra să nu te facă pe tine ucigător de frate; şoptirea ta să nu întine sufletul tău; zavistia să nu te îndemne a face rău cuiva; vicleşugul să nu surpe curăţia inimii tale; făţărnicia să nu te lipsească pe tine de bunătăţi; clevetirea să nu te facă pe tine vânzător; mărturia mincinoasă să nu îţi pricinuiască ţie muncă; furtişagul să nu te înstrăineze de împărăţie; nedreptatea să nu îţi încuie ţie raiul; plăcerea oamenilor să nu îţi risipească oasele tale; luarea feţei să nu îţi taie îndrăzneala ta; iubirea de dulceţi să nu batjocorească iubirea ta de Dumnezeu; pofta să nu orbească umilinţa ta; îndulcirea să nu înnegrească dorirea ta către Dumnezeu; îndulcirea bucatelor să nu te păgubească de desfătarea raiului; să nu te îngreţoşezi de vreun om, ca să nu întărâţi pe Făcătorul acestuia.

Nu certa fără de vreme, ca să nu cazi în osândire; să nu defaimi pe cineva, că nu ştii ce ţi se va întâmpla ţie; să nu te înalţi cu inima ca nu, căzând, să aduci necinste asupra ta; asprimea să nu taie blândeţea ta; temerea să nu tiranizeze îndrăzneala ta; defăimarea să nu facă frica ta întunecată; răspândirea să nu te despartă pe tine de însoţire; înălţarea minţii să nu rănească sufletul tău; din auzire să nu se întineze sufletul tău; să nu te însoţeşti cu cei răi, nici să te sfătuieşti cu ei, ca nu cândva răutatea să întunece nerăutatea ta; viclenia să nu biruiască bunătatea ta; zavistia să nu supună nepătimirea ta. Să nu fii obraznic, ca să nu te urască toţi; dârzenia ta să nu îţi pricinuiască ţie bătăi; să nu dai slobozenie trupului tău, ca să nu se facă greutate sufletului tău;

vestea cea rea să nu răpească vestea ta cea bună; deznădăjduirea să nu te încuie pe tine dinspre nevoință; ieșirea din minte să nu te tragă pe tine de la ceruri; mândria să nu taie comoara ta; multa ta grăire să nu dea la iveală pe cele ascunse ale tale; clevetirea să nu înnegrească prin tine pe cineva; neînțelepciunea să nu oprească priceperea ta; nebunia să nu întunece înțelepciunea ta; lipsirea de minte să nu domnească mintea ta; nesocoteala să nu schimbe socoteala ta sau altceva din cele ce sunt oprite, care se tăinuiesc acum ca să intre în inima ta, și să te oprească de la împărăția cerurilor, ci nevoiește-te, precum este scris: *„La legea Domnului cugetând ziua și noaptea"* (Psalmul 1, 2), fiindcă vrăjmașul nu încetează, dând război ziua și noaptea, și nu cumva să afle mintea ta deșartă de cugetarea poruncilor lui Dumnezeu și să-și semene neghinele sale și să facă cele de pe urmă mai rele decât cele dintâi, ca să nu te lipești de cele pământești și de cele cerești să te păgubești. Că nimeni, punând mâna pe plug și la cele din urmă luând aminte, nu este îndreptat spre împărăția lui Dumnezeu. Nimeni din cei care pleacă la luptă nu se încurcă în neguțătoriile vieții, ca voievodului să placă.

Deci, după ce ai ieșit din lume și lui Hristos ai urmat, în așa fel aleargă ca să ajungi. Să nu te abați nici în cele de-a dreapta, nici în cele de-a stânga, adică în vreuna din patimile cele mai sus scrise, ca nu cumva, căzând în prăpastia păcatului, să mori cu sufletul, ci pe calea împărătească a poruncilor lui Dumnezeu alergând, spre cereasca împărăție drept călătorește. Încă și pentru mine, păcătosul, roagă-te, ca și eu, nevrednicul, împreună părtaș cu sfinții făcându-mă, să mă învrednicesc împreună cu voi a mă îndulci de veșnicele bunătăți, în Hristos Iisus, Domnul nostru.

Acestea ți-am scris ție, iubite al meu, nu că eu am păzit pe vreuna din acestea, ci ca tu, însuți păzindu-le, lui Dumnezeu bine să-I placi. Că Domnul a zis: *„Cel ce crede în Mine, lucrurile pe care Eu le fac, și acela le va face"* (Ioan 14, 12). Și tu, iubite, cred că mai mari lucruri decât cei ce au fost mai înainte de tine vei face, dacă după cum ai luat vei păzi. Deci, nu te face judecător de fapte străine, ci însuți, pe a ta viață, totdeauna silește-te a o îndrepta, că fiecare pentru ale lui fapte va da răspuns lui Dumnezeu. Deci, totdeauna judecă-ți gândurile tale și zi întru tine: „Oare, am cucernicie? Oare, am umilință? Oare, am smerită cugetare?" și celelalte câte mai sus ți le-am scris.

Iarăși judecă și zi întru tine: „Oare, nu sunt nebăgător de seamă? Oare, nu grăiesc deșertăciuni? Oare, nu mă mânii? Oare, nu poftesc ceva din cele pământești?". Și așa totdeauna pe cele mai sus scrise judecându-le, urând pe cel rău, lipește-te de Cel Bun, că nimeni nu este bun fără numai Unul Dumnezeu, Cel ce mântuiește pe toți cu darul Său, în Hristos Iisus, Domnul nostru.

Fiule, îți poruncesc ție, întru Hristos Iisus, ca să păzești epistola aceasta și adeseori să o citești, și să nu o lași până ce nu o vei învăța pe de rost. Căci cu multă luare aminte pentru toate faptele bune și patimi ți-am scris, ca să și cugeți la ele adeseori și să le păzești cu dinadinsul. Că în ce își va îndrepta tânărul calea sa? Fără numai în a păzi cuvintele Domnului.

Acum, acestea ți-am scris ție, pe care cu ușurință le vei putea păzi. Iar după ce vei isprăvi acestea, atunci îți voi întări mintea ta în mai multă luare aminte, ca să te învrednicești să ajungi și la desăvârșire, întru Hristos Iisus Domnul nostru, cu Care Tatălui împreună și Sfântului Duh se cuvine slavă, în vecii vecilor. Amin.

SUFLETUL, ISPITIT DE VRĂJMAŞUL, ESTE DATOR A SE RUGA CU LACRIMI

Suflet necăjit vine către Tine, Stăpâne Sfinte, şi cu lacrimi vorbeşte cu Tine, pentru pierzătorul vrăjmaş, şi cu toată smerenia cade, rugându-se Ţie pentru potrivnicul, cel ce îl necăjeşte pe el. Deci, de vreme ce cu smerenie vine către Tine, auzi-l pe el degrab, şi fiindcă a alergat cu dorire către Tine, cu osârdie cercetează-l pe dânsul. De îl vei trece cu vederea pe el, fiind necăjit, va pieri. De vei zăbovi a-l auzi pe el, fiind ţinut, va lipsi, iar dacă îl vei cerceta pe el pentru îndurările Tale, se află. Dacă vei căuta spre dânsul, se mântuieşte; dacă îl vei auzi pe el, se umple de putere. Râvneşte pentru dânsul, că logodnică a Ta este, fiindcă cel ce l-a logodit pe dânsul Ţie, Pavel Apostolul este, care a zis: *„Căci vă râvnesc pe voi cu râvna lui Dumnezeu"* (II Corinteni 11, 2). Să nu îl treci cu vederea pe el, ca să nu socotească vrăjmaşul că i-ai dat lui carte de despărţire şi l-ai alungat pe dânsul de la Tine. Ceartă-mă pe mine, Stăpâne, pentru îndurările Tale, dar să nu mă dai pe mine în mâinile pierzătorului. Că, iată, am adunat gândurile mele, dar nu aflu a se pomeni vreun bine înaintea Ta, fără numaidecât aceasta, că afară de Tine pe altul nu ştiu.

Lăţime nemăsurată este darul tămăduirilor Tale şi tuturor celor ce vin către Tine le dă tămăduire. Pentru că

rănile mele adeseori se tămăduiesc cu îndurările Tale, dar iarăşi putrezesc pentru a mea lenevire. Acum am uitat pe Doctorul, fiind sănătos, şi Doctorul m-a uitat pe mine, întru boala mea. Cum că osteneală Îţi dau Ţie păcatele mele, cunosc, şi cum, că miluit fiind, Te întărât pe Tine, iarăşi cunosc; şi cum că mă suferi pe mine pentru milostivirea Ta, nu uit, fiindcă şi maica cea milostivă, fiind părăsită de pruncul său, nu suferă să-l treacă cu vederea pe el, că se biruieşte de îndurările sale. Deci, dacă aceea întru acest chip este, cu cât mai mult milostivirea Ta!

Iată, dar, Stăpâne, şi milostivirile păsării se revarsă peste puii săi, şi în fiecare ceas îi cercetează şi mâncare le aduce, şi se osteneşte ca să-i hrănească pe ei, că se biruieşte de milostivirile ei. Şi dacă cele necuvântătoare aşa de îndurate sunt, cu atât mai mult darul Tău, de mii de ori mai mult, biruindu-se de îndurările sale, va milui pe cei ce vin către dânsul şi îl caută întru adevăr. Iată, izvorul este plin, izvorând neîncetat, şi dă cu îndestulare tuturor celor ce vin la dânsul, şi nu are trebuinţă de laude omeneşti, că nu este laudă a da în dar băutura, ci a Te slăvi pe Tine printr-însul, fiindcă este arătat că pentru facerea de bine a darului Tău dă acela băutura. Iată că a istorisit izvorul noianul cel nemărginit al îndurărilor Tale.

Cu îndestulare hrăneşti puterile cereşti, şi toată suflarea cea de pe pământ o iconomiseşti. Nelipsit fiind de laude şi de slava a toată zidirea, eşti slăvit întru fiinţa măririi Tale şi întru marea cuviinţă a slavei Tale. Dragostea Ta, dorind mântuirea noastră, pe Sine către noi se pleacă pentru ca, slavoslovind-o, să ne mântuim întru dânsa, printr-însa. Căci încredinţat sunt, că însăşi dragostea darului Tău ne sprijineşte şi primeşte pe cel ce vine către ea. Şi, mai înainte cunoscător fiind, o, Stăpâne,

vezi de s-a dezbrăcat el desăvârşit de lume; mai înainte de a ajunge el la uşă, îi deschizi; mai înainte de a cădea el, îi întinzi mâna; mai înainte de a izvorî el lacrimi, verşi peste dânsul îndurările Tale; mai înainte de a-şi mărturisi el datoriile sale, îi dai iertare. Nu îi reproşezi, nu îi zici unde a cheltuit anii, cum a trecut vremea; nu cauţi suma zapisului păcatelor lui; nu pomeneşti întârâtarea lenevirii lui; nu defaimi lepădarea facerilor Tale de bine, ci smerenia, şi plânsul, şi aşezarea inimii mai înainte văzând-o, strigi: *„Scoateţi haina cea dintâi şi îl îmbrăcaţi pe el. Jertfiţi viţelul cel gras spre odihnă şi veselie”* (Luca 15, 22). Se adună îngerii şi se veselesc pentru aflarea fiului celui pierdut şi pentru întoarcerea moştenitorului celui rătăcit şi, ca pe un neguţător ce a venit întru ale sale cu multă bogăţie, aşa primeşte darul Tău pe păcătosul ce se apropie din tot sufletul. Că doreşte să vadă lacrimile şi înseteazǎ să vadă căinţa şi se bucură pentru sârguinţa celor ce se silesc să se pocăiască.

Deci, arată şi întru mine multă milostivirea Ta şi slobozeşte-mă din strâmtorarea pierzătorului, că, răpindu-mă, stă şi mă batjocoreşte. Şi precum pe mare ucenicii Te-au deşteptat pe Tine, şi prin glasul cel binecuvântat al gurii Tale a încetat furtuna vântului şi s-a alinat viforul valurilor, aşa auzi lacrimile mele, că ziua şi noaptea Te deşteaptă pe Tine.

Doisprezece ani au stat doctorii lângă cea bolnavă şi nu au putut să-i vindece curgerea sângelui, ci mai multă durere îi dădeau decât tămăduire. Şi câte aceia nu au putut, Tu le-ai dat. Şi câte aceea le-a arătat, tu le-ai însănătoşit şi fără de osteneală tămăduirea ai dăruit. Că, nădăjduind a se tăinui de Tine, pe ascuns s-a apropiat de poala hainelor Tale. S-a apropiat, nu s-a atins de Sfântul Tău Trup, şi îmbrăcămintea Ta tămăduire ei i-a dat şi

izbăvire (Matei 9, 20). Izbăveşte şi sufletul meu cel necăjit de ruşinea şi ocara vrăjmaşului ce mă necăjeşte pe mine, Milostive Doctore. Arată mădularelor mele multa Ta înţelepciune şi fă neîntinate rănile mele şi pune în ele podoaba faptelor bune; propovăduiască-se darul Tău, că el pe mine m-a izbăvit.

Mielule, Cel fără de păcat, Care Te-ai junghiat pentru mântuirea lumii şi ai împăcat cerul şi pământul, să nu mă lepezi pe mine, căci fără de ruşine m-am apropiat de Tine şi să nu îmi zici mie: „Ce ai suferit pentru Mine?”. În ziua cea înfricoşată şi straşnică vei zice nouă, păcătoşilor: „Ştiţi ce am suferit pentru voi. Nevăzut fiind, am fost văzut de voi. Fără de moarte fiind, pentru voi am fost osândit. Fără de păcate fiind, pentru voi am fost pălmuit, şi aşa, răstignit fiind, nu M-am mâniat. Batjocorit fiind, nu am blestemat. Eu, Stăpânul, mai presus fiind de toate păcatele şi vinovăţiile, pentru voi am suferit acestea. Voi, vinovaţi; pentru Mine ce aţi suferit?”. Pentru aceasta, nimeni dintre noi nu are ce să răspundă.

Adu-Ţi aminte, Doamne, că acestea toate Le-ai suferit pentru noi, pentru milostivirea Ta şi pentru bunătatea şi dreptatea Ta, şi nu pentru faptele noastre. Că precum atunci când ai fost vândut pentru noi, Sfânt erai şi fără de păcat, aşa şi acum Acelaşi eşti, Stăpâne, că nu s-a schimbat milostivirea dumnezeirii Tale, pe care o ai din fire. Iar noi, şi atunci eram păgâni şi vicleni, şi acum suntem păcătoşi şi neputincioşi. Deci, darul pe care ni l-ai dăruit pentru milostivirea Ta să nu îl iei de la noi, că dacă atunci pentru dragostea Ta pentru noi ne-ai izbăvit, acum, fiindcă am greşit, pentru aceasta Te-ai mâniat şi Ţi-ai luat mâna Ta de pe noi? După cuviinţă am zis Sfânt, căci atunci pentru nedreptatea noastră ne-ai izbăvit pe noi, şi acum, fiindcă iarăşi

am greşit, Te-ai depărtat de la noi. Însă, precum mai înainte am zis, noi şi atunci eram păgâni şi acum păcătoşi. Deci, darul pe care ni L-ai dăruit nouă, pentru iubirea Ta de oameni, arată-l spre noi până în sfârşit.

Eu, suflet necăjit fiind, iară şi iară strig către Tine, Stăpâne, şi a mă apropia de Tine, din cauza vrăjmaşului meu mă silesc. Vezi, Stăpâne, şi fii mie scăpare, şi ceartă ispitele mele, că în tot ceasul mă impresoară pe mine şi nu pricep; mă fură pe mine şi nu cunosc; mă răspândesc şi nu mă umilesc; mă împiedică pe mine ca să Te rog pe Tine. Căci cunosc, că de voi striga către Tine cu lacrimi şi cu suspin, nu mă vei lăsa.

Vai mie, ce fel de împotrivă lucrători am în luptă! Fericit sunt pentru ce Izbăvitor am şi Dătător de plată pentru nevoinţă! Vasiliscul, fiară cumplită este întru amândouă, în vedere şi în amărăciune, şi balaurul în amândouă acestea ale lui mai rău este, şi în luptă şi în neruşinare. Putere sfântă, ce ai înghiţit toiegele cele prefăcute în balauri, ceartă şi pe balaurul acesta, că fără de sfială se apropie de mine, şi prin neruşinarea luptei lui, comoară lucrează celor ce suferă. Şi scârba, pe care o aduc îngrozirile lui, fericire are ascunsă, că bucuria veacului acestuia este amestecată cu mâhnire, iar scârba şi strâmtorarea prilejuiesc bucurie şi viaţă veşnică.

Totdeauna am fost neputincios, şi sunt neputincios, Stăpâne, şi neîncetat mă cercetează pe mine darul Tău şi mă vindecă pe mine. În fiecare ceas am lepădat plata tămăduirilor lui şi o lepăd, fiindcă nepreţuite sunt tămăduirile darului Tău şi în dar pe ele le dai. Şi, fiindcă prin lacrimi le dăruieşti pe ele, dăruieşte-mi şi mie, prin lacrimile mele, tămăduire sufletului meu.

Prea arătat este tuturor că veacul acesta se aseamănă luptei, şi balaurul cel tare cu toţi se luptă împo-

trivă. De unii se biruieşte şi se calcă, iar pe alţii îi biruieşte şi îi calcă. De unii se surpă şi se batjocoreşte, iar pe alţii el îi surpă şi îi batjocoreşte. Unii, prin lupta lui se încununează, iar alţii, prin lupta lui se biruiesc. Unii, prin amărăciunea lui, dulceaţa vieţii celei veşnice o dobândesc, iar alţii, prin dulceaţa lui şi moleşire, amărăciunea muncii celei veşnice o află. Unii, prin sărăcia cea desăvârşită a lor, cu lesnire îl supun pe dânsul, iar pe alţii, pentru înfăşurarea cu lucrurile pământeşti, el îi supune. Şi celor ce doresc pe Dumnezeu din tot sufletul, războiul lui ca o nimica este, iar celor ce doresc lumea, greu este şi nesuferit.

Fericiţi sunt cei ce au iubit pe Dumnezeu, şi pentru dragostea Lui au defăimat toate. Fericiţi sunt cei ce lăcrimează ziua şi noaptea, ca să se izbăvească de urgia ce va să fie. Fericiţi sunt cei ce s-au smerit pe sine de bună voie, că acolo se vor înălţa. Fericiţi sunt cei înfrânaţi, că desfătarea raiului pe dânşii îi aşteaptă. Fericiţi sunt cei ce şi-au chinuit trupurile în privegheri şi în pustnicie, că bucuria raiului le este pregătită. Fericiţi sunt cei ce s-au făcut de bună voie biserică a Sfântului Duh, că aceştia vor şedea de-a dreapta. Fericiţi sunt cei ce au câştigat dragostea lui Dumnezeu în sufletele lor, că iubitori de Hristos se vor chema. Fericiţi sunt cei ce s-au răstignit pe sine, că întru Dumnezeu s-a făcut cugetarea lor ziua şi noaptea. Fericiţi sunt cei ce şi-au încins mijloacele lor cu adevărul şi gata îşi au candelele lor şi aşteaptă pe Mirele lor când se va întoarce de la nuntă.

Fericit este cel ce a câştigat ochilor înţelegători privirea bunătăţilor celor ce vor să fie şi a muncii celei veşnice, şi s-a sârguit a se osteni, ca să dobândească veşnicele bunătăţi. Fericit este cel ce are înaintea ochilor neîncetat acel înfricoşat ceas şi s-a silit a bine

plăcea lui Dumnezeu. Fericit este cel ce s-a făcut pe pământ nepătimaş ca un înger, ca împreună cu îngerii să se bucure în ziua aceea.

Deci, să ne sârguim, fraţilor, cele de sus a le vedea, cele de sus a le înţelege, cele de sus a le gândi, cele de sus a le socoti, cele de sus a le pomeni, cele de sus a le câştiga, cele de sus a le pricepe, cele de sus a le grăi, cele de sus a le face, cele de sus a le neguţători, cu totul la cele de sus a ne îndrepta şi a nu privi la cele de jos, unde sunt dulceţile şi poftele veacului acestuia deşert şi purtător de moarte. Şi bine este totdeauna a căuta cu ochiul inimii, ca să nu cadă ceva în lumina ochiului, sau gând viclean, sau altceva din cele ce nu plac Stăpânului Dumnezeu, şi să întunece mintea.

Ci auzi tu, cel ce citeşti, pentru mine zic, avem ce să gândim totdeauna, avem pe Îngeri, avem pe Arhangheli, avem pe Puteri, avem pe Domnii, avem pe Heruvimi, avem pe Serafimi, avem pe Dumnezeu, Stăpânul tuturor, Numele Cel Bun şi Sfânt, avem pe Prooroci, avem pe Apostoli, avem Sfintele Evanghelii, cuvintele Domnului, avem pe Mucenici, avem pe toţi Sfinţii, avem pe Mărturisitori, avem pe Sfinţii Părinţi, avem pe Patriarhi, avem pe Păstori, avem pe Preoţi, avem cerurile şi toate cele din ele. Acestea şi întru acestea gândeşte şi vei fi fiu al Stăpânului Dumnezeu, cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava şi stăpânirea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Rugăciune

Vindecă-mă, Doamne, şi mă voi vindeca, Cel ce singur eşti înţelept şi milostiv Doctor. Rog bunătatea

Ta, tămăduieşte rănile sufletului meu şi luminează ochii minţii mele, ca să înţeleg grija Ta, care este spre mine totdeauna. Şi fiindcă s-a împuţit inima şi mintea mea, darul Tău, sarea adevărului, să o îndulcească pe dânsa. Şi ce zic Ţie, o, mai înainte Cunoscătorule, Cel ce cerci inimile şi rărunchii, căci singur ştii că, precum pământul cel fără de apă, aşa înseteaza de Tine sufletul meu şi inima mea Te doreşte de Tine, iar pe cel ce Te iubeşte pe Tine, darul Tău totdeauna l-a umplut. Precum cu adevărat totdeauna m-ai auzit pe mine, şi acum să nu treci cu vederea cererea mea, că, iată, robită este mintea mea, care pe Tine singur, Mântuitorul adevărului, Te caută. Deci, trimite darul Tău cel grabnic să vină în ajutorul meu, că aşa s-ar sătura foamea mea şi s-ar adăpa setea mea, că pe Tine Te doresc, Stăpâne. Că cine poate să se sature de Tine, care cu adevărat Te iubeşte pe Tine şi înseteaza de lumina adevărului Tău?

Dătătorul luminii, împlineşte-mi cererile mele şi rugăciunea mea şi picură în inima mea o picătură a darului Tău. Să se aprindă cu totul în inima mea văpaia dragostei Tale, ca focul în dumbravă, şi să ardă ca pe nişte mărăcini şi spini gândurile cele viclene. Dă-mi mie mult şi nemăsurat, ca Dumnezeu omului, şi dăruieşte-mi ca Împăratul împăraţilor şi înmulţeşte ca un bun Părinte. Iar dacă m-am lepădat şi mă lepăd, ca un fiu de ţărână, dar Tu, Cel ce ai umplut vedrele de binecuvântarea Ta, umple-mi setea mea de darul Tău. Şi Cel ce ai săturat cinci mii, satură-mi foamea mea de bunătatea Ta, Stăpâne. Dăruieşte, Iubitorule de oameni, cererile robului Tău, cel ce Te roagă pe Tine, că, iată, şi aerul străluceşte şi păsările îşi schimbă glasurile din slava cea multă a înţelepciunii Tale. Iată, şi tot pământul, cu hlamidă de multe feluri de flori se îmbracă, care se ţese

fără de mâini omeneşti şi se bucură şi prăznuieşte două praznice: Unul, pentru fiul lui, al lui Adam celui întâi născut, că a înviat, iar altul, pentru Stăpânul său. Iată şi marea se umple de darul Tău şi îmbogăţeşte pe cei ce înoată într-însa. Darul Tău mi-a dat mie îndrăzneală a grăi către Tine, şi dorul pe care îl am către Tine mă sileşte a veni. Şarpele cel dintru început ucigător de om, în vremea aceasta apropiindu-se, îşi deschide gura sa. Cu cât mai vârtos va deschide gura sa robul Tău, cel ce Te doreşte pe Tine întru slava şi lauda darului Tău.

Cel ce ai primit şi ai lăudat cei doi bani ai văduvei aceleia, primeşte cererea robului Tău şi creşte rugăciunea mea, şi îmi dăruieşte cererile mele, ca să mă fac biserică a darului Tău, şi în mine să locuiască, şi acesta să mă înveţe cum să plac Lui, şi ca să lovească acesta în glasul meu cântare de umilinţă şi plină de veselie şi să strângă mintea mea, ca într-un frâu, ca nu, rătăcindu-mă, să greşesc Ţie şi să fiu scos afară din lumina aceea.

Auzi, Doamne, auzi cererea mea, şi dă-mi mie ca să fiu chemat în împărăţia Ta; eu, cel ce sunt rătăcit şi necurat, să mă curăţesc; cel nebun, să mă înţelepţesc; cel netrebnic, de bună treabă să mă fac turmei aleşilor Tăi, pustnicilor şi tuturor sfinţilor care bine Ţi-au plăcut Ţie. Cei ce în rai se bucură mijlocesc pentru mine şi Te roagă pe Tine, Unule, Iubitorule de oameni, şi vei auzi Tu cererea lor şi mă vei mântui pe mine cu rugăciunile lor. Iar eu, printr-înşii aduc Ţie slavă, că rugăciunile lor ascultându-le, Ţi S-a făcut milă de mi-ne şi nu ai trecut cu vederea cererea mea.

Tu, Doamne, prin proorocul Tău, ai zis: *„Deschide gura ta şi o voi umplea pe ea"*. Deci, iată s-a deschis împreună cu inima gura robului Tău. Umple-o pe dânsa de darul Tău, ca totdeauna să Te binecuvinteze pe Tine,

Hristoase Dumnezeule, Mântuitorul nostru. Plouă în inima mea, Iubitorule de oameni, Bunule, roua darului Tău, că precum nu poate pământul cel semănat să hrănească de la sine seminţele, fără de cercetarea bunătăţii Tale, aşa inima mea nu poate să vestească cele bine plăcute Ţie, de nu va aduce rodul dreptăţii. Iată, dar, vremea verii hrăneşte seminţele, şi pomii se încununează cu feluri de feluri de flori; la fel roua darului Tău să-mi adape mintea şi să o împodobească pe dânsa cu florile smereniei şi ale umilinţei, ale dragostei şi ale răbdării.

Şi ce voi mai zice? Iată rugăciunea mea neputincioasă este şi fărădelegile mele mari şi tari. Păcatele mele mă necăjesc pe mine şi neputinţele mele mă silesc pe mine, iar Tu eşti bogat şi bun, milostiv şi îndurat.

Cel ce ai deschis ochii orbului, deschide ochii minţii mele, ca totdeauna să privesc la frumuseţea Ta. Cel ce ai deschis gura asinului, deschide gura mea spre lauda Ta şi spre slava darului Tău. Cel ce ai pus hotar mării cu cuvântul puterii Tale, pune hotar şi inimii mele prin darul Tău, ca să nu se abată în dreapta sau în stânga de la frumuseţea Ta. Cel ce ai dat apă în pustie poporului celui necăjit şi împotrivă grăitor, dă-mi mie umilinţă şi ochilor mei lacrimi, ca să lăcrimez ziua şi noaptea, în toate zilele vieţii mele, cu smerită cugetare, cu dragoste şi cu inimă curată. Să se apropie cererea mea înaintea Ta, Doamne, şi să-mi dai mie din sământa cea sfântă, ca să-Ţi aduc mănunchi plini de umilinţă. Slavă să aduc Celui ce a dat! Auzi, Doamne, rugăciunea robului Tău, cu solirile tuturor sfinţilor Tăi, Cel ce eşti întru toţi sfinţii binecuvântat în veci. Amin.

* * *

DESPRE FAPTA BUNĂ

Către un pustnic tânăr

Cuvânt înainte

Domnul, după ce a venit în lume pentru mântuirea oamenilor, ne-a poruncit nouă a ne iubi unii pe alții, iar lucrul dragostei este și a ne mângâia unii pe alții în frica lui Dumnezeu. Deci, de vreme ce cucernicia ta a cerut cuvânt de la micimea mea, m-am dat pe mine spre ascultare și spre ajutorul darului lui Hristos. Și acum, despre aceleași pricini ți-am scris întru această scrisoare.

Deci, de vei afla ceva trebuincios, pune-l în mintea ta, ca, aducând tu roadă Domnului, să am și eu plată pentru sfătuire. Însă să nu ceri de la noi, cei ce ne aflăm între frați, meșteșug de cuvinte, pe care nu le-am învățat, nici împodobirea cuvintelor, pe care nu le știm, ci, pe care ți le-am scris simplu și adevărat și întru dragoste, cu dragoste primește-le și crește-le în tine, ca cel ce ești mai vrednic decât noi. Și, ca pe niște semințe și pricini luând de la noi, în adâncimea minții tale, mai mult adu roadă. Și cele puține și cu neputință de noi vestite, cu putere pune-le înaintea celor ce sunt cu tine, o, prea iubitorule de învățătură, ca să păzească ei sfătuirile adâncului neștiinței noastre, care nu suntem

obișnuiți a scrie spre arătarea cuvintelor, nici nu ne-am iscusit în meșteșugul lor, ci dragostea ne-a îndemnat pe noi a vesti și ție și tuturor celor ce sunt cu tine.

Și precum noi de demult ne-am silit, când tu ai cerut să te deprinzi întru fapta bună, și ne-am dat pe noi înșine cu iscusință de cuvinte adevărate, așa și tu, cu sârguință, vei sluji celorlalți, după darul dat ție de la Domnul, spre a nu se mai batjocori frații de amăgire.

Sfătuirea întâia

Dacă șezi în pustie deosebi, nevoința și sporirea sihaștrilor celor desăvârșiți urmează-o, iar dacă în viața de obște petreci, canoanele vieții de obște nu le defăima. Că amândouă, păzite fiind în fiecare rânduială cu curată știință, bineplăcute lui Dumnezeu vor fi.

Deci, deosebi șezând, nu strica chipurile cele bune ale sihaștrilor celor ce bine au călătorit mai înainte, ci chip de folos să fii tuturor, socotind de-a pururea cuvintele Apostolului: *„Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos; toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva”* (I Corinteni 6, 12), ca nu cumva prin îndreptări să te clintească pe tine vrăjmașul din starea ta. În viața de obște șezând, să nu te abați din canonul cel apostolesc și legiuit, că trecerile cu vederea ce par că sunt mici nu mică vătămare pricinuiesc.

Deci, bun lucru este, și foarte bun, a nu cugeta înalt, nici lucrând iubirea de sine, ca să nu te afli sub păcat. După cuviință este a ieși la adunare împreună cu frații cei de un suflet, la priveghere, la lucrul mâinilor, la orice slujbă, lucru care este semn de smerită cugetare. La fel și la masă, afară de boală trupească, și a nu fi

stăpânit de voia sa, lucru care este al îngâmfării celei deşarte.

Deci, se cuvine ca fiecare să sfârşească lucrul pe care l-a început şi să-l zidească cu toată smerita cugetare şi răbdare. Iar a fi nestatornic cu obiceiurile şi a înconjura cu gândul din loc în loc şi din lucru în lucru, face rodul necopt, deşi va aduce vreun rod unul ca acesta. Însă nu în fiecare loc aceleaşi ispite le aduce vrăjmaşul împotriva fratelui, ci într-un loc alege să cinstească, prin îndreptări, petrecerea cea uscată şi viaţa cea prea aspră, iar în alt loc face a fugi de locurile cele folositoare, pentru că nu este, zice el, puţin pogorământ la cei mai neputincioşi; el tulbură lucrurile, răsturnare aducând asupra fratelui, şi pe cel ce şade în viaţa de obşte îl face să-şi închipuiască pustia, fiindcă multă linişte este în acel loc, iar pe cel ce şade în pustie, ca de nişte uscate şi fără de mângâiere locuri, îl sfătuieşte a fugi. Şi acestea mai adeseori le porneşte, ca pretutindeni nestatornic şi batjocorit să facă pe frate, şi nici o faptă bună să nu ducă la sfârşit. Că, precum dacă cineva ar începe să zidească turn şi, lenevindu-se spre zidire, ar zice: „Mai bine să fac foişor", şi, după ce ar începe a săpa temeliile, ar zice iarăşi: „Mai bine este a zidi chilie", şi aceasta o va lăsa neterminată, fără de folos se află lucrul lui; aşa şi monahul care nu rabdă într-un loc cu pricepere duhovnicească, el nu poate da rod desăvârşit.

Deci, în viaţă de obşte şezând, urmează pravilei întru toată cucernicia şi frica lui Dumnezeu; dacă de două ori în zi de se dă mâncare, împărtăşeşte-te din bucate cu mulţumire. Şi orice fac cei mai cucernici din fraţi, fă cu ştiinţă curată şi vei spori bine întru Domnul. Iar de va veni în îndoială gândul, cum că multe sunt cele ce sunt puse pe masă, să socotim că nu prin porunca

noastră s-a făcut pregătirea. Iar dacă iarăşi proaste şi puţine ar fi cele puse înainte, şi ar începe a tânji gândul pentru aceasta, socoteşte că Domnul, din slavă coborându-Se, nu a judecat lucru nevrednic a se împărtăşi din pâine de orz.

Deci, se cuvine ca întru pricepere duhovnicească să întâmpinăm pe potrivnicul prin fiecare meşteşugire, spre a i se strica amăgirile lui, prin puterea Crucii. Pentru că înfrânarea cea peste măsură, precum mi se pare, nu este lăudată, iar înfrânarea cea cuviincioasă a o defăima nu este lucru de folos. Că precum depărtarea pentru multă vreme de bucatele cele rânduite pricinuieşte slăbănogire şi neputinţă spre slujbă; aşa şi silirea gâtlejului cu mâncări, cade sub osândire. Că zice: *„Vai celor ce vă săturaţi acum, că veţi flămânzi"* (Luca 6, 25), ci şi în dulceţile cele de sub pântece cade cel neînfrânat. Deci, se cuvine cu multă cucernicie şi cu multă cuviinţă a ocârmui trupul.

În pustie şezând, să ai de-a pururea cuviincioasele fapte bune, dreapta credinţă şi smerenia cugetului, privegherea şi neîngrozirea, nerăspândirea şi neiubirea de argint, sănătatea sfinţeniei şi răbdarea în dureri, mângâierea către toţi şi spre pogorământ adeverire, neîmprăştierea minţii celei cuviincioase lui Dumnezeu, care lucru este micşorare a patimilor şi alungare a dracilor, netemerea de boală trupească sau de venirea morţii, ci cu veselie a aştepta ieşirea, ca şi cum din izgonire ai fi chemat înapoi către împărăţia cerurilor, după cel ce a zis: *„Doresc a mă dezlega şi împreună cu Hristos a fi"* (Filipeni 1, 23).

Cel ce stă în viaţa de obşte trebuie să se ţină de acestea: a fi ascultător după Dumnezeu fără de nici o împotrivire, împreună pătimitor şi smerit, neiubitor de

stăpânire şi a fi defăimat, puternic în privegheri şi în rugăciuni, răbdător în nevoinţă şi în lucrul mâinilor. A fugi, a tăcea şi a se linişti. A fugi de eretici şi de oamenii cei făcători de stricăciune şi a tăcea de cele oprite şi care nu plac lui Dumnezeu; a se linişti de gâlcevi şi de lucruri lumeşti. A nu merge din chilie în chilie, a nu pune împiedicare înaintea fratelui sau sminteală, a nu răspunde fără de socoteală, a nu se robi de mânie şi de iuţime, a nu se împodobi cu haine, a nu îşi înfrumuseţa trupul, a nu avea ochiul neînfrânat.

Să nu se sârguiască să se arate ca un iscusit, ca să nu cadă în slavă deşartă, care este pricinuitoare de dulceaţă, de mânie şi de scârbă, ci mai vârtos a se face pe sine prost şi de nici o treabă. A-şi păzi trupul de păcat, ca să nu mintă pe Ziditorul, că darul ne-a adus pe noi Domnului şi nu mai avem stăpânire asupra trupului nostru. Că ori de ne strâmtorăm, ori de ni se dă război, a trage darul către voia sa nu este cu putinţă, că, precum dacă, cineva rugându-se lui Dumnezeu şi ar aduce Lui dar pe care l-ar pune preotul în biserică, chiar de s-ar fi căit după aceasta cel ce a adus darul, nu mai are stăpânire a lua darul înapoi. Iar dacă şi pe ascuns s-ar fi ispitit să-l fure, nu va fi fără de vină, ca cel ce a luat al său, ci ca un fur de cele sfinte se va munci.

Aşa şi cei ce şi-au afierosit sufletele lor lui Dumnezeu, ei nu îşi mai stăpânesc trupul lor. Fericiţi sunt cei ce au păzit calea aceasta şi dreptatea au cinstit că, bucurându-se şi lăudând pe Dumnezeu, în împărăţia cerurilor vor intra. Pe care, facă-se ca noi toţi să o dobândim, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

* * *

Sfătuirea a doua

Se cuvine a lua aminte de reaua sfătuire, că precum doi oameni ce sunt îmbrăcaţi strălucit, călătorind împreună prin târg, iar unul, neluând aminte la sine, poticnindu-se, ar cădea în noroi şi haina cea strălucită cu totul ar prăpădi-o, se porneşte spre zavistie ca şi pe aproapele să-l arunce în noroi, ca nu el singur să fie murdar, tot aşa şi aici, cei ce au căzut din fapta bună se nevoiesc să împiedice şi pe ceilalţi, ca nu ei singuri să fie în păcat. Ei grăiesc smerit şi răspund dulce, ca dintru întreaga înţelepciune să-i smulgă şi în păcate să-i arunce. Şi nu se ruşinează lucrând cele rele, ci îndeamnă şi pe aproapele şi zic: „Ce te îngreţoşezi de noi? Păcătoşi suntem; ne osândeşti pe noi? Cutare şi cutare, cei ce ascultă, oare nu pe acestea le lucrează? Oare, nu ştii că lucrul acesta este pricină de cădere?". Şi nu se ruşinează grăind acestea. Pentru ce? Pentru că ei, căzând, nu voiesc să se mai ridice, ci să se facă spre sminteala celor mulţi, spre cădere şi stricăciune. Şi, precum râma în undiţă, aşa îi pune la cale pe ei diavolul.

Uneori încep şi pe Sfinţii Prooroci a-i prihăni, ca să amăgească sufletele cele neîntărite. O, inimă răzvrătită a unor oameni ca aceştia! O, gură plină de răutate şi de vicleşug! O, gâtlej, mormânt deschis, gata a strica pe cei ce cad în el! Cu dreptate s-au dat la patimi de necinste, fiindcă cunoştinţa lui Dumnezeu au lepădat-o. Drept aceea, se vor împinge afară de la Dumnezeu pentru mulţimea păgânătăţilor lor, că nici de Dumnezeu nu s-au temut, nici evlavia creştinilor nu au ales-o, amăgind sufletele tinerilor. Pentru aceasta, păzeşte-te de dânşii, iubite, să nu te ardă de tot pe tine cuvintele lor

cele moi. Fugi de întâlnirea lor, ca nu cumva amăgindu-te de fiare, să cazi în sabia cea cu două ascuțișuri, după sfătuirea lui Solomon.

Tot omul ce se îngrijește de mântuirea aproapelui, văzându-l pe el alunecat și căzut, se sârguiește ca să-l ridice, și pe cel ce stă îl întărește ca să nu cadă, dar aceștia, ca niște pierzători, pe cei ce stau se sârguiesc să-i surpe, iar pe cei căzuți și care zac jos îi junghie prin deznădejde, în loc să zică: „Iubite, ia aminte de tine, că nimic nu este mai presus de frica lui Dumnezeu, nimic nu este mai cinstit decât viața cea îmbunătățită. Greșit-ai, nu mai adăuga, ci și pentru cele mai dinainte păcate ale tale, roagă-te. Acum împreună suntem, dar după puțin ne despărțim unii de alții. Și de vom vătăma pe aproapele o să ne prihănească pe noi, suspinând și zicând: «O, cum m-a vătămat întâlnirea acestui om! Mai bine mi-ar fi fost de nu l-aș fi cunoscut! Că a smintit sufletul meu. De câte răutăți îmi este mie pricină prietenia lui!»". Iar de vom folosi pe aproapele pentru lucruri bune, pomenindu-ne pe noi, va zice: „Doamne, ajută acestui frate, pentru Numele Tău, că mi-a ajutat și a întărit sufletul meu în frica Ta. Și vrând eu să pier, m-a mântuit prin darul Tău". Iar aceștia, cele împotrivă cugetând, sunt înșelători de suflete, că nu numai acestea fac, ci și cu cei ce le lucrează voiesc a fi împreună.

Când vor vedea iarăși pe cineva depărtându-se de lucrul cel necurat, pricinuiri necuvioase grămădesc, zicând: „Cutare este rece la fire". Și sunt mustrați și de aceasta, că nu din așezare bună aduc unele ca acestea. Dacă cu adevărat ar fi fost aceasta după scopul acelora, nu se cuvenea să zică Apostolul: *„Cel ce se nevoiește de la toate se înfrânează"*, ci se cădea să zică: „Cel ce se nevoiește, fiind cu firea fierbinte, de toate se înfrânează,

fără numai poate că unii ar fi avut trebuință de înfrânare, iar alții nu".

Deci, cine din cei ce iubesc pe Domnul nu necinstesc această deșartă nebunie? Că pe cine nu luptă vrăjmașul și nu îl necăjește, ori parte bărbătească, ori femeiască? Deci, de nevoie este înfrânarea, însă cu gând cucernic, și să luăm aminte la noi înșine, ca nu multă necinste să ne aducem nouă înșine, și în această viață și după ieșirea din viață. Că cel ce astăzi este cu bun chip, mâine este fără de chip, căci cu multă neputință este înconjurat trupul acesta.

Drept aceea, cei ce au dorit viața cea îmbunătățită, nu numai pentru vârsta lor cea înflorită, prin care au ales întreaga înțelepciune, vor fi lăudați, ci și în bătrânețe prea de minune vor fi. Fiindcă sămânța cea bună, nu numai când înverzește pe câmp veselește privitorii, ci și când holdele sunt albe spre seceriș, și spicul plecat îl au, spre pământ căutând, fiindcă veselesc mult pe cei ce îl văd. Deci, odor prea mare este viața cea îmbunătățită.

Drept aceea, ia aminte să nu te tragi de oamenii iubitori de dulceți, care, în multe feluri înverșunându-se, își pângăresc trupurile lor, după cel ce zice: *„Cele ce se fac pe ascuns de dânșii, rușine este a le și grăi"* (I Timotei 5, 11). Ci și paremistul, mustrând fapta cea nelegiuită, zice: *„Acest fel este calea femeii celei preacurve, care după ce ar lucra se jură că nimic necuvios nu a făcut"*. Așa și aceștia, de obiceiul păcatelor fiind trași, lucrând cele prea de rușine, nu iau aminte, ca și cum nici un rău nu au lucrat, având toată sârguința spre pofta cea diavolească, și, mai ales, și Sfintele Scripturi le iau în râs; iar osânda lor este dreaptă. Aceștia prin crâșme își au petrecerile, bând vinul spre beție. Drept aceea, evlavia și întreaga înțelepciune este urâtă de dânșii, și

mai mult decât ţăranii care petrec în cea mai de pe urmă răutate, mai fără de ruşine sunt aceştia.

Într-adevăr, de plâns şi de jale este vrednică aceasta, că fapta bună cea strălucită şi prea slăvită în atâta netrebnicie am pogorât-o. Ci Dumnezeu, Cel mare şi iubitor de oameni, Cel bogat în milă şi puternic în lucruri, să sprijinească neputinţa noastră şi să sfarme pe satana sub picioarele noastre, să ne dea tărie şi pricepere duhovnicească pentru ca, cealaltă vreme a vieţii noastre în adevăr trăind-o, în ziua cea mare şi înfricoşată a judecăţii să aflăm dar de la Dânsul. Că Lui I se cuvine mărturisirea şi stăpânirea şi ţinerea întru toate neamurile neamurilor şi în vecii vecilor. Amin.

*

Pentru aceea, *„fă-te înţelept ca şarpele şi nevinovat ca porumbelul"* (Matei 10, 16), căci în mijlocul lupilor petreci. Înţelege cele ce îţi zic, iubite: Să nu îţi fie frică a muri pentru Hristos, măcar sugrumare de ar veni asupra ta, sau sabie, sau în groapă de te-ar arunca pe tine, ori în apele râului, ori în adâncul mării, să nu îţi vinzi întreaga înţelepciune pentru frica omenească, ce după puţin în praf se risipeşte. Să nu defaimi porunca lui Dumnezeu, că, deşi nu sunt de faţă cei ce mustră, nimic nu se tăinuieşte de Domnul, izbânditorul lui Abel.

Deci, ori în viaţă de obşte de petreci, ori în pustie, curăţia şi întreaga înţelepciune nu o defăima, căci: *„Fiţi sfinţi, că Eu Sfânt sunt"*, a zis Domnul, şi: *„Cel ce se smereşte pe sine se va înălţa"* (Luca 14, 11; 18, 14); iar smerit este cel care cu lucrul împodobeşte fapta bună. Cel ce se ţine de acestea, va fi smerit cu adevărat, după voia Domnului. Puţine pentru aceasta voiesc a pune

înaintea ta, ca din acestea să cunoşti în parte puterea ei, după darul lui Dumnezeu.

Cel smerit nu se măreşte în deşert, nu se mândreşte a sluji Domnului, pentru frica Lui. Cel smerit nu grăieşte împotriva adevărului, ci se pleacă adevărului. Cel smerit nu pizmuieşte pentru sporirea aproapelui, nici se bucură de cel ce a căzut, ci se bucură mai ales cu cei ce se bucură şi plânge cu cei ce plâng. Cel smerit, când este lipsit şi nu are cele de nevoie, se smereşte, şi în fericire şi în slavă, nu se arată mândru, ci în aceeaşi faptă bună stă totdeauna. Cel smerit nu cleveteşte pe frate către frate, lucru care este satanicesc, ci este făcător de pace, nerăsplătind rău pentru rău. Cel smerit, nu numai pe cei mai mari decât sine îi cinsteşte, ci şi pe cei mai mici. Cel smerit alungă cu toată puterea neevlavia. Cel smerit nu se biruieşte de mânie, nu ocărăşte, nu strigă, ci de toate se îndepărtează pentru evlavie.

Cel smerit nu se obişnuieşte rău, nici nu se leneveşte, măcar şi în miezul nopţii de s-ar chema la lucru, că ascultător al poruncilor Domnului pe sine s-a pus înainte. Cel smerit nu ştie amărăciune, nici viclenie, ci în simplitate şi nerăutate slujeşte Domnului, în sfinţenie, în pace şi în bucurie duhovnicească. Cel smerit nu se îmbată de vin, nici se îndeletniceşte în lăcomia pântecelui, temându-se de porunca Domnului. Cel smerit, de va auzi cuvânt de certare, nu cârteşte; nici măcar palmă de ar lua, nu îi cade cu greu, că ucenic este al Celui ce cruce a răbdat pentru noi. Cel smerit iubirea de sine o urăşte, pentru aceea niciodată nu are stăpânire, nu se schimbă din aşezarea sa, ci ca un călător în corabie se ocârmuieşte pe sine în corabie, adică în această viaţă. Cel smerit iubeşte a auzi cuvinte duhovniceşti, şi mintea sa nu o depărtează de la poruncile Celui Preaînalt, că s-a

lepădat de sine în adevăr, pentru nădejdea cea întru Domnul nostru Iisus Hristos. Fericiţi sunt unii ca aceştia, căci către dânşii zice Domnul: *„Nu vă voi mai chema pe voi robi, ci prieteni şi fraţi"* (Ioan 15, 15). Lui I se cuvine slava, în veci. Amin.

Sfătuirea a treia

Iar pentru gândurile cele din minte, despre care mi-ai vorbit, nu am uitat, fiindcă şi eu însumi de aceleaşi patimi mă supăr şi nu ascund neputinţa mea. Deci, se cuvine nouă neîncetat a ne ruga, ca să ne izbăvească pe noi Domnul de bântuiala dracilor. Că nu numai când suntem în linişte şi singurătate ne necăjesc, ci şi când ne-am aduna noi în Casa Domnului foarte iute se scoală asupra noastră şi trupurile bărbaţilor urâte şi necinstite ne fac să le vedem, şi până la însăşi necurata faptă ne face pe noi să ne închipuim, balaurul. Şi seamănă gânduri amestecate ca să răspândească pe fratele, să nu ia aminte cu minte curată la Preacuratele Taine ale Mântuitorului nostru Dumnezeu. Dar, cu toate acestea, prin paza ochilor şi prin luarea aminte a minţii, îl va birui pe acesta cel înfrânat, ajutându-i darul lui Dumnezeu.

Deci, se cuvine cu toată luarea aminte să păzim inima noastră şi simţirile, că în mare război suntem în lumea aceasta, şi vrăjmaşul se înnebuneşte, dar nu se cuvine a ne lepăda de nevoinţă. Însă trupeşte vom birui nălucirile lui şi îl vom lăsa pe el să crape, că ştie Domnul pe cel ce ne necăjeşte pe noi, câte arsuri a adus inimilor noastre, prin gânduri. Că nu vede Domnul ca un om; că omul vede în faţă, iar Dumnezeu în inimă.

Însă a celor ce se luptă este a primi pumni, iar cel ce este în pace dinspre patimi, cum se va lupta împotriva lor? De mult s-a vândut pe sine rob dulceţilor şi, cu toată dragostea, biruri plăteşte tiranului. Că unde este vrajbă, acolo este şi război, şi unde este război, acolo este şi nevoinţă, şi unde este nevoinţă, acolo şi cununi. Iar dacă cineva ar fi voit să se slobozească de amara robie, război să ridice împotriva diavolului. În acest război, biruindu-l sfinţii, s-au învrednicit bunătăţilor din ceruri.

Dar poate, trecând, cineva va zice: „Dacă este adevărat, unde e vrajbă împotriva patimilor, acolo şi război se face, cum vedem pe iubitorii de dulceţi, luptându-se de netrebnicele patimi şi nelăsându-i să se pocăiască?". Nu socotesc eu, iubite, că acest război este pentru fapta bună şi pentru starea împotriva tiranului, ci a robiei de patimă şi a iubirii de dulceţi este războiul. Pentru aceea, nici nu s-au despărţit de vrăjmaş cu voia, fiindcă cei ce dau război, nu au nici o unire sau sârguinţă între ei, precum îi zice lui Saul cel de alt neam: *„Daţi-mi un bărbat şi singuri ne vom lupta, şi de mă va ucide pe mine, vom fi vouă robi, iar dacă eu îl voi ucide pe el, voi veţi fi nouă robi"* (I Regi 17, 5).

Deci, fiindcă aceştia acum s-au vândut pe ei robi voilor vrăjmaşului şi dulceţilor, cum se vor chema cele ale lor război? Iar dacă şi li se dă război, nu ca şi cum de faptă bună s-ar ţine, ci după cuviinţă pentru lipsa celui ce schimbă lucruri ale fărădelegii, de unde se mai prăpăstuiesc şi cei ce toată îndeletnicirea în unele ca acestea o au, şi îndeletniciţi se fac şi plăţi dau, ca să împlinească voia celui ce i-a amăgit pe dânşii. Drept aceea, dobândind pe cel rău, nu le este lor nici o despărţire sau înfrânare sau depărtare de la cel rău.

Iar războiul sfinţilor şi nevoinţa lor nu-i aşa. Că, dându-li-se război, împotrivă dau război, şi, arzându-se, se înfrânează, şi, necăjiţi fiind, rabdă, şi despre însăşi materia aceasta de faţă se întorc, pentru frica Domnului. Iar acelora li se dă război nu ca unora ce cugetă cele împotriva tiranului, ci ca pe obişnuitele dajdii să le plătească şi să nu se lepede de slujbele poftelor celor rele. Că de cine se biruieşte cineva, aceluia îi este rob.

Iar dintre nevoitori, dacă cineva ar aluneca, îndată se scoală. Că cei ce sunt ţinuţi de barbari şi sub mână tirănească sunt supuşi, nu toţi se îndulcesc cu robia celor ce i-au robit, ci câţi voiesc a jefui şi a ucide pe cei ce îi întâmpină, aceştia singuri, bucurându-se, petrec fără de legături şi de străjuire, stăpâniţi fiind de patimi. Drept aceea, şi apărători ai barbarilor şi iscoade se fac împotriva celor de o seminţie, că se unesc cu obiceiul răutăţii. Iar câţi se întristează pentru pierzarea şi nimicirea celor de un neam, pieirea sufletelor lor plângând-o, aceştia se sârguiesc a fugi, neîmpăcându-se cu nelegiuita petrecere, şi vreme pândesc ca să-şi afle libertatea de care oarecând se îndulceau, şi nici o dragoste nu aduc celor potrivnici. Pentru aceea, mântuindu-se din mâinile acelora, vor fi împotrivă luptători ai păgânilor, făcându-se ajutători ai bunei credinţe.

Drept aceea, vremea de acum este a pocăinţei. Deci, câţi voiesc de ocara aceea a se izbăvi şi din amara robie a se slobozi, le trebuie să se pună împotriva voilor tiranului şi să bată război cu dânsul pentru dragostea Ziditorului. Că atunci vor lua cercarea nevoinţei celei îmbunătăţite cei ce izvorăsc sudorile faptei bune, când nu numai cu buzele vor zice către dânsul, ci şi cu aşezământul inimii: „Cunoscut să-ţi fie ţie, diavole, că noi nu vom asculta glasul tău şi nu vom mai sluji dulceţilor

tale". Şi se cuvine, în nevoinţă, a trimite glasuri de rugăciuni sus, la Dumnezeu, împreună cu cei ce zic: *„Nu este ruşine celor ce nădăjduiesc spre Tine şi acum urmăm Ţie cu toată inima, şi ne temem de Tine şi căutăm faţa Ta. Să nu ne ruşinezi pe noi, ci fă cu noi după blândeţea Ta şi după mulţimea milei Tale. Scoate-ne pe noi după minunile Tale şi dă slavă numelui Tău, Doamne, şi să se înfrunte toţi cei ce arată robilor Tăi rele, şi să se ruşineze de toată stăpânirea, şi tăria lor să se sfărâme, şi să cunoască că Tu eşti, Doamne, Dumnezeu Însuţi şi prea slăvit în toată lumea"* (Daniel). Deşi mândru făcându-se tiranul, el va aprinde cuptorul dulceţilor de şapte ori, dar să îndrăznească cei ce nădăjduiesc spre Domnul, căci cuptorul, după puţin timp, se va preface în rouă, şi tiranul de care se temeau ei, de umbra lor se va cutremura, pentru ajutorul care s-a făcut lor din înălţime.

Deci, fericiţi cei ce sfinţenia o păzesc întru smerita cugetare şi în milă, că de adâncă pace se vor îndulci mădularele lor, şi sufletul lor întru Duhul Sfânt se va bucura. Şi nimeni să nu nădăjduiască, arătându-se pe sine ascultător voilor vrăjmaşului, că va câştiga slavă. Că însuşi tiranul, ca pe nişte însulitaţi, îi va folosi pe dânşii, trăgându-i la tot lucrul păgânătăţii. Şi trupurile lor în sodomiceşti fapte stricându-le şi urât pângărindu-le, ca cei ce de femeie nu ştiu, îi face pe dânşii să spună că sunt feciorelnici, fiind întinaţi cu tot trupul. Şi în acestea îi face vrăjmaşul să se laude, ca nişte liberi de păcat, de picătura cea de fiere şi de strugurul cel amar umplându-i pe dânşii.

O, ce greu război! O, ce cumplit! Prin câte chipuri ne face pe noi, oamenii, prea răul vânător să întărâtăm pe Domnul! Fericiţi cei ce nu au căzut în mreaja lui, şi,

dacă au căzut, dar au rupt mrejele lui şi s-au eliberat, fugind de la dânsul, ca un peşte din năvod salvându-se. Că peştele, în apă fiind, dacă este prins şi va rupe mreaja şi pe sine în adânc se va slobozi, se salvează, dar, după ce s-ar fi scos la uscat, a scăpa nu poate. Aşa şi noi, câtă vreme suntem în viaţa aceasta, stăpânire avem de la Dumnezeu a rupe de la noi legăturile voilor vrăjmaşului şi a arunca povara păcatelor prin pocăinţă şi a ne mântui, întru împărăţia cerurilor. Iar dacă ne va apuca pe noi porunca cea înfricoşată şi sufletul nostru va ieşi din trup şi se va duce trupul în mormânt, nu mai putem să ne ajutăm, precum nici peştele după ce s-a scos din apă şi s-a pus în vas.

Deci, să ne sârguim, iubiţilor, a fugi de cursele vrăjmaşului prin lucruri bune, mai înainte de a veni ziua cea mare şi vestită, în care se vor descoperi cele pe care le-am lucrat în ascuns şi în întuneric. Drept aceea, să nu aşteptăm până când va veni moartea, ca să nu ne ruşinăm la învierea morţilor, când se vor îmbrăca sfinţii cu haină strălucită, pe care şi-au gătit-o prin lucruri bune. Dacă atunci ne vom vedea pe noi înşine goi, nu numai de slava ce va străluci, ci şi înnegriţi şi plini de putoare fiind, oare ce ruşine ne va apuca pe noi? Să defăimăm lucrul poftei rele şi nimic să-l socotim. Să biruim pentru buna credinţă şi să nu ne arătăm în lucrul cel mic neiscusiţi. Să ne nevoim, dar, să nu cădem sub atât de mare primejdie, că noi, prin lenevirea noastră, cu totul suntem stăpâniţi de patimi, vrând a vieţui fără de osteneală şi fără de ceartă, fără a se întâmpla ceva, în noi înşine închipuind. Şi unul zice: „Eu, din pruncie, în mănăstire am locuinţa şi pentru aceasta cumplit se pun asupra mea patimile". Ci să asculte unul ca acesta, că mulţi din sfinţi, din tânără vârstă, cu nevoinţa cea bună

nevoindu-se, dulceţile le-au călcat. Iar altul, iarăşi zice: „În lume am crescut şi de multe răutăţi m-am împărtăşit, de unde obiceiul mă împinge pe mine spre pofte". Să audă şi acesta, că mulţi din sfinţi, care au avut viaţă mai rea decât a celor răi, mai pe urmă, obiceiul rău schimbându-şi, buni s-au arătat lui Dumnezeu, bine plăcând, fiindcă s-au supus din suflet celui ce a zis: *„Nu râvni celor ce viclenesc, nici nu urma celor ce fac fărădelegea, căci ca iarba degrab se vor usca şi ca o verdeaţă de buruiană degrab vor cădea"* (Psalmul 35, 1).

Vicleanul ne înşeală pe noi, pornindu-ne spre toate cele vătămătoare, ca să ne aducă la defăimarea fricii lui Dumnezeu. Ci noi, cu mai puternice înţelegeri să lepădăm veninul lui, darul Domnului nostru Iisus Hristos ajutându-ne, Căruia I se cuvine slava şi stăpânirea, în vecii vecilor. Amin.

Sfătuirea a patra

Zis-a oarecare din sfinţi: „Cugetă cele bune, ca să nu cugeţi cele rele, fiindcă mintea nu poate fi deşartă". Deci, să avem în mintea noastră cugetarea cuvintelor lui Dumnezeu, rugăciuni şi înţelegere bună. Căci deşarta cugetare lucruri ale deşertăciuni odrăsleşte, iar cugetarea bună rod bun dă. Să avem în minte şi aceasta, că mulţi tirani au stăpânit ţări şi cetăţi, dar lauda lor s-a stins şi s-au făcut ca şi cum nu ar fi fost. Câţi împăraţi au împărăţit peste multe neamuri, ridicându-şi lor chipuri şi statui, gândind prin aceasta să fie pomeniţi după ieşirea din viaţă. Şi după ei au venit alţii şi au surpat chipurile lor şi au sfărâmat statuile lor şi feţele lor ştergându-le, chipul lor l-au tipărit. Ci şi lucrurile lor de

alții s-au stricat. Iar alții, morminte-strălucite și-au pregătit lor, părându-li-se prin aceasta că își întăresc loruși nume veșnic, zugrăvindu-și deasupra mormântului chipul lor. A venit alt neam, s-a dat ocârmuirea sub stăpânirea altuia, și aceștia, mormântul voind a-l curăți după cuviință, ca pe niște pietricele le-au mutat oasele lor. Și ce a folosit lor mormântul cel de mult preț, cel în chipul piramidelor?

Deci, toate lucrurile deșertăciunii au încetat, iar cei ce se îmbogățesc în Dumnezeu și în Dânsul s-au slăvit nu suferă așa. Că viață veșnică și slavă neîncetată și-au pregătit loruși. Că precum lumina soarelui, a lunii și a stelelor, până acum nu s-a înnegrit, nici s-a prefăcut în vechime de la zidirea lor până acum, și tot neamul trupului și al sângelui, ca niște grâu copt ce se seceră de vreme se strânge, iar lumina soarelui, a lunii și a stelelor, tot într-un chip întinerește, se înnoiește și strălucește pentru hotărârea Ziditorului, pe care l-a hotărât lor să stăpânească ziua și noaptea, așa și celor ce Îl iubesc pe El le-a hotărât împărăția cerurilor și bucuria cea neîncetată. Și precum în aceasta este nemincinos, așa și în aceea este adevărat. Și acestea vor trece când va voi Ziditorul, dar slava sfinților nu va avea sfârșit.

Deci, să ne sârguim a face roade de pocăință, ca nu cumva, încuindu-ne afară de bucuria aceea, să ne trimită în pământ întunecat și împăclit, în pământul întunericului celui veșnic. Intră în cămara ta și închide ușile, astupă încă și ferestrele și șezi înăuntru, și vei vedea ce fel de chinuire are întunericul, unde șezi fără de durere și fără de muncă, măcar că în puterea ta stă să deschizi și să ieși. Deci, ce durere ți se pare ție că are întunericul cel mai dinafară, unde este plângerea și scrâșnirea dinților? Uită-te înăuntrul hornului tău, cel plin

de funingine, și ridică-ți ochii tăi la răsăritul soarelui, vezi deosebirea și fugi de lucrurile întunericului. Răutatea este întuneric, iar fapta bună lumină. Răutatea înnegrește pe lucrătorii ei, iar fapta bună străluciți face pe lucrătorii ei.

Nu socoti, iubite, că tu singur te necăjești, că tot capul este întru durere și toată inima întru scârbă. Că precum nu este cu putință a scăpa cineva de aerul acesta, pe pământ fiind, așa cu neputință este omului a nu fi ispitit de necazuri și de dureri, fiind în viață. Și cei ce împrejurul celor pământești se învârtesc, întru acestea se vor necăji, iar cei ce alungă cele neduhovnicești și în cele duhovnicești se ostenesc, aceștia fericiți vor fi, că rodul lor mult este întru Domnul.

Să ai răbdare desăvârșită în lucrul în care ai fost chemat. Întărește-ți ancorele și funiile, ca nu câte puțin să se împingă corăbioara ta în noian, și atunci încercarea te va învăța pe tine de ce fel de pace te împărtășeai când erai la liman.

Lumea se aseamănă noianului, iar viața cea pustnicească limanului. Nu iubi a te plimba, ci, mai vârtos, prin răbdare câștigă-ți cele de ducere. Și ca să zic și aceasta: După ce înconjurăm toată lumea, mai pe urmă oare, nu chilia ne așteaptă pe noi, de voim a ne mântui? Și dacă în viață de obște nu îngăduim și nu ne liniștim, apoi unde va fi lăcașul nostru? Asemenea este acest lucru celui ce zice că nici fierbințeala soarelui nu o poate suferi, nici umbra a o purta, și unde va sta? Frică îmi este să nu ne primească pe noi cuptorul acela! Deci, să nu fim nepurtători de grijă, urând osteneala. Dacă suntem legați ai Mântuitorului nostru Dumnezeu, să nu ne rușinăm de lanțul necazurilor, ci cu bucurie să-l răbdăm, așteptând venirea Lui cea din ceruri, ca pe noi

să ne numere împreună cu ceata sfinților. Că cei ce s-au împărtășit de patimile Lui, părtași vor fi și mângâierii. Iar dacă și de osteneala lucrului se îngreuiază cineva, să cugete câți bolnavi de mâini și de picioare sunt în lume, bărbați bogați, de mulți slujiți, care nici noaptea, nici ziua nu au odihnă, de nevoia durerilor chinuindu-se, și ca de un lanț oarecare și legătură sunt încurcați.

Deci, să ne câștigăm durere de bună voie și răbdare de noi înșine aleasă, pentru frica lui Dumnezeu, și să nu ne lenevim spre răbdare, smerita cugetare, înfrânare și împreună pătimire. Iar împreună pătimire zic, nu ca spre răutate să ajuți aproapelui, ci ca la cele duhovnicești să ajuți fratelui, să ai umilință și lacrimi, măcar deși nu este de față lacrima cea arătată, ci sfărmarea inimii, fiindcă și între lacrimi este deosebire. Însă fericit este cel ce vede ca într-o oglindă pe Domnul în sufletul său și își varsă inima sa cu plângere înaintea bunătății Lui, că rugăciunea lui se va auzi.

Îți încredințez ție alt amanet întru Domnul, ca unui om al lui Dumnezeu și care voiești să te mântuiești. Deci, de la masă sculându-te, nu înconjura chiliile, ci liniștește-te în chilia ta, că pe mulți a amăgit diavolul cu vinul. Drept aceea, de la masă sculându-te, a te afla în altă chilie este semn de nefrica lui Dumnezeu și de răzvrătire. Căci din acest fel de șederi se pricinuiește căderea sufletelor, și, mai ales, când se liniștește toiagul proiestosului. Că cei ce nu voiesc cu dumnezeiasca frică să-și înfrâneze mintea lor, au trebuință de frică omenească și prin aceasta să se îndepărteze de cele nefolositoare, în felul în care robul se înțelepțește prin asprimea stăpânului.

Deci, ia aminte la tine și nu defăima, că în vin filosofând, nici vei folosi, nici te vei folosi. De ai învățat

toată dumnezeiasca Scriptură pe de rost, caută nu cumva să te ridice pe tine gândul în aceasta, fiindcă toată Scriptura cea de Dumnezeu insuflată învață smerita cugetare, iar cel ce cugetă sau lucrează cele împotrivă acelora pe care le-a învățat, s-a făcut pe sine încălcător de lege.

Dacă duhul mândriei sau al iubirii de stăpânire sau al bogăției te-ar supăra pe tine, să nu te răpești împreună, ci stai vitejește împotriva războiului vicleanului și înșelătorului duh. Gândește-te la zidirile cele de demult, la chipurile cele învechite și la stâlpii cei de rugină cu totul mâncați și adu-ți aminte și vezi unde sunt cei ce le-au zidit, ori meșterii cei ce au lucrat pe cele mai înainte zise, și sârguiește-te a plăcea Domnului, ca să te învrednicești împărăției cerurilor. *„Căci tot trupul ca iarba și toată slava omului ca floarea ierbii”* (I Petru 1, 24). Ce este mai mare sau mai slăvit decât împărăția, pe care cei ce au dorit-o au primit-o. Dar unii, pentru primejdiile puse împrejurul ei, slava au defăimat-o și s-au făcut vrăjmași loruși, alegându-și mai bine moartea decât să trăiască, deoarece pe Dumnezeu nu L-au căutat, nici au nădăjduit spre mântuirea Lui. Iar cei ce s-au învrednicit împărăției cerurilor, de nici una dintre acestea nu se vor ispiti, în pace și în bucurie în ceruri împreună cu îngerii petrecând, fără de durere, fără de scârbă și suspin, cu bucurie și cu veselie, lăudând și prea înălțând și mărind pe Împăratul cerurilor și Domnul a tot pământul. Căruia I se cuvine lauda și slava și mărirea, în vecii vecilor. Amin.

DESPRE FAPTA BUNĂ

Zece capete

Cuvânt înainte

Am socotit că este de nevoie, iubite, să alcătuiesc și cele asemenea acestora în această scrisoare de aducere aminte, ca, cel ce va citi, să se roage Domnului pentru mine, păcătosul, și cu lucrurile rușinatul, ca să îmi dăruiască mie iertare păcatelor, și să fac rod bine plăcut Lui, mai înainte de a veni porunca cea înfricoșată ca să ia sufletul meu din trup. Atunci se va topi toată podoaba omenească. Vai, atunci, celui ce a întărâtat pe Domnul Dumnezeul nostru și nu s-a pocăit! Că va căuta vremea pe care a pierdut-o în lenevire și nu o va afla.

Deci, să plângem înaintea Dumnezeului nostru, ca să aflăm îndurări de la El. Cât avem vreme, să ne curățim pe noi înșine și să îmblânzim pe Domnul. Nu ne este nouă nevoința pentru bani, pe care de îi va pierde cineva, poate să câștige alții în locul lor. Pentru suflet este primejdia, pe care, de îl vom pierde, nu mai putem să-l chemăm înapoi, după cele scrise: *„Ce-i va folosi omul de va dobândi toată lumea, iar sufletul său îl va pierde?"* sau: *„Ce va da omul în schimb pentru sufletul său? Că va veni Fiul Omului întru slava Sa și atunci va da fiecăruia după lucrurile lui"* (Matei 16, 26-27).

Deci, dacă este răsplătire, și nici unul din lucrurile noastre nu poate să se tăinuiască de Dumnezeu, pentru

ce nu lucrăm lucrul cel bun și nu ne depărtăm de cel rău, ca să nu ne apuce pe noi relele, după cum este scris: *„Depărtează-te de la lucrul nedrept și nu te vei teme și cutremur nu se va apropia de tine"*? (Isaia 54, 14).

Mă rușinez a zice, dar nu pot tăcea, pentru negrija mea și a trândavilor celor asemenea mie, că ostașii cei din lume, daruri de milă de la împăratul luând, cu osârdie până la moarte pentru el se primejduiesc. Cu cât mai vârtos noi, cei ce asemenea făgăduințe avem, suntem datori să săvârșim lucrul dreptății, ca să ne mântuim de judecata ce va să fie? Să nu pregătim ca pe un vrăjmaș sufletul nostru, pe care foarte îl iubește Dumnezeu. Să socotim că arșița soarelui și iuțimea frigurilor nu putem suferi, și cum defăimăm focul cel nestins? Însă Dumnezeu, întru voia Sa, să ne povățuiască pe noi, și cu mila Sa cea tare să ne acopere pe noi în vecii vecilor. Amin.

1. Fericită este cetatea ce este împărățită de binecredincioși, corabia care se ocârmuiește de cei iscusiți și mănăstirea care se povățuiește de cei înfrânați. Iar vai, cetății celei de necredincioși împărățită, corabiei de neiscusiți ocârmuită și mănăstirii de iubitori de dulceți povățuită. Căci cetatea de barbari se va umple, pentru păgânătatea stăpânitorilor, corabia se va sfărâma, pentru neiscusința ocârmuitorilor, iar mănăstirea se va pustii, pentru nepurtarea de grijă a povățuitorilor.

2. Dacă șezi în supunerea duhovniceștilor părinți, nu când ești slujit și auzi cuvinte de mângâiere se arată tăria credinței tale, ci când, prigonit fiind și bătut, vei răbda. Fiindcă și o fiară, după cuviință, când se ia cu binișorul, se domesticește și se îmblânzește.

Deci, nu te amărî asupra celui ce te ceartă, dacă cu adevărat voiești să te faci vas al alegerii, ci cunoaște

sporirea supunerii celei întru Domnul şi a smeritei cugetări, că la aceasta ai venit; şi dacă ştii cu adevărat slava ei, pe aceasta ţi-o alege.

Frate, viaţa sfinţilor, întru aceasta mărindu-se, străluceşte. Că Moisi, sluga Domnului, deşi nu s-a plecat după credinţa lui Ietro, dar s-a supus şi i-a slujit, şi, în Egipt fiind, din destul s-a pedepsit. Isus al lui Navi, prin supunerea cea desăvârşită, s-a învrednicit de atât de mare dar, că s-a făcut moştenitor al lui Moisi. Samuil, fiind în supunerea lui Eli preotul, s-a învrednicit a auzi glasul lui Dumnezeu. Încă şi Elisei, prin aceasta, cojocul şi darul dascălului său l-a primit.

Şi ce zic pentru oameni asemenea pătimaşi? Însuşi Dumnezeu Cuvântul, după ce S-a făcut Om, în smerenie şi în supunere a petrecut, după cum ne învaţă Evanghelistul, zicând: *„Şi era supunându-se lor"* (Luca 2, 51). Şi Apostolul iarăşi a zis: *„ Smeritu-S-a pe Sine, făcându-Se ascultător până la moarte, şi încă moarte de cruce"* (Filipeni 2, 8). Şi în viaţă, câţi nu voiesc să sufere certarea cea bună a părinţilor, nu puţin se primejduiesc. Că, cei mai mulţi din cei ce se pedepsesc în cetăţi de stăpânitori, pentru nesupunere, neplecare şi învârtoşare se bat. Încă şi tinerele care nu se supun sfaturilor bune, afară de întreaga înţelepciune făcându-se, în târg şi în uliţe curvind, cu necinste se ocărăsc, iar cele ce se învaţă la lucru şi în linişte şi în întreaga înţelepciune se îndeletnicesc, de oameni se vor cinsti, iar de Dumnezeu se vor slăvi.

Ai început lucrare bună? Rabdă întru dânsa, ca să te măreşti de Domnul împreună cu cei blânzi şi smeriţi, în împărăţia cerurilor.

3. Dacă va înjumătăţi fratele tău rucodelia sa, şi se va întâmpla, îmbolnăvindu-se, să aibă trebuinţă de tine la lucru, primeşte asupra ta grija, împreună ostenindu-te cu cel ce pătimeşte, cu toată smerita cugetare. Iar după ce se va face el sănătos, să nu pofteşti rucodelia fratelui tău, ca nu cumva să-ţi aduci asupra ta prihănire de la Domnul şi de la oameni.

Dar poate îţi va zice gândul: „Purtare de grijă s-a făcut, ca acela să se îmbolnăvească şi eu să câştig aceasta". Şi pentru ce nu ai gândit binele: Că s-a făcut purtare de grijă, ca să vezi în ce fel eşti cu voia: iubitor de sine, sau iubitor de frate? Iar dacă, după ce el se va ridica din boală, îţi va dărui ţie, ia lucrul cu ştiinţă curată, dându-ţi voie şi proestosul, ca să ai mărturie bună de la cei dinafară. Că evlavia are trebuinţă de dreptate. Căci este scris că Preasfântul Simeon, cel ce a primit pe Mântuitorul în braţe, *„era drept şi cucernic"*.

4. Să avem inimă tare, iubite, că lenevirea stă împotriva faptei bune. Deci, să nu ne împuţinăm cu sufletul când ni se întâmplă nouă vreo mică lenevire, ci să ne silim pe noi înşine ca un călător osârdnic. Că unuia ca acesta, când i s-ar întâmpla slăbănogire pe cale, nu se împuţinează pentru lunga călătorie, ci se mângâie pe sine, zicând: „Încă puţin şi vei ajunge la gazdă şi te vei odihni". Şi Domnul, văzându-i sila, îi dă lui tărie, uşurându-i greutatea. Că lenevirea şi şovăirea pricinuitoare de sărăcie sunt, nu numai de daruri duhovniceşti, ci şi sărăcie de cele trebuitoare trupului.

5. Dacă vii mai înainte de toţi în adunare şi aştepţi până la otpust, nici în aceasta să nu te înalţe pe tine gândul, că şi meşterii multă sârguinţă şi priveghere la lucrul lor pun. Nici numai trupul să-l pui înaintea Domnului, ci şi gândurile adună-le în inimă smerită. Că înalta cugetare se aseamănă cuibului în care se adăposteşte balaurul, şi pe cel ce se apropie îl ucide.

Iar pentru a nu te îmbăta de vin, sau pentru a nu petrece împreună cu femeie, de prisos mi se pare mie că este a mai însemna iubirea ta de Dumnezeu, fiindcă tuturor este arătat că lucrul acesta este străin de fapta bună. Deci, de nevoie este ca nu numai în această parte să urmărim pornirile dracilor, ci nici cu bărbați să nu vorbim cuvinte îndulcitoare și femeiești, care duc pe suflet în pierzare. Că nu, ca și cum ar fi rea partea femeiască, fugim de vorbirea împreună cu aceasta, ci cu ușurință este vrăjmașului, prin vorbirea și petrecerea împreună cu femeile, să ne surpe pe noi și la încălcarea poruncii lui Dumnezeu să ne ducă.

Deci, se cuvine ca noi din toate părțile să pândim năpădirile viclenelor duhuri, bizuindu-ne pe ajutorul și puterea Sfântului Duh. Că cel ce numai o ușă încuie vrăjmașului, iar două i le deschide, și i se pare că stă în tărie, se amăgește. Deci, de nevoie este din toate părțile să ne întărim pe noi înșine și să nu dăm pricină celor ce caută pricină, că Dumnezeu nu Se batjocorește, și *„înfricoșat lucru este a cădea în mâinile Dumnezeului Celui viu"*. Căruia I se cuvine slava și puterea, în veci. Amin.

6. Un frate oarecare, șezând în supunerea duhovniceștilor părinți, venind la alt frate, a zis: „Voiesc să ies de la părinții mei cei duhovnicești și singur să mă liniștesc". Iar acela a zis către dânsul: „Un om oarecare avea un fiu, pe care, luându-l, l-a dat în mâinile unui meșter ca să-l învețe meșteșug. Și era copilul nebăgător de seamă la lucru, și, după câteva zile, venind tânărul la tatăl său, a zis: «Tată, ia-mă de la dascălul meu, că singur mai bine pot învăța meșteșugul». Și a zis către dânsul tatăl său: «Dacă de alții fiind învățat și povățuit, nimic nu ai învățat, dar ce poți să faci singur, o, fiule, neînvățându-te, nici supunându-te precum se cuvine? Te

văd pe tine, o, fiule, îngreuindu-te de învățătura meșteșugului tău și mă tem nu cumva în zadar m-am ostenit cu tine. Deci, apucă-te, după cum se cuvine, de lucrarea ta, o, fiule, ca, făcându-te meșter, să îți afli odihnă, că pe cei neînvățați îi întâmpină moartea»".

Drept aceea, și noi, iubite, să nu ne sârguim să aruncăm de la noi jugul supunerii, ca nu cumva să nu placă lui Dumnezeu, și, căzând în ispită, să nu fie Cel ce ne ajută nouă. Căci, când a fugit Agar, slujnica Sarei, de la fața doamnei sale, aflând-o pe dânsa îngerul lui Dumnezeu, a zis ei: *„Întoarce-te la stăpâna ta și smerește-te sub mâinile ei"*. Iar ea a făcut așa, precum i s-a grăit. Iar după ce i-a venit vremea ei, s-a slobozit cu îndrăzneală și cu merinde, împreună cu fiul ei, și când rătăcea în pustie și era să piară de sete împreună cu fiul ei, Ismail, nu a trecut-o cu vederea pe dânsa Dumnezeu.

Deci, se cuvine și noi a răbda cu îndelungă așteptare necazurile, ca Domnului slujind și nu ca oamenilor. În supunere șezând, să nu facem lucrurile nesupunerii, ca să nu pătimim ca și Gheezi, slujitorul Proorocului Elisei, ci, mai vârtos, prin supunerea cea îmbunătățită rod desăvârșit să dăm Domnului nostru Iisus Hristos. Căruia I se cuvine slava și puterea, în veci. Amin.

7. Dacă cineva s-ar apropia de tine, în taină zicându-ți: „Să dăm cuvânt între noi, ca să avem dragoste și unire între noi, ca orice ți-aș zice să mă asculți, fără de împotrivire", apoi și cu jurământ de va voi să te răzvrătească pe tine la păcat, să nu te pleci lui, măcar deși va aduce în față mărimea jurământului, și pe sine se va întinde jos spre încălcarea poruncii lui Dumnezeu, rugându-te: *„Să nu iei față împotriva sufletului tău"* (Sirah 4, 25). Că știe diavolul nu numai pe acestea să le facă, ci și din Scriptură să aducă și neputința trupului să

o pună înainte, şi altele multe să măiestrească, spre a face pe om încălcător al poruncilor lui Dumnezeu, ca să aibă cu ce să se laude asupra lui. Ci noi, învăţându-ne din sârguinţa şi deşarta osteneală a lui, tari la înţelegere vom fi spre buna credinţă. Că, dacă aceia vrând a-şi împlini voia lor, iar mai vârtos a diavolului, celui ce lucrează în dânşii, la atâta sârguinţă şi meşteşug se sârguiesc, ca să-şi atingă scopurile, cu cât mai vârtos cei ce şi-au ales viaţa duhovnicească se cuvine a fi mai cu ştiinţă şi mai treji, ca să nu se laude diavolul asupra lor.

Deci, se cuvine *„să nu te juri nicidecum"*, pentru porunca Mântuitorului nostru Dumnezeu (Matei 5, 34); şi dacă te-ai răpit cu cuvântul, nu fi nebăgător de seamă, că ai venit în mâinile răilor pentru prietenul tău. Să nu dai somn ochilor tăi, nici dormitare genelor tale, ca să te mântuieşti ca o căprioară din curse şi ca o pasăre din laţ. Dar, cu toate acestea, nu cădea jos cu mintea, nici nu te tulbura, că este îndreptare lucrului, dacă vei avea înaintea ochilor pe Domnul.

Deci, ia aminte la tine, că nu eşti vinovat jurământului, dacă te vei depărta de la rău. Că Însuşi Cel ce a propovăduit Evanghelia în lume, pentru covârşirea iubirii de oameni, Însuşi Domnul a poruncit oamenilor să se pocăiască şi să se depărteze de la tot păcatul. Vezi, dar, ca nu cumva, vrând a împlini dulceţile noastre, să punem pricină jurământul, şi să nu ne mai putem descurca din mrejele vrăjmaşului. Dumnezeu nu Se batjocoreşte şi celor ce voiesc a se mântui le întinde mâna.

Deci, *„abate-te de la rău şi fă bine"*, şi întru aceasta cuvântul ai păzit, după cela ce a zis: *„De la toată calea rea am oprit picioarele mele, ca să păzesc cuvintele Tale"* (Psalmul 118, 101). Iar de voieşti ca mai desăvârşit să fii, nu vei fi vinovat cuvântului, dacă

vei fugi de cele rele şi vei face cele bune, şi te vei depărta pe tine de tot omul care umblă fără de rânduială. Ascultă o pildă, dar mai bine să zic asemănare: „Un om oarecare avea un fiu, iar fiul cinstea pe tatăl său foarte şi se sârguia a-i păzi toate poruncile lui şi slujea pe tatăl său întru toate. Iar altul, de zavistie biruindu-se pentru sporirea tânărului, apropiindu-se pe ascuns, a zis lui: «Jură-te mie împotriva tatălui tău, că ceea ce îţi voi zice, vei face şi vei păzi fără de împotrivire». Iar el, rău făcând, s-a jurat lui. Apoi, a zis către dânsul: «Du-te, ocărăşte pe tatăl tău şi îl taie pe dânsul şi să nu te mai ruşinezi de faţa lui, şi toate câte îţi va porunci ţie să nu le faci, tu să le faci, fiindcă te-ai jurat mie, şi nu vei putea să nu asculţi cele zise de mine»".

Oare, va suferi fiul o nebunie ca aceasta, iar mai vârtos păgânie, şi nu va defăima sfătuirea lui cea fără de lege, pentru slujirea părintelui său? Ci va răspunde către dânsul, zicând: „Te văd pe tine că nu eşti om adevărat, ci vrăjmaş tatălui meu, şi sufletului meu jefuitor. Dar nu mă vei înşela pe mine, ca şarpele pe Eva, cu viclenia, nici mă vei duce pe mine către păgânătate cu răutatea ta cea mult împletită, şi nu mă va necinsti pe mine tatăl că nu m-am plecat păgânătăţii tale. Deci, defaim sfătuirea ta cea fără de lege, pentru slujirea tatălui meu, şi urechile mele le pecetluiesc cu semnul crucii, ca să nu mai intre veninul cuvintelor tale în urechile mele, şi de însăşi întâlnirea ta voi fugi pentru viclenia cea din tine".

Însuşi Apostolul ne porunceşte a ne depărta de tot fratele care umblă fără de rânduială, că Dumnezeu nu se cinsteşte cu fapte rele. Deci, nu te duce, iubite, cu bărbaţi păcătoşi, ca să nu întărâţi pe Tatăl tău Cel din ceruri, lucrând cele potrivnice poruncilor Lui, şi să nu ai răspuns în ziua judecăţii. Căci prin încălcarea poruncilor

Sfintei Evanghelii întărâţi pe Dumnezeu. Ia aminte la tine, sfârşitul cuvântului, prin proorocul învăţându-te. Că zice proorocul: *„Juratu-m-am şi m-am hotărât să păzesc poruncile Tale şi toate judecăţile dreptăţii Tale"* (Psalmul 118, 106). Şi iarăşi zice: *„Nedreptatea am urât şi m-am scârbit, iar legea Ta am iubit"* (Psalmul 118, 163). Şi în această milă a lui Dumnezeu vei scăpa de mari ispite şi primejdii, iar peste acela va veni cea scrisă: *„Întoarce-se-va durerea lui pe capul lui, şi peste creştetul lui nedreptatea lui se va pogorî"* (Ps. 7, 16).

Drept aceea, câştigă-ţi dragoste şi unire, nu pe cea silită prin jurăminte şi momeli, sau prin celelalte care sunt oprite, ci pe cea după Dumnezeu, care din aşezarea sufletului se împlineşte, că în aceasta nimic nedrept sau silit nu cade. Şi va fi cu tine darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava şi puterea, în veci. Amin.

8. Nu locui împreună cu bărbaţii eretici şi cu iubitorii de dulceţi, care nimic credincios nu grăiesc, căci ca nişte săgeţi pătrund cuvintele lor inimile. Am văzut pe oarecare răzvrătind sufletele prin cuvinte. Că pe unii ca aceştia cuvântul îi aseamănă cu cei cărora le curge sămânţa sau sunt leproşi. Că precum curgerea sămânţei îl face pe om necurat după lege, şi locul unde ar şedea sau ar scuipa, aşa şi curgerea cea necurată a sufletului pătimaş şi scuipatul cuvintelor îi face pângăriţi pe cei ce le primesc. Poate încă şi cu cel ce are lepră se cuvine a asemăna, precum s-a zis mai sus, patima sufletului lor.

Şi toată ceata sfinţilor avea brâu care strângea mijlocul, care arată tăria petrecerii, fiindcă toată întrarmarea Sfântului Duh au câştigat-o şi din toate părţile erau strânşi împrejur cu puterea Sfântului Duh. Iar pe aceştia îi vedem goliţi de acest dar prin lenevirea lor, şi

mijlocul lor nu a fost strâns împrejur cu gândul cel înţelept, ci toate obiceiurile lor sunt moleşite şi curgătoare, şi cuvintele şi faptele lor. Şi unul, fiind bolnav în credinţă, zice: „Sănătatea credinţei având-o, ce ne va vătăma să ne unim cu orice om, ori crede drept ori cugetă rău?". Iar cei ce pentru pântece se îndeletnicesc şi pentru dulceţile cele de sub pântece, întreabă: „Ce ne va vătăma, dacă vom mânca şi vom bea şi ne vom desfăta? Rău lucru este pofta trupească? Rău lucru este a pofti lucru străin sau a fura". Şi, după ce în acestea cad, iarăşi zic: „Din strâmtorare am făcut aceasta. Am furat ca să satur suflet flămând". Ce este mai necurat decât acest grai? Sau ce este mai grozav decât această lepră?

Pentru aceea, nu iartă cuvântul aceste pângărite gânduri să petreacă în tabăra sufletelor sfinţilor, precum nici pe cei beşicaţi de lepră nu îi lasă legea să îşi pună cortul în mijlocul taberei fiilor lui Israel, fiindcă urât lucru este, cu adevărat, în mijlocul înţelegerilor celor strălucite şi sfinte să petreacă, sau intrare în mijloc să dea necuratelor gânduri. Încă şi moleşirea, şi grozăvia, şi curgerea faptei lor, şi neruşinarea voii lor, şi neîndrăzneala, şi nerăspunderea lucrurilor lor însemnând-o, zice: *„Şi leprosul întru care este boala, hainele lui vor fi rupte, şi capul lui descoperit, şi împrejurul gurii lui să se acopere, căci necurat se va chema în toate zilele, în câte va fi peste dânsul boala, necurat fiind, necurat să fie, şi afară de tabără va fi petrecerea lui"*. Ca leproşii sunt cei ce zic: *„Să mâncăm şi să bem, că mâine vom muri"* (Isaia 22, 13).

Aceste cuvinte sunt ale oamenilor rătăciţi de la adevăr; eretică le este şi înţelegerea, fiindcă ereticii, înşelăciunea lor voiesc să o alcătuiască, din dumnezeieştile Scripturi, ca să pună înainte mărturii şi să ispitească

şi să răzvrătească inimile ascultătorilor. Şi bine le-a spus oarecare din sfinţi, aşa învăţând: „Întru acest fel fiind pricina lor, pe care nici proorocii nu au propovăduit-o, nici Domnul nu a învăţat-o, nici Apostolii nu au dat-o, cu care la toţi se laudă că mai mult decât alţii au cunoscut, afară de Scripturi citind, şi după ceea ce se zice: *„Din nisip funii a împleti sârguindu-se"*, se ispitesc a potrivi mărturii vrednice de credinţă la cele zise. Adică, pilde dumnezeieşti, ori cuvinte prooroceşti sau apostoleşti, ca alcătuirea lor să nu se pară că este fără de mărturie, rânduiala şi legătura Scripturilor depăşind.

Cât despre dânşii, risipind adevărul, schimbă şi prefac, şi una din alta făcând, amăgesc pe mulţi prin nălucirea cea rău alcătuită a dumnezeieştilor cuvinte. În ce fel dacă cineva chipul unui împărat care este bine făcut, din culori alese de meşter înţelept, stricând chipul omului cel pus în tablou, ar fi mutat culorile şi le-ar fi potrivit, făcând chip de câine sau de vulpe, şi acesta rău fiind gătit, apoi ar fi hotărât şi ar fi zis cum că acesta este chipul împăratului cel frumos, pe care înţeleptul meşter l-a făcut, arătând culorile cele bune ce s-au făcut de meşterul cel dintâi, în chipul împăratului, şi rău de cel de-al doilea, ce în chip de câine s-au mutat, şi prin închipuirea culorilor ar amăgi pe cei mai neiscusiţi, care nu au chipul împărătesc, şi i-ar pleca să creadă că nevrednicul chip al vulpii este chipul frumos al împăratului, în acelaşi chip şi aceştia basme băbeşti cos împreună, prin graiuri, ziceri şi pilde, dintr-un loc şi altul luând, voiesc să potrivească la basmele lor cuvintele lui Dumnezeu".

Deci, din destul învăţându-te prin asemănarea aceasta, să fugim de cuvintele cele stricate ale ereticilor şi de urmarea celor ce trăiesc în înverşunare, măcar de

s-ar şi părea că aduc dovezi din Scripturi. Ca sănătoşi fiind, şi cu credinţa şi cu fapta, desăvârşit rod să dăm Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, în veci. Amin.

9. Smerite monahe, socoteşte chipul cu care te-ai îmbrăcat şi vezi câtă deosebire este între acesta şi cel mirenesc; pune în mintea ta ce înseamnă aceasta; câtă lepădare arată de obiceiurile lumeşti şi de lucruri, şi cum spre lucrarea duhovnicească îndreaptă sufletul. Deci, nu te lenevi de fapta bună, ci cu toată puterea ai grijă de sfinţenie, fiindcă pentru aceasta ai ieşit din lume. Câştigă-ţi curăţie, ca să locuiască în tine Duhul Sfânt. Ascultă buna sfătuire întru Domnul, iubite, şi nu o defăima pe aceasta, ca să afli odihnă în tine. Să nu iei aminte la pofte urâte şi la momeli deşarte, să nu te amăgească pe tine cineva prin cuvinte deşarte; nu râvni la cele rele, nici lua aminte la păcate străine. Pe tine te păzeşte curat, şi dacă a început a se aprinde în tine văpaia păcatului, stinge-o pe aceasta cu lacrimile, că Domnul mântuieşte pe cei ce se întorc către Dânsul. Acestea le cere pentru tine de la Domnul, că iubeşte Domnul pe cei ce în sfinţenie Îi slujesc Lui. Avuţie scumpă este curăţia în gând drept. De vei iubi aceasta, de Domnul te vei slăvi şi în toate bine vei spori.

Acestea auzindu-le, vezi nu cumva diavolul să mânjească ochii minţii tale cu gânduri deşarte. Că acela nu îţi va ajuta când te vei fi luat de îngerii răi, că nici lui nu-şi poate ajuta. Că aceluia şi îngerilor lui li s-a pregătit gheena, iar ţie bucuria raiului, dacă te vei depărta de lucrurile lui. Diavolul se bucură când tu petreci în grozăvie, şi se mâhneşte când sporeşti în fapte bune.

Deci, nu defăima fapta bună cea de mai sus zisă, că în lucrarea ei puţin te vei osteni, ci cutează, că degrab

vei mânca roadele ei. Iar de vei socoti mincinoase sfătuirile cele folositoare, mai pe urmă te vei căi, când îţi vei zdrobi cărnurile trupului tău şi vei zice: *„Că am urât certarea şi de la mustrări s-a abătut inima mea. Şi nu ascultam glasul celui ce mă certa pe mine şi mă învăţa, nici am alăturat urechea mea. Cât de curând am venit în tot răul, în mijlocul mulţimii şi a adunării"* (Pilde 5, 11-13).

Deci, să nu ne lenevim de mântuirea noastră, iubite, nici să râvnim celor ce petrec în înverşunare, mândrie şi nefrică, deoarece ruşine şi ocară va acoperi pe cei ce urăsc pe Domnul. Zilele noastre aleargă, şi sfârşitul se apropie. Să plângem înaintea Domnului Dumnezeului nostru, mai înainte de a ne încuia în întunericul cel mai dinafară. Că vom căuta zilele acestea, cu multe lacrimi, dacă le vom cheltui în cele rele, şi cu nimic nu ne vom folosi! Iată, acum este vreme bine primită; iată, acum este zi de mântuire. Fericiţi cei ce se trezesc, că aceia se vor încununa în bucurie. Fericiţi cei ce plâng acum, că aceia se vor mângâia împreună cu cei aleşi ai lui Dumnezeu. Fericiţi cei ce se ostenesc întru Domnul, că desfătarea raiului pe dânşii îi aşteaptă, pe care, facă-se ca noi toţi să o câştigăm, cu solirile tuturor celor ce bine au plăcut Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

10. Viaţă duhovnicească să urmărim, iubite, ca, ajutând fapta credinţei, desăvârşit în amândouă să se afle omul. Iar spre cuvântarea de Dumnezeu abia atunci vom fi vrednici, când, biruind patimile, vom izgoni de la noi toată împătimirea lumească, şi când nu vom mai avea o altă preocupare în minte. Căci darul Duhului Sfânt aflându-şi odihnă în noi, luminează şi înţelepţeşte inimile noastre, ca pe o candelă plină de untdelemn, în care

focul, aprinzând materia cea supusă, aprinde candela, strălucind din destul, şi pe cei ce sunt de faţă îi luminează. Iar dacă suntem încă tiranisiţi de patimi şi în ele ne tăvălim, şi ne apucăm de vrednicii, ne vom primejdui nu puţin, asemănându-ne unei candele lipsite de untdelemn şi de materia cea arzătoare, care nici măcar puţină vreme nu poate suferi fierbinţeala focului şi lucrarea.

Deci, se cuvine, mai întâi, să ne îngrijim de pregătirea pentru primirea luminii celei gândite, ca să ne facem vrednici darurilor duhovniceşti. Viaţă duhovnicească să dorim, ca, aflându-se mintea sub stăpânirea Sfântului Duh, să se sfinţească şi trupul prin împărtăşirea Duhului. În toate zilele să cerem de la Domnul lacrimi de umilinţă, ca să plângem pentru păcatele noastre şi iarăşi să înverzească sufletul nostru din veştejirea păcatelor.

Să nu ne lenevim de sufletul nostru, ci să ne silim ca, săpând împrejurul lui şi punând gunoi, să facă rod bun Stăpânului. Să avem în loc de administrator Testamentul cel Vechi şi cel Nou, şi în loc de gunoi, fierbinţeala Sfântului Duh. În acestea să ne îngrijim de suflet, adăpându-l cu lacrimile, ca să facă rodul dreptăţii, ca nu lenevindu-ne să zicem şi noi în ceasul despărţirii, cu frică şi cu cutremur, ca împăratul amalecit (Agag): *„Dacă atât de amară este moartea!"* (I Regi 15, 32).

Iezechia, nelenevindu-se în timpul sănătăţii lui de lucrul dreptăţii, în vremea strâmtorării şi a morţii a aflat mângâiere de la Domnul. Că după ce a primit hotărârea morţii prin proorocul, a întors faţa sa către perete şi s-a rugat Domnului, zicând: *„Adu-ţi aminte, Doamne, căci cu adevărat cu inimă adevărată am umblat înaintea Ta, şi cele plăcute înaintea Ta am făcut. Şi a plâns Iezechia cu plângere mare"*. Şi ce a făcut cu dânsul Domnul cel

Milostiv? Îndată și numaidecât prin proorocul i-a zis: *„Auzit-am glasul rugăciunii tale și am văzut lacrimile tale, și iată, adaug peste vremea vieții tale cincisprezece ani și din mâna împăratului asirienilor te voi mântui pe tine...”* (IV Regi 20, 2). Vezi ce bine este a nu viețui cu neluare aminte, ci a avea de-a pururea înaintea ochilor frica Domnului? Mare frică și cutremur ne așteaptă pe noi! Să ne îngrijim și noi de fapte bune, ca în vremea nevoii și a necazului să aflăm sprijinitor pe Domnul.

Pe cele zise să nu le uiți, iubite, ci ia aminte la tine; străjuiește-ți sufletul tău ca să nu scapi mărgăritarul cel căutat. Iubește cucernicia și înfrânarea, ca să te folosești, iar dacă vei începe a nu băga de seamă, mahmurindu-te și îmbătându-te, vei prăpădi hrana împreună cu cei ce mănâncă. Și, întâi, în acestea vei întoarce darul lui Dumnezeu de la tine; a doua, și de cei ce te vor vedea pe tine în acestea nerușinându-te, vei fi osândit; iar a treia, nici însuși lucrul mâinilor fiecăruia din noi spre atâta cheltuială nu va fi din destul.

Deci, de aici se nasc grijile, negutătoriile, minciunile, nedreptățile, durerile, și către cei ce covârșesc cu vredniciile momelile și câte sunt asemenea acestora. Drept aceea, mare bine este cucernicia și înfrânarea, că multa mâncare strică, iar înfrânarea zidește. Și acestea între ele se împotrivesc unele altora și cu neîmpleticire se află unele către altele.

Deci, dacă vei iubi cucernicia și înfrânarea cu gând drept, te vei înălța din toate părțile. Că evlavia te învață a nu fi deosebit cu locuința și a nu petrece multă vreme afară din chilie, nici a te uni cu cei ce sfătuiesc cele deșarte. Iar pentru îmbrăcăminte strălucită să nu te ocupi, nici haine multe să strângi; cu liniște te îndeletnicește, iar în înfrânare fiind, să nu te îngrijești de multă

cheltuială, ci cu cele ce ai îndestulează-te, fiindcă din trei sau patru sau cinci smochine și din puțină linte, sau din celelalte semințe ori verdețuri, trebuința o împlinești. Și în toate acestea ai ajutor și împreună lucrător pe Domnul, Care întărește puterile sufletului tău cu nădejdea cea bună.

Iar cei ce se învoiesc cu poftele cele neînfrânate, toată viața lor sunt în grijă, și nu numai; ei uită însăși pomenirea lui Dumnezeu, și nu este alt lucru mai rău și mai cumplit. Că prin pomenirea cea neîncetată a Domnului, patimile cele urâte din suflet se duc ca niște făcători de rău când vine voievodul asupra lor, iar sufletul se face curată sălășluire a Sfântului Duh. Iar unde pomenirea lui Dumnezeu nu este, acolo stăpânește întuneric și putoare rea, și tot lucrul rău se lucrează. Și socotesc că sunt ca niște trepte oarecare ale vieții celei fără de trup și ale petrecerii celei îmbunătățite. Iar diavolul, aflătorul răutății, veselindu-se de pieirea noastră a tuturor, face sufletul să caute jos la cele trupești, câte puțin trăgând și tăvălind și peste prăpăstii purtând pe cei ce nu iau aminte, până când îi va pogorî în fundul iadului, nemernici și străini făcându-i de împărăția cerurilor.

Drept aceea, Apostolul, ca pe niște trepte care duc la iad numărându-i, zice: *„Iar lucrurile trupului sunt: curvia, necurăția, neînfrânarea, slujirea la idoli, otrăvirea, vrajbele, râvnirile, mâniile, zarvele, neunirile, eresurile, zavistiile, uciderile, bețiile, ospețele și cele asemenea acestora”* (Galateni 5, 19-21). Și sfârșitul acestora? Și acesta se arată, când zice: *„Cele ce zic vouă, precum am mai zis, că cei ce unele ca acestea lucrează, împărăția lui Dumnezeu nu o vor moșteni”*. Pentru aceasta, de nevoie este spre cele de sus a întinde toată mintea noastră și a nu o lăsa a căuta jos, spre cele

oprite. Iar, dacă ne-ar trânti pe noi vrăjmașul în ceva, să ne ridicăm degrab, ca nu cumva trăgându-ne și purtându-ne din cădere în cădere, mai pe urmă și către însuși adâncul pieirii și al deznădăjduirii să ne răstoarne.

Dacă și spre toate cele oprite ne-ar aduce pe noi vrăjmașul, să nu rămânem în acestea, nici să deznădăjduim, căci este cu putință a covârși toate acestea prin pocăință și în lupta bunei credințe a sta. Atunci, văzând Domnul schimbarea și curata noastră pocăință, și cum că numai pe Dânsul Îl dorim cu toată inima și cele plăcute Lui facem, nu ca unor robi va grăi către noi, ci ca unor prieteni adevărați, și spre cele mai desăvârșite și mai înalte fapte bune ne va chema pe noi, zicând: *„Prietene, suie-te mai sus"*, adică spre mai bună suire către cer, ale cărei trepte sunt: credința, nădejdea, dragostea și celelalte roade ale Duhului, și, cetățeni făcându-ne ai Ierusalimului celui de sus, se va bucura inima noastră, și bucuria noastră nimeni nu o va lua de la noi.

Iar Domnul Dumnezeu Atotțiitorul spre voia Sa să ne povățuiască pe noi, și cu mâna Lui cea tare să ne acopere. Că vai și pieire este omului care nu are pe Dumnezeu ajutor al său, că nu este altul afară de Dumnezeul cel viu. Că El este Domnul cerului și al pământului și toate câte voiește le și face în cer și pe pământ, în mare și în adânc, și nu este nimeni care să stea împotriva voii Lui. Căci Lui I se cuvine slava și mărirea și marea cuviință, în vecii vecilor. Amin.

DESPRE LUAREA AMINTE DE SINE

Douăsprezece capete

Cuvânt înainte

Datori suntem, iubiților, a sfătui și a ne ruga unul pentru altul, după cuvântul Apostolului: *„Celui ce știe a face binele, și nu îl face, îi este păcat"*. Ascultă încă și pe proorocul care zice: *„Iată buzele mele nu le voi opri"* (Psalmul 39, 12). Primiți și sfătuirea prostimii mele, vă rog, și dacă am greșit în cuvânt, iertați, ca unui om prost și păcătos, iar dacă drept am zis cuvintele, acest lucru este al darului.

Deci, fiindcă darul ne-a dăruit nouă cuvântul, nu se cuvine a opri buzele, căci viclenia și lenevirea le-a unit Domnul, zicând: *„Rob viclean și leneș, se cuvenea ție a pune argintul meu la schimbători, și, venind, eu mi-aș fi luat al meu cu dobândă"* (Matei 25, 26-27). Să ne dea nouă, Domnul, celor ce am luat cuvântul, a face roade bine primite și a le aduce Domnului, Căruia I se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

*

1. Ascultă, iubite, după ce ai venit să te faci monah, ai ales să te lepezi de lume. Dacă după lege vei

împlini, nu numai oamenii se vor bucura de tine, ci și îngerii lui Dumnezeu, precum este scris: *„Că bucurie se face în ceruri pentru un păcătos ce se pocăiește, mai mult decât pentru nouăzeci și nouă de drepți ce nu au trebuință de pocăință"* (Luca 15, 7, 10).

Deci, dacă după lege ai început, după lege și sfârșește. Mai înainte de a te îmbrăca, cunoaște că vii la nevoință; și către cine este lupta, ascultă pe cel ce zice: *„Nu ne este nouă lupta împotriva sângelui și a trupului, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânitorilor de lume ai întunericului veacului acestuia, împotriva duhurilor vicleniei celor de sub ceruri. Pentru aceasta, luați asupra voastră toată întrarmarea lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotrivă în ziua cea rea"* (Efeseni 6, 12-13). Deci, să nu obosești alergând, până ce vei lua plata biruinței.

Lumea ai urât-o, urăște și mândria ei. Bogăția cea vremelnică ai lepădat-o, leapădă și trufia bogăției. Pe tine te-ai înstrăinat de părinții cei după trup, rămâi în lepădare, suferind vitejește ostenelile faptelor bune. Că lepădarea nu este numai pentru o zi, ci se întinde până la moarte. Dacă voiești cu adevărat să te faci purtător de biruință, să te înveți a suferi vitejește ostenelile faptelor bune în blândețile înțelepciunii. Și cum aceasta? Ocărât fiind de cei mai proști, să nu te mânii; fiind defăimat, să suferi; pălmuit, să rabzi; clevetit, îndelung să îngăduí; lipsit, să mulțumești. Căci ai ca pildă spre aceasta pe Lazăr cel sărac. Caută la plata care se va da, precum este scris: *„Că nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum către slava ceea ce va să ni se descopere"* (Romani 8, 18).

Și tu dar, iubite, poftind să dobândești fericirea Domnului, umblă pe calea smeritei cugetări, și Domnul

îți va dărui cununa vieții, pe care a făgăduit-o celor ce Îl iubesc pe El. Că a Lui este slava, în veci. Amin.

2. Doi oameni călătoreau spre o cetate care era departe de treizeci de stadii; și, după ce au făcut două sau trei stadii, au ajuns la un loc în care era pădure și copaci, și pâraie de ape și multă veselie. Iar unul dintre ei, silindu-se să vadă cetatea, a trecut în fugă locul acela. Iar celălalt, întorcându-se să ia aminte, a rămas acolo. Apoi, vrând el să iasă de la umbra copacilor, s-a temut de arșiță, și când zăbovea el în locul acela, îndeletnicindu-se cu veselia locului, a ieșit o fiară din cele ce locuiau în pădure și l-a tras în culcușul ei. Iar celălalt, nelenevindu-se, nici îndeletnicindu-se cu frumusețile copacilor și a locului, a ajuns la cetate.

Fratele a zis: „Dezlegarea acesteia voiesc să o știu, fiindcă nu înțeleg ce sunt acestea".

„Ascultă, și să ne ajute nouă darul: Cei doi oameni sunt cei ce au început a călători și a se nevoi pe calea bunei credințe. Iar vrăjmașul, vrând să-i oprească pe dânșii din drum, îi satură cu pofte drăcești, cu slavă deșartă, cu iubire de argint, cu mândrie și câte sunt asemenea acestora. Și cel ce plata chemării celei de sus, cea în Hristos, s-a silit a o lua, de acestea nu s-a ținut. Iar cel ce s-a îndeletnicit cu frumusețea copacilor și a locului, acesta este care a abătut mintea sa de la cele ce nu se văd, către cele ce se văd. Arșița este osteneala faptelor bune, iar că atunci când zăbovea el în locul acela, și a fost luat de fiară, aceasta este a zăbovi cu gândul la pofta celor pământești, căci din poftă, păcatul ieșind ca o fiară cumplită, îl apucă pe el, după cum s-a scris: *«Pentru că pofta, zămislindu-se, naște păcatul, iar păcatul, săvârșindu-se, naște moartea»*" (Iacov 1, 15).

Drept aceea, iubiţilor, să fugim de poftele lumeşti, ca nu cumva să ne facem iarăşi robi ai păcatului, căci zice Mântuitorul: *„Amin, amin, zic vouă: Tot cel ce face păcatul, rob este al păcatului"* (Ioan 8, 34). Deci, să slujim cu bună plăcere lui Dumnezeu, Cel ce ne-a slobozit pe noi, şi să nu ne amăgim de patimile stricăciunii, nici să luăm aminte la bunele cuviinţe ale împodobirii, sau a camilafcei, sau a brâului, sau a mantiei, ci pe cele smerite şi fără de slavă deşartă să le căutăm, precum se cuvine sfinţilor. Că necuviincios lucru este ca cei ce au supus pe cele prea mari, de cele prea mici să se biruiască. Ci de-a pururea să fie sârguinţa noastră, ca omul nostru cel dinlăuntru să se facă cu bună plăcere Celui ce cearcă inimile şi rărunchii, şi pe cele nefolositoare să le defăimăm. Că nimeni nu poate să slujească la doi domni, după cuvântul Stăpânului. Căci care teslar, în loc de teslă îşi câştigă lui suliţă? Sau cine, voind a dobândi smerita cugetare, se luptă pentru slava deşartă? Sau cine, poftind cele cereşti, nu defăimă pe cele pământeşti? Iar Domnul să ne dea nouă a face şi a cugeta cele plăcute Lui. Că Lui I se cuvine slava, în veci. Amin.

3. Dacă războiul trupului s-ar scula asupra ta, nu te teme, nici cădea jos cu gândurile, ca nu cumva să înăspreşti pe vrăjmaşul asupra ta şi să semene în tine ceva din înţelegerile sale. Căci el îţi zice: „Nu este cu putinţă a înceta înfocarea de la tine, dacă nu vei săvârşi pofta ta". Ca, rănindu-te pe tine, să stea în preajmă, batjocorind nebărbăţia ta. Ci, aşteptând, aşteaptă pe Domnul şi varsă-ţi înaintea bunătăţii Lui rugăciunea ta cu plângere, şi El te va auzi şi te va scoate din groapa ticăloşiei gândurilor celor necurate şi din tina noroiului nălucirilor celor urâte şi va pune pe piatra sfinţeniei picioarele tale şi vei vedea ajutorul venit de la Dânsul. Numai rabdă, şi

să nu te moleşeşti cu gândul, că aproape este limanul vieţii. Căci, încă grăind tu, El va zice: „Iată, de faţă sunt". El aşteaptă să vadă nevoinţa ta, dacă cu adevărat, până la moarte, te nevoieşti împotriva păcatului.

Deci, nu te împuţina la suflet, că nu te-a părăsit pe tine. Pentru că vede nevoinţa ta şi ceata sfinţilor îngeri şi mulţimea dracilor. Îngerii dau cunună celui ce biruieşte, dracii aduc ruşine celui ce se biruieşte. Multă este nevoinţa îngerilor pentru tine, iubite. Multă este şi sârguinţa dracilor împotriva ta, iubitorule de Hristos. Ia aminte la tine, să nu scârbeşti pe ai tăi şi să bucuri pe cei străini. Ai tăi, zic, pe sfinţii îngeri, iar străini, pe necuraţii draci. Nu este loc ascuns de la ochii lui Dumnezeu, iubite; nu este întuneric în ochii Domnului, frate. Să nu te amăgească pe tine cel potrivnic, că aproape de picioarele lui Dumnezeu stai. Nu trece cu vederea, că scris este: *„Cerul îmi este Mie scaun, iar pământul aşternut picioarelor Mele"* (Isaia 66, 1).

Deci, să nu te moleşeşti cu gândul, ci îmbărbătează-te, că aproape este ajutorul. Ascultă pe proorocul ce zice: *„Toate neamurile m-au înconjurat, şi în numele Domnului i-am biruit pe ei. Înconjurând m-au înconjurat pe mine şi cu numele Domnului i-am biruit pe dânşii. Înconjuratu-m-au ca albinele fagurul şi s-au aprins ca focul în spini, şi cu numele Domnului i-am biruit pe ei. Împins fiind, m-am aplecat să cad, şi Domnul m-a sprijinit pe mine. Tăria mea şi lauda mea este Domnul şi s-a făcut mie spre mântuire"* (Psalmul 117, 10-14).

Rabdă nevoindu-te, ca lămurit făcându-te, să iei cununa vieţii, pe care a făgăduit-o Domnul celor ce Îl iubesc pe El. Că a ni se da război şi împotrivă a da război către patimi, lămuriţi ne face pe noi în iscusinţa războiului. Că, dacă nu ni se dă război, poate că pe cei

cărora li se dă război îi osândim şi îi necinstim, ca fiind neiscusiţi în nevoinţă, şi cădem în înalta cugetare. Că nu este greu a fi luptaţi şi împotrivă a ne lupta asupra patimilor, ci cumplit este a cădea din cauza trândăviei în preajma potrivnicilor.

Deci, stai împotrivă asupra poftei celei aprinse, ca să scapi de văpaia ce niciodată nu se stinge. Căci dacă ne vor birui pe noi patimile, acestea nu se depărtează de la noi, ci mai vârtos se aspresc asupra noastră. Auzi pe cel ce zice: *„Miere picură din buzele femeii curve, care în puţină vreme îndulceşte grumazul tău, însă mai pe urmă, mai amară decât fierea o vei afla, şi ascuţită mult mai vârtos decât sabia cea cu două ascuţişuri"* (Pilde 5, 3-4). Ia aminte la tine, ca să nu te lipseşti de slava feţei lui Dumnezeu, că scris este: *„Pacea căutaţi-o cu toţii şi sfinţenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul"* (Evrei 12, 14). Că Lui I se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

4. Să nu primeşti sfatul celor cu rea înţelegere care zic: „Din ziua în care voi muri, ce voi pătimi?". Şi acestea au zis spre a întărâta pe Domnul Dumnezeu, Care va judeca viii şi morţii. Vai sufletului care se pleacă acestei nebunii! Vai omului ce se află aşa! Acest sfat pogoară în cămările morţii pe cei ce îl ascultă. Acest sfat îndepărtează de la Dumnezeu şi face a se abate către diavolul. Iar tu, credinciosule, fugi de sfătuirea cea rea şi nu te face necredincios, ci credincios. Căci credem că după moarte va fi judecată şi răsplătire, că credincios este Cel ce S-a făgăduit: *„Nu este nedrept Dumnezeu ca să uite plata celor ce I-au slujit Lui în adevăr"* (Evrei 10, 23), după cum este scris: *„Cele ce ochiul nu le-a văzut, şi urechea nu le-a auzit, şi la inimă de om nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor*

ce Îl iubesc pe El" (I Corinteni 2, 9). Şi vrei să cunoşti, iubite, puterea cuvântului? Ia aminte ce fel de slavă au sfinţii şi pe pământ, după cum este scris: *„Pomenirea drepţilor cu laude, iar numele necredincioşilor va pieri"* (Pilde 10, 7).

Iar tu, crede, iubite, celor scrise în dumnezeieştile Scripturi şi fugi de cuvintele necredincioşilor, că s-a răzvrătit mintea şi ştiinţa lor. Pe Dumnezeu mărturisesc că Îl ştiu, iar cu lucrurile se leapădă. Că vezi pe Irod purtând haină împărătească şi grăind cuvânt către popor, şi pentru că nu a dat slavă lui Dumnezeu, îngerul Domnului l-a lovit pe el şi, fiind mâncat de viermi, a murit.

Dacă ai câştigat fapta bună, urâtorul de bine ridică pe cineva asupra ta ca să te necăjească. Tu să nu te temi, nici nu vinde buna credinţă pentru frica omenească. *„Că înfricoşat este a cădea în mâinile Dumnezeului Celui viu"*. Auzi pe Mântuitorul zicând: *„Dacă pe Mine M-au prigonit, şi pe voi vă vor prigoni"* (Ioan 15, 20). Drept aceea, se cuvine a fugi de cuvintele cele stricate ale oamenilor cu rea înţelegere şi a nu lua aminte numai la faţă sau la cărunteţe, ci la înţelegerea bărbatului. Că aceştia sunt despre care zice Apostolul: *„Având înfăţişarea bunei credinţe, iar de puterea ei lepădându-se"* (II Timotei 3, 5). Ca nu cândva, învoindu-te cu mincinoasele lor cuvinte şi de calea cea strâmtă şi necăjită lipsindu-te, să auzi glasul cel amar şi nemângâiat, cel plin de plângere şi de amare lacrimi, învăpăindu-te în focul cel nestins: *„Fiule, adu-ţi aminte că ţi-ai luat cele bune ale tale în viaţa ta, şi Lazăr cele rele, iar acum, el aici se mângâie, iar tu te chinuieşti"* (Luca 16, 25). Ci numai către Dumnezeu să ai scopul, ca, săvârşind viaţă îmbunătăţită, să se bucure sufletul tău în veacul ce va să fie, împreună cu drepţii, şi bucuria ta nimeni nu o va lua

de la tine. Că lui Dumnezeu I se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

5. Două necazuri sunt în care se încurcă tot omul sub soare: Unul după Dumnezeu, iar celălalt după lume. Şi nu este cu putinţă a trece prin această viaţă fără de unul dintre ele. Necazul lumii este cumplit şi fără de plată, iar cel după Dumnezeu are nădejde de viaţă veşnică. Tu, dar, ca un înţelept, apleacă-te la cel pe care ţi l-ai ales şi nu urma gândurilor tale, că nu se luptă cu tine fără de suliţă. Tu întâi cheamă pe Domnul, când eşti supărat de ele, apoi primeşte sfătuire de la tot omul ce se teme de Domnul. De nu vei suferi sfătuirea celor ce se tem de Domnul, sufletul tău va fi ca o cetate fără de ziduri şi, când va voi barbarul, intră şi o robeşte pe ea. Că scris este: *„Întreabă pe tatăl tău şi va vesti ţie, pe cei bătrâni ai tăi şi vor spune ţie, iar cel înţelept va primi sfătuirea"*. Însă să fugim de beţie. Să fugim şi de vorbirea femeilor, pe cât este cu putinţă, căci cuvântul femeii este ca o cursă în inimă şi trage pe cel ce l-a primit spre urâtă amestecare.

De te va apuca pe tine boală trupească, să nu te împuţinezi la suflet, ci cu mulţumită suferă, că zice Apostolul: *„Când sunt neputincios, atunci sunt puternic"* (II Corinteni 12, 10). Şi în alt loc, zice: *„Fericit este omul pe care îl vei certa, Doamne, şi din legea Ta îl vei învăţa pe el"* (Psalmul 93, 12). Deci, să aruncăm grija noastră, iubite, către Domnul, că El se îngrijeşte de noi. Iar pentru hrana noastră, cei ce suntem tari, să lucrăm, şi când ne va apuca pe noi neputinţa, de ne vor trece cu vederea pe noi înainte-stătătorii, care lucru să nu fie, Dumnezeu ne va trimite nouă sprijin. Că scris este: *„Tatăl meu şi maica mea m-au părăsit pe mine, iar Domnul m-a luat"* (Psalmul 26, 16). Numai Lui să-I slujim în curată ştiinţă, şi inimile povăţuitorilor noştri El le va îndrepta către noi şi pe noi ne va învrednici fericirii Sale.

Deci, nu te necăji pentru osteneală, că mulţi sunt care nimic nu au lucrat, şi de trândăvie s-au supărat. Învaţă-te a lucra, ca să nu te înveţi a cere. Nu te împuţina, lucrând, că scris este: *„Domnul aproape este, şi celor ce se ostenesc după Dumnezeu, plată multă le va da"*. De nimic nu te îngriji, ci aşteaptă pe Domnul, ca să te învredniceşti odihnei drepţilor, că în acea odihnă osteneală nu este, nici nedreptate, nici grijă, nici scârbă, nici neputinţă, nici poftă rea, nici altceva din cele asemenea, ci bucurie, pace şi veselie întru Duhul Sfânt. Căci, după ce va fi aruncat potrivnicul în gheena focului împreună cu toţi îngerii lui, vor înceta toate lucrările lui, iar Domnul să ne învrednicească pe noi, pe toţi, bucuriei celei negrăite. Căruia I se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

6. Ascultă, iubite, patimile cele greu de vindecat nu se dezrădăcinează decât numai prin doctorii arzătoare şi usturătoare. Deci, şi tu, iubite, nu te mânia, auzind cele adevărate, iar dacă te porneşti asupra celui ce îţi aduce leacurile tale, arătat te faci pe tine că nu voieşti a fi vindecat, nici izbăvit de patimi, ci încă îţi place să zaci în necurăţii. Căci, dacă vom ascunde adevărul şi către dulceaţă vom sfătui, cu nimic nu ne deosebim de proorocii mincinoşi, care înşeală pe popor, grăind pe cele plăcute fiecăruia. Iar proorocii lui Dumnezeu, adevărul propovăduindu-l, erau urâţi şi ucişi. Şi nu că doar deopotrivă cu proorocii mă scriu pe mine, că eu sunt deopotrivă cu câinele ce urmează oilor stăpânului său, care, când va vedea un lup venind, nu tace, ci îndată sculându-se, se porneşte asupra lui, şi păstorii auzind pe câine lătrând, sculându-se, alungă pe ucigaş şi salvează oile.

Deci, pentru ce ne lenevim de mântuirea noastră, iubiților? Pentru ce ne amestecăm cu poftele omului celui vechi și pe omul cel dinafară îl împodobim cu chipul, iar pe cel dinlăuntru îl stricăm cu faptele? Să nu ne facem aspri cu inima, ca Faraon, ca să nu cădem în partea lui, nici tari la cerbice, ca unii dintre fiii lui Israel, ca să nu ne lipsim de pământul făgăduinței. Să urâm petrecerea oamenilor fără de înțelegere, că nu fără de primejdie este calea lor, precum este scris: *„Că neam care a pierdut sfatul sunt și nu este la dânșii înțelegere.* Drept aceea, și proorocul zicea: *Doamne Atotțiitorule, nu am șezut cu adunarea deșertăciunii celor ce jucau, ci mă cucerniceam de la fața mâniei Tale. Deosebi ședeam, că de amărăciune m-am umplut"* (Ieremia 15, 17).

Auzi încă și în alt loc cum jelește proorocul neamul nostru: *„Vai mie, că a pierit cucernicul de pe pământ, și nici cel drept între oameni nu este! Toți întru sângiuri judecă, fiecare pe aproapele său îl necăjește cu necaz, spre rău mâinile lor gătindu-le"* (Miheia 7, 2-3).

Să iubim și noi evlavia, și chiar de vom fi ocărâți și bătuți, să nu o lăsăm pe dânsa, că visteria este plină de bunătăți, plină de fapte bune. Că Dumnezeu se înduplecă să caute spre bunătățile celui ce o are pe dânsa, precum este scris: *„Spre cine voi căuta? Fără numai spre cel smerit și liniștit și care se cutremură de cuvintele Mele"* (Isaia 66, 2). Și fericit este care va lepăda toate pentru evlavie.

Deci, ia aminte la tine, iubite, nu fi fără de grijă de mântuirea ta. Nu lua aminte la cei mai leneși, ci la cei ce se nevoiesc; nici la cei ce se scufundă cu corabia, ci la cei ce se mântuiesc. Până când suferi a sluji celor ce te silesc pe tine a te grozăvi? Nu te face rob patimilor, ci te fă mai vârtos liber. De multă trezvie îți este ție trebuință. În locul cel de luptă ai stătut, nu fi nebăgător de seamă, că împotrivă-luptătorul în preajmă a stătut, precum este scris: *„Potrivnicul nostru, diavolul, ca un leu răcnind umblă împrejur, căutând pe cine să înghită"* (I Petru 5, 8). Vezi cât este de nesățios potrivnicul și cât de sălbatic? Că nu voiește a răni și a lăsa, ci îndată cu totul îl înghite pe cel ce nu se trezvește.

Deci, cât avem vreme, nevoiește-te, că dacă vom pierde vremea noastră în neîngrijire, altă vreme nu vom mai afla. Câtă omenire s-a făcut de la Adam și până la noi și unde sunt? Sau cine știe numărul lor? Domnul Dumnezeu, Cel ce ne-a zidit pe noi, Cel ce socoate după număr lumea Sa, Cel ce numără mulțimea stelelor și tuturor le dă nume. El știe pe fiecare și lucrul fiecăruia, Cel singur înțelept, bun și stăpânitor, Cel înfricoșat și de rău nepomenitor, Cel mult milostiv, Cel ce caută pe cei pierduți, Cel ce miluiește pe cei ce se întorc și Se îndură spre cei ce se pocăiesc. Ție ne închinăm, Doamne, Dumnezeului ce ne-a zidit pe noi. Ție Îți aducem slavă și cinste, că primești a fi lăudat și de mine, urâtul! Că în aceasta, Doamne, este mare milostivirea și iubirea Ta de oameni; că și pe cei nevrednici îi chemi, dinspre cei păcătoși, care se pocăiesc, nu Te întorci, pe cei necăjiți nu îi treci cu vederea, pe cei ce se împuținează la suflet nu îi părăsești. Fericit și de trei ori fericit este sufletul care Te-a dorit numai pe Tine, că cel ce Te dorește pe Tine și poruncile Tale le păzește.

Pentru ce defăimăm noi mântuirea noastră, iubiților? Să înțelegem din acestea vremelnice, pe cele veșnice. Că în ce fel de grijă este cineva când se apropie să își dea învățătura cea orânduită și să își dea rucodelia proestosului? Deci, pentru ce noi nu ne îngrijim de ceasul acela, când ni se va cere seamă de întreaga viață?

Iarăşi, când cineva se află în chilia altuia, seara, în vreme de iarnă, şi silindu-se să ajungă la a sa, câtă grijă va avea pentru întunericul şi tulburarea văzduhului, şi cum defăimăm noi calea cea netrecută! Oare, ce ne va întâmpina pe noi, după ce ne vom despărţi de trup? Să luăm aminte la noi înşine, iubiţilor, ca să ne veselim în veselia drepţilor, că cel ce se dă pe sine înşelăciunii, mult se va zdrobi şi în această viaţă. Astăzi mănâncă, bea, îşi face voile sale, pe câte le poate, dar nu pe câte le voieşte, veselindu-se de paguba sufletului său, iar a doua zi, de nu va putea cu aceleaşi să se sature, mult se va scârbi. Iar cel ce ia aminte la sine, deprindere bună luând, acestuia veselia nu îi va lipsi, nici se va veşteji, căci este nădejdea bunătăţilor ce vor să fie, precum este scris: *„Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu şi m-am veselit"* (Psalmul 76, 3). Rugaţi-vă şi pentru mine, ticălosul, vă rog, către Domnul, că Lui I se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

7. Nu voi a petrece rău şi a avea veste rea, nici nu te supune păcatului, ca să nu te facă de râs. Supune-te mai ales dreptăţii, ca să te facă pe tine unul din cei prea slăviţi. Nu voi ca să fii sminteală sufletelor, ci ia aminte la tine, ca şi pe alţii să-i foloseşti. Aşa, alesule al lui Dumnezeu, la tine ia aminte, ca şi pe alţii să-i zideşti. Nu voi să fii rău, ca să nu te chinuieşti în cele mai de pe urmă ale tale. Oare, nu auzi ce zice Scriptura? *„Că rănile sângeroase şi loviturile întâmpină pe cei răi"* (Pilde 20, 30), şi plată nu iau pentru răni. Iar tu, suferă vitejeşte durerile faptelor bune, pentru Domnul, ca să iei cununa.

La nuntă te-a chemat pe tine Domnul, nu te face nemulţumitor, ci îmbracă-te cu îmbrăcăminte de nuntă, ca să te veseleşti în cămara de Mire a Lui, pentru a nu auzi, ca cel ce nu a fost cu luare aminte: *„Prietene, cum ai intrat aici neavând haină de nuntă?"*. Şi apoi vei fi legat de mâini şi de picioare şi aruncat în întunericul cel mai dinafară, unde este plângerea şi scrâşnirea dinţilor. Iar de îmbrăcăminte de nuntă auzind, iubite, nu socoti că este vorba de haine, ci de faptele cele bune.

Şi tu, iubite, dacă te-ai învrednicit a fi chemat în rânduiala monahilor, sârguieşte-te a arăta fapta bună a făgăduinţei, ca să nu fii scos afară. Deci, să nu fii aspru, nici iubitor de dulceţi, nici mânios, nici iute, nici prigonitor, nici neînfrânat, nici fără de ruşine, ci blând, cucernic, smerit, înfrânat, cu totul înţelept, liniştit, paşnic, priceput, păzindu-ţi curăţia trupului, după cum te-ai făgăduit lui Hristos. Căci, dacă ne va zice nouă în ziua aceea: „Pentru ce nu aţi cercetat văduve şi sărmani în necazurile lor?", să putem a-I răspunde Lui, zicând: „Doamne, pentru ca în linişte, fără de răspândire, să-Ţi slujim Ţie". Iar dacă va zice nouă: „Pentru ce nu v-aţi păzit neîntinaţi dinspre lume?", ce vom zice Lui, dacă în aceasta ne vom spurca? Şi nu este aceasta faptă bună, adică a se depărta cineva de lucrul cel necurat şi a face lucruri care pornesc pe altul spre patimă, că scris este: *„Vei iubi pe Domnul Dumnezeul tău şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi"* (Matei 22, 36).

Fugi de cuvintele nefolositoare, ca să nu cazi în gânduri urâte, că precum cuvintele bune folosesc sufletul, aşa cuvintele rele îl răzvrătesc pe el, după cum zice Apostolul: *„Vorbele rele strică obiceiurile bune"* (I Corinteni 15, 33). Drept aceea, iarăşi zice: *„Tot cuvântul putred să nu iasă din gura voastră, ci de este vreunul bun spre zidirea trebuinţei, ca să dea har celor ce aud. Şi nu scârbiţi pe Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, în care v-aţi pecetluit în ziua izbăvirii"* (Efeseni 4, 29-30).

Să nu te numeşti neascultător, aspru, uşor şoptitor, cu două vorbe, grăitor de rău, nemilostiv, urâtor de frate, urâtor de fapta bună, ci mai vârtos ascultător, adevărat, cu totul înţelept, tăcut, silitor, milostiv, treaz, iubitor de fraţi, iubitor de străini, iubitor de fapta bună, mângâietor, cucernic. Acestea sunt bune şi folositoare oamenilor. Deci, să nu ne înălţăm, ci mai vârtos să ne smerim pe noi înşine. Şi ce este tăria noastră ca să ne înălţăm? Oare, nu puţină durere ne apleacă pe noi până la pământ? Deci, să iubim smerenia, ca să ne înalţe pe noi Domnul.

Drept aceea, ia aminte la tine, ca să nu fii stăpânit de iuţime, de mânie, de pomenire de rău, ca să nu petreci viaţă tulburătoare şi nestatornică, ci câştigă-ţi îndelunga-răbdare, blândeţea, nerăutatea şi câte se cuvin creştinilor, ca să duci o viaţă plăcută şi liniştită.

Înalţi sunt munţii Araratului şi late câmpiile pustiei. Tare este frigul pe pământul Crivăţului, iar arşiţa soarelui spre miazăzi. Mai mare între păsările cerului este vulturul, între fiarele pământului este leul, iar între fiii oamenilor este cel ce se teme de Domnul. Mare este Domnul Dumnezeul nostru şi lăudat foarte, Care a zidit toate şi înalţă pe cei ce se tem de El. Lui I se cuvine slava, în veci. Amin.

8. Dacă atunci când lucrezi lucrul Domnului în smerită cugetare şi evlavie, potrivnicul ar întrarma pe oarecare din cei mai negrijulii asupra ta, vrând ca să te despartă pe tine din petrecerea cea dreaptă, să nu îţi fie frică, nici să te temi, nici să te abaţi din calea cea dreaptă. Fiindcă zice Apostolul: *„În toate necăjindu-ne, dar nu strâmtorându-ne; lipsindu-ne, dar nu de tot lipsindu-ne; alungându-ne, dar nu părăsindu-ne; surpându-ne, dar nu pierind; totdeauna omorârea Domnului în trup purtând-o, ca şi viaţa lui Iisus Hristos în trupul nostru să se arate. De-a pururea noi, cei vii, la moarte ne dăm pentru Iisus, ca şi viaţa lui Iisus să se arate în trupul nostru cel muritor"* (II Corinteni 4, 8-11).

Deci, aşteaptă pe Domnul, alesule al lui Dumnezeu, ca cei ce te necăjesc pe tine acum să se înspăimânte întru preaslăvită mântuirea ta, după cum este scris: *„Dreptul de va ajunge să se săvârşească, în odihnă va fi; că bătrâneţile sunt cinstite, nu cele de mulţi ani, nici cele ce se numără cu numărul anilor. Şi cărunteţile sunt înţelepciune oamenilor, şi vârsta bătrâneţilor, viaţă neîntinată. Bine plăcut lui Dumnezeu făcându-se, iubit a fost, şi vieţuind între păcătoşi, s-a mutat. Răpitu-s-a, ca nu răutatea să schimbe priceperea lui sau vicleşugul să înşele sufletul lui. Că râvna răutăţii întunecă cele bune, şi amăgirea faptei schimbă mintea cea fără de răutate. Sfârşindu-se întru puţin, a împlinit ani îndelungaţi, că plăcut era Domnului sufletul lui. Pentru aceasta s-a sârguit a-l scoate pe el din mijlocul răutăţii, iar popoarele, văzând şi nepricepând, nepunând în minte una ca aceasta, că dar şi milă este întru aleşii Lui şi cercetare întru cuvioşii Lui.*

Şi va judeca dreptul, murind, pe necredincioşii cei vii, iar tinereţea desăvârşită, bătrâneţile cele de mulţi ani ale celui nedrept. Că vor vedea sfârşitul celui înţelept şi nu vor înţelege ce sfat a avut Domnul cu el şi pentru ce l-a pus bine pentru Sine. Vor vedea şi vor defăima, iar Domnul îi va batjocori pe dânşii şi vor fi după acestea spre cădere necinstită şi spre ocară între morţii veacului. Că îi va arunca pe ei cu faţa în jos fără de glas şi îi va clăti pe dânşii din temelii, şi până în sfârşit se vor face ca pământul şi vor fi în durere şi pomenirea lor va pieri. Veni-vor înfricoşaţi în ştiinţa

păcatelor lor și îi va mustra pe dânșii în fața fărădelegile lor.

Atunci va sta cu îndrăzneală multă dreptul înaintea feței celor ce l-au necăjit pe el și a celor ce au lepădat ostenelile lui. Și, văzându-l pe dânsul, se vor tulbura cu frică mare și se vor spăimânta de preaslăvită mântuirea lui. Și vor zice, întru sineși căindu-se, și pentru strâmtorarea duhului vor suspina: Acesta era pe care l-am avut oarecând de râs și în pildă de ocară. Noi, cei fără de minte, viața lui am socotit-o nebunie și sfârșitul lui fără de cinste. Cum s-a socotit între fiii lui Dumnezeu și între sfinți este soarta lui? Cu adevărat am rătăcit din calea adevărului, și lumina dreptății nu ne-a strălucit nouă. Umplutu-ne-am de căile fărădelegii și ale pieirii și am trecut prin pustii neumblate, iar calea Domnului nu am cunoscut-o. Ce ne-a folosit pe noi mândria? Și bogăția cu semeție, ce ne-a ajutat nouă?

Acelea toate au trecut ca o umbră și ca o veste au trecut alăturea. Ca o corabie ce trece prin apă învăluită, a cărei urmă de trecere nu poți s-o afli, nici cale bătută a temeliei ei în valuri. Sau ca pasărea când zboară în aer, nici un semn de călătorie nu lasă, și cu lovirea aripilor lovit fiind vântul ușor, și despicându-se de sila pornirii, mișcate fiind aripile, se preumblă, și după aceasta nu s-a aflat semnul călătoriei ei. Sau ca săgeata când se aruncă la țintă, tăindu-se aerul, îndată la sine s-a întors, încât nu se știe trecerea ei. Așa și noi, după ce ne-am născut și am sfârșit cu viața, semn de faptă bună nici unul nu avem să arătăm, și în răutatea noastră ne-am risipit. Că nădejdea celui necurat, ca pulberea ce se poartă de vânt, ca bruma ce se alungă de vifor subțire și ca fumul de vânt s-a risipit, și ca pomenirea unui oaspete de o zi a trecut. Iar drepții în veci sunt vii, și plata lor este la Domnul și purtarea de grijă a lor la cel Preaînalt. Pentru aceasta vor lua împărăția frumuseții și cununa podoabei din mâna Domnului, căci cu dreapta Sa îi va acoperi pe ei și cu brațul Său îi va apăra pe dânșii" (Înțelepciunea lui Solomon 4, 8-20; 5, 1-16).

Deci, să nu urăști pe cineva în inima ta, nici să răsplătești rău pentru rău, ci câștigă-ți dragostea, pe care dumnezeiasca Scriptură a înălțat-o mai mult decât orice faptă bună. Că Însuși Celui ce a zidit toate a asemănat-o pe ea, zicând: *„Dumnezeu este dragoste"* (I Ioan 4, 16).

Un frate dintr-o viață de obște a venit la un bătrân, iar bătrânul a zis către dânsul: „Se aseamănă viețile de obște școlilor. Că unii, în divan se duc, iar alții în cuptoare". Și, folosindu-se fratele de cuvântul acesta, i-a pus lui metanie.

Deci, să lucrăm lucrul nostru ca pe un lucru bun, ca nu cumva, neiscusiți făcându-ne, să ne scoatem afară din împărăția cerurilor și în cuptorul focului să fim trimiși. Când pe cei mai înainte îmbrăcați în chipul monahicesc îi vei vedea lenevindu-se, atunci de multă întemeiere ai trebuință, ca nu cumva râvnind acestora, pe aceeași cale să călătorești. Ca nu cumva și sporit făcându-te, împotriva lor să te înalți, care lucru este biruire a înaltei cugetări. Ci auzi pe cel ce zice: *„Ia aminte de tine și îți străjuiește sufletul tău foarte, că nici noi din lucrurile altora nu ne vom îndrepta, nici alții din lucrurile noastre nu se vor osândi. Căci, când vom fi aduși înaintea Judecătorului, goi și rușinați, să dăm seamă pentru cele ce am lucrat, nu se va osândi unul pentru altul, că fiecare a sa sarcină își va purta"*.

Dacă cineva îți va spune ție gândurile sale, să nu îl urmezi în lucru, dacă este neputincios ochiul minții tale,

ca nu cumva, spunându-ți acela, de aceleași patimi să te superi și să fii asemenea unui cârmaci ce este în mare furtună.

Deci, se cuvine ca noi, cei ce am auzit începutul celor ce se zic, pe cele ce urmează să le înțelegem și așa să mângâiem pe cel necăjit, cu cele ce am luat de la sfinții bărbați sau cu cele în care ne-am iscusit noi. Că nu este voia Domnului unul prin altul să cadă, fiindcă El voiește ca toți să se mântuiască. Iar tu, iubite, nu arăta la tot omul gândurile tale, ci la care, dacă îi vei cerceta, vei afla că sunt duhovnicești, că multe sunt pândirile diavolului. Că a zis Mântuitorul: *„Luați aminte la proorocii cei mincinoși, care vin către voi în îmbrăcăminte de oi, iar înlăuntru sunt lupi răpitori, și din lucrurile lor îi veți cunoaște pe dânșii"* (Matei 7, 15). Iar de cei duhovnicești nu tăinui, ca nu cumva, aflând vrăjmașul loc, să se încuibeze în tine. Și cu cei ce cugetă cele trupești, nu te sfătui, că iubitorii de dulceți, pe zi ce trece, își grămădesc loruși păcate, aceasta zicând: „Singur acest păcat să mi se socotească mie", de vreme ce proorocul zice: *„Vai de cei ce își atrag pedeapsa ca și cu niște frânghii și plata păcatului ca și cu niște ștreanguri!"* (Isaia 5, 18).

Drept aceea, se cuvine a fugi de cuvintele nefolositoare și a nu te duce împreună cu cei ce defăimă frica Domnului, că nimic de folos nu grăiesc, nici nu lucrează pentru Domnul, nimic pentru fapta bună și evlavie, nimic pentru cinste. Cuvintele lor sunt lațuri ale morții, sfatul lor groapă a iadului. Îndrăzneală și râs, beție și pieire a sufletului este unirea cu ei. Cumplitul șarpe grăiește prin ei.

Iar tu, o, omule al lui Dumnezeu, fugi de acestea, aleargă după dreptate, evlavie, credință, dragoste, răbdare, blândețe. Nevoiește-te în nevoința cea bună a

credinței. Apucă-te de viața cea veșnică, la care ai fost chemat și ai mărturisit buna mărturisire. Vai, iubite, robule al Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, să nu te amăgești în această vremelnică viață, ca să nu te lipsești de viața cea veșnică. Nevoiește-te bine; negutător ai fost chemat, să nu pierzi mărgăritarul, să nu jefuiască vrăjmașul comoara ta, să nu cufunde corabia împreună cu povara și să te întorci deșert întru ale tale. Vrăjmașul, știind ce fel de slavă ia de la Dumnezeu cel ce se păzește pe sine neîntinat de întinăciunile trupului, îi dă iute război prin gânduri, voind a tăvăli pe om într-însele, ca să nu câștige slava ce va să fie. Și de ar afla vreun suflet lepădând gândurile cele nefolositoare, nu îl asuprește pe dânsul, dar nici nu se depărtează desăvârșit. Însă se va duce mai ales acolo unde, când va bate el, îndată îi va deschide și, întinându-i cu totul trupul împreună cu sufletul în pofte necurate, mai pe urmă ca un bun sfetnic îl sfătuiește pe el: „Mai bine îți este ție să mergi în lume și să-ți iei soție, decât așa să-ți strici trupușorul tău". Iar de la cel ce se trezvește, acestea toate se vor duce.

Deci, ia aminte la tine, și nici una din acestea nu te va ajunge. Drept aceea, nevoie este a fugi de îndrăzneală. Și iarăși zic: Fugi de îndrăzneală, ca nu cumva să te apuce pe tine nerușinarea și, legându-te ca pe un rob rău, să te dea rob păcatului. Și atunci vei începe a zice: *„Venit-am întru adâncurile mării și viforul m-a înghițit pe mine"*. Și iarăși: *„Împlântatu-m-am în adâncul noroiului, și nu este stare"*. Drept aceea, se cuvine a fugi de însoțirea oamenilor cu mintea rea, nu urându-i, ci de vătămare lepădându-te.

Iar de te-ai însoțit cu cei mai leneși, ia aminte la tine, ca și pe aceia să-i dobândești prin dreapta petre-

cere, și pe tine să nu te pierzi. Nu încredința sufletul tău celor ce grăiesc cele netrebnice și zic că sunt cu totul înțelepți, că a zis Mântuitorul: *„Din prisosința inimii grăiește gura"* (Matei 12, 34). Deci, păzește-te de cei ce fac lucruri noi și se unesc cu cele de râs, ca să nu fii neascultător celui ce a zis: *„De poftele cele tinerești fugi"* (II Timotei 2, 22). Să nu iei pe cineva împotriva sufletului tău, nici mic, nici mare, nici în silă, că nimeni nu va putea să te scoată pe tine din focul cel nestins. Auzi pe Cel ce zice: *„Ce va folosi omul când lumea o va dobândi, iar de sufletul său se va păgubi?"* (Matei 16, 26). Deci, să nu îți pierzi îndrăzneala către Dumnezeu, nu numai pentru vreo cinste sau slavă omenească, sau pentru mâncare și băutură, sau îmbrăcăminte, că acestea toate în stricăciune se duc, ci pentru că faptele fiecăruia, ori bune, ori rele, se scriu. Cugetă cele de sus, iar nu cele de pe pământ, ca să dobândești făgăduințele Tatălui tău Cel din ceruri, și împreună să te numeri cu cei aleși ai Fiului, și te va binecuvânta pe tine Duhul cel Sfânt, împreună cu toți sfinții Lui. Că Lui I se cuvine slava, în veci. Amin.

9. Iubite, ia aminte la tine, ca nu cumva să te învețe pe tine șarpele a râvni pe cei ce își defaimă mântuirea lor și a zice: „Nu ești mai bun decât cei ce au căzut în patimi". Ci tu cugetă ceea ce este scris: *„Iar în casă mare nu sunt numai vase de aur și de argint, ci și din lemn și din lut, și unele, adică în cinste, iar altele, în necinste"* (II Timotei 2, 20-21).

Dacă nu vei asculta pe Domnul, săvârșind lucrurile păcatului, vei fi vas necinstit, iar dacă lucrurile Domnului vei lucra, vei fi vas ales, cinstit, sfânt, de folos Stăpânului, spre tot lucrul bun pregătit. Ia aminte la tine, te rog, ca și în acest veac de acum și în cel ce va

să fie, să afli milă de la Domnul, iar de nu vei lua aminte la tine, și aici te vei sfărâma, și acolo nu te vei odihni. Că cele ce se fac afară de calea cea dreaptă, nimic nu au, fără numai mustrare și căință.

Deci, nu râvni celor ce își defaimă mântuirea lor, și numai cu chipul se fățărnicesc, ca să nu te asemeni ostașului ce este ținut de potrivnici, și pecetea împăratului o are, însă slujește vrăjmașilor împăratului său. Că nemincinos este Cel ce a zis: *„Tot cel ce face păcatul, rob este păcatului"* (Ioan 8, 34). Căci chipul se aseamănă frunzelor, iar rodul este lucrul. Ostașii împăratului pământesc sângele își varsă, ca să placă împăratului lor, iar tu nu ai trebuință ați vărsa sângele, ci a nu te lăsa birui de păcat, ca să nu aduci rod morții.

Trezvește-te, iubite, trezvește-te și rabdă în dureri, că nu este nedrept Dumnezeu să uite osteneala ta, ci și pentru întunericul pe care îl suferi, șezând în chilie, îți va străluci ție lumina adevărului, precum este scris: *„Răsărit-a întru întuneric lumină drepților"* (Psalmul 111, 4). Nevoiește-te cu nevoința cea bună a credinței ca, ridicând biruință împotriva vrăjmașului, fără de rușine să te închini Împăratului slavei. Că nu numai pe cei ce prin sabie au murit și pe vremea tiranilor au mărturisit îi încununează Domnul, ci și pe cei ce în pustnicie și în dragoste au strălucit. Că precum Azeia pentru Domnul a răbdat schingiuirile, așa și aceștia pentru Domnul au răbdat reaua pătimire și pustnicia.

Ia aminte la tine, să nu se facă grai viclean în inima ta, să nu te învoiești cu gândul cel viclean, că așa a pătimit oarecare din cei de demult, ascunzând din cele afierosite Domnului în cortul lui. Asemenea și Gheezi, slujitorul Proorocului Elisei, care nu s-a tăinuit de Dumnezeu, dar nici de oameni. Căci, pe ascuns lucrând

răul, la arătare şi-a luat răsplătirea. Că acela cu toată casa a fost împroşcat cu pietre de tot poporul, iar celălalt a moştenit lepra împreună cu toată seminţia lui până în veac. Că nemincinos este cel ce a zis: *„Dumnezeu nu se batjocoreşte; că ceea ce va semăna cineva, aceea o va şi secera"* (Galateni 6, 7). Învaţă-te răbdător, ca să scapi de vătămările ce îi întâmpină pe cei ce nu se liniştesc. Auzi pe cel ce zice: *„Fiule, de vei fi înţelept pentru tine, vei fi înţelept şi vecinului tău, iar de vei ieşi rău, numai singur vei scoate cele rele"*. De unde ne biruieşte pe noi potrivnicul şi de unde înmulţeşte patimile noastre? Oare nu pentru nesupunerea noastră? Căci, învăţându-ne, nu luăm aminte, şi mustrându-ne pentru îndreptarea greşelilor, ne lepădăm. De oameni ne ascundem, iar pe Dumnezeu îl defăimăm, neplecându-ne Celui ce a zis: *„Amin zic vouă, că de vor tăcea aceştia, pietrele vor striga"* (Luca 19, 40).

Ca să biruim cu cuvântul pe cei ce voiesc să ne îndrepteze pe noi, cumplitul şarpe ne supune nouă „înţelepciune", şi aşa păcatul nostru îl înmulţeşte în noi, neavând pe cel ce îţi grăieşte împotrivă. Te jefuieşte pe tine vrăjmaşul tău, şi nu cunoşti, o, suflete al meu! Poftele sale le lucrează în tine, şi tu suferi! Fugi de sfătuirile cele rele ale lui, o, omule! Adu-ţi aminte că te-ai făgăduit lui Dumnezeu şi păzeşte sfinţenia, ca să afli dar înaintea Domnului. Auzi pe cel ce zice: *„Fugi de curvie, şi vei cunoaşte cât de cumplită este curvia"*. Căci, pe care nu au putut muşcările şerpilor să-i omoare în pustie, pe aceştia curvia în pământul lui Madiam i-a spurcat, şi pentru curvie au primit a mânca din jertfele idolilor. Şi a căzut din popor, într-o zi, douăzeci de mii. Iar de ai căzut mai înainte, nu rămâne în cădere, nu fi nebăgător de seamă pentru îndelunga-răbdare a lui

Dumnezeu; adu-ţi aminte că moartea nu zăboveşte, adu-ţi aminte că nu este cu putinţă să scapi din mâinile lui Dumnezeu.

Deci, nu te lenevi, ci pocăieşte-te, lăcrimează, suspină, că ai fost batjocorit. Căci, deşi noi vom da uitării greşeala, dar Dumnezeu, Cel ce ne-a zidit pe noi, ştie lucrul fiecăruia. Deci, nu te lenevi, ci stai vitejeşte împotriva potrivnicului şi astupă săpătura prin care, după obicei, intrând vrăjmaşul, te-a jefuit, ca, neaflând îndemânatică intrarea, să se întoarcă fără de ispravă. Iar a astupa spărtura este a străjui simţirile prin care intră în suflet ori lucru bun ori rău: vederea, auzirea, mirosirea, pipăirea, gustarea, şi gândurile a nu se răspândi afară de cuviinţă. Să ai în minte, iubite, pe uriaşii ce au stricat pământul cu silnicia lor, că i-a şters pe dânşii Domnul într-o clipeală, prin potop, de pe faţa pământului, şi tăria lor nu i-a folosit pe dânşii cu nimic. Gândeşte încă şi la pământul Sodomei şi al Gomorii, cum s-a răsturnat pentru păcatele celor ce locuiau într-însul, şi ospăţul şi mândria nu i-au folosit pe dânşii.

Deci, să ne îngrijim de mântuirea noastră, iubiţilor, ca nu cumva să ne apuce fără de veste sfârşitul, şi ne vom duce fiind în multă osândire. Şi ce ni se pare nouă pentru cel ce a murit, că, după o zi, iarăşi se va întoarce în casa sa? Oare, după un an? Oare, după o sută sau după o mie de ani? Deci, pentru ce nu ne apucăm de cele stătătoare şi nu defăimăm pe cele trecătoare? Zi celui ce îţi pune ţie în minte pofte întinate şi necurate: „O, vrăjmaşule al adevărului, ca să-ţi faci pofta ta, eu să mă ruşinez? Du-te către neînfrânaţii cei asemenea ţie. Turmă de porci ţi-ai cerut; cufundă-te împreună cu dânsa. Nu mă vei mai avea pe mine rob, supus voilor tale; destulă îmi este mie vremea cea trecută. De acum,

de adevăr mă voi îngriji, şi pe Dumnezeul meu Îl voi ruga ca să mă izbăvească desăvârşit de lucrurile tale. Că Duh Sfânt mi-a dat mie, şi eu L-am întărâtat pe El. Suflet şi trup curat mi-a dat, iar eu pe acestea le-am întinat". Aşa zi, iubite, celui ce îţi pune în minte patimi pierzătoare.

Zis-a oarecare din sfinţi: „Curvia se aseamănă câinelui. Dacă o vei momi, rămâne lângă tine, iar dacă o vei goni, va fugi". Auzi pe cel ce zice: *„Deosebi sunt eu până ce voi trece"* (Psalmul 140, 10). Adică a lua aminte la sine fiecare, până ce va ieşi din această viaţă de acum. Te rog, ia aminte la tine şi nu fi nebăgător de seamă de petrecerea ta. Pentru puţină dulceaţă să nu îţi pierzi roadele ostenelilor tale, nici pentru o necurăţie să îţi vinzi plata lucrării tale, plata liniştii, plata privegherii, a înfrânării şi a celorlalte fapte bune; pentru o necurăţie, să nu o pierzi. Să te asemeni celui ce îşi pune plăţile sale în pungă sigură. Puţin aluat dospeşte toată frământătura; şi îngrădeşte-te pe tine cu frica Domnului.

Ascultă cele ce îţi zic, iubite: În viaţa cea lumească, ritorul se pare că se numeşte mare, iar în viaţa monahicească cel ce iubeşte liniştea este mare înaintea Domnului. Iarăşi, în viaţa lumească cel ce-şi împodobeşte trupul său şi îl schimbă cu haine, are slavă omenească, dar în rânduiala monahicească, cel ce defaimă acestea şi ia aminte numai la trebuinţa cea de nevoie a trupului, îşi pregăteşte slavă în ceruri, după cel ce zice: *„Având hrană şi îmbrăcăminte, cu acestea să ne îndestulăm"* (I Timotei 6, 8). Iarăşi, în viaţa cea lumească, cel ce se făleşte pentru puterea trupului şi pentru bogăţie, se pare că se numeşte mare înaintea oamenilor, iar în rânduiala aceasta, cel ce iubeşte smerenia în adevăr se înalţă de Domnul, precum este scris: *„Pe cele nebune ale lumii acesteia le-a ales Dumnezeu ca să ruşineze pe cei înţelepţi, şi pe cele neputincioase ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să ruşineze pe cele tari. Şi pe cele fără de neam ale lumii şi defăimate le-a ales Dumnezeu, şi pe cele ce nu sunt, ca pe cele ce sunt să le surpe, ca să nu se laude nici un trup înaintea lui Dumnezeu"* (I Corinteni 1, 27-29).

Deci, să iubim cele plăcute Domnului, ca nişte robi de bună treabă şi mulţumitori. Deşi vom pătimi năvăliri ale făcătorilor de rele, deşi de barbari ţinuţi fiind ne-ar vinde în robie, să nu deznădăjduim de mântuirea noastră, că scris este: *„În necaz am chemat pe Domnul şi m-a auzit"* (Psalmul 17, 7), încă socotind că şi proorocii au fost duşi în robie, şi în ţară străină robii şi rele pătimiri au răbdat, dar mintea lor nu s-a abătut niciodată de la Dumnezeu. Că a se vinde sau a nu se vinde omul nostru cel dinafară, aceasta nu este în stăpânirea noastră, dar a se uni cu păgânătatea sau a nu se uni omul nostru cel dinlăuntru cu cele ce sunt, este în stăpânirea noastră. Drept aceea, sfinţii au mustrat pe tirani, şi îngrozirile morţii le-au defăimat, de fapta bună ţinându-se.

Deci, şi noi, iubiţilor, fiind fii ai proorocilor şi pe urmele lor păşind, credinţa lor cea desăvârşită să o câştigăm, că scris este: *„Priviţi cu luare aminte cum şi-au încheiat viaţa şi urmaţi-le credinţa"* (Evrei 13, 7), ca să intrăm împreună cu dânşii în strălucirea sfinţilor, de unde a fugit durerea, scârba şi suspinul.

Să ne trezvim, rugându-ne, ca să nu intrăm în ispită. Să cugetăm cuvintele Sfântului Duh, ca să ne plecăm dumnezeieştilor Scripturi, şi chiar neţinând cartea în mâini, în minte să avem cuvintele lui Dumnezeu. Dacă ţi-ar spune cineva gândurile sale sau neputinţele

sale ți le va descoperi, să nu-l defaimi pe el în mintea ta, ca pe unul ce a lucrat unele ca acestea, ci mai vârtos, minunează-te de schimbarea fratelui. Că a-și arăta cineva de bună voie greșelile sale la bărbați duhovnicești, este semn de îndreptare a vieții, iar a le ascunde este lucrul sufletului pătimaș. Că nimeni, ajutând hoților și partea sa cu preacurvarii punând-o, nu va fi salvat de aceștia vreodată, fiindcă se află cu dragoste către patima aceea.

Deci, se cuvine a mângâia pe cel ce s-a sculat cu toată smerita cugetare, după cum este scris: *„Luând aminte la tine, să nu fii și tu ispitit"* (Galateni 6, 1). Că zice Domnul prin Proorocul Iezechiel: *„Și tu, fiul omului, zi către fiii poporului tău: Dreptatea dreptului nu îl va scoate pe el în ziua în care va păcătui, și fărădelegea celui fărădelege nu îi va fi lui spre cădere în ziua în care se va întoarce de la fărădelegea lui"* (Iezechiel 33, 12).

Însă, să ne dea nouă Domnul a ține calea cea nerătăcită până în sfârșit, cea strâmtă și necăjită, ca să se astupe gura potrivnicului nostru, a diavolului, ca să nu poată zice ceva rău pentru noi. Că lui Dumnezeu I se cuvine slava, în veci. Amin.

10. Să luăm aminte de noi, iubiților, că avem vrăjmași amari și nemilostivi, care se bucură de căderea oamenilor și doar aceasta le este spre veselie. Drept aceea, Sfinții Părinți, știind faptele rele ale lor, cele împotriva noastră, nu se leneveau, nici se răspândeau, ci luau aminte la ei, iar prin aceasta plăceau lui Dumnezeu, și pe oameni spre lucrul bun îi zideau. Astfel a fost și Sfântul Antonie, precum Sfântul Atanasie, arhiepiscopul, a povestit, scriind viața lui, fiindcă multă și lungă pustnicie a avut. Că postea de-a pururea, iar îmbrăcămintea o avea, pe dinăuntru, de păr, iar pe deasupra, de piele, pe care și până la sfârșit le-a păzit, nici trupul pentru vreo întinăciune cu apă spălându-l, nici picioarele nu a suferit a și le spăla, sau măcar fără de nevoie în apă pe ele a le băga, nici dezbrăcat nu l-a văzut cineva, fără numai când a fost îngropat. Și iarăși a zis: „Deși mici sunt acestea pe lângă fapta bună a aceluia, prin acestea putem socoti cum era omul lui Dumnezeu, Antonie, care din tinerețe până la atâta vârstă deopotrivă a păzit osârdia pustniciei. Și nici la bătrânețe nu s-a biruit de multa cheltuială pentru hrană, nici pentru obosirea trupului nu și-a schimbat felul îmbrăcămintei, sau măcar picioarele cu apă să le spele; și, cu toate acestea, în toate a petrecut nevătămat, fiindcă ochii îi avea fără de vătămare, întregi și bine văzători. Și, ca să nu le zicem una câte una, decât toți cei ce aveau hrană de multe feluri, și petreceau în scăldători, și în feluri de feluri de haine erau îmbrăcați, el mai luminat se arăta, și la tărie mai osârdnic".

Iar noi, cele ce moleșesc trupul gândindu-le, ne răspândim, nesocotind cât de amari potrivnici avem. Pentru aceasta, împotrivă luptătorii, văzând atâta nebăgare de seamă a noastră, mai osârdnici se fac împotriva noastră, săgetându-ne pe noi de-a pururea cu săgețile înverșunării. Deci, să luăm aminte la noi înșine, ca să surpe Domnul năpădirile lor asupra noastră. Și acestea le zic, fraților, nu ca unul ce am viață curată, că de va descoperi Domnul păcatele mele, mai înainte de a fi trimis eu în muncă, o parte din muncă mi se va face mie, ci acestea s-au zis de mine prin darul Domnului, ca voi, folosindu-vă de sfătuirea cea bună, eu prostul, să dobândesc plata sfătuirii celei bune. Căci, precum cel ce îndeamnă spre surparea sufletelor, partea pierzării și a pieirii va afla, așa și cel ce spre îndreptare sfătuiește,

parte bună va afla la Domnul, dacă se va depărta şi el de la cele nefolositoare.

Dacă vei avea prietenie cu vreun frate, şi ştiinţa ta te va mustra pe tine, că vătămare sufletului pătimeşti prin prietenia lui, taie-te pe tine dinspre dânsul. Că a zis oarecare din sfinţi: „Cu toţi având dragoste, de la toţi depărtează-te". Şi acestea le zic, iubite, nu ca să urăşti pe oameni, ci păcatul, că scris este: *„Dacă inima noastră nu ne mustră pe noi, îndrăzneală avem către Dumnezeu, ca ceea ce vom cere să luăm de la Dânsul, că poruncile Lui păzim şi cele plăcute înaintea Lui facem"* (I Ioan 3, 21-22), iar dacă inima noastră ne mustră pe noi, mai mare este Dumnezeu decât inima noastră, şi cunoaşte toate.

Un frate sfătuia pe alt frate la cele după Dumnezeu, şi trecând altul, a zis cel ce sfătuia către dânsul: „Iată, rog pe fratele, şi nu vrea să mă asculte". Iar acela a răspuns: „Dator este să te asculte, iartă-mă, că de la tine bun lucru este şi bucurie a auzi şi a face". Iar el a zis: „Nu aşa, ci dacă va vedea că nu este după Dumnezeu, să nu mă asculte, şi nu numai pe mine, ci nici pe prooroc, dacă sfătuieşte afară de voia lui Dumnezeu. Că zice Apostolul: *„Dacă înger din cer va vesti vouă afară de ceea ce aţi primit, anatema să fie"*. Că cine erau cei ce s-au ridicat asupra Susanei în Babilon? Oare, nu bătrânii? Şi nu bătrâni proşti, ci judecătorii şi povăţuitorii poporului. Şi pentru că nu luau aminte la sine, sub ce fel de sfârşit au căzut? Şi vrednicia lor nu i-a folosit pe dânşii".

Deci, să ne îngrijim, fraţilor, de adevăr, ca adevărul să ne încununeze pe noi. Că aici, dacă cineva lucrează ceva rău şi este pârât la voievod, fugind în alte locuri, poate scapă, dar de la faţa lui Dumnezeu unde vom fugi? După cel ce zice: *„Unde mă voi duce de la duhul*

Tău, şi de la faţa Ta unde voi fugi? De mă voi sui în cer, Tu acolo eşti. De mă voi pogorî la iad, de faţă eşti. De îmi voi lua aripile mele de dimineaţă şi mă voi sălăşlui la marginile mării, şi acolo mă va povăţui mâna Ta, şi mă va ţine dreapta Ta" (Psalmul 138, 7-10).

Să iubim liniştea, ca să ne izbăvim de răspândiri. Să iubim înfrânarea în dragostea lui Dumnezeu. Să iubim curăţia şi smerita cugetare. Să fim smeriţi, veseli în faţa oamenilor, şi în faţa celor mici şi a celor mari, ca să scăpăm de slava deşartă şi de toate cursele diavolului. Să urâm beţia şi râsul şi cuvintele nefolositoare ale oamenilor cu rea înţelegere. Că toate le lucrează, toate le fac ca să nu scape de dulceţile lor. Iar tu, iubite, fugi de acestea, ca cel ce te-ai făgăduit să placi lui Dumnezeu, şi lucrează toate după Dumnezeu. Că Dumnezeu nu se lasă batjocorit, după cuvântul Apostolului: *„Că ceea ce va semăna omul, aceea va şi secera. Că cel ce seamănă în trupul său, din trupul său va secera stricăciune, iar cel ce seamănă întru Duhul, din Duhul va secera viaţă veşnică"* (Galateni 6, 7-8).

Nu vorbi împreună cu gândurile cele întinate, ca nu cândva să te tragă pe tine la lucrarea lor urâtă, ci urăşte-le pe acestea şi alungă-le de la tine, ca să se aline mintea ta. Roagă-te Domnului, ca să-ţi lumineze ochii inimii tale, că cele cu neputinţă la oameni, la Dumnezeu sunt cu putinţă. Stând la rugăciune, nu te răspândi cu mintea, ca să nu te afli ca un nebăgător de seamă.

Ia aminte la tine, iubite, ca nu cumva văzând pe cei ce în veacul de acum se îmbogăţesc, se desfătează şi cărnurile lor îşi îngraşă, să-i fericeşti pe dânşii pentru îmbelşugarea aceasta vremelnică. Că nici pe bogat, nici pe desfrânat, nici pe cel ce asupreşte nu l-a fericit Duhul Sfânt, fără numai pe cel ce se teme de Domnul, după cum

este scris: *„Fericit bărbatul care se teme de Domnul"* (Psalmul 111, 1); şi: *„Fericiţi toţi cei ce se tem de Domnul"* (Psalmul 127, 1).

Egumen te-au pus pe tine? Fii paşnic, ca să ţi se deschidă porţile împărăţiei cerurilor şi să intri împreună cu cei ce fac pace. Că zice Sfântul Duh: *„Deschideţi porţile, să intre poporul".* Şi care popor? *„Care păzeşte dreptatea şi păzeşte adevărul, care se ţine de adevăr şi păzeşte pacea"* (Isaia 26, 2-3). Pentru aceea, zicea oarecare din sfinţi: „Fie pace şi dreptate în zilele mele". Auzi încă şi pe Sfântul Iacov care zice: *„Cine este înţelept şi ştiutor între voi? Să-şi arate din buna petrecere lucrurile sale în blândeţea înţelepciunii, iar dacă aveţi râvnă amară şi prigonire în inimile voastre, nu vă mai făliţi şi minţiţi împotriva adevărului. Această înţelepciune nu este de sus pogorâtă, ci pământească, trupească, drăcească. Că unde este pizmă şi prigonire, acolo este nestatornicie şi tot lucrul rău. Iar înţelepciunea cea de sus, întâi este curată, apoi paşnică, blândă, lesne plecată, plină de milă şi de roade bune, nedespărţită, nefăţarnică. Iar rodul dreptăţii în pace se seamănă la cei ce fac pacea"* (Iacov 3, 13-18). Şi, o, să ne dea nouă Domnul unire după voia Sa! Rugaţi-vă încă şi pentru mine, ticălosul, vă rog, ca să lumineze Domnul ochiul care este în mine întunecat. Că a Lui este împărăţia şi slava, în vecii vecilor. Amin.

11. Să nu ne împuţinăm, fraţilor, slujind unii altora pentru Domnul, că mulţi, pe slujnică îndrăgind-o, au ales să slujească pentru cea dorită. Că, oare, ce lucru mare facem noi dacă slujim unii altora pentru Domnul? Să nu ne mâhnim, şezând în chilie, iubiţilor, aducându-ne aminte că Sfinţii Mucenici au fost legaţi cu legături de fier şi munciţi cu multe feluri de munci. Deci, să nu fugim de strâmtorarea chiliei; să nu ne pară greu lucrul, aducându-ne aminte că mulţi din sfinţi erau aruncaţi în foc pentru Domnul.

Oare, cu adevărat, de am fi fost noi în acele vremuri, am fi dat viaţa noastră pentru nevoi? Să ne aducem aminte, fraţi iubiţi în Domnul, de facerile de bine ale Domnului Dumnezeului nostru, ale Celui ce ne-a zidit şi ne-a crescut pe noi, ale Celui ce ne hrăneşte pe noi şi ne acoperă în toate, ale Celui ce scoate vânturile din visteriile Sale, spre slujba noastră, ale Celui ce aduce norii de la marginile pământului spre slujirea noastră, ale Celui ce a înmulţit păsările, dobitoacele şi cele din apă spre slujirea neamului nostru, ale Celui ce a făcut soarele spre lumina zilei şi luna şi stelele spre luminarea nopţii, pentru neamul nostru, şi ne-a mântuit pe noi prin taina cinstitei Sale Cruci. Să-I slujim Lui cu frică şi cu mult cutremur, cu nădejde bună, că nemernici şi străini suntem în viaţa aceasta, după cum zice psalmistul: *„Nemernic şi străin sunt pe pământ, ca toţi părinţii mei"* (Psalmul 38, 17).

Rogu-vă pe voi, eu prea micul şi prostul, cel dator cu o mie de talanţi, cel decât tot păcătosul mai păcătos, suferiţi această prea bună sfătuire. Păziţi-vă pe voi înşivă fără de păcat în tot lucrul, ca să fiţi neruşinaţi. Iar, de s-a necinstit cineva pe sine în vreun lucru, de acum înainte să se păzească pe sine neprihănit, ca să nu aibă ce zice potrivnicul, urâtorul de oameni, stricătorul, străinul, vrăjmaşul dreptăţii, cel ce se bucură de relele noastre, neputinciosul împotriva celor ce slujesc Domnului în adevăr, cel defăimat de cei ce iubesc pe Domnul în adevăr, cel călcat de cei ce fac voia Domnului cu inimă curată. Că Dumnezeului nostru I se cuvine slava şi marea cuviinţă în toţi vecii. Amin.

12. Deci, rămâi, iubite, în slujba la care ai fost chemat. Dă slavă lui Dumnezeu că te-a învrednicit a fi numărat împreună cu oile turmei Lui, ca să te hrănești din pășunea oilor Lui. Deci, rabdă până în sfârșit, ca să se mântuiască sufletul tău, că scris este: *„În răbdarea voastră, câștigați-vă sufletele voastre"* (Luca 21, 19). Deprinde-te în toată petrecerea ta. Auzi pe cel ce zice: *„Fiule, de vei fi înțelept, vei veseli și inima mea"* (Pilde 23, 15). Nu fi aspru cu limba ta, nici nu răspunde cu asprime fratelui tău, ci cu toată smerita cugetare și cu frica lui Dumnezeu să-ți fie răspunsul tău. Căci, oare, pe argint cumpărăm cuvântul cel bun? Cu nimic nu îl cumpărăm, fără numai cu a voi, fiindcă stăpânirea amândurora căilor ne-a dat nouă Domnul, ca să se cunoască așezarea fiecăruia.

Deci, așa să fie răspunsul nostru între noi, aleșii lui Dumnezeu, precum robul cel credincios care vorbește cu stăpânul său. Că nemincinos este Cel ce a zis: *„Tot cel ce se înalță pe sine se va smeri, și cel ce se smerește pe sine se va înălța"* (Luca 14, 11). Iar cuvintele dintre noi să nu fie pentru lucrurile cele dinafară, ci pentru folosul sufletului, pentru zidirea cea dintre noi, pentru tot lucrul bun, după cum este scris: *„Ca să dea har celor ce aud. Și nu scârbiți pe Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, întru Care v-ați pecetluit pentru ziua răscumpărării"* (Efeseni 4, 29-30). Că Lui I se cuvine slava, în veci. Amin.

NU SE CUVINE A RÂDE, NICI A NE RĂSPÂNDI CU MINTEA

Începutul surpării sufletului monahului este râsul și îndrăzneala. Monahule, când te vei vedea în acestea, cunoaște-te pe tine că ai ajuns în adâncul răutăților. Să nu încetezi, rugându-te lui Dumnezeu, ca să te izbăvească pe tine de moartea aceasta. Râsul și îndrăzneala aruncă pe monah în patimi urâte, nu numai pe cei tineri, ci și pe cei bătrâni. Râsul și îndrăzneala pogoară jos pe monah.

Zis-a oarecare din sfinți despre îndrăzneală: „Îndrăzneala este asemenea vântului arzător, care strică roadele monahului". Iar despre râs, ascultă: „Râsul aruncă afară fericirea plânsului și pe cele zidite le risipește. Râsul scârbește pe Duhul Sfânt, pe suflet nu îl folosește, iar pe trup îl strică. Râsul alungă faptele bune, nu are pomenirea morții, nici cugetarea muncilor".

Ia de la mine, Doamne, râsul și îmi dăruiește mie plânsul și tânguirea, pe care le ceri de la mine, Dumnezeule. Început al plânsului este a te cunoaște pe tine. Fie plânsul nostru nu după om, nici ca să fim văzuți de oameni, ci după Dumnezeu, Care cunoaște cele ascunse ale inimii, ca de El să ne fericim.

Deci, să fim luminați la față, bucurându-ne întru Duhul Sfânt de darurile Domnului, plângând și tânguindu-ne în cugetul nostru, rugând pe Dumnezeu ca să ne

păzească de tot chipul vicleniei, ca să nu fim lipsiţi de împărăţia cerurilor şi de bunătăţile pe care le-a pregătit celor ce bine I-au plăcut Lui.

Plânsul zideşte şi păzeşte. Plânsul scapă sufletul şi curat îl face. Plânsul naşte întreaga înţelepciune, dulceţile le taie, faptele bune le împlineşte. Şi ce mai zic încă? Plânsul de Dumnezeu se fericeşte şi de îngeri se mângâie. Pentru aceea, zicea oarecare din ucenicii Domnului: *„Râsul vostru în plâns se va întoarce şi bucuria în mâhniciune"* (Luca 6, 25). Smeriţi-vă sub mâna cea tare a Domnului şi vă va înălţa pe voi.

Dar eu, păcătosul, ce voi face, care nu plâng şi nu mă tânguiesc pe mine cu umilinţă? Că zic şi nu fac. Vai mie, cum nu iau aminte! Vai mie, cum mă lenevesc de mântuirea mea! Vai mie, că păcătuiesc întru cunoştinţă! Ştiu când fac răul, dar nu mă abat de la rău! Vai mie, că fără de răspuns sunt, fiindcă prin cuvânt cu cei ce stau de-a dreapta m-am socotit, iar cu lucrurile cu cei de-a stânga. Ţie, Doamne, Unuia Bunului şi Nepomenitorului de rău îmi mărturisesc păcatul meu. Că şi tăcând eu, Tu, Doamne, toate le cunoşti şi nimic nu este ascuns de la faţa ochilor Tăi, de vreme ce Tu ai zis, Doamne, prin proorocul: *„Spuneţi tu întâi păcatele tale, ca să te îndreptezi"* (Isaia 43, 26).

Păcătuit-am, Doamne, păcătuit-am, şi nu sunt vrednic a căuta şi a vedea înălţimea cerului de mulţimea nedreptăţilor mele. Că pentru puţină dulceaţă, focul cel veşnic l-am defăimat, şi de împărăţia Ta nu m-am ţinut. Deci, ce voi face eu, cel ticălos între oameni? Mă voi plânge pe mine ziua şi noaptea, cât încă este vreme de a se primi lacrimile. Dăruieşte-mi mie, Doamne, lacrimi de umilinţă, Cel singur bun şi milostiv, ca să mă rog cu ele pentru a mi se curăţi întinăciunea inimii mele. Vai

mie, ce voi face focului gheenei şi întunericului celui mai dinafară, unde este plângerea şi scrâşnirea dinţilor! Vai mie, ce voi face tartarului şi muncii celei fără de sfârşit, viermelui celui înveninat şi neadormit! Vai mie, ce voi face îngrozirii îngerilor din timpul pedepselor, că înfricoşaţi şi nemilostivi sunt! Cine va da capului meu apă şi ochilor mei izvor de lacrimi? Şi, şezând, aş fi plâns noaptea şi ziua, ca să îndulcesc pe Dumnezeu, pe Care L-am întărâtat. Păcătuit-ai, suflete al meu, pocăieşte-te, că, iată, zilele noastre trec ca umbra. Încă puţin şi te vei duce de aici. Înfricoşate locuri vei trece, suflete al meu. Nu întârzia din zi în zi a te întoarce către Domnul. Vai mie, suflete, ai alungat prin fapte întinate mila lui Dumnezeu! Nu îţi da ţie odihnă, nici să tacă lumina ochilor tăi; cazi către Cel Bun şi Iubitor de oameni, ca să-ţi dea ţie din înălţime dar şi milă. Înfricoşate şi groaznice locuri vom trece nu după multă vreme, fraţilor, şi cu neputinţă este a nu trece pe acea cale. Nimeni din cei de aici nu va călători împreună cu noi pentru ajutor, nici părinţii, nici fraţii, nici prietenii, nici neamurile, nici bogăţiile, nici vreuna din cele asemenea acestora.

Deci, să nu ne lenevim să facem fapte bune, pe care le vom afla la vreme de trebuinţă. Să ne nevoim în veacul acesta de acum, ca, după despărţirea trupului, să nu ne oprească pe noi boierii întunericului. Şi cine ne va ajuta şi ne va izbăvi pe noi din mâinile lor, dacă în ceasul acela ne vom afla goi de acoperământul lui Dumnezeu? Amari şi nemilostivi sunt boierii întunericului! De împărat nu se tem, pe tirani nu-i cinstesc, nici pe cel mic, nici pe cel mare, fără numai pe cel ce a trăit în cinstire de Dumnezeu. De faţa acestuia se vor înfricoşa, se vor da într-o parte, îngroziţi, dându-i trecere cu multă sârguinţă, după cum este scris: *„Că dar şi milă este*

întru aleşii Lui şi cercetare întru cuvioşii Lui" (Înţelepciunea lui Solomon 3, 1). Şi iarăşi zice: *„Sufletele drepţilor sunt în mâna lui Dumnezeu şi nu se va atinge de dânşii muncă. Că va merge dreptatea lor înaintea feţei lor şi slava lui Dumnezeu îi va acoperi pe dânşii. Atunci vor striga şi Dumnezeu îi va auzi pe dânşii. Încă grăind ei, va zice: Iată de faţă sunt!"* (Isaia 58, 8-9). Că credincios este Cel ce S-a făgăduit. Fericit este cel care s-a aflat liber în ceasul despărţirii.

Deci, să nu ne lenevim, fraţilor iubiţi, să nu atragem spre noi pe cele străine, care negreşit se strică. Acea cale le strică pe toate, căci, sosind ceasul despărţirii, dulceţile se veştejesc, desfătarea şi slava deşartă vor înceta, bogăţia şi iubirea de argint lipsesc. Când vine ceasul despărţirii, toate acestea şi cele asemenea acestora se vor risipi.

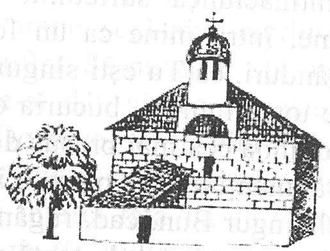
Doamne, ceasul acela în minte luându-l, cad la bunătatea Ta, ca să nu fiu dat celor ce mă nedreptăţesc pe mine. Să nu se laude vrăjmaşii Tăi asupra robului Tău, Bunule, Doamne, scrâşnind cu dinţii şi înfricoşând păcătosul meu suflet. Să nu zică: „În mâinile noastre ai venit, şi nouă te-ai dat, şi aceasta este ziua pe care o aşteptam". Nu, Doamne, nu Îţi uita îndurările Tale! Nu, Doamne, să nu îmi răsplăteşti mie după fărădelegile mele şi să nu Îţi întorci faţa Ta de la mine, nici să îmi zici mie: *„Amin zic ţie, nu te ştiu pe tine"*. Tu, Doamne, ceartă-mă, însă cu îndurări, şi vrăjmaşul să nu se bucure de mine, ci stinge-i îngrozirea, şi toată lucrarea lui surp-o, şi arată-mi calea cea către Tine, neocărâtă şi nesupărăcioasă. Îmblânzeşte-Te, Bunule, Doamne, nu pentru dreptăţile mele, ci pentru îndurările Tale şi pentru multă bunătatea Ta. Mântuieşte sufletul meu necăjit din moarte. Adu-Ţi aminte, Bunule Doamne, că şi după ce am păcătuit şi de moarte m-am rănit, nu am alergat la alt doctor, nu am întins mâinile mele către dumnezeu străin, ci către bunătatea Ta. Că Tu eşti Domnul tuturor, Care ai stăpânirea a toată suflarea.

Tu ai zis, Doamne: *„Cereţi şi vi se va da, bateţi şi vi se va deschide"*. Doamne, mai înainte de sfârşit, curăţeşte-mă de tot păcatul. Să nu lepezi rugăciunea mea, Bunule, Doamne. Gură nevrednică, inimă necurată şi suflet întinat în păcate strigă către Tine: Auzi-mă, Doamne, pentru bunătatea Ta. Să nu lepezi cererea celor ce se pocăiesc Ţie întru adevăr, iar pocăinţa mea nu este curată, ci stricată. Un ceas mă pocăiesc şi două Te întărât. Întăreşte-mi inima, Bunule Doamne, întru frica Ta! Pune picioarele mele pe piatra pocăinţei. Să biruiască bunătatea Ta, Doamne, răutatea mea, să biruiască lumina darului Tău întunericul din mine! Doamne, Cel ce ai deschis ochii orbului, deschide-mi ochii cei întunecaţi ai inimii mele. Cel ce cu cuvântul ai curăţit leproşii, curăţă întinăciunea sufletului meu! Facă-se darul Tău, Doamne, întru mine ca un foc, ca să ardă necuratele mele gânduri, că Tu eşti singur Bun, Lumina cea mai presus de toată lumina, bucuria cea mai presus de toată bucuria, odihna cea mai presus de toată odihna, viaţa cea adevărată, mântuirea ce petrece în veci.

La Tine, Cel singur Bun, cad, rugându-mă, eu, cel de toată munca vinovat, eu, cel de toată pedeapsa vrednic. Pe Tine, Izbăvitorule, Te rog, să nu mă apuce desăvârşit potrivnicul, ci Tu, Doamne, ca un Bun şi nepomenitor de rău şi Milostiv, ridică mădularele mele, cele pe care le-a surpat jos păcatul, şi înviază sufletul meu, pe care l-a omorât fărădelegea; luminează inima mea, pe care a întunecat-o pofta cea rea şi mă izbăveşte de tot lucrul cel rău şi pune în mine dragostea Ta cea

desăvârşită. Doamne, Iisuse Hristoase, Mântuitorul lumii, scrie numele robului Tău în cartea vieţii! Sfârşit bun dăruindu-mi, ca, biruinţă ridicând asupra diavolului, să mă închin fără de ruşine înaintea scaunului împărăţiei Tale, împreună cu toţi drepţii. Că Ţie se cuvine slava, în veci. Amin.

Vă rog pe voi, iubiţilor fraţi, aleşii lui Dumnezeu, să vă rugaţi pentru mine, păcătosul, către Domnul, ca Apostolii pentru cananeancă, cei vrednici pentru cel nevrednic, cei cinstiţi pentru cel prost, ca să fie cererea mea între rugăciunile voastre cele bine primite înaintea lui Dumnezeu. Că Lui I se cuvine stăpânirea şi marea cuviinţă. Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, mai înainte de tot veacul, acum şi în vecii vecilor. Amin.

DESPRE
VIAŢA DUHOVNICEASCĂ

Nouăzeci şi şase de capete

1. Am lăudat credinţa ta şi sârguinţa, căci de la păcătos ai cerut să auzi ceva din cele ce folosesc cinului tău, şi nu o dată, nu de două ori ne-ai rugat pentru aceasta. Şi acesta este semn de suflet îmbunătăţit, iar mie lenevire îmi pricinuieşte neasemănarea faptelor mele, că putoarea lor este nesuferită. Însă iarăşi mă pleacă pe mine spre ascultare dorinţa ta cea mare de a auzi cuvânt despre frica lui Dumnezeu. Fiindcă cei ce spun cele duhovniceşti se îndulcesc de cuvintele cele despre fapta bună, iar cei ce sunt plecaţi către viaţa cea pătimaşă despre cele duhovniceşti nu suferă să audă, ci batjocoresc, şi pe cel ce grăieşte îl leapădă. Iar despre patimi şi despre dulceţi vorbind, nu se satură, ci aleg să se lipsească mai bine de hrană şi de somn, decât să înceteze acest fel de îndeletnicire.

2. Dar tu să petreci în cele duhovniceşti, ca să petreacă în tine pomenirea lui Dumnezeu, urând cuvintele cele nefolositoare, fiindcă este cu neputinţă a locui împreună reaua putoare şi buna mireasmă.

3. Fii cu dinadinsul cu luare-aminte spre pogorământ, ori pe cale de te vei afla, ori în corabie, ori în chilie, ori cu vreun tânăr de petreci împreună, ori cu bătrân. Întru cunoştinţă şi cu socoteală să fie ostenelile tale, ca de nici una din cele lucrate să nu te păgubeşti.

4. Hrană foloseşte puţină şi la nevoie, ca nu cumva să se îngroaşe mintea ta cu mahmureală, cu beţie şi cu griji lumeşti. Că cei care sunt furaţi de acest fel de patimi, curvia nu o socotesc curvie, nici preacurvia preacurvie, nici de câte lucrează neamurile cele ce nu ştiu pe Dumnezeu nu se leapădă, ci toate le lucrează fără de frică, şi porcilor celor din noroi asemănându-se, nu-şi aduc aminte nici de Lege, nici de prooroci, nici de Însuşi Domnul, Care S-a întrupat pentru surparea păcatului, ci, de chipul bunei credinţe rezemându-se, se mândresc. Că de gânduri fiind răniţi, cu lenevirea şi cu netemerea de Dumnezeu s-au întunecat, lucrând cele împotrivă. Deci, nu fi pătimaş spre cărnuri şi spre băutură de vin, ca să nu faci mintea netrebnică spre primirea darurilor duhovniceşti.

5. Dacă vei vorbi despre gânduri cu vreun frate şi va aluneca limba ta din rânduiala cea bună, sufletul fiind asuprit de gândurile dulceţii, caută ca, nu cumva vrând să acoperi necinstea ta, să spui cuvinte nebuneşti şi glume, ca să nu fii mustrat de aproapele, că tu pe acela nu îl vei convinge, şi pe tine te vei da pierzătorului drac. Mai bine pregăteşte-te spre rugăciune şi linişte şi va veni peste tine darul Preasfântului Duh şi va alunga nebunia din cuget.

6. Dacă ţi se va încredinţa un nou începător, nu te îndeletnici mult cu milostivirea către dânsul, decât cu ceea ce se cere de Ziditorul. Dacă şchiopătează spre jugul cel bun al Domnului, nu cumva să te tragi împreună şi tu, fiindcă, după ce a căzut luntrea, nu se cuvine a defăima şi corabia.

7. Întru cunoştinţa Domnului să-ţi fie faptele tale, iar de cursele diavolului nu te înspăimânta, că obiceiul lui este ca prin lucrul cel bun să lucreze pe cel rău.

8. Dacă rogi pe egumen pentru vreun frate scos afară din mănăstire, ca unul ce a făcut răzvrătire frăţimii, să nu sileşti pentru aceasta pe părintele, ci fii cu luare aminte, lăsând totul în voia lui Dumnezeu, pentru ca nu cumva, nevenindu-şi încă întru simţirea relei lui socoteli, vătămare să pricinuiască frăţimii cu revenirea sa. Fiindcă atunci când scânteia cade în arie, osteneala întregului an o va arde.

9. Se cuvine fiecare a ajuta pe aproapele pentru nădejdea cea către Dumnezeu. Dar, vai celui ce este ajutat şi nu pricepe.

10. Cel ce şade în pustie este izbăvit de trei războaie: de vedere, de auzire şi de vorbire; iar cel ce se linişteşte în mijlocul fraţilor, tot de trei războaie se izbăveşte: de a cumpăra, de a vinde şi de năvălirea tâlharilor. Deci, de aceea, se cuvine ştiinţa sa a-şi păzi.

11. Iar dacă vorbeşti către unul tânăr şi care cu frumuseţea înfloreşte, păzeşte-ţi ochiul, ca nu cumva pofta să tulbure mintea ta şi să înceapă a scoate cuvinte care sunt pline de împătimire, să te afli cu marginea buzelor vorbind despre întreaga înţelepciune, iar cu sufletul înverşunându-te şi cu totul rob al aceluia să te faci. Ci, când ţi se va întâmpla acest fel de vorbire, în scurt cuvântul tăindu-l, ţine-te de tăcere. Că zice Scriptura: *„Şi l-a rătăcit pe el multa vorbire"*; căci vorbirile dese despre unele ca acestea, nu mică vătămare pricinuiesc sufletului. Deci, scurtează a iscodi unele ca acestea, îngrijindu-te ca nu cumva, păcatul amăgindu-te prin multa vorbire, să te facă a lucra ceva din cele necuvioase.

12. Pe cât îşi taie cineva voia sa şi se smereşte, pe atât sporeşte, iar pe cât mai mult se află în voia sa, pe atât ocară şi pagubă îşi aduce asupra sa. Deci, nu voi a sluji voii tale, ci mai bine fii ascultător voii lui Dumnezeu.

13. Dacă oarecare din monahi, lenevindu-se, ar ieşi afară din starea sa, îndrăzneală punându-i în minte vrăjmaşul, ca să fie el primul, iar nu al doilea, arătându-se rău cu obiceiul, să fie mustrat cu uşurinţă de către purtătorii de grijă spre înţelepţire şi îndreptare.

14. Să nu lepezi supunerea cea întru Hristos, că rodul ei este statornic şi întemeiat.

15. Dacă cineva dintre pustnici, din ispita urâtorului de bine, ar aluneca, dar nu va fi cu ură şi pizmă asupra pustnicilor, nu îl va lăsa pe el Domnul în rătăcire, ci îi va întinde mâna spre îndreptare, că nu şi-a lepădat dragostea. La fel încă şi cu cel ce i se pare că stă, dacă începe foarte a se umfla şi ura a o îmbrăţişa, nu va fi în sporire, fiindcă întunericul urii a orbit ochii lui şi nu ştie unde merge.

16. Dacă stai în Casa Domnului la slujba cea duhovnicească, să fii osârdnic spre cântarea de psalmi. Iar dacă tu taci, şi voi tăcea şi eu, şi va tăcea şi aproapele, de nevoie va înceta şi cântarea de laudă; dar să nu fie aşa. Că cei ce laudă pe vreun voievod sau împărat, când vor sta în privirea tuturor şi vor vedea între dânşii pe cineva, stând şi nestrigând împreună cu dânşii cu glas potrivit, pe acesta, împingându-l, îl leapădă şi îl judecă ca pe un nevrednic de o stare ca aceasta. Deci, de trebuinţă este ca şi noi să nu ne facem rugăciunile cu slăbănogire şi cu lenevie.

17. Vai nedreptului, vai desfătatului, vai mândrului, că cercarea leva arăta lor, când îi va apuca pe dânşii strâmtorarea iadului şi sugrumarea morţii, că nimic nu este mai mare decât frica lui Dumnezeu!

18. Iubeşte buna însoţire, iar de reaua însoţire depărtează-te, fiindcă nici vrăjitorul, nici tâlharul, nici săpătorul de morminte nu s-a născut aşa, ci aşa au învăţat

de la oamenii care s-au stricat la minte de satana. Că *„Dumnezeu le-a făcut toate bune foarte"*.

19. Să nu te veselească pe tine baia, băuturile şi adunarea cărnurilor, ca să nu cazi în primejdii nebiruite, păcătuind foarte mult.

20. Câştigă-ţi viaţă îmbunătăţită cu dreaptă credinţă, că cine din oameni nu fericeşte pe un om ca acesta?

21. Ieşind din chilie, la vreo slujbă sau să vorbeşti cu cineva, păzeşte-ţi cu dinadinsul ochii, iar inima o împunge cu gând cucernic, zicând: „Au doară zugrav am venit să mă învăţ, pentru ca chipurile oamenilor să mi le închipuiesc?". La tine ia aminte, căci cum vei putea privi cu minte curată, ca în oglindă, de la cele văzute la cele nevăzute având gândul murdar, şi a te desfăta şi a te bucura în pomenirea lui Dumnezeu?

22. Încetează a iscodi răutăţile străine, ca nu după cuviinţă să ţi se strice gândul tău cel bine credincios.

23. Ţine-te de tăcere, că te izbăveşte de multe întinăciuni. Adu-ţi aminte de-a pururea de strâmtorarea păcătoşilor, temându-te ca nu cumva, nu după multă vreme, între dânşii să te socoteşti.

24. Nu ai intrat niciodată în casă de plâns, şi văzând jalea şi plângerea, nu te-ai sârguit a fugi din casă? Pentru aceea, din cele vremelnice se cuvine a asemui pe cele veşnice, căci zice: *„Dă pricină înţeleptului, şi mai înţelept va fi"* (Pilde 9, 9).

25. De va intra în tine gând de a te muta din loc, şi venind oarecare cu cuvânt de milostivire, ca şi cum binecuvântată scârbă pătimeşti, nu primi fără de judecată sfatul acestuia. Iar dacă cineva ar începe să te mustre pe tine şi să te mângâie, acesta se cuvine a fi primit mai bine decât cel dintâi, fiindcă unii ca aceştia mai vârtos se îngrijesc de mântuirea fraţilor.

26. Iar pentru gândurile ce se nasc din mâhnire, mai ales la cei ce se liniştesc deosebi, socotesc că cei mai mulţi ştiu, însă voiesc ca şi tu să te încredinţezi pentru acestea.

27. Când sufletul ar pătimi din cauza stăpânirii minţii de către simţiri, şi mintea s-ar depărta de privirea şi aşteptarea şi cugetarea bunătăţilor ce vor să fie, se întipăreşte în minte îndulcirea din acestea simţite, slujind zavistiei şi răutăţii.

28. Vai mie, ce să fac eu, ticălosul? Neputinţa mea este multă, singurătatea şi sărăcia şi slăbiciunea mă ţin pe mine. A lucra nu pot, a cere mi-e ruşine. Străin m-am făcut de lucrurile mele cele strămoşeşti. Putând a fi fericit, în nefericire am căzut. Celor ce mă fericeau pe mine oarecând, acum m-am făcut ocară. Scârba ţine inima mea pentru primejdia ce m-a cuprins. Nimeni nu este cel ce ajută, nimeni nu este cel ce împreună pătimeşte, în multă necinste m-am afundat. Unul preot s-a făcut, altul mai mare s-a aşezat, iar eu sunt necunoscut, neslăvit şi lepădat. Nimeni nu este cine să mă mângâie pe mine, care în sărăcie şi în boală am căzut. Unul s-a îmbogăţit, iar altul de ucenici se înconjoară, de unde şi cu cei ce sunt în dregătorii petrec, iar eu în neslavă multă m-am îngropat, şi de hrana cea de fiecare zi sunt lipsit. Aceia îndestulându-se, luminat se îmbracă, iar eu, şi de acoperământul cel de nevoie sunt lipsit. Şi după ce îşi vor sfârşi zilele lor întru bunătăţi şi vor ieşi din viaţă, strălucitoare grijă de îngropare dobândind, atunci, cu aromate, se pun în morminturi văruite, nume veşnic prin scrierea cea de deasupra mormântului îşi lasă lor. Iar eu, după ce mă voi săvârşi, poate nici de îngropare nu mă voi învrednici, ci chilia mea îmi va fi mie mormânt pentru lipsa celor ce mă cercetează. Inima mea

se chinuieşte, şi ce să fac? Ochii mei au rămas căutând la uşă, şi nimeni nu bate. Întristat sunt eu şi nimeni nu mă mângâie. Necăjit sunt până la sfârşit şi nimeni nu pătimeşte împreună cu mine. Vai mie, că în durere au lipsit zilele mele!

29. Zi sufletului tău, o, omule: „Până când vei fi întristat, suflete al meu, până când mă tulburi pe mine? Nădăjduieşte spre Domnul şi vei scutura gândurile cele viclene, că de nu ai fi cugetat cele pământeşti, în acest fel de laţuri nu te-ai fi prins". Însă, aceasta să ştii, că tot omul care este ori în vreo dregătorie, ori în smerenie, dar petrece după voia lui Dumnezeu, nu se cuvine a fi lepădat. Iar dacă cineva laudă cele vremelnice şi caută îndulcirea din ele, de mângâierea drepţilor s-a lipsit.

30. Deci, dacă te nevoieşti a dobândi bucuria aceea, nu da intrare gândurilor celor viclene, că depărtare de la Dumnezeu pricinuiesc. Că nemincinos este Cel ce a zis: *„Cel ce îşi află sufletul său, îl va pierde pe el, iar cel ce şi-a pierdut sufletul său pentru Mine, îl va afla pe el"* (Matei 10, 39). Pentru aceea, şi Apostolul zice: *„Că aţi murit şi viaţa voastră ascunsă este întru Hristos. Când se va arăta Hristos, viaţa noastră, atunci şi voi împreună cu Dânsul vă veţi arăta întru slavă"* (Coloseni 3, 3-4).

31. Deci, ce te minunezi, fericind cele vremelnice şi care trec ca o apă curgătoare? Ce va folosi îngroparea cea strălucită, mormântul cel spoit şi laudele cele deşarte pe bărbatul care a trăit în păgânătate, când el slăbire nu va dobândi?

32. Ce foloseşte pe cel bolnav, care zace în case aurite, strălucirea din pereţi şi din tavan, când de boală se munceşte, sau de balaur înlăuntru fiind muşcat, cu totul i se mănâncă trupul? Că ce va folosi pe sufletul cel bolnav sârguinţa celor mai mulţi dimprejurul trupului,

dacă nu va fi lauda cea de la Domnul? Deci, nu lăuda cele vremelnice, care se topesc ca ceara, și nici pe cei ce petrec împreună cu bogații. Dar tu vorbești cu Dumnezeu, Împăratul a toate, prin rugăciune, și mâncând Trupul Unuia-Născut Fiului Lui și bând Sângele Lui, veselește-te întru bucurie, că Biserică a Lui te-ai învrednicit a te face.

33. Deci, nu te împuțina, văzându-te pe tine întru neslavă în viața aceasta, sau în boală, sau în adânci bătrânețe și sărăcie, că Cel ce hrănește păsările cerului nu te va lăsa pe tine neîngrijit. Dar te sperii, nu cumva pierderea vederii să te surpe pe tine? Ci socotește că și drepții au răbdat aceasta. Și Isaac a zis lui Iacov, când a luat binecuvântarea: *„Apropie-te de mine, și te voi pipăi pe tine, fiule, de ești tu, fiul meu, Isav"* (Facere 27, 21). Însă li s-au luminat ochii minții, de răutate fiind curățiți. Deci, curăță-te și tu de răutate, și de boala trupească nu purta grijă, fiindcă Lui îi este grijă de noi. Dacă cele spre trebuința cea de nevoie îți lipsesc ție, gândește-te la Irod căruia îi curgea din toate părțile bogăția și desfătările și la Înaintemergătorul care era în temniță legat ca unul din făcătorii de rele. Că nemincinos este Cel ce a zis: *„Necaz în lume veți avea, și lumea se va bucura, iar voi vă veți mâhni, ci mâhniciunea voastră întru bucurie se va întoarce"* (Ioan 16, 20).

34. Dar vei zice: „Eu în strâmtorare mi-am petrecut viața, necunoscut și neslăvit, și după moarte nimeni nu este cine să-mi facă pomenirea". Acestea sunt ale nebuniei celei mai de pe urmă și boli ale sufletului celui iubitor de slavă. Câți ți se pare că au pătimit în vremea prigoanelor pentru Mântuitorul nostru Dumnezeu, și până acum necunoscuți sunt lumii? Dar, oare, cei ce au murit în munți și în peșteri și în crăpăturile pământului,

a căror pomenire de oameni nu se săvârșește, au pierit? Nicidecum! Fiindcă în cartea Lui toți se vor scrie. Deci, cele de sus le cugetă, nu cele de pe pământ, că petrecerea drepților este în ceruri. Să nu fugi de osteneli, că și noi, cei rămași, pe cei ce în osteneli, în strâmtorări și nevoi au strălucit întru Domnul, îi fericim. Iar dacă voiești să fii moștenitor al drepților, să nu defaimi smerenia, nici să fugi de reaua pătimire întru osteneli, ci rabdă, ca să dobândești viața cea nesfârșită, bucuria și slava. Fiindcă zice Apostolul: *„Că nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum pe lângă slava ce ni se va descoperi"* (Rom. 8, 18).

Și, de voiești să nu fii amăgit în ceva de potrivnicul, crede că nici una din cele pe care le lucrezi sau le gândești nu se tăinuiește de Dumnezeu. Iar dacă gândul se îndoiește pentru atotcunoașterea lui Dumnezeu, ai pildă pe Proorocul Elisei, căci atunci când s-a ridicat război între împăratul lui Israel și al Siriei, și împăratul Siriei se sfătuia cu slugile sale și zicea: *„În locul acesta voi tăbărî"*, a trimis Elisei la împăratul lui Israel, zicând: *„Păzește-te, să nu treci în locul acesta, că acolo Siria s-a ascuns. Și a trimis împăratul la locul acela de care i-a spus lui Elisei, și s-a păzit de el mereu. Și s-a tulburat sufletul împăratului Siriei de cuvântul acesta, și a chemat slugile sale, și a zis lor: Nu îmi vestiți mie cine mă vinde pe mine împăratului lui Israel? Și a zis una din slugile sale: Nimeni, domnul meu, împărate, că Elisei proorocul cel din Israel vestește împăratului lui Israel toate cuvintele pe care le vei grăi în cămara casei tale"* (IV Regi 6).

Și dacă de prooroc nu se tăinuiau cele ce se făceau pe ascuns, dar de Ziditorul tuturor cum se va putea tăinui ceva? Nicidecum! Că pentru aceasta ni s-a poruncit a ne ruga în cămări, când Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a zis: *„Iar tu, când te rogi, intră în*

cămara ta, și încuie ușa ta, și roagă-te Tatălui tău întru ascuns, și Tatăl tău, Cel ce vede în ascuns, îți va da ție întru arătare" (Matei 6, 6).

Deci, să lepădăm de la noi tot gândul răutății, ca nu cumva să ne slăbănogim. Căci gol este iadul înaintea Lui și nu este acoperământ pieirii. Deci, nu te mâhni, nici te îndoi, că înaintea ochilor lui Dumnezeu suntem, ori vrem, ori nu vrem. Bucură-te în necazuri, căci cununile din multe feluri de flori se împletesc și drepții prin multe necazuri intră în bucuria Domnului lor.

35. Deci, nu pofti să fii stăpân de suflete, neajungând încă la măsurile nepătimirii, căci și pe tine te vei vătăma, și pe cei ce îți urmează ție. Iar dacă fără de voie ești pus, ai grijă să nu faci voile tale, ci ale Celui ce ți-a încredințat grija oilor cuvântătoare. Căci zice prin Proorocul Iezechiel: *„O, păstori ai lui Israel, au doară pe sine se pasc păstorii? Oare, nu pe oi le pasc păstorii? Iată laptele îl mâncați, și cu lâna vă îmbrăcați, și pe cea grasă o junghiați și oile Mele nu le pașteți. Pe cea neputincioasă n-ați întărit-o, și pe cea bolnavă n-ați însănătoșit-o, și pe cea zdruncinată n-ați legat-o, și pe cea rătăcită n-ați întors-o, și pe cea pierdută n-ați căutat-o, ci le-ați stăpânit cu asprime și cruzime. Și s-au risipit oile Mele, nefiind păstori, și s-au făcut spre mâncare tuturor fiarelor câmpului. Și s-au risipit oile Mele prin toți munții și peste tot dealul înalt și peste fața a tot pământul s-au risipit. Și nu era cel ce le caută, nici cel ce le întoarce. Pentru aceasta, păstori, ascultați cuvântul Domnului: Viu sunt Eu, zice Domnul, pentru că s-au făcut oile Mele spre pradă și s-au făcut oile Mele întru mâncare de tot tuturor fiarelor câmpului, ca și când ar fi fost fără de păstori, și nu au căutat păstorii oile Mele și păstorii s-au păscut pe ei, iar oile Mele nu*

le-au păscut; pentru aceasta, păstori, auziți cuvântul Domnului: Acestea zice Domnul Dumnezeu: Iată Eu vin la păstori și voi cere oile din mâinile lor și îi voi întoarce pe dânșii ca să nu mai păstorească oile Mele, și nu se vor mai paște păstorii pe ei înșiși, și voi scoate oile Mele din gura lor, și nu vor mai fi lor de mâncare" (Iezechiel 34, 2-10).

36. Deci, se cuvine a înțelege cu adevărat câtă primejdie are purtarea de grijă cu neluare aminte și cu lenevire față de cei supuși. Deci, trebuie să fie egumenul prea înțelept spre mântuirea celor stăpâniți, și să ia seama pășirea fiecăruia, mișcarea, îmbrăcămintea, și pe cele necuvioase să le mustre și către cele mai cuvioase să-i povățuiască. Că dascălii nu numai închipuirile literelor le arată ucenicilor, ci și ale semnelor celor nedescurcate, și însuși locul fiecărei slujbe îi învață. În acest chip trebuie ca și întâi-stătătorul până la cele prea mici, care folosesc spre mântuire, să le arate fraților, și muncile cele groaznice este dator a le povesti leneșilor, ca, făcându-se ele ca un zid, să oprească pe pricinuitorul de la cele fără de pricină. Astfel, văzând lupii grija păstorului, fug de la turma oilor cuvântătoare.

37. Nimic nu ajută așa sufletul la mântuire și nu îl face mai îndrăzneț spre osteneli, ca a afla dascăl care prin lucrare propovăduiește fapta bună, după Cel ce zice: *„Precum la Mine veți vedea, așa să faceți"*.

38. Se cuvine, dar, ca și noi, ucenicii, să nu fim neascultători, nici împotrivă grăitori, ci toată smerita cugetare să arătăm înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Iar dacă s-ar întâmpla ca dascălul prin cuvânt să propovăduiască fapta bună, iar de lucrare să se lenevească, să nu dăm loc potrivnicului din pricina aceasta spre răsturnarea sufletului nostru, ci să ne aducem aminte de Cel

ce a zis: *„În scaunul lui Moise au șezut cărturarii și fariseii. Toate câte vă vor zice să faceți, faceți, iar după lucrurile lor, nu faceți, că ei zic și nu fac"* (Matei 23, 2).

39. Păzește-te pe tine totdeauna a nu pune împiedicare sau sminteală aproapelui, temându-te de îngrozirea Celui ce a zis prin proorocul: *Vai de cel ce adapă pe aproapele său cu amestecare tulbure* (Avacum 2, 15). Și iarăși: *„Acestea zice Domnul: Iată Eu voi judeca între oaie și oaie, între berbeci și între țapi, și nu vă este vouă destul că bună pășune pășteați și rămășițele pășunii le călcați și apa cea limpede o beți și pe cealaltă cu picioarele voastre o tulburați, și oile Mele călcăturile picioarelor voastre le pășteau și apa cea tulburată de picioarele voastre o beau? De aceea, așa le zice Domnul Dumnezeu: Iată Eu voi judeca între oaia cea grasă și între oaia cea slabă. Cu coastele și cu umerii voștri împingeți și cu coarnele voastre împungeți și pe tot cel ce lipsea îl necăjeați. Și voi mântui oile Mele, și nu vor mai fi spre pradă și voi judeca între oaie și oaie"* (Iezechiel 34, 17-22). Deci, să nu fim iubitori de noi înșine, că din aceasta, răutățile, ca niște odrasle, odrăslesc. Iar surpare a iubirii de sine este dragostea, care pe toți îi atrage și îi strânge spre unire. Că mare și scumpă avuție este dragostea. Deci, nevoiește-te a nu cădea din aceasta. Purtând grijă de mântuirea noastră, să nu cruțăm mădularele noastre, chipuri de faptă bună făcându-ne aproapelui în credință, dragoste, răbdare, curăție, supunere, smerită cugetare, frica lui Dumnezeu, nu de voile cele rele lăsându-ne supuși, ci în ostenelile duhului nevoindu-ne. Că desfătarea și slobozenia se împotrivesc vieții celei bune.

40. În calea cea strâmtă și necăjită să umblăm, iubind zdrobirea inimii, ca să petreacă în noi pomenirea morții și să ne izbăvim de osândă. Că zice: *„Vai, de cei ce râd, că vor plânge și se vor tângui*, și: *Fericiți cei ce plâng acum, că aceia se vor mângâia"*. Să ne plecăm în mormânt și vom vedea tainele firii noastre: grămada oaselor cea înșirată, capete golite de cărnuri și celelalte ale oaselor. Și acelea văzându-le, pe noi înșine în acestea ne vom vedea. Unde este podoaba florii de acum și buna culoare a feții? Acestea, dar, pomenindu-le, să încetăm cu poftele trupești, ca la Înviere să nu ne rușinăm.

Pomenește și slăbiciunea mea în rugăciunile tale, și nu te lenevi, ca să mă pomenească pe mine Domnul Dumnezeu, cel ce sunt asemenea viermelui și putrejunii, și să mă izbăvească de muncile pregătite păcătoșilor și să mă învrednicească desfătării raiului. Că bunătatea Lui și dreptatea și îndurările Lui sunt peste toate lucrurile Lui. Amin.

41. Un frate oarecare povestea un lucru în acest fel: „Un om oarecare era într-o cetate și acesta avea un argat cu sine, în care avea toată încrederea. Acestuia i-a venit un gând ca să se ducă la viața monahicească, iar stăpânul acestuia toate le făcea astfel încât să-l oprească pe tânăr de la scopul lui, fiindcă era cu luare aminte la lucrurile lui. Dar nu a putut să-l oprească pe tânăr.

Deci, tânărul, lepădându-se de lume, a intrat în mănăstire. Dar după puțini ani a început să fie luptat ca să se întoarcă în lume și, lăsându-și chilia sa, s-a dus la stăpânul său, ca spre al cerceta. Și a primit bărbatul acela pe frate cu dragoste, o dată și de două ori, iar a treia oară, lăsându-și fratele chipul făgăduinței, a arătat bărbatului patima cea ascunsă în sine, zicând: «De vreme ce nu mai pot suferi jugul vieții monahicești, te rog pe tine, domnule, primește-mă pe mine iarăși cu tine, și să mă ai pe mine după rânduiala cea dintâi. Căci nădăjduiesc că mai mult voi purta grijă de lucrurile tale

decât înainte. Că auzisem de la tine, că şi pe fiica ta vrei să mi-o dai de femeie». Iar bărbatul acela i-a răspuns: «Dacă lui Dumnezeu nu i-ai păzit ştiinţa, mie cum poţi să mi-o păzeşti?». Iar el, de cuvântul acesta, ca de un bici rănindu-se, s-a întors în chilia sa".

Deci, să nu ne îngreuiem răbdând ostenelile, că scris este: *„Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera"* (Psalmul 125, 5).

42. Nerăutatea să o ai spre primirea poruncilor lui Dumnezeu, iar viclenia spre a împinge de la tine meşteşugirile potrivnicului.

43. Taie cu înţelepciune vorbele vătămătoare, pentru ca omul cel dinlăuntru să se liniştească.

44. Nu fi viclean şi amar cu voia, ca să nu te împiedici când ţi se pare că eşti întărit.

45. Nevoieşte-te spre a nu te mânia, ca să nu te îmbeţi fără de vin, de răutate şi de mânie îngreuindu-te.

46. Să nu fii iubitor de dulceţi şi defăimător, ca să nu se hulească Domnul prin tine.

47. Să nu petreci împreună cu cei ce fac ghiduşii, ca să nu se strice înţelegerile tale. Că vorbele lor sunt foarte vătămătoare. Că pe cei bătrâni îi fac să urmeze obiceiurile tinerilor, iar pe tineri îi trag spre lucrarea fărădelegii.

48. De la sfaturile bărbaţilor răi întoarce-te, că s-au făcut robi pântecelui şi patimilor celor de sub pântece.

49. Nu poate curvarul a iubi pe cel ce îi urăşte patima, nici furul pe cel ce se leapădă de nedreptate, ci lângă cel asemenea se va lipi bărbatul.

50. Să nu ţi se îndulcească ţie dulceaţa, ca să nu ţi se amărască munca ei.

51. Aşteaptă totdeauna ieşirea ta din trup şi pregăteşte-te pentru călătoria aceasta. Căci în ceasul în

care nu aştepţi va veni porunca cea înfricoşată, şi vai celui nepregătit! Bună este umilinţa, că vindecă sufletele oamenilor.

52. Nimeni, plângând, nu va păcătui, şi nimeni, fiind întru umilinţă, nu gândeşte răul, că din umilinţă vine plângerea, iar cu plângerea lipsirea şi încetarea răutăţilor.

53. Caută cum poţi birui dulceţile, că aceasta foloseşte lucrării tale.

54. Risipitoare a dulceţii este rugăciunea cea deasă şi cu trezvie, apoi a stăpâni mintea şi curat a avea gândul, ca să nu scoată grai fără de rânduială şi nepotrivit trebuinţei celei cuviincioase, încredinţaţi fiind că Domnul este Judecător neamăgit. Şi trezvia minţii şi aşteptarea judecăţii va risipi de tot gâdilirea dinlăuntru şi pofta ce întinereşte o va veşteji, iar sufletul va fi în alinare.

55. Rabdă în locul în care şezi, împotrivindu-te împuţinării de suflet, că nu prin mutare şi depărtare îmblânzeşti patimile, ci în luarea aminte a minţii. De răbdare avem trebuinţă, ca, voia lui Dumnezeu făcând, să dobândim făgăduinţele, iar cel ce petrece cu lenevire stă departe de răbdare, precum şi cel bolnav de sănătate. Deci, nu în lenevire este fapta bună, ci în răbdare se cunoaşte, iar răbdarea, înnoindu-se, se întăreşte ca să se îndeletnicească mintea cu vederea şi cugetarea celor aşteptate. Că de acolo, îngrăşându-se mintea, prinde tărie, precum şi trupul din mâncare. Iar dacă mintea ar înnegri acest dar şi vrednicie, cu adevărat, săracă şi neputincioasă se face. Deci tu, scuturând de la tine împătimirea patimilor materialnice, îndeletniceşte mintea cu lucrarea cea dumnezeiască; deoarece nu este trebuinţă a muta trupul din loc în loc, fără de pricină bine-

cuvântată şi fără de voia celor mai mari. Că împărăţia cerurilor înlăuntru nostru este.

56. Neîngreuiat şi neprihănit să te păzeşte pe tine în orice loc vei locui, ca să sporeşti întru Domnul; iar dacă vei ieşi defăimător, vezi nu cumva să se verse peste tine defăimarea de la Cel Preaînalt, făcându-te voievod de fapte necuvioase.

57. Semn de desăvârşire este a te bucura şi a te veseli de sporirea aproapelui, iar a obiceiului celui amar şi a aşezământului celui rău este a te mâhni şi aţi veni greu sporirea altuia.

58. Pentru ce te mâhneşti, o, omule, de lauda celui ce sporeşte? Oare, dacă va cădea acesta sau acela din mântuire, cu aceasta te vei mântui? Sau dacă vor fi încuiaţi mulţi afară de împărăţia cerurilor, tu vei împărăţi? Oare, numai tu singur ai loc în împărăţia cerurilor? Oare, doar ţie unuia ţi s-a pregătit bucuria raiului, de nu doreşti şi mântuirea multora? Deci, să nu vinzi de la tine lucrurile dorului curat, şi pe cele ale petrecerii după Lege să le schimbi pe vrăjmăşie şi pe cumplita amărăciune a năravului. Deci, nimeni să nu te amăgească pe tine, nici om, nici diavol, nici cuget care să se încuibeze în gândul inimii. Căci este cu neputinţă ca fapta bună să o aduci în întemeiere dacă nu va fi unită cu dragostea. Că, măcar de ar avea cineva din voi toată cunoştinţa şi toată credinţa, încât să mute munţii, după cuvântul Apostolului, iar dragoste nu va avea, nimic nu se va folosi, ci stă departe de cărarea cea dreaptă, care duce spre uşile cele cereşti.

Deci, avem trebuinţă de multe lacrimi, ca să fim sloboziţi din legăturile urăciunii şi ale zavistiei, ale mândriei şi ale oricărei întinăciuni diavoleşti. Că este lucru al diavoleştii aşezări a se mâhni cineva pentru

vitejia celor ce sporesc. Că dracilor, urăciunea îmbrăţişând-o, le este drag ca toţi deodată să piară, iar sfinţii, pe al lor Stăpân urmându-L, voiesc ca *„toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină"* (I Timotei 2, 4). Că prin dragoste înălţându-se, pe aproapele l-au iubit ca pe ei înşişi.

59. Dacă eşti cu totul înţelept, nu te înălţa pentru înfrânarea ta, ci roagă-te Domnului în smerită cugetare, ca să ţi se facă păzitor până la sfârşit. Că, de multe ori, la vie, năvălirea celor cu câte patru picioare făcându-se, numaidecât strică rodul, din lenevirea păzitorului.

60. Dacă ai bogăţie, nu te înălţa cu gândul, că încă nu te-ai izbăvit de primejdii şi de bântuitori. Pentru aceea, neîntemeiată este îndulcirea dintru aceasta, pentru schimbarea cea prea grabnică şi nearătată, după cum este scris: *„Văzut-am robi pe cai şi pe boieri mergând ca nişte robi pe jos"* (Eclesiastul 10, 7).

61. Dacă eşti voinic, nu te înălţa cu tăria trupului, ci socoteşte ce fel şi câte primejdii sunt puse împrejurul trupului. Căci vedem oameni stăpâniţi de patimi nevindecate, ori de mădulare ciuntiţi, ori de duhuri necurate supăraţi, deşi ei nu s-au născut aşa, căci cei mai mulţi dintre aceştia pe neaşteptate au ajuns aşa. Şi vârsta ce era în floare, astăzi, cu greu de vindecat de patimi, muncindu-se, s-a veştejit.

Deci, fii cu luare aminte la tine, ca nu cumva, între aceştia, nu după multă vreme să te socoteşti, fiindcă de aceeaşi fire eşti. Când la altul vom vedea ceva din cele de întristare, pe noi înşine întru acela să ne privim, că nu ştim ce va fi. Căci de multe mâhniri şi de dureri este plin trupul nostru. Deci, ştiind neputinţa firii noastre, să nu fim mândri şi nemilostivi, ci prin milostivirea unora către alţii, să împăcăm pe Ziditorul, Cel ce poate să ne

rănească şi iarăşi să tămăduiască, să pogoare în iad şi să ridice. Căci deşi puţină vreme este sănătos trupul nostru, nu ştim ce va aduce viitorul.

62. Nu te înălţa peste cel ce a greşit, nici zădărî pe cel ce nu a greşit, ca să greşească, deoarece amândouă sunt nefolositoare şi primejdioase. Iar de voieşti să te faci de bună treabă, dă-te pe tine spre lucrurile bune, vărsând păraie de lacrimi înaintea Domnului, ca pe cel căzut să-l ridice Domnul, iar cel ce stă să nu se prindă de păcat. Că unul este Judecătorul, Care poate să mântuiască şi să piardă.

63. Nu tulbura adunare de bărbaţi pustnici, atunci când cântă Domnului, purtându-te cu obrăznicia gândurilor, ca să nu-ţi vină rană trimisă de Dumnezeu. Căci a păcătui asupra lui Dumnezeu este lucru cumplit şi de neiertat. Duhurile proorocilor, proorocilor se supun, că Dumnezeu nu este al nestatorniciei, ci al păcii.

64. Tânăr fiind, câştigă-ţi tăcere şi nelenevire, că nelenevirea te păzeşte neîngreuiat, iar tăcerea păzeşte nestinsă lumina sufletului, nelăsând-o să se întunece de răutate.

65. Să ai în faţă în tot locul şi în toate cele pe care le lucrezi smerita cugetare. Căci, precum trupul are trebuinţă de haină, chiar de este căldură, chiar de este frig, aşa şi sufletul are trebuinţă neîncetat de îmbrăcămintea smeritei cugetări. Avuţie bună şi aleasă este smerita cugetare, şi ştiu toţi care cu îndrăzneală au tras jugul acesteia. Alege-ţi mai bine a umbla gol şi desculţ, decât să fii golit de aceasta, căci pe cei ce o iubesc pe dânsa îi acoperă Domnul.

66. Precum nu este cu putinţă ca să petreacă neîncetat corăbierii în corabie, şi cel ce stă în gazdă să nu iasă din locul acela, aşa şi pentru noi nu este cu

putinţă a fi veşnici în această viaţă. Căci, precum acolo călător s-a numit corăbierul, aşa şi aici, străini şi nemernici. Deci, spre acestea privind cu ochiul minţii, să ne pregătim bine pentru mutarea din această viaţă.

67. Când te vei vedea pe tine împodobit cu faptele bune şi înălţat, atunci de multă smerită cugetare ai trebuinţă. Ca păzite fiind temeliile, neclătită şi nesfărâmată să rămână zidirea de deasupra, şi va fi întru multă întemeiere rodul tău.

68. Cel ce sapă groapă aproapelui va cădea în ea, şi cel ce pune cursă dascălului său este rău credincios şi fărădelege. Drept aceea, va fi osândit împreună cu cel ce a vândut pe Făcătorul de bine şi Dascălul său în mâinile celor fărădelege.

69. Nu satul şi haina îl fac pe bărbat mirean, ci obiceiul rău şi aplecarea spre poftele lumeşti şi materiale. Că întru acestea sufletul se face spurcat.

70. Nu tunderea şi îmbrăcămintea îl fac pe om monah, ci dorirea cerească şi petrecerea dumnezeiască, deoarece în acestea se arată viaţa cea bună.

71. Mai înainte de ispită, nu te mări pe tine, că de multe ori venind ispita, şi pe cei ce li se părea că stau i-a biruit.

72. Mi se pare că, mai înainte de ispită, nu te cunoşti pe tine, cât eşti de puternic. Deci, se cuvine a întări mintea şi a priveghea când vin năvăliri.

73. Precum focul în topitoare lămureşte aurul şi argintul, aşa în ispite se lămuresc sufletele oamenilor, ajutător având pe Domnul.

74. Să nu ne temem în ispite, ci cu îndrăzneală să ne întindem spre plata chemării celei de sus întru Hristos, căci Domnul încununează pe toţi cei ce Îl iubesc pe Dânsul.

75. Dacă îţi acoperi mădularele ca să nu fie văzute goale de cineva, păzeşte-te şi tu să nu iei aminte la goliciunea altuia, fără de nevoie sau fără de boală, ca să nu îţi imaginezi oarecare chipuri necuvioase în mintea ta.

76. Dacă împlineşti vreo ascultare, ungând cu untdelemn pe cel bolnav, păzeşte-ţi ochiul, mâinile şi limba, ca să nu covârşească în ceva hotarele înţelepciunii, că aceasta se cuvine bunei credinţe.

77. Cu frică să-ţi pui mâinile tale pe trupul altuia, ca cel ce te atingi de sfinţenie, căci, cu adevărat, sfântă este Biserica Domnului, minunată întru dreptate. Căci zice: *„Oare, nu ştiţi că Biserica lui Dumnezeu sunteţi şi Duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi? Dacă cineva strică Biserica lui Dumnezeu, strica-l-va pe acesta Dumnezeu. Că Biserica lui Dumnezeu sfântă este, care sunteţi voi"* (I Corinteni 3, 16-17). Deci, acestea ştiindu-le, cu toată străjuirea să păzim inima noastră.

78. Păzeşte-te pe tine, ca să nu te afli cu răzvrătire spre cel tânăr. Că mulţi s-au stricat şi urâţi sau făcut, şi cu totul deşerţi s-au arătat.

79. Când dormi, nu îţi aşterne mai presus de trebuinţă. Că poate moliciunea să înfierbânte trupul şi mai iute să aprindă cărbunele dulceţii.

80. Cei ce dorm în case aurite şi pe paturi de elefanţi şi cu pietre împodobiţi, pe cei ce au petrecut în osteneli îi fericesc, măcar că aceştia nu suferă să fie râvniţi.

81. Pe toate lucrează-le şi gândeşte-le, ca să placi lui Dumnezeu. Că această gândire, nefiind de faţă, se va duce plata de la toată lucrarea.

82. Suferă ostenelile în această vreme scurtă, ca în veci să te odihneşti. Că tu te vei duce acolo, iar lucrul tău rămâne de-a pururea.

83. Dacă eşti lucrător, nu fi întristat spre ducerea cea bună. Că nimeni, cu bogăţie întorcându-se întru ale sale, nu este în mâhnire.

84. Nu ispiti pe aproapele pentru iubirea de argint, ca să nu iei păcat pentru dânsul, ci cugetă ceea ce este scris: *„Nu vă faceţi înţelepţi întru sine, că nedrepţii împărăţia lui Dumnezeu nu o vor moşteni"* (Romani 12, 16).

85. Să nu fie mâna ta întinsă ca să ia, ci mai vârtos ca să dea.

86. Îndelung-răbdător eşti tu, fii şi mult întru pricepere, că dar bun este îndelunga-răbdare. Că aceasta alungă iuţimea, mânia şi împuţinarea, şi aduce paşnică aşezare în suflet.

87. Dacă din ostăşie ai dobândit slavă vremelnică, ce cade ca o floare de iarbă, şi te-ai lepădat de nălucirea ei, suferă ostenelile până în sfârşit, ca nu cumva să Se hulească Dumnezeu prin tine, zicând necredincioşii: „Nici Dumnezeu nu l-a mântuit pe el". Ci, precum a zis Domnul: *„Aşa să strălucească lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă lucrurile voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri"* (Matei 5, 16). Cei ce se fac ostaşi la împăratul cel pământesc, de nu vor arăta iscusinţă împotriva vrăjmaşilor, de darurile cele mai mari ale împăratului rămân lipsiţi, iar după ce şi toate vor face, mică este plata lor. Şi pentru ce zicem acestea? Că acestea sunt slavă deşartă şi îndulciri ale pântecelui, iar cei ce au făcut vitejie împotriva duhurilor vicleniei, făcându-se părtaşi împărăţiei cereşti, bucuriei lor nu va fi sfârşit, că vor fi ca îngerii în ceruri.

88. Dacă şezi în viaţa de obşte, ori deosebi ducându-te să te linişteşti, de cele ce ţi se cer nu te lenevi, adică, de inimă curată şi de duh zdrobit. Căci cel ce a

câştigat acestea nu se va defăima de Dumnezeu, iar a defăima acestea, primejdia este mare.

89. Nu te îngâmfa cu buna limbuţie, mărindu-te pe tine, ci prin lucru vesteşte învăţătura celor simpli şi necărturari, ca să fii ucenic al Apostolilor Domnului. Că a se lăuda cineva cu înţelepciunea cea dinafară nu este îngăduit, mai ales creştinilor, *„că cel ce se laudă, în Domnul să se laude"*.

90. În îmbrăcămintea hainelor nu te îngâmfa, aducându-ţi aminte de cojocul lui Ilie şi de sacul lui Isaia, după cum este scris: *„Mergi şi ia sacul de la mijlocul tău şi dezleagă încălţămintele de la picioarele tale"* (Isaia 20, 2). Deci, nu fi vestit prin haină luminată, ci prin lucrurile bune să strălucească lumina ta înaintea tuturor, ca să Se slăvească Domnul.

91. Despre credinţă vorbind, ia aminte dacă s-au lucrat de tine lucrurile credinţei. Iar dacă a zice şi a auzi eşti doritor, ţi se va zice ţie cea scrisă: *„Voieşti să ştii, o, omule deşarte, că credinţa fără de fapte este moartă?"* (Iacov 2, 26). Căci, cu adevărat, morţi sunt toţi cei ce mărturisesc că ştiu pe Dumnezeu, iar cu lucrurile se leapădă, după cum zice Apostolul: *„Urâţi fiind şi nesupuşi şi către tot lucrul bun neiscusiţi"*.

Tu, dar, să ai cuget smerit, ca nu la înălţime ridicându-te, să pătimeşti cădere de spaimă. Roagă totdeauna pe Dumnezeu, strigând către El: *„Pune Doamne strajă gurii mele şi uşă de îngrădire împrejurul buzelor mele. Să nu abaţi inima mea spre cuvinte de vicleşug, ca să-mi dezvinovăţesc păcatele mele; iar cu oamenii cei care fac fărădelege nu mă voi însoţi cu aleşii lor"* (Psalmul 140, 3-4). *„Că limba mic mădular este şi mult se îngâmfă"* (Iacov 3, 5).

92. Jefuirile averilor şi muncile şi îngrozirile morţii, acestea pe mulţi i-a clătit, alţii prin acestea s-au încununat, iar alţii pentru iubirea de argint, s-au făcut vânzători. Alţii, pentru slava deşartă, adevărul l-au defăimat, iar alţii, pentru boldul iubirii de dulceţi, în fărădelege au căzut. Iar cei care au biruit pe cel ce are stăpânirea morţii, adică pe diavolul, sunt cei ce de-a pururea au pe Domnul în ei, că biruinţa noastră este Domnul.

Deci, de sporeşti în fapte bune, nu cugeta înalt; de eşti foarte păcătos, să nu te deznădăjduieşti de a ta mântuire. Că fericit este nu cel ce bine a început, ci cel ce fără de patimă a sfârşit. Deci, să nu ne dăm pe noi înşine nelucrării celei de toată ziua, ci să lucrăm bine în ceasul al unsprezecelea, ca şi noi să ne învrednicim a primi dinarul din mâna Domnului.

93. Dacă ai cu tine vreun ucenic şi, prin lenevirea neluării aminte de sine, ar ieşi din jugul bunei credinţe, nu te minuna de aceasta, nici nu da loc mâhnirii, ca mai mult să necăjească mintea ta, ca nu cumva şi pe tine să te vatămi, şi pe acela să nu îl foloseşti, ci ia aminte la slujitorul Prorocului Elisei. Iar dacă şi în multă răutate a alunecat, socoteşte pe apostolul care s-a făcut vânzător. Şi cine este atât de necunoscător şi rău credincios ca deasupra dascălului să scrie pricina căderii aceluia şi nu deasupra voirii celei rele a ucenicului? Că de sine stăpânitor a făcut Dumnezeu pe om. Pentru aceea, cinstea şi cununa se păstrează celor ce bine se nevoiesc, iar călcătorilor de lege şi defăimătorilor, munca şi pedeapsa. Că este păcat spre moarte; iar moarte îşi agoniseşte cel ce petrece în răutate şi nu se schimbă din cele oprite spre cele mai bune.

94. Când te vei vedea pe tine supărându-te şi îngreuindu-te spre citirea dumnezeieştilor cuvinte, şi sfaturile duhovniceşti lepădându-le, cunoaşte că sufletul tău a căzut în cumplită boală. Că aceasta este începătura relei nebunii, cu care cei ce au bolit au cules rodul morţii.

95. Cei ce uneltesc meşteşugul arămii nu se leapădă de praf, nici de lovitura ciocanului, nici de amestecarea focului, ci, apucând bucată de fier cu sârguinţă şi cu statornicie, scot vase de folos. Drept aceea, cu adevărat, şi noi să nu ne supărăm, mângâindu-ne unii pe alţii, ca din nevrednic să faci cinstit, să ne învrednicim numirii şi slavei celei mai presus de fire, că scris este: *„Dacă vei face cinstit din nevrednic, ca gura Mea vei fi"* (Ieremia 15, 19), şi: *„Fericit este cel ce are sămânţă în Sion şi rudenii în Ierusalim"*.

96. Cu dumnezeieşti ape adapă-ţi sufletul tău, ca, înflorind, să rodească rodul dreptăţii. Se cuvine ca şi noi să alergăm după folosul sufletului, în ce chip animalele de pe pământ aleargă după pajişte. Căci, când sufletul este sănătos, are trupul puternic spre ostenelile cele bune, iar când acesta se biruieşte de gânduri urâte, şi trupul se va strica de răutate. Pentru aceea, fericit este cel ce neguţătoreşte bine în această viaţă cele ale vieţii sale, că bogat se va duce la viaţa cea nestricăcioasă. Pe care, facă-se ca noi toţi să o dobândim, prin rugăciunile tuturor celor ce bine au plăcut Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

FERICIRI

Cincizeci şi cinci de capete

Fericit este cel ce s-a făcut cu totul liber de toate cele pământeşti ale acestei vieţi deşarte, şi numai pe singur Dumnezeu, Cel bun şi îndurat, L-a iubit.

2. Fericit este cel ce s-a făcut plugar al faptelor bune şi a înălţat stog al rodurilor vieţii întru Domnul, ca o holdă de grâu roditoare.

3. Fericit este cel ce s-a făcut bun lucrător de pământ al faptelor bune şi a sădit vie duhovnicească şi, culegând-o, a umplut jghiaburile de rodurile vieţii întru Domnul.

4. Fericit este cel ce a veselit pe cei împreună robi ai săi cu veselie duhovnicească, din rodul faptelor bune, pe care, ostenindu-se, le-a sădit ca să dea rodul vieţii întru Domnul.

5. Fericit este cel ce stă în adunare şi rugăciune ca un înger ceresc, curate având totdeauna gândurile, şi trecere nu a dat vicleanului, ca să-i robească sufletul de la Dumnezeu Mântuitorul.

6. Fericit este cel care în cunoştinţă a iubit plânsul, şi cu umilinţă a picurat pe pământ lacrimile, ca nişte mărgăritare bune înaintea Domnului.

7. Fericit este cel ce iubeşte sfinţenia ca lumina şi nu şi-a spurcat trupul său cu lucrurile întunecate ale vicleanului înaintea Domnului.

8. Fericit este cel care își păzește trupul său în sfințenia Mântuitorului și nu și-a rușinat sufletul său cu lucruri străine, ci a rămas bine plăcut întru Domnul.

9. Fericit este cel ce a urât lucrarea urâtă, care este plină de rușine, și pe sine s-a pus înainte jertfă vie, bine-plăcută Domnului.

10. Fericit este cel ce de-a pururea are în sine pomenirea lui Dumnezeu, că va fi ca un înger ceresc pe pământ, cu frică și cu dragoste, slujind Domnului.

11. Fericit este cel ce iubește pocăința, care mântuiește pe păcătoși, și nu a mai făcut rău, ca un necunoscător, înaintea Mântuitorului nostru Dumnezeu.

12. Fericit este cel ce stă în chilie ca un viteaz ostaș, păzind visteria Împăratului, adică trupul împreună cu sufletul, fără prihană, întru Domnul.

13. Fericit este cel ce stă în chilie ca un înger în cer, curate avându-și gândurile, și cu gura cântând Celui ce are stăpânirea a toată suflarea.

14. Fericit este cel ce s-a făcut ca Serafimii și ca Heruvimii și nu s-a lenevit niciodată spre slujba cea duhovnicească, neîncetat slavoslovind pe Dumnezeu.

15. Fericit e cel ce este plin de-a pururea de bucurie duhovnicească și nu s-a lenevit, purtând jugul cel bun al Domnului, că se va încununa cu slavă.

16. Fericit este cel ce s-a curățit pe sine de toată întinăciunea păcatelor, ca să primească în casa sa cu îndrăzneală pe Împăratul slavei, pe Domnul nostru Iisus Hristos.

17. Fericit este cel ce se apropie cu frică și cu cutremur și cu groază de Preacuratele Taine ale Mântuitorului, și a cunoscut că a primit în sine viață veșnică.

18. Fericit este cel ce cugetă totdeauna la moarte și a surpat patimile cele urâte, care se încuibează în inimile celor leneși, că unul ca acesta se va mângâia în ceasul despărțirii.

19. Fericit este cel ce pomenește totdeauna frica gheenei și se sârguiește, cu lacrimi și cu suspinuri, a se pocăi curat întru Domnul, că se va izbăvi de necazul cel mare.

20. Fericit este cel ce se smerește pe sine totdeauna de bună voie, că se va încununa de Cel ce S-a smerit pe Sine, de bună voie, pentru noi.

21. Fericit este cel ce cu toată cucernicia stă în chilie, ca Maria lângă picioarele Domnului, și s-a sârguit ca Marta spre primirea Domnului și Mântuitorului.

22. Fericit este cel ce s-a aprins cu frica lui Dumnezeu și are în sine de-a pururea fierbințeala Sfântului Duh, și cu totul a ars spinii și ciulinii gândurilor viclene.

23. Fericit este cel ce nu și-a murdărit mâinile sale în lucruri străine, ca un necinstit, că și pentru aceasta va fi judecat în ziua cea înfricoșată înaintea Domnului.

24. Fericit este cel ce lucrează totdeauna înțelegeri frumoase și bune, și cu nădejdea a biruit patima cea rea a lenevirii, de care sunt luptați pustnicii Domnului.

25. Fericit este cel ce s-a făcut ca un viteaz războinic în lucrul Domnului, și care ridică pe cei trândavi și mângâie pe cei ce se împuținează în calea Domnului.

26. Fericit este cel ce s-a făcut prea rodit întru Domnul, ca să aibă păzitori pe Sfinții Îngeri, precum pomul roditor are păzitor pe grădinarul său.

27. Fericit este cel ce iubește blândețea întru pricepere duhovnicească și nu s-a amăgit de vicleanul șarpe, avându-și nădejdea în Domnul Cel bun și îndurat.

28. Fericit este cel ce cinstește pe sfinți și iubește pe aproapele și zavistia a alungat-o din sufletul său, pentru care Cain s-a făcut ucigător de frate.

29. Fericit este cel ce cu lucrul a mustrat pe tiranul, şi de faţa văpăii dulceţilor nu s-a temut, că se va roura sufletul lui cu roua Sfântului Duh.

30. Fericit este cel peste a cărui minte nu a putut norul cel întunecat al diavolului să năvălească şi să-l lipsească de lumina cea dulce şi de veselia drepţilor.

31. Fericit este cel ce şi-a luminat ochii inimii şi, ca într-o oglindă, vede de-a pururea pe Domnul, căci unul ca acesta a primit uşurare de patimi şi de gândurile viclene.

32. Fericit este cel ce iubeşte cuvintele frumoase şi bune şi urăşte cuvintele urâte şi aducătoare de stricăciune, că nu se va face rob vicleanului.

33. Fericit este cel ce sfătuieşte pe aproapele cu frica lui Dumnezeu şi nu a amăgit sufletul lui, temându-se totdeauna de toiagul cel de fier al Păstorului Celui Mare.

34. Fericit este cel ce ascultă pe aproapele după Dumnezeu şi rabdă necazurile, mulţumind, că unul ca acesta, mărturisitor făcându-se, se va încununa întru Domnul.

35. Fericit este cel ce nu s-a prins de patima trândăviei, ca unul fără de bărbăţie, ci a aflat răbdarea cea desăvârşită, în care toţi sfinţii au primit cununile.

36. Fericit este cel ce iubeşte înfrânarea după Dumnezeu şi nu s-a osândit pentru pântece, ca un desfătat şi întinat, că se va mări întru Domnul.

37. Fericit este cel ce nu s-a îmbătat de vin, ca un neînfrânat, ci se veseleşte totdeauna în pomenirea Domnului, întru care toţi sfinţii se veselesc neîncetat.

38. Fericit este cel ce după Dumnezeu îşi iconomiseşte averile sale şi nu s-a osândit de Dumnezeu Mântuitorul, ca un iubitor de argint şi neîndurat către aproapele.

39. Fericit este cel ce priveghează în rugăciuni, în citiri şi în lucrul cel bun, că se va lumina ca să nu doarmă întru moarte.

40. Fericit este cel care s-a făcut năvod bun duhovnicesc şi pe mulţi a vânat Stăpânului Celui Bun, că se va lăuda unul ca acesta întru Domnul.

41. Fericit este cel ce s-a făcut chip bun aproapelui şi nu a rănit ştiinţa celui împreună rob, săvârşind cele nelegiuite, că se va binecuvânta unul ca acesta întru Domnul.

42. Fericit este cel care s-a făcut îndelung-răbdător şi milostiv şi nu a fost rob balaurului mâniei, zic mâniei celei îndelungate şi rele, că se va înălţa unul ca acesta întru Domnul.

43. Fericit este cel care s-a înălţat întru dragoste şi s-a făcut ca o cetate ce stă deasupra muntelui, pe care, văzând-o vrăjmaşul, va fugi cu frică, îngrozindu-se de întărirea ei întru Domnul.

44. Fericit este cel care a strălucit în credinţa Domnului ca o făclie aprinsă pe sfeşnic înalt, şi sufletele cele întunecate, care au urmat eresului celor necredincioşi şi păgâni, le-a luminat.

45. Fericit este cel care iubeşte adevărul neîncetat şi nu îşi dă gura lui minciunii, ca o unealtă a păgânătăţii, înfricoşându-se de porunca cea pentru cuvânt deşert.

46. Fericit este cel care nu judecă pe aproapele ca un neînţelept, ci ca un priceput şi duhovnicesc s-a nevoit să-şi scoată bârna din ochiul său.

47. Fericit este cel a cărui inimă a înflorit ca un finic în îndreptarea credinţei şi nu s-a făcut ca spinii, şi să fie alungată şi împinsă afară de eresul necredincioşilor şi al păgânilor.

48. Fericit este cel care şi-a stăpânit genele şi nu

l-a amăgit pe el gânditor și simțitor pielea trupului care, după puțin, izvorăște puroi.

49. Fericit este cel care are înaintea ochilor ziua morții și a urât mândria, mai înainte de a se dovedi de moarte neputința firii noastre care putrezește în mormânt.

50. Fericit este cel care cugetă la cei ce dorm grămadă în morminte și a lepădat toată pofta cea rău puturoasă, că se va scula în slavă, când va răsuna trâmbița cea cerească și va deștepta pe toți fiii oamenilor.

51. Fericit este cel care, în pricepere duhovnicească, vede ceata stelelor, care cu slavă strălucesc, și frumusețea cerului, și dorește să vadă pe Făcătorul tuturor.

52. Fericit este cel care are în minte focul care s-a pogorât pe Muntele Sinaiului, și glasurile trâmbițelor, și pe Moisi, stând în mijloc, cu frică și cu cutremur, și nu s-a lenevit de mântuirea sa.

53. Fericit este cel care nu își are nădejdea sa spre om, ci spre Domnul, Care iarăși va să vie cu slavă multă să judece toată lumea întru dreptate, că va fi ca un pom încărcat lângă ape și nu va înceta a face rod.

54. Fericit este cel căruia mintea i s-a făcut, cu darul, ca un nor plin de ploaie și a adăpat sufletele oamenilor spre creșterea roadelor vieții, că va fi darul lui spre laudă veșnică.

55. Fericiți cei ce aleargă după Dumnezeu neîncetat, că se vor acoperi de Dumnezeu în ziua judecății, făcându-se fii ai cămării Mirelui și cu bucurie și veselie vor vedea pe Mirele. Iar eu și cei asemenea mie, trândavi și iubitori de dulceți, vom plânge și ne vom tângui, văzând pe frații noștri în slavă, iar pe noi în munci.

Gândesc în mine, iubiților, și mă umplu de lacrimi că, începând a alerga, am obosit, și în mijlocul stadiei drumul l-am sfârșit, făcându-mă jalnică privire celor ce

mă privesc. Cum nu voi plânge multa trândăvie și multa mea lenevire? Că unii, în sac și în fier s-au smerit pe sine, iar alții, în închisoare și în post au slujit Domnului; alții pe stâlpi și-au săvârșit fără de prihană nevoința, iar alții în pustietate și în singurătate fapta bună au isprăvit-o; alții în supunere au primit cununile. Iar eu, ticălosul, și cei asemenea mie, trândavi și iubitori de slavă, cu chipul dreptei credințe ne-am îmbrăcat, iar cu lucrurile de ea ne-am dezbrăcat.

Cine, oare, va gândi la patimile Sfinților Mucenici, nu numai ale bărbaților, ci și ale femeilor, și nu se va înspăimânta cu mintea? Aceia, pe Stăpânul lor urmându-L, pe sine se smereau, iar noi, prin târguri, poftim cinstirile și închinăciunile. Aceia în temnițe s-au încuiat, în foame și în munci și în fier, pentru buna credință, iar noi puțină rea pătimire de bună voie să răbdăm nu putem, ci pe cele îndulcitoare cu toată puterea le căutăm. Aceia, ocărându-se, defăimându-se, până la moarte cu dulceață răbdau, iar noi, și fiind mângâiați, ne împuținăm. Aceia împotriva focului s-au luptat, iar noi nici un cuvânt aspru nu suferim. Aceia cu munci în public se chinuiau și, bucurându-se, mergeau, iar noi, auzind, lăudăm nevoințele lor, dar a urma nevoințele lor nu voim.

Deci, avem trebuință de multe suspinuri și lacrimi, ca să nu ne aruncăm afară din împărăția cerurilor, fiindcă multă slavă este pregătită celor ce se nevoiesc. Deci, să nu ne lenevim, nici să ne trândăvim în slujbe, că nu este nedrept Dumnezeu să uite lucrul robului Lui, care cu totul s-a dat voii Lui, s-a lepădat de viață pentru numele Lui, și de părinții lui cei după trup s-a depărtat. Bat în ușa lui în al treilea ceas, în al șaselea, în al nouălea, seara, dimineața, iar mai ales, toată ziua și toată noaptea, și socotești că Dumnezeu trece cu vederea

atâta smerenie? Să nu fie! Că rabdă închidere, rucodelie, rabdă post şi priveghere şi năpădiri ale duhurilor celor viclene. Îşi pleacă genunchii la rugăciune, îşi loveşte adeseori fruntea de pământ, rugându-se bunătăţii Lui, şi poate să treacă cu vederea atâta rugăciune? Să nu fie!

La un om dârz şi aspru, dacă se apropie cineva, cu osârdie se pleacă spre milostivire, iar Dumnezeu, Cel iubitor de oameni, Cel bun, Cel bogat întru milă, Care şi pe cei nemulţumitori îi miluieşte, poate să treacă cu vederea atâta rea pătimire, evlavia, suspinul, lacrimile, milostivirea, sfinţenia, smerenia, tăcerea, înfrânarea, răbdarea, defăimarea celor mândri? Nicidecum!

Deci, să nu fim cu anevoie crezători, iubiţilor, nici să ne trândăvim întru slujbe, ci mai vârtos cu îndrăzneală să batem. Că pe cât rabzi, bătând, pe atâta ţi se înmulţeşte plata. Trezveşte-te totdeauna că, în ceasul în care tu nu aştepţi, va trimite Domnul ca să te adune pe tine în jitniţa vieţii, în ceata drepţilor, ca de aceia să te odihneşti şi să fii fără de grijă, unde nu este război şi potrivnic, că s-a ridicat de acolo vrăjmaşul cel ce dă război şi pricinile războiului. Că pricina războiului este pofta frumuseţii spre împreunare. Dar în ceruri, *„nici se însoară, nici se mărită, ci ca îngerii sunt"* (Marcu 12, 25).

Iarăşi, pricinile războiului sunt bogăţia, slava pământească, dar toate acestea sunt stricăcioase, fiind pământeşti. Pentru aceea, şi Apostolul ne învaţă, zicând: *„Nu iubiţi lumea, nici cele din lume. Dacă cineva iubeşte lumea, nu este întru dânsul dragostea Tatălui. Că pofta trupului şi pofta ochilor şi mândria vieţii nu sunt de la Tatăl, ci din lume sunt, şi lumea trece, şi pofta ei. Iar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac"* (I Ioan 2).

Că, precum cel ce a căzut într-un loc plin de spini, se necăjeşte, fiind ţinut de dânşii, până ce va ieşi la loc curat, iar, după ce va ieşi, nu îi mai este frică de spini, aşa şi sfinţii, căzând în acelaşi loc, sârguinţa şi iubirea de osteneală, ca pe nişte încălţăminte le-au pregătit şi, umblând prin mijlocul mărăcinilor, de dânşii nu s-au înghimpat. Iar cei ce au alergat după lenevire şi de osteneală cu totul s-au depărtat, pe ei înşişi s-au stricat.

Şi aceasta, însemnând-o Domnul, a poruncit să se dea fiului ce s-a întors încălţăminte în picioare, după îmbrăcăminte şi după inel, ca fără de frică şi cu îndrăzneală să calce capul şarpelui. Şi se aseamănă locul cel spinos cu viaţa aceasta de acum, în care păcatele odrăslesc ca nişte mărăcini, iar locul cel curat se aseamănă cu Ierusalimul cel de sus, care este al Împăratului Celui Mare, de unde a fugit durerea şi scârba şi suspinul. Pe care facă-se ca noi toţi să îl dobândim cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

Alte Fericiri

1. Fericit este cel care a plecat, urând viaţa aceasta pământească, şi împreună cu Dumnezeu cugetarea vieţii lui s-a făcut.

2. Fericit este cel care, urând, a urât păcatul cel prea rău şi a iubit numai pe Dumnezeu Cel bun şi iubitor de oameni.

3. Fericit este cel care s-a făcut pe pământ ca un înger ceresc şi următor Serafimilor şi curate îşi are totdeauna gândurile.

4. Fericit este cel care s-a făcut curat înaintea lui Dumnezeu şi sfânt şi neatins de toate întinăciunile şi gândurile şi faptele cele viclene.

5. Fericit este cel care s-a făcut cu totul liber întru Domnul de toate lucrurile acestei vieţi deşarte.

6. Fericit este cel ce are în minte ziua cea înfricoșată ce va să fie și s-a sârguit cu lacrimi să-și tămăduiască rănile sufletului său.

7. Fericit este cel ce s-a făcut cu totul ca un nor cu lacrimile și a stins totdeauna văpaia focului, a patimilor.

8. Fericit este cel ce umblă în calea poruncilor Domnului și face în fiecare zi lăcașuri curate, prin credință și prin dragoste.

9. Fericit este cel ce sporește în faptele bune ale pustniciei, nădăjduind să ia de la Dumnezeu împărăția cea cerească.

10. Fericit este cel ce pomenește porunca cea înfricoșată a cuvântului deșert și străjeri a pus gurii sale, ca să nu cadă din poruncă.

11. Fericit este cel al cărui suflet s-a făcut ca un pom de curând sădit, ce are de-a pururea lacrimi după Dumnezeu, ca un izvor de apă.

12. Fericit este cel ce sădește saduri bune în sufletul său, adică faptele cele bune și viețile sfinților.

13. Fericit este cel ce își sădește și își adapă sadurile lui, cu lacrimi rugându-se, ca să fie sadurile lui bine plăcute și aducătoare de roadă Domnului.

14. Fericit este cel ce s-a aprins de dragostea Domnului, ca dintr-un foc, și a ars tot gândul întinat și spurcăciunea sufletului său.

15. Fericit este cel ce s-a făcut de bună voie ca un pământ bun și gras, rodind sământă bună în o sută, în treizeci și în șaizeci.

16. Fericit este cel ce s-a aflat sământă bună în țarina aceea pe care a semănat-o Stăpânul.

17. Fericit este cel care a aflat mărgăritarul cel ceresc și, vânzând toate ale lui de pe pământ, doar pe acesta l-a cumpărat.

18. Fericit este cel ce a aflat comoara cea ascunsă în țarină și, bucurându-se, a lepădat toate și numai pe dânsa a câștigat-o.

19. Fericit este cel ce pomenește totdeauna ziua ieșirii sale și se sârguiește a se afla în ceasul acela cu osârdie și cu frică.

20. Fericit este cel ce a aflat îndrăzneală în ceasul despărțirii, când sufletul se desparte de trup cu frică și cu dureri. Că vin îngerii să-i ia sufletul și să-l despartă de trup și să-l pună înaintea scaunului judecății celei fără de moarte și înfricoșate.

Mare frică este, o, fraților, în ceasul morții, când sufletul se desparte de trup cu frică și cu tânguire! Că stau înaintea sufletului, în ceasul despărțirii, lucrurile lui, pe care le-a lucrat și ziua și noaptea, și bune și rele. Și îngerii, sârguindu-se, se silesc a-l scoate pe dânsul din trup, iar sufletul, văzând lucrurile sale, se teme a ieși. Însă sufletul păcătosului cu frică se desparte de trup și, tremurând, se duce să stea înaintea divanului celui fără de moarte. Și silit fiind a ieși din trup și văzându-și lucrurile sale, zice către dânsele cu frică: „Dați-mi măcar un ceas ca să ies". Și răspund sufletului lucrurile lui, toate deodată: „Pe noi, tu ne-ai lucrat, împreună cu tine ne vom duce către Dumnezeu".

Să urâm, iubiții mei frați, viața aceasta deșartă. Să iubim pe singur Hristos Cel Sfânt și Izbăvitorul sufletelor noastre. Nu știm, fraților, în care ceas va fi ieșirea noastră, nici nu cunoaște cineva ziua și ceasul despărțirii. Când umblăm noi și ne desfătăm fără de grijă pe pământ, numaidecât vine porunca cea înfricoșată să ia pe suflet din trup. Și se duce păcătosul, în ceasul și în ziua în care nu așteaptă, plin fiind de păcate, neavând ce răspunde. Pentru aceasta, mă rog, iubiților, să ne facem

liberi, și să nu ținem împreună cu noi robia vieții acesteia, deșarte și vremelnice.

Plină este viața aceasta de smintelile și de cursele morții. Să scoatem sufletul nostru din curse și din sminteli. Totdeauna vicleanul ascunde cursele înaintea sufletului nostru ca, smintindu-l pe el, să-l vâneze spre munca cea veșnică. Prin mijlocul smintelilor umblăm, iubiților. Deci, să luăm aminte la noi, ca să nu cădem în cursele morții. Pline de dulceață sunt cursele morții vicleanului. Să nu se moleșească sufletul nostru spre dulceața curselor lui. Dulceața este a curselor, grija lucrurilor pământești, a banilor, a gândurilor și a faptelor rele. Să nu te îndulcești tu, frate, cu dulceața cursei morții, ca nu cumva, moleșindu-te, să începi a cugeta la gândurile cele viclene.

Dacă va afla gândul cel viclean intrare în suflet, îl îndulcește spre cugetarea cea vicleană, ca să îl omoare pe el, și se face gândul cel viclean ca o cursă în suflet, și nu îl vei alunga în alt chip, fără numai prin rugăciune, lacrimi, înfrânare și priveghere. Ci, fă-te privighetor și liber de toate cele pământești, ca să te izbăvești de cursele, gândurile și faptele cele rele. Să nu te moleșești, măcar o clipă, spre cugetarea gândului viclean. Să nu zăbovească gândul cel viclean în sufletul tău, frate. Aleargă de-a pururea către Dumnezeu prin rugăciune, postire și lacrimi, ca să te izbăvești de toate cursele, smintelile și patimile. Să nu socotești, o, frate, că vei trăi multă vreme pe pământ și să te moleșești în cugetarea gândurilor și a faptelor viclene, că pe neașteptate va veni porunca Domnului și te va afla pe tine păcătuind, nemaiavând vreme de pocăință, nici de iertare. Și ce vei zice morții, atunci, în ceasul despărțirii, o, frate? Că se întâmplă a nu te ierta porunca, nici a te lăsa măcar un

sfert de ceas pe pământ! Mulți socoteau că vor trăi multă vreme pe pământ, dar a venit pe neașteptate moartea, și a aflat pe bărbatul cel păcătos și bogat, care hotăra a trăi ani mulți și socotea că va fi în odihnă pe pământ, ținând în degete socoteala capetelor și a dobânzilor și împărțind în anii multei vremi numărul bogăției lui, dar într-o clipeală s-a surpat toată socoteala împreună cu bogăția și cu grija vremii celei deșarte. A venit iarăși moartea și a aflat pe bărbatul cel drept adunând bogăție bună, cerească, prin rugăciune și prin post, având de-a pururea moartea înaintea ochilor, netemându-se de venirea morții și de despărțirea trupului.

Așa de-a pururea, ca un priceput și duhovnicesc, așteaptă moartea, despărțirea, starea înaintea divanului Domnului. Gătește-ți în fiecare zi candela ta, ca un sârguitor și înțelept. Cercetează-o în fiecare ceas, cu lacrimi și cu rugăciuni. Câtă vreme ești în libertate, iubitul meu, sârguiește-te, că vine vremea care este plină de necredință, de moleșire, de trândăvie, de asprime, nelăsându-te a gândi cele mai bune din pricina tulburării ei.

Luați aminte, iubiților, cum toate cele viclene întineresc. Sporesc în fiecare zi cele rele, pășește înainte viclenia, se ivește tulburarea, că va veni și necazul cel mare, cel ce va fi peste toate marginile pământului. Pentru păcatele noastre sporesc acestea în fiecare zi, și pentru moleșirea noastră pășesc înainte cele rele pe pământ.

Deci, făcându-ne privighetori, iubitori de Dumnezeu, războinici, totdeauna să biruim războiul vicleanului, ca niște desăvârșiți iubitori de Dumnezeu. Să ne învățăm și obiceiurile războiului, că este nevăzut. Obiceiurile războiului acestuia sunt: lipsa celor pământești. Dacă aștepți moartea în fiecare zi, nu vei păcătui. De te vei goli de lucrurile cele pământești, nu vei fi înfrânt în

război. De vei urî cele pământeşti, defăimând cele vremelnice, iubitule, atunci vei putea, ca un viteaz războinic, să iei plata biruinţei. Că, de vreme ce cele pământeşti trag la cele de jos, şi patimile întunecă ochii inimii în război, pentru aceasta ne biruieşte pe noi, cei pământeşti, în război vicleanul, că suntem plini de patimi şi, prin grija celor pământeşti, slujim lor. Că cele pământeşti le iubim astăzi toţi împreună, iubiţilor, şi mintea noastră se pironeşte la pământ pentru moleşeala noastră.

Ziua s-a plecat spre seară şi noi, pentru necredinţa noastră, socotim că se prelungeşte. Iată, lângă uşi este împărăţia cerurilor, şi noi pentru aceasta niciodată nu voim să auzim semnele şi minunile pe care le-a zis Domnul. S-au făcut cutremure, foamete, frică şi războaie şi pornire a neamurilor; acestea toate ca un vis ni se par nouă, că le povestim unii către alţii. Auzirea acestora nu ne înfricoşează pe noi, nici chiar vederea lor. Cei aleşi se adună mai înainte de necaz, ca să nu vadă tulburarea şi necazul cel mare ce vine în lumea cea nedreaptă. Acum ţarina s-a apropiat de seceriş. Sfârşit are veacul acesta, şi îngerii ţin secerile şi aşteaptă porunca.

Să ne înfricoşăm, iubiţilor! Ceasul al unsprezecelea al zilei este, şi lungimea căii este multă. Să ne sârguim a ne afla pe cale. Să ne facem privighetori şi să ne trezim din somn ca nişte nesomnoroşi. Nu ştim în care ceas Stăpânul a tot pământul va veni. Deci, să ne uşurăm pe noi înşine de greutatea şi de grija celor pământeşti. „*Nu vă îngrijiţi nicidecum pe pământ*”, ne-a zis nouă Domnul. A iubi pe toţi la fel ne-a poruncit, iar noi, mai ales, am alungat dragostea şi aceasta a fugit de pe pământ. Păcatele se înmulţesc, nedreptatea a acoperit pe toţi împreună. Fiecare doreşte cele pământeşti, iar pe cele cereşti le defaimă şi pe cele ce vor să fie nimeni nu le iubeşte.

Doreşti să fii ceresc? Cele de pe pământ urăşte-le de-a pururea şi îngreţoşează-te de ele, nevoieşte-te ca un desăvârşit şi doreşte împărăţia cerurilor. Nu socoti aşa, o, monahe, zicând că multă este osteneala pustniciei şi eu sunt împuţinat şi neputincios şi nu pot să mă nevoiesc. Ia în urechi graiuri de sfătuire frumoasă şi bună. Învaţă-le pe toate câte ţi le zic, iubitul meu frate şi iubitorule de Hristos. Dacă voieşti a te duce în altă ţară depărtată de patrie, nu poţi alerga mulţimea întregii căi într-o clipeală, ci cu bună rânduială a paşilor, în fiecare zi, prin popasuri, te duci, şi, în multă vreme şi cu osteneală, ajungi în ţara pe care o nădăjduieşti. Aşa este împărăţia cerească şi raiul desfătării. Prin posturi, prin înfrânare, prin privegheri, fiecare ajunge acolo. Înfrânarea, lacrimile, rugăciunea, priveghierea, dragostea, acestea sunt popasurile ce duc la cer.

Nu îţi fie frică a pune început bun căii celei bune ce duce la viaţă. Voieşte numai a călători pe cale şi, de te vei afla cu bună osârdie, numaidecât această cale se îndreptează înaintea picioarelor tale. Şi, bucurându-te şi călătorind, faci popasuri, veselindu-te pe cale. Se împuternicesc tălpile sufletului tău în popas totdeauna. Nu vei afla greutate pe calea ce duce la cer. Domnul Cel ceresc, prin Sine, S-a făcut cale de viaţă celor ce voiesc cu bucurie a se duce către Tatăl luminilor.

Hristoase, Mântuitorule, cale de viaţă Te-ai făcut mie, care duce către Tatăl. Aceasta singură este bucurie, iar sfârşitul ei împărăţia cerească. Te-ai făcut mie, o, Stăpâne, Iisuse, Fiule al lui Dumnezeu, cale de viaţă şi luminare, şi, plin fiind de dorire, ai scos, prin mine, din izvorul Tău daruri. S-a făcut darul Tău, în inima robului Tău, lumină şi bucurie mai dulce decât mierea şi fagurul. S-a făcut darul Tău în sufletul robului Tău ca o

comoară, a îmbogăţit pe cel sărac, a alungat sărăcia şi putreziciunea. S-a făcut darul Tău robului Tău scăpare, putere, sprijinire, înălţare, laudă, ospătări a toată viaţa. Cum va tăcea robul Tău, Stăpâne, din multa dulceaţă a dragostei Tale şi a darului? Şi am deschis gura mea cu nevrednicie. Cum iarăşi va suferi limba mea din acelaşi folos a lăuda şi a slăvi pe Dătătorul bunătăţilor? Şi cum iarăşi voi îndrăzni a încuia valurile darului care izvorăsc în inimă de păcătos, care sunt pline de dulceaţă în multele dăruiri? Cânt slavă Stăpânului cerurilor, Cel ce a dat robului Său darurile Sale cele cereşti prin multe dăruiri.

Măresc darul Tău, Hristoase, Mântuitorule, căci, când îl măresc, însuşi mă măresc în el. Nu încetez cu limba mea să laud darul Tău, o, Stăpâne! Nu va tăcea vioara mea cântând viersuri duhovniceşti. Dorirea Ta mă trage către Tine, Mântuitorule, lauda vieţii mele. Darul Tău îndulceşte mintea mea a fi trasă în urma Ta. Facă-se Ţie inima mea pământ bun, care primeşte sământă bună, şi să roureze darul Tău peste dânsul roua vieţii de veci; şi va secera darul Tău mănunchi buni din pământul inimii: umilinţă, închinăciune, sfinţenie, cele plăcute Ţie totdeauna.

Întoarce sufletul meu în staulul raiului desfătării împreună cu oaia cea aflată. O, să se afle sufletul meu întru lumină! Acea oaie aflată pe umeri ai purtat-o, iar pe acest suflet nevrednic cu mâna Ta trage-l, şi le adu pe amândouă la Tatăl Tău, Cel Preacurat şi fără de moarte, ca să zic întru desfătarea raiului împreună cu toţi sfinţii: Slavă Tatălui, Celui fără de moarte, închinăciune Celui ce a dat daruri cereşti celui prost, ca şi el să aducă mănunchi de slavă Împăratului tuturor, în veci. Amin.

* * *

CUM CÂŞTIGĂM SMERITA CUGETARE

O sută de capete

1. Începutul aducerii de roadă este floarea, iar începutul smeritei cugetări este supunerea întru Domnul; rodul ascultării este îndelunga răbdare, iar îndelunga răbdare este rodul dragostei; dragostea este legătura desăvârşirii, iar desăvârşirea este păzirea poruncilor lui Dumnezeu; porunca Domnului este strălucită, care luminează ochii, iar ochii cei luminaţi au scăpat de căile celor fărădelege.

Deci, să-ţi fie ţie smerita cugetare scaun şi îmbrăcăminte de răspundere, iar grăirea luminată cu numire întru dragostea lui Dumnezeu. Că a zis Mântuitorul: *„Fiţi desăvârşiţi, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârşit este”* (Matei 5, 48).

Dar de unde va fi arătată înalta cugetare, ceea ce este nesupusă? Înalta cugetare este neascultătoare şi neplecată şi următoare gândului său. Iar smerita cugetare este ascultătoare, bine supusă, blândă, dând cinste şi celor mici şi celor mari. Cel ce o are pe aceasta, cred că plată va lua de la Domnul, împreună cu viaţa cea veşnică.

2. Dacă locuiţi doi într-o chilie, luaţi aminte la voi cu dinadinsul, ştiind că Domnul este în mijlocul vostru. Că El a zis: *„Unde sunt doi sau trei adunaţi în numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor"* (Matei 18, 20). Căci, măcar că noi, ca nişte nevrednici, nu Îl vedem pe El, dar El, ca un Dumnezeu, şi gândurile, şi lucrul fiecăruia îl ştie şi îl priveşte. Căruia I se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

3. Am auzit înţelepciunea ce zice: *„Omului curvar toată pâinea îi este dulce, şi nu va înceta până ce va muri. Omul, trecând de la patul său, zice în sufletul său: Cine mă vede? De cine să mă sfiesc? Întuneric este împrejur şi pereţii mă acoperă şi nimeni nu mă vede. Păcatele mele nu le va pomeni Cel Preaînalt. Şi de ochii oamenilor îi este frica lui. Şi nu a cunoscut că ochii Domnului de mii de ori sunt mai luminaţi decât soarele, privind peste toate căile oamenilor şi luând aminte la părţile cele ascunse. Mai înainte de a fi zidite toate, cunoscute sunt Lui, cu adevărat şi după ce s-au săvârşit. Acestuia în uliţele cetăţii i se va izbândi, şi unde nu a gândit se va prinde"* (Sirah 23, 23-29).

4. Iubite frate, dacă ţi-ai ales ţie cucernicia, trezveşte-te ca nu cumva prin cucernicie să îţi bage vicleanul înlăuntru gândul cel străin, adică al slavei deşarte şi al mândriei, când nu voieşti să te osteneşti împreună cu fraţii. Ci lucrează precum şi fraţii tăi cei de un suflet cu tine şi cucernicia ta păzeşte-o. Că lenevia risipeşte cucernicia şi nume de ocară aduce peste cel ce o are pe ea. Deci, uneşte evlavia cu sârguinţa şi cu cunoştinţa şi vei fi adevărat cucernic.

5. Iubite, dacă îţi vei câştiga smerită cugetare, ia aminte ca nu cumva să meşteşugească vrăjmaşul şi să te mute pe tine în cale străină, când sfătuieşte el ceva din

ale sale, precum zice înţelepciunea: *„Să nu zici, mă voi ascunde de Domnul, şi din înălţime cine mă va auzi pe mine, întru mai mult popor nu voi fi pomenit. Că ce este sufletul meu întru zidirea cea nenumărată?* Aici încă a adăugat, zicând: *Iată cerul şi cerul cerului lui Dumnezeu. Adâncul şi pământul se cutremură când Domnul le cercetează. Deodată munţii şi temniţele pământului, când va căuta spre ele, cu cutremur se vor clăti"* (Sirah 16, 17-20). Deci, se cuvine a uni smerita cugetare cu credinţa, ca să tai drepte brazdele smeritei cugetări.

6. Un frate oarecare a intrat în viaţă de obşte, vrând să se facă monah, şi a voit să petreacă într-o chilie cu unul mai mare. Şi, după câteva zile, luptat fiind de gânduri, a zis: „Nu mă odihnesc împreună cu fratele acesta". Deci, alt frate îl sfătuia pe el, zicând: „Oare, dacă ai fi căzut între barbari şi ai fi fost vândut vreunuia, ai fi putut zice că nu voieşti să petreci cu dânsul?". Acestea auzindu-le fratele, şi umilindu-se de cuvântul acesta, a pus metanie, zicând: „Iartă-mă!".

7. A zis iarăşi: „Cel ce voieşte să se facă monah, iar ocară şi defăimare şi pagubă nu suferă, nu poate să se facă monah".

8. Dacă ar veni cineva la viaţa monahicească mai prost cu gândul, se luptă vrăjmaşul să unească cu dânsul îndrăzneala şi dârzenia. Iar dacă întru cucernicie ar veni vreun monah, îl sfătuieşte şi pe acesta, dacă este tânăr, dându-i râvnă spre pustnicie pe care nu poate să o săvârşească. Iar cel ce se teme de Domnul în adevăr, nici de cel dintâi, nici de cel de al doilea gând nu se va amăgi. Iar de s-ar şi prinde în înşelăciunea dracilor, frica Domnului, pe care a iubit-o în adevăr, îi va lumina inima lui ca să meargă pe calea cea dreaptă. Cel dârz şi fără de ruşine încă nu a crezut că va fi judecată. Nici cel

îngâmfat și mândru și care nu pentru Dumnezeu se cucernicește, fiindcă mare se socotește pe sine.

Deci, de te va supăra pe tine patima mândriei, zi către cel ce te luptă pe tine: „Depărtează-te de la mine, vicleanule gând! Cine sunt eu, sau ce faptă bună am isprăvit eu, de mă sfătuiești unele ca acestea? Sfinții, unii au fost loviți cu pietre, iar alții au fost tăiați cu fierăstrăul, au fost ispitiți, în ucidere de sabie au murit. Și ce zic pentru oameni asemenea pătimași? Însuși Stăpânul tuturor cruce a răbdat pentru noi, rușinea nebăgând-o în seamă. Iar eu, cel ce am trăit în păcate toată vremea vieții mele, ce voi răspunde în ziua judecății?". Și cu aceasta vei alunga de la tine înalta cugetare.

Iar dacă ai și isprăvit ceva, socotește că nu din puterea ta, după cela ce zice: *„Însă nu eu, ci darul lui Dumnezeu cel împreună cu mine"*. Iar dacă și dârzenia te-ar supăra pe tine, socotind lucrurile tale, zi: „De atâtea răutăți m-am împărtășit și cum voi îndrăzni să deschid gura mea, când zice Domnul că și pentru cuvânt deșert vor da oamenii răspuns în ziua judecății?" (Matei 12, 36).

Deci, este trebuință a cădea la Domnul, după cela ce zice: *„Doamne, Atotțiitorule, Dumnezeul părinților noștri, al lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov, și al seminției lor celei drepte, Care ai făcut cerul și pământul cu toată podoaba lor, Cel ce ai legat marea cu cuvântul poruncii Tale, Cel ce ai încuiat adâncul și l-ai pecetluit pe el cu înfricoșat și slăvit numele Tău, de care toate se înfiorează și se cutremură de fața puterii Tale. Că nemărginită este marea cuviință a slavei Tale, și nesuferită este iuțimea îngrozirii Tale cea asupra păcătoșilor, și nemăsurată și neurmată este mila făgăduinței Tale. Că Tu ești Domn îndurat, îndelung-răbdător și mult milostiv, și Îți pare rău de răutățile oamenilor. Tu, Doamne, după mulțimea bunătății Tale, și Tu Dumnezeule, drept fiind, nu ai pus pocăință drepților, lui Avraam, lui Isaac și lui Iacov, celor ce n-au greșit Ție, ci ai pus pocăință asupra mea, a păcătosului, că am greșit mai mult decât numărul nisipului mării. Înmulțitu-s-au fărădelegile mele, Doamne, și nu sunt vrednic a căuta și a vedea înălțimea cerului"*, și celelalte. Că dârzenia alungă de la tine chiar și frica și rugăciunea.

9. Un frate oarecare era luptat de un gând deșert, ca și cum ar fi isprăvit el ceva fapte bune. Iar el, vrând să biruiască gândul înaltei cugetări, a apropiat mâna sa sub căldarea ce se ardea dedesubt, și își zicea: „Iată, arde, nu te mai înălța cu gândul. Că vedem pe cei trei tineri că în mijlocul văpăii ce ardea au fost, și nici unul din ei nu s-a înălțat cu inima, ci în multă smerită cugetare lăudând, slăveau pe Dumnezeu în mijlocul cuptorului, zicând: *„Cu suflet zdrobit și cu duh de smerenie să fim primiți înaintea Ta"*. Și tu, în odihnă stând, te înalți cu cugetul?". Și cu aceasta biruia pe dracul înaltei cugetări.

10. Dacă se va afla vreun om ostenitor și iubitor de osteneală în faptele cele bune, să nu îl defaime pe el cineva, ci se cuvine a fi primit unul ca acesta, că și lui Dumnezeu este bine plăcut și adunării trebuincios. Să ne încredințeze pe noi cele două tabere; cea a evreilor și cea a celor de altă seminție, și David care s-a luptat singur cu Goliat. Împreună încă și cei ce au căzut în mare și s-au mântuit pentru dreptul ce s-a aflat împreună cu dânșii, după cum este scris: *„Nu te teme, Pavele; că înaintea Cezarului ți se cuvine ție să stai. Și iată, că ți-a dăruit ție Dumnezeu pe toți cei ce sunt cu tine"* (Fapte 27, 24).

îngâmfat și mândru și care nu pentru Dumnezeu se cucernicește, fiindcă mare se socotește pe sine.

Deci, de te va supăra pe tine patima mândriei, zi către cel ce te luptă pe tine: „Depărtează-te de la mine, vicleanule gând! Cine sunt eu, sau ce faptă bună am isprăvit eu, de mă sfătuiești unele ca acestea? Sfinții, unii au fost loviți cu pietre, iar alții au fost tăiați cu fierăstrăul, au fost ispitiți, în ucidere de sabie au murit. Și ce zic pentru oameni asemenea pătimași? Însuși Stăpânul tuturor cruce a răbdat pentru noi, rușinea nebăgând-o în seamă. Iar eu, cel ce am trăit în păcate toată vremea vieții mele, ce voi răspunde în ziua judecății?”. Și cu aceasta vei alunga de la tine înalta cugetare.

Iar dacă ai și isprăvit ceva, socotește că nu din puterea ta, după cela ce zice: *„Însă nu eu, ci darul lui Dumnezeu cel împreună cu mine”*. Iar dacă și dârzenia te-ar supăra pe tine, socotind lucrurile tale, zi: „De atâtea răutăți m-am împărtășit și cum voi îndrăzni să deschid gura mea, când zice Domnul că și pentru cuvânt deșert vor da oamenii răspuns în ziua judecății?” (Matei 12, 36).

Deci, este trebuință a cădea la Domnul, după cela ce zice: *„Doamne, Atotțiitorule, Dumnezeul părinților noștri, al lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov, și al seminției lor celei drepte, Care ai făcut cerul și pământul cu toată podoaba lor, Cel ce ai legat marea cu cuvântul poruncii Tale, Cel ce ai încuiat adâncul și l-ai pecetluit pe el cu înfricoșat și slăvit numele Tău, de care toate se înfiorează și se cutremură de fața puterii Tale. Că nemărginită este marea cuviință a slavei Tale, și nesuferită este iuțimea îngrozirii Tale cea asupra păcătoșilor, și nemăsurată și neurmată este mila făgăduinței Tale. Că Tu ești Domn îndurat, îndelung-răbdător și*

mult milostiv, și Îți pare rău de răutățile oamenilor. Tu, Doamne, după mulțimea bunătății Tale, și Tu Dumnezeule, drept fiind, nu ai pus pocăință drepților, lui Avraam, lui Isaac și lui Iacov, celor ce n-au greșit Ție, ci ai pus pocăință asupra mea, a păcătosului, că am greșit mai mult decât numărul nisipului mării. Înmulțitu-s-au fărădelegile mele, Doamne, și nu sunt vrednic a căuta și a vedea înălțimea cerului”, și celelalte. Că dârzenia alungă de la tine chiar și frica și rugăciunea.

9. Un frate oarecare era luptat de un gând deșert, ca și cum ar fi isprăvit el ceva fapte bune. Iar el, vrând să biruiască gândul înaltei cugetări, a apropiat mâna sa sub căldarea ce se ardea dedesubt, și își zicea: „Iată, arde, nu te mai înălța cu gândul. Că vedem pe cei trei tineri că în mijlocul văpăii ce ardea au fost, și nici unul din ei nu s-a înălțat cu inima, ci în multă smerită cugetare lăudând, slăveau pe Dumnezeu în mijlocul cuptorului, zicând: *„Cu suflet zdrobit și cu duh de smerenie să fim primiți înaintea Ta”*. Și tu, în odihnă stând, te înalți cu cugetul?”. Și cu aceasta biruia pe dracul înaltei cugetări.

10. Dacă se va afla vreun om ostenitor și iubitor de osteneală în faptele cele bune, să nu îl defaime pe el cineva, ci se cuvine a fi primit unul ca acesta, că și lui Dumnezeu este bine plăcut și adunării trebuincios. Să ne încredințeze pe noi cele două tabere; cea a evreilor și cea a celor de altă seminție, și David care s-a luptat singur cu Goliat. Împreună încă și cei ce au căzut în mare și s-au mântuit pentru dreptul ce s-a aflat împreună cu dânșii, după cum este scris: *„Nu te teme, Pavele; că înaintea Cezarului ți se cuvine ție să stai. Și iată, că ți-a dăruit ție Dumnezeu pe toți cei ce sunt cu tine”* (Fapte 27, 24).

11. Un frate era luptat ca să iasă din viața de obște, după ce luase el chipul monahicesc. Și îi aduceau lui gândurile o pildă ca aceasta: „Ia aminte la verdețurile grădinii, și vezi, că de nu va smulge răsadurile din strat cel ce îl îngrijește și nu le va răsădi în alt loc, nu cresc la înălțime". Deci, fratele se judeca cu gândul, zicând: „Oare, toate desăvârșit le smulge grădinarul din strat pe cele semănate? Nu lasă în strat pe cele ce pot crește? Însă cele smulse nu sunt întemeiate, precum cele ce rămân în loc. Deci, fii tu unul din cele ce nu s-au smuls". Și cu aceasta biruia gândul, ajutându-i darul.

12. Iubite, dacă ți-ai ales a te liniști în viața de obște, vezi nu cumva să-ți spună ție gândul vicleniei, care înmulțește amărăciunea, ca să socotești tu și să zici: „Că de multă plată mă păgubesc, și hrana mea nimic nu este". Deci, nu strica lucrul lui Dumnezeu pentru mâncare. Că de vei gândi unele ca acestea, încă nu umbli după dragoste, ci mai bine să auzim mântuitorul glas ce zice: „*Cine este oare iconomul cel credincios și înțelept pe care l-a pus domnul peste casa lui, ca să le dea lor hrană la vreme? Fericit este robul acela pe care, venind domnul lui, îl va afla făcând așa. Amin, zic vouă, că peste toate averile sale îl va pune pe el. Iar dacă va zice robul cel leneș în inima sa: «Că zăbovește domnul meu», și va începe a bate pe cei împreună cu dânsul robi, și a mânca, și a bea cu bețivii, va veni domnul robului aceluia în ziua în care nu îl așteaptă și în ceasul în care nu știe, și va tăia în două pe robul acela, și partea lui o va pune împreună cu fățarnicii. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților*" (Matei 24, 45-51).

Deci, să lăsăm noi judecata la Domnul și să nu judecăm pe cel împreună cu noi rob, pe care l-a rânduit

Stăpânul cel de obște a iconomisi. Că toți Îi vom da răspuns, și El va răsplăti fiecăruia, după faptele lui.

13. Un frate oarecare a zis: „De m-aș fi rugat lui Dumnezeu ca să-mi fi dat dar rucodeliei mele, ca toată chinovia, adică mănăstirea, dintru dânsa să se hrănească, oare nu mi-ar fi fost mie bucurie întru aceasta?

14. Iconoame, ai auzit pe Apostolul, zicând: „*Dacă stă în frunte să fie cu tragere de inimă*" (Romani 12, 8), „*și nimeni tinerețile tale să nu le defaime*" (I Timotei 4, 12). Vezi dar ca nu cumva cu patimă să lucrezi porunca. Că zice și în alt loc: „*Nu ca și cum stăpânind peste biserici, ci pilde făcându-vă turmei. Și când se va arăta Începătorul păstorilor, veți lua cununa slavei cea neveștejită*" (I Petru 5, 3-4). Și iarăși zice: „*Următori mie faceți-vă, precum și eu lui Hristos. Că mândria este străină de cei credincioși, după cel ce zice: «Dumnezeu mândrilor le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă dar»*" (Iacov 4, 6).

15. Iubite, dacă duhul trândăviei te-ar supăra pe tine, să nu te robești de el, ci rabdă în locul în care te-a așezat pe tine Dumnezeu, socotind dorirea pe care o aveai către Dumnezeu, când din început ai venit la poarta mănăstirii. Aceeași dorire să o avem până la sfârșit, ca nu cumva să vină peste noi cea zisă: „*Și a mâncat Iacov și s-a săturat, și cel iubit a dat cu piciorul, îngrășatu-s-a, îngroșatu-s-a, lățitu-s-a, și a părăsit pe Dumnezeu, Cel ce l-a făcut pe el, și s-a depărtat de la Dumnezeu Mântuitorul său*".

Deci, așteaptă pe Domnul acum ca un pătimitor ce biruiește pe cei ce îl bat pe dânsul prin răbdare. „*Că cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui*" (Marcu 13, 13).

16. Un frate oarecare se nevoia într-o viaţă de obşte şi tăcea de-a pururea, tăind de la sine îndrăzneala. Şi ziceau pentru dânsul ceilalţi împreună cu el, noi începători, că nu din cucernicie tace, ci că nu ştie să grăiască. Iar alţii ziceau: „Nu, ci drac are". Deci, fratele, auzind acestea, nu le răspundea, ci dădea slavă Domnului în inima sa.

17. Un frate oarecare a zis: „Acest gând al smeritei cugetări l-am cerut de la Domnul, ca atunci când fratele meu îmi va porunci să fac vreun lucru, să zic gândului: «Acesta este Domnul tău, ascultă-L pe Dânsul». Iar dacă şi alt frate, să zic iarăşi: «Acest frate este al Domnului tău». Iar dacă şi copil, să zic iarăşi: «Ascultă pe fiul Domnului tău». Şi aşa, împotrivindu-se gândurilor străine, făcea fără de tulburare lucrul său, ajutându-i darul.

18. Făcând oarecând fraţii rucodelie noaptea, unul dintre dânşii, supărat fiind de răceală, s-a întors în chilia sa, iar altul cârtea asupra lui. Deci, a trimis pe un frate la dânsul să-l cheme. Ducându-se fratele cel trimis de dânşii, l-a aflat pe el pătimind greu. Şi a zis lui: „Fraţii întreabă cum te afli, iar pentru lucrul tău nu te îngriji, că pentru tine ne ostenim noi". Iar el a zis: „Să fie pomenită dragostea voastră; şi eu aş fi voit să mă ostenesc împreună cu voi, dar neputinţa mă împiedică pe mine". Şi, venind către cei ce l-au trimis pe el, a zis lor: „Tare pătimeşte fratele, şi mi-a zis: «Şi eu aş fi vrut să mă ostenesc împreună cu voi»".

19. Un frate oarecare se nevoia în viaţa de obşte, dar se lupta de gânduri pentru osteneală, iar el a răspuns, zicând: „Răule rob, te-ai vândut, şi ce poţi să mai faci?". Şi Domnul i-a dat lui mângâiere.

20. Mâncând odinioară fraţii, s-a sculat un frate să dea o cupă şi, primind-o oarecare din bătrâni, a aflat amestecătura mai fierbinte, şi a zis bătrânul: „M-ai ars, fiule". Deci, după ce s-a dus fratele în chilia sa, se bătea pe sine, zicând: „De ai fi fost rob al vreunul bărbat aspru şi i-ai fi făcut aceasta, oare nu îndată ar fi strivit cu răni cărnurile tale? Deci, nu te lenevi pe tine".

21. Fericit este monahul care păzeşte poruncile Domnului şi se îngrijeşte de acestea trei: de îndeletnicirea la rugăciune, de lucru şi de cugetare. Că scris este: *„Îndeletniciţi-vă şi cunoaşteţi că Eu sunt Dumnezeu"*. Şi iarăşi: *„ Sărac sunt eu şi în osteneli din tinereţile mele.* Şi iarăşi: *„Şi la Legea Lui va cugeta ziua şi noaptea"* (Psalmul 45, 10; 87, 16; 1, 2).

22. Dacă vei vedea vreun frate neluând aminte de mântuirea sa, nu te sminti de lenevirea fratelui, dar nici urma trândăvirea lui. Pe tine curat te păzeşte, iar dacă unii altora sarcinile nu le purtăm, cum vom afla dar înaintea Domnului? La aceasta să ne sârguim, adică a nu pune piedică sau sminteală fratelui. Cel ce nu a smintit pe fratele în nici un lucru mare se va chema în împărăţia cerurilor.

23. În oricare loc vei şedea, nu te lenevi de mântuirea ta, că scris este în Legea lui Moise: *„Dacă se va vinde ţie fratele tău, evreul sau evreica, va sluji ţie şase ani, şi în al şaptelea îl vei trimite pe el liber de la tine. Iar dacă va zice către tine: «Nu voi ieşi de la tine, că te-am iubit pe tine şi pe femeia ta», că bine îi este lui la tine, vei lua un ac şi vei găuri urechea lui, şi va fi ţie rob în veac, şi roabei tale la fel îi vei face"* (Deuteronomul 15, 12, 16).

Monahule, te-ai lepădat de viaţă, eşti liber, Hristos te-a eliberat pe tine. Nu mai iubi robia lumii deşarte, ca

să nu se facă cele de pe urmă ale tale mai rele decât cele dintâi. Ci să slujim lui Hristos, Celui ce ne-a slobozit pe noi, că Lui I se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

24. Iubite, dacă şezi în loc de cinste, vezi să nu te biruieşti de înalta cugetare, nici să defaimi în minte pe fraţi, ca şi cum sunt din ticăloasă adunare. Că singur Domnul cunoaşte cele ascunse ale inimii, ca nu cumva să te înalţi ca frunzele, iar aceia având roadele. Ci, mai vârtos, pe cât îţi este în putere te smereşte, şi vei afla dar înaintea Domnului, că mare este puterea Domnului, şi de cei smeriţi Se slăveşte.

25. Iubite, dacă şezi în supunerea vreunui părinte duhovnicesc, să nu îţi pui hotar, zicând: „Nu este cu putinţă a face aceasta sau aceea". Că de nu vei face, şi iarăşi silit fiind vei face, nu vei scăpa de neascultare. Deci, se cuvine a lăsa purtării de grijă a lui Dumnezeu, că aceleaşi gânduri nu rămân în suflet. Iar de se va întâmpla ca cele poruncite nouă să fie peste putere, să nu stăm cu mânie împotriva poruncii egumenului, ci cu cerere şi cu rugăciune, cu glas umilit, lucrul cel mai presus de putere să îl vestim înainte-stătătorului. Însă împotriva păcatului să stăm până la sânge.

26. Nu se cuvine înainte-stătătorii a privi la fel măsurile fiecăruia din cei supuşi, aducându-şi aminte de Domnul, Care zice: *„Care aduce rod şi face: unul o sută, altul şaizeci, altul treizeci"* (Matei 13, 23), ca fiecare în a sa rânduială lui Dumnezeu bine să-I placă.

27. Frate, dacă ieşind din viaţa de obşte vei locui deosebi, şi după câtăva vreme te vei întoarce de unde ai ieşit, aşa smereşte-ţi gândul, ca şi cum ai începe acum a te face monah, şi vei avea odihnă. Şi nu câteva zile să cinsteşti evlavia, iar după câteva zile să fii fără evlavie, ci smerenia să fie împreună cu tine în toată vremea, şi vei afla odihnă.

28. Acest lucru se întâmplă între fraţi: Dacă vreun frate sporeşte cu evlavia, pe alt frate din cei mai leneşi îl întrarmează vrăjmaşul să îl tulbure pe dânsul; face încă şi pe cel ce se linişteşte a-i răspunde după nebunia aceluia. Şi acestea, în acest chip fiind lucrate, strigă celălalt şi zice: „Vedeţi ce face cucernicul!". Şi după ce va înceta întărâtarea, începe cel cucernic a se săgeta de gândurile cele împotrivă, şi zice: „Ai pierdut evlavia. Iată, te-ai grozăvit înaintea fraţilor, şi acum ce vei face cu nebăgarea de seamă? Vezi, nu ca pe un neputincios şi smerit cu totul să te necăjească pe tine, că scris este: *„Şi cu cel îndărătnic te vei îndărătnici"* (Psalmul 17, 26). Şi aceea: *„Să nu te închini la bărbat nebun, ca să nu te răpeşti împreună cu fărădelegea"*. Că nu numai a ne închina porunceşte, ci şi obrazul a-l da celui ce ne bate.

Drept aceea, şi Apostolul porunceşte, zicând: *„Nu te birui de cel rău, ci biruieşte cu cel bun pe cel rău"* (Romani 12, 28). Şi Domnul a poruncit: *„Dacă cineva te va lovi cu palma peste obrazul cel drept, întoarce-i lui şi pe celălalt"* (Matei 5, 39). Aşa se cuvine a nu te îndărătnici cu cel îndărătnic şi a nu fi sub picioarele păcatului, că scris este: *„Amin, zic vouă: Oricine face păcatul, este rob păcatului"* (Ioan 8, 34). Şi, de nu va sta fratele împotriva potrivnicului cu aceste gânduri, nu îl va lăsa pe el în viaţa faptei bune, ci îndată mânios şi iute, luptător şi rănitor şi barbar cu obiceiurile îl va face, nici pe sine zidindu-se, dar şi pe sufletele altora răzvrătindu-le. Iar dacă, părându-i rău, se va apuca de viaţa cea cinstită, mai înţelept se face la luptă, ca unul ce s-a împărtăşit din încercarea vătămării.

29. Doi frați întru priveghere melițau inul, și o coardă adeseori se rupea. Și au început gândurile celui ce trăgea împreună cu dânsul a-l tulbura pe el asupra fratelui său. Iar el, vrând să biruiască mânia și să nu scârbească pe fratele său, când a tras vătala fratelui, și el a rupt pe a sa; și s-au aflat amândoi încurcând inul și s-au sculat, nescârbindu-se între ei, și nu a cunoscut fratele ceea ce a făcut fratele său.

30. Un frate citea la priveghere și, vrând a sfârși, prelungea puțin. Deci, alt monah a început a cârti asupra lui, zicând: „A auzit «scoală!» și nu s-a sculat". Și a zis lui alt frate: „Oare, dacă ar fi fost prânz și ne-ar fi poruncit nouă egumenul să bea mai mult cu un pahar, nu ne-ar fi părut bine?". Și, auzind fratele, a pus metanie, zicând: „Iartă-mă!".

31. Un frate a zis altui frate: „Pentru ce așa degrab ridici strachina și nu ne lași să mâncăm?". Și a răspuns lui fratele: „Eu sunt rob, și ceea ce îmi poruncesc cei mai mari decât mine, aceasta o fac". Și, auzind, fratele a zis: „Iartă-mă!".

32. Socotesc că este de folos, fraților, a primi înainte-stătătorul asupra sa toată grija celui supus, și fără de grijă a face pe fratele și nerăspândit întru toate, mai ales încă și despre mirenii ce vin, ca numai în rugăciune să se îndeletnicească gândul fratelui și, ca un finic curățindu-se, cu sârguință să alerge la înălțimea faptelor bune. *Că vorbirile rele strică obiceiurile bune* (I Corinteni 15, 33). Că mare înecare de corabie a sufletelor este acolo unde nu se stabilesc canoane și ocârmuiri.

33. Monahule, de va veni la tine monahul sau mireanul, nu voi a-l întâmpina pe el mai presus de puterea ta, ca nu, după ducerea fratelui, să te căiești pentru bunătățile ce le-ai cheltuit. Ci pune-i înainte ceea

ce Domnul ți-a dat, că mai bună este punerea înainte de verdețuri cu dragoste, decât nenumărate bucate cu durere. Că pe dătătorul cel vesel îl iubește Dumnezeu. Și acestea le zic, frate, nu ca să vă tai iubirea de străini, ci ca prinosul vostru să fie bine-primit, după cel ce zice: *„Iubitori de străini fiți unii către alții fără de cârtire"* (I Petru 4, 9). Iar pentru iubirea de străini nu aveți trebuință să vă scriu, căci știți că iubirea de străini este mai mare decât multe fapte bune. Că și Patriarhul Avraam, prin aceasta, îngeri a găzduit. Și dreptul Lot, prin iubirea de străini, nu a pierit împreună cu sodomitenii. Asemenea încă și Raav, ceea ce se numește curvă, prin iubirea de străini nu a pierit împreună cu cei ce nu s-au supus, primind iscoadele cu pace. Că zice Mântuitorul: *„Străin am fost și M-ați primit; Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui"*.

34. Iubite, de va veni la tine vreun frate, și stați amândoi împreună a face obișnuita pravilă a rugăciunii, și îndemni pe fratele să zică ceva pe de rost, de se va lepăda o dată și de două ori, până de trei ori, să nu îl mai silești pe el. Că sunt mulți care nu știu cu cuvântul să propovăduiască fapta bună, ci cu lucrul. Și cu aceasta vei veseli inima fratelui. Că prigonirea nu este îndreptată către fapta bună, mai vârtos încă și de mânie este zădărâtoare.

35. Dacă cercetezi pe vreun bolnav, caută să nu bage vrăjmașul între voi cuvânt deșert sau grăire de rău, ca să nu te păgubești de plata ta. Că un obicei ca acesta are diavolul, ca pe unul să-l păgubească prin auz, iar pe altul prin limbă. Ci se cuvine a mângâia pe cel bolnav din dumnezeieștile Scripturi și din Patimile Mântuitorului, Căruia I se cuvine slava, în veci. Amin.

36. Iubite, dacă va veni vreun străin la fratele tău, ajută-i lui după puterea ta, ca să fii ajutător iubirii de străini, şi Domnul va spori căile tale.

37. Iubite, dacă vei ieşi împreună cu fraţii la lucru, ajută-i celui mai neputincios după puterea pe care Dumnezeu ţi-a dat-o, ştiind că de la Domnul vei lua plata ostenelii şi a împreună pătimirii. Iar dacă eşti neputincios şi slab, nu dori a zice multe, a porunci şi a te înăspri, ci mai bine a tăcea şi a te linişti. Şi Domnul, văzând smerenia ta, va adeveri deplin inimile fraţilor tăi, ca să nu pună peste tine greutate.

38. Cei ce se liniştesc singuri fericesc pe cei din chinovii, ca pe cei ce petrec viaţă netulburată, iar de nu va fi dragoste între fraţi, atunci cei din chinovii fericesc pe cei ce se liniştesc. Cei ce petrec în lenevire sunt biruiţi mai ales de trândăvie, iar cel desăvârşit cu gândul, trece cu uşurinţă peste cursele vrăjmaşului.

39. Prea cumplită este patima iubirii de argint, întrucât ea este rădăcina tuturor relelor. Drept aceea, când avem nădejdea spre Dumnezeu, dorim cu toată inima şi sufletul să ştim cu ce se dezrădăcinează patima iubirii de argint.

40. Frate, dacă eşti iute şi îndemânatic la lucrarea mâinilor tale, încât mari lucruri, multe şi bogate poţi să lucrezi, nu te înălţa în aceasta, nici nu defăima pe fraţii cei mai neputincioşi decât tine. Că nu în aceasta ai săvârşit fapta bună, ci mai ales cinsteşte şi teme-te de Domnul, ca până în sfârşit să îţi de-a ţie tărie. Că deşerţi sunt cei ce nădăjduiesc spre puterea lor, iar cel ce se laudă, întru Domnul să se laude.

41. Nu se cuvine a zavistui sporirea fratelui, că suntem mădulare ale Trupului lui Hristos.

42. Monahule, dacă te va mustra pe tine povăţuitorul tău, ori dătătorul de lucru, pentru urăţenia lucrului, să nu îţi vină cu greu mustrarea, ci mai mult să îl înfrumuseţăm cu bună ştiinţă, ca şi cel ce îl vinde şi cel ce îl cumpără, amândoi să mulţumească Domnului. Să zicem încă şi gândului: „Oare, dacă ne-am fi dus să cumpărăm vreun vas ori haină, oare nu pentru frumuseţe ne-am fi sârguit?". Deci, şi noi să îl înfrumuseţăm pentru ştiinţă.

43. Iar noi, iubiţilor, ca cei ce avem încredinţată iconomia, neputinţele celor neputincioşi să le purtăm. Că a zis Mântuitorul: *„Nu au trebuinţă de doctor cei sănătoşi, ci cei bolnavi"* (Matei 9, 11).

44. Iubiţilor, deşi povăţuitorii noştri s-ar îndărătnici spre noi, care lucru să nu mai fie, dar noi cu ştiinţă curată să le slujim ca Domnului şi nu ca oamenilor, ştiind că de la Dumnezeu vom lua plata.

45. Se cuvine ca monahul să fie înţelept şi nevinovat, pentru a cunoaşte cele aduse asupra lui de potrivnicul, ca pe unele în batjocoră să le treacă, pe altele cu smerenie, iar pe altele cu cuvântul cel îndulcit să le răstoarne.

46. Iubite, dacă ar ridica vrăjmaşul pe vreun frate ca să te ocărască şi să zică: „Bătrâne rău", sau: „Prea înrăutăţitule!", tu, cu îndelungă răbdare, suferă ocara, iar cu gândul să primeşti, pentru pace, în loc de „bătrâne rău", „bătrâne bun", şi în loc de „prea înrăutăţitu-le", „prea îmbunătăţitu-le". Căci nu se cuvine ca robul Domnului să se certe, ci să fie blând spre toţi.

47. Pe un frate oarecare îl sfătuia gândul în vremea privegherii, zicând: „Odihneşte-te astăzi şi nu te scula la priveghere". Iar el a răspuns gândului: „Socoteşte că ieri nu te-ai sculat, iar astăzi eşti dator să te scoli". Şi pentru

lucru iarăşi îl sfătuia: „Odihneşte-te astăzi şi mâine lucrează". Iar el iarăşi răspundea: „Nu, ci astăzi lucrează, şi pentru ziua de mâine Domnul se va îngriji".

48. Iubite, dacă vei câştiga prietenie cu cineva şi deplin te vei adeveri că în adevăr se teme de Domnul, după cum zice El: *„Din roadele lor îi veţi cunoaşte pe dânşii"* (Matei 7, 20), să nu ai bănuială pentru vreun lucru rău. Iar a fi treaz în toată vremea este lucru bun. Dacă cineva ar voi să aibă cu tine prietenie vicleană şi îndrăzneală, care nu place lui Dumnezeu, de unul ca acesta păzeşte-te foarte, şi nicidecum să nu câştigi îndrăzneală spre unul ca acesta. Iar dacă ar începe a-şi arăta patima lui cea ascunsă într-însul, ori prin zâmbire, ori prin râs, făţărnicindu-se la ascultare, şi ar voi să te împiedice pe tine, să nu te moleşeşti cu gândul după nebunia aceluia, ci caută la dânsul cu ochi sălbatic, ca să cunoască temelia cea bună ce este înfiptă în tine, şi, cu aceasta, sau îşi va schimba planul lui cel rău, sau se va îndepărta de tine.

49. Iubite, dacă te îmbărbătezi împotriva celor ce se ispitesc a jefui ostenelile lucrării tale, vezi ca nu cumva, cineva făcând viclenie, pe dedesubt venind, să te împiedice. Ci, găteşte-ţi gândul, ca să cauţi către vânt, şi vasul să-l pregăteşti, ca să se mântuiască corabia ta în limanul vieţii.

50. Cine, sădind smochin, nu păzeşte rodul lui? Cu cât mai vârtos se cuvine a păzi curăţia şi întreaga înţelepciune? Căci Domnul urăşte vorbirea oamenilor iubitori de dulceţi, că scris este: *„Înfricoşat lucru este a cădea în mâinile Dumnezeului Celui viu"* (Evrei 10, 13). Sau cine, rănindu-se cândva de aspidă, nu se păzeşte pe sine ca să nu se mai apropie de vizuina ei? Iar, dacă, după rană, va mai duce mâna la vizuina ei şi îşi va îndoi rana,

cine, oare, s-a făcut pricinuitor al morţii? Fiara cea aruncătoare de venin sau cel ce nu s-a păzit pe sine? Iar tu înţelege cele spuse.

51. Duhul Sfânt arată omului care este calea cea bună şi care este cea rea. Şi iarăşi îi vesteşte ce este pregătit în calea cea bună şi ce este ascuns în calea cea rea, ca să cunoască omul răsplătirea amândurora şi să fugă de vătămare. Iar, dacă, după ce va cunoaşte, nu va fugi, ce răspuns va avea în ziua judecăţii? Împodobirea hainelor, ochiul răspândit, grumazul întins, umerii descoperiţi şi picioare cu patimă slobozite, moarte cheamă.

52. Fericit este cel ce s-a îngrijit de zidirea şi mântuirea altora, că nu se va despărţi de împărăţia cerurilor împreună cu cei ce fac smintelile, ci locuinţa lui va fi cu cei ce bine au plăcut Stăpânului Hristos. Căruia I se cuvine slava, în veci. Amin.

53. Porunceşte părinţilor după trup ca să nu vină des la tine, că, vorbind ei înaintea ta pe ale lor, slăbănogesc gândul tău şi te învaţă neînfrânat. Destul este o dată sau de două ori pe an ca să te cerceteze, iar dacă vei tăia de la tine desăvârşit vorbirea nefolositoare, mai bine vei face.

54. Multa mâncare şi multa băutură au dulceaţă, iar mai pe urmă dau gândului îngreţoşare şi slăbănogire.

55. Dacă ţi se va întâmpla să cazi în neputinţă, nu scrie adeseori părinţilor tăi trupeşti. Nu alerga la ajutor mort şi acoperământ omenesc, ci mai bine îndelung să răbdăm, aşteptând mila lui Dumnezeu, ca El să ne chivernisească pe noi în toate. Că este vreme când şi trupul are trebuinţă de certare, însă întru toate Domnului să bine plăcem, că Lui îi este grijă de noi.

56. Un frate s-a îmbolnăvit oarecând şi, silindu-se pe sine, lucra. Şi, plângând deosebi în chilia sa, ruga pe

Dumnezeu să-i dăruiască sănătate. Apoi iarăşi zicea întru sine: „Vai, mie, leneşului! Sufletul meu în fiecare ceas se îmbolnăveşte şi nu mă îngrijesc de dânsul, iar pentru că trupul meu se chinuieşte puţin, cu lacrimi cer vindecare de la Domnul". Şi a zis: „Doamne Iisuse Hristoase, vindecă-mi sufletul, împreună şi trupul, ca să nu fiu greutate fraţilor. Şi dacă Tu, Stăpâne, nu vei dărui cele trebuincioase şi din destul, omul nimic nu este, însă, Stăpâne, dăruieşte-mi mie, netrebnicului robului Tău, sănătate, că Tu eşti Dumnezeul celor ce se pocăiesc, şi întru mine să arăţi mărirea Ta". Şi s-a vindecat el, încă ţinând lucrul în mâini. Şi a zis graiul cel zis prin Apostolul: *„Când sunt neputincios, atunci sunt tare"* (II Corinteni 12, 10), că întru mine s-a împlinit aceasta cu adevărat". Când se îmbolnăveşte omul, atunci sufletul lui caută mai mult pe Domnul. Deci, bună este certarea, dacă cel ce se ceartă mulţumeşte. Unul ca acesta să zică: „Dacă cele bune am primit de la Domnul, pe cele rele nu le vi suferi?". Fie Numele Domnului binecuvântat, în veci. Amin.

57. Iubite, dacă şezi sub canon, să nu te biruiască trândăvia a nu lucra în ziua a doua sau a treia a săptămânii, ca nu toată săptămâna să te necăjească pe tine gândurile, că aşa se întâmplă unora în viaţa de obşte. Că duhul trândăviei sfătuieşte gândul monahului ca să nu lucreze în ziua a doua şi a treia a săptămânii, iar în celelalte zile îl lasă să se necăjească de gânduri, până ce dă înapoi lucrul. Iar tu, iubite,fii treaz în toate, ca să nu afle potrivnicul întru nimic să te prindă. Deci, nevoieşte-te ca lucrul zilei ziua să îl isprăveşti, şi mintea ta, nefiind legată de grijă şi de scârbă, să se îndeletnicească la rugăciune.

58. Când cineva, lepădându-se de viaţa mirenească, ar veni către fraţi, încă punând el începuturi bune, îi aduce vrăjmaşul poftă spre chipul monahicesc înainte de vreme. Ca, nesuferind fratele mulţimea poftei, să fugă din locul cel de nevoinţă, iar dacă ar răbda până ce va lua chipul monahicesc, îl sileşte pe el a ieşi din viaţa de obşte şi a se linişti deosebi, aducându-i în minte unele de acest fel: „Ieşi de aici şi şezi deosebi, lucrează mai puţin, că eşti neputincios şi osteneala acestui lucru nu poţi să o porţi". Şi, ieşind fratele, dacă nu suferă vitejeşte ostenelile pustniciei, se află mai mult ostenindu-se, iar dacă şi neputinţă i s-ar întâmpla, încă mai mult se căieşte, că şi-a lăsat locul său.

59. La alt frate îi dă ispititorul osârdie către pustnicie şi către aspră vieţuire, către petrecerea cea desăvârşită, şi după puţină vreme, sau şi după puţini ani, începe ispititorul a-i aduce lungimea vremii, şi îi zice: „Osteneală este să rabzi până în sfârşit întru această aspră vieţuire, vezi nu cumva cu totul să slăbească trupul tău". Iar dacă sufletul fratelui înseteazǎ a se mântui, nu se bizuieşte pe sine gândurilor amăgitoare, ci se pleacă dojenirii şi sfătuirii bărbaţilor iscusiţi şi temători de Domnul, sau însuşi el alungă de la sine ridicarea împotrivă a gândurilor. Iar cel ce nu lucrează aşa fapta bună îşi ascunde patima sa şi, vrând a se da la nevoinţă pentru fraţii cei de un suflet, se mută din locul acela, ca, după cum voieşte, să-şi împlinească pofta.

Însă şi în cădere sunt unii ca aceştia, că, după plăcerea oamenilor, se nevoiesc la fapta bună. Că temelia lor nu a fost zidită pe piatră, ci pe nisip. Pentru aceea, după ce a căzut ploaie, şi râurile şi vânturile au suflat şi au lovit într-însa prin gânduri, a căzut. Căci, când li se părea că au câştigat fapta bună, îngâmfaţi erau în multă

mândrie, iar după ce au căzut, deznădăjduirii s-au dat, care lucru, o, să nu mai fi fost! Că scris este: *„Oare, cel ce cade nu se mai scoală, zice Domnul?"* (Ieremia 8, 4) şi: *„Nu voiesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu el"* (Iezechiel 18, 23).

Iar cel ce petrece după Dumnezeu, dacă toată fapta bună ar isprăvi-o, nu se îngâmfă, nici nu se înalţă, socotind mărirea Domnului, şi cum S-a smerit pe Sine, *„ascultător făcându-Se până la moarte, şi moarte pe cruce"*. Şi cu totul se netrebniceşte pe sine, de frică, după cel ce zice: *„M-am socotit pe mine pământ şi cenuşă"* (Facere 18, 27). Iar fapta bună se aseamănă porfirei împărăteşti: Nu este cu putinţă a se ţese împreună cu dânsa ceva din cele străine.

Deci, cel ce voieşte a se nevoi după Dumnezeu nu cade în cădere prea cumplită, iar deşi ca un om s-ar clăti, însă Domnul, cunoscând nerăutatea inimii lui, întăreşte sufletul lui prin sfătuirea robilor Săi. Iar cel ce se sfătuieşte şi vorbeşte împotrivă este asemenea unui cal tare în gură, care de frâu nu se teme, până când va arunca pe călăreţ, că cel aspru cu inima va cădea rău.

60. Cel ce se leneveşte de mântuirea sa şi de lucrare în viaţa de obşte se face chip de trândăvie celor mai mulţi din fraţi, iar cel ce se îngrijeşte de mântuirea sa, se va învrednici de slavă mare în ceruri, căci s-a făcut chip de viaţă îmbunătăţită, şi osârdia celor mai leneşi din fraţi o ridică spre lucrarea faptelor bune. Că, precum în grupul de soldaţi, primul luptător are cinste mai mare decât toţi, aşa şi la Dumnezeu se va cinsti tot cel ce se nevoieşte în lucrul Domnului.

61. Monahule, să nu te amăgească pe tine gândul când păcătuieşti şi lucrezi ceea ce nu se cuvine şi te mândreşti şi zici: „Oricâte rele ar face monahul, tot mai

bun este decât mireanul", că scris este: *„Nu cel ce se laudă pe sine, acela este iscusit, ci pe care Domnul îl va lăuda"* (II Corinteni 10, 18). Iar tu, pentru că te înalţi pe tine, mai întâi cercetează-ţi faptele tale, dacă ai isprăvit cu adevărat viaţă supusă: Dacă pofta ai biruit-o şi sărăcia ai iubit-o, dacă vorbirea de rău ai urât-o şi slava deşartă nu ai iubit-o, dacă păcatul l-ai urât şi de dulceaţă te-ai îngreţoşat, dacă pe cineva nu ai necăjit, dacă patimile ai biruit, dacă nu te mânii fiind ocărât şi nu te înalţi fiind lăudat, dacă pe Domnul l-ai iubit cu toată puterea şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi. Iar dacă acestea nu le-am păzit, pentru ce ne mai lăudăm? De aceea se cuvine să plângem înaintea bunătăţii Lui, ca să vindece învârtoşarea inimii noastre, şi să ne facă vrednici a petrece viaţa pe care am ales-o.

62. Vai monahului aceluia care, pierzându-şi evlavia, se îmbărbătează cu vin. Că, de nu se va trezvi, mai pe urmă se va chinui amar, iar cel ce îşi păzeşte căile lui întru Domnul va moşteni slavă veşnică.

63. Nu se cuvine a pune hotar asupra noilor începători, ca să nu se mute ei de la vreunul mai mare către altul, de se va socoti cu dreptate nepetrecerea împreună, că multe sunt pândirile diavolului.

64. Nu se cuvine a da copilului să aibă îndrăzneală cu fraţii, ci mai vârtos în linişte şi în supunere a-i da pe dânşii întru Domnul.

65. Nimeni din cei mai mari şi mai dintâi să nu smintească pe cei mai mici şi să se facă pildă de rea petrecere, că este scris: *„Vai celui ce adapă pe aproapele său cu amestecare tulbure"* (Avacum 2, 15), ci mai vârtos a fi pildă credincioşilor.

66. Nimeni din cei ce voiesc să se mântuiască nu se cuvine a lua aminte la greşelile străine, ci a lua

aminte la sine, că este scris: *„Pentru aceea ne şi sârguim, ori în casă şezând, ori în cale ducându-ne, ca bine plăcuţi să fim Lui. Că ni se cuvine nouă tuturor a ne arăta înaintea divanului lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce prin trupul său a lucrat, ori bune, ori rele"*.

67. Dacă cineva nu se supune unuia mai mare, după cum se cuvine, să poarte neputinţă de nou începător, ca prin această osteneală să îndrepte ostenelile vremii trecute, fiindcă zice Apostolul: *„Datori suntem noi cei tari a purta neputinţele celor slabi, şi nu nouă să plăcem, ci fiecare din noi aproapelui să placă întru bine spre zidire"* (Romani 15, 1-2).

68. Nu va zăbovi monahul într-un loc şi nu va afla odihnă, de nu va iubi mai întâi tăcerea şi înfrânarea. Iar înfrânarea face gândul nerăspândit, şi paşnică aşezare primeşte cel ce le are pe acestea.

69. În vremea ispitei se arată iscusinţa celui credincios, şi nu se cuvine a ne necăji în vremea ispitei, ci a fi treji întru rugăciuni şi faceri de bine, în ce chip cei ce călătoresc pe mare, când îi apucă furtună cumplită, se trezesc şi mai mult priveghează, şi pe Domnul Îl cheamă, după cum la Proorocul Iona este scris: *„Şi corabia se primejduia să se sfărâme, şi s-au temut corăbierii, şi a strigat fiecare către dumnezeul său, şi aruncau în mare încărcătura corabiei"* (Iona 1, 4-5), care este pildă pentru lepădarea lucrurilor pământeşti. Că se cuvine ca toate lucrurile lumeşti să le defăimăm şi să ne ţinem doar de viaţa cea veşnică. Şi când ni se întâmplă vreo ispită, să nu ne deznădăjduim, căci vedem pe proorocul că, în pântecele chitului fiind, de a sa mântuire nedeznădăjduindu-se, ci rugându-se şi zicând: *„Strigat-am întru necazul meu către Domnul Dumnezeul meu şi m-a auzit pe mine. Din pântecele iadului către El am strigat şi El a luat aminte glasul meu"* (2, 3-4). Că nu trece cu vederea Domnul pe cei ce Îl cheamă pe El întru adevăr.

Deci, şi noi, când ni se va întâmpla necaz, către Domnul să scăpăm, după cel ce zice: *„Doamne, întru necaz ne-am adus aminte de Tine"* (Isaia 26, 16). Că nu totdeauna este liniştită marea, şi nu este cu putinţă, fără de ispită, să trecem viaţa aceasta de acum. Iar dacă vom ţine credinţa Domnului ca pe o cârmă, ne va duce pe noi la limanul vieţii şi, lepădând osteneala, ne vom îmbrăca cu viaţă şi cu nestricăciune.

70. Iubite, dacă te-ar supăra pe tine duhul mâhnirii, să nu te împuţinezi, ci roagă-te Domnului şi îţi va da îndelungă-răbdare, şi după rugăciune, şezând, adună-ţi gândurile şi mângâie sufletul tău, după cel ce zice: *„Pentru ce eşti mâhnit, suflete al meu, şi pentru ce mă tulburi? Nădăjduieşte spre Dumnezeu, că mă voi mărturisi Lui; mântuirea feţei mele este Dumnezeul meu"* (Psalmul 41, 5). Şi zi: „Ce te împuţinezi, sufletul meu? Oare totdeauna se cuvine a locui noi în această viaţă? Auzi pe cel ce zice: *„Nemernic sunt eu pe pământ şi străin, ca şi toţi părinţii mei"* (Psalmul 38, 12).

Gândeşte ea cei ce mai înainte au locuit în mănăstire, unde tu acum pribegeşti, şi cunoaşte şi vezi, că precum şi aceia s-au dus din viaţa aceasta, aşa şi noi, cei ce pribegim, când va voi Dumnezeu, se cuvine să ne ducem. Iar viaţa drepţilor după sfârşit este. De unde şi proorocul, dorind viaţa ce va să fie, zice: *„În ce chip doreşte cerbul de izvoarele apelor, aşa doreşte sufletul meu spre Tine, Dumnezeule, când voi veni şi mă voi arăta feţei lui Dumnezeu"* (Psalmul 41, 1-2). Căci ca o temniţă socoteau sfinţii viaţa aceasta, pentru care şi în alt loc zice: *„Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne,*

după cuvântul Tău, în pace" (Luca 2, 29). Aşa şi Apostolul avea dorire ca să se dezlege şi împreună cu Hristos să fie (Filipeni 1, 21-23).

71. Doi fraţi bătrâni se necăjiseră între dânşii şi s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit unul dintre ei. Deci, s-a dus un frate oarecare spre cercetarea bătrânului şi a rugat bătrânul pe frate, zicând: „Vrajbă am eu cu acel bătrân şi aş fi voit să îl rogi pe el ca să ne împrietenim. Şi, o, de aş fi putut face şi eu vreun bine cuiva!". Zis-a fratele: „Ai poruncit, avva, eu îl voi ruga". Şi, ieşind fratele, gândea întru sine, nu cumva poate nu va suferi bătrânul rugămintea, nu cumva şi întărâtare se va întâmpla. Şi, după iconomia lui Dumnezeu, îi aduce oarecare din fraţi cinci smochine şi puţine stafide. Şi, alegând fratele o smochină şi puţine din celelalte, le-a dus bătrânului la chilie şi i-a zis: „Poate cineva le-a adus pe ele bătrânului şi mi-a zis mie: «Ia-le de le dă cutărui bătrân»". Şi, cum a auzit acestea bătrânul, a stat uimit şi i-a zis: „Acestea mi-a trimis mie?". Şi a zis fratele: „Aşa, avva". Şi le-a luat pe ele bătrânul, zicând: „Bine ai venit". Şi, ducându-se fratele de la bătrânul, a venit la chilia sa şi, luând smochine şi din stafide puţine, a dus şi celuilalt bătrân şi, căindu-se, i-a zis: „Primeşte acestea, avva! Ţi le-a trimis bătrânul cutare". Şi i-a schimbat pe dânşii întru pace prin cele trei smochine şi puţine stafide. Şi nu au cunoscut bătrânii ceea ce a făcut fratele. Deci, au zis: „Ne-am împrietenit". Şi a zis fratele. „Aşa, avva, cu rugăciunile tale". Şi a zis bătrânul: „Slavă lui Dumnezeu". Şi s-au împăcat bătrânii cu darul lui Dumnezeu.

72. Într-o viaţă de obşte, fiind trebuinţă ca să se facă econom un frate, egumenul a ales un frate pe care l-a voit. Şi, vrând fratele să-şi lase chilia sa, a pus vasele sale la alt frate, zicând: „De mi se va întâmpla să ies din iconomie, să mi le dai". Iar el s-a făgăduit că i le va da. Şi nu după multă vreme a ieşit fratele din iconomie, zicând: „Mai bine mă odihnesc în liniştea chiliei mele". Şi a zis fratelui: „Dă-mi cele pe care le-am lăsat la tine". Iar el nu a vrut să i le dea. Şi, văzând fratele că nu vrea să i le dea, a tăcut.

Deci, alt frate l-a rugat pe el, zicând: „Fă dragoste, dacă a lăsat ceva la tine fratele, să nu îl lipseşti pe el de ale sale, ca nu cumva judecata să te scoată pe tine afară". Iar el şi lui i-a zis: „Nu am nimic al lui". Şi, după cinci sau zece zile, primind fratele ce luase vasele gânduri cu mult necaz, a ieşit din viaţa de obşte. Şi, sfătuindu-l egumenul să nu iasă, el, ocărându-l pe dânsul, s-a dus. Deci, economul, din porunca egumenului deschizându-i chilia, vasele ce s-au aflat le-a împărţit fraţilor. Şi, după puţine zile, căindu-se fratele, s-a întors la locul lui şi a aflat chilia deschisă şi vasele sale date la fraţi. Şi s-a scârbit foarte, căci degrabă a luat ceea ce făcuse fratelui.

73. Un frate a întrebat pe un alt frate, zicând: „Avva, m-au rânduit la brutărie, ca să fac pâini fraţilor, şi argaţii, mireni fiind, vorbesc cele ce nu se cuvin, şi nu mă folosesc a auzi acestea. Ce se cuvine a face?". Iar fratele a răspuns, zicând: „Nu ai văzut pe copii învăţând carte în mulţime, şi fiecare dintre ei tabla sa o cugetă şi nu a altuia, ştiind că pe a sa o va da la dascălul său şi nu pe a altuia? Iar dacă te biruieşti de patimi, auzi pe cel ce zice: *„Toate cercându-le, pe cel bun ţineţi-l"* (I Tesaloniceni 5, 21).

74. Cel ce înmulţeşte cuvintele în mijlocul fraţilor înmulţeşte lupte şi îşi înmulţeşte luişi urăciune. Iar cel ce îşi păzeşte buzele iubit va fi. Însă mare lumină este în

suflet frica Domnului, care alungă din el întunericul şi curat îl lucrează.

75. Fraţilor, împreună cu rugăciunea să ne îngrijim şi de lucru, că plată este, dacă fără de vicleşug vom săvârşi lucrul. Că cel ce din ceartă, sau din iubirea de sine, sau din iubirea de argint s-a lenevit de lucrul său, va auzi cele scrise: *„După lucrurile mâinilor lor, dă-le lor"* (Psalmul 27, 6). Iar cel ce lucrează întru ştiinţă curată, ca lui Dumnezeu să placă şi nu oamenilor, se va învrednici de acel binecuvântat glas: *„Bine slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincios, peste multe te voi pune. Intră întru bucuria Domnului tău"* (Matei 25, 21). Căruia I se cuvine slava, în veci. Amin.

76. Dacă, lepădându-te de viaţa cea lumească, vei ieşi din pământul tău şi din rudenia ta, şi te va odihni pe tine Domnul Dumnezeul tău, unde vrei să te linişteşti, să nu voieşti a fi cunoscut numele tău în locul acela, măcar deşi boier ai fi fost şi mare în pământul tău, ci zi gândului tău, ca şi proorocul: *„Sărac şi sărman sunt eu"* (Psalmul 38, 17), ca să te sprijinească pe tine Dumnezeu şi să te înalţe.

77. Pentru ce se împuţinează fratele şezând în chilia sa? Pentru că sufletul îşi închipuieşte cele pământeşti, mulţimile cele de multe feluri ale poftelor lumii acesteia şi deşartele dulceţuri care se aduc sufletului prin gânduri şi slăbănogesc puterea lui. Iar dacă va urî lumea aceasta, şi înşelăciunea ei, şi pe sine se va pune rob înaintea Domnului cu toată inima şi cu tot sufletul, nu va avea împotriva lui putere împuţinarea şi îşi va face lucrul său întru odihnă. Însă împotriva gândului slavei deşarte îi este lui lupta. Şi pe aceasta o va alunga robul Domnului, socotind neputinţa firii sale şi al cui este darul, după cel ce zice: *„Ce ai şi nu ai luat? Iar dacă ai luat, ce te lauzi ca şi cum nu ai fi luat?"* (I Corinteni 4, 7). Acestuia îi este lupta împotriva neputinţei trupului.

Iar robul Domnului nu se va teme, nici nu se va despărţi pe sine de dragostea lui Dumnezeu, după cel ce zice: *„Cine ne va despărţi pe noi de dragostea lui Dumnezeu? Necazul sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau golătatea, sau primejdia, sau sabia? Că pentru Tine suntem omorâţi toată ziua. Socotitu-ne-am ca nişte oi de junghiere. Însă întru acestea toate prea biruim prin Cel ce ne-a iubit pe noi. Că sunt încredinţat că nici moartea, nici viaţa, nici începătoriile, nici stăpâniile, nici cele de acum, nici cele ce vor să fie, nici puterile, nici îngerii, nici înălţimea, nici adâncul, nici altă oarecare zidire nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu cea întru Hristos Iisus Domnul nostru"* (Romani 8, 35-39). Însă tuturor patimilor urmează duhul curviei. Fugi de cuvinte urâte, şi vei scăpa de gânduri întinate.

78. Dacă ne vor porunci nouă înainte-stătătorii noştri să ieşim împreună cu fraţii la rucodelie, cu osârdie să alergăm, necertându-ne cu cei mai leneşi. Că cel ce poate şi nu se osteneşte împreună, în multe chipuri se păgubeşte pe sine. Întâi, s-a lipsit de plată pe sine, iar apoi, a dat pricină cârtirii şi grăirii de rău, lucrând lucrul iubirii de sine. Însă nu se cuvine cel sârguitor a lua aminte la fraţii cei mai leneşi, că nimeni în vremea secerişului nu zice: „Dacă aproapele nu îşi adună sieşi grâu, nici eu nu îmi adun mie". Ci fiecare, după cum are vreme, îşi adună sieşi şi dobitoacelor lui hrana, ca să petreacă fără de lipsă. Şi dacă la cele trupeşti atâta sârguinţă punem, oare nu cu mult mai vârtos la cele duhovniceşti?

79. A da cinste bătrânilor este lucru frumos, şi împreună a pătimi cu cei bolnavi este lucru bun, iar bătrânii înţelepţi sunt ungere a fraţilor spre întărirea sufletului.

80. Începutul mândriei este a nu ne osteni împreună cu fraţii după putere. Şi când ne adunăm la lucru, să nu vorbim multe, ci sârguinţa noastră să fie pentru cele pentru care am ieşit.

81. Nefrica naşte mândrie, iar mândria este maică a nesupunerii. Iar smerita cugetare şi blândeţea au pironit pe cel ce le are pe ele întru frica lui Dumnezeu, ca pe un stâlp întărit în Biserica Domnului.

82. Nefolositor lucru este monahului a avea întâlnire cu femeie, iar de ceea ce voieşte să petreacă în feciorie nicidecum să nu te apropii, de va fi în tine cuget trupesc. Că monahul care se îndeletniceşte la vin cu femeie, nu se deosebeşte de cel ce se aruncă pe sine în foc. Iar cel ce fuge de vorbirea cu dânsele, fuge ca o căprioară de curse.

83. Trezveşte-te, frate, din tinereţile tale, ca să nu te căieşti la cele mai de pe urmă ale tale. Deci, să nu râvnească inima ta bărbaţi păcătoşi, că scris este: *„Nu râvni întru cei ce viclenesc, nici nu urma pe cei ce fac fărădelege, căci ca iarba curând se vor usca şi ca verdeaţa buruienii degrab vor cădea. Nădăjduieşte spre Domnul şi fă bunătate"* (Psalmul 36,1-3).

84. Iubite, dacă fratele tău petrece rău, sfătuieşte-l pe el, zicând: „Încetează, frate, că nu îţi este de folos această petrecere". Adu-i lui pildă pe unul din cei ce au căzut, nu ca să mărturiseşti greşeala celui ce a căzut, ci ca pe cel ce este de faţă să îl foloseşti, pentru ca, privind el la primejdia ce a urmat, să fugă de cădere. Mai adu-i lui încă şi pomenirea celor ce bine au plăcut Domnului şi arată-i desluşit răsplătirea amândurora. Şi de te va

asculta pe tine, ai dobândit pe fratele tău, iar de va rămâne în aceeaşi socoteală, şi de alţii fiind sfătuit nu se va pleca, săvârşind lucrurile defăimării, păzeşte-te pe tine de el, rugându-te pentru dânsul Domnului, după cel ce zice: *„Iar dacă cineva nu se supune cuvântului nostru prin epistolă, însemnaţi-l pe acesta şi nu vă amestecaţi cu dânsul, ca să se ruşineze, şi nu îl socotiţi ca pe un vrăjmaş, ci sfătuiţi-l ca pe un frate"* (II Tes. 3, 14-15).

85. Cine, văzând cândva pe altul că a călătorit pe o cărare şi în ea a căzut în moarte, nu fuge de cărarea aceea, ca nu şi el să cadă la fel?

86. Nu te amăgi, frate, cu săturarea pântecelui şi nu te îmbăta de vin, în care este înverşunare, că nu-ţi este ţie altceva de folos decât numai a face voia Domnului.

87. Păzeşte-ţi frate, curăţia trupului tău. Dacă o vei păzi în dragostea lui Hristos, toată fapta bună cu lesnire vei putea să o isprăveşti. Că Sfântul Duh, Cel ce locuieşte în tine, Se bucură întru tine, că Biserica lui Dumnezeu o tămâiezi cu curăţia şi cu voia cea bună, şi te va întări pe tine spre tot lucrul bun. Aceste trei unelte sunt spre a isprăvi faptele bune şi curăţia cea dumnezeiască: înfrânarea pântecelui, a limbii şi a ochilor.

Deci, dacă pe cele două le vei păzi, iar ochii nu îi vei păzi de a se răspândi, nu vei ţine întemeiată curăţia. Că, precum ciutura spartă pierde apa, aşa şi ochiul răsfirat pierde mintea cea întreagă înţeleaptă. Iar când poftă pentru mâncare ar veni asupra ta, zi gândului: „Socoteşte că dacă te-ai îndulcit ieri de mâncarea aceasta, astăzi nu te-ai sculat flămând!". Iar dacă şi cu vreun cuvânt nefolositor te sfătuieşte pe tine a întreba, zi gândului tău: „Socoteşte că acum ai întrebat şi ţi-a răspuns ţie aproapele, şi taci". Iar dacă şi la răspândire

te sfătuieşte pe tine, tu zi gândului: „Pentru aceasta eşti aici, ca să nu vezi frumuseţe străină". De tine ia aminte şi nu te lenevi, ca să ţi se facă ţie mintea pironită întru frica lui Dumnezeu, după cel ce zice: *„Pătrunde cu frica Ta cărnurile mele, că de judecăţile Tale m-am temut"* (Psalmul 118, 120).

88. Socotesc că foloseşte pe monah, iar mai ales pe cel tânăr, a nu ieşi din chilie fără de rasă, sau fără de altă îmbrăcăminte, că bună cuviinţă îi dă lui. Că urât lucru este monahului a umbla cu dulama goală sau cu un piptăraş. Căci scris este: *„Încinge-te şi te încalţă cu încălţămintele tale şi te îmbracă cu haina ta şi vino după mine"* (Fapte 12, 8). Pentru că nu se cuvine monahului a-şi spăla trupul sau picioarele cu patimă. Că, precum iubitorii de dulceţi, prin înfrumuseţarea trupului şi a hainelor îşi vânează dulceţile lor, aşa nevoitorul bunei credinţe prin cele împotrivă se împotriveşte celor potrivnice.

89. Nu se cuvine a face ceva spre arătarea oamenilor, ci toate din inimă curată, fiindcă Dumnezeu cunoaşte cele nearătate şi cele ascunse, şi de la Dânsul singur nădăjduim a lua răsplătirea. Că nu se cuvine monahului a aduce vorbă străină, iar mai ales în vremea pravilei, ca să nu facem sminteală altora. Iată, fraţii noştri lucrează şi noi ne deşertăm. Ei, ascultând Dumnezeieştile Scripturi, se adapă, ca un pământ însetat de ploaie, iar noi, şi înăuntru fiind, afară ne răspândim cu gândul. Ei se trezvesc, iar noi ne lenevim; ei priveghează în rugăciuni, iar noi somnului şi trândăviei ne-am dat pe noi înşine; ei au luat cununile, iar noi în trândăvia noastră am rămas; ei Domnului bine au plăcut, iar noi lumii. Drept aceea, să ne deşteptăm şi noi ca să luăm, *„că tot cel ce cere ia, şi cel ce caută află, şi celui*

ce bate i se va deschide". Că bun este Domnul tuturor, şi îndurările Lui peste toate lucrurile Lui. Căruia I se cuvine slava, în veci. Amin.

90. Iubite, cinsteşte pe Dumnezeu şi păzeşte poruncile Lui, şi vei vedea pe cei ce te defaimă pe tine în urma ta, măcar deşi nu aici, ci acolo. Deci, păzeşte dragostea ca lumina ochilor; lumină şi viaţă este întru dânsa; bucurie este tuturor celor ce se ţin de ea. Avuţie dumnezeiască este, vrednicie îngerească. De o vei iubi, *„se vor înnoi ca ale vulturului tinereţile tale"*. De o vei păzi pe ea, vei avea bucurie înaintea lui Dumnezeu şi a îngerilor. De o vei iubi pe dânsa, se va sălăşlui în tine darul lui Dumnezeu şi va fi darul ca un izvor, ce izvorăşte tămăduiri oamenilor, şi buna mireasmă a ei va veseli inima ta. Stâlp este tuturor faptelor bune. Nu este întru ea scârbă de moarte. Dreptate şi bărbăţie, răbdare şi pace în viaţă. Casă a lui Dumnezeu este; păzeşte-o pe dânsa şi Însuşi Domnul ne-o va dărui pe ea şi roadele ei. Lui I se cuvine slava, în veci. Amin.

91. Iubiţilor, să ne iubim unii pe alţii şi vrăjmaşul se va ruşina, că nu încetează ridicând invidie şi zavistie asupra robilor lui Dumnezeu. Că cei ce urmează sfatului vrăjmaşului, văzând între dânşii vreun frate, din suflet slujind Domnului cu bună plăcere, nu suferă, ci meşteşugiri ridică, vrând ca să-l izgonească pe el, bănuind, nu cumva sporind prin adevărata evlavie, mai tare decât dânşii să se facă. Şi acesta, alungat fiind, se duce nevinovat, făcându-se vinovat pentru pricina despărţirii, iar ei, pricinuitori făcându-se, nu vor fi nevinovaţi. Aşa s-a vândut Iosif rob în Egipt, iar Dumnezeu, pe care Îl avea în suflet, nu l-a trecut cu vederea, ci i-a dat dar şi înţelepciune înaintea lui Faraon, împăratul Egiptului, şi l-a pus povăţuitor peste Egipt şi peste toată casa lui, şi

cei ce îl lepădaseră pe el mergeau să i se închine lui cu daruri, nu numai ca unui frate, ci ca unui împărat şi domn a tot pământul Egiptului. Că scris este: *„Domnul risipeşte sfaturile neamurilor şi defaimă gândurile popoarelor şi leapădă sfaturile boierilor, iar sfatul Domnului rămâne în veac"* (Psalmul 32, 10-11). Şi iarăşi zice: *„Domnul îmi este mie ajutor, şi nu îmi va fi frică de ce îmi va face mie omul"* (Psalmul 117, 6).

Deci, să ne păzim pe noi înşine, iubiţilor, ca să nu smintim pe vreunul dintre aceştia mai mici, fiindcă a zis Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos: *„Că mai bine îi era lui ca să i se atârne o piatră de moară de gât şi să fie afundat în adâncul mării, decât să smintească pe vreunul dintre aceştia mici ce cred în Mine"* (Matei 18, 6). Şi iarăşi: *„Vedeţi să nu defăimaţi pe vreunul dintre aceşti mici, că amin zic vouă, că îngerii lor totdeauna văd faţa Tatălui Meu, Care este în ceruri"* (Matei 18, 10). Pentru aceea, să ne iubim unii pe alţii, iubiţilor, ca, văzând Domnul credinţa şi unirea care o avem întru frica Lui, să se bucure de noi, precum este scris: *„Veseli-se-va Domnul de lucrurile Sale"* (Psalmul 93, 32). Lui I se cuvine slava, în veci. Amin.

92. Trezveşte-te, iubite, şi ia aminte la tine, că multe sunt meşteşugirile vrăjmaşului. Dacă ar vedea vrăjmaşul pe vreun frate trezvindu-se, sau vrând a se trezvi, pe alt frate din cei mai leneşi îl ridică asupra lui, încât de multe ori şi mâinile îşi pun unii pe alţii. Apoi prietenie făcându-se, înmulţeşte vicleanul prietenia şi îndrăzneala între dânşii, nu pentru fapta bună, ci ca printr-o prietenie ca aceasta, tulburând gândurile lor, să amestece întru dânşii patima dulceţii şi să se facă mare rău. Pentru aceea, şi după osândirea răutăţii, atât creşte de multe ori urâciunea, încât leapădă de la dânşii şi pe

cea cu puţin mai înainte nefolositoare prietenie ce a fost între ei. Iar cel ce se teme de Dumnezeu nu va iubi altceva decât înţelepciunea cea de sus. Că scris este: *„Iar înţelepciunea cea de sus mai întâi este curată, apoi paşnică"*, şi celelalte (Iacov 3, 17).

93. Dacă locuieşti împreună cu fraţi, nu te obişnui a porunci, ci mai ales a fi lor chip spre lucruri bune, ascultând cele ce se vor zice ţie de altul. Iar dacă urmează trebuinţă să grăieşti, ca un sfătuitor să te faci; iar dacă alt frate ar grăi împotrivă celor zise de tine, să nu te clăteşti cu mintea, ci lasă-ţi voia ta pentru dragoste şi pace. Că dacă iuţimea dracului mânios prin blândeţe o vei lepăda, nu va putea împotriva ta. Drept aceea, zi celui ce ţi-a grăit împotrivă aşa: „Eu, binecuvântatule, ca un prost am grăit, aşa socotind. Şi, iartă-mă, că neştiind am grăit. Dar facă-se după cum ai zis tu". Şi întru aceasta se va întoarce nelucrător şi ruşinat înapoi diavolul, cel ce alcătuieşte începătorii şi tulburări. Că pentru a te prigoni şi pentru a-ţi alcătui viaţa ta, ridică tulburări şi mânie cu greu de vindecat, iar mânia în sânurile necredincioşilor se odihneşte, şi ameninţarea mâniei cădere este lui. Pentru aceea, şi Apostolul porunceşte, zicând: *„Robului Domnului nu i se cuvine a se lupta"* (II Timotei 2, 24).

94. Zice Apostolul: *„Sfinţenia voastră este a vă depărta de curvie"* (I Tesaloniceni 4, 3). Şi nu puţină nevoinţă este între sfinţenie şi între necurăţenie. Ajutătorii necurăţiei sfătuiesc unele ca acestea şi zic: „Iată, nimeni nu te vede pe tine, şi de cine te sfieşti?". Iar ajutătorii sfinţeniei împotrivă grăiesc către dânşii: „Dumnezeu te vede, şi îngerii Lui de faţă sunt. Şi cum zici: «Cine te vede pe tine?»". Cel ce ispiteşte zice: „Acum, aici, nu vedem pe nimeni". Cei ai sfinţeniei

grăiesc: „Bine ai zis, că pe nimeni nu vedem, că scris este: *«I-a orbit pe dânşii răutatea şi nu au cunoscut tainele lui Dumnezeu»* (Înţelepciunea lui Solomon 2, 21).

Fiindcă proorocul strigă şi zice: *«Înţelegeţi dar cei fără de minte întru popor, şi cei nebuni înţelepţiţi-vă odată. Cela ce a sădit urechea, oare nu aude? Sau Cel ce a zidit ochiul, oare nu priveşte?»* (Psalmul 93, 8). Şi în alt loc zice: *«Doamne, cercatu-m-ai şi m-ai cunoscut. Tu ai cunoscut şederea mea şi scularea mea; Tu ai priceput gândurile mele de departe. Cărarea mea şi firul vieţii mele Tu le-ai cercetat şi toate căile mele mai dinainte le-ai văzut. Că nu este vicleşug în limba mea. Iată, Doamne, tu ai cunoscut toate: cele de pe urmă şi cele de demult. Tu m-ai zidit şi ai pus peste mine mâna Ta. Minunată este ştiinţa Ta, mai presus de mine; este înaltă şi n-o pot ajunge. Unde mă voi duce de la Duhul Tău şi de la faţa Ta unde voi fugi? De mă voi sui în cer, Tu acolo eşti. De mă voi pogorî în iad, de faţă eşti. De îmi voi lua aripile mele de dimineaţă şi mă voi sălăşlui la marginile mării, şi acolo mă va povăţui mâna Ta şi mă va ţine dreapta Ta. Şi am zis: Oare întunericul mă va acoperi pe mine? Dar întunericul nu este întuneric la Tine şi noaptea ca ziua va lumina. Cum este întunericul ei, aşa este şi lumina ei»* (Psalmul 138, 1-12). Şi în alt loc, zice: *«Că întru Dânsul trăim şi ne mişcăm şi suntem»* (Fapte 17, 28). Şi cum zici tu că «nimeni nu te vede pe tine»? Că Domnul, zice: *«Amin zic vouă, dacă aceştia vor tăcea, pietrele vor striga»* (Luca 19, 40)".

Deci, acestea pomeneşte-le în gândul tău şi păcatul nu te va mai stăpâni pe tine, nici scârba păcatului nu te va prinde pe tine, ci bucurie şi pace întru Duhul Sfânt. Căci ce este păcatul? Scârbă întunecată şi împâclită, ce vine asupra celor ce îl lucrează pe dânsul. Iar sfinţeniei

îi urmează bucurie şi pace. Drept aceea, şezând cineva în liniştea chiliei lui, se bucură întru Duhul Sfânt, ca un prunc de sânul maicii sale. Apoi, iarăşi întorcându-se darul îl face pe el a plânge şi a lăcrima, pentru aducerea aminte de păcatele cele făcute mai înainte, ca nu prin bucuria cea multă răspândindu-se, să se poticnească. Şi prin lacrimi străluceşte sufletul, oglindind cele cereşti după darul Domnului. Că mare dar este sfinţenia întru dragostea lui Dumnezeu, de vreme ce zice Domnul: *„Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu"* (Matei 5, 8). Iar Însuşi Domnul, Cel ce ridică pe cei surpaţi şi mântuieşte pe cei deznădăjduiţi, şi mădularele cele învechite întru păcate din nou le înnoieşte prin pocăinţă, neîntinat să păzească şi trupul şi sufletul şi duhul nostru. Căruia I se cuvine slava, în veci. Amin.

95. De se va linişti monahul în chilia sa, de multe tulburări se va izbăvi. Cel ce prunceşte cu mintea, de se va apropia de lume multă, nu se va folosi, iar cel desăvârşit cu gândul rodeşte folos, iar a se linişti mai bine este. Adică ce zic, iubite: Când se duce vreun frate în cetate, îl întâmpină pe el gâlceavă omenească, deoarece vede pe unul râzând, iar pe altul plângând, pe altul jurându-se cu mari jurăminte, pe altul hulind. Şi acestea văzându-le fratele, dacă este neputincios cu gândul, îndată îşi aduce aminte cuvântul fariseului şi zice: „Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, că nu sunt deopotrivă cu oamenii aceştia", deşi de multe ori se va întâmpla să fie şi el pătimaş. Pentru aceea, liniştea mai ales pe cei mai neputincioşi îi foloseşte, iar cel desăvârşit cu gândul, văzând cele mai sus zise, întru spaimă vine de îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu şi zice întru sine: „Vezi câtă este îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu, că şi hulindu-Se

de noi, cu îndelungă-răbdare suferă, şi nu Se mânie; defăimându-Se, suferă, şi nu ţine minte răul? Toate ni le dă nouă spre îndulcire, certându-ne şi miluindu-ne, vrând a ne aduce pe noi toţi la pocăinţă, pentru multa Lui bunătate. Iar eu ce voi face, păcătosul? Că pământ şi cenuşă fiind, ocară a suferi nu voiesc, şi nici cuvântul fratelui. Căci, când sunt necinstit mă mânii, când sunt mângâiat mă înalţ. Vai mie! Vai mie, păcătosului!". Şi, umilindu-se fratele de acestea, se duce slăvind pe Dumnezeu, şi zice: „Slavă Ţie, Dumnezeule, Cel singur bun şi iubitor de oameni!".

96. Iubite, dacă cândva gândurile necurate ar tulbura mintea ta, să nu te deznădăjduieşti, ci adu-ţi aminte de îndurările lui Dumnezeu. Că nu se va mustra cândva cârmaciul corabiei de cel ce o are pe dânsa, zicând: „Pentru ce ai lăsat valurile să lovească corabia mea", ci: „Pentru ce te-ai lenevit şi nu te-ai luptat împotriva valurilor, şi pentru ce nu ai scăpat în limanul ce era înaintea ta", care este îndurarea lui Dumnezeu. Căci, când ridică vrăjmaşul împotriva noastră tulburare de gânduri necurate, care nu pot intra în urechile oamenilor, întorcându-se înapoi, zice acestea: „Ai pierit! Nu mai este nici o nădejde de mântuire pentru tine", vrând să ne cufunde în deznădejde.

Deci, tu să nu te bizuieşti celor zise de dânsul, ca să nu sperii sufletul tău cu deznădejdea, ci pe cât aceia îngreuiază cu deznădejdea sufletul, pe atâta noi să îl uşurăm cu nădejdea celor ce vor să fie, aducându-ne aminte de îndurările lui Dumnezeu, ca nu mai mult, îngreuind potrivnicii, să cufunde sufletul prin gânduri. Când zic ei către noi: „Ai pierit, nu mai poţi să te mântuieşti", noi să zicem către dânşii: „Având Dumnezeu îndurat şi îndelung-răbdător, nu ne vom deznădăjdui de

a noastră mântuire. Că Cel ce a zis: *„Nu numai de şapte ori a ierta aproapelui, ci până de şaptezeci de ori câte şapte"* (Matei 18, 22), cu mult mai vârtos va ierta păcatele celor ce aşteaptă mântuirea Lui".

Căzând ei din această parte, în altă parte aleargă, zicând: „Îndurat şi îndelung-răbdător fiind Dumnezeu şi Care iartă păcatele, pentru ce nu mai vârtos vă îndulciţi de dulceţurile lumii, şi după aceea vă veţi pocăi?". Să zicem şi noi către dânşii: „Ceea ce am făcut, am făcut, iar acum, fiindcă Scriptura mărturiseşte că este ceasul cel mai de pe urmă, să ne lenevim de mântuirea noastră şi întru nimic să socotim a face rău înaintea Domnului Dumnezeului nostru?". Că ai fost asemănat unui bărbat ce stă sub un copac, şi când au venit asupra lui fiarele sălbatice, s-a suit în copac şi fiarele nu îl nedreptăţesc pe el. Şi socoteşte copacul frica lui Dumnezeu, şi darul îţi va ajuta în toate căile în care vei merge şi vei surpa pe vrăjmaşii tăi sub tine.

97. Aşa se cuvine a călători credincioşii în această viaţă: Dacă ni s-ar întâmpla nouă bucurie, ori pentru sporire, ori pentru daruri, să socotim că nu departe stă mâhnirea. Şi când ar veni asupra noastră mâhnire, să aşteptăm bucuria care este aproape de noi. Să luăm pildă pe cei ce călătoresc pe mare. Că aceştia, când se ridică asupra lor vânt şi furtună cumplită, nu deznădăjduiesc de mântuirea lor, ci se împotrivesc valurilor. Bună alinare primind şi de linişte împărtăşindu-se, aşteaptă viforul. Pentru aceea, şi sunt cu luare-aminte totdeauna, ca nu cumva, pe neaşteptate făcându-se ridicare de vânt, să-i afle pe dânşii nepregătiţi şi să-i cufunde în mare. Aşa se cuvine şi noi să luăm aminte la amândouă, că ceea ce se aşteaptă, dacă va veni, nu îl înspăimânt pe cel ce o primeşte pe ea, că nu se va afla nepregătit. Deci,

când ni se întâmplă nouă necaz, sau strâmtorare, să aşteptăm de la Dumnezeu slăbire şi ajutor, ca nu zăbovind necazul, ca şi cum nu ne-ar fi nouă nădejde de mântuire, să ne pricinuiască moarte. Aşijderea încă şi când ni se face nouă bucurie, necaz să aşteptăm, ca nu prin bucuria cea multă, să uităm plânsul.

98. Dacă împreună pătimind, te duci rugându-te pentru fratele, mai înainte de a vorbi cu acela pe care voieşti să-l mângâi, zi gândului tău: „Dacă nu te va asculta pe tine, nu te mânia, nici nu te tulbura, ca să nu pricinuiască supărarea ta vătămare şi pe frate să îl osândeşti". De te va asculta pe tine, mulţumită fie lui Dumnezeu, iar deşi nu i se vesteşte fratelui a te asculta, nu te mânia. Că plata împreună-pătimirii şi a milostivirii degrab o vei lua de la Dumnezeu, ca cel ce pentru numele Lui ai făcut aceasta.

99. Iubite, visteria cerească ai dorit şi vrednic de Domnul a fi ţi-ai ales. Auzi pe Cel ce zice: *„De voieşti desăvârşit să fii, mergi, vinde-ţi averile tale şi le dă săracilor şi vei avea comoară în ceruri, şi vino de urmează Mie"* (Matei 19, 21). Şi iarăşi zice: *„Cel ce iubeşte pe tată sau pe mamă mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine. Şi care nu îşi ia crucea şi nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine"* (Matei 10, 36). Deci, de nu vom purta crucea, nu este cu putinţă a urma Domnului. Că după ce a zis: *„Mergi, vinde-ţi averile tale şi le dă săracilor şi vei avea comoară în ceruri,* zice: *şi vino de urmează Mie"*. Nu îi dă numai lepădarea, ci şi cercarea ce se face în nişte osteneli ca acestea. Că atunci este mai multă nevoinţa şi lupta către potrivnicul. Şi după acestea, de va putea să urnească gândul de la cugetul cel ceresc, pe cele de pe urmă, mai rele decât cele dintâi le va face, încât pe cel ce a risipit cu îndestulare,

îl face să adune cu slobozenie pe cele mai proaste, şi pe cel ce s-a lepădat de nunta cea după lege, pe acesta îl face îndrăgitor al preacurviei şi al înverşunării. Drept aceea, este trebuinţă de multă trezvire, până când vom ieşi din trup, adică din acest loc de nevoinţă.

100. Iubite, de mergi în adunare de fraţi pustnici şi voieşti să fii împreună cu dânşii, ca să slujeşti Domnului, fă-te smerit cugetător în toate, ca şi pe cei ce vin din viaţă săracă să-i înveţe petrecerea ta cea bună şi să-şi deştepte sufletele lor spre lucrarea faptelor bune.

Deci, când ne vor porunci nouă înainte-stătătorii să ieşim împreună cu fraţii la lucru, cu osârdie să alergăm, iar de voieşti să zici: „Trupul meu nu suferă osteneală ca a celor simpli", ştiută este aceasta, că nu pot toţi deopotrivă a purta greutatea. Iar a fi ascultător şi bine voitor, tuturor s-a dat. Deci, arată-ţi neputinţa întru adevăr, şi toţi vor uşura greutatea ta, văzând neputinţa ta. Şi să nu laşi de tot a se uşura greutatea de la tine, ci roagă-i pe dânşii, zicând: „Şi eu împreună cu voi vreau să am parte", şi osteneşte-te împreună cu dânşii după puterea ta, pe care ţi-a dăruit-o Domnul. Căci Cunoscătorul de inimi, Cel ce ne-a făcut pe noi şi ne-a dat nouă duh de viaţă, ştie ce fel de putere a dăruit fiecăruia. Că, dacă după îndepărtarea de lume, lucrăm cele împotriva poruncilor lui Dumnezeu, în deşert se face lucrul. Deci, ca nu venind vrăjmaşul să semene în mintea ta pofta lucrurilor trecute, nicidecum să nu suferi a te învoi cu nişte gânduri ca acestea. Că pomenirea lucrurilor ce au trecut naşte înaltă cugetare celor ce fără de socoteală le cugetă pe ele.

Iar când nu vor avea loc lucrurile înaltei cugetări a lucra pentru viaţa aceasta de acum, socotelii celei cu rea obişnuinţă îl dau pe el. Iar reaua obişnuinţă ştii ce este?

Patimă rea, care pe Dumnezeu Îl întărâtă şi pe oameni îi amărăşte. Şi în ce chip sabia taie vinele calului şi pe călăreţ îl dă jos, aşa socoteala cea cu rea obişnuinţă taie puterile sufletului şi mâhnirii îl dă, iar mâhnirea strică pe cei ce cad în ea.

Cândva, oarecine, vrând să intre într-o cetate ce era departe de treizeci de stadii, şi făcând douăzeci şi nouă, iar una nefăcând-o, acesta dintru ale sale a ieşit şi în cetate nu a intrat. Căci precum cel ce a venit în ceasul al unsprezecelea şi-a luat deplin plata, ca şi ceilalţi ce au purtat greutatea zilei, aşa şi cel ce ar lucra până în al unsprezecelea ceas, iar în al doisprezecelea ar începe să strice şi să smulgă cele sădite, nimic nu ia, fiindcă Domnul şi Mântuitorul nostru a zis: *„Iar cel ce va răbda până în sfârşit, acela se va mântui"* (Matei 10, 22). Şi iarăşi: *„Nimeni, punând mâna pe plug şi întorcându-se înapoi, nu este îndreptat în împărăţia cerurilor"* (Luca 9, 62). Că femeia lui Lot, întorcându-se înapoi, s-a făcut stâlp de sare.

Pentru aceea, şi Apostolul, pe cele dinapoi uitându-le, iar la cele dinainte întinzându-se, zicea: *„Că lumea aceasta trece şi pofta ei, iar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac"* (I Ioan 2, 17). Că străini şi nemernici suntem în viaţa aceasta, iar dacă până avem vreme vom lucra întru dânsa cele bine plăcute Domnului, plată vom lua. Deci, câştigă-ţi răbdare, iubite frate, că scris este: *„În răbdarea voastră dobândiţi-vă sufletele voastre"* (Luca 21, 19). Enoh, două sute de ani a bine plăcut lui Dumnezeu, după ce a născut pe Matusalem. Şi noi, întru această scurtă vreme, ne lenevim.

Stai împotriva gândurilor vătămătoare şi zi împreună cu cel ce zice: *„Cu Hristos împreună m-am răstignit şi nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine"* (Galateni 2, 20). *„Că ce va folosi omul de ar dobândi toată lumea, iar sufletul său îl va păgubi?"* (Matei 16, 26). *„Depărtaţi-vă de la Mine cei ce vicleniţi şi voi cerceta poruncile Dumnezeului meu"* (Psalmul 118, 115). Şi Ecclesiastul strigă: *„Deşertăciunea deşertăciunilor, toate sunt deşertăciune!"* (1, 2). După atâta bogăţie şi slavă, nu mai aduc deşertăciunii ostenelile mele, ca după ieşirea mea alţii să le moştenească şi eu să mă muncesc, ci aduc ostenelile mele Bunului şi Înduratului Dumnezeu, Celui ce dă după moarte viaţă, şi a pregătit celor ce Îl iubesc pe El cele pe care ochiul nu le-a văzut şi urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit.

Aşa, o, iubite, îmbărbătează-te şi să se întărească inima ta şi aşteaptă pe Domnul, şi va fi în pace ieşirea ta. Acolo vei vedea pe drepţi bucurându-se, pentru mântuirea ta. Acolo te vei sălăşlui în sânul lui Avraam împreună cu Lazăr, că sărăcia ai ales, în necaz ai răbdat, ocări ai suferit, defăimarea nu ai urât. Pentru aceasta te vor primi pe tine cu veselie în corturile cele veşnice, de unde a fugit durerea, întristarea şi suspinarea. Acolo vei vedea viaţa şi lumina cea adevărată, nădejdea a toată zidirea, pe Izbăvitorul sufletelor noastre, pe Domnul nostru Iisus Hristos, Împăratul slavei, şi se va bucura inima ta, şi bucuria ta nimenea nu o va lua de la tine. Iar Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos să ne păzească fără de prihană pe noi pe toţi. Căruia I se cuvine slava, în veci. Amin.

CUPRINS

Cuvânt înainte ... 5
Cuvânt de laudă al Sfântului Grigorie de Nissa ... 11
Viața Cuviosului Efrem Sirul (după Metafrast) ... 35
 A unui necunoscut ... 46
 Povestire despre Cuviosul Efrem Sirul ... 51
 Povestirea lui Amfilohie ... 52
 Povestirea lui Paladie ... 58
 Povestirea lui Ermiu Sozomen ... 60
 Povestirea lui Teodorit ... 64
 Povestiri ale Sfinților Bătrâni ... 65
 Povestire din hronografia lui Teofan ... 66
 Povestirea lui Gheorghe Chedrinul ... 66
 Povestirea Sfântului Vasile cel Mare ... 67
 Povestirea Sfântului Ioan Gură de Aur ... 67
 A soborului din Halchidon ... 68
 Povestire din hronografia lui Gheorghe Singhel ... 68
 Povestirea Sfântului Ioan Damaschin ... 68
Despre faptele cele bune și cele rele ... 69
 Despre frica lui Dumnezeu ... 71
 Despre cel ce nu are frica lui Dumnezeu ... 71
 Despre dragoste ... 72
 Despre cel ce nu are dragoste ... 73
 Despre îndelunga-răbdare ... 74
 Despre cel ce nu are îndelunga-răbdare ... 75
 Despre răbdare ... 75
 Despre cel ce nu are răbdare ... 76

Despre neiuţeală ... 77
Despre iuţime ... 78
Despre blândeţe ... 78
Despre vicleşug ... 80
Despre adevăr ... 81
Despre minciună ... 81
Despre ascultare ... 82
Despre nesupunere şi cârtire ... 83
Despre a nu avea zavistie sau invidie ... 84
Despre zavistie şi invidie ... 85
Despre a nu fi ocărâtori ... 86
Despre ocară şi ocărâtori ... 87
Despre înfrânare ... 88
Despre neînfrânare ... 89
Mustrare sieşi şi mărturisire ... 93
Despre surparea mândriei ... 100
Cuvânt de umilinţă ... 108
Cuvânt pustnicesc ... 124
După asemănarea paremiilor ... 163
Despre frica lui Dumnezeu ... 165
Despre îndreptarea celor ce petrec cu împătimire ... 228
Mustrare sieşi şi mărturisire ... 239
Despre patimi ... 273
Despre pocăinţă ... 278
Despre umilinţă ... 286
Cuvânt de umilinţă ... 292
Alt cuvânt de umilinţă ... 296
Cuvânt sfătuitor ... 303
Cuvânt la a doua venire a Domnului ... 305
Cuvânt la părinţii ce au murit ... 312
Alt cuvânt la părinţii ce au murit ... 316
Cuvânt de patru silabe ... 324
Cuvânt de şapte silabe ... 325

Despre frica sufletelor ... 327
Rugăciune ... 333
Aducere aminte sau epistolă ... 335
Sufletul, ispitit de vrăjmaşul, este dator a se ruga ... 342
Rugăciune ... 348
Despre fapta bună ... 352
Cuvânt înainte ... 352
Sfătuirea întâia ... 353
Sfătuirea a doua ... 357
Sfătuirea a treia ... 362
Sfătuirea a patra ... 367
Despre fapta bună (10 capete) ... 372
Despre luarea aminte de sine (12 capete) ... 389
Nu se cuvine a râde nici a ne răspândi cu mintea ... 421
Despre viaţa duhovnicească (96 capete) ... 427
Fericiri (55 capete) ... 451
Alte fericiri ... 459
Cum câştigăm smerita cugetare (100 capete) ... 467

După asemănarea paremiilor 163
Despre frica lui Dumnezeu 165
Despre îndreptarea celor ce petrec cu împătimire 228
Mustrare sieși și mărturisire 239
Despre patimi 273
Despre pocăință 278
Despre umilință 286
Cuvânt de umilință 292
Alt cuvânt de umilință 296
Cuvânt sfătuitor 303
Cuvânt la a doua venire a Domnului 305
Cuvânt la părinții ce au murit 312
Alt cuvânt la părinții ce au murit 316
Cuvânt de patru silabe 324
Cuvânt de șapte silabe 325

A lăuda eu acum pe Prea Cuviosul şi de Dumnezeu purtătorul Părintele nostru EFREM SIRUL, pentru faptele bune ale lui, cele mari şi minunate, socotesc că-mi este mie lucru nepotrivit şi mai presus de vrednicie. Pentru că el, şi sus în cer la Dumnezeu este preamărit, şi jos pe pământ la toată Biserica dreptcredincioşilor este cinstit. Încă şi de Sfinţii cei mari care, sau într-o vreme cu el au fost, sau şi după el au strălucit, cu cuvinte de laudă s-a încununat. A arăta iarăşi folosul ce se pricinuieşte din citirea cuvintelor lui, cele de Dumnezeu însuflate şi din Duhul Sfânt, Cel întru dânsul sălăşluit, judec că sunt de prisos. Că lucrul, fiind de faţă, singur mărturiseşte. Încă şi vremea a arătat că decât cuvântul de obşte, nimic nu este mai înţelept. Că el pe toate le vădeşte, precum şi pe folosul acesta. Că nimeni, din cei ce cu luare-aminte s-au îndeletnicit în citirea lor, n-a rămas neîmpărtăşit de schimbarea cea spre mai bine în oarecare faptă bună. Deci, pe acestea, şi altele ca acestea, care de unii se obişnuieşte pe la începutul cărţilor a se spune, eu, pentru pricinile care am zis, lăsându-le, numai pentru tălmăcitor voi arăta, cine a fost, şi pentru tălmăcire, după care izvoare s-a făcut. Că acestea socotesc că sunt şi celor de pe urmă dorite a le şti, iar mie, cu cuviinţă, a le vesti.

Iosif, Ieromonahul, Sfânta Mănăstire Neamţ

ISBN 973-97729-3-5